

അഷ്ടാംഗഹൃദയം
ബാലോപചരണീയം

4
20

അഷ്ടാംഗഹൃദയം ബാലോപചരണീയം

പ്രഥമാദ്ധ്യായഃ

അഥാതൊബാലോപചരണീയം നാമാദ്ധ്യായം വ്യാഖ്യാസാ
28 ഇതിഹസ്യാഹാരത്രയാമയോമഹിക്ഷയഃ ||

മ - ജാതമാത്രം വിശൊദ്ധ്യേന്ദ്രബാൽബാലം സൈന്ധവസ
പ്ലിഷ്ഠി പ്രസൂതിക്ലേശിരൂപാൻബലാതൈലൈനസൈചയൈത് ||
അനപയം - ഭിഷക് - ജാതമാത്രം - ബാലം - സൈന്ധവ
സപ്ലിഷ്ഠി - ഉത്ബാൽ - വിശൊദ്ധ്യേ - അന - പ്രസൂതിക്ലേശിരൂപം -
ബലാതൈലൈന സൈചയൈത് - ച -

അനപയാത്ഥം - ഭിഷക് ജാതമാത്രനായിരിക്കുന്ന ബാലനെ
സൈന്ധവസപ്ലിഷ്ഠികൊണ്ടു ഉത്ബത്തിങ്കൽനിന്ന വിശൊധ
നം ചെയ്തിട്ട അനന്തരം പ്രസൂതിക്ലേശിരൂപനായിരിക്കുന്ന അവ
നെ ബലാതൈലം കൊണ്ടു സൈചനം ചെയ്യുകയും വേണം.

പരിഭാഷാ - ഭിഷക് = വൈദ്യൻ, ജാതമാത്രൻ = കൈവലം ജാ
തൻ. ജാതൻ = ജനിച്ചവൻ. ബാലൻ = കുട്ടി. സൈന്ധവസപ്ലി
ഷ്ഠി = സൈന്ധവസഹിതമായിരിക്കുന്ന സപ്ലിഷ്ഠി. സൈന്ധവ
ഹിതം = സൈന്ധവത്തോടു സഹിതം. സൈന്ധവം = ഇന്ദുപ്പ
പഹിതം കൂടിയതും. സപ്ലിഷ്ഠി = നെയ്യു - ഉത്ബം = പഴല - വിശൊ
ധനം ചെയ്യുക = ശുദ്ധീകരിക്കുക - പ്രസൂതിക്ലേശിരൂപം = പ്രസൂ
തിയാൽ ക്ലേശിരൂപം - പ്രസൂതി = സൂതിമാത്രതൻ - ക്ലേശിരൂപൻ = ക്ലേ
രിക്കപ്പെട്ടവൻ - ക്ലേശിക്കു = രുദിക്കുക - ബലാതൈലം = ബാലതൈ
ലമെന്ന പേരെടുക്കുക (ധാന - ന്നരതൈലം) സൈചനം ചെയ്
കുകയും വേണ്ടതും -

അനപയാത്ഥം - വൈദ്യൻ ജനിച്ച സമയത്തിങ്കൽ തന്നെ ബാല
ഇന്ദുപ്പെട്ടുകൂടിയിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു പഴലയെക്കൂടി ഉത്ത

ട്ട അനന്തരം പ്രസൂതിപാതത്താൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട രുചിയൊടു കൂടി യബാലനെ ബാഹ്യവായുസ്സാൽ മെതുവായിട്ട ഉണ്ടായിരിക്കുന്ന രൂക്ഷതയെ കൂലാനായി കൊണ്ടും പ്രസവസമയത്തിങ്കലുള്ള ഹൃദയം മെതുവായിട്ട തുറന്നിരിക്കുന്ന പ്രാണവായുവിന്റെ അനുലോമനത്തിനായി കൊണ്ടും ഗർഭാപര്യായത്തിൽ പറ്റത്തീരിക്കുന്ന വെലാതെലം കൊണ്ടു കട്ട കൈപുരട്ടുകയും വെണം-

൨- അശ്വനൊവാദനഞ്ചോ സ്യ കണ്ണമൂലസമാചരത്തി അപസ്യദക്ഷിണൈകണ്ണമത്രമുച്ചാരയേമിമം ||

അനപചം— അസ്യ- കണ്ണമൂല- അശ്വനഃ- വാദനച- സമാചരത- അഥ- അസ്യ- ദക്ഷിണൈ- കണ്ണ- ഇമ- മത്രം- ഉച്ചാരയേത്-

അനപചാര്യം— ഇവന്റെ കണ്ണമൂലത്തിങ്കൽ അശ്വാക്കളുടെ വാദനത്തെയും സമാചരിക്കണം- അനന്തരം ഇവന്റെ ദക്ഷിണമായിരിക്കുന്ന കണ്ണത്തിങ്കൽ ഹൃദയത്തെ ഉച്ചരിക്കണം-

പരിഭാഷാ— ഇവൻ=ബാലൻ- കണ്ണമൂലം=കണ്ണങ്ങളുടെ മൂലം- കണ്ണങ്ങൾ=ചെവികൾ- മൂലം=സമീപം- അശ്വാക്കൾ=കല്ലുകൾ- വാദനം=താഡനം- (അന്വേഷം മുട്ടുക എന്നർത്ഥം) സമാചരിക്ക=ചെയ്യുക- ഇവൻ=ബാലൻ- ദക്ഷിണം=വലത്തെ ര കണ്ണം=ചെവി- ഉച്ചരിക്ക=ചൊല്ലുക-

സാരം— കുട്ടിയുടെ ചെവികളുടെ സമീപത്തിങ്കൽ പ്രസവസമയത്തുണ്ടായിരിക്കുന്ന മൊയത്തെ കട്ടയുവാനായി കൊണ്ടു രണ്ടു കല്ലുകളെ കൊണ്ടു അന്വേഷം മുട്ടുകയും സംഗ്രഹത്തിങ്കൽ പറ്റത്തീരിക്കുന്ന മറ്റു ചില പ്രവൃത്തികളെയും ചെയ്തതിനുശേഷം ആയുസ്സിന്റെ വർദ്ധനക്കായി കൊണ്ടു ബാലന്റെ വലത്തെ ചെവിയിൽ വക്ഷ്യമാണമായിരിക്കുന്ന മത്രത്തെ ഉച്ചരിക്കുകയും വെണം-

൩- സ്വസ്ഥീഭൂതസ്യ നാഭീയുസൃതേണ ചതുരംഗുലാൽ ബലോദ്ധാർപ്പം വർധിതപാത്രഗ്രീവാചാമവസജ്ജയേത് ||

അനപചം— സ്വസ്ഥീഭൂതസ്യ - ച- നാഭിഃ- ചതുരംഗുലാൽ- ഊർദ്ധ്വം- സൃതേണ- ബലോ- വർധിതപാ-ത്രീവാചാം- അവസജ്ജയേത്-

അനപചാര്യം— സ്വസ്ഥീഭൂതനായി യുമിരിക്കുന്നവന്റെ നാഭിയെ ചതുരംഗുലത്തിങ്കൽ നിന്ന ഊർദ്ധ്വഭാഗത്തിങ്കൽ കൊണ്ടു ബന്ധിച്ചിട്ടു വർധിച്ചിട്ടാകട്ടെ ഗ്രീവയിങ്കൽ അവസജ്ജിക്കണം-

പരിഭാഷാ— സപസ്ഥീഭൂതൻ=സപസ്ഥനായിഭവിച്ചവൻ-
സപസ്ഥൻ=തളച്ചയൊടുക്താത്തവൻ- നാഭി=നാഭിനാളം- (പൊ
ക്കിൾക്കൊടി) ചതുരംഗുലം=നാലവിരല- ഊർദ്ധ്വഭാഗം=മെൽ
ഭാഗം- സൂത്രം=ചരട- ബന്ധിക്കപ്പെട്ടുക- വധിക=മുറിക്കുക-
ഗ്രീവാഃകഴുത്ത- അപസജ്ജിപ്പിക=കെട്ടുക-

സാരം— മന്ത്രോച്ചാരണാനന്തരം തളച്ചയൊടുക്താത്തവനാ
ലിയും സംഗ്രഹത്തിങ്കൽപറഞ്ഞിരിക്കുന്ന പ്രാണപ്രത്യാനയന
ത്തെടുക്കുടിയവനായിയുമിരിക്കുന്നബാലന്റെ പൊക്കിൾക്കൊ
ടിയുടെനാലവിരലമീതെ കെട്ടുമപ്പട്ട മുതലായവകളെക്കൊണ്ടു
ഉഷാക്കിയിരിക്കുന്ന ചരടകൊണ്ടബന്ധിച്ചിട്ട അതിന്റെ
മെൽഭാഗത്തെ തീക്ഷ്ണമായിരിക്കുന്ന ശസ്ത്രംകൊണ്ട വഴിപെ:ലെ
മുറിച്ചിട്ട മുറിയാനായിക്കൊണ്ടുകെട്ടിയിരിക്കുന്ന ചരടിന്റെതല
കൊണ്ടകഴുത്തിൽ അധികമുറുകാതെയും അധികംഅഴഞ്ഞിട്ടല്ലാ
തെയുംകെട്ടണം- ഇവിടെപ്രമാണാന്തരങ്ങളെയും പറയാം- (നാ
ഭിനാളംബന്ധനാച്ചതുരംഗുലസ്പർദ്ധം കെട്ടുമസൂത്രേണ ബ
ദ്ധപാതമുപരിതിക്ഷേപ്യ ശസ്ത്രേണോർദ്ധ്വമുഖംവർദ്ധയേത്-) എ
ന്നസംഗ്രഹത്തിലും- നാഭിബന്ധനാത്പ്രത്യക്ഷാഗുലമഭിജ്ഞാ
നം ക്ഷുപാക്ഷേപനാവചാശസ്ത്രപ്രയോരന്തരമയഃശ്ശുഭൈർഹീ
തപാദാഭ്യായസാനാം ക്ഷേമനാനാമന്യതമൈനോർദ്ധ്വധാരണ
ക്ഷേമയേത്- എന്നചരകത്തിലും പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടാകയാൽ മെൽ
പൊട്ടുമുഖംകുംവണ്ണംക്ഷേമിക്കണം- ഇങ്ങിനെവെണ്ടതുപൊ
ലെന്നല്ലാതെ മറ്റു യാതൊരു സമഗ്രപക്ഷപ്തനേഹിനാഭ്യായമെതു
സ്ഥിപിണ്ഡലികാവിനാമികാവി ജംഭികാബാധൈശ്ചോഭ്യായംഭേ
തി- എന്നചരകത്തിലും അസമ്യക്പ്രകാരന്നാശ്ചോഭിനാമൊ
വജംഭികാ വാതപിത്തഹരംകർമ്മത്രാന്തർബഹിരാചരമത്വാ
മെന്നാദ്ധ്യാപിതാംനാഭീസരഭാംതൃണ്ഡിസംജ്ഞിതാം മാത്ര
പൈഷ്ഠപ്രശമയേൽസ്നേഹസൈദ്ധ്വപചാമനൈഃ- എന്നസം
ഗ്രഹത്തിലുംപറഞ്ഞിട്ടുണ്ടാകയാൽ തൃണ്ഡിപിണ്ഡലികാവിനാ
മികാ, വിജംഭികാ ഇത്യാദികളായവ്യാധികളുണ്ടാകുമെന്ന അറി
ഞ്ഞുകൊൾക-അങ്ങിനെവന്നാൽ ഭൂതവ്യാധിയിങ്കൽവാതത്തെയും
പിത്തത്തെയുംനശിപ്പിക്കുന്നതായ കർമ്മത്തെപാനവിഷയമായി
അകത്തും ലേപനവിഷയമായി പുറത്തുംഉപചരിക്കുകയുംവാത
ജ്വാൽ വീപ്പികുപ്പെട്ടതായിയും വെദനയൊടുക്കുടിയതായിയും
തൃണ്ഡിഎന്നപെരെടുക്കുടിയതായിയുമിരിക്കുന്ന നാഭിയെവാത
ത്തെനശിപ്പിക്കുന്നതുകൂടായ സ്നേഹം,സൈദ്ധ്വം ഇത്യാദിപ്രവൃ

ത്തികളെക്കൊണ്ടു ശമിപ്പിക്കുകയുംവെണം.-

൪- നാളിയെ കഷ്ടതെലെന്ന സെചയെൽ സ്താപയെദനം ക്ഷീരിപുഷ്പകഷായെണെ സർവ്വഗന്ധാമകൈനവാ ||

൫- കൊഷ്ഠനരപുരജതപനീയനിമജ്ജനൈഃ തതോദക്ഷ്ണൈരജ്ജന്യാതാലൂന്നാമ്യാവകണ്ഠയൈഃ ||

൬- ശിരസിസ്തേഹപിച്ചുന പ്രാശം ചാസ്യപ്രയോജയൈഃ ഹരണൈരതം മൈധ്യരബചാത്മമഭിമന്ത്രിതം ||

൭- ഐന്ദ്രീബ്രാഹ്മീവചാശംഖപുഷ്പകുലം ഘൃതം മധു ചാമീകരവചാബ്രാഹ്മീവാപൃപത്യാരജീകൃതഃ ||

൮- ലിഹ്യാന്മധുഘൃതൊപേതാഹൈമധാത്രിരജോമവാഗ്ഗഭാംഭസ്സൈസ്ഥവവതാസപ്പിഷാവാമയൈത്തരഃ ||

അനന്തരം- നാളി- കഷ്ടതെലെന്ന- സെചയെൽ- ച- അന- രപുരജതപനീയനിമജ്ജനൈഃ- കൊഷ്ഠന- ക്ഷീരിപുഷ്പകഷായെണെ- സർവ്വഗന്ധാമകൈന- വാ- സ്താപയെൽ- തരഃ- ക്ഷീണതജ്ജന്യാ- താല- ഉന്നാമ്യ- ശിരസി- സ്തേഹപിച്ചുന- അവകണ്ഠയൈഃ- അസ്യ- മൈധ്യ- ബുചാത്മം- അഭിമന്ത്രിതം- ഹരണൈരതം- ഐന്ദ്രീബ്രാഹ്മീവചാശംഖപുഷ്പകുലം- ഘൃതം- മധു- പ്രാശം- ച- പ്രയോജയൈഃ- രജീകൃതഃ- മധുഘൃതെ പേതഃ- ചാമീകരവചാബ്രാഹ്മീവാപൃപത്യാഃ- ലിഹ്യാൻ- അഥവാ- ഹൈമധാത്രിരജഃ- ലിഹ്യാൻ- തരഃ- സൈസ്ഥവവതാ- സപ്പിഷാ- ഗഭാംഭഃ- വാമയൈഃ-

അനന്തരം- നാളിയെ കഷ്ടതെലെന്നൊക്കെ സെചനം ചെയ്യുകയും വെണം- അനന്തരം രപുരജതപനീയനിമജ്ജനങ്ങളെക്കൊണ്ടു കൊഷ്ഠമായിരിക്കുന്ന ക്ഷീരിപുഷ്പകഷായം കൊണ്ടോ സർവ്വഗന്ധാമകം കൊണ്ടോ സ്താപിക്കണം. അനന്തരം ക്ഷീണതജ്ജനി കൊണ്ടുതാലൂവിനെ ഉന്നമിപ്പിച്ചിട്ട ശിരസ്സിങ്കൽ സ്തേഹപിച്ചുകൊണ്ടു അവകണ്ഠനും ചെയ്യണം ഇവയെ മൈധ്യ ബുചാത്മം നായിക്കൊണ്ടു അഭിമന്ത്രിതമായി ഹരണൈരതമായിരിക്കുന്ന ഐന്ദ്രീബ്രാഹ്മീവചാശംഖപുഷ്പകുലത്തെയും ഘൃതത്തെയും മധുപിനെയും പ്രാശമായിട്ട പ്രയോജിപ്പിക്കണം- രജീകൃതകുളായി മധുഘൃതൊപേതകുളായിരിക്കുന്ന ചാമീകരവചാബ്രാഹ്മീവാപൃപത്യകളെ ചെമ്മനം ചെയ്യണം. എന്നിയെ ഹൈമധാത്രിരജസ്സിനെ ലേഹനം ചെയ്യണം അനന്തരം സൈസ്ഥവവത്തായിരിക്കുന്ന സപ്പിഷാ കൊണ്ടു ഗഭാംഭസ്സിനെ വമിപ്പിക്കണം-

പരിഭാഷ:- നാഭി=പൊക്കിൾകൊടി- കുഷ്ടതൈലം=കുഷ്ട സിദ്ധമായിരിക്കുന്നതൈലം- കുഷ്ടസിദ്ധം=കുഷ്ടംകൊണ്ടു സിദ്ധം- കുഷ്ടം=കൊട്ടം- സിദ്ധം=ഉണ്ടാക്കിയത- (കൊട്ടംകഷായം വെച്ചു കാച്ചിയതെന്നർത്ഥം) തൈലം=എണ്ണ- സെചനം=ചൈതനം=നന്നക്കുക- തപ്യ രജതതപനീയനിമജ്ജനങ്ങൾ=തപ്യ രജതതപനീയങ്ങളുടെ നിമജ്ജനങ്ങൾ- തപ്യ രജതതപനീയങ്ങൾ=തപ്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന രജതതപനീയങ്ങൾ- തപ്യങ്ങൾ=തപിപ്പിക്കപ്പെട്ടവ- രപിപ്പിക്ക=ചൂടുണ്ടാക്കുക- (തീയിലിട്ട പഴുപ്പിക്കുക എന്ന രാപ്പര്യം) രജതതപനീയങ്ങൾ=രജതവും തപനീയവും- രജതം=വെള്ളി- തപനീയം=സുപണ്ണം- നിമജ്ജനങ്ങൾ=മുങ്ങുകൾ- കൊട്ടം=അല്പമായ ചൂടുണ്ടാക്കിയത- ക്ഷീരിവൃക്ഷ കഷായം=ക്ഷീരി വൃക്ഷങ്ങളെകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ കഷായം- ക്ഷീരിവൃക്ഷങ്ങൾ=നാല്പാമരങ്ങൾ- (അതു കഴിഞ്ഞാൽ) സർവ്വഗന്ധാദകം=സർവ്വഗന്ധവൃക്ഷമായിരിക്കുന്ന ഉദകം- സർവ്വഗന്ധവൃക്ഷം=സർവ്വഗന്ധത്തെക്കൂട്ടിയത- സർവ്വഗന്ധം=സർവ്വമായിരിക്കുന്ന ഗന്ധം- സർവ്വം=ഏതൊന്നിയാതെ ഉള്ളത- ഗന്ധം=ഗന്ധദ്രവ്യം- ഉദകം=വെള്ളം- സ്തപിപ്പിക്ക=സ്താനം ചെയിപ്പിക്ക- ദക്ഷിണരജ്ജനീ=ദക്ഷിണയായിരിക്കുന്ന തപനീ- ദക്ഷിണാ=വലത്തേത- തപ്തനീ=ചൂണ്ടാണിവിരൽ- താപ്യം=താപ്യപ്രദേശം- (അണ്ണാക്ക) ഉന്നമീപ്പിക്ക=പൊക്കുക- ശിരസ്സു=മുഖാവ- സ്നേഹപീചു=സ്നേഹയുക്തമായിരിക്കുന്ന പീചു- സ്നേഹയുക്തം=സ്നേഹത്തോടുകൂടിയത- സ്നേഹം=എണ്ണ- പിചു=തൂണി- അപചിണ്ണം=ചൈതനം=മറയ്ക്കുക- ഇവൻ=ബാലൻ- മേധായുബ്ബലം=മേധായുസ്സുകൂടെ വെലം- മേധായുസ്സുകൾ=മേധായുക്തയുസ്സും- മേധാ=ബുദ്ധി- ബലം=ശക്തി- അഭിമന്ത്രിതം=അഭിമന്ത്രിക്കപ്പെട്ടത- അഭിമന്ത്രികൾ=വഴിപൊലെ മന്ത്രികൾ- മന്ത്രികൾ=മന്ത്രോച്ചാരണം കൊണ്ടു ചീറ്റുവിശേഷത്തോടുകൂടിയവ- ഹരണമൗത്രം=ഹരണപ്രമാണം- ഹരണം=അരണവും- ഐന്ദ്രീബ്രാഹ്മീവചാശംഖപക്ഷികൾ= ഐന്ദ്രീബ്രാഹ്മീവചാശംഖപക്ഷികളുടെ പക്ഷികൾ- ഐന്ദ്രീബ്രാഹ്മീവചാശംഖപക്ഷികൾ=ഐന്ദ്രീയും ബ്രാഹ്മിയും വചയും ശംഖപക്ഷിയും- ഐന്ദ്രീ=കാട്ടുവെള്ളരി- ബ്രാഹ്മീ=ബ്രഹ്മവിശേഷം- (കരുമത്തിട്ടെന്ന ഒരു പക്ഷികളുടെ) വചാ=വായവ- ശംഖപക്ഷി=ശംഖപക്ഷി- ഘൃതം=നെയ്യ- മധു=മേൻ- പ്രാരം=അല്പമായിരിക്കുന്ന അശനം- അശനം=ഭക്ഷണം=പ്രയോജിക്ക=ഭാനം ചെയ്തുക- രജിതകൾ=രജിതകൾ

കുപ്പെട്ടവ- രജീകരിക്ക=രജസ്സാക്കിചെയ്യുക- രജസ്സു=പൊടി-
 മധുഷ്ഠതൊപരകൾ=മധുഷ്ഠതയോടു കൂടിയവ- മധുഷ്ഠതയു
 ൾ=മധുവും ഷ്ഠതയും- മധു=തെൻ- ഷ്ഠതം=നെയ്യ- ചാമീകരവ
 ചാബ്രാഹ്മീവാപ്യപത്മകൾ=ചാമീകരവും വചയും ബ്രാഹ്മിയും
 വാപ്യവംപത്മയും ചാമീകരം=സപണ്ണം-വചാ=വയമ്പ- ബ്രാ
 ഹ്മീ=ബ്രഹ്മി- വാപ്യം=കൊട്ടം- പത്മം=കുടക്ക- ലേഹനംചെ
 യ്ക=നക്കുക- ഹൈമധാത്രിരജസ്സു=ഹൈമധാത്രികളുടെ രജസ്സു-ഹൈ
 മധാത്രികൾ=ഹൈമവും ധാത്രിയും- ഹൈമം=സപണ്ണം- ധാത്രി=
 നെല്ലിക്ക- രജസ്സു=പൊടി- ലേഹനംചെയ്യുക=നക്കുക- സൈ
 സ്ഥവവത്തം=സൈന്ധവത്തോടുകൂടിയത- സൈന്ധവം=ഇന്ദു
 ങ്ഗ- സപ്തിസ്സു=നെയ്യ- ഗർഭാസ്സു=ഗർഭജലം- വമിപ്പിക്കു=മരദി
 പ്പിക്കുക-

സാരം— നാഭിനാളക്ഷേപനം ഹേതുവായിട്ടുണ്ടായ പ്രണ
 തെ ഉണക്കുവാനായികൊണ്ടു കൊട്ടം കഷായംവെച്ചു കല്പമി
 ട്ടു കൂട്ടിയ ഏണ്ണയെയും കൊട്ടം പൊട്ടിച്ചിട്ടു ചെത്തിരിക്കുന്ന
 ഏണ്ണയെയും പൊക്കിൾ കൊടിയിൽ പുരട്ടുകയും വേണം- അ
 നന്തരം വെളുത്തകിടാ സപണ്ണത്തകിടാ ഉണ്ടാക്കി തിയിലിട്ടു
 പഴുപ്പിച്ചു മുക്കുക ഹേതുവായിട്ടു അല്പമായ ചൂടോടുകൂടിയ നാ
 ല്ലാമരത്തൊലി ഇട്ടുവെച്ചു വെളുക്കുകൊണ്ടോ രാമച്ചു ചന്ദനം
 കൊട്ടം ഇഷ്ടിനെയുള്ള സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾ ഇട്ടുവെച്ചു വെളു
 കൊണ്ടോ ബാലനെകുളിപ്പിക്കുകയും അതിന്നുശേഷം വലത്തെ
 കയ്യിന്റെ ചൂണ്ടാണി വിരൽകൊണ്ടു ശീശ്ശിനെ സമമാക്കാ
 നായികൊണ്ടും മൂക്കിന്റെ വലിപ്പത്തിനായികൊണ്ടും അണ്ണാ
 ക്കിനെ പൊങ്ങിച്ചിട്ടു ശീരസ്സിൽ ഏണ്ണയിൽ മുക്കിയ ശീലയിട്ടു
 കയും വേണം- ഇവിടെ അണ്ണാക്കിനെ പൊക്കുക എന്ന പ്ര
 സംഗംകൊണ്ടു ഗുദാഭിസ്രോതസ്സുകളില്ലെന്ന വരികിൽ അതാ
 തിന്റെ അർദ്ധസ്ഥപാലെ ഉണ്ടാക്കേണമെന്ന കൂടി സൂചിച്ചി
 രിക്കുന്നു (അപോരകേഗുദേശുചൂർവ്വയന്മതിമാൻഭിക്ഷു
 ഷ്ഠതൈസൈകംകവീരവദനൈനയനേപിചാ) ലിംഗപ്രമേശൈ
 കണ്ണേചനാസായാചതമൈവച തന്മാത്രശൈശ്വസുചൈവ
 പ്പ്യധിതപാസൈകമാചരേൽ) എന്ന തന്ത്രാന്തര മുണ്ടാകയാൽ
 ചോരത്തോടുകൂടാതിരിക്കുന്ന ഗുദാഭിയിങ്കൽ സൂചികൊണ്ടുചോ
 ര മുണ്ടാക്കി നെയ്യുകൊണ്ടു നനക്കുകയും വേണം- അനന്തരം
 ബാലന്റെ മുഖരൂപ വർണ്ണനയ്ക്കായികൊണ്ടും ആയുർവർണ്ണന
 യ്ക്കൊണ്ടും വൈദികമന്ത്രോച്ചാരണം കൊണ്ടു ശുദ്ധിവരുത്തി

യതായീയും അരണൈകത്തൊട്ടു തുല്യമായിയും ഇരിക്കുന്ന കാട്ടു
വെള്ളിരി, പ്രേമി, വയമ്പ, ശംഖ്പക്ഷം ഇവകളെ അരച്ചു ഉ
ണ്ടായ കല്ലത്തെ തെരും. നെയ്യും ചെന്ത അല്പാശനമായിട്ടാസ
വിപ്പിക്കുകയും വെണം- സ്വപ്നം, വയമ്പ പ്രേമി, കൊട്ടം,
കടക്ക ഇവകളെ പൊടിച്ചു തെരും നെയ്യും ചെന്ത നക്കുകയോ
അല്ലെങ്കിൽ സ്വപ്നം, നെല്ലിക്ക, ഇവകളെ പൊടിച്ചു തെരും
നെയ്യും ചെന്ത നക്കുകയോ വെണം- അനന്തരം ഇന്ദുപ്പപൊ
ടിച്ചതും നെയ്യും കൂടി സെവിപ്പിച്ചിട്ട ഗാർഭാദികളെ അർപ്പി
ക്കണം- (ഗദാംഭോദമവമനാൽ ഐഷ്വര്യംകണ്ഠാഗന്ധവാസം
ഛിന്നാപ്തമയേഭയോമാഗ്നാനാ പൂണതൈരസഃ || വെലമുക്തിസു
തൊമുഹ്യൻരൊംഗാപ്താലാഭിഭൂയതൈവദ്രൊഗാക്ഷേപകശ്വാ
സകാസമർഭിജപരാമിഭഃ || ഇതിനേ അസ്രശാസ്ത്രമുണ്ടാകയാൽ
ഗർഭജന്മത്തെ മർദ്ദിപ്പിക്കായ്ക്കു ഹെതുവായിട്ട രസധാതുക്കളെ
പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന കപത്തെടുകൂടി ഹൃദയത്തിൽ ഉക്ഷിച്ചിട്ട
വഴികളെ തടയ്ക്കുന്നു- അതുഹേതുവായിട്ട കയ്യുമടക്കി പിടിച്ചുവ
നായിയും മൊഹാലസ്യത്തൊട്ടു കൂടിയവനായിയും ഇരിക്കുന്ന
ബാലൻ ഹൃദ്രോഗം ആക്ഷേപചാരം ശ്വാസം കാസം മർദ്ദി
ജപരം ഇത്യാദികളായിരിക്കുന്ന രോഗങ്ങളെ അനുഭവിക്കുന്നു-
എന്ന അറിഞ്ഞുകൊൾകയും വെണം-

൯. പ്രാജാപത്യേനവിധിനാജാതകർമ്മാദികാരയെൽ | സി
രാണാംഹൃദയസ്ഥാനാവിപുതപാൽപ്രസൂതിതഃ ||

൧൦. തൃതീയേഹ്നിചതുർത്ഥോവസ്യീണാംസൂര്യംപ്രവർത്ത
തെ | പ്രഥമമഭിവസൈരസ്മാത്രികാലംമധുസപ്തിഷി ||

൧൧. അനന്താമിത്രീരേമന്ത്രപാവിതൈപ്രാശയൈജ്ജിതം |
ഭിതീയൈലക്ഷ്മണാസിദ്ധൗതൃതീയൈചപ്തകൗതരഃ ||

൧൨. പ്രാശ്നീക്ഷിദ്ധസൂനസ്പ്രാസ്യതഃപാണിതലസന്ധി
തം | സൂന്യാനുപാനംചൈവകാലൈവനവനീതംപ്രയോജയെൽ ||

അനന്തരം- ജാതകർമ്മാദി- പ്രാജാപത്യേന- വിധിനാ- കാ
രയെൽ- സൂരീണം- പ്രസൂതിതഃ- തൃതീയൈ- ചതുർത്ഥ- വാ-
അഹ്നി-ഹൃദയസ്ഥാനാം- സീരാണം- വിപുതപാൽ- സൂര്യം-
പ്രവർത്തതെ- തസ്മാൽ- ശിതം- പ്രഥമം- ഭിവസൈ- അന
ന്താമിത്രീതെ- മന്ത്രപാവിതൈ- മധുസപ്തിഷി- ത്രികാലം- പ്രാ
ശ്നയെൽ- ഭിതീയൈ- തൃതീയൈ- ച- ലക്ഷ്മണാസിദ്ധ-പൃതം-
പ്രാശയെൽ- തതഃ- പ്രാക്- നിഷ്ഠിദ്ധസൂനസ്പ്ര- അസ്യ- ചൈവ
കാലൈവ- തത്പാണിതലസന്ധിതം- നവനീതം- സൂന്യാനുപാ

നം- പ്രയോജയെൽ ||

അനപചാതം.— ജാതകർമ്മാദിയെ പ്രാജാപത്യ മായിരിക്കുന്ന വിധികൊണ്ടു ചെയ്യേണം.- സ്ത്രീകൾക്കു പ്രസൂതിയിങ്കൽ നിന്ന തുടങ്ങി തൃതീയമാചിരിക്കുന്ന അഷ്ടാസ്തികംചൊ ചതുർത്ഥമായിരിക്കുന്ന അഷ്ടാസ്തികംചൊ ഏകദശമകളായിരിക്കുന്ന സിരകളുടെ വിപുരതപംമെതുവായിട്ട സൂത്രം പ്രവർത്തിക്കുന്നു.- ഒരു തു മെതുവായിട്ട ശിശു പിന്നെ പ്രഥമമായിരിക്കുന്ന ദിവസത്തിങ്കൽ അന്നന്താമിശ്രിതങ്ങളായി മന്ത്രപാവിരങ്ങളായിരിക്കുന്ന മധ്യ സപ്തിസ്തകളെ ത്രികാലത്തിങ്കൽ പ്രാശിപ്പിക്കണം.- ചിരീയമായിരിക്കുന്ന ദിവസത്തിങ്കലും തൃതീയമായിരിക്കുന്ന ദിവസത്തിങ്കലും ലക്ഷ്മണാസിദ്ധമായിരിക്കുന്ന ഏതത്തെ പ്രാശിപ്പിക്കണം.- അന്നന്തരം മന്വിൽ നിഷ്കീഡസ്യന നായിരിക്കുന്ന ഇവന്ന രണ്ടുകാലങ്ങളിൽ തത്പാണിതലസന്മിത മായിരിക്കുന്ന നവനീതത്തെ സൂത്രാനുപാനമായിട്ട പ്രയോജിക്കേണം.-

പരിഭാഷാ— ജാതകർമ്മാദി=ജാതകർമ്മമാകുന്ന ആദിയൊടു കൂടിയത.- ജാതകർമ്മം=ജാതകർമ്മം എന്ന ക്രിയാ.- പ്രാജാപത്യം=വൈദികം.- വിധി.=കർമ്മം.- പ്രസൂതി=പ്രസവം.- ഏകദശമകൾ=ഏകദശത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവ.- ഏകദശം=മാറിടം.- സ്ഥിതിചെയ്ത=നിൽക്കുക.- (ഉപാലിനെ ധരിക്കുന്നവ എന്ന താൽപര്യം) സിരകൾ=തൈരുകൾ.- വിപുരതപം=വിപുരതകളാവുന്ന ഉത്ത-വിപുരതകൾ=വിടമ്പ.- സൂത്രം=മുഖപാല.- പ്രവർത്തിക=ഉണ്ടാവുക.- ശിശു=ബാലൻ.- പ്രഥമം=മുമ്പിലത്ത.- അന്നന്താമിശ്രിതങ്ങൾ അന്നന്തയൊടു കൂടിയവ.- അന്നന്തം=സ്വപ്നം.- (കുറുക എന്നും കൊടുത്തു എന്നും അർത്ഥമുണ്ടു) മന്ത്രപാവിരങ്ങൾ=മന്ത്രത്താൽ പാവിരങ്ങൾ.- പാവിരങ്ങൾ=ശുദ്ധങ്ങളാക്കപ്പെട്ടത.- മധ്യസപ്തിസ്തകൾ=മധ്യവ്യസപ്തിസ്തക.- മധ്യം=തൻ.- സപ്തിസ്തനെയ്യ.- പ്രാശിപ്പിക്കുക=ഭക്ഷിപ്പിക്കുക.- ചിരീയം=രണ്ടാമത്ത.- തൃതീയം=മൂന്നാമത്ത.- ലക്ഷ്മണാസിദ്ധം=ലക്ഷ്മണകൊണ്ടു സിദ്ധം.- ലക്ഷ്മണം=കുരട്ടിയുറം.- സിദ്ധം=സാധിക്കപ്പെട്ടത.- സാധിക്കുക=സംസ്കരിക്കുക.- (പ്രകംചെയ്ത ഉണ്ടാക്കുക) ഏതം=നെയ്യ.- നിഷ്കീഡസ്യനൻ=നിഷ്കീഡമായിരിക്കുന്ന സൂനത്തൊടു കൂടിയവൻ.- നിഷ്കീഡം=നിഷ്കീഡിക്കപ്പെട്ടത.- നിഷ്കീഡിക്കുക=വിരോധിക്ക.- ഇവൻ=ബാലൻ.- കാലങ്ങൾ=സമയങ്ങൾ.- (രാവിലെയും ഉച്ചയ്ക്കുമെന്നതാർത്ഥം) തത്പാണിതലസന്മിതം=തത്പാണിതലത്തൊടു സന്മിതം.- തത്പാണിതലം=അവന്റെ പാണി

രലം- അവൻ=ബാലൻ- പാണിതലം=ഉള്ളൻകയ്യ. സന്ദിതം=
 ഉല്പം- നവനീതം=പുതിയവെണ്ണം- സുന്യാനപാനം=സുന്യാമാ
 കുന്ന അനുപാനത്തെടു കൂടിയത- സുന്യാം=മുഖപ്പാല- അനു
 പാനം=ഒരു കൂടിയ സെപാനനത്തുമുള്ളപാനം- പ്രയോജിക്ക=ഭ
 ക്ഷിപ്പിക്ക

സാരം- ഗൗരവത്തെ അഭിപ്രീതിയിൽ ശേഷം വൈദി
 കമായിരിക്കുന്ന വിധിയെ അനുസരിച്ച ജാതകമെന്നെയും. നാ
 മകരണത്തെയും ചെത്തേണം- സ്രീകൃഷ്ണ പ്രസവ ദിവസ
 ത്തിങ്കൽനിന്ന തുടങ്ങി മൂന്നാം ദിവസമൊ നാലാം ദിവസമൊ മു
 ലപ്പാലിനെ ധരിക്കുന്നതുകൂടായ അനുപാനം വിടച്ച ഭവിക്ക
 നുള്ള- അതു ഹൈതുവായിട്ട ആ ദിവസങ്ങളിലൊന്നെ മുഖപ്പാല
 ങ്ങാകുന്നത- അതു ഹൈതുവായിട്ട ബാലനെ പ്രസവ ദിവസ
 ത്തിങ്കൽ സ്വപ്നത്തോടൊ കറുകയോടൊ കൊടുത്തുവയ്ക്കയോടൊ
 ചെന്നതുകൂടായും മന്ത്രോച്ചാരണം കൊണ്ട ശുദ്ധിവരുത്തി
 യതുകൂടായും ഇരിക്കുന്ന തെൻ നെയ്യ ഇതുകൂടെ ഭക്ഷിപ്പി
 ക്കണം- രണ്ടാം ദിവസത്തിങ്കലും മൂന്നാം ദിവസത്തിങ്കലും ഹിര
 ങ്ഗിമധുരം കഷായമായിരും കഷായമായിരും കാച്ചിയ നെയ്യ സെ
 വിപ്പിക്കണം- നാലാം ദിവസത്തിങ്കൽനിന്ന മുഖ വിരോധി
 ക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന മുഖപ്പാലോടു കൂടിയ ബാലനെ അവന്റെ ഉ
 ള്ളൻകയ്യിൽ അടുക്കിയതായ വെണ്ണയെ നാലാം ദിവസത്തിങ്ക
 ൽ രാവിലെയും ഉച്ചയ്ക്കും സെവിപ്പിച്ചിട്ട അനന്തരം മുഖപ്പാലി
 നെ പാനം ചെയ്യിപ്പിക്കണം- ഇവിടെ മൂന്ന ദിവസം മധുസ
 ങ്ഗിസ്സുകളെ പാനം ചെയ്യിപ്പിക്കണമെന്ന പറഞ്ഞതുകൊണ്ട
 തന്നെ സുന്യാ നിഷേധത്തെ ഉറപ്പിക്കേണ്ടതാണ്- അഭിപ്രീതി
 തിന്ന ശേഷം ബാക്കി നിൽക്കുന്ന ഗൗരവത്തോടു കൂട്ടി കഫം
 ചൊടുന്നതവെ മുഖപ്പാലിനോടു ചെറുക ഹൈതുവായിട്ട കൊപി
 ച്ചിട്ട രസധാതുവിനെ ഭക്ഷിപ്പിച്ചിട്ട സ്ത്രീതൊരൊധത്തെ ചെ
 യ്തും അതു ഹൈതുവായിട്ട അതിന്റെ ശേഷം അതിനായി കൊ
 ങ്ങാണെന്നത്രെ സുന്യാത്തെ മൂന്ന ദിവസം നിഷേധിച്ചത- അ
 തുകൊണ്ട കൈവലം മാതാവിന്ന മുഖപ്പാലിപ്പാക്കയാൽ തന്നെ അ
 പ്തെന്ന അറിഞ്ഞുകൊള്ളണം-

൧൦. മാതൃവൈപിബേൽസുന്യാരദ്ധ്യായമേപയ്യൈ സു
 ന്യായാത്രാവുകോയ്തമസംപദിചസഖ ||

൧൧. അപ്തംഗെബ്രഹ്മചാരിണ്ണോവണ്ണ പ്രകൃതികൽസമേ |
 നിരഭമല്ലവയസേനാ ദ്വപേഷണലൊലുപേ ||

അനപയം—മാതൃ- സുന്ദ- ജീവ-പിഞ്ചെ- തത്- മീ-
 മേഹപുഷ്പയ- അലം- തദസംപദി- വത്സല- അപ്സ-
 ബ്രഹ്മചാരിണ്യ- വണ്ണപ്രകൃതിതത്വമെ- നീരുജ- മധ്യ-
 വയസേ- ജീവദേശ- നഖോല്പ- ഉദി- സുന്ദ-
 കാഞ്ച-

അനപയാത്മം— മാതാപിന്റെ സുന്ദത്തെതന്നെ പറന്നു
 ചൊയ്യണം- അതാകട്ടെ മേഹപുഷ്പിക്കായി കൊണ്ടു പശ്ചാദ്യമായി
 ഭവിക്കുന്നു- തദസംപത്തികൾ വത്സലകളായി അപ്സ-
 യി ബ്രഹ്മചാരിണീകളായി വണ്ണപ്രകൃതി തത്വമകളായി നി-
 രുജകളായി മധ്യവയസ്സുകളായി ജീവദേശകളായി നഖോല്പ-
 പകളായിരിക്കുന്ന രണ്ടു സുന്ദയാത്രകൾ കായ്കളായി ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— മാതാവ=അംബ- സുന്ദ=മുഖപ്പാല- പറന്നു
 ചെകുക്കുക- അത=മുഖപ്പാല- മേഹപുഷ്പി=മേഹത്തിന്റെ
 പുഷ്പി- മേഹം=ശരീര- പുഷ്പി=പൊയ്യണം- (രക്ഷിക്ക) പ-
 ശ്ചാദ്യം=മരിച്ചാകുന്നത- തദസംപത്തം=അതിന്റെ അസംപ-
 ത- അത്=മുഖപ്പാല- അസംപത്തം=അപുതം- വത്സലകൾ=
 വത്സലത്തോടുകൂടിയവർ- വാത്സല്യം=സ്നേഹം- അപ്സകൾ=
 വ്യംഗകളല്ലാത്തവർ- വ്യംഗകൾ=സ്നേഹകൾ- (കുല്ലാത്തവയ
 വണ്ണമുള്ളവരെന്ന സാരം) ബ്രഹ്മചാരിണികൾ=ബ്രഹ്മച-
 യ്യാനുഷ്ഠാനകൾ- (പരക്കുസംയോഗത്തോടു കൂടാത്തവർ) വണ്ണ
 പ്രകൃതിതത്വമകൾ=വണ്ണപ്രകൃതിയിൽനിന്നു തത്വമകൾ-
 വണ്ണപ്രകൃതി=വണ്ണവും പ്രകൃതിയും- വണ്ണം=ബ്രഹ്മണാദിജാ-
 തി- പ്രകൃതി=വാതാദിപ്രകൃതി- തത്വമകൾ=അവരോടനു-
 കൂൾ- അപ്സ=ചാതാക്കന്മാര- സമകൾ=തുല്യകൾ- നീരുജകൾ=
 രുജകളോടു കൂടാത്തവർ- രുജകൾ=രോഗങ്ങൾ- മധ്യവയസ്സുക-
 ള്=സം-പുണ്ണയെഴുവനകൾ- ജീവദേശകൾ=ജീവത്തോടുകൂടി
 റിക്കുന്ന വത്സന്മാരോടുകൂടിയവർ- ജീവത്തകൾ=ജീവനോടു കൂ-
 ടിയവർ- ജീവൻ=പ്രാണൻ- വത്സന്മാര=കുട്ടികൾ- നഖോല്പ-
 പകൾ=ഖോല്പപകളല്ലാത്തവർ- ഖോല്പപകൾ=ശ്രദ്ധകൾ- സു-
 ന്ദയാത്രകൾ=സുന്ദയാത്രകൾ- (മുഖപ്പാലകൊടുക്കുന്നവർ ഉപമാ-
 താക്കളെന്നർത്ഥം)-

സാരം— ബാലൻ അംബയുടെ മുഖപ്പാലിനെ തന്നെ കുടിക്കുന്നു-
 അത ശരീരപുഷ്പിക്കായി കൊണ്ടു ശ്രേഷ്ഠമായി ഭവിക്കുന്നു-
 അംബയുടെ മുഖയിൽ പാല ഇല്ലകിലും അല്ലമായപാലം

ഉള്ള എങ്കിലും കട്ടികളെ കുറിച്ച സ്നേഹത്തോട കൂടിയവരായി
 യും അവയവങ്ങൾക്കു കുറവ കൂടാത്തവരായിയും പുരുഷസം
 ധോഗത്തോട കൂടാത്തവരായിയും ജാതികൊണ്ടും പ്രകൃതികൊ
 ണ്ടും മാതാവിനൊട തുല്യകളായിയും ഹോഗത്തോട കൂടാത്തവരാ
 യിയും യൗവനവയസ്സു കളായിയും ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന കട്ടിക
 ളോട കൂടിയവരായിയും അന്നപാനാദികളിൽ അതിശ്രദ്ധയൊ
 ടകൂടാത്തവരായിയും ഉറിക്കുന്ന മുഖപ്പാല കൊടുപ്പാൻയോഗ്യത
 ഉള്ളവരായ രണ്ടു ഉപ മാതാക്കന്മാർ നിശ്ചയിക്കണം. (പു
 രാമസ്വയംധയാശ്രീ രത്നീ സ്വാമസ്വാലാ ഭക്തം നസമതെ
 പൃഥ്വീസ്തം ചാസ്തൃനപുഷ്ടിമത്) എന്ന പ്രമാണാനുരൂ
 പ്തമായാൽ തന്നെയായിരിക്കുന്ന സ്ത്രീ ബാലനെ കുറിച്ച വാ
 സ്തവ്യത്തോട കൂടാത്തവളായിയും വൃദ്ധയായിരിക്കുന്ന ഭക്തരത്ന
 സമീകുന്നവളുടേതായിലും ഭവിക്കുമെന്നതു ഹേതുവാ
 യിട്ട അവരുടെ മുഖപ്പാല ബാലന്റെ ശരീരപോഷണത്തെ
 ചെയ്യുന്നില്ല- അതത്രൈതുവായിട്ട യൗവന വയസ്സുകളായി
 തീർന്ന സ്ത്രീകൾ ശ്രേഷ്ഠകുടുംബത്തിൽ ഭവിക്കുന്നു എന്നും ഒരു സ്ത്രീ
 യായാൽ അവളുടെ കട്ടികൾ കൊടുത്ത ശേഷിച്ച മുഖപ്പാലകൊ
 ണ്ടു ബാലനെ തുല്യ ഭവിക്കുന്നില്ലാത്തത കൊണ്ടാണ രണ്ടു
 ഉപാല കൊടുക്കുന്നവർ വേണമെന്ന പറഞ്ഞതെന്നും അറി
 ണ്ടുകാൾക്കു വെണം.

൧൫. ഹിതാഹാരവിഹാരണയനുഷ്ഠിതമെന്തെ! ശു
 ക്രൊധലംഘനായാസസുന്യനാശസ്തമൈതവഃ |

അനവധം-— തെ- ഹിതാഹാരവിഹാരണ- യത്താൽ- ഉ
 പചരൽ- ച- ശുക്രൊധലംഘനായാസഃ- സുന്യനാശസ്ത-
 മൈതവഃ- സ്ത-

അനവധം-— അവരെ ഹിതാഹാര വിഹാരംകൊണ്ട യ
 ന്നേന ഉപചരിക്കുകയും വെണം- ശുക്രൊധലംഘനായാസ
 ങ്ങൾ സുന്യത്തിന്ന ഹേതുക്കളായി ഭവിക്കും-

പരിഭാഷ-— അർത്ഥം-ഉപമാതാക്കന്മാർ- (മുഖപ്പാലകൊടുക്ക
 ന്നവർ) ഹിതാഹാരവിഹാരം=ഹിത മായിരിക്കുന്ന ആഹാരവി
 ഹാരം- ഹിതം=ഇച്ഛം- ആഹാരവിഹാരം- ആഹാരവും വിഹാ
 രവും- ആഹാര =ഭക്ഷണം- വിഹാരം=പ്രവൃത്തി- യത്നം=പ്ര
 യത്നം- ഉപചരിക്കും=കല്പിക്കും ശുക്രൊധലംഘനായാസം=ശു
 ക്രം ക്രൊധവും ലംഘനവും ആയാസവും- ശുക്രം=മുഖം-ക്രൊ
 ധം=കൊപം- ലംഘനം=ഉപവാസാദി- ആയാസം=ശരീര ഭക്തി

ശകരമായകമ്മം- സൂത്രനാരം=സൂത്രത്തിന്റെ നാരം= സൂ
ത്രം=മുട്ട പാല- മെരുക്കൾ=കാരണങ്ങൾ-

സാരം—വിരുദ്ധ ഭക്ഷണങ്ങളെ ഉപേക്ഷിപ്പിച്ചിട്ട ഇഷ്ട
ളായിരിക്കുന്ന അന്നപാനങ്ങളെ കൊണ്ടും പുരുഷസംഗം മേപ
ക്ത്യം വ്യസനം പക്ഷുരക്കും രാത്രി ഉറക്കമൊഴിക പട്ടിണിശരീ
രായാസകരമായ കമ്മം ഇത്യാദിഃ=മുട്ട ഉപേക്ഷിപ്പിച്ചിട്ട അല്പം
ഗസ്താനം മുതലായ മനസ്സിന്നു സന്തോഷകരമായ അന്യ പ്ര
വൃത്തികളെകൊണ്ടും പ്രയാസത്തെ ആശ്രയിച്ചിട്ട മുലകൊടുക്ക
ന്നവരുടെ വൃദ്ധിയെ കല്പിക്കണം-വ്യസനം മേപക്ത്യം പട്ടിണി
ശരീരായാസകരമായകമ്മം- ഇത്യാദികൾ മുലപ്പാലിനെ നശി
പ്പിപ്പാൻ കാരണങ്ങളായി ഭവിക്കുമെന്ന അറിഞ്ഞുകൊൾക-

൧൩. സൂത്രസ്തശീഥിവജ്ജാനിമദ്യോന്യാനുപജാരസഃ |
ക്ഷീരംക്ഷീരിണ്ഡ്യഃഷധ്യശോകാമേശ്വവിപശ്ചയഃ ||

അനപയം—സൂത്രസ്ത- ശീഥിവജ്ജാനി- മദ്യാനി-ആനു
പജാഃ- രസാഃ-ക്ഷീരം- ക്ഷീരിണ്ഡ്യഃ- ഷധ്യഃ- ശോകാമദ്യഃ-
വിപശ്ചയഃ- ച- മൈതവഃ ഭവന്തി-

അനപയാൽ—സൂത്രത്തിന്ന ശീഥിവജ്ജങ്ങളായിരിക്ക
ുന്ന മദ്യങ്ങളും ആനുപജങ്ങളായിരിക്കുന്നരസങ്ങളും ക്ഷീരവും
ക്ഷീരിണികളായിരിക്കുന്ന ഷഡധികളും ശോകാമിരുടെ വിപ
ശ്ചയവും മൈതകളായിട്ട ഭവിക്കുന്നു -

പരിഭാഷാ—സൂത്രം=മുലപ്പാല- ശീഥിവജ്ജങ്ങൾ=ശീഥവി
കൾ നിന്ന വജ്ജങ്ങൾ- ശീഥം=ഇഷ്ടമുതമദ്യം- വജ്ജങ്ങൾ=
കൂടാത്തവ- ആനുപജങ്ങൾ=ആനുപത്തികൾനിന്ന ജനിച്ചവ-
ആനുപം=ആനുപമാംസം- ജനിക്കുംഉണ്ടാക- രസങ്ങൾ=
ചാറുകൾ- ക്ഷീരം=പാല- ക്ഷീരിണികൾ=ക്ഷീരമുള്ളവ- ക്ഷീ
രം=പാല- ഷഡധികൾ=ഐഷധ വിശേഷങ്ങൾ- ശോകാമി=
ശോകം ആദിയാൽ ഉള്ളത- ശോകം=ദുഃഖം- വിപശ്ചയം=വിപ
രീതം- സൂത്രം=സൂത്രവൃദ്ധി- മെരു=കാരണം-

സാരം—കരിപകൊണ്ട ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്ന മദ്യങ്ങളിൽ
നിന്ന ഷഡ്വിശേഷമുള്ള മദ്യങ്ങളും ആനുപമേശത്തിങ്കൽ സം
ചരിക്കുന്നവകളുടെ മാംസങ്ങളെക്കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്ന ര
സങ്ങളും പാലും പാലുള്ളതായ അടപതിയൻമുതലായ ഐഷധങ്ങ
ളും ദുഃഖാദികവിപരീതമായ സന്തോഷാദിയും കട്ടികളുടെസ്തംഭ
നംമുതലായഅന്യങ്ങളും (രസപ്രസാദൊമധരഃ പകചായാരനി
മിത്തജഃ ക്വ സ്താദ്യോനാസ്മന്നേപ്രപു സൂത്രമിത്യഭിധീയതേ)

വിശ്വസസ്തപഹിഗാത്രൈഷ്ടയമാശുക്തംഗമൃതൈരവൈചക്രയു
 വതീഭംസാത്സംസാദപിശഞ്ചസംശ്രവണാചാപിസംഘോ
 ചപ്രവർത്തതെ സുപ്രസന്നമനശ്ചാസ്മദർണൈമൈതരൂപ്യതെ
 ആമാരസവീഴ്ച്ചതപാഭവംസുഗൃഹപിശ്ചിയഃ സമുഭയോ
 ശ്രവതപാചശുക്ലലക്ഷണമുപ്യതെ|| തപത്യസ്യസംസ്താദർശ
 നാസ്മരണാഭപിഗ്രമണാച്ഛരീരൈശ്ശുക്ലപസഃ പ്രവർത്തതെ||
 സ്തൈരമാനിരന്തരസ്യസ്മാപ്രസൂരൈമൈതരൂപ്യതെ-) എന്ന
 പ്രമാണാനന്തരമുണ്ടാകയാൽ മുഖപ്പാലിനെ വധിപ്പിപ്പാൻകാര
 ണങ്ങളാകുന്നു എന്നുവിശദീകരിക്കുകയുംചെയ്യണം:-

൧൧. വിശ്വഭാഗവതർക്കായാഃക്ഷുധിതായാഃവിചൈതസഃ| പ്ര
 ഭുഷ്ടധാരാശ്ചിണ്യോസ്യസ്യംരോഗകരംശിശിരഃ||
 അനപയം- വിശ്വഭാഗവതർക്കായാഃക്ഷുധിതായാഃ- വി
 ചൈതസഃ- പ്രഭുഷ്ടധാരാഃ- ചിണ്യോഃ- സ്യസ്യം- ശിശിരഃ-
 രോഗകരം- ഭവതി-

അനപയം- വിശ്വഭാഗവതർക്കായായും ക്ഷുധിതയാ
 യും വിചൈതസ്സായും പ്രഭുഷ്ടധാരാശ്ചിണ്യോസ്യസ്യം രോഗകരമായിഭവിക്കുന്നു.
 ഇരിക്കുന്നവളുടെസ്യസ്യംശിശുവിനെ- വിശ്വഭാഗവതർക്കായാഃ- വി
 ചൈതസഃ- പ്രഭുഷ്ടധാരാഃ- ചിണ്യോഃ- സ്യസ്യം- ശിശിരഃ- രോഗകരം- ഭവതി-

പരിഭാഷാ- വിശ്വഭാഗവതർക്കായാഃ- ക്ഷുധിതയാ
 യും വിചൈതസ്സായും പ്രഭുഷ്ടധാരാശ്ചിണ്യോസ്യസ്യം രോഗകരമായിഭവിക്കുന്നു.
 ഇരിക്കുന്നവളുടെസ്യസ്യംശിശുവിനെ- വിശ്വഭാഗവതർക്കായാഃ- വി
 ചൈതസഃ- പ്രഭുഷ്ടധാരാഃ- ചിണ്യോഃ- സ്യസ്യം- ശിശിരഃ- രോഗകരം- ഭവതി-

സാരം- ആന്തരപഥമിഷ്ടം മാനുഷീരകൈരൂപിരൂപ
 കൈഃ ഇതാഭിപീഠഭാഗവതർക്കായാഃ ക്ഷുധിതായാഃ വിശ്വ
 ഛോഷ്ടകുടിയാവളുടെയും മൊഹാഭിതരൂപസ്യതൈരൂപിതായാഃ
 യും ഭുഷ്ടധാരാശ്ചിണ്യോസ്യസ്യംരോഗകരമായിഭവിക്കുന്ന രസാദി
 ധാതുക്കളൊക്കെയും ഗർഭമുള്ളവളുടെയും മുഖപ്പാലാഭോക്ത
 തൈരൂപിതായാഃ ക്ഷുധിതായാഃ ക്ഷുധിതായാഃ ക്ഷുധിതായാഃ ക്ഷുധിതായാഃ
 ക്ഷുധിതായാഃ ക്ഷുധിതായാഃ ക്ഷുധിതായാഃ ക്ഷുധിതായാഃ ക്ഷുധിതായാഃ

൧൨. സ്യസ്മാഭാവേചയഃ ക്ഷാഗാഗവ്യംവാതത്ഗുണംപിബേ

തി മുഖമേ സ്തിഭം. ബുദ്ധത്വമേ സ്ഥിരമായാവാൻ സിദ്ധായുതം ||

അനപയം. — സുസ്രാഭാവം - ക്ഷൗരം - പയഃ - രത്നഗുണം - ഗു
പ്തം - പയഃ - വാ. ര. മന്ത്രാദേഃ - മുഖമേ - സ്ഥിരായാഃ - മുഖേന -
വാ - സിദ്ധം - സിദ്ധായുതം - പിബേത് -

അനപയം. — സുസ്രാഭാവത്തിൽ ക്ഷൗരമായിരിക്കുന്ന
പയസ്സിനെയാ രത്നഗുണമായി ഗവ്യമായിരിക്കുന്ന പയസ്സിനെ
യൊ ബുദ്ധത്വമിയുടെ മൂലങ്ങളെക്കൊണ്ടോ സ്ഥിരയുടെ മൂലം കൊ
ണ്ടോ സിദ്ധമായി സിദ്ധായുതമായിട്ട് പാനം ചെയ്യേണം -

പരിഭാഷാ - സുസ്രാഭാവം = സുസ്രത്തിന്റെ രണ്ടാലാം - സു
സ്രാ = മുഖപ്പാൽ - അഭാവം = ഇല്ലായ്മ - ക്ഷൗരം = ക്ഷൗരത്തെ സംബ
ന്ധിച്ചത - ക്ഷൗരം = ആട - പയസ്സ് = പാല - രത്നഗുണം = അതിനെ
മുഖ്യമായിരിക്കുന്ന ഗുണത്തോടുകൂടിയത - അതും ആട്ടിൻപാൽ
ഇന്നും പാലപാദി - ഗവ്യം = ഗോവിനെ സംബന്ധിച്ചത - ഗോവ
പശു - ബുദ്ധത്വമി = ബുദ്ധിതത്വമിയായിട്ടുള്ളത - ബുദ്ധിത = ചെറുവ
ഴുതിന - (ഘസപലം മൂലമെന്ന രാത്രിപ്പട്ടം) സ്ഥിരം = മുഖിലാ - മൂ
ലം = വെര - സിദ്ധം = ശുഭം - (കുറുകിയ) സിദ്ധായുതം = സിത
യോടുകൂടിയത - സിതം = ചുമ്പനാര - പാനം ചെയ്യുക = കുടിക്കുക -

സാരം. — മുഖപ്പാലിലുള്ളതിൽ ഓരീലവെര, മുഖിലവെര ചെറു
പൂളവെര, ചെറുവഴുതിനവെര, തൈമിത്തലത്തുളകുറിക്കിയൊ
മുഖിലവെരതന്നെ ഇട്ടുകുറുകിയൊ ഇരിക്കുന്ന ആട്ടിൻപാലൊ
കുറച്ചവെളും കുടിക്കു കുറച്ചശരീരാധാരത്തെ ചെയ്തു ഏതവുള്ള
തായിയൊ കൈപ്പുള്ളതായിയൊ ഇരിക്കുന്നതിനെ കൈക്കൊണ്ടു ക
ൾക്കെട്ടുവായിട്ട ആട്ടിൻപാലിന്നോടു ഇളക്കിയ പശുവിൻ
പ്രാചീനപുരാണസാരചെർത്തസെവിക്കണം -

൨൦. ക്ഷുഷ്ണിനിശാപിശേഷം. കൃതരക്ഷാബലിക്രിയഃ ജാഗ്ര
ജ്ഞാസാവാസുസ്യഭധരഃ പരമാമുദം ||

അനപയം. — തസ്യ - ബാധനം - പരമാം - മുദം - ഭധരഃ -
കൃതരക്ഷാബലിക്രിയഃ - ക്ഷുഷ്ണിനിശാ - വിശേഷം - ജാ
ഗ്രയഃ -

അനപയം. — അവന്റെ ബാധനപരമാ പരമായി
കിടന്ന മുതിനെ ഭധത്തോളായി കൃതരക്ഷാബലിക്രിയനാരായി
ട്ടു ക്ഷുഷ്ണിനിശയിൽ വിശേഷം ജാഗരണം ചെയ്യേണം -

പരിഭാഷാ. — അവൻ = ബാലൻ = ബാധനപരമാ = ബാധ
ക്കൾ - പരമാ = ഉൽകൃഷ്ടം - മുതൽസന്താനം - ഭധത്തം = ധ
മിച്ചിട്ടുള്ളതല്ല - ധരിക്കു = വരിക്കു - കൃതരക്ഷാബലിക്രിയനാ

൪= കൃത്യമായിരിക്കുന്ന രക്ഷാബലിക്രിയയോടുകൂടിയവർ- കൃ
 ത്യാ=ചെയ്യപ്പെട്ടത- രക്ഷാബലിക്രിയാ=രക്ഷയ്ക്കായിക്കൊണ്ടുള്ള
 ബലിക്രിയാ- രക്ഷാ=ഭരണക്ഷാ- ബലിക്രിയാ=ബലികർമ്മം-
 ക്ഷിപ്തിന്നിശാ=ക്ഷിപ്തിയായിരിക്കുന്നനിശാ- ക്ഷിപ്തി=ആറാടത്ത
 ൪= നിശാ=രാത്രി- ജാഗരണം=ചൈകം=ഉറക്കമിളക്കുക-

സാരം.— കുട്ടിയുടെഅച്ഛൻ മുഖമായ ബന്ധുക്കൾ വളരെ
 സംതോഷത്തോടുകൂടിയതന്നെവരായി ഭരണക്ഷയ്ക്കായിക്കൊ
 ണ്ടുള്ളബലിക്രിയയെ ചെയ്തവരായിട്ട ആറാടിവസം രാത്രി
 വിശേഷിച്ചും ഉറക്കമിളക്കണം ഇവിടെവിശേഷിച്ചും എന്നപ
 റത്തരുകൊണ്ടു ദിവസനഗരക്കമിളച്ചിരിക്കണമെന്നും ആറാ
 ടിവസംഎന്നപറഞ്ഞതുകൊണ്ടു ആ ദിവസത്തിങ്കൽ ഗ്രഹിക്ക
 ന്ന ശക്തിഗ്രഹത്തിന്നു പ്രാബല്യമുണ്ടെന്നും സൂചിക്കുന്ന
 രീതിയാകുന്നു- ആറാടിവസം വിശേഷിച്ചും ഉറക്കമിളച്ചിരി
 ക്കണമെന്നു പറഞ്ഞതെന്നറിഞ്ഞുകൊൾക-

൨൧- ദശമമദിവസപൂർണ്ണ വിധിഭിസ്സപകലാചിതൈഃ |
 കാരയൽ സൂരികൊത്ഥാനം നാമബാലസ്യ ചാച്ഛിതം ||

൨൨- ബിഭ്രതാം ഗൈരനാഥാലരോചനാഗരുചന്ദനം |
 നക്ഷത്രമേവതായുക്തം ബാധധം വാസമാക്ഷരം ||

അനപചം.— ദശമ- ദിവസ- പൂർണ്ണ- സപകലാചി
 തൈഃ. വിധിഭിഃ- സൂരികൊത്ഥാനം- കാരയൽ- അംഗൈഃ- മ
 ന്നാഥാലരോചനാഗരുചന്ദനം- ബിഭ്രതഃ- ബാലസ്യ- ന
 ക്ഷത്രമേവതായുക്തം- ബാധധം- വാ- സമാക്ഷരം- അച്ഛിതം-
 നാമ- ച- കാരയൽ-

അനപചായം.— ദശമമായിരിക്കുന്നദിവസം പൂർണ്ണമായി
 ികുസമയത്തിങ്കൽ സപകലാചിതങ്ങളായിരിക്കുന്ന വിധി
 കളെക്കൊണ്ടു സൂരികൊത്ഥാനത്തെചെയ്യണം- അംഗങ്ങളെ
 കൊണ്ടു മന്നാഥാലരോചനാഗരുചന്ദനത്തെ ബിഭ്രന്നായി
 ിക്കുന്ന ബാലന്റെനക്ഷത്രമേവതായുക്തമായിയോ ബാധ
 വമായിയോ ഇരിക്കുന്നതായി സമാക്ഷരമായി അച്ഛിതമായി
 ിക്കുന്നനാമത്തെയുംചെയ്യണം-

പരിഭാഷാ.— ദശമം=പത്താമത്തത- ദിവസം=ദിനം- പൂ
 ണ്ണം=സംപൂർണ്ണം- സപകലാചിതങ്ങൾ=സപകലത്തിങ്കൽ ഉ
 ചിതങ്ങൾ- സപകലം=സപമായിരിക്കുന്നകലം- സപം=തന്നെ
 സബന്ധിച്ചത- കലം=ഗോത്രം- ഉചിതം=യോഗ്യം- വിധി
 കൾ=മർമ്മങ്ങൾ- സൂരികൊത്ഥാനം=സൂരിയുടെഉത്ഥാനം= സൂരി

കാ=പ്രസിദ്ധീകൃതം- ഉത്ഥാനം=സ്നാനം=അംഗവൃദ്ധം- അംഗവൃദ്ധം= അവയവവൃദ്ധം- മനോഹപാലകന്മാരനാഗരപാലനങ്ങളും= മനോഹപയും അവയും രൊചനവും അഗരവും ചന്ദനവും മനോഹപം=മനശ്ശൊലം- അലം=അരിതാരം- രൊചനം=ഗോരൊചനം- അഗരം=അകിലം- ബിഭ്രൻ=ഭീച്ചിയടുന്നവൻ- ഭരിക്കം=വഹിഷം= ബാലൻ=കുട്ടി- നക്ഷത്രമെവതായുക്തം= നക്ഷത്രമെവതയൊടു കൂടിയത- നക്ഷത്രമെവതാ=നക്ഷത്രത്തിന്റെമെവതാ- നക്ഷത്രം=അശപതിമുതലായനാൾ-മെവതാ=അശപതിമെവതാ= ബാസ്യവം=ബന്ധുക്കളെ സംബന്ധിച്ചത- ബന്ധുക്കൾ=അച്ഛൻ മുത്തച്ഛൻ മുതലായവർ- സമാക്ഷരം=സമാധിയിരിക്കുന്ന അക്ഷരത്തെടുക്കിയത- സമാ=യഥാ- അക്ഷരം=അക്ഷരാദി. അച്ചിരം=പൂജിതം- നാമം=പേര-

സാരം— പത്തഭിവസം പൂണ്ണമായാൽ അവരവരുടെഗോത്രത്തിനയോഗ്യങ്ങളായ കർമ്മങ്ങൾകൊണ്ടു സൂതികൊത്താനു

മേമമേപാദശൈവാദി ഗോത്രാചാരമെഴുതട്ടെ എന്നോടുകൂടാൽ എന്നപ്രമാണമുണ്ടാകയാൽ അപ്പൊകൊണ്ടു അവരവരുടെ ആചാരത്തിന്നനുപരങ്ങളെ ഇത്യാദി ഭിദസങ്ങളീടും സൂതികൊണ്ടുവന്ന സൂചിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ഹിന്ദുക്കൾ പസങ്ങളിൽതന്നെ നമേകരണത്തിന്നും യോഗ്യനാമകരണത്തെയും ചെല്ലുന്നമെന്നപറയുന്നതുകൊണ്ടും മനശ്ശൊലം, അരിതാരം, ഗോരൊചനം ഇതിലൊക്കെയും ഒന്ന അച്ചെഴുതുന്നതായിരിക്കുമ്പോൾ (മെവസ്യശപിയമാരുദാദിവിവാകപതിശ്ചാഗീന്ദ്ര പിതരോജ്യാമുഹൂർത്തഗോത്രായഃ മൈത്രേയസുരതായവശപപുത്രീചൈകപാൽപുല്ലിശ്ചേതിഭവതിപുഷ്പസരോധിപാഃ) എന്നപ്രമാണമനുസരിച്ചാകയാൽ ജനന്റെ മെവതയൊടു കൂടിയതായിട്ടും അച്ഛൻ മുതലായ ബന്ധുക്കളെ സംബന്ധിച്ചതായിട്ടും അച്ഛനെയും ഒരക്ഷരമല്ലാതെയും രാമൻ, കൃഷ്ണൻ, നാണാദൻ ഇത്യാദി സമാക്ഷരത്തോടു കൂടിയതായോ കൂടിയതാക ഹെതുവായോ പൂജിക്കപ്പെടുന്നതായിട്ടും ഇരിക്കുന്ന പെരിനെയും ചെല്ലണം- പൂജിക്കുമൊക്കെത്രപെരായുഃപരീക്ഷണമി പ്രാ

ശ്ചൈവ സൂതാസ്യാസ്വപക്ഷോചിതം കവണ്ണം പത്താത്ഥ്യാനത്തെചെയ്യട്ടെണം- രാമിരതളണ്ടാകയാൽ പല്ലാഅവയവവൃദ്ധം അകിലം ചന്ദനം ബാധിക്കുന്നവനലാജശശിനെഗോരവിതപന്ത്രീയം മരയൊവസപുഷ്പിതാദസ്രാദിരാനാക്ഷത്രത്തിന്റെതച്ഛൻ ഇത്യാദി ഇരിക്കുന്നതായിരായണൻ, പത്തായിട്ടും അത്മത്തെന്യോഗ്യമുള്ളവൻ യോഗ്യമുള്ളവൻ രാമം അഷ്ടമം

ഉദക്ച്വീരസഃ ക്വായ്വബാലസ്യ ജ്ഞാനവാത്ഭിക്ഷക് ||

അനപചം - തരം- ജ്ഞാനവാൻ- ഭിക്ഷക്- പ്രാഗുദക്ച്വീരസഃ- ബാലസ്യ- പ്രകൃതിഭേദോക്തരൂപൈഃ- ആയുഃ- പരീക്ഷണം- ക്വായ്വ-

അനപചാത്ഥം- അനന്തരം ജ്ഞാനവാനായിരിക്കുന്ന ഭിക്ഷക പ്രാഗുദക്ച്വീരസ്സായിരിക്കുന്ന ബാലന്റെ പ്രകൃതി ഭേദോക്തരൂപങ്ങളെക്കൊണ്ടുതന്നെ പരീക്ഷണത്തെചെയ്യണം-

പരിഭാഷാ-ജ്ഞാനവാൻ=ജ്ഞാനത്തെറുക്കിയവൻ ജ്ഞാനം=അറിവ് ഭിക്ഷക്=വൈദ്യൻ- പ്രാഗുദക്ച്വീരസ്സ=പ്രാകച്വീരസ്സായിട്ടൊ ഉദക്ച്വീരസ്സായ് ഞ്ഞാ ഉരിക്കുന്നവൻ- പ്രാകച്വീരസ്സ=കീഴ്ക്കൊട്ട ശിരസ്സായിട്ടുള്ളവൻ- ഉദക്ച്വീരസ്സ=തെക്കൊട്ടശിരസ്സായിട്ടുള്ളവൻ- ബാലൻ=കുട്ടി- പ്രകൃതിഭേദോക്തരൂപങ്ങൾ=പ്രകൃതിഭേദോക്തങ്ങളായിരിക്കുന്നരൂപങ്ങൾ- പ്രകൃതിഭേദോക്തങ്ങൾ=പ്രകൃതിഭേദത്തിൽ ഉൾക്കൾ- പ്രകൃതിഭേദം=പ്രകൃതിയുടെഭേദം-പ്രകൃതി=വാതാദി- ഭേദം=വിശേഷം- ഉക്തങ്ങൾ=പറകപ്പെട്ടവ- രൂപങ്ങൾ=ലക്ഷണങ്ങൾ- ആയുഃ പരീക്ഷണം=ആയുസ്സിന്റെപരീക്ഷണം- പരീക്ഷണം=പരിമാണം-

സാരം- നാമകരണാനന്തരം അറിവുള്ള വൈദ്യൻ കീഴ്ക്കൊട്ടൊതെക്കൊട്ടൊ തലയാക്കിയിരിക്കുന്ന ബാലന്റെ അംഗവിഭാഗാധ്യായത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന അവരവരുടെ കയ്യിന്നമുന്നരക്കയ്യി നീളമുള്ള ശരീരം സുഖത്തിന്നും ആയുസ്സിന്നും പാത്രമായി ഭവിക്കുന്നു എന്നും മറ്റുമുള്ള ലക്ഷണങ്ങൾകൊണ്ടു ഇവൻ അല്പായുസ്സായി ഭവിക്കും ഇവൻ മദ്ധ്യായുസ്സായി ഭവിക്കും ഇവൻ പൂർണ്ണായുസ്സായി ഭവിക്കും എന്നുള്ള ആയുസ്സിന്റെ വിവേകജ്ഞാനത്തെയും സുഖാസുഖങ്ങളുടെ വിവേകജ്ഞാനത്തെയും ചെയ്യണം- പ്രകൃതിയുടെ ഭേദം വികൃതി അരികൾ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ലക്ഷണങ്ങൾ കൊണ്ടാകുന്നു ആയുവിവേകജ്ഞാനത്തെ ചെയ്യേണ്ടതെന്ന അർത്ഥത്തെന്റെ മരമാകുന്നു-

മരം ശുചിഃ ധനുതൊപവാസാനി നിവൃത്തിനിമൃദുനിച | ശയ്യുസ്സരണവാസാംസിരക്ഷാഘ്ലോഭധൂപിതാനിച ||

അനപചം- ശുചിഃ ധനുതൊപവാസാനി- നിവൃത്തിനി- മൃദുനി- ച- രക്ഷാഘ്ലോഭഃ- ധൂപിതാനി- ച- ശയ്യുസ്സരണവാസാംസി- ക്വായ്വ-

അനപചാത്ഥം- ശുചിഃ ധനുതൊപവാസങ്ങളായിരും നിവൃ

ലിക്തായീയും മൂലകളായീയും രക്ഷോപ്താപകൊണ്ടു ധൂപിതങ്ങളായിയും ഇരിക്കുന്ന ശ്യാസുരണവാസസ്സുകളെ ചെയ്യണം.

പരിഭാഷാ— ശുചിയേതൊപവാനകൾ=ശുചികളായിയും ധൗരങ്ങളായിയും ഉപവാനങ്ങളായിയും ഇരിക്കുന്നവ- ശുചികൾ=ശുദ്ധരും- ധൗരങ്ങൾ=തിരുമ്മിച്ചുകൂട്ടത്തവ- ഉപവാനങ്ങൾ=ഉണക്കിയവ- നിവൃലികൾ=വലികളോടുകൂടാത്തവ- വലികൾ=ചുളികൾ- മൂലകൾ=മാർഗ്ഗത്തോടുകൂടിയവ- രക്ഷോപ്തങ്ങൾ=രക്ഷസ്സുകളെക്കൊണ്ടു നിർമ്മിച്ചവ- രക്ഷസ്സുകൾ=രക്ഷോഗ്രന്ഥങ്ങൾ- ധനിക്കു=നശിപ്പിക്ക- ധൂപിതങ്ങൾ=ധൂപിച്ചവ- ധൂപിക്കു=പുകക്ക- ശ്യാസുരണവാസസ്സുകൾ=ശ്യാസുരണത്തിനായ കൊണ്ടുള്ള വാസസ്സുകൾ- ശ്യാസുരണം=ശ്യായുടെ ആസുരണം- ശ്യാ=കിടക്ക- ആസുരണം=ആക്ഷാഭനം- (മരക്ക) വാസസ്സുകൾ=വന്ദുരങ്ങൾ-

സാരം— ശുദ്ധങ്ങളായീയും തിരുമ്മി ചുളികൂട്ടത്ത കളായിയും ഉണക്കിയതുകളായിയും വയമ്പ, പട്ടക ഇതാദികളെ കൊണ്ടു പുകച്ചതുകളായിയും ചുളിവോടുകൂടാത്തതുകളായിയും ഇരിക്കുന്ന കിടക്കയുടെ മെൽവിരിപ്പിനായി കൊണ്ടുള്ള വന്ദുരങ്ങളെയും ചെയ്യണം.

൨൫. കാകൊവിശസ്യശ്ശസുരവ്യാപനേത്രിപുതാനപിതഃ ജീവന്തപ്താഭിശ്ച. ഗൌരവാനന്തദാബാലശ്ശഭാൻമണിൻ ||

൨൬. ധാരയൈരേകധീശ്ശേ ക്ഷാപ്രാമൈശ്ശ്രീജീവകാലികഃ | ഹസ്യാഭാഗ്രീവചഃശ്ശ്യാപിശൈക്ഷാക്ഷതതംവചാം ||

൨൭. ആയുർമ്മധാസുതീസപാസ്വകരീരക്ഷോനിബലംണിഃ | കൾസപുഷ്ടമോസൈകുനീരജസ്യശ്ശഭേമനി ||

൨൮. കണ്ണേനഹിമാഗമമവിശ്വേധാത്രേകസ്ഥസ്യസാന്തപയൻ | പ്രാപ്താക്ഷിണംകുമാരസ്യഭിഷഗ്ഗാമംതുയോക്ഷിതഃ ||

൨൯. മക്ഷിണൈരധേസുചീപാളീമന്ത്രേനപാണിനാ മപ്യതഃകണ്ണപിംസ്യകിഞ്ചിത്സംധാരയംപ്രതി ||

൩൦. ജരായുമാത്രപ്രകൃന്നേരവിരശ്ശുപ്രവദാസിതെ | ധൃതസ്ത്വനിശ്ചലംസമഗ്രലക്ഷകരസാങ്കിതെ ||

൩൧. വിശ്വേദൈവലതൈരീദ്രേസകുരേവജ്ജലാലവാൻ | നൈര്യപംനപാശ യൊന്നാധസ്തിരാസ്ത്രയുധിസംശ്രീതഃ ||

൩൨. കാളികമർരീരക്താസുച്യധാഭാഗതശ്ശുപതഃ | സശോഭാമസംരംഭേനാസംഭാപതാനകാഃ ||

അനന്തം— ആവിശസ്യഃ- കാകഃ- ച- ത്രിപുതാനപിതഃ-

ധൂപനം- ശസ്ത്രം- ബാലം- ജീവത് വസ്ത്രാദിശൃംഗൊത്ഥാൻ- ശു
ഭാൻ- മണിൻ- ബ്രാഹ്മണ്യീജീവകാദികാഃ- ശ്രേഷ്ഠഃ- ഐ
ഷധീഃ- മന്യുഭൂമി- ഗ്രീവയാ- മൂർദ്ധ്വസഭാ- ധാരയേൻ- വി
ശേഷാൻ- ആയുർമധ്യസ്താസ്തപസ്തകരീ- രക്ഷാസിബ
ർമ്മണീ- വചം- സതതം- ധാരയേൻ- ക്ഷുഭസപ്താഷ്ടമമാ
സെഷ- ഹിമാഗമം- ശുഭം- അഹനി- നീരജസ- ധാര്യക
സ്ഥസ്വ- കമാരസ്വ- കണ്ണൻ- സാന്തപയൻ- വിംശ്യൻ- ഭി
ഷക്- ഭക്ഷിണൈ- പാണിന- സൂചി- അന്യേ- പാളി-
ഭയൻ- കണ്ണപീംസ്വ- മദ്ധ്യരഃ- കിഞ്ചിത്- ഗണ്ഡാശയം- പ്ര
തി- ജരായുമാത്രപ്രകണ്ഠ- രവിരശ്ശ്വവഭാസിത- അലങ്കര
രസാങ്കിത- ദൈവകൃത- ചിത്ര- നിശ്ചലം- സത്യകൃഷ്ണ
സ്വ- ഭക്ഷിണം- കണ്ണപ്രാക് ലാഘവാൻ- ഇജ- സത്യ- എ
വ- വിദ്യേ- യോജിതഃ- തു- പ്രാക്- വാമം- കണ്ണ- വി
ദ്യേ- ഉരൂപം- ന- പാശ- ചൊഃ- ന- അധഃ- ന- കാ
ളികാമർരീരക്താഃ- സിരാഃ- രത്ര- സംശ്രിതാഃ- ഭവന്തി- മഹ
തപ്യധാൻ- സശോഫമാഹസ- രമേന്യാസ്തംഭാപരാനകാഃ- രാ
ഗര- രാഃ- സ്വഃ-

അനപചാർത്തം-— അവിശ്വസനായിരിക്കുന്ന കാഴ്ച. ത്രി
പുതാനപിതനായിട്ട ധൂപനത്തിൽ ശസ്ത്രമായി ഭവിക്കുന്നു- ബാ
ലൻ ജീവത് വസ്ത്രാദി ശൃംഗൊത്ഥാഷ്ടായി ശുഭാഷ്ടായിരിക്കുന്ന
മണികളെയും ബ്രാഹ്മണ്യീജീവകാദികളായി ശ്രേഷ്ഠകളായി
രിക്കുന്ന ഐഷധകളെയും മന്യുഷ്ടാകൊണ്ടും ഗ്രീവകൊണ്ടും
മൂർദ്ധാവകൊണ്ടും ഹസ്താഷ്ടം ധരിക്കണം- വിശേഷേണ ആ
യുർമധ്യസ്താസ്തപസ്തകരിയായി രക്ഷാസിബർമ്മണിയാ
യിരിക്കുന്ന വചയെയും ഹസ്താഷ്ടം ധരിക്കണം- ക്ഷുഭസ
പ്താഷ്ടമമാസങ്ങളിൽ ഹിമാഗമത്തിൽ ശുഭമായിരിക്കുന്ന അ
ഹസ്തികൽ നീരജനായി ധാര്യകസ്ഥനായിരിക്കുന്ന കമാര
ന്റെ കണ്ണങ്ങളെ സാന്തപയനായിട്ട വെധിക്കണം- ഭിഷക്
ഭക്ഷിണമായിരിക്കുന്ന പാണികൊണ്ടു സൂചിയെയും അന്യ
കൊണ്ടു പാളിയെയും ഭയത്തായിട്ട കണ്ണപീംത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തി
ൽ കറഞ്ഞുതന്ന ഗണ്ഡാശയത്തെ കുറിച്ചു ജരായുമാത്ര
പ്രകണ്ഠമായി രവിരശ്ശ്വവഭാസിതമായി അലങ്കരരസാങ്കി
തമായി ദൈവകൃതമായിരിക്കുന്ന ചിത്രത്തിൽ നിശ്ചലമാകും
വണ്ണം വഴിപൊലെ യുതനായിരിക്കുന്നവന്റെ ഭക്ഷിണമാ
യിരിക്കുന്ന കണ്ണത്തെ മുമ്പെ ലാഘവം മെതുവായിട്ട ഇജുവാ

കുപ്തം ഒരിക്കൽ തന്നെ വെധിക്കണം- യോഗിത്തിന്റെ ആകട്ടെ മുഖെ വാമമായിരിക്കുന്ന കണ്ണത്തെ വെധിക്കണം- ഉര്യപഭോഗത്തിങ്കലും അരുത- പഃശപഭോഗങ്ങളിലും അരുത- അധോഗഭോഗത്തിങ്കലും അരുത- കാളികാമർരകതകളായിരിക്കുന്ന സിരകൾ അതുകളിൽ സംശ്രിതകളായി ഭവിക്കുന്നു- എന്നത ഹെതുവായിട്ട തപ്യം ഹെതുവായിട്ട സരോഃഫരാഹസം രംഭമ്യാസംഭാ പതാനകങ്ങളായിരിക്കുന്ന രാഗരൂപങ്ങളും ഭവിക്കും-

പരിഭാഷാ— അപിരസ്യൻ=സപചംമുതൽ-(തന്നെമരിച്ചവൻ) കാകൻ=കാക. ത്രിവൃതാനപിതൻ=ത്രിവൃതത്തെങ്ങാ അനപിതൻ- ത്രിവൃതം=ത്രിസ്തേയം- (നെയ്യ, മജ്ജാവാ, വസാഇതു കൾ എന്ന സാരം) അനപിതൻ=കൂടിയവൻ- ധൃവനം=പുകശസ്ത്രം=ത്രൈം- ബാലൻ=കുട്ടി- ജീവൻവസ്ത്രാദിശൃംഗേന്ദ്രങ്ങൾ=ജീവൻവസ്ത്രാദി ശൃംഗങ്ങളിൽനിന്ന ഉത്ഭവം- ജീവൻവസ്ത്രാദിശൃംഗങ്ങൾ=ജീവൻവസ്ത്രാദികളുടെ ശൃംഗങ്ങൾ- ജീവൻവസ്ത്രാദികൾ=ജീവത്തകളായിരിക്കുന്ന വസ്ത്രാദികൾ- ജീവത്തകൾ=ജീവിച്ചിരുന്നവ- ജീവൻ=പ്രാണൻ- വസ്ത്രാദികൾ=വസ്ത്രങ്ങളിലുള്ളവ- വസ്ത്രം=പാശമാൻ- ശൃംഗങ്ങൾ=കൈന്ദുകൾ- ഉത്ഭവങ്ങൾ=ഉണ്ടായവ- ശൃംഗങ്ങൾ=മംഗലങ്ങൾ- മണികൾ=രത്നങ്ങൾ- ബ്രഹ്മൈന്ദ്രീജീവകാദികൾ=ബ്രഹ്മൈന്ദ്രീജീവകങ്ങൾ ആദിയായിട്ടുള്ളവ- ബ്രഹ്മൈന്ദ്രീജീവകങ്ങൾ=ബ്രഹ്മിയും ഐന്ദ്രിയം ജീവകവും- ബ്രഹ്മീ=മുത്തിൾ- ഐന്ദ്രീ=രംപപ്പപ്പം- ജീവകം=ചീവകം- (ആദിശബ്ദംകൊണ്ടു പച്ചാക്കു ന്നലമുതലായതിനെയുംഗ്രഹിച്ച കൊൾക) ഒരുകഥകൾ=ഒരുകഥകൾ-ബാഹുക്കൾ=കരങ്ങൾ- ഗ്രീവാ=കഴുത്ത- മൂർദ്ധവ=ശിരസ്സ്-ധരിക്ക=പരിക്ക-ആയുർമ്മധാസ്തുതിസപാസ്ഥകാരീ=ആയുർമ്മധാസ്തുതിസപാസ്ഥങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കുന്നത- ആയുർമ്മധാസ്തുതിസപാസ്ഥങ്ങൾ=ആയുസ്സും മെയ്യും സ്തുതിയുംസപാസ്ഥവും- മെയ്യം=വെഗത്തിൽഗ്രഹിച്ചുനുള്ളശക്തി. സ്തുതി=കഴിഞ്ഞതൊമ്മയുണ്ടാവുക- സപാസ്ഥം=ആരോഗ്യം- രക്ഷാ നിബർഹ്ണി=രക്ഷസ്സുകളെ നിബർഹ്ണം ചെയ്യുന്നത- രക്ഷസ്സുകൾ= രക്ഷാഗ്രഹങ്ങൾ- നിബർഹ്ണംവൈക=നശിപ്പിക്ക- വചാ=വചനങ്ങൾസപുഷ്ടമ മാസങ്ങൾ=ഷൾസപുഷ്ടമങ്ങളായിരിക്കുന്ന മാസങ്ങൾ- ഷൾസപുഷ്ടമങ്ങൾ=ഷഷ്ടവും സപുഷ്ടമങ്ങളും മവും- ഷഷ്ടം=ആറ- സപുഷ്ടം=ഷഷ്ട- അഷ്ടമം=എട്ട- ഹിമാഗമം=

ജല്ലാജംഗംജീലാകരിനമായിരിക്കുന്നമൂട- സംരംഭം=വെളി
നാവിശേഷം-മന്ത്യാസ്സംഭം=മന്ത്യാസ്സംഭമെന്നവാതരംഗം- അ
പരാനകം=അപരാനകമെന്നവാതരംഗം- രാഗരൂപരങ്ങ
ം=രാഗരൂപരങ്ങപരമ്പര- രാഗം=ചൊല്ല- രൂപം=വെളി-
ജപരം=പനി-

സാരം— ധേതുക്കൂടാതെമരിച്ചിരിക്കുന്നകാക്കയും സ്തംഭി
ജ്ഞാപസകളൊടുക്കിയാൽധൂപനത്തിങ്കൽ ശ്രേഷ്ഠമായിട്ടുവെക്ക
ുന്നു. ഇവിടെവിശ്വസ്ഥനായിരിക്കുന്നകാക്കയെന്നും അതിനെ
തന്നെവൻഎന്നും അർത്ഥമാകുന്നുഎന്ന അർത്ഥത്തെന്റെമത
മാകുന്നു. അന്നന്തരംബാലൻന്റെരക്ഷിക്കായിക്കൊണ്ടു പീ
വന്നൊടുക്കിയിരിക്കുന്നവർജമൻ,സ്തംഭ. മുതലായവകളുടെ കൊ
മ്പുകളിൽനിന്നും പണങ്ങളിൽനിന്നും ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതുകൂ
ടായും. മംഗലത്തെചെയ്യുന്നതുകൂടായും ഇരിക്കുന്നമാണി
ക്യാമിമണികളെയും മുത്തുപി,ശംഖപുഷ്പം, ചീവകം, പൂവുംകുറ
ത്തുപ എന്നതുടങ്ങിയുള്ള ശ്രേഷ്ഠങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഔഷധങ്ങളെ
യുംകയ്യുകളിലൊഴുത്തിലൊ തലയിലൊ എല്ലാസമയത്തിങ്കലും
ധരിക്കണം- ആയുസ്സിനെയും ആശുഗ്രഹണശക്തിയെയും
അതീതകാലാനുസ്മരണത്തെയും ആരോഗ്യത്തെയും ഉണ്ടാക്ക
ുന്നതായും രക്ഷാഗ്രഹങ്ങളെന്നശിഷ്ടിക്കുന്നതായും ഇരി
ക്കുന്നവയമ്പിനെവ് ശേഷിച്ചും എല്ലാജ്യേഷ്ടധരിക്കണം-വൈ
ദ്യൻ പ്രസവാനന്തരം ആറാംമാസത്തിലൊ ഏഴാംമാസത്തി
ലൊ ഏഴാംമാസത്തിലൊശീതകാലത്തിങ്കൽ മഹാർത്ഥിവസംപ
കൽ മൊഗത്തൊടുക്കുടത്തവനായിയും അംബയുടെമടിയിൽഇ
രിക്കുന്നവനായിയും ഇരിക്കുന്നബാലന്റെ ചെവികളേ അവ
ന്നിഷ്ടമായവാക്കുകളെക്കൊണ്ടോ മഹാസന്തോഷത്തെ ഉണ്ടാ
ക്കിയുള്ളക്കണം. വൈദ്യൻന്റെരൂപത്തെക്കുറക്കുകകണ്ണവെ
ധത്തിനായിക്കൊണ്ടുള്ളസൂചിയെയും അടത്തുകയുകൊണ്ടുകാതി
ന്റെരട്ടയെയും പിടിച്ചിട്ട ശ്വയുടേനടുവിൽ കുറച്ചുകവിൾപ്രമേ
ശത്തെആശ്രയിച്ചമറ്റുപിള്ളയുടെതൊലിയൊടു തുല്യമായചെറ
ത്തായതൊലികൊണ്ടുമുടിയതായും മാത്രശാലുംകൊണ്ടു മാംസാ
മിയൊടുക്കുടത്തതെന്ന സൂചിച്ചിരിക്കുന്നതായും സൂക്ഷ്മമായി
രിക്കുന്ന തുളയൊടുക്കുടിയതാവു എന്നുള്ളതെന്തുവായിട്ട അന്യ
ജ്ഞാഗതിയിൽകൂടിക്കാണുന്നതായ ആദിത്യരശ്മിയൊടുക്കുടിയതായും
മിച്ഛുന്നതായിച്ചൊറുകൊണ്ടു വെണ്ടുന്നസ്ഥാനത്തിങ്കൽ അടയാള
മുദ്രയെ ഉണ്ടാക്കിയതായും മുടമ്പുവെന്ന നരംശപരനാൽ ഉണ്ടാ

ക്കപ്പെട്ടതായിരും ഇരിക്കുന്നതന്യത്തിങ്കൽ യപ്രകാരമായാൽ ഇളകുന്നില്ല അപ്രകാരംവഴിപൊല ചിടിച്ചിരിക്കുന്നവായ പെൻ വചത്തെകാതിനെമുമ്പൊരുമസംകൂടാരെയും വളവെഴുത്തു ടാരെയും അന്നെക പ്രാവശ്യംപോലെയും വെഗത്തിൽനെരെക്കി ക്കൽ തന്നെത്തുളക്കണം. കട്ടി സ്ത്രീയാണെങ്കിൽമെൽപ്രകാരംഇട ത്തെകാതിനെമുമ്പെത്തുളക്കണം.- ക്ഷിപ്രത്തിന്റെ ഊഡപാധപാ രപഭാഗങ്ങളിൽ കാളികാദനം മമ്മരീ എന്നും രക്താകിന്നമുള്ള സിരകൾസ്ഥിതിചെയ്യുന്നു എന്നത മെതുവായിട്ടക്ഷിപ്രത്തിന്റെ താഴെമുമ്പെയും പാശ്ചാത്യഭാഗങ്ങളെയും കുത്തരുതു. ആരെമ്പുക പേറ്റിത്തോൽവീക്കം. എല്ലാഭാഗങ്ങളിലും ഒരുപോലെത്തുളകിന്ന മായച്ചുട. കഴിഞ്ഞവെടനും മന്യാസ്യംഭം അപതാനകം ഇങ്ങി നെത്തുളവാതമൊഗം ചൊപ്പ ചെടന പനി ഇതുകുളങ്ങുകമെ നന്നുറിഞ്ഞുകൊൾക.

൩൨- തെക്കും മുമ്പായംകുളംവിളങ്ങാശ്രുചികിത്സിതം । സ്ഥാനംവ്യധാനരധിരംനരഗ്രാഹിസംഭവഃ ॥

അനപയാ- തെക്കും വിളങ്ങ-മുമ്പായം.-ചികിത്സിതം-ആ ശ്രു-കുളം- സ്ഥാനവ്യധാൻ- രധിരം-ന-രഗ്രാഹിസംഭവഃ-ന-ഭവതി.

അനപയാ- അതുകുളംവിളങ്ങാതെ കല്ലിച്ചിട്ടുള്ള പ്രകാരം ചികിത്സിതംഭവതിയിൽചെയ്യണം. സ്ഥാന വ്യധംമെതുവായിട്ട രധിരവുഭവിക്കുന്നില്ല രഗ്രാഹിസംഭവ വു. ഭവിക്കുന്നില്ല.

പരിഭാഷ- അതുകൾ=രാഗാദികൾ- വിഭാഗം=ഭേദം-ചികി ത്സിതം=ചികിത്സാ- സ്ഥാനവ്യധം=സ്ഥാനത്തിന്റെവ്യധം-വ്യ ധം=കുത്തുക- രധിരം=രക്തം- രഗ്രാഹിസംഭവം=രഗ്രാഹി കളുടെനംഭവം. രഗ്രാഹിക്=രഗ്രാഗങ്ങൾത്തുടങ്ങിയുള്ളവ. രഗ്രാഗങ്ങൾ=രക്തംരാഗവും- രക്തം=വെടനം- രാഗം=ചുവപ്പു സംഭവം=ഉൽപ്പത്തി.

സാരം - ക്ഷീകാദിത്തരസ്കളുടെമുറിവമെതുവായിട്ട ഉണ്ടാ കുന്ന രാഗാദികളുടെഭേദത്തെ അറിഞ്ഞിട്ട അതാരോഗത്തി നയോഗ്യമായചികിത്സയെ വെഗത്തിൽചെയ്യണം. മെൽപറ ത്തെ സ്ഥാനത്തുതന്നെത്തുളക്കാതെചാരവുംവെടനയും ചൊപ്പംഇ ത്യാദികളാണെന്നുതന്നെ ഉണ്ടാവില്ലെന്നറിഞ്ഞുകൊൾക.

൩൩- സ്നേഹംകരുണാചന്ദ്രസ്മരസ്മരം ചാന്ദ്രനിധിഃ യൈതി അമരൈഃപനസിഞ്ചേച്ചുബ്ധ മിളംതലപദാരയഃ ॥

അനപയം— അനു-സ്തോമം- സൂചനസൂത്രം- സൂത്രം- ച-നിധാപയൽ- ആമരൈലേന-സിദ്ധേൽ- ച-ബദ്ധാ-പാളി ആമയാ-രപത്-വിശ്വേൽ-

അനപയാത്ഥം— അനന്തരം സ്തോമംകരുമായി സൂചനസൂത്രമായിരിക്കുന്നസൂത്രത്തെ നിധാപനംചെയ്യുകയുംവെണം- ആമരൈലംകൊണ്ടു സെചിക്കുകയുംവെണം. ബദ്ധായായിരിക്കുന്നപാളിയെ ആതുപോലെവെധിക്കണം.-

പരിഭാഷാ— സ്തോമംകരും=സ്തോമത്തുൽക്കാരം- സ്തോമം= ഏണ്ണ- അക്കരം=നനകുപ്ലേത- സൂചനസൂത്രം=സൂചിയെ അനുസരിച്ചസൂത്രം- സൂത്രം=കൊത്തത- സൂത്രം=ചരട- നിധാപനം=വെക്ക- വെക്കുക- ആമരൈലം=പച്ചണ്ണ- സെചനം=വെക്ക=നനക്കുക- ബദ്ധാ=വിസ്തീർണ്ണം- പാളി=ഘട്ട- ആരം=ആര എന്ന പെരൊടുകൂടിയശസ്ത്രം- വെധിക്കുക=തട്ടുക-

സാരം— അനന്തരം ഏണ്ണകൊണ്ടു നനക്കുപ്ലേതയായും സൂചിയുടെ മൂലത്തിങ്കൽ കൊക്കുപ്ലേതയായും ഇരിക്കുന്ന ചരടിനെ കാര്മിന്റെ തുളയിൽ വെക്കുകയും പച്ചണ്ണ കൂടക്കൂടെ പൂട്ടുകയുംവെണം- വിസ്താരത്തോട കൂടിയിരിക്കുന്ന രട്ടയെ ആര എന്ന ശസ്ത്രംകൊണ്ടു സൂചി വെധത്തെ പൊലെ തുളക്കണം.-

൩൫. വിശ്വേൽപാളി-ധീരഭജസ്തോത്ഥാത്ഥ്വം ധ്വജവീയസി | വർത്തിശ്ചോത്തമൈശ്വര്യംവർദ്ധയതശന്നൈശന്നൈഃ ||

അനപയം— പാളി-വിശ്വേൽ- ഓരം രണ്ടുപക്കൾക്കും പൂജാ നപയികളാകുന്നു. ധീരഭജ- ശ്ലോകാൽ- ധ്വജവീയസി-വർത്തി- സോത്ഥ്-തര-ശ്വര-കണ്ണം-ശന്നൈ-ശന്നൈ-വർദ്ധയത-

അനപയാത്ഥം— മന്ദഭജിന ശ്ലോകത്തിങ്കൽ മെൽപൊട്ട ധ്വജവീയസിയായിരിക്കുന്ന വർത്തിയെ നഞ്ചരിപ്പിച്ചിട്ട അനന്തരം ശ്വരമായിരിക്കുന്ന കണ്ണത്തെ പതുക്കെ പതുക്കെ വർദ്ധിപ്പിക്കണം.

പരിഭാഷാ— ധീരഭജ ധീരത്തെ ഭജിക്കുന്നവൻ- ധീരം= പത്യാനം- ഭജിക=ഭജിക്ക- ശ്ലോകം=ശ്ലോകം- (മുനാഭിവസി) ധ്വജവീയസി=സൂചനര- (ഏറ്റവും രടിച്ചത) വർത്തി= തിരി- സഞ്ചരിപ്പിക്ക- പ്രവേശിപ്പിക്ക- ശ്വരം=ഉണങ്ങിയര- കണ്ണം=ചെവി- വർദ്ധിപ്പിക്ക=വലുതാക്കുക-

സാരം— പത്യാനഭജനെത്തെ ചെയ്യുന്ന ബാലന്റെ കണ്ണുപോരത്തിങ്കൽ മുനാഭിവസം കഴിഞ്ഞതിന്നു മെൽ ഏറ്റവും

വണ്ണത്തിലുള്ള തിരിയെ കടന്നിട്ട അന്നന്തരം ഉണങ്ങിയാൽ ആ ഭാഗത്തെ പശുക്കൾ പതുക്കെ വലുതാക്കുകയും വെണം.

൩൫. അരിമെനം ജാതദശനം ക്രമശോപനമെന്യന്നാൻ പുഷ്പാക്കം യൊജയെൽ ക്ഷീരമന്നം ചലപ്പുവൃണം. ||

അപവാചം—അഥ-ജാതദശനം- മന്നം-സ്യന്നാൽ- ക്രമശോപനമെൽ- പുഷ്പാക്കം- ക്ഷീരം- ചലപ്പു- വൃണം- അന്നം- ച- യൊജയെൽ-

അപവാചം— അന്നന്തരം ജാതദശനമായിരിക്കുന്ന ഇവനെ സ്യന്നത്തിങ്കൽ നിന്ന ക്രമമെന്തെ അപനയിപ്പിക്കണം- പുഷ്പാക്കമായിരിക്കുന്ന ക്ഷീരത്തെയും ചലപ്പുവായി വൃണം മായിരിക്കുന്ന അന്നത്തെയും യൊജിപ്പിക്കണം-

പരിഭാഷ—ജാതദശനം=ജാതമായിരിക്കുന്ന ദശനത്തെ ടകുടിയിവൻ- ജാതം=ഉണ്ടായത- ദശനം=ദന്തം- (പല്ല) ഇവൻ=ബാലൻ- സ്യന്നം=മുഖ- അപനയിപ്പിക്കു=നിവർത്തിപ്പിക്കു- പുഷ്പാക്കം=പൂവും ഉക്കുമായിട്ടുള്ളത- പുവാ= മുഖം- ഉക്കം=പറകപ്പെട്ടത- ക്ഷീരം=പാല- ചലപ്പു=കനകത്തെയും- വൃണം=ശരീരപുഷ്ടിയെ ചെയ്യുന്നത-

സാരം— അന്നന്തരം ബാലനെ പല്ലു വന്നാൽ ക്രമമെന്തെ ലല്ലാലിങ്കൽ നിന്ന നിവർത്തിപ്പിക്കുകയും അം അദ്ധ്യായത്തിൽ തന്നെ മുമ്പെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ശുശ്രൂഷയുപജ്ഞിത കറുക്കിയ ശരട്ടിൻപാലം തത്ഗുണമായിരിക്കുന്ന പശുവിൻ പാലം സെവിപ്പിക്കുകയും കന്നം കുറഞ്ഞതായും മാംസാദികളെ തുടിച്ചിരിക്കുന്നതായും ഇരിക്കുന്ന അന്നത്തെ ഭക്ഷിപ്പിക്കുകയും വെണം-

൩൭. പ്രിയാളമജ്ജമധുകമധുലാജസിതൊപലൈഃ | അപസ്യന്തസ്യ സംയൊജ്യഃ പ്രീണനൊമൊദകശ്ലീശൊഃ ||

അപവാചം— അപസ്യന്തസ്യ - ശിശോഃ- പ്രിയാളമജ്ജമധുകമധുലാജസിതൊപലൈഃ- പ്രീണനം-മൊദകം- സംയൊജ്യഃ-

അപവാചം— അപസ്യന്തസ്യായിരിക്കുന്ന ശിശുവിന്ന പ്രിയാളമജ്ജമധുകമധുലാജസിതൊ പലങ്ങളെകൊണ്ടു പ്രീണനമായിരിക്കുന്ന മൊദകം സംയൊജ്യമായി ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷ— അപസ്യന്തൻ=അപഗതമായിരിക്കുന്ന സ്യന്തനെ ടകുടിയിവൻ- അ-ഗതം=നഷ്ടം- സ്യന്തം=മുഖപാല- ശിശു=ബാലൻ- പ്രിയാളമജ്ജമധുക മധുലാജസിതൊപലങ്ങളെ

പ്രിയാമുഖം മധുരം മധുരം ലാജവു സിന്ധവ
 വം- പ്രിയാമുഖം=പ്രിയാമുഖത്തിന്റെമുഖം- പ്രിയാമുഖം=മു
 രം- മജ്ജാ=മജ്ജ- മധുരം=മുരട്ടിമധുരം- മധുരം=മുരട്ടിമധുരം- ലാ
 ജം=മലര- സിന്ധവം=പഞ്ചസാര- പ്രീണം=ശരീരപൊക്ക
 ണം- (ശരീരത്തെ രുചിപ്പെടുത്തുന്ന) മൊദകം=രൂട- സംയോ
 ജ്യം=സംയോജിപ്പിക്കപ്പെട്ടവന്റെയൊഗ്യം- സംയോജിപ്പിക്കു
 വം-പൊലെ യോജിപ്പിക്ക- യോജിപ്പിക്ക=ചെക്കുക-

സാരം— മലപ്പാലിക്കുന്നിന്ന നിവർത്തിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന
 ബാലനെ മുറുപ്പത്തിന്റെ ഉള്ളിലെക്കുവ ഇരുട്ടിമധുരം തെ
 ന്, മലര, പഞ്ചസാര ഇതുകൾ കൊണ്ടു ഉണ്ടാക്കിയതായിരുന്ന
 ശരീരത്തെ പുഷ്ടിവാർത്തനതായിരുന്നതായിരുന്ന അടയെക്കുറി
 പ്പിക്കണം-

൩൭. ഭീപന്നാബാലവില്ലെപലാശകരാലാജസകുട്ടിഃ സം
 ഗ്രാഹീധരകീപുഷ്ടശകരാലാജതപ്പണ്ണൈഃ ||

അനപരം— ബാലവില്ലെപലാശകരാലാജസകുട്ടിഃ- ഭീ
 പനഃ- മൊദകഃ- സംയോജ്യഃ- ധരകീപുഷ്ടശകരാലാജതപ്പ
 ണ്ണൈഃ- സംഗ്രാഹീ- മൊദകഃ- സംയോജ്യഃ-

അനപരം — ബാലവില്ലെപലാശകരാലാജ സകുട്ടി
 ധരകൊണ്ടു ഭീപന്നമായിരിക്കുന്ന മൊദകവും സംയോജ്യ മായി
 ഭവിക്കുന്നു- ധരകീപുഷ്ടശകരാലാജതപ്പണ്ണൈഃകൊണ്ടു സം
 ഗ്രാഹിച്ചായിരിക്കുന്ന മൊദകവും സംയോജ്യമായി ഭവിക്ക
 ന്നു-

പരിഭാഷാ — ബാലവില്ലെപലാശകരാലാജസകുട്ടിഃ=
 ബാലവില്ലെപലവും ഏലവും ശകരയും ലാജവും സകുട്ടിയും- ബാ
 ലവില്ലെപലം=ഇളയകുട്ടിയായ- ഏലം=ഏലത്തരി- ശകരം=പഞ്ച
 സാരം- ലാജം=മലര- സകുട്ടി=തവിട- ഭീപനം=അഗ്നിഭീഷ്മി
 കരം- മൊദകം=രൂട- ധരകീപുഷ്ടശകരാലാജതപ്പണ്ണൈഃ=
 ധരകീപുഷ്ടവും ശകരയും ലാജതപ്പണ്ണവും- ധരകീപുഷ്ടം=താ
 തരിപ്പിച്ച- ശകരം=പഞ്ചസാര- ലാജതപ്പണ്ണം=ലാജങ്ങളെകൊ
 ണ്ടുണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നതപ്പണ്ണം- ലാജം=മലര- തപ്പണ്ണം=തരിപ്പ
 ണ്ണം- സംഗ്രാഹീ=മലബന്ധത്തെ ചെയ്യുന്നത-

സാരം— ഇളയകുട്ടിയായ, ഏലത്തരി, പഞ്ചസാര, മല
 ര, തവിട, ഇതുകൾകൊണ്ടു ഉണ്ടാക്കിയതായിരുന്ന ജറാണിയെ
 വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതായിരുന്നതായിരുന്ന അടയെയും താരിപ്പിച്ച, പ
 ഞ്ചസാര, മലരകൊണ്ടു ഉണ്ടാക്കിയ തരിപ്പണ്ണം, ഇതുകൾകൊണ്ടു

ഉണ്ടാക്കിയതായിയും മലബന്ധത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതായിയും ഇരിക്കുന്ന അടയെയും ഭക്ഷിപ്പിക്കണം-

നവ- രോഗാശ്വാസ്യജന്യമെന്തെങ്കിലും ജ്വരവിഷാദകൈഃ അനുഗ്രാശ്യയികാപ്രാധ്യവിരക്തം സുരരാത്രജ്ഞം ||

അനപചം.— അസ്യ- രോഗാൻ- അവിഷാദകൈഃ- സന്തമൈഃ- ഭക്ഷണൈഃ- ജന്യത്-ച- അത്യയികാൻ- വ്യാധേഃ- അനുഗ്ര- വിരക്തം- സുരരാ- ത്രജ്ഞം-

അനപചാത്മം.— ഇവന്റെ രോഗങ്ങളെ അവിഷാദകങ്ങളായി സന്തമങ്ങളായിരിക്കുന്നഭക്ഷണങ്ങൾ കൊണ്ടുജ്വരിക്കുകയും വേണം. അത്യയികമായിരിക്കുന്ന വ്യാധിയിങ്കൽ നിന്നുദിച്ച വിരക്തത്തെ ഹരവുതുജിക്കണം.

പരിഭാഷാ — ഇവൻ=ബാലൻ- രോഗങ്ങൾ=വ്യാധികൾ=അവിഷാദകങ്ങൾ=വിഷാദകങ്ങളല്ലാത്തവ- വിഷാദകങ്ങൾ=വിഷാദത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നവ- വിഷാദം=ദുഃഖം- സന്തമങ്ങൾ=അശീഷങ്ങൾ- ഭക്ഷണങ്ങൾ=ആഹാരങ്ങൾ- അത്യയികം=നാശം- വ്യാധി=രോഗം- വിരക്തം=വിരമനം- തുജിക്ക=ഉപേക്ഷിക്ക.

സാരം.— അധികം എന്തും അധികം ഉപ്പാസവും അധികം പഴിയും അധികംകൈപ്പും അധികം ചവപ്പും അല്ലാത്തതുകഴിയായും മധുരപ്രായങ്ങളായിയും ഇരിക്കുന്നആഹാരങ്ങൾ കൊണ്ടു ബാലന്റെരോഗങ്ങളെ ശമിപ്പിക്കണം- കൂടാതെകഴികയില്ല എന്നുള്ള ഉദാഹരണ നിന്നെഴിച്ചശേഷം ഉള്ള വ്യാധിയിങ്കൽ വയറിളക്കുകയും അതത്ര-

൨൯. ത്രാസയെന്നാവിധേയം ചതുസ്തംഗമണന്തി മിശ്രമാഃ! വസ്രപാതാത് പരസ്സരാത്പാലയെല്ലാലനാച്ചതം ||

അനപചം.— ത്രസ്തം- ഗ്രഹാഃ- ഗ്രഹണന്തി- മി-അവിധേയം- ന- ത്രാസയെത്-ച- വസ്രപാതാത്- പരസ്സരാത്- ലംഘനാത്- ച- പാലയെത്-

അനപചാത്മം.— ത്രസ്തനായിരിക്കുന്നവനെ ഗ്രഹങ്ങൾ ഗ്രഹിക്കുന്നതെന്നതുപോലെ അവിധേയനായിരിക്കുന്നവനെ ത്രാസിപ്പിക്കരുത്- അവനെ വസ്രപാതത്തിങ്കൽനിന്നും പരസ്സരാത്തിങ്കൽ നിന്നും ലംഘനത്തിങ്കൽനിന്നും പാലനം ചെയ്യണം

പരിഭാഷാ — ത്രസ്തൻ=ഭയപ്പെട്ടവൻ- ഗ്രഹങ്ങൾ=പുതനാദികൾ- ഗ്രഹിക്ക=ബാധിക്ക- അവിധേയൻ=വിധേയനല്ലാത്തവ

ൻ- വിധേയൻ=സ്വാധീനൻ. ത്രസിപ്പിക= ഭയപ്പെടുത്തുക.
അവൻ=ബാലൻ- വസ്ത്രപാതം=വസ്ത്രത്തിന്റെപാതം- പാതം=
പതനം-(വീഴ്ച) പരസ്സർം=പരന്മാരുടെസ്സർം-പരന്മാർ=മറ്റുള്ള
വർ- സ്സർം=തൊട്ടുക. ലംഘനം=പട്ടിണി. പാലിക്ക-രക്ഷിക്ക.

സാരം— ബാലനെ ഭയപ്പെടുത്തിയാൽ പൂതനാഭിഗ്രഹങ്ങ
ൾ ബാധിക്കുന്നു എന്നതാണത്രെവായിട്ട സ്വാധീനത്തോടുകൂടാ
തിരിക്കുന്ന ബാലനെ ഭയപ്പെടുത്തരുത- കുട്ടിയെ മുഖാഭികൾക്കു
റിയൊരെ വസ്ത്രംവീഴുന്നതിൽനിന്ന അംബാ. പമാതാവ ഇവ
രൊഴികെ മറ്റുള്ളവരുടെ അല്ലാത്തൊഴികുള്ള സ്സർത്തികൽനിന്നും
ഉപവാസാദിംകൽ നിന്നും രക്ഷിക്കുകയും വേണം-

ര൦. ബ്രഹ്മീസിദ്ധാർത്ഥകവചാശാരിബാകഷ്ടസൈന്യ
വൈഃ സൗഭാഗ്യൈഃ പ്രാധിരംപീതംവാക്യൈഃ സ്മൃതികൃതഃ ||

ര൧. തതൃഷ്ട്യം പാപ്തരക്ഷാപ്തം ഭൂതൊന്മാദനിബദ്ധം | ശ്രീ
ഹലാലക്ഷ്മണാനന്താസമംഗാശാരിബാവചഃ |

ര൨. ബ്രഹ്മീപാദാഭിബക്തീഭിസ്ഥിരാഭിപുനനവാഃ |
സഹദൈവാരവഹ്ലീപയസ്സാഗിരിമല്ലികാ ||

ര൩. തൊയകുഭേപചൈതൽപലാശംപാദശൈലീത | തെ
നകേതനീവചാകഷ്ടകൃഷ്ണാസൈന്യവസഷ്ടൈഃ ||

ര൪. നീരൂപവത്സായാസ്സംയുക്തംപയസാചഗൊഃ | പ
ഷ്ടയോഗൈഷ്വരപ്രസ്ഥംസഹൈശകലം ശ്രുതം ||

ര൫. പാനാഭ്യജ്ഞനഭോജ്യൈസ്തൃതീയൈഃകരംപരം | രക്ഷാ
പ്തംചവിഷ്ണുപ്തംചസാരംപരമിമംഘൃതം ||

അനന്തം— സകലൈഃ- ബ്രഹ്മീ- സിദ്ധാർത്ഥകവചാശാ
രിബാകഷ്ടസൈന്യ വൈഃ- സാധിതം- ഏതം-പീതം- പരം-
വാക്യൈഃ- സ്മൃതികൃതം- തതൃഷ്ട്യം- പാപ്തരക്ഷാപ്തം-ഭൂതൊന്മാ
ദനിബദ്ധം- ഭവതി- ശ്രീഹലാലക്ഷ്മണാനന്താസമംഗാശാരി
ബാവചഃ. ബ്രഹ്മീപാദാഭിബക്തീഭിസ്ഥിരാഭിപുനനവാഃ
വാഃ- സഹദൈവ- രംവഃ-വല്ലീ- പയസ്സാ- ഗിരിമല്ലികാ-എ
തൽ- പലാശം- തൊയകുഭേ-പാദശൈലീരം-പചൈ- തൈ-
കേതനീവചാകഷ്ടകൃഷ്ണാസൈന്യവസഷ്ടൈഃ- നീരൂപ
വത്സായാഃ- ഗൊഃ-പയസാ- ച- സംയുക്തം- പഷ്ടയോഗൈ-
സഹൈശകലം- ശ്രുതം=ഏതപ്രസ്ഥം- പാനാഭ്യജ്ഞനഭോജ്യ
ൈ- പരിസ്തൃതീയൈഃകരം- സാരസപതം- ഇമം-ഏതം. രക്ഷാ
പ്തം-ച- വിഷ്ണുപ്തം- ച-ഭവതി-

അനന്തം— സകലങ്ങളായിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മീസിദ്ധാ

ത്വംകവചാശാരിബാഹുഷ്ഠൈഃസന്ധവങ്ങളൈകൈഃ സാധിത
മായിരിക്കുന്നപ്പോൾ പീതമാലാൽ ഏറ്റവും വാളോടൊന്നുതിട്ടു
ത്തായി ആയുഷ്യമായി പാപ്തരകൈഃപ്ലമായി ഭൂതൊന്മാദനിബ
ഹ്വണയി ഭവിക്കുന്നു. ത്രിഫലാലക്ഷണാനന്താസമംഗാശാ
രിബാവചകുളം. ബ്രഹ്മീപരാദിബഹ്വതീദിസ്ഥിരാദിപുന
ന്നവകുളം സമമവിയും രവിയുടെവല്ലിയും പരസ്യയും ഗി
രിമല്ലിയും ഇതിനെപലാംശമായിട്ട് രൊധകംകേതികൽ പാ
ദശൈകിത്മാകുംവണ്ണം പചിക്കണം. അതുകൊണ്ടു കേന്ദ്രത്തിവ
ചാക്ഷുഷ്യജ്ഞാസൈന്ധവസർപ്പങ്ങളോടും നീരക്രൂപസ്വയാ
യിരിക്കുന്ന ഗൊവിൻദപയസ്സിനോടും സംയുക്തമായി പ
ഷ്ട്യയോഗത്തിങ്കൽ സഹൈമശകലമായി ശുഭമായിരിക്കുന്നപ്പോ
ൾപ്രസ്ഥം പാനാഭ്യഞ്ജനഭോജ്യങ്ങളിൽ ഏറ്റവും സുതിമെധാ
കരമായി ഭവിക്കുന്നു. സാരസ്വതമായിരിക്കുന്ന പരം ഏതും ര
ക്ഷാപ്ലമായിട്ടും വിഷപ്ലമായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു.

പരിഭാഷാ— സകണങ്ങൾ=കണയൊടുക്കുതിയവ- കണാ=
രിപ്പലി. ബ്രഹ്മീസിദ്ധത്വംകവചാശാരിബാഹുഷ്ഠൈഃസന്ധവ
ങ്ങൾ=ബ്രഹ്മിയും സിദ്ധാത്മകവും വചനം ശാരിബയും കുഷ്ഠ
വും സൈന്ധവവും. സിദ്ധാത്മകം=ചെറുകുടക- വചാ=വയ
മ്പ- ശാരിബാ=നന്നാരി- കുഷ്ഠം=കൊട്ടം-സൈന്ധവം=ഇരുപ്തം
സാധികം=സാധിച്ചത- സാധിക്കും=ഉണ്ടാക്കുക- ഏതം=നെയ്യ
പീതം=പാനംചെയ്യപ്പെട്ടത- പാനംചെയ്യുക=സെവിക്കുക- വാ
ളോടൊന്നുതിട്ടുത്തം=വാളോടൊന്നുതിട്ടുള്ളതെങ്കുന്നത- വാളോ
ടൊന്നുതിട്ടം=ചാക്കുംമെധയും സുതിയും-മെധാ=ആശുഗ്രഹണ
ശക്തി- സുതി=അതീതകാലാനന്തരം- ആയുഷ്യം=ആയുസ്സി
നായിക്കൊണ്ടിരിക്കും പാപ്തരകൈഃപ്ലം=പാപ്തരക്ഷസ്സുകളെ ഹ
നിക്കുന്നത- പാപ്തരക്ഷസ്സുകൾ=പാപ്തരക്ഷസ്സും-പാപ്തവ=
പാപം- രക്ഷസ്സുകൾ=രക്ഷാഗ്രഹങ്ങൾ- ഭൂതൊന്മാദനിബഹ്
വണം=ഭൂതൊന്മാദങ്ങളെനിബഹ്വണംചെയ്യുന്നത- ഭൂതൊന്മാദങ്ങ
ൾ=ഭൂതങ്ങളും ഉന്മാദവും- ഭൂതങ്ങൾ=ഉന്മാദം=ഭ്രാന്ത- നിബഹ്
വണംചെയ്യുക=നശിപ്പിക്കുക- ത്രിഫലാലക്ഷണാനന്താസമംഗാശാ
രിബാവചകൾ=ത്രിഫലയും ലക്ഷണയും അനന്തയും സംമംഗ
യും ശാരിബയും വചനം- ത്രിഫലം=കടക്ക, താനിക്ക, നെല്ലി
ക്ക- ലക്ഷണം=തിരുകാളി- അനന്തം=കുറക- സമംഗം= പർച്ച
ണ്ട- ശാരിബാ=നന്നാരിക്കിടത്ത- വചാ=വയമ്പ- ബ്രഹ്മീപ
രാദിബഹ്വതീദിസ്ഥിരാദിപുനന്നവകൾ=ബ്രഹ്മിയും പാ

യം ചിബർതിയം ചിസ്തിരയം ചിപനനവും- ബ്രഹ്മീ= ബ്രഹ്മി- പാദം= പാടക്കിഴക്കു- ചിബർതി= ചെറുവൃതിനയം. ചെറുവഴുതിനയം- ചിസ്തിര=ഓരിലവെരും മുച്ചിലവെരും- ചിപനനവും= ചൊക്കുന്നതചിഴമയും വെളുത്ത തമിഴമയും- സമമൈവ=പുച്ചാകുറുതല- രവിയുടേപല്ലി= വെമ്പാട- പയസ്യാ=അടപതിയൻ- ഗിരിമല്ലികാ=കൊടുങ്കല്ലാല- പലാംശം= പലപ്രമാണം- തൊന്തകുംഭം= തൊയത്തിന്റെ കുംഭം- തൊന്തം= ജലം- കുംഭം= പരിനാദിങ്ങഴി- പാദശേഷിതം= പാദശേഷിതമായിട്ടുള്ളത- പാദം=കാൽ- ശേഷിതം= ശേഷിച്ചത- പചിക്ക= പാകംചെയ്യുക- ഭരതം= കർമ്മം- കൈന്തീവചാകുഷ്ഠം= തൃക്കാസെറവചസ്തപങ്ങൾ= കൈന്തീയും വചയും കഷ്ടവും കൃഷ്ണയും സൈന്ധവവും സാഷ്പവും- കൈന്തീ=അനുരണകം- വചാ=വയമ്പ- കഷ്ടം=കൊട്ടം- കൃഷ്ണാതിപ്ലവി സൈന്ധവം=ഇന്ദുപ്രസാധം=കിടുക- നീരുറ്റുറുപപ്രസാ= നീരുക്കായിയും സരൂപവത്സരായിയും ഇരിക്കുന്നവർ- നീരുക്ക=രക്ഷെകുടാത്തവർ- രക്ഷ=രോഗം- സരൂപവത്സാ=സരൂപനായിരിക്കുന്ന വത്സനൈടുക്കുടിയവർ- സരൂപൻ= സമാനരൂപൻ- വത്സൻ=കുട്ടി- ഗൊവം=പശു- പശസ്തം=പാല- സംയുക്തം=കൂടിയത- പുഷ്പയോഗം= പുഷ്പത്തിന്റെയോഗം- പുഷ്പം= പുഷ്പനക്ഷത്രം- (പുഷ്പം) ചൊഗം=ചെച്ച സമമരശാലം= മൈമരം=വത്തൊടുക്കുടിയര- മൈമരശാലം= മൈമത്തിന്റെ ശാലം- മൈമ=സപ്തസ്തം- ശാലം=ഖണ്ഡം- ശൃംഗം=ശൃംഗിക്കപ്പെട്ടത- ശൃംഗിക്ക= പാകംചെയ്യുക- ഘൃതപ്രസ്ഥം=ഘൃതത്തിന്റെ പ്രസ്ഥം- ഘൃതം= നെ- പ്രസ്ഥം=എടങ്ങഴി- പാനാഭ്യഞ്ജനം=ഭോജനവും= പാനവും അഭ്യഞ്ജനവും- ഭോജ്യവും- പാനം=കുടിക്കുക- അഭ്യഞ്ജനം=തേക്കുക- ഭോജ്യം= കൂട്ടിയണ്ണമ- സുതിഗ്രാധാകരം= സുതിമെധകളെളുണ്ടാക്കുന്നത- സുതിമെധകൾ= സുതിയും, മെധയും- സുതി= അതീതകാലാനുസ്മാണം-മെധ=ആശുഗ്രഹനെ ശക്തി- സാരസപതം= സാരസപതമെന്ന പെരൊടുക്കുടിയത- ഘൃതം= നെയ്യ- രക്ഷാപുഷ്പം= രക്ഷസ്സിനെമറിക്കുന്നത- രക്ഷാസ്തം=രക്ഷോഗ്രാഹം- മനിക്ക= നശിപ്പിക്ക- വാഷ്പം=വിഷത്തെ മറിക്കുന്നത- മനിക്ക= നശിപ്പിക്ക-

സാരം.—തിപ്പലി, ബ്രഹ്മി, ചെറുകുടുക, വയമ്പ, നന്നാരിക്കിഴക്കു, കൊട്ടം, ഇന്ദുപ്ര ഇവകൾ കർമ്മം കഷ്ടമായിട്ട ഉണ്ടാക്കിയനെയ്യ മസവിച്ചാൽ ഏറ്റവും നല്ലവാക്കിനെയ്യം വെഗ

തൽ പ്രവൃത്തിക്കു ശക്തിയെന്നും കഴിഞ്ഞതിന്റെ ഓർമ്മയെന്നും ഉണ്ടാക്കുകയും ആയുസ്സിനെ ഉണ്ടാക്കുകയും പാപത്തെപ്പറ്റിയും മറ്റും പ്രവൃത്തിക്കുയും ഭൂതങ്ങളെയും ഉന്മാദത്തെയും നശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു- കടക്ക, താനിക്ക, നെല്ലിക്ക, തിരുതാളി, കുറുക, പറ്റച്ചുണ്ട, നന്നാരിക്കിഴങ്ങ, വയമ്പ, ബ്രഹ്മി, പാടക്കിഴങ്ങ് ചെറുവഴുതിന, ചെറുവഴുതിന, ഓരില, മുളില, വെട്ടുത്തരിമിഴാമ, ചൊന്നനമിഴാമ, പച്ചക്കുറുന്ത, വെമ്പാടത്തൊലി, അടപതിയൻ, കൊടകപ്പാലാരി, ഇവകൾ ഓരൊപലം പതിനാറു ദിക്കുകളിൽ വെള്ളത്തിൽ കുക്കയും വെച്ചു നാലൊന്നായാൽ ആകുന്നതായാൽ ഓരൊന്നും, വയമ്പ, കൊട്ടം, തിപ്പച്ചി, ഇരുപ്പ, കടക ഇതുകൾ കൽക്കാരം ചെയ്തും മറ്റും കൂടാതെ മറ്റും നല്ലതും നിറംപോലെ ഇരിക്കുന്ന കട്ടിയോടുകൂടിയും ഇരിക്കുന്ന പശുവിന്റെ പാലോടും സുഗന്ധശകലത്തോടും കൂടി പുയത്തിനാൽ കാച്ചിയ ഏടങ്ങിനെ സെവിക്കുകയോ തെക്കുകയോ കൂട്ടി ഉണ്ണുകയോ ചെയ്താൽ ഏറ്റവും കഴിഞ്ഞതിന്റെ ഓർമ്മയെന്നും മെഗത്തിൽ പ്രവൃത്തിക്കു ശക്തിയെന്നും ഉണ്ടാകുന്നു സാരസ്വതമെന്ന പെട്ടാടുകൂടിയെന്നെയും മറ്റും പ്രവൃത്തിക്കുയും വിഷ്ണുത്തയും വിഷ്ണുക്കയും ചെയ്യുന്നു-

൧൦൭. വചനമെന്തൊരുവർണ്ണശാസ്ത്രം പ്രവൃത്തിക്കുവാനും സാമാന്യതാബ്രഹ്മീകളിൽ പ്രവൃത്തിക്കുവാനും 11

൧൦൮. അഷ്ടാംഗവിപരീതസൂത്രപ്രസ്ഥാനം ക്ഷീരമതുല്യം 1 തത്പ്രകാരം ധന്വന്തരീയവർണ്ണശാസ്ത്രം 11

അനന്തം- പലാംശികാ- വചനമെന്തൊരുവർണ്ണശാസ്ത്രം- ബ്രഹ്മസാമാന്യതാബ്രഹ്മീകളിൽ- ക്ഷീരമതുല്യം- ക്ഷീരമതുല്യം- പ്രസ്ഥാനം- സൂത്രം- വിപരീതം- അഷ്ടാംഗം- തത്- പീഠം- പരം- ധന്വന്തരീയവർണ്ണശാസ്ത്രം- 11

അനന്തം- പലാംശികാ- വചനമെന്തൊരുവർണ്ണശാസ്ത്രം- ബ്രഹ്മസാമാന്യതാബ്രഹ്മീകളിൽ- ക്ഷീരമതുല്യം- ക്ഷീരമതുല്യം- പ്രസ്ഥാനം- സൂത്രം- വിപരീതം- അഷ്ടാംഗം- തത്- പീഠം- പരം- ധന്വന്തരീയവർണ്ണശാസ്ത്രം- 11

പരിഭാഷ- പലാംശികാ- പലപ്രമാണകൾ- വചനമെന്തൊരുവർണ്ണശാസ്ത്രം- വചനം- ഇന്ദ്രവെയും മണ്ഡലിയം ശാഖപ്പുഷ്പം ശതാവരികം- വചനം- വയമ്പ-

ഇന്ദുരേഖാ=കാർപാകിലരി- മന്യുകീ=മുത്തിം- ശംഖപുഷ്പി= ശംഖപുഷ്പം- ബ്രഹ്മസംഹാരാബ്രഹ്മികം= ബ്രഹ്മസംഹാരംയും അതുകൾ=ബ്രഹ്മിയും=ബ്രഹ്മസംഹാരംകടക്ക-അതുകൾ= ചിരദൃത- ക്ഷീരകിരീടം= ക്ഷീരമാക്കിയെക- ക്ഷീരചതുർഗുണം=ചതുർഗുണ മാമിരിക്കുന്നക്ഷീരത്തെടുക്കിയത- ചതുർഗുണം= നാലിരട്ടി- ക്ഷീരം=പാല- പ്രസ്ഥം= ഓടങ്ങഴി- സപ്തിസ്തം=നെയ്യ- പചിക്ക=പാകംചെയ്ക- അഷ്ടാംഗം=ഏഴ അംഗങ്ങളാക്കിയത- അംഗങ്ങൾ=പാദികൾ- (അഷ്ടാംഗമെന്ന പെരെടുക്കിയത ഏകമുണ്ടു്) അത=നെയ്യ- ചീരം=പാനംചെയ്കപ്പെട്ടത- പാനം ചെയ്ക=സേവിക്ക- ധന്യം=ശ്രേഷ്ഠം- ആയുര്യീവാജ്ഞേയാന്യതി കൃതം= ആയുര്യീവാജ്ഞേയാന്യതികളെ ഉണ്ടാക്കുന്നത- ആയുര്യീവാജ്ഞേയാന്യതികൾ= ആയുസ്സും ധീയു പാക്കും മെയ്യുംസ്തരിയും- ധീ=ബുദ്ധി- മെയ്യം=ആശുഗ്രഹണശക്തി- സ്തരി=അതീതകാലാനുരണം-

സാരം— വയമ്പ, കാർപാകിലരി, മുത്തിം, ശംഖപുഷ്പം- ശതാവരി, കടക്ക, ചിരദൃത, ബ്രഹ്മി, ഇതുകളെ അരച്ചുകലക്കി നാലിടങ്ങിലാലും ഏടങ്ങഴി നെയ്യും കൂട്ടി കാച്ചണം അഷ്ടാംഗ മെന്ന പെരെടുക്കിയിരിക്കുന്ന അത- സേവിച്ചാൽ ഭോഗ്യത്തെ യും ആയുസ്സിനെയും ബുദ്ധിയെയും നല്ല വാക്കിനെയും പെഗം ഗ്രഹിച്ചാനുള്ള സാമർത്ഥ്യത്തെയും കഴിഞ്ഞതിന്റെ ഓർമ്മയെയും ഉണ്ടാക്കുന്നു-

ഭവ. അജാക്ഷീരഭയോവ്യാഷ്പപാരോഗ്രാശിഗുസൈന്ധവൈഃ | സിദ്ധംസാരസ്വതംസപ്തിച്ചാജ്ഞേയാന്യതിവഹ്നികൃതഃ ||

അനപായം— അജാക്ഷീരം- അഭയോവ്യാഷ്പപാരോഗ്രാശി ഗുസൈന്ധവൈഃ സിദ്ധം- സപ്തിഃ- സാരസ്വതം- വാജ്ഞേയാന്യതിവഹ്നികൃതഃ-

അനപായം— അജാക്ഷീരത്തിങ്കൽ അഭയോവ്യാഷ്പ പാരോഗ്രാശി ഗുസൈന്ധവങ്ങൾകൊണ്ടു സിദ്ധമായിരിക്കുന്ന സപ്തിസ്തം സാരസ്വതമായിട്ടും വാജ്ഞേയാന്യതിവഹ്നികൃതമായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— അജാക്ഷീരം=ആട്ടിൻപാൽ- അഭയോവ്യാഷ്പപാരോഗ്രാശി ഗുസൈന്ധവങ്ങൾ= അഭയയും വ്യാഷ്പവും പാരയും ഉഗ്രയും ശിഗ്രവും സൈന്ധവവും- അഭയം=കടക്ക- വ്യാഷ്പം=ചുക്ക മുളകു തിപ്പലി- പാരം=പാടക്കഴങ്ങ- ഉഗ്രം=വയമ്പ- ശിഗ്രം=മുരിങ്ങ- സൈന്ധവം=ഇന്ദുപ്പ- സിദ്ധം=സാധി

തം= സപ്തിസ്ത=നെയ്യ- സാരസ്വതം=സാരസ്വതമെന്ന പെരെടുക്കിയത- വാങ്മേധാസ്തുതിവഹ്നികൃതം=വാങ്മേധാസ്തുതിവഹ്നികളെ ഉണ്ടാക്കുന്നത- വാങ്മേധാസ്തുതിവഹ്നിക്ഷം=വാക്കും മെയ്യും സ്തുതിയും വഹ്നിയും- മേധാ=ആശുഗ്രഹണശക്തി- സ്തുതി=അതീതകാലാനുസ്മരണം- വഹ്നി=ജ്വരഗ്നി-

സാരം— കടക്ക, ചുക്ക, മുളക, തിപ്പലി, പാടക്കിഴക്ക, വയമ്പ, മുരിങ്ങത്തൊലി, ഇരുമ്പ ഇവ ആട്ടിൻപാലിൽ അരച്ചുകലക്കിപ്പിച്ചുവരികുന്ന നെയ്യുസാരസ്വതമെന്ന പെരെടുക്കിയതും നല്ലവാനെന്നെയും ആശുഗ്രഹണശക്തിയെയും അതീതകാലാനുസ്മരണത്തെയും അഗ്നിഭീപിയെയും ഉണ്ടാക്കുന്നതുകൊണ്ടും.

അ- വചാമൃതാവരീപത്യാശംഖിനീവെല്ലനാഗരൈഃ। അപമാഗ്നേചപൃതംസാധിതംപൃച്ഛവത്ഗുണൈഃ॥

അനപചം— വചാമൃതാവരീപത്യാശംഖിനീവെല്ലനാഗരൈഃ- അപമാഗ്നേ- ച- സാധിതം- പൃതം- ഗുണൈഃ- പൃച്ഛവത്-

അനപചം— വചാമൃതാവരീപത്യാശംഖിനീവെല്ലനാഗരങ്ങൾ കൊണ്ടും അപമാഗ്നംകൊണ്ടും സാധിതമായിരിക്കുന്ന പൃതംഗുണങ്ങൾകൊണ്ടു പൃച്ഛവത്തായിഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— വചാമൃതാവരീപത്യാശംഖിനീവെല്ലനാഗരങ്ങൾ=വചയും അമൃതയും വരിയും പത്ത്യയും ശംഖിനിയും വെല്ലവും നാഗരവും- വചാ=വയമ്പ- അമൃതാ=ചിററമൃത- വരി=ശതാവരികിഴക്ക- പത്യാ=കടക്ക-ശംഖിനീ=ശംഖപ്പുഷ്പം- വെല്ലം=വിഴാലരി- നാഗരം=ചുക്ക- അപമാഗ്നം=ചെറുകടലാടി- സാധിതം=പാചിതം- പൃതം=നെയ്യ- പൃച്ഛവത്= മുന്തിലത്തെപൊലെ ഉള്ളത-

സാരം— കടക്ക, ചിററമൃത, ശതാവരികിഴക്ക, വയമ്പ, ശംഖപ്പുഷ്പം, വിഴാലരി, ചുക്ക, ചെറുകടലാടി ഇതുകൾ കലായുക കലമായിപ്പിച്ചുവന്നെയ്യ, വക്കിനെയും പൊടുന്നനവെ ഗ്രഹിപ്പാനുള്ളശക്തിയെയും കഴിഞ്ഞതിന്റെ ഓർമ്മയെയും ജ്വരഗ്നിഭീപനത്തെയും ഉണ്ടാക്കുന്നു.

ഭൃ- മൈമൈശൈവചാക്ഷുർമുഖപുഷ്പീസകാഞ്ചനാ മൈമമത്സ്രാക്ഷകുശംഖഃ കൈഡയ്യുഃകനകംവചാ॥

ഭൃ- ചതപാരാഗതൈപാലൈകാപ്രാശാമധുപൃതഭൃതാഃ। വർഷംപ്രീഡാപപുഞ്ചഡംബവണ്ണകരാശീവാഃ॥

അനപചം— മൈമൈശൈവചാക്ഷുർ- സകാഞ്ചനാ- അ

അപ്പി- ഹൈമത്യാക്ഷകും- ശംഖഃ-കൈഡ്യം- കനകം- വ
 ച- പാദൊക്തം- എത- ചതപരം- പ്രാശഃ- മധുപുതഭൃതഃ-
 വം- ലീഡഃ- വപുഷ്മധാബലവണ്ണകരഃ- ശിവഃ-

അനപചരണം- ഹൈമശൈവചാകുപും സകാഞ്ചനയാ
 യിരിക്കുന്നഅപ്പിയിയും ഹൈമത്യാക്ഷകവും ശംഖവും കൈ
 ഡ്യവും കനകവും വചയും പാദൊക്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന ശം
 നാലപ്രാശങ്ങൾ മധുപുതഭൃതങ്ങളായി വംമുഴുവൻ ലീഡങ്ങള
 ളായി വപുഷ്മധാബലവണ്ണകരങ്ങളായി ശിവങ്ങളായി ഭവിക്കുന്നു.

പരിഭാഷ- ഹൈമശൈവചാകുപും=ഹൈമവും ശൈവച
 ചയും കുപും- ഹൈമം=സ്വപ്നം=ശൈവചാ=വെഡവയമ്പും
 കുപും=കൊട്ടം- സകാഞ്ചനം= കാഞ്ചനത്തൊട്ടുകുടിയത- കാഞ്ച
 നം=സ്വപ്നം- അപ്പി=ശംഖപ്പി- ഹൈമത്യാക്ഷകം=ഹൈ
 മവും മത്യാക്ഷകവും- ഹൈമം=സ്വപ്നം- മത്യാക്ഷകം=മീന
 ഞ്ഞി-കൈഡ്യം=കുമിഴ്- കനകം=പൊന്ന- വച=വയമ്പും
 പാദൊക്തങ്ങൾ=പാദംകൊണ്ടുളളതും- പാദം=നാലാലൊന്ന-
 ഉക്തങ്ങൾപറകപ്പെട്ടവ- മധുപുതഭൃതങ്ങൾ= മധുകൊണ്ടും പൃ
 തംകൊണ്ടുംഭൃതങ്ങൾ- മധു=തെൻ- പൃതം=നെയ്യ- ഭൃതങ്ങൾ=ഭൃ
 വിപ്പിക്കപ്പെട്ടവ- ഭൃവിപ്പിക്ക= ആർമാക്കുക-വം=കൊല്ലം-ലീ
 ഡങ്ങൾ=ലേഹനംചെയ്തിയടങ്ങുന്നവ- ലേഹനംചെയ്ക=നക്കുക-
 വപുഷ്മധാബലവണ്ണകരങ്ങൾ=വപുഷ്മധാബലവണ്ണങ്ങളെ
 ഉണ്ടാക്കുന്നവ- വപുഷ്മധാബലവണ്ണങ്ങൾ=വപുസ്സും മേയ്യും
 വചവും വണ്ണവും-വപുസ്സു=ശരീരം- മേയ്യ=ആശുഗ്രഹണശ
 ക്തി- ബലം=ശക്തി- വണ്ണം=കാന്തി- ശിവങ്ങൾ=ശുഭങ്ങൾ-

സാരം- സ്വപ്നം, വെഡവയമ്പ, കൊട്ടം ഇതുകളും സ്വ
 പ്നം,ശംഖപ്പി ഇതുകളും സ്വപ്നം,മീനങ്ങളിനി, ശംഖ ഇത
 കളും കുമിഴ്, സ്വപ്നം, വയമ്പ ഇതുകളും ഇങ്ങിനെ ഒരൊരൊ
 ഭൂതകപാദംകൊണ്ടു പറകപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന അല്ലാതെത്തങ്ങൾ തെ
 രംനെയ്യും ചെയ്തതതുർമാക്കി ഒരുക്കൊല്ലം നക്കിസെവിച്ചാൽശ
 രീരപ്പിച്ചിയെയും ആശുഗ്രഹണശക്തിയെയും ശരീരബലത്തെയും
 കാന്തിവിശേഷത്തെയും ഉണ്ടാക്കുന്നു ശുഭങ്ങളാകുമുണ്ട-

൫- വചായഷ്ടാഹപസിസൃതപത്ത്യാനാഗരദീപ്യകൈഃ!
 ശുദ്ധ്യതൈവാപവി ലീഡൈസ്സക്ഷകണജീരകൈഃ!

അനപച- ഹവിദ്വീഡൈഃ- സക്ഷകണജീരകൈഃ- വ
 ചായഷ്ടാഹപസിസൃതപത്ത്യാനാഗരദീപ്യകൈഃ- വാക്- ശു

പ്രേതം -

അനന്തരം. — ഹവിഷ്ഠീലങ്ങളായി സകഷ്കണജീരകങ്ങളായിരിക്കുന്ന വചായഷ്ട്രാഹാസിസ്യുത്ഥപത്ത്യാനാഗരദീപ്യകങ്ങളിൽ വാക്ശൊധിക്കപ്പെടുന്നു.

പരിഭാഷാ — ഹവിഷ്ഠീലങ്ങൾ = ഹവിസ്സിനൊടു കൂടെ ലീലങ്ങൾ - ഹവിസ്സ് = നെയ്യു - ലീലങ്ങൾ = ലേഹനം ചെയ്തിയതെന്നുവ - ലേഹനം ചെയ്ത നക്കുക - സകഷ്കണജീരകങ്ങൾ = കഷ്കണജീരകങ്ങളോടുകൂടിയവ - കഷ്കണജീരകങ്ങൾ = കഷ്കവും, കണ്യയും ജീരകവും - കണ്യ = കൊട്ടം - കണ്യ = തിപ്പലി - വചായഷ്ട്രാഹാസിസ്യുത്ഥപത്ത്യാനാഗരദീപ്യകങ്ങൾ = വചയും യഷ്ട്രാഹാപും സിസ്യുത്ഥവും പത്ത്യാനാഗരവും ദീപ്യകവും - വച = വയവ - യഷ്ട്രാഹാപം = ഇരട്ടിമധുരം - സിസ്യുത്ഥം = ഇരുപ്തപത്ത്യാനം = കടക്ക - നാഗരം = ചുക്ക - ദീപ്യകം = അയമൊരുക - ശൊധിക്ക = ശുദ്ധിയെ പ്രാപിക്ക -

സാരം — വയവ, ഇരട്ടിമധുരം ഇരുപ്ത, കടക്ക, ചുക്ക അയമൊരുക, കൊട്ടം, തിപ്പലി, ജീരകം ഇതുകൾ പൊടിച്ചുനെയ്യിൽ ചെർത്തുന്നതിനെ വിചാരിച്ചാൽ വാക്ശിനേശാസ്യപാം വേദഃസ്ത്രായനം ഇത്യാദികളിൽ സമന്വയാക്കി ചെയ്യുന്നു.

ഇതി വാശാസോപനാമകരാമാനന്ദ നാമപണ്ഡിത പാരശ്വവെദകൃത്ത അഷ്ടാഗവിദ്യയെ വ്യാഖ്യാനം സാരാത്മമപ്പിന്നെ വ്യാഖ്യാനം ബാലോപചരണീയം പ്രഥമഃസ്ത്രായം:-

ചിതീയാല്പായപ്രാരംഭഃ

അഥാതൊബാലാമയപ്രതിഷേധം നാമഃസ്ത്രായം വ്യാഖ്യാസ്ത്രായം ഇതി ഹസ്താഹാരത്രയോക്തോമഹദ്യായഃ:-

പ- ത്രിവിധഃ കഥിതൊബാലഃ ക്ഷീരാനനോഭയവർത്തനഃ സപാസ്തോതാഭാമദഷ്ടാഭാമദഷ്ടാഭാ രോഗസംഭവഃ ||

അനന്തരം. — ബാലഃ ക്ഷീരാനനോഭയവർത്തനഃ ത്രിവി

ധഃ- കമീതഃ- അതുഷ്ടാഭ്യം- താഭ്യം- സപാസ്വ്യം- ഭൃഷ്ടാഭ്യം-
രോഗസംഭവഃ-ച-ഭവതി-

അനപയാത്ം— ബാലൻ ക്ഷീരന്നായേ വർത്തനനായി
ട്ടത്രിവിധനായിട്ട കമീതനായി അതുകളെക്കൊണ്ട സപാസ്വ്യ
വും ഭൃഷ്ടങ്ങളെക്കൊണ്ട രോഗസംഭവവും ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ=ബാലൻ=കുട്ടി-ക്ഷീരന്നായേവർത്തനൻ=ക്ഷീ
രന്നായേയങ്ങൾക്കൊണ്ട വർത്തിക്കുന്നവൻ- ക്ഷീരന്നായേ
യങ്ങൾ=ക്ഷീരവും അന്നവും ഉഭയവും- ക്ഷീരം=പാൽ- അന്നം=
ഭക്ഷണം- ഉഭയം=രണ്ടു- വർത്തിക്ക=ജീവിക്ക- ത്രിവിധൻ=മൂ
ന്നപ്രകാരത്തിലുള്ളവൻ- കമീതൻ=കമിക്കപ്പെട്ടവൻ- കമി
ക്ക=പറക- അഭൃഷ്ടങ്ങൾ=ഭൃഷ്ടങ്ങളല്ലാത്തവ- ഭൃഷ്ടങ്ങൾ=ഭക്ഷി
പ്പിക്കപ്പെട്ടവ ഭൃഷ്ടിപ്പിക്ക=രോഗകരങ്ങളാക്കിക്കൊണ്ട-അതുകൾ=
ക്ഷീരന്നായങ്ങൾ- സപാസ്വ്യം=അരോഗതാ-ഭൃഷ്ടങ്ങൾ=മോഷാ
ധിഷ്ഠിതങ്ങൾ- രോഗസംഭവം=രോഗാൽപത്തി-

സാരം— ബാലൻപാലകൊണ്ട ജീവിക്കുന്നവനായിട്ടും അ
ന്നംകൊണ്ട ജീവിക്കുന്നവനായിട്ടും ക്ഷീരന്നായങ്ങൾക്കൊണ്ട ജീ
വിക്കുന്നവനായിട്ടും ഇങ്ങിനെ മൂന്നു പ്രകാരമെന്ന ഋഷികളാ
ൽ പറകപ്പെട്ടു. വാതാദി മോഷങ്ങളൊടു കൂടിയതല്ലാത്തതുകഴായ
ക്ഷീരന്നായങ്ങൾക്കൊണ്ട ബാലനെ ആരോഗ്യവും മോഷങ്ങളൊ
ടുകൂടിയതുകഴായ ക്ഷീരന്നായങ്ങൾക്കൊണ്ട രോഗാൽപത്തിയും ഉ
ണ്ടാകുന്നു-

൨. യദർഭിരേകതായാതിനചമോഷൈരധിഷ്ഠിതം | തഥി
ശുദ്ധംപയൊവാതാഭൃഷ്ടംശ്രുതംവതൈരസീ |

൩. കഷായംഹേനിലംശ്രുതംവചോമൂത്രവിബന്ധതും | പി
ത്താദിക്ലാമകടകംപീതരാജാസ്തദാമകൃത് ||

അനപയാം— യൽ- അർഭുഃ ഏകതാം- യാതി- മോഷൈഃ-
ന- അധിഷ്ഠിതം- ച- തൽ- പയഃ വിശുദ്ധം- വാതാൽ- ഭൃ
ഷ്ടം- തു- അഭൃഷ്ടം- ഉച്ഛിച്ഛതൈ- കഷായം- ഹേനിലം- ശ്രു
തം- വചോമൂത്രവിബന്ധതും- പിത്താൽ- അസ്തപീതരാജി-
ഉച്ഛിച്ഛതൈകടകം- ദാമകൃത്-

അനപയാത്ം— യാതൊന്നഅപ്പകളൊടുള്ള സംമേളനത്തിം
കൽ ഏകതയെ യാനു ചെയ്യുന്നു- മോഷങ്ങളാൽ അധിഷ്ഠിത
മല്ലാതെയും ഭവിക്കുന്നു- ആ പയസ്സു വിശുദ്ധമായിഭവിക്കുന്നു.
വാതത്താൽ ഭൃഷ്ടമായിട്ടുള്ളതാകട്ടെ അഭൃഷ്ടംകൽ ഉത്പാദിക്കു
ന്നു- കഷായമായിട്ടും ഹേനിലമായിട്ടും ശ്രുതമായിട്ടും വചോ

മൃതവീബന്ധ കൃത്തായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു- പിത്തത്താൽ അപ്പുക
ളിൽ പിതരാജിയായിട്ടും ഉഷ്ണമുക്കുകമായിട്ടും ഭാമകൃത്തായിട്ടും
ഭവിക്കുന്നു.

പരിഭാഷാ— യാതൊന്നു=യാതൊരുപാല- അപ്പുകൾ=ജല
ങ്ങൾ. സമമേകം=ചെച്ചു. ഏകതാ=ഏകമാവുന്നതുക- എ
കം-ഒന്ന- മൊഷ്ടങ്ങൾ=പാതാദികൾ- അധിഷ്ഠിതം=അധിഷ്ഠാ
നംചെയ്യപ്പെട്ടത- അധിഷ്ഠാനംചെയ്യുക=ആകൃതിക്ക- പയസ്സു=
പാല- വിശുദ്ധം=വിശേഷേണ ശുദ്ധം- ദഷ്ടം=ദക്ഷിണിപ്പിക്കപ്പെട്ട
ത- അംഗേ=ജലം- ഉത്ഭവിക്കു=പൊങ്ങുക- കഷായം=കഷായ
രസത്തെടുക്കിയത- ഫേണിലം=നരയൊടു കൂടിയത- രൂക്ഷം=
അലർന്നത- വെച്ചാമൃതവീബന്ധകൃത്തം=വെച്ചാമൃതവീബന്ധ
ത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നത- വെച്ചാമൃതവീബന്ധം=വെച്ചാമൃതത്തു
ടെ വീബന്ധം- വെച്ചാമൃതങ്ങൾ=വെച്ചാമൃതം മൃതവും- വെച്ചാമൃതം=
പുറിക്കും- വിബന്ധം=തടവ-അപ്പുകൾ=ജലങ്ങൾ- പിതരാജി=
പിതയായിരിക്കുന്നരാജി യൊടു കൂടിയത- പിതാ=പിതവർണ്ണം- (൧
ത്തളിച്ചത-) രാജി=രേഖ- ഉഷ്ണമുക്കുക=ഉഷ്ണമായിയും അഗ്നി
മായിയും കടുകുമായിയും ഇരിക്കുന്നത- ഉഷ്ണം=ഉഷ്ണവീർവ്വം- അ
ഗ്നി=പുളി- കടുകു=ഏക- ഭാമകൃത്തം=ഭാമത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നത- ഭാ
മം=ഏറ്റ അംഗങ്ങളിലുമുള്ള കഠിനമായ ചൂട്.

സാരം— യാതൊരുപാല ജലത്തോട ചെന്നാൽ ഒരുപൊലെ
ആവുകയും പാതാദി മൊഷ്ടങ്ങളാൽ ആകൃതിക്കുന്നതായിയും ഭ
വിക്കുന്നുവോ ആ പാല ഏറ്റവും നല്ലതായി ഭവിക്കുന്നു- വാ
തം മേതുവായിട്ട ദക്ഷിണിപ്പിക്കുന്ന പാല വെള്ളത്തിൽ വീർപ്പി
യാൽ മെൽപൊട്ട പൊങ്ങുകയും ചമസ്സ രസത്തോട കൂടിയതായി
യും നരയൊടു കൂടിയതായിയും അലർച്ചയോട കൂടിയതായിയും
ബാലന്റെ മൃതത്തെയും മലത്തെയും രടയുന്നതായിയും ഭവിക്ക
ുന്നു- പിത്തം മേതുവായിട്ട ദക്ഷിണിപ്പിക്കുന്ന പാല വെള്ളത്തി
ലായാൽ വെള്ളത്തിന്റെ മീതെ മഞ്ഞളിച്ച വരയൊടു കൂടിയതാ
യിയും സ്വർത്തിംകലും വീർപ്പത്തിംകലും ഉഷ്ണമായും പുരസ്
ത്തോടും ഏതരസത്തോടും കൂടിയതായിയും ഏറ്റ അംഗങ്ങളിലും
ഒരുപൊലെ കഠിനമായ ചൂടിനെ ഉണ്ടാക്കുന്നതായിയും ഭവ
ിക്കുന്നു-

൪. കഫാൽസലവണംസാഗ്രംജലമജ്ജതിപി ക്കിലം | സം
സൃഷ്ടചിംഗംസംസഗ്ദ്ധാത്രിചിംഗംസാന്നിപാതികം |

ഭരണപയം— കഫാൽ- ജലം- മജ്ജതി-സലവണം- സാ

൫൦- പിക്വിലാ- സംസഗ്ഗാൽ- സംസൃഷ്ടലിംഗം- സാന്നിപാതികം- ത്രിലിംഗം-ച- ഭവതി-

അനപയാത്മം— കഥത്താൽ ജലത്തിങ്കൽ മജ്ജിക്കുന്നു- സലവണമായിട്ടും സാഗ്രമായിട്ടും പിക്വിലമായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു- സംസഗ്ഗത്താൽ സംസൃഷ്ടലിംഗമായിട്ടും സാന്നിപാതികം ത്രിലിംഗമായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— ജലം=വെള്ളം- മജ്ജിക്ക=മുങ്ങുക- സലവണം=രംഭപ്രവണരസം- സാഗ്രം=കൊഴുത്തത- പിക്വിലം=വഴുവഴുപ്പ- സംസഗ്ഗം=സംയോഗം- സംസൃഷ്ടലിംഗം=സംസൃഷ്ടങ്ങളായിരിക്കുന്ന ലിംഗങ്ങളോടുകൂടിയത- സംസൃഷ്ടങ്ങൾ=ചെന്നവ- ലിംഗങ്ങൾ=ലക്ഷണങ്ങൾ- സാന്നിപാതികം=സന്നിപാതങ്ങളോടുകൂടിയത- സാന്നിപാതങ്ങൾ=സമൂഹങ്ങൾ- ത്രിലിംഗം=മൂന്നലിംഗങ്ങളോടുകൂടിയത- ലിംഗങ്ങൾ=ലക്ഷണങ്ങൾ-

സാരം— കഥം ഹേതുവായിട്ട് ഭക്തിച്ചിരിക്കുന്ന പാല വെള്ളത്തിലായാൽ രാഴുകയുടേ കുറഞ്ഞൊരു ഉപ്പരസത്തോടും കൊഴുപ്പോടും വഴുവഴുപ്പോടും കൂടിയതായി ഭവിക്കുന്നു- രണ്ടു ദ്രോഷങ്ങൾ ഹേതുവായിട്ട് ഭക്തിച്ചിരിക്കുന്ന പാല രണ്ടു ദ്രോഷങ്ങളുടെ ലക്ഷണങ്ങളോടുകൂടിയതായ്തും മൂന്നു ദ്രോഷങ്ങൾ ഹേതുവായിട്ട് ഭക്തിച്ചിരിക്കുന്ന പാല മൂന്നു ദ്രോഷങ്ങളുടെ ലക്ഷണങ്ങളോടുകൂടിയതായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു-

൫൧- യഥാസ്വപിംഗംസുപ്താധിജ്ഞയത്വപര്യായജിതം ശിരശാസ്ത്രീജ്ഞാമരീജ്ഞാചരൊന്നാലക്ഷയെദൃഷം ।

അനപയാത്മം— ഉപയോജിതം- തത്- യഥാസ്വപിംഗം- വ്യാപിൻ- ജനയതി- ശിരോഃ-തീജ്ഞാ-അതീജ്ഞാ=ച- രജാ-രൊളനാൽ- ലക്ഷയെത്-

അനപയാത്മം— ഉപയോജിതമായിരിക്കുന്ന അത യഥാസ്വപിംഗങ്ങളായിരിക്കുന്ന വ്യാധികളെ ജനിപ്പിക്കുന്നു- ശിശുവിന്റെ തീജ്ഞയായിരും അതീജ്ഞയായിരും ഇരിക്കുന്ന രജാ എന്ന രൊളനാ ഹേതുവായിട്ട് ലക്ഷിക്കണം-

പരിഭാഷാ— ഉപയോജിതം=ഉപയോജിക്കപ്പെട്ടത- ഉപയോജിപ്പിക്ക=പുനഃഉജ്ജിപ്പിക്ക- അത=പാല- യഥാസ്വപിംഗങ്ങൾ=സ്വപിംഗങ്ങളെ അരികുമിക്കാതെ കണ്ടുള്ളവ- സ്വപിംഗങ്ങൾ=സ്വപങ്ങളായിരിക്കുന്ന ലിംഗങ്ങൾ- സ്വങ്ങൾ=ആശയങ്ങൾ- ലിംഗങ്ങൾ=ലക്ഷണങ്ങൾ- വ്യാധികൾ=രോഗങ്ങൾ- ജനിപ്പിക്ക=ഉണ്ടാക്കുക- ശിശു-ബാലൻ- തീജ്ഞാ=അധി

കു=അതീർന്നു=മറ്റു- രക്ഷ=വെദന- രൊദനം=കർച്ചയിൽ ലക്ഷി
കു=അറിക-

സാരം— പാനം ചൈകപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ആ മുലപ്പാല അ
താത ഭൊഷ്ണമൂലമുണ്ടു ലക്ഷണങ്ങളാകൂ കൂടിയിരിക്കുന്ന വ്യാധിക
മൂലമുണ്ടാകുന്നു- ബാലന്റെ അധികയായും അല്പയായും
ഇരിക്കുന്ന വെദനയെ അധികം കരയുന്നതെ മെതുവായിട്ടും അ
ല്പം കരയുന്നതെ മെതുവായിട്ടും അറിയണം-

ന. സ്വയംസ്തംഭം ദുഃഖമെന്നു ചുറ്റും നോക്കുമ്പോൾ ത
ത്രവിദ്യാഭ്യാസം മുൻപുണ്ടു ചാക്കിനിമീലനം ||

അനപായം— സ്വയം- മെഷം- യത്ര- ദുഃഖം- സ്തംഭം-യ
ത്ര- സ്തംഭം- ച- യത്ര- രക്ഷം- വിദ്യാത്- അക്ഷി
നിമീലനം-മുൻപു- രക്ഷ-ച-വിദ്യാത്-

അനപായം— താൻ തന്നെ മെഷത്തെ യാതൊരുതടത്ത
പിന്നെയും പിന്നെയും സ്തംഭിക്കും- യാതൊരുതടത്ത സ്തംഭം
കൂടാതെ വേദിക്കുന്നു- അവിടെ അക്കിനെ അറിയണം- അ
ക്ഷിനിമീലനം മെതുവായിട്ടു മുൻപു ചാക്കി അക്കിനെ അറി
യണം-

പരിഭാഷാ— മെഷം=ശരീരം- സ്തംഭം=തൊട്ടക- സ്തംഭം
കൂടം=സ്തംഭത്തിൽ അക്ഷമം- സ്തംഭം=തൊട്ടക- അക്ഷ
മം=ക്ഷമമല്ലാത്തത- കൂടം=ശരീരം- രക്ഷം=വെദന അക്ഷിനി
മീലനം=അക്ഷികളുടെ നിമീലനം- അക്ഷികൾ=കണ്ണുകൾ-
നിമീലനം=ചിതുക- മുൻപു ചാക്കി- രക്ഷം=വെദന-

സാരം— ബാലൻ തന്റെ ശരീരത്തെ എവിടെ എവിടെ
പിന്നെയും പിന്നെയും തൊട്ടു അവിടെ അവിടെ വെദനയുണ്ടെ
ന്നറിയണം- എവിടെ എവിടെ തൊട്ടാൽ സമ്മിച്ച കൂടാതെ
വേദിക്കുന്നുവോ അവിടെ അവിടെ വെദനയുണ്ടെന്നറിയണം-
കണ്ണുകൾ ചിതുക മെതുവായിട്ടു രക്ഷയിൽ വെദനയുണ്ടെന്ന
റിയണം-

൭. ഹിമിമെപാമുദരനശ്വാസമുഷ്ടിനിപീഡനൈഃ കൈ
മുഖിബന്ധമപസ്മനമെപാത്രകുജനൈഃ ||

൮. ആശ്വാസപുഷ്പനമന ജരാനമനൈരപിവന്ധ്യേ
മെപവിബന്ധുതസംഹോത്രാസദിനീക്ഷനൈഃ ||

അനപായം— ജിഹ്വപാമുദരനശ്വാസമുഷ്ടിനിപീഡ
നൈഃ- ഹിമി- രക്ഷം- വിദ്യാത്- വിബന്ധമപസ്മനമെ
പാത്രകുജനൈഃ- ആശ്വാസപുഷ്പനമനജരാനമനൈഃ- അപി

കൊല്ലം- രജം- വിദ്വാൻ- വിജ്ഞാനസംഗ്രാസദിഗീക്ഷ
 റ്റൈം- വസ്ത്രം- ഗൃഹം- ച- രജം- വിദ്വാൻ-
 അനപയാതം—ജിഹ്വപാഷ്ടഭഗനശാസമുഷ്ടിനിപീഡനങ്ങ
 ു ഹെതുവായിട്ട ഏത്തികൽരക്കിനെ അറിയണം- വിബ
 സ്വചമധ്യസ്തനചേഷ്ഠാന്ത്രകുജനങ്ങൾ ഹെതുവായിട്ടും അദ്ധ്യാ
 നപുഷ്കനമനജംരൊന്നമനങ്ങൾ ഹെതുവായിട്ടും കൊഷ്ഠത്തിങ്ക
 ൽ രക്കിനെ അറിയണം- വിബ്ബുതസംഗ്രാസദിഗീക്ഷ
 നങ്ങൾ ഹെതുവായിട്ടവസ്തിയിങ്കലുംഗൃഹത്തിങ്കലും രക്കിനെ
 അറിയണം.

പരിഭാഷാ — ജിഹ്വപാഷ്ടഭഗനശാസമുഷ്ടിനിപീഡന
 ങ്ങൾ= ജിഹ്വപാഷ്ടഭഗനവും ശാസമുഷ്ടിനിപീഡനവും- ജി
 ഹ്വപാഷ്ടഭഗനം=ജിഹ്വപാഷ്ടങ്ങളുടെഭഗനം- ജിഹ്വപാഷ്ടങ്ങൾ=
 ജിഹ്വയും ഓഷ്ഠവും- ജിഹ്വ=നാവ- ഓഷ്ഠം=ചുണ്ട. ഭഗനം=
 ഭാഗം- ശാസമുഷ്ടിനിപീഡനം=ശാസ നിപീഡനവും മുഷ്ടി
 നിപീഡനവും- ശാസനിപീഡനം= ശാസത്തിന്റെ നി
 പീഡനം- ശാസം=വായു- നിപീഡനം=തടവ- മുഷ്ടിനിപീ
 ഡനം=മുഷ്ടിബന്ധം= (കയ്യടക്കിപ്പിടിക്കുക) ഹത്തം=ഏകദയം-
 വിബസ്വചമധ്യസ്തനചേഷ്ഠാന്ത്രകുജനങ്ങൾ= വിബസ്വവുംവ
 മധ്യവും സ്തനചേഷ്ഠവും- ആന്ത്രകുജനവും വിബസ്വം=മല
 ബന്ധം-വമധ്യം=അഭി- സ്തനചേഷ്ഠം=മുലയുസ്തായ്ക്ക- ആന്ത്രകു
 ജനം=വയറിനക്കുക- ആദ്ധ്യാനപുഷ്കനമനജംരൊന്നമനങ്ങൾ=
 ആദ്ധ്യാനവും പുഷ്കനമനവും ജംരൊന്നമനവും- ആദ്ധ്യാനം=
 മെൽവയറവീക്കുക- പുഷ്കനമനം=മുതുകവളയുക- ജംരൊന്നമ
 നം=ഞെളിക- കൊഷ്ഠവയറ- രക്കം=വെദനാ- വിബ്ബുതസം
 ഗ്രാസദിഗീക്ഷണങ്ങൾ= വിബ്ബുതസംഗവും ഉഗ്രാസവും
 ദിഗീക്ഷണവും- വിബ്ബുതസംഗം=വിബ്ബുതങ്ങളുടെസംഗം-
 വിബ്ബുതങ്ങൾ=വിട്ടും മൂത്രവും-സംഗം=തടവ- ഉഗ്രാസം=നടുങ്ങു
 ക- ദിഗീക്ഷണം=അമ്പരന്നെന്നാക്കുക- വസ്തി=മൂത്രാശയം- ഗൃ
 ഹം=ഗൃഹപ്രദേശം- രക്കം=വെദനാ-

സാരം— നാവകടിക്കുക, ചുണ്ടകടിക്കുക, ശാസംപൊ
 വായ്ക്ക, മുഷ്ടിച്ചുരട്ടിപ്പിടിക്കുക, ഇതുകൾ കണ്ടാൽ മാറത്തവേദന
 യുണ്ടെന്നറിയണം- മലബന്ധം, അഭി, മുലക്കടിക്കായ്ക്ക, വയറി
 നയ്ക്കുക, മെൽവയറവീക്കുക, വളയുക, ഞെളിയുക, ഇതുകൾ
 കണ്ടാൽ വയറിൽ ശ്രവാദികളുണ്ടെന്നറിയണം- മലവും മൂത്ര
 വും, പൊവായ്ക്ക തെട്ടുക അമ്പരന്ന എല്ലാ ദിക്കുകളിലും നോക്ക

ക ഇതുകൾകണ്ടാൽ മൃതാശയത്തിങ്കൽ വിപ്പുതലായതീനെയും ഇഹപ്രദേശത്തിങ്കൽ വെദനാഭികളെയും അറിയണം.-

൯. അഥധാത്യാഃ ക്രിയാം കർമ്മാദൃഗ്ഗാഭാഷം യഥാമയം । തത്രവാതാത്മകസ്യസ്തദേശമുപംത്ര്യാമപി വൈത ॥

൧൦. അഥവാഗ്നിവചാപരാകടകാക്ഷുഭീപ്രകം । സഭാശ്ലീഭാരുസരമൃപൃഷ്ഠികാളീകണോഷണൈഃ ॥

അനപയം.— അഥ-വൈദ്യഃ-ധാത്യാഃ- യഥാഭാഷം.- യഥാമയം.- ക്രിയാം.- കർമ്മാത്.- രത്ര.- വാതാത്മകം.- സ്യസ്ത.- ത്രാഹം.- ദേശമുപം.- പി വൈത.- അഥവാ.- സഭാശ്ലീഭാരുസരമൃപൃഷ്ഠികാളീകണോഷണൈഃ.- അഗ്നിവചാപരാകടകാക്ഷുഭീപ്രകം.- പി വൈത.-

അനപയം.— അനന്തരം വൈദ്യൻ ധാത്രിക യഥാഭാഷമാകുംവണ്ണവും യഥാമയമാകുംവണ്ണവും ക്രിയയെചെയ്യണം.- അതുകൂടെ വെച്ച വാതാത്മകമായിരിക്കുന്ന സ്യസ്തത്തിങ്കൽ ത്രാഹത്തിങ്കൽ ദേശമുപത്തെ പാണ്ചെയ്യണം.- അല്ലെങ്കിൽ സഭാശ്ലീഭാരുസരമൃപൃഷ്ഠികാളീകണോഷണ മായിരിക്കുന്ന അഗ്നിവചാ പരാ കടകാ ക്ഷുഭീപ്രകത്തെ പാണ്ചെയ്യണം.-

പരിഭാഷാ.— ധാത്രി=അബാ.- യഥാഭാഷം=ഭാഷത്തെ അതിക്രമിക്കാതെകണ്ടുള്ളത.- യഥാമയം=ആമയത്തെ അതിക്രമിക്കാതെകണ്ടുള്ളത.- ആമയം=വ്യാധി.- ക്രിയാ=ചികിത്സ.- അതുകൾ=പ്രാതപിത്തകഫ സംകരസന്നിപാതമുക്തപയസ്സുകൾ.- വാതാത്മകം=വാതമുക്തം.- സ്യസ്തം=മുലപ്പാല.- ത്രാഹം=ത്രിഭിന്നം.- ദേശമുപം=ദേശമുപം കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നകഷായം.- ദേശമുപം=ദേശമുപമെന്നപെരൊട്ടുകൂടിയഗാണം.- പാണ്ചെയ്തം=സെവിക്കുക.- സഭാശ്ലീഭാരുസരമൃപൃഷ്ഠികാളീ കണോഷണങ്ങൾ=ഭാശ്ലീഭാരുസരമൃപൃഷ്ഠികാളീകണോഷണങ്ങളൊട്ടുകൂടിയത.- ഭാശ്ലീഭാരുസരമൃപൃഷ്ഠികാളീകണോഷണങ്ങൾ=ഭാശ്ലീയും ഭാരുവും സരമൃവും പൃഷ്ഠികാളീയും കണയും ഊഷണവും.- ഭാശ്ലീ=ചെറുതെക്ക.- ഭാരു=ഭവതാരം.- സരമൃം=ചരമൃം.- പൃഷ്ഠികാളീ=തെക്കട.- കണോ=തീപ്പുലി.- ഊഷണം=മുളകും.- അഗ്നിവചാപരാകടകാക്ഷുഭീപ്രകം=അഗ്നിയും വചയും പാരയും കടകയും ക്ഷുഭും ഭീപ്രകവും.- അഗ്നി=കൊടുവെലിക്കിഴങ്ങും.- വചാ=വയമ്പ്.- പാരാ=പാടക്കിഴങ്ങും.- കടകാ=കടകരൊമണി.- ക്ഷുഭം=കൊട്ടം.- ഭീപ്രകം=അയമൊതകം.-

സാരം— രോഗങ്ങളെ അറിഞ്ഞതിന്ന ശേഷം വൈദ്യൻ മൊഷത്തെ അനുസരിച്ചിട്ടും രോഗത്തെ അനുസരിച്ചിട്ടും അംബക്ക ചികിത്സയെ ചെയ്യണം. വാതംകൊണ്ടും പിത്തംകൊണ്ടും കഫംകൊണ്ടും രം രണ്ടു മൊഷങ്ങൾകൊണ്ടും മൂന്നമൊഷംകൊണ്ടും ഭക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന മുലപ്പാലുകളിൽവെച്ചു വാതത്താൽ ഭക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന മുലപ്പാലിംകൽ മൂന്ന ദിവസം കുമാഴ, കൂവളം, പുല്ലാപ്പിരി പലകപ്പയ്യൂനി, മുത്ത, ഓരില, മുച്ചില, ചെറുപൂട്ട, ചെറുവഴുതിന, തൈമിത്തൽ, ഇതുകൾടൈവരകൊണ്ടുളണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്ന കഷായത്തെ സെവിക്കണം- അല്ലെങ്കിൽ കൊടുവെലിക്കിഴങ്ങു, വയമ്പ, പാടക്കിഴങ്ങു, കടുകരൊമണി, കൊട്ടം, അയമൊതകം ചെറുതെക്ക, തൈവരാരം ചരളം, തെക്കടരിപ്പലി, മുളക, ഇതുകളെകൊണ്ടുള്ള കഷായാദിയെ പാനം ചെയ്യണം.

൧൧. തത്പിബൈന്യതമംവാതപ്യാധിഹിതംഘൃതം | അനുഷ്ഠാസുരാമെവംസ്തിശ്യാമുദവിരേചയെൽ ||

അനപയം— തരം- വാതപ്യാധിഹിതം- അന്യതമം- ഘൃതം- പിബേൽ- അനു- അഷ്ഠാസുരാ- ച- പിബേൽ- ഓവം- സ്തിശ്യാ- ഉദ- വിരേചയെൽ-

അനപചാർത്തം— അനന്തരം വാതപ്യാധി ഹിതമായി അന്യതമ മായിരിക്കുന്ന ഘൃതത്തെ പാനം ചെയ്യണം- അനന്തരം അഷ്ഠാസുരയെയും പാനം ചെയ്യണം- രം വണ്ണം സ്തിശ്യായായിരിക്കുന്നവളെ ഉദവാകംവണ്ണം വിരേചിപ്പിക്കണം-

പരിഭാഷാ— വാതപ്യാധിഹിതം=വാതപ്യാധിയിംകൽ ഹിതം- വാതപ്യാധി=വാതപ്യാധിചികിത്സാ- ഹിതം=പത്ത്. അന്യതമം=അപരതമം- ഘൃതം=നെയ്യ- പാനംചെയ്യം=സെവിക്ക- അഷ്ഠാസുരാ=തെളിമളം- സ്തിശ്യാ=സ്തംഭനമെന്നയുക്താ- ഉദം=വിരേചിപ്പിക്കം=വയറിളക്കുക.

സാരം— അനന്തരം വാതപ്യാധി ചികിത്സിതത്തിംകൽ പരകപ്പെട്ട ഏതെങ്കിലും ഒരു ഘൃതത്തെ സെവിക്കണം- അനുപന്നമായിട്ടു തെളിമളത്തെയും സെവിക്കണം- രം വണ്ണം ചൈതസ്തിശ്യായായിരിക്കുന്ന ഉപമാതാവിനെ ഉദുവ്യംകൊണ്ടു വയറിളക്കയും വേണം-

൧൨. വസ്ത്രികർത്തവ്യംകുടാസൈപദാമീശ്യാനിലാപമാൻ | രാസ്താജമൊഷസുരളമൈവമാതരജാനപിതം ||

൧൩. ബാലാലിഹ്യാൽഘൃതംതൈവ്യാവിപകപംസസിതം

പലം | പീത്തദൃഷ്ടതാഭിരുപടൊലീനിംബചന്ദനം ||

൧൪. ധാത്രീകുമാരശ്ചാപിബൈങ്കപാഥയിതപാസശാരിബം |
അഥവാത്രിഫലാമുസ്യഭൂതിംബകടരൊമണീഃ ||

൧൫. ശാരിബാഭിംപടൊലാഭിംപത്തകാഭിംതഥഃഗണം | ഏ
താസ്യഭീഷണസിദ്ധാനിപിത്തപ്ലവവിരൈചനം ||

൧൬. ശീതാശ്ചാഭ്യംഗലൈപാതീന്ദ്രജ്യോതൈഃപുഷ്പകപുനഃ
യഷ്ടപ്രാഥ്വസൈന്ധവയുതംകുമാരംപായയെൽപൃതം || സ

൧൭. സിന്ധുതപിപ്പലീദ്വാവാപിഷ്ടൈഃകൈന്ദ്രയുതൈര
ഥ | രാഘവൈസ്സന്നേഖിപെക്ഷിരൊശ്ചഭഗനകുഭയേ |

അനപയം— തതഃ-വസ്തികർമ്മ- അനിലാപഹാൻ- സ്പെ
ലാഭീൻ- ച- കുശ്ലാൽ- ബാലം- രാസ്സാജമാജസരജ്ജൈവദാരു
രജാനപിതം- ഏരം- ലിഹ്യുൽ- തൈഃ- വിപകപം- സസി
തൊപലം- ഏതം- വാ- പിത്തദൃഷ്ട- ധാത്രീ- കുമാരം- ച-സ
ശാരിബം- അമൃതാഭീരുപടൊലീനിംബചന്ദനം- കപഥയിതപാ-
പിബൈൽ- അഥവാ- ത്രിഫലാമുസ്യഭൂതിംബകടരൊമണീഃ-
തഥാ- ശാരിബാഭിം- പടൊലാഭിം- പത്തകാഭിം- ഗണം- എ
ഭീഃ- സിദ്ധാനി- ഏതാനി- ച- പിബൈൽ- പിത്തപ്ലവ- വിരൈ
ചനം- ച- ശീതാൻ- അഭ്യംഗലൈപാഭീൻ- ച- യുഷ്ണാൽ-
ഐഷ്വര്യകൈ- പുനഃ- കുമാരം- യഷ്ടപ്രാഥ്വസൈന്ധവയുതം-
ഏതം- പായയെൽ- സിന്ധുതപിപ്പലീദ്വാ- യുതം- ഏതം- വാ-
പായയെൽ- അഥവിഷ്ടൈഃ- കൈന്ദ്രയുതൈഃ- രാഘവൈഃ-
സ്യന്നേ- ശിരോഃ- ഭഗനകുഭയേ- ച- ലിംപെൽ-

അനപയാത്ഥം— അനന്തരംവസ്തികർമ്മത്തെയും അനിലാ
പഹഞ്ജയ്യിരിക്കുന്ന സ്പെലാഭികളെയും ചെയ്യണം- ബാല
ൻ രാസ്സാജമാജസരജ്ജൈവദാരുരജാനപിതമായിരിക്കുന്ന ഏ
തത്തെ ലേഖനംചെയ്യണം- അതുകൾകൈകളെ വിപകപമായി
സസിതൊപലമായിരിക്കുന്ന ഏതത്തെയോ ലേഖനംചെയ്യ
ണം പിത്ത ദൃഷ്ടത്തിൽ ധാത്രീയും കുമാരനും സശാരിബമാ
യിരിക്കുന്ന അമൃതാഭീരുപടൊലീനിംബചന്ദനത്തെ കപഥിച്ചി
ട്ടു പാനം ചെയ്യണം- അല്ലെങ്കിൽ ത്രിഫലാ മുസ്യഭൂതിംബ കട
രൊമണികളെയോ അപ്രകാരം ശാരിബാഭിയായീയും പടൊലാ
ഭിയായീയും പത്തകാഭിയായീയും ഇരിക്കുന്ന ഗണത്തെയോകപ
ഥിച്ചിട്ടോ ഇതുകൾക്കൊണ്ടു സീദ്ധങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഏതത്തു
ളായോ പാനം ചെയ്യണം- പിത്തപ്ലവായിരിക്കുന്ന വിരൈച
നത്തെയുംശീത അളയ്യിരിക്കുന്നഅഭ്യംഗലൈപാഭികളെയുംയൊ

ജിക്കണം- ഏഷ്യാതകത്തിങ്കലാകട്ടെ കുമാരനെ യാഷ്ടാഥപ്
സൈന്ധവയുതമായിരിക്കുന്ന ഏതത്തെ പാനം ചെയ്തിപ്പിക്ക
ണം- സിന്ധുതപിപ്പലികളോടു യുതമായിരിക്കുന്ന ഏതത്തെ
യൊപാനം ചെയ്തിപ്പിക്കണം- അന്നന്തരം പിഷ്ടങ്ങളായി കെട്ടു
രൂയുതങ്ങളായിരിക്കുന്ന രഃപുഷ്പങ്ങൾകൊണ്ടു സൂനങ്ങളെയും
ശിശുവിന്റെ രമനപ്പുറങ്ങളെയും ലെപനം ചെയ്യണം-

പിരിയോഡം - വസ്തികം = വസ്തികിയം - അനിചലപയങ്ക
 ു = അനിചനെ അപഹരിക്കുന്നവ - അനിചൻ = വായു - അപ
 ഹരിക്ക = നശിപ്പിക്ക - സെപാദികൾ = സെപാ - തുടങ്ങിയുള്ളവ -
 സെപാ = വിയപ്പ - ബാലൻ = കുട്ടി - രാസ്താജമൊജസരളദൈവ
 ദാരുരജാനപിതം = രാസ്താജമൊജസരള ദൈവദാരുരജസ്സു കളോട
 അനപിതം - രാസ്താജമൊജസരള ദൈവദാരുരജസ്സുകൾ = രാസ്താജ
 മൊജസരളദൈവദാരുരജസ്സു കളോട രജസ്സുകൾ - രാസ്താജമൊജസരള
 ദൈവദാരുരജസ്സുകൾ = രാസ്താജം അജമൊജവും സരളവും ദൈവദാരുവും -
 രാസ്താജം = അരത്താ - അജമൊജം = അയമൊതകം - സരളം = ചരളം -
 ദൈവദാരു = ദൈവതാരം - രജസ്സു = പൊടി - അനപിതം = കൂടിയത -
 ഏതം = നെയ്യ - ലോഹനം = ചെയ്യ = നക്കിസെവിക - അതുകൾ =
 രാസ്താദികൾ - വിപകപ = പാചിതം - സസിതൊപലം = സിതൊ
 പലത്തൊടു കൂടിയത - സിതൊപലം = പഞ്ചസാര - ഏതം = നെയ്യ
 പിത്തമുഷം = പിത്തത്താൽമുഷം - കഷ്ടം = കഷ്ടിപ്പിക്കപ്പെട്ടത -
 ധാത്രി = മാതാവ - കുമാരൻ = ബാലൻ - സശാരിബം = ശാരിബ
 യൊടു കൂടിയത - ശാരിബം = നന്നാരി - അമൃതാദീരുപടൊലിനിംബ
 ചന്ദനം = അമൃതയും അഭീരുവും പടൊലിയും നിംബവും ചന്ദന
 വും - അമൃതം = ചിററമൃത - അഭീരു = ശതാവരി - പടൊലി = പടവ
 ലം - നിംബം = വെപ്പ - കപമിക്ക = കപാമമാക്കുക - കപാമം = കഷാ
 യം - പാനം = ചൈക = കുടിക്കുക - ത്രിഫലാമൃസ്യഭൂനി. ബാലമൃണാല
 നീകൾ = ത്രിഫലയും മൃസ്യയും ഭൂനിംബവും കടുരൊമണിയും -
 ത്രിഫലം = കടുക്ക താനിക്ക നെല്ലിക്ക - മൃസ്യ = മുത്തങ്ങ - ഭൂനിം
 ബം = പത്തരിച്ചണ്ട - കടുരൊമണി = കടു കരൊമണി - ശാരിബാ
 ലി = ശാരിബാലിയെന്നപെരൊടു കൂടിയത - പടൊലാലി = പടൊലാ
 ലി എന്ന പെരൊടു കൂടിയത - പഞ്ചകാലി = പഞ്ചകാലി എന്ന പെ
 രൊടു കൂടിയത - കപമിക്ക = കഷായമാക്കുക - ഇതുകൾ = ത്രിഫലാ
 ലികളും ശാരിബാലികളും - സിദ്ധക്ഷൾ = ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടവ - ഏത
 ങ്ങൾ = നെയ്യകൾ - പാനം = ചൈക = സെവികക - പിത്തമുഷം =
 പിത്തത്തെ ഹനിക്കുന്നത - ഹനിക്ക = നശിപ്പിക്ക - വിരൈചനം =

വയറിളക്കുക- ശീതങ്ങൾ=ശീതവീർപ്പങ്ങൾ- അത്യാഗ്രഹപാദികൾ=അത്യാഗ്രഹപാദങ്ങൾതുടങ്ങിയുള്ളവ- അത്യാഗ്രഹപാദങ്ങൾ=അത്യാഗ്രഹം ലെപവും- അത്യാഗ്രഹം=മിന്നുതെക്കുക- ലെപം=അനുലേപം- ഏകാന്തത=കവളം- കുമാരൻ=ബാലൻ- യഷ്ടപ്രാഹ്വസൈന്ധവയുതം=യഷ്ടപ്രാഹ്വസൈന്ധവങ്ങളോടു യുദ്ധം- യഷ്ടപ്രാഹ്വസൈന്ധവങ്ങൾ=യഷ്ടപ്രാഹ്വസൈന്ധവവും- യഷ്ടപ്രാഹ്വം=ഇരട്ടിമധുരം- സൈന്ധവം=ഇരട്ട- യുതം=കൂടിയത- ഘൃതം=നെയ്യ- സിന്ധുതപിപ്പുകിൾ=സിന്ധുതപിപ്പുകിയും- സിന്ധുത=ഇരട്ട- പിപ്പുകി=തിപ്പുകി- യുതം=കൂടിയത- ഘൃതം=നെയ്യ- ചന്ദ്രം=ചെങ്ക- സെവികക- പിപ്പുകിൾ=പെണ്ണൻ=ചെങ്കപ്പെട്ടവ- പെണ്ണൻ=ചെങ്ക=അരക്കുക- ക്ഷേത്രയുതങ്ങൾ=ക്ഷേത്രത്തോടു കൂടിയവ- ക്ഷേത്രം=നേർ- രാഹുതങ്ങൾ=മലങ്കാരപൂക്കൾ- സൂതം=മുഖം- ശിശു=ബാലൻ- മരണമരം=ചുരുട്ട- ലേപനം=ചെങ്ക=പുരട്ടുക-

സാരം — വിരചനാനന്തരം വസ്തികർമ്മത്തെയുവാതത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതായ സൈലം അത്യാഗ്രഹം ഇത്യാദികളെയും ചെല്ലെന്നും- അനന്തരം ബാലൻ അർത്ഥം, അയമൊതകം, ചരളം, തെവതാരംഇതുകൾ പൊടിച്ച നെയ്യിൽ ചെർത്ത നക്കിസെവിക്കുന്നു- ഇതുകൾ കഷായം കല്പമായി കാച്ചിയ നെയ്യെ പഞ്ചസാര കൂട്ടി സേവിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നു- പിത്തം ഹെതുവായിട്ട ഭക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന മുഖപ്പാലികൾ ബാലനും ഉപമാനവും നന്നാരിക്കിടങ്ങ, ചിററുത, ശതാവരിക്കിടങ്ങ, പടവലം, വെപ്പിൻതൊലി, ചന്ദ്രനം, ഇതുകളെ കഷായം വെച്ച സേവിക്കുന്നു- അല്ലെങ്കിൽ കടക്ക, താന്നിക്ക, നെല്ലിക്ക, മുത്തങ്ങക്കിടങ്ങ, പുത്തരിച്ചുണ്ടവെര, കടകരൊമ്മണി, സൂത്രസ്ഥാനത്തിൽ പരക്കപ്പെട്ട ശാരിവോദിഗണം പൊലാദിഗണം പത്മകാദിഗണം ഇതുകളെ കഷായം വെച്ച സേവിക്കുകയോ ഇതുകളെകൊണ്ടു കഷായം വെച്ച കർക്കരായി കാച്ചിയ നെയ്യിനെയൊ സേവിക്കുന്നു- പിതൃത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതായ രൂപം കൊണ്ട വയറിളക്കയും സ്പർശനികലും വീർപ്പത്തിങ്കലും ശീതങ്ങളായ മിന്നു മുതലായതുകളെ തെക്കുകയും ചന്ദ്രനാദികളുമായ തെക്കുകയും ധാരാമുഖായതിനെ ചെയ്യുകയും വെണം- കലം ഹെതുവായിട്ട ഭക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന മുഖപ്പാലികൾ അരട്ടിമധുരം ഇരട്ട ഇവ പൊടിച്ച നെയ്യിൽ ചെർത്ത ബാലനെ സേവിപ്പിക്കുന്നു- ഇരട്ട, തിപ്പുകി ഇതുകൾ പൊടിച്ച നെയ്യിൽ ചെ

ന്റെ സേവിപ്പിക്കുകയോ വെണം - മലങ്കരയുടെ പുഴ അരച്ച തെനിൽ ചെർന്ന മുചയിലും ബാലന്റെ ചുണ്ടത്തും പുരട്ടുകയും വേണം.

പു. സുഖമെവ. വമെൻ ബാലിസ്ത്രീ ക്ഷൈഡ്യാതീതുവാമ യെൽ | അഥാചരിതസംസഗ്ഗീമുസ്മാദിംകപമിതപിബെൽ ||

അനപയം— എവം- ബാലഃ- സുഖം- വമെൻ- ധാത്രിം- തു- രീക്ഷൈഃ-വാമയെൽ- അഥ- ആചരിതസംസഗ്ഗീമുസ്മാദിം- കപമിതം- പിബെൽ-

അനപയാത്ഥം— രോമണ്ണമായാൽ ബാലൻ സുഖമാകുവ ണ്നം വമിക്കും ധാത്രിയെ ശരകളെ തീക്ഷ്ണവും കൊണ്ടു വമിപ്പി ക്കണം- അനന്തരം ആചരിത സംസഗ്ഗിയായിട്ടു മുസ്മാദിയെ കപമിതമായിട്ടു പാനം ചെയ്യണം.

പരിഭാഷാ— ബാലൻ=കുട്ടി- വമിക്കു=മർദ്ദിക്കു- ധാത്രി=മാ താർ-രീക്ഷൈഃ=രീക്ഷദൃഷ്ട്യൈഃ വമിപ്പിക്കു=മർദ്ദിപ്പിക്കു=ആ ചരിതസംസഗ്ഗീ=ആചരിതയായിരിക്കുന്ന സംസഗ്ഗിയൊടു കൂടി യവരും ആചരിതം=ആചരിക്കപ്പെട്ടത- ആചരിക്കു=ചൈക- സംസഗ്ഗീ=പെയ്യാലിക്രമം- മുസ്മാദി=മുസ്മാദി എന്ന പെരായ ഗണം- കപമിതം=കപമിക്കപ്പെട്ടത-കപമിക്കു=കഷായംവെക്കു- പാനംചൈക=കുടിക്കു-

സാരം—ബാലൻ സുകുമാരനും ഹേതുവായിട്ടു മരപ്പാലോ ടു ചെരുന്നതായ മലങ്കണ്ണുകളിലും ബാലന്റെ ചുണ്ടകളിലും പു രട്ടിയിരിക്കുന്ന ഒരുഷധവീജ്യം ഹേതുവായിട്ടു വഴിപൊലെ മര ടിക്കും- മാതാവിനെയോകളെ പീഷ്ണുജ്ജ്വലിയിക്കുന്ന ദ്രവ്യങ്ങൾ കൊണ്ടു മർദ്ദിപ്പിക്കണം- അനന്തരം സൂത്രസ്ഥാനൊക്കതമായി റിക്കുന്ന പെയ്യാലി ക്രമത്തെ ചൈതവളായിട്ടു മുസ്മാദി ഗണ ത്തെ കഷായം മെച്ചു സേവിക്കുകയും വേണം-

മൻ. തമ-തഗരപൃത്ഥവീകാസുരദാരുകലിംഗകാൻ | അഥ വാതിവിഷ്ടമുസ്മാദിംഗ്രന്ധാപഞ്ചകൈലകം ||

അന-യം— തഗരപൃത്ഥവീകാസുരദാരുകലിംഗകാൻ. തമപ ള്- അഥവാ- അതിവിഷ്ടാ- മുസ്മാദിംഗ്രന്ധാ- പഞ്ചകൈല കം- കപമിതം- പിബെൽ.

അന-യാത്ഥം— തഗരപൃത്ഥവീകാസുര ദാരുകലിംഗകങ്ങളെ അതുപോലെ പാനംചെയ്യണം- അല്ലെങ്കിൽ അതിവിഷ്ടാ മുസ്മാ ദിംഗ്രന്ധാപഞ്ചകൈലകത്തെ കപമിതമായിട്ടു പാനം ചെയ്യു ണം.

പരിഭാഷാ— തഗരവൃത്തപീകാസുരഭാരുകവിംഗകങ്ങൾ=തഗരവും വൃത്തപീകയുംസുരഭാരവും കവിംഗകവും--തഗരം=തകരം പൃത്തപീക=അരെണകം- സുരഭാരം=തൈവതാരം- കവിംഗകം=കൊടുങ്കപ്പാലയരി- അതിവിഷാമുസ്സാഷംഗ്രന്ധാപഞ്ചകൊലകം=അതിവിഷയും മുസ്സയും ഷംഗ്രന്ധയും പഞ്ചകൊലകവും- അതിവിഷാ=അതിവിടയം- മുസ്സാ=മുത്തങ്ങ- ഷംഗ്രന്ധാ=വയമ്പ- പഞ്ചകൊലകം=കാട്ടുമുളകു കാട്ടുതിപ്പലി കൊടുവെലി ചുക്കു തിപ്പലി- കപമിതം=കപമിക്കപ്പെട്ടത- കപമിക്കുഷ്കഷായം വെക്കുക-പാനംചെയ്യുംസേവിക്കുക-

സാരം— തകരം, അരെണകം, തൈവതാരം, കൊടുങ്കപ്പാലയരി, ഇതുകൾ മെൽ പ്രകാരം കഷായം വെച്ച സേവിക്കുകയും പെണം- അതിവിടയം, മുത്തങ്ങ, വയമ്പ, കാട്ടുമുളകിൻവെര, കാട്ടുതിപ്പലിവെര, കൊടുവെലിക്കിഴങ്ങ, ചുക്ക, തിപ്പലി ഇതുകൾ കഷായം വെച്ച സേവിക്കണം-

൨൦. സുന്ദ്രേന്ദ്രിമോഷമലിനേദ്യേന്ദ്രിമോഷലോപമം | വിബദ്ധമക്ഷംവിഷ്ണിനംചെന്ദ്രിമംചൊപവെശ്വതേ ||

൨൧. ശതന്നാമ്പുമാവണ്ണ മൃതംപീതംസിതംഘനം | ജപരാമചകൃതംശമിശ്രിതംഗാരുവിജംഭികാഃ ||

൨൨. അംഗഭംഗംഗാവിക്ഷേപഃകപണനംവെപഥുമഃ | ഛാണാക്ഷീമുപപാകാജ്ജായന്തേന്ദ്രിപിതംഗഭം ||

൨൩. ക്ഷീരാലസകമിത്രംഹൃദയംചാതിദാരുണം | തത്ര ശുദ്ധാത്രിബാലംചവമനൈനോപപാദയേത് ||

അനപചം—സുന്ദ്രേന്ദ്രിമോഷമലിനേ- ദ്യേന്ദ്രി- ആമം- ജലോപമം- വിബദ്ധം- അക്ഷം- വിഷ്ണിനം- വിഷ്ണിം- ച- ശകൃത്- നാനാപുഥ്വം- വണ്ണം- ഉപവേശ്യതേ- മൃതം- പീതം- സിതം- ഘനം- സ്പ്രാൽ- ജപരാമചകൃതംശമിശ്രിതംഗാരുവിജംഭികാഃ- അംഗഭംഗം- അംഗവിക്ഷേപഃ- കപണനം- വെപഥുഃ- മൃദഃ- ഛാണാക്ഷീമുപപാകാജ്ജായന്തേന്ദ്രിപിതംഗഭം- ജായന്തേ- അതിദാരുണം- അത്യയം- ച- തത്- ഗഭം- ക്ഷീരാലസകം- ഇതി-ആശ്ചഃ- തത്ര- ധാത്വം- ബാലം- ച-ആശു- വചനേന- ഉപപാദയേത്-

അനപചാത്ഥം—സുന്ദ്രം ത്രിമോഷമലിന മായിരിക്കും സമയത്തിങ്കൽ ദ്യേന്ദ്രിയാലിയും ആമമായിയും ജലോപമ മായിയും, വിബദ്ധമായിയും അക്ഷമായിയും വിഷ്ണിനമായിയും വെറുനിലമായിയും ഇരിക്കുന്ന ശകൃത്ത നാനാപുഥ്വ വണ്ണമാകും

ണ്ണു ഉപവേശിക്കപ്പെടുന്നു- മുത്രം പിതുമായിയും സീതുമായി
ഘനമായിയും ഭവിക്കും- ജപരാശൊചക തൃശ്ശാഭിശുക്ലോൽഗാ
രവിജംഭികകളും അംഗഭംഗവും അംഗവിക്ഷേപവും കപണന
വും വെഹ്വവും ദ്രുമവും പ്രാണാക്ഷിമുഖപാകാഭ്യങ്ങളായി അ
സ്പഷ്ടമായിരിക്കുന്ന ഗഭങ്ങളും ജനിക്കുന്നു- അതിലാരുണമാ
വിയും അത്യയമായിയും ഇരിക്കുന്ന ആഗഭത്തെ ക്ഷീരാലസ
കമെന്ന പറയുന്നു- അതിങ്കൽ ധാത്രിയെയും ബാലനെയുംപൊ
ടുന്നനവെ വമനംകൊണ്ടു പപാദിക്കണം-

പരിഭാഷാ—സൂത്രം=മുഖപാല- ത്രിമൊഷ്ടമലിനം=ത്രിമൊ
ഷ്ടത്താൽമലിനം- ത്രിമൊഷ്ടം=സന്നിപാതം- മലിനം=മുഷ്ടം-
ഓട്ടസ്പി=ഓട്ടസ്യത്തെടുക്കിയത- ആമം=അപകപം- (ദ്രവീയാ
ത്തത) ജലോപമം=ജലതുല്യം- വിബന്ധം=വിബന്ധത്തെടുക്കു
ടിയത- വിബന്ധം=തടവ- അക്ഷം=നിമ്ബം- വിക്ലിന്നം=നൂറു
ക്കിയത- ഹെനിലം=ഹെനത്തെടുക്കിയത- ഹെനം=നര- ശ
കൃത്തം=പരീക്ഷം- നാനാവൃഥാവണ്ണം=നാനാവൃഥായാടും നാനാ
വണ്ണത്തെടുക്കിയത- നാനാവൃഥം=നാനാ പ്രകാരത്തിലുള്ള
വൃഥാ- വൃഥം=വെറോ- നാനാവണ്ണം=നാനാപ്രകാരത്തിലുള്ള
വണ്ണം- വണ്ണം=നിറം- ഉപവേശിക്കും=അതിസരിക്ക- പീതം=മ
ഞ്ഞളിമ- സിതം=വെളുത്തത- ഘനം=കൊഴുത്തത- ജപരാശൊ
ചകതൃശ്ശാഭിശുക്ലോൽ ഗാരവിജംഭികം=ജപരവും അരാമ
കവും തുടും ഛർദ്ദിയും ശുക്ലോൽഗാരവും വിജംഭികയും- ജപരം=
പനി- അരാമകം=രചിയില്ലായ്മ- തുടം=രണ്ണീർഭാഗം- ശു
ക്ലോൽഗാരം=ശുക്ലമായിരിക്കുന്ന ഉൽഗാരം- ശുക്ലം=ഉണക്കിയ
ത- ഉൽഗാരം=എപ്പളം- വിജംഭികം=കൊടുവായഇടക- അംഗ
ഭംഗം=മെൽനൂക്കിനൊക- അംഗവിക്ഷേപം=അംഗങ്ങളുടെ
വിക്ഷേപം- അംഗങ്ങൾ=കരചരണാഭ്യവയവങ്ങൾ- വിക്ഷേ
പം=ഹരിയല- കപണനം=അരങ്ങൽ- വെഹ്വം=വിറയൽ- ദ്ര
മം=ചുഴൽച്ച- പ്രാണാക്ഷിമുഖപാകാഭ്യങ്ങൾ=പ്രാണാക്ഷിമുഖ
പാകങ്ങൾതുടങ്ങിയുള്ളവ- പ്രാണാക്ഷിമുഖപാകങ്ങൾ=പ്രാണ
പാകവും അക്ഷിപാകവും മുഖപാകവും- പ്രാണപാകം=പ്രാണ
രോഗവിശേഷം- അക്ഷിപാകം- സവാക്ഷിരോഗം- മുഖപാ
കം=മുഖരോഗവിശേഷം- അസ്പഷ്ടം=മററുള്ളവ- ഗഭങ്ങൾ=
വ്യാധികൾ- ജനിക്കും=ഉണ്ടാക- അതിലാരുണം=ഹരറവുംദാരു
ണം=ദാരുണം=ഭയങ്കരം- അത്യയം=നാശമെത്ര- ക്ഷീരാലസ
കം=ക്ഷീരാലസകമെന്ന പൊരുട്ടുകൂടിയത- അതം=ക്ഷീരാല

സങ്ക- ധാത്രി=മാതാവ- ബാലൻ=കുട്ടി- വമനം=ഛട്ടി- ഉപ
വാദിക്ക=ചികിത്സിക്ക-

സാരം — മുഖപ്പാവ ത്രിമൊഷ്ഠത്താൽ ഭുജമായിരിക്കും സമ
രത്തിങ്കൽ ബാലൻ ഭഗ്ഗസ്തൊട്ട കൂടിയതായിട്ടും ഭവിയ
ത്തതായിട്ടും പച്ച വെള്ളം പൊലെയും ഏക്കിടക്ക തടവൊടുക്കി
യതായിട്ടും ഭെളിഞ്ഞതായിട്ടും പൊട്ടി പൊട്ടിയതായിട്ടും നരയൊ
ടു കൂടിയതായിട്ടും ഇരിക്കുന്ന മലത്തെ അനേകം വിപര്യയ്ക്കു വെ
ദനയൊടു അനേകം വിപര്യയ്ക്കു നിറഞ്ഞാട്ടും കൂടി അതി സരി
ക്കുന്നു- മൃഗം മഞ്ഞളിച്ചിട്ടൊ വെളുത്തിട്ടൊ കൊഴുപ്പൊടുക്കുടേപ്ര
വൃത്തിക്കും- പനി, തപിച്ചിലായ്ക്ക, തണ്ണീർമാലം, ചാട്ടി, തെട്ട
ൽ, കൊട്ടവായ്ക്കട്ടെ, മെന്തറു തടിനൊക, കയ്യ, കില, ഇതുക
ളെ കടയുക, തെരങ്ങൽ, വിറയൽ, ചുഴൽച്ച, മുക്കിത്പുപ്പ, ക
ണ്ണുപഴുപ്പ വായക്കുപഴുപ്പ- ഇത്യാദികളും സന്നിപാതംകൊണ്ടു
ണ്ടായിരിക്കുന്ന മറ്റാചാര്യ രോഗങ്ങളും ഉണ്ടാകുന്നു- നാശത്തി
ന്ന ഹേതുവായിട്ടും അതഹേതുവായിട്ട അതിഭയംകരമായിട്ടും
ഇരിക്കുന്ന ആ രോഗത്തെ ക്ഷീരാലസകമെന്ന പറയുന്നു- ക്ഷീ
രാലസകത്തിങ്കൽ മാതാവിനെയും ബാലനെയും വെറുത്തിൽക്ക
ദിപ്പിക്കണം-

൨൪. വിഹിതയാചസംസർഗ്ഗം വചാഭി-യോജയെൽഗ
ണം | നിശാഭിമവാമാർദ്ദിപാരാതിക്താഘനാമയാൻ |

അനപയം— സംസർഗ്ഗം- വിഹിതയാ- വചാഭി- നി
ശാഭി- ച- ഗണം- യോജയെൽ- അഥവാ- മാർദ്ദിപാരാതിക്താ
ഘനാമയാൻ- യോജയെൽ-

അനപയാത്ഥം— സംസർഗ്ഗീ വിഹിതയായിരിക്കുംസമയത്തി
ങ്കൽ വചാഭിയായിട്ടും നിശാഭിയായിട്ടും ഇരിക്കുന്ന ഗണത്തെ
യോജിപ്പിക്കണം- എന്നിയെ മാർദ്ദിപാരാതിക്താഘനാമയങ്ങളെ
യോജിപ്പിക്കണം-

പരിഭാഷാ— സംസർഗ്ഗം=പെയാദികൃതം- വിഹിതം=ചെയ്യ
പ്പെട്ടത- വചാഭി=വചാഭി എന്ന പെരൊടുക്കിയത- നിശാഭി=
നിശാഭി എന്ന പെരൊടുക്കിയത- മാർദ്ദിപാരാതിക്താഘനാമയങ്ങ
ൾ=മാറ്റിയും പാഠ്യം തിരക്കയും ഘനവും ആമയവും- മാർദ്ദി=
പ്പിവി- പാഠ്യം=പാടക്കിഴങ്ങ- തിക്തം=പുത്തരിച്ചുണ്ട- ഘനം=മു
ത്തങ്ങ- ആമയം=കൊട്ടം-

സാരം— ഛട്ടിപ്പിച്ചതിന്ന ശേഷം പെയാഭി ക്രമത്തെ
ചെയ്തിട്ട വചാഭിഗണത്തെയും നിശാഭിഗണത്തെയും പാനമാ

യിട്ടൊ ചെപനമായിട്ടൊ യൊജിപ്പിക്കണം- അപ്പോഴിൽ തീ
പ്പലി, പാടക്കിടക്ക, പുത്തരിച്ചുണ്ടവെര- മുത്തങ്ങക്കിടക്ക, കൊ
ട്ടം, ഇരുകിട്ടെ കഷായംവെച്ചു സെവിക്കുകയൊ അരച്ചു തെക്ക
കയൊ വെണം-

൨൫. പാശ്ചാത്യ മതാതിക്യാമെഡെപിസക്കോരിയോ! സമുദായ പ്രയോധന പ്രകാരം 11

அறபயம்—சுதநுதலுவு குவவா:- பாலுடுதுதாதி
காஹவாபகளாதிவா:-பம்- சுநுதலுவுகாஹவா:-

അനന്തരം:— സമുദ്രമുഖേനയുപകൂയിരിക്കുന്ന പാ
റാഴ്ചയ്ക്കു മുകളിൽ കരാമെവാമകണശാരിവകൾ ഏറെയും സ്ക
ന്ദ്രമൊഴുക്കുകയായി ഉപിക്കുന്നു.

പരിഭാഷാ—മുസ്യമുവേ'ത്രയവഞ്ചം=മുസ്യമുവേത്രയവഞ്ചം
 ചൊടുക്കിയവ- മുസ്യമുവേത്രയവഞ്ചം=മുസ്യയും മുവയും ഇത്ര
 യവവും- മുസ്യം=മുത്തം- മുവ്=പെരുങ്കുരുമ്പ- ഇത്രയവം=കൊ
 ടുപ്ലാലയരി- പാറശ്രേണീമുരതികുറമെവാഫപകണശാരിവെക
 ും=പാറയും, ശുണ്ണിയും അമൃതയും തിന്നയും മെവാഫപവും കണ
 യും ശാരിവെയും- പാറ=പാടക്കിഴങ്ങു- ശുണ്ണി=ചുക്ക- അമൃത
 ചിറമുത- തിന്ന=പുത്തരിച്ചുണ്ട- മെവാഫം=മെവതാരം- ക
 ണ=തിപ്പലി- ശാരിവ=നന്നാരിക്കിഴങ്ങു- സുന്ദ്രമൊഷ്ണര
 കം=സുന്ദ്രമൊഷ്ണമെനിന്നവം-സുന്ദ്രമൊഷ്=സുന്ദ്രത്തി
 നെറമൊഷ്- സുന്ദ്രം=മുഖപ്പാല- മൊഷ്=കെട- മലിക്ക=നശി
 ളിക്ക-

സാരം— മുത്തങ്ങാക്കിഴങ്ങു, പെരുങ്കുരുമ്പവെര - കൊട്ടകപ്പാലയരി, പാടക്കിഴങ്ങു, ചുക്കം, ചിറ്ററ്റു, പുത്തരിച്ചുണ്ടവെര, തെവതാരം, തിപ്പലി, നന്നാരിക്കിഴങ്ങു, ഇതുകൾ പാനവിഷയമായിട്ടോ ലെപനവിഷയമായിട്ടോ ചൈതാൻ എററും മുലപ്പാലി, നന്നൂലിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതുകൂടുന്നു.

൨൩. അനുബന്ധ മാപ്രാധിപ്രതീകചിത്രകാലവിത 1 ക
 നെത്തളെഴുതുമൊഗാണാംസമുച്ചിതമപികാരണം 11

൨൭. വിശേഷാൽജപരവിധിഭേദകാസൂത്രദിശിനൊരുജ്ഞാ.
 അഭിജ്ഞസൂചോത്ഥകാവിസല്പസ്യചജായതേ ||

அருள்மயம்— அருள்வெண்மை— காலவிரி— உழைப்பாள்—
 திருநெல்— கருணை— உ— நவீனம்— மெல்லியம்—
 அருள்— கருணை— அருள்— அருள்— அருள்—
 அருள்— அருள்— அருள்— அருள்— அருள்—

ഷ്യാത്- ജായതെ-

അനപചായം- അനുബന്ധത്തി കൽ കാലവിത്ത വ്യാധി യെ അതിക്രമിക്കാതെ കണ്ട പ്രതികരിക്കുന്നു- മന്നോൽഭവേ വും സവഷ്ടായീരിക്കുന്ന രോഗങ്ങൾക്കും കാരണമായിട്ട ജനിക്കുന്നു- ജപരവിൾഭവേകാസമുദിശിരൊരുകൾക്കും അഭിക്രൂഢത്തിനും പൊത്ഥകിക്കും വിസപ്പത്തിനും വിശേഷിച്ചും ജനിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ- അനുബന്ധം=പിന്നെയും പിന്നെയും പ്രവൃത്തിക്കുന്നത- കാലവിത്ത=കാലത്തെത്തരവിയുന്നവൻ- (വൈദ്യനെന്നസാരം) പ്രതികരിക്ക=പ്രതീകാരത്തെചെയ്യുക- മന്നോൽഭവേ=മന്നോൽഗമം- (പല്ലവരിക) സവഷ്ടായം=ഓട്ടൊഴിയാതെ ഉള്ളവ- രോഗങ്ങൾ=വ്യാധികൾ- കാരണം=മെതു- ജനിക്ക=ഭവിക്ക- ജപരവിൾഭവേകാസമുദിശിരൊരുകൾ=ജപരവും വിൾഭവേയും കാസവും മൂടിയും ശിരൊരുകൾ- ജപരം=പനി- വിൾഭവേ=വിരോധം- കാസം=കുര- ശിരൊരുകൾ=തലവെദനാ- അഭിക്രൂഢം=ന വാക്കിരൊഗവിശേഷം- പൊത്ഥകീ=ചർമ്മരോഗവിശേഷം- വിസപ്പം=വിസപ്പമെന്ന രോഗം-

സാരം- പിന്നെയും പിന്നെയും മാറ്റുകയും പിന്നെയും പിന്നെയും പ്രവൃത്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിൽ വൈദ്യൻ വ്യാധിയെ അനുസരിച്ച ചികിത്സയെ ചെയ്യുന്നു- കുട്ടികളുടെ പല്ല വരവ എല്ലാരോഗങ്ങൾക്കും കാരണമായി ഭവിക്കുന്നു- പനി, അതിസാരം, കുര, മൂട്രി, തലവെദനാ, അഭിക്രൂഢം, പൊത്ഥകീ, വിസപ്പം, ഇവകൾക്കു വിശേഷിച്ചും കാരണമായി ഭവിക്കുന്നു-

ആശ്രയിന്നൈകമപവന്നെസപാശ്രയമജ്ജാസ്ഥീസംഭവം മനംശ്രോത്രീശ്ച മന്തമൂലമന്നോൽപത്തേ കരോതികണ്യുതി- തന്നചബാല സ്തതത്മാതുസ്യനമൃച്യകുതദാശതി ഉത്സേധെന്നാഡ് പാഡോഭിജൂലോത്ഫട്ടനാച്ചമഷോപി ഭവതിശിശോസ്യനമരന്തുച്ഛതിമൂലേതതഃകഫഃനഗരഃ മജ്ജാസ്ഥിപിത്ത സഹിതസ്സമലാസാതും രൂഢീകൃതൻവിചാരൻ നൈശിശോസ്സ കലഗദാമന്നോൽപത്തേ വിശേഷതസ്സന്തി- എന്ന രത്നാന്തര മുണ്ടാകയാൽ മന്നോൽപത്തിയിൽ വാതകഫങ്ങൾ തങ്ങളുടെ അശ്രയങ്ങളായിരിക്കുന്ന മജ്ജാസ്ഥികളാലുണ്ടാവുന്ന മന്തത്തെ ആശ്രയിച്ചിട്ട മന്തമൂലത്തിൽ ചൊരിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നു- ഏത മെതുവായിട്ട ബാലൻ മാതാവിന്റെ മൂലക്കണ്ണിനെ കടി

ക്കുകയും ഊർവ്വപാദധാരാഗതഃശിഖുള്ള വീപ്പ ഖേതുവായിട്ടും ഭ
 ന്നമൃഗത്തിങ്കലുള്ള കുത്തലഖേതുവായിട്ടും തരിപ്പും ഉണ്ടാകുന്നു-
 അത ഖേതുവായിട്ട വായുകൊപിച്ചിട്ട കഥഞ്ഞും മജ്ജാവി
 ന്നൊട്ടും അസ്ഥിയൊട്ടും പിത്തത്തൊട്ടും കൂടി ശരീരം ധാതുക്കളെ
 ഭക്ഷിപ്പിച്ചിട്ട സഞ്ചരിക്കും- അരഖേതുവായിട്ട ബാലനനുഭവ്യാ
 ന് പത്തിയിരുകൽ വിശേഷിച്ചും രോഗങ്ങളുണ്ടാകുന്നു- എന്ന അ
 റിത്തമൊൾക- അഷ്ടമഷ്ടപത്രഞ്ചമരസഭന്തോൽ ഭവേന
 ബാലാനാം ഉത്തമമദ്ധ്യമധീനോജീവനകാലസ്സമാസതൊജ്ഞേ
 യഃ- എന്നും പ്രമാണാന്തര മണ്ടാകയാൽ ഏട്ടംമാസത്തിൽ പ
 ല്ലവന്നാൽ ഉത്തമമായിരിക്കുന്ന ജീവന കാലമെന്നും ആറാമാ
 സത്തിൽ പല്ലവന്നാൽ മദ്ധ്യമായിരിക്കുന്ന ജീവനകാലമെ
 ന്നും നാലാമാസത്തിലായാൽ അധമായിരിക്കുന്ന ജീവന
 കാലമെന്നും അറിഞ്ഞു ചൊൾകയും വെണം-

പദ്യം. പുഷ്ടഭാഗേവിലാളാനാം ബധിന്നാം പശിഖൊൽഗ
 മേ | മന്തോൽഭേദബാലാനാമധികിച്ചിന്നുയതേ ||

അനപയം— വിലാളാനാം- പുഷ്ടഭാഗേ ബധിന്നാം- ശി
 ഖൊൽഗമേ- ച- ബാലാനാം- മന്തോൽ- ഭേദേ- ച- കിഞ്ചിത്-
 ന- ഭൂയതേ- ന- ഹി-

അനപയാർഷം— വിലാളങ്ങൾക്കു പുഷ്ടഭാഗത്തിങ്കലും ബധി
 കൾക്കു ശിഖൊൽ ഗമത്തിങ്കലും ബാലന്മാർക്കു മന്തോൽഭേദത്തി
 ന്കലും കുറഞ്ഞൊന്ന ഭൂനനം ചെയ്യുന്നില്ലെന്നിപ്പ തന്നെ-

പരിഭാഷാ— വിലാളങ്ങൾ=മാജ്ജാരങ്ങൾ- പുഷ്ടഭാഗം=പു
 ഷ്ടത്തിന്റെഭാഗം പുഷ്ടം=പറം- ഭാഗം=ഭാജനം- ബധികൾ=
 മയിലുകൾ- ശിഖൊൽഗമം=ശിഖകളുടെ ഉൽഗമം- ശിഖകൾ=മു
 ഡകൾ- ഉൽഗമം=ഉൽപത്തി- ബാലന്മാർ=കുട്ടികൾ- മന്തോൽ
 ഭേദം=മന്തോൽഗമം- ഭൂനനം=ചെയ്ക- ഭൂപിക്ക-

സാരം— മാജ്ജാരങ്ങൾക്കു പുഷ്ടവ ശത്തിന്റെ ഭാജനത്തി
 ന്കലും മയിലുകൾക്കു മുഖൊൽപ്പത്തിയിങ്കലും ബാലന്മാർക്കു
 മന്തോല്പത്തിയിങ്കലും വളരെ ഭൂവമുണ്ടാകുന്നു എന്ന പ്രസിദ്ധ
 മകുന്നു-

പദ്യം യഥാഭാഷായഥാരോഗായഥാഭേദായഥാബലം | വിഭ
 ജ്യാഭേദശകാലാഭിസ്യത്രയോജ്യംഭിക്ഷുഗ്നിതം |

അനപയം— തത്ര യഥാഭാഷം- യഥാഭാഗം- യഥാഭേ
 കം- യഥാബലം- മേശകാലാഭി- വിഭജ്യ- ഭിക്ഷുഗ്നിതം- യോ
 ജ്യം-

അനപയാന്തം—അതുതളിൽ യഥാഭാഷമാകുംവണ്ണവും യഥാരോഗമാകുംവണ്ണവും യഥാദ്രേകമാകുംവണ്ണവും യഥാവേലമാകുംവണ്ണവും ദേശകാലാദികളെ വിഭജിച്ചിട്ട ഭിഷഗ്വിതം യോജ്യമായി ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— അതുകൾ=ദാന്താൽപശ്ചി- ഹെതുവായിട്ട ഉണ്ടായ രോഗങ്ങൾ- യഥാഭാഷാ= മോക്ഷത്തെ അരിക്രിമിക്കാതെ കണ്ടെത്തുത- മോഷാ=ത്രിശോഷം- യഥാരോഗം= രോഗത്തെ അരിക്രിമിക്കാതെ കണ്ടെത്തുത- യഥാദ്രേകം= ഉദ്ദേശത്തെ അരിക്രിമിക്കാതെ കണ്ടെത്തുത- ഉദ്ദേകം= ആധിക്യം- യഥാവേലം= ബലത്തെ അരിക്രിമിക്കാതെ കണ്ടെത്തുത- വേലം=ശക്തി- ദേശകാലാദി= ദേശകാലങ്ങൾക്കുടനീളത്തു-ദേശകാലങ്ങൾ=മോഷാകാലവും-മോഷം=ജാഗ്രാധി-കാലം=ശിശാഭി-വിഭജിക്കുവഴിപൊലെ വിചാരിക്ക- ഭിഷഗ്വിതം=ഔഷധം- യോജ്യം=യോജിക്കപ്പെട്ടവയ്ക്കായൊഗ്യം- യോജിക്കുവഴിയൊഴിക-

സാരം— മന്ത്രാൽപശ്ചി ഹെതുവായിട്ട ഉണ്ടാകുന്ന രോഗങ്ങളിൽ മോഷത്തെ അനുസരിച്ചും രോഗത്തെ അനുസരിച്ചും മോഷരോഗങ്ങളുടെ അധികതയെ അനുസരിച്ചും ശക്തിയെ അനുസരിച്ചും മോഷം, കാലം, ഭൂമി, അഗ്നി ഇതുകളെ ധരിപ്പോലെ അറിഞ്ഞ ഔഷധത്തെ പ്രയോഗിക്കണം-

൩൦-ത-ഉപഭാഷാശുക്ലിയാശ്ചപരാദ്യുഷ്ടയശ്ചയത് 1 അരസ്യഭവഭൈഷജ്യംമാത്രാത്-സ്യകനീയസി 11

അനപയാന്തം— ഭൈഷഃ-ശുക്ലഃ-പ- പരാദ്യ- വ്യാധഃ-പ- തെ-എവ- യത്-അത്- ഭൈഷജ്യം-തത്- എവ- അസ്യ-മാത്രാ-തു- കനീയസി-

അനപയാന്തം— ഭൈഷങ്ങളും ശുക്ലങ്ങളും ജപരാദ്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന വ്യാധികളും അതുകൾരന്നെയാകുന്നു എന്നതയായതൊന്ന ഇതമെതുവായിട്ട ഭൈഷജ്യവും അതുതന്നെ ഇവന്റെ മാത്രമാകട്ടെ കനീയസിയായി ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— ഭൈഷങ്ങൾ= വാതപിത്തമഫങ്ങൾ- ശുക്ലരസാദിധാതുക്കൾ- ജപരാദ്യങ്ങൾ= ജപരംതുടങ്ങിയുള്ളവ- ജപരം=പനി- വ്യാധികൾ=രോഗങ്ങൾ- അതുകൾ= മുഖപറഞ്ഞവ-ഭൈഷജ്യം = ഔഷധം- ഇവൻ=ബാലൻ-മാത്രം=ഔഷധമാത്രാ-കനീയസി=ഏറ്റവും കനീയാൻ- കനീയാൻ=അല്പം-

സാരം— ബാലനവാതപിത്ത കഫങ്ങളാകുന്ന ഭൈഷജ്യം, രസാദികളാകുന്ന ശുക്ലങ്ങളും പനിമുതലായ രോഗങ്ങളും മു

വെസ്ഥാനങ്ങളിൽ പറഞ്ഞതുതന്നെയാകുമെതുവായിട്ട ചികി
ത്സയും കായചികിത്സയിങ്കൽ പറഞ്ഞതുതന്നെചെയ്യണം- മാ
ത്രയാകട്ടെകുറച്ചാക്കുകയും വേണം-

ന.മ. സൌകുമാര്യാപ്തകായതപാത്സല്പന്നാനുപസേവനാൽ
സ്തിശ്ലാഘവസഭാബാലാഘൃതക്ഷീരനിഷ്ഠവണാത്||

ന.മ. സദ്യസ്യാൻവമനഃതസ്യാൻപായയെന്തിമാൻമുട്ട | സു
സൃസ്തൃതും പമയെൽക്ഷീരക്ഷീരാനസേവിതം ||

അനപയം— സൌകുമാര്യാപ്തകായതപാത്- സല്പന്നാനുപ
സേവനാൽ- ബാലാഃ-സഭാ- ഘൃതക്ഷീരനിഷ്ഠവണാൽ- സ്തി
ശ്ലാഘഃ- ഘവ- തസ്യാൽ- മതിമാൻ- താൻ- സദ്യഃ-മുട്ട- വമനഃ-
പായയെൽ- ക്ഷീരക്ഷീരാനസേവിതം- സുസൃസ്തൃ-തും- വ

പ്തകായതപം മെതുവായിട്ടും
മുട്ട, കനീയസി യായിഭവി
തക്ഷീരനിഷ്ഠവണം മെ
- രന്നെ എന്നത യാതൊ
രവരെ ചെറുത്തിൽ മുട്ടപു
പ്പികുന്നും- ക്ഷീരക്ഷീരാ
വായിട്ട വമിപ്പിക്കണം
കായതപം= സൌകുമാര്യാപ്തം
കുമാരതഃ- അപ്തകായതപം=
യൻ=അപരപിതശരീരൻ-
ഋളുടെ അനുപസേവനം-
ന അനങ്ങാം- സവിജ്ഞ
പം=ഭക്ഷണങ്ങൾ-അനുപ
ജ്ഞ) വാലന്മാർ=കുട്ടികൾ-
ഋളുടെ നീക്ഷവണം-
- ഘൃതം=നെയ്യ- ക്ഷീരം=
സ്തിശ്ലാഘൻ= സ്നേഹഗുണ
ഗാമപ്തത്തെ അറിയുന്നവ
വാലന്മാർ- മുട്ട=രേതീണ്ഡം-
വസേവി=ക്ഷീരക്ഷീരാന
രാനങ്ങാം=ക്ഷീരവും ക്ഷീ
ക്ഷീരവും അന്നവും- സെ
തൃപ്തൻ=തൃപ്തിയെ പ്രാപി

അനപയാൽ- സൌകുമാര്യാ
സല്പന്നാനുപസേവനം മെതുവായ
കുമാര- ബാലന്മാർ ഘൃതഘോഷം ഘൃ
തുവായിട്ട സ്തിശ്ലാഘരായി ഭവിക്കുന്ന
ന്ന അരയെതുവായിട്ട മതിമാൻ അ
യിരിക്കുന്ന വമനത്തോ പാനംചെയ്
ന്നസേവിയെ സുസൃംകൊണ്ടുതൃപ്ത
പരിഭാഷാ— സൌകുമാര്യാപ്തക
അപ്തകായതപവും-സൌകുമാര്യാപ്തം സു
അപ്തകായനാവു എന്നുള്ളത- അപ്തകാ
സല്പന്നാനുപസേവനം= സല്പന്ന
സല്പന്നങ്ങളും= സല്പങ്ങളായിരിക്കുന്ന
പം= മട്ടെഴിയത്തെ ഉള്ളവ- അന്നങ്ങ
സേവനം= അഭക്ഷണം- (ഭക്ഷിക്കാ
ഘൃതക്ഷീരനിഷ്ഠവണം= ഘൃതക്ഷീ
ഘൃതക്ഷീരങ്ങൾ= ഘൃതവും ക്ഷീരവും
വാല- നീക്ഷവണം= ഭക്ഷണം- ന
മൊട്ടെടുപ്പിയവർ- മതിമാൻ=പ്രായാ
ൻ- (വെട്ടുന്നെന്നസാരം) അപർ=
വമനം=വമനഭൂപും- ക്ഷീരക്ഷീരാന
ഋളെസേവിക്കുന്നവൻ- ക്ഷീരക്ഷീ
രാനവും- ക്ഷീരം=പാൽ-ക്ഷീരാനം=
മിക്കും ഭക്ഷിക്ക- സുസൃം=മുലപ്പാലം-

അനന്തം— അന്നാം— ഏതസംയുതം— തന്നം— പെയ്തം—
പിതപന്തം— വമയെൽ— വിരൈകെ— സാഡ്യെ— വന്യീ— മ
ന്നെ— സാഡ്യെ— പ്രതിഭന്നം യുക്താൽ— യഥോമിതാൻ— വി
രചനാമിൻ— തു— ധാത്രാം— ഹവ— യുക്താൽ— മധുനം— ലിഡാം—
സപാം— മൂർച്ചവ്യക്തവരാകൊളളുതപദാതസർവ്വാം
സ്വസ്തം— മാനിപെർന്നാം— മന്തപാമിൻ— സമപനം— വിപ്രപുത്രം—

ചുണ്ണന- പ്രതിസാരയെ- ധാതകീപുഷ്പധാത്രീഫലകൃതനെ-
 സമധൂന- ചുണ്ണന- വാ-പ്രതിസാരയെ- പുഷ്പസമുദായം-
 ലാബതിത്തിരിവല്ലരജ- ബാലാനാം- മുഖം-ഭൃതം- മന്തകൈസ
 രവത്- കരൊതി- വചാഭിബാഹ്വതിപാദകൃതകാതിവിഷ്ണുച
 നൈ- മധുരൈ- ച- സിദ്ധം-ഋതം- ഭരണജനനി-സിദ്ധം-
 ഭവതി- മാക്ഷികസപ്തീഷ- ലീഡം-രജനീമാരുസരജശ്രോയസീ
 ബ്ലഹതീചയം- പ്രശ്നപണ്ണീശതാഹ്വ- ച-ഗ്രഹണീഭിപനം-
 ശ്രോഷ- മാരുതസ്വ- അനുലോമനം- അതിസാരജപരശാസ
 കാമിലാപ-സുങ്കാസജിത്- ബാലസ്വ- സമുദായൈഷ- പുഷ്പ
 തം- വലവണ്ണമം- ഭവതി-

അപായാത്മം- അന്നഭാഗെഋതസംയുതയായി തനുവാ
 യിരിക്കുന്ന പെയയെ പിതവാനാക്കിട്ട വമിപ്പിക്കണം- വിരെ
 ക്കൊണ്ടുസാധ്യമായിട്ടുള്ളതിൽ വസ്ത്രിയെയും മരംകൊണ്ടു
 സാധ്യമായിട്ടുള്ളതിൽ പ്രതിമരണത്തെയും യൊജിപ്പിക്ക
 ണം- യഥാഭിതജ്ഞായിരിക്കുന്ന വിരെചന്ദ്രാഭികളെ ധാത്രീ
 ക്കരുണയൊജിപ്പിക്കണം മധുവിനൊട്ടകളുടെലീഡങ്ങളായിസ
 പഠങ്ങളായിരിക്കുന്ന മൂവാവ്യോഷവരാകൊലജംബൂതപശാർ
 സഷ്ടപടം സൂര്യഭാഷ്ണിബാഹ്വതജ്ഞാകുന്ദ ഭന്തപാളി
 യെ സമധൂവായിരിക്കുന്ന പിപ്പലിയുടെ ചുണ്ണംകൊണ്ടു പ്രതി
 സാരണം ചെയ്യണം- ധാതകീപുഷ്പധാത്രീഫലകൃതമായി സമ
 ധൂവായിരിക്കുന്ന ചുണ്ണംകൊണ്ടു പ്രതിസാരണം ചെയ്യണം
 പുഷ്പസമുദായമായിരിക്കുന്ന ലാബതിത്തിരിവല്ലരജസ്സു ബാലന്ദ
 രുടെ മുഖത്തെവെഗത്തിൽ മന്തകൈസരവത്താക്കി ചെയ്യുന്ന-
 വചാഭിബാഹ്വതിപാദകൃതകാതിവിഷ്ണുചന്ദ്രനങ്ങൾ കൊണ്ടും മധു
 രങ്ങൾകൊണ്ടും സിദ്ധമായിരിക്കുന്ന ഋതം ഭരണജനത്തിൽ
 സിദ്ധമായി ഭവിക്കുന്നു- മാക്ഷികസപ്തീഷ്ണാട്ടകളുടെ ലീഡമായി
 റിക്കുന്ന രജനീമാരുസരജശ്രോയസീ ബ്ലഹതീചയവും പുഷ്പ
 ണ്ണീശതാഹ്വയും ഗ്രഹണീഭിപനമായിട്ടും ശ്രോഷുമായിട്ടും മാരുത
 ന്റെ അനുലോമനമായിട്ടും അതിസാരജപരശാസകാമിലാപാ
 സുങ്കാസജിത്തായിട്ടും ബാലന്റെ സമുദായങ്ങളിലും പുഷ്പ
 തമായിട്ടും വലവണ്ണമായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷ- അന്നാഭം=അന്നത്തെ അഭിക്കുന്നവൻ-
 അന്നം=ചെറു-അഭിക്ക=ഭക്ഷിക്കുക- ഋതസംയുതം=ഋതത്തെ
 ധൂസംയുതം- ഋതം=നെയ്യ- സംയുതം=കൂടിയത- രനു=തെളി- ചെ

യാ=കുഞ്ഞി- പീതവാൻ=പാനംചെയ്തീയങ്ങനവൻ-പാനംചെയ്തുകടിക്കുക- വമിപ്പിക്കു=മുളിപ്പിക്കു- വിരേകം=വിരേചനം- സാധ്യം=സാധിക്കപ്പെടുവാൻയോഗ്യം- സാധിക്കു=ചികിത്സിക്കു- മശം=മശമെന്നപെരാടുകൂടിയത- പ്രതിമശം=പ്രതിമശമെന്നപെരാടുകൂടിയത- യഥാഭിതങ്ങൾ=യഥാപ്രകാരമുള്ള ഭിതങ്ങൾ- ഉഭിതങ്ങൾ=പറകപ്പെട്ടവ- വിരേചനാഭിക്തം=വിരേചനംഭട്ടങ്ങിയുള്ളവ- വിരേചനം=വയറിളക്കുക- ധാത്രി=ഉപമാതാവ- മധു=തെൻ- ലീഡങ്ങൾ=ലേഹനംചെയ്തപ്പെട്ടവ- ലേഹനംചെയ്തു=സേവിക്കു- സപാഠങ്ങൾ=പഠയാട്ട കൂടിയവ- പാഠം=പാഠക്കീഴ്ത്ത- മൂവാവ്വോഷ്വരാകൊലജംബൂതപശ്വാരുസംപക്ഷം=മൂവ്വയും വ്വോഷ്വവും വരയും കൊലവും ജംബൂതപക്ഷം ഭാരവും സംപക്ഷം=മൂവാ=പെരുങ്കുരുമ്പ- വ്വോഷ്വം=ത്രികുട്ട- വ്വാ=ത്രിഫല- കൊലം=ലന്തക്കുരു- ജംബൂതപക്ഷം=ജമ്പൽമൊച്ചി- ഭാരം=തെവതാരം- സംപക്ഷം=കുടുക- സൂത്രമൊക്കെ നിബദ്ധങ്ങളും=സൂത്രമൊക്കെത്തെ നിബദ്ധം ചെയ്യുന്നവ- സൂത്രമൊക്കെ=സൂത്രത്തിന്റെമൊക്കെ- സൂത്രം=മുഖപ്പാല- മൊക്കെ=കെട- നിബദ്ധം=ചെയ്തുക=നശിപ്പിക്കു- ഭന്തപാളി=ഉറന- സമധു=മധുവിനൊടുകൂടിയത- മധു=തെൻ- പിപ്പലി=തിപ്പലി- ചൂണ്ണം=പൊടി- പ്രതിസരണം=ചെയ്തുക=നീർപാക്കുക- ധാതകീപുഷ്പധാത്രിഫലകൃതം=ധാതകീപുഷ്പധാത്രിഫലങ്ങൾകൊണ്ടുകൃതം- ധാതകീപുഷ്പധാത്രിഫലങ്ങൾ=ധാതകീ പുഷ്പവും ധാത്രിഫലവും- ധാതകീപുഷ്പം=താതരിപ്പപ്പ- ധാത്രിഫലം=നെല്ലിക്ക- കൃതം=ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടത- സമധു=മധുവിനൊടുകൂടിയത- മധു=തെൻ- പുഷ്പരസദൃശം=പുഷ്പരസംകൊണ്ട ദൃതം- പുഷ്പരസം=തെൻ- ദൃതം=ദ്രവമാക്കപ്പെട്ടത- ദ്രവം=അയഞ്ഞത- ലാബതിത്തിരിവല്ലരം=ലാബതിത്തിരിവല്ലരം കൊണ്ടുള്ള രജസ്സു=ലാബതിത്തിരിവല്ലരം=ലാബതിത്തിരികളുടെ വല്ലരം- ലാബതിത്തിരികൾ- ലാബവും തിത്തിരിയും- ലാബം=ചീവൻ- തിത്തിരി=തെന്തിരിപ്പുള്ള- വല്ലരം=ശുഷ്കമാംസം- രജസ്സു=പൊടി- ബാലന്മാർ=കുട്ടികൾ- മുഖം=മുഖാന്താഗ്രം- ഭന്തകൈസരവത്തം=ഭന്തകൈസരങ്ങളോടുകൂടിയത- ഭന്തകൈസരങ്ങൾ=ഭന്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന കൈസരങ്ങൾ- ഭന്തങ്ങൾ=പല്ലകൾ- കൈസരങ്ങൾ=അല്ലികൾ- വചാഭിബ്ബർഹതീപാഠകുടകാത്രിവിഷ്ണുപുഷ്പം=വചയും ഭിബ്ബർഹതീയും പാഠയും കുടകയും അതിവിഷ്ണുയും പുനവും- വചാ=വയമ്പ- ഭിബ്ബർഹതീ=ചെറുവ

ശതീനയം വെൾവഴതിനയും- പാറ=പാടക്കിഴക്കു- കടുകു=കട
 കരൊമണി- അതിവിഷ്ണു=അതിവിടയം- ഫനം=മുത്തക്കു- മ
 ധരക്കു=മധുരവൃത്തം- സിദ്ധം=പകു- ഫുതം=നെയ്യ-
 ഭരണജനം=ഭരണക്കൂട്ടം- ഭരണക്കൂട്ടം=ഭരണക്കൂട്ടം- ജനം=
 ഉൽപത്തി- സിദ്ധം=പ്രസിദ്ധം- മാക്കുകസപ്പിസ്സ=മാക്കുക
 വും സപ്പിസ്സം- മാക്കുക=നാൽ- സപ്പിസ്സം=നെയ്യ-ലിഡം=
 ലെഹനം=ചെയ്യപ്പെട്ടത- ലെഹനം=ചെയ്യ=നക്കുക- രജനീഭരത
 സരളശ്രേയസിബധം=രജനീയും മാരുവും സരളവും
 ശ്രേയസിയും ബുധനീഭവവും- രജനീ=മഞ്ഞൾ- മാരു=തെവ
 താരം- സരളം=ചരളം- ശ്രേയസി=അത്തിത്തിപ്പലി- ബുധനീ
 ഭവം=ചെറുവഴതിനയും വെൾവഴതിനയും- പ്രശ്നപണ്ണിശതാ
 ഫപാ=പ്രശ്നപണ്ണികളും ശതാഫധ്യം- പ്രശ്നപണ്ണികൾ=കാട്ടു
 നും കാട്ടുപയറും- ഗ്രഹണീഭീപനം=അഗ്നിഭീപനം- മാരുത
 ന്=വായു- അനുലോമനം=സമാഗ്നപ്രാപണം- അതീസാരജപ
 രശാസകാമിലാപാസ്യ കാസജിത്തം=അതീസാരജപരശാസ
 കാമിലാപാസ്യകാസജിത്തം=അതീസാരജപരശാസ
 സകാമിലാപാസ്യകാസജിത്തം=അതീസാരജപരശാസ
 വും കാമിലയും പാസ്യവും കാസവും- ജപനം=പനി- ശാ
 സം=ഏകം- കാസം=കുറ- വോലൻ=കുടി- സുവ്വരോഗക്കൂടം=
 സവ്വജ്വരവിരഹിതം- സുവ്വജ്വരം=ഒട്ടൊഴിയാതെ
 ഉള്ളവ- പുഷിതം=ശ്രേയം- വെലവണ്ണം=വെലവണ്ണങ്ങളെ
 ന് ചെയ്യുന്നത- വെലവണ്ണക്കൂടം=വെലവും വണ്ണവും- വെലം=
 ശക്തി- വണ്ണം=നിറം- ഭാനം=ചെയ്യം=കൊടുക്കുക-

സാരം— അന്നംകൊണ്ടു ജീവിക്കുന്ന ബാലനെ നെയ്യിട്ട
 കഞ്ഞികുടിപ്പിച്ചിട്ടു മെച്ചപ്പെടുന്നു. മയറികുടിയായ്കുന്ന
 വ്യാധിയിൽ വസ്ത്രിയെയും മറ്റൊരു മാറ്റുന്നവ്യാധിയിൽ
 പ്രതിമർത്തെയും യോജിപ്പിക്കുന്നു- മറ്റെന്തിന്റെയും പ്ര

ത്വരയുള്ള നസ്യവ്യാധിയിൽ പര
 ന്തര ഭേദങ്ങളെ ഇവിടെ പറഞ്ഞിട്ടി
 ച്ചു കല്പസ്ഥാനത്തിൽ പറയപ്പെട്ട
 ലായതിനെയും ബോധൻ ക്ലേശത്തെ
 തവനാകകൊണ്ടു മാത്രാവിന്നതന്നെ
 പെരുകുവവെര, ചുക്ക, മുളക, തി
 നല്ലിക്ക, ലത്തക്കര, ബോധൻതൊലി,
 ധം പൊട്ടിച്ചു തെനിൽ ചെർന്നു നക്കി

തിമിശരതാസ്രവയും മാത്രം
 ണ്ടിട്ടുള്ളതായാൽ അതിനെ
 പ്ലാ-വ്യാധിയെ അനുസരി
 വിരേകത്തെയും മറ്റ് മുത
 സമീപ്തൻ ശക്തി ഇല്ലാ
 ചെയ്യണം- പാടക്കിഴക്കു,
 പ്പലി, കടക്ക, താനിക്ക, ന
 മെവരാരം, കടുകു- ഇതുക

സെവിച്ചാൽ മുഖപ്പാർപ്പിന്റെ കെടിനെ നശിപ്പിക്കും- (യേശു സ്വയംസപിത്തോവാദനമാംസാശ്രയമരത്നരോഷയെ മസ്തിമജ്ഞാനെ മോമനമയസ്സോ) എന്ന തന്ത്രാനന്തരമുണ്ടാകയാൽ വായു പിത്തത്തൊടു കൂടിയ മന്തമാംസത്തെ ആശ്രയിക്കുന്നവനായിട്ട അപ്പോൾ അസ്തിയെയും മജ്ജാവിനെയും ഒന്നക്കും അപ്പോൾ പല്ലുകൾ ഉണ്ടാകുന്നില്ലാ- അതു ഹൈന്ദവായിട്ട പല്ലുണ്ടായാൽ അതന്നിമിത്തമുണ്ടാകുന്ന വ്യാധിക്കു ശമനം വരുന്നതാകകൊണ്ടു വെഗത്തിൽ പല്ലുവരുവാനുള്ള ഉപായത്തെ പറയുന്നു- രേൻ കൂടിയ തിപ്പലിയുടെ പൊടികൊണ്ടോ താതരിപ്പച്ച, നെല്ലിക്ക- ഇതു കൂടെ പൊടി കൊണ്ടോ പല്ലിന്റെ ഊന്നിക്കലിട്ട നീർ വാക്കണം- ചീവൽ തിത്തരി പുള്ള ഇവറ്റുകൾ ഉണ്ടാക്കിയ മാംസങ്ങളെ കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ പൊടി രേൻ ചേർത്ത അയവ വരുത്തി ഊന്നിന്റെ വെച്ചാൽ ബാലന്മാരുടെ മുഖത്തെ വെഗത്തിൽ പല്ലുകൾ ഉണ്ടാകുന്ന അല്ലികളോടു കൂടിയരാക്കി ചെട്ടുന്ന- ഇവിടെ പല്ലുകൾ ഉണ്ടാകുന്ന അല്ലികളെന്ന പറഞ്ഞുകൊണ്ടു മുഖമാകുന്ന പത്തത്തെ എന്ന ഊനിക്കെണ്ടതാകുന്നു- വയമ്പ, ചെറുവഴുതിനവെര, വെൾവഴുതിനവെര, പാടക്കിഴങ്ങു, കടകരോമിണി, അരിവിടയം മുത്തങ്ങക്കിഴങ്ങു, ഇതുകൾ കൊണ്ടും ഹൈന്ദവങ്ങളോടൊക്കെയുള്ള മധുര വ്യവസ്ഥകൊണ്ടും കഷായം കൽക്കുമായി കാച്ചിയനെയു ബാലന്റെ ഉത്താപത്തിലിങ്കൽ പ്രസിദ്ധമാകുന്നു- മഞ്ഞള, മെവതാരം, ചുരളം, അത്തിത്തപ്പലി, ചെറുവഴുതിനവെര, വെൾവഴുതിനവെര- കാട്ടുന്നിൻവെര, കാട്ടുപയററിൻവെര, ചതകപ്പ- ഇതുകൾ പൊടിച്ചു തെരും നെയ്യും കൂടി ചേർത്ത നക്കി സെവിച്ചാൽ അഗ്നിമീപനത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതായിട്ടും ശ്രേഷ്ഠമായിട്ടും വായുവിന്റെ ഗതിയെ നെരെ രേക്കുന്നതായിട്ടും വയറിളക്കും, പനി, ഏക്കും, കാമിലാ എന്നൊഗം, പാമ്പുകൾ ഇതുകൾ ശമിപ്പിക്കുന്നതായിട്ടും ബാലന്റെ എല്ലാ രോഗങ്ങളിലും വിശേഷിച്ചു നന്നായിട്ടുള്ളതായിട്ടും ശക്തിയെയും കാന്തിയെയും ഉണ്ടാക്കുന്നതായിട്ടും ഭവിക്കും-

ര. ധ. സമംഗാധാരകീലോലൂകടന്നുടവലാചവയെ! മഹാസഹാക്ഷരസഹാമുൽഗവില്ലാശാലുഭിഃ ||

ര. ധ. സകാലാസീഹലൈസ്സൊയെ സാധിരൈസ്സാധിതം. ഏതം. | ക്ഷീരമസ്യ യുതം ഹന്തി ശ്വേദേണാത്മവോത്ഭവാനി ||

ര. ധ. വിവിധാനാമയാനെതമുദ്രാകാശ്രാപനിക്ഷിരം | ഒന്നോ

ൽഭൈരവമരൊഗൈഷ്വരബാലമതിയത്രയെൽ ||

ര. സപയമപ്യപശാഞ്ചിതജാതനൈസ്സയൽഗദഃ | അ
ത്വമസ്സപല്ലരീതാബ്ധൈഃകൃഷ്ണസ്യസേവിതഃ ||

ര. ശിശോകമെന്നരുഡേഷ്ട്രോതസ്സരസവാഹിഷ്വ | അ
രോചകപ്രതിശ്വാഞ്ചാപരഃകുർവ്വജായതേ ||

ര. കുമാരശ്ചിത്യതിതതഃസിദ്ധശ്ചൈവേക്ഷണം | സൈ
ന്ധവപ്രൊക്ഷശാശ്ചാപരാഗിരീകദംബകാൻ ||

ര. ശ്ചൈതൊമധുസപ്തിത്വാമതക്രാമിഷ്യഞ്ചാജയെൽ |
അശോകരൊഹിണീയുകരപഞ്ചകൊലഞ്ചമുണ്ണിതം ||

ര. ബദരീധാതകീധാത്രീചുണ്ണവാസപ്തികാദൃതഃ | സ്ഥി
രാവചാഭ്ജ്വലരീകാകൊളിപിപ്ലവീനതൈഃ ||

ര. നിചുളോൽപലവന്ധാഭൂഭാജ്ജീമസൈന്ധവാക്ഷികൈഃ |
സിദ്ധപ്രസ്ഥാഭ്ജ്ജ്വരൈരസാംശോധനപരം ||

അനപയാ— തൊയെ-സാധിതൈഃ-സകാപ്പാസീപലൈഃ-
സമംഗാധാതകീപുഷ്പകടന്നടബലാഭയൈഃ- ച-മാസമാക്ഷു
ദ്രസമാമുൽഗവില്ലപശാലുഭിഃ- ക്ഷീരമസ്യയുതഃ- സാധിതം-
പൃഥകാശ്വപനിമിതം- ഏതൽ- ഏതം- ഭന്തേൽഭവോൽഭവോ
ൻവിവിധാൻ- ആമയാൻ- ശീർശ്ര- ഹന്തി- ജാതനൈസ്വ-
ഗദഃ-സപയം- ഏവ-ഉപശഃജ്വന്തി-യൽ-തസ്യാൻ- ഭന്തേൽ
ഭൈരവമരൊഗൈഷ്വ- ബാലം- അതി- നയത്രയെൽ- അത്വമ
സപല്ലരീതാബ്ധൈഃകൃഷ്ണസ്യസേവിനഃ- ശ-രോഃ- കഥ
ന- രസവാഹിഷ്വ- ട്രോതസ്സ- രുഡേഷ്ട- അരോചകം- പ്ര
തിശ്വാഃ- ചപരഃ- കാസഃ- ച- ജായതേ- തതഃ- കുമാരഃ-സ്തി
ദ്ധശ്ചൈവേക്ഷണം- ശ്ചൈതി- ശ്ചൈതഃ- ബാലസ്യ- അഭ
ച്ഛാദിഷ്വ- സൈന്ധവപ്രൊക്ഷശാശ്ചാപരാഗിരീകദംബകാ
ൻ- മധുസപ്തിത്വാ- യൈഃജയെൽ- അശോകരൊഹിണീയുകരപ
ഞ്ചകൊലം- ച- യൊജയെൽ- സപ്തികാ- ഭൂതം-
ബദരീധാതകീധാത്രീചുണ്ണം- വാ- യൈഃജയെൽ- കാഷ്ടികൈഃ-
സ്ഥിരാവചാഭ്ജ്വലരീകാകൊളിപിപ്ലവീനതൈഃ- നിചുളോ
ൽപലവന്ധാഭൂഭാജ്ജീമസൈഃ- ച- സിദ്ധം- ആജ്വര്യ- പ്ര
സ്ഥാഭ്ജ്- പരം- ട്രോതസാം- ശോധനം- ഭവതി.

അനപയാതം— തൊയത്തിങ്കൽ സാധിതങ്ങളായി. സകാ
പ്പാസീപലങ്ങളായിരിക്കുന്ന സമംഗാധാതകീ പുഷ്പകടന്നടബ
ലാഭയങ്ങൾകൊണ്ടു, മമാസമാ ക്ഷുദ്രസമാമുൽഗവില്ലപശാ
ലുക്കൾകൊണ്ടും ക്ഷീരമസ്യയുതമായി- സാധിതമായി പൃഥ

കാശ്യപനീമിത മായിരിക്കുന്ന ും പൃത്വം മഞ്ഞാൽ ഭവോൽ ഭവജാലായി വിവിധങ്ങളായിരിക്കുന്ന ആമയങ്ങളെ പൊടുന്നനെ പെ ഹനിക്കുന്നു- ജാതമന്തന്റെ ഗമങ്ങൾ അന്തരമെന്ന ഉപശമിക്കുന്നു എന്നത യാതൊന്ന അതു ഹേതുവായിട്ട മഞ്ഞാൽഭവമൊത്ത രോഗങ്ങളിൽ ബാലനെ അറിയാകുംവണ്ണം യത്രണം ചെയ്യരുത- അതുഹസ്വപ്നശീതാബ്ധ ശ്ലൈശ്മിഷ്വസ്യസേവിരായിരിക്കുന്ന ശിശുവിന്റെ കഫത്താൽ രസവാഹിഷ്ടായിരിക്കുന്ന ധ്രോതസ്സുകൾ നശിക്കുകയായിരിക്കും സമയത്തിൽ അശ്വാപകവും പ്രവിശ്വാപവും ജാരവും കാസവും ജനിക്കുന്നു അതു ഹേതുവായിട്ട ബാലൻ സ്തിശ്വശ്ലൈശ്മിയെക്കൊണ്ടുയിട്ട ശൈശ്വിക്കുന്നു ശുദ്ധ്യന്നായിരിക്കുന്ന ബാലന്റെ അരുചുവീകളിൽ സൈന്ധവപ്രോക്താശ്ലൈശ്മിപാദാഗ്നിവികാരംബങ്ങളെരൂപ സപ്തിസ്സുചോടുകൂടെ യൊജിപ്പിക്കണം- അശ്വാകരൊഹിണീയുക്തമായി ചുണ്ണിതമായിരിക്കുന്ന പഞ്ചകൊലത്തെയും യൊജിപ്പിക്കണം- സപ്തിസ്സുചോടുകൂടെ ദൃഢമായിരിക്കുന്ന ബലരീയാതകീഡാത്രി ചുണ്ണത്തെയും യൊജിപ്പിക്കണം- കഷികങ്ങളായിരിക്കുന്ന സ്ഥിരാവചാമിശ്വഹരി കാരകാളി പിപ്പലീനങ്ങളുംകൊണ്ടും നിമ്നളോല്പവയ്ക്കാ ഭൂഭൂരിസ്തീമുസ്യങ്ങളുംകൊണ്ടും സിദ്ധമായിരിക്കുന്ന ആജ്യത്തിന്റെ പ്രസ്ഥാധംഹാരവും ധ്രോതസ്സുകളുടെ ശോധനമായി ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— രോമം=മലം- സാധിരങ്ങൾ=സാധിക്കപ്പെട്ടവ- സാധിക്ക=പചിക്ക- സോപ്പാനീപ ലക്ഷ്യം=കാപ്പാസീ ഫലത്തോടുകൂടിയവ- കാപ്പാസീഫലം=പരത്തിക്കരു- സമഗ്രാധാതകീപുഷ്പ ഭുജനം ബലാഭവങ്ങൾ=സമഗ്രയും ധാതകീപുഷ്പം കടന്നുവു- ബലാഭവവും- സമഗ്രം=പറച്ചുണ്ട- ധാതകീപുഷ്പം=രാതരിപ്പുവ- കടന്നു=പലകുപ്പയാന- ബലാഭവം=കുറുന്താട്ടിയും ഊരടവും- മഹാസഹഃക്ഷുദ്രസഹഃമുൽഗവിലപശാലുക്കൾ=മഹാസഹഃ ക്ഷുദ്രസഹഃ മുൽഗവും വിലപശാലുവും- മഹാസഹഃ=മുച്ചിലാ- ക്ഷുദ്രസഹഃ=ഓരിലാ- മുൽഗം=ചെറുപയറ- വിലപശാലു=മുളയകുളകായ- ക്ഷീരമസ്തയും=ക്ഷീരമസ്തങ്ങളോടുകൂടിയത- ക്ഷീരമസ്തങ്ങൾ=ക്ഷീരവുംമസ്തവും- ക്ഷീരം=പാൽ- മസ്തം=തൈർ- സാധിരം=പാചിതം- ധൂലകാശ്യപനീമിതം=ഘൃതകാശ്യപനാൽനിമിതം- ധൂലകാശ്യപൻ=ഘൃതനായിരിക്കുന്ന കാശ്യപൻ- ധൂലൻ=പരമ്പരാംബുസ്വരൈവൻ- കാശ്യപൻ=കാശ്യപമുളി- നിമിതം=നിമിതി

കുപ്പെട്ടത=നീമിക്കു=ഉണ്ടാക്കുക- നൂതം=നെയ്യ- മന്നോൽഭവോ
ന്യവങ്ങൾ=മന്നോൽഭവം=മെതുവായിട്ടുണ്ടാവുകയും- മന്നോൽഭ
വം=മന്നോൽപത്തി- ഉത്ഭവങ്ങൾ=ഉണ്ടായവ- വ്യാധികൾ=
രോഗങ്ങൾ- ഹനിക്കു=നശിപ്പിക്കുക- ജാതന്തൻ=ജാതങ്ങളാ
യിരിക്കുന്നവർക്കുണ്ടാകട്ടെയവൻ- ജാതങ്ങൾ=ഉണ്ടായവ- മ
ന്നങ്ങൾ=പലകൾ- ഗർഭങ്ങൾ=വ്യാധികൾ- ഉപശമിക്കു=നശി
ക്കുക- മന്നോൽഭവോത്ഥമരോഗങ്ങൾ=മന്നോൽഭവോത്ഥങ്ങളാ
യിരിക്കുന്ന രോഗങ്ങൾ- മന്നോൽഭവോത്ഥങ്ങൾ=മന്നോൽഭ
വം മെതുവായിട്ടു ഉത്ഭവങ്ങൾ- മന്നോൽഭവം=മന്നോൽപത്തി- ഉ
ത്ഥങ്ങൾ=ഉണ്ടായവ- ബാലൻ=കുട്ടി- യന്ത്രണംചെയ്തു- നിയമി
ക്കുക- അത്യഹിമസ്വപ്നശീതാംബുജൈഷ്ഠികസ്യന്ത്യസേവി=അ
ത്യഹിമസ്വപ്നശീതാംബുജൈഷ്ഠികങ്ങളെ സേവിക്കു ശീലമായിട്ടു
ള്ളവൻ- അത്യഹിമസ്വപ്നശീതാംബുജൈഷ്ഠികസ്യന്ത്യം=അ
ത്യഹിമസ്വപ്നവും ശീതാംബുവും ജൈഷ്ഠികസ്യന്ത്യവും- അത്യഹ
ിമസ്വപ്നം=അതിയായിരിക്കുന്ന അഹിമസ്വപ്നം- അതി=അധി
കം=അഹിമസ്വപ്നം=പരിപൂർണ്ണം- ശീതാംബു=രണ്ടത്ത വെള്ളം-
ജൈഷ്ഠികസ്യന്ത്യം=ജൈഷ്ഠികമായിരിക്കുന്നസ്യന്ത്യം- ജൈഷ്ഠി
കം ജൈഷ്ഠാത്മകം- (കഥത്താൽ ക്ഷീകപ്പെട്ടതെന്നസാരം)സ്യ
ന്ത്യം=മലപ്പാല- ശിശു=ബാലൻ- രസവാചികൾ=രസത്തെവ
ർത്തിക്കു ശീലമായിട്ടുള്ളവ- രസം=രസധാതു- വഹിക്കു=ധരിക്കു-
സ്രോതസ്സുകൾ=ശ്രോതോമാർഗ്ഗങ്ങൾ- രഥങ്ങൾ=രൊഡിക്കപ്പ
ട്ടവ- രൊഡിക്കു=തടക്കുക- അരൊചകം=അരുചി- പ്രതിശ്രായം=
പിന്നസം എന്ന നാസാരൊഗം- ജപരം=പനി- കാസം=കുറു-ജ
നീക്കം=ഉണ്ടാക- കുമാരൻ=ബാലൻ സ്തിശ്ലേക്കുകൾകൈകൾ
നസ്തിശ്ലേഖനനായും ശ്ലേക്കുകൾകൈനായും ഇരിക്കുന്നവൻ-
സ്തിശ്ലേഖനൻ=സ്തിശ്ലേഖമായിരിക്കുന്ന മുഖത്താകട്ടെയവൻ=സ്തി
ശ്ലേഖം=സ്തംഗമെന്നയുക്തം-ശ്ലേക്കുകൾകൈകൾ ശ്ലേക്കുകൾ- ശ്ലേഖി
ക്കു=മൃഗമായിഭവിക്ക- ശ്ലേഖ്യൻ=ശ്ലേഖിച്ചിരിക്കുന്നവൻ-ബാ
ലൻ=കുട്ടി- അരച്ചാദികൾ=അരുചിത്തടങ്ങിയുള്ളവ- അരുചി=
അരൊചകം=സൈന്ധവ വ്യോഷ്ണശർദ്ദൈഷ്ടപാഗിരികഭവ
കങ്ങൾ=സൈന്ധവവും വ്യോഷ്ണവുംശർദ്ദൈഷ്ടയും പായും ഗി
രികഭവകവും- സൈന്ധവം=ഇരുപ്പ- വ്യോഷ്ണം=ത്രികട- ശാ
ർദ്ദൈഷ്ടം=കുറച്ചുലി-ഗിരികഭംഭവകം=മലങ്കടവ- മധുസൂപ്പിസ്സു=
മധുവും സൂപ്പിസ്സും- മധു=തെൻ- യോഷിപ്പിക്കു=ചെയ്തുക-അ
രൊചകരൊചിണീയുക്തം=അരൊചകരൊചിണീയൊടു കൂടിയത-

അശോകരൊഹിണീ=കടകരൊഹണി- സപ്തിസ്ത=നെയ്യ- ചുണ്ണിതം=ചുണ്ണിക്കപ്പെട്ടരം- ചുണ്ണിക്കം=പൊടിക്ക- പഞ്ചകൊലം=പഞ്ചകൊലം എന്നപെരെടുക്കിയത- സപ്തിസ്ത=നെയ്യ- ഭൃതം=ഭൃതീകരിക്കപ്പെട്ടത- ഭൃതീകരിക്ക=അയക്കുക- ബദരീധാതകീധാത്രീചുണ്ണം=ബദരീധാതകീധാത്രീകളുടെചുണ്ണം- ബദരീധാതകീധാത്രീകൾ=ബദരീയും ധാതകിയും ധാത്രീയും- ബദരീ=പന്തക്കുരു- ധാതകീ=താതരിപ്പച്ച- ധാത്രീ=നെല്ലിക്ക- ചുണ്ണം=പൊടി- കാഷ്ഠികങ്ങൾ=കഷ്ഠപ്രമാണങ്ങൾ- (മുക്കുന്ന കപ്പിച്ച) സ്ഥിരാവചാഭിജ്ഞതീകാകൊളിപിപ്പലീനരങ്ങൾ- സ്ഥിരയും വചയും ഭവിജ്ഞതീയും കാകൊളിയും പിപ്പലിയും നരവും- സ്ഥിരം=ദാരില- വചം=വയമ്പ ഭവിജ്ഞതീ=ചെറുവഴുതിനയുംവെൾവഴുതിനയും- കാകൊളി=കാകൊളിതന്നെ-പിപ്പലി=തിപ്പലി- നരം=നരകം- നിചുളാൽപലവർഷഭൂതാർജ്ജുനങ്ങൾ=നിചുളവും ഉൽപലവുംവെർഷവും ഭാർദ്ദഗിയും മുന്യവും- നിചുളം=പഴുവത്തി- ഉൽപലം=ചെങ്ങഴിനിർകിഴക്ക- വർഷഭൂ=തമിഴാമ- ഭാർദ്ദഗീ=ചെറുതക്ക- മുന്യം=മുത്തങ്ങ- സിദ്ധം=പകുപം- ആജ്യം=നെയ്യ- പ്രസ്ഥാപം=പ്രസ്ഥത്തിന്റെഅർദ്ധം- പ്രസ്ഥം=ഇടക്കുഴി- അർദ്ധം=പകുതി- സ്ത്രോസ്സകൾ=സ്ത്രോതൊമാഗ്ഗങ്ങൾ- ശൊധനം=ശുദ്ധി-

സാരം—പരത്തിക്കരു, പറച്ചുണ്ടവെര, താതീരിപ്പച്ച, പലകപ്പയ്യനവെര, കുറുന്താട്ടിവെര, ഉറുരകത്തിൻവെര, മുച്ചിലവെര, ദാരിലവെര, ചെറുവയറ, എളമകുചളക്കായ ഇവകളെക്കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ കഷായത്തിൽ നെയ്യിന്നോട സമമാകും വണ്ണം കൂട്ടിയ തൈറ്റിൻ വെള്ളത്തൊടും പാലൊടും കൂട്ടികാച്ചിയ വൃദ്ധകാശ്യപനാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടതും നെയ്യു മഞ്ഞാൽ പത്തിനിമിത്തം ഉണ്ടാകുന്ന പലപ്രകാരം ഉള്ള രോഗങ്ങളെ വെഗത്തിൽ നശിപ്പിക്കുന്നതും ബാലന്റെ വ്യർധികൾ പല്ലവന്നാൽ ഉടനെ ചികിത്സയൊടുകൂടാതെ നശിക്കുന്നതും എന്നതു ഹേതുവായിട്ട ദന്തോൽപത്തി നിമിത്തം ഉണ്ടാകുന്ന രോഗങ്ങളിൽ ബാലനെ പശുഭ്രാജനാമികൊണ്ട അധികം പീഡിപ്പിക്കരുത- പകൽഉറക്കം, തന്നത്തവെളും, കഥത്താൽ ടുക്കിക്കപ്പെട്ട മുലപ്പാല- ഇളകളെ അധികം സേവിക്ക ശീലമായിട്ടുള്ള ബാലന്റെ ഹൃദയത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന മൃഗസർപ്പകളുടെ സ്ത്രോസ്സകൾ കഥത്താൽ തടുക്കപ്പെട്ടതായ സമയത്തിങ്കൽ അരുചി, പിനസം പനി, തർ ഇന്ദ്രാദികൾ ഉണ്ടാകുന്നു-അതു ഹെതു

വായിട്ട ബാലൻ മിനുമിനത്ത മുഖത്തോടും ശൂകൃനയനത്തോടും കൂടിയവനായ് കൃശതയെപ്രാപിക്കുന്നു. അങ്ങിനെ കൃശതയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നബാലനെ അരുചി, പീനസം, ഇന്ദ്രികൾ ഉണ്ടായാൽ ഇതുപ്പച്ചക്കുമുളക്, തിപ്പലി, കുറുമ്പുലി, പാട്ക്കുഴങ്ങമല, പടവതുവകളെ പൊടിച്ചു ഭരണംനെയ്യുംചെയ്ത് സെവിപ്പിക്കേണം- കടകരൊണി, കാട്ടുമുളകിൻവെര, കാട്ടുതിപ്പലിവെര, കൊട്ടാവലിക്കിഴങ്ങ, ചുക്ക, തിപ്പലിഇതുകളെ പൊടിച്ചു ഭരണംനെയ്യുംചെയ്ത് സെവിപ്പിക്കുകയോവെന്നും. ലന്തക്കുരു, രാതരിപ്പുവു, നെല്ലിക്ക ഇതുകളെ പൊടിച്ചു നെയ്യിൽചെയ്ത് സെവിപ്പിക്കുകയോ വെന്നും- ഓരിലവെര, വയമ്പ, ചെറുവഴുതിന വെര, വെൾവഴുതിനവെര, കക്കൊളി തിപ്പലി, തടരം പുഴവഞ്ഞി, പെങ്ങുനീർകിഴങ്ങ, തമിഴാമവെര, മുത്തങ്ങാക്കിഴങ്ങ- ഇതുകൾ മുക്കുന്ന കഴഞ്ചു കൊണ്ടു കഷായം കൽക്കുമായി ഉണ്ടാക്കിയ ഇരുന്നൂഴി നെയ്യു ന്യായൊമാഗ്നത്തെ ഏറ്റവും ശുദ്ധി വരുത്തുന്നതാകുന്നു-

ഭരണി, ശപതസാസുരസകുണിതർച്ചതത്ഗുണംയഷ്ടാ യപാപിപ്പലിലോപ്രപതകൊൽ പലപദനൈഃ ||

ഭൃമ- കാലീസശാരിബാഹ്യാന്തസാധിതംശോഭജിതപൃതം | ശ്രോത്രാശ്ചികാദാദിപിപ്പലിമവേദമരദിഃ |

ഭൃമ- അശപതസാധികാകൊളീരാസ്സർപ്പകജീവദൈവ സുപ്രപണ്ണിവിളംഗൈര്യ കൽക്കിരൈസ്സധിതപൃതം ||

ഭൃമ- ശശാത്തമാഗനിയ്ക്കുമെ കൃഷ്ണതഃപച്ഛിതർപരം | വചാവയസ്സാതകരയസ്ഥഃചോരകൈശ്രുതഃ |

ഭൃമ- ബന്ധുരൂതസുരാഭ്യാഞ്ചാതൈലമദ്യേഷ്വനേമിതംലക്ഷാര സസമംതൈലംതൈലാനുചതുർഗുണം |

ഭൃമ- അശപതസാനിശാദരകേരനീകർഷ്ണപദനൈഃ | സമുപാശൊണീരാസ്സാശതാഹ്വായധനൈസ്സമൈഃ ||

ഭൃമ- സ്വീധംലക്ഷാദികംനാമൈലമദ്യേഷ്വനാഭിമം | ബലംജപരകർഷായാമാദാശാസാപസ്സാശ്ചാപ്തകീർതി ||

ഭൃമ- യക്ഷിരാക്ഷസഭൂതപ്ലംഗഭീണീനഃശ്വശാസ്യതൈ | ദധനാഭിവിഷ്ണുഗീപിപ്പലീപ്ലവയെകീകൃതം ||

ഭൃമ- ഭൂകാവാകിവിഷ്ണാകാസജപരകുദിരുപദൃതം | പീതംപീതവമതിമസ്തന്താമധുസപ്പിഷ്ഠം ||

ഭൃമ- ഭീവാരതാകീവ ലരസംപഞ്ചാകർഷഞ്ചാലയൈ | പിപ്പലീപഞ്ചലവണ്ണാകുദിജിത്പാരിഭൂകഃ ||

൩൦ - തലപ്പിണ്ണാത്തമാവ്യാഷ്ടമക്ഷീപാശൊമചർണ്ണാം।
ലാഭേശ്ശുചകശാവിൽഗോധർശിവിജനനം॥

അനപയം—സിംഹശാഗന്ധാസുരസകണാഗർഭം-ച- ത
ൽഗുണം- യഷ്ടാഹപിപ്പലീലൊപ്രപത്തകൊപ്പലചന്ദനൈഃ
താലീസശാരിഖാഭാ-ച- സാധിതം- ഏതം- ശൊഷജിത്- ക
ൽക്കിരൈഃ- ശ്രംഗീമധുചികാഭാർജ്ജിപിപ്പലീമെവലാഭഭിഃ- അ
ശാഗന്ധാദികാകൊളീരാസ്സഷ്ടകജീവകൈഃ- സൂപ്രപണ്ണീവി
ളംഗൈഃ- ച- ശശോത്തമാംഗനിയ്യുമൈ- സാധിതം- ഏതം-
ശുഷ്കതഃ-ചരം- പുഷ്പിത- വചാവയസ്ഥാതകരകയസ്ഥാചൊ
രകൈഃ- ബന്ധുതൃസുരാഭാ- ച - ശ്രംഗം- തൈലം- അഭ്യഞ്ജ
ന- ഹിതം- ലാക്ഷാരസസമം- തൈലം- തൈലാൽ- ചതുർ
ണംമസ്ത- സമൈഃ- സമുച്ചാരോഹിണീരാസ്സാശരാഹപാമധു
കൈഃ- അശാഗന്ധാനിശാമാരകൈരന്തികുഷ്ഠാബ്ജചന്ദനൈഃ-
സിദ്ധം-ലാക്ഷാദികം-നാമളം-തൈലം-അഭ്യഞ്ജനാൽ-ബലം-
ജപരക്ഷയൊന്മാദശാസാപന്നാരപപ്തജിത്- യക്ഷരാക്ഷസഭൂ
തപ്ലം-ഗിണീനാം-ച- ശസ്ത്രത-കാസജപരക്ഷമിരുപദൃതം- ശി
ശു-അതിവിഷാശ്രംഗിപിപ്പലീഃ- മധുനാലേഹയെൽ-എകാം-അ
തിവിഷാം-വാ-ലേഹയെൽ-യഃ-പീതം- പീതം-സൂത്രം- വമതി-
തം-ദിവാന്താകീമലരസം-പഞ്ചകൊലം-ച-മധുസപ്പിഷാ-ലേ
ഹയെൽ-പിപ്പലീ- പഞ്ചലവണം- കൃമിജിത്പാരിഭൂകം-തലൽ
ലിഹ്യാൽ- തമാ- വ്യാഷ്ടം- ലിഹ്യാൽ- ലാഭേഃ- ശല്യകവാ
വിധഗോധർശിവിജനനം- രൊമചർണ്ണം- മക്ഷീ- വാ-
ലിഹ്യാൽ-

അനപയം— സിംഹശാഗന്ധാസുരസകണാ ഗർഭാ
യിരിക്കുന്നതും തൽഗുണമായിഭവിക്കുന്ന യഷ്ടാഹപിപ്പ
ലീലൊപ്രപത്തകൊൽപലചന്ദനങ്ങൾകൊണ്ടും താലീസശാരി
വകൾകൊണ്ടുംസാധിതമായിരിക്കുന്നഏതം ശൊഷജിത്തായിഭ
വിക്കുന്നു. കൽക്കിത്തളായിരിക്കുന്ന ശ്രംഗീമധുചികാഭാർജ്ജിപി
പ്പലീമെവലാഭങ്ങൾകൊണ്ടും അശാഗന്ധാദികാകൊളീരാസ്സ
ഷ്ടകജീവങ്ങൾകൊണ്ടും സൂപ്രപണ്ണീവിളംഗങ്ങൾകൊണ്ടും ശ
ശോത്തമാംഗനിയ്യുമന്തികൽ സാധിതമായിരിക്കുന്നഏതം ശു
ഷ്കന്നഷ്ടംപുഷ്പിതയായിഭവിക്കുന്നു.വചാവയസ്ഥാതകര
കയസ്ഥാചൊരകൾകൊണ്ടും ബന്ധുതൃസുരകൾകൊണ്ടുംശു
തമായിരിക്കുന്നതൈലം അഭ്യഞ്ജനത്തിങ്കൽ ഹിതമായിഭവിക്ക
നും ലാക്ഷാരസസമമായിരിക്കുന്ന തൈലത്തെയും തൈല

ത്തികൽനിന്ന ചതുർത്ഥ്യമായിരിക്കുന്ന മസ്തൂപിനെയും സമ
 ഞ്ചായി സമുപാശ്വാഹ്വീണീരാസ്താശതാഹ്വചയുക്തജ്വായിരിക
 ന്നരൂപഗന്ധാനിശാഭാരകൈന്തികഷ്ടാബ്ധചന്ദനങ്ങൾ ചൊ
 ണ്ടും പചിക്കണം. സിംഹമായിലാക്ഷ്യാഭിരമെന്നപ്രസിദ്ധമാ
 യിരിക്കുന്നുംതൊലം അട്ടുഞ്ജനംമെതുവായിട്ട് വെലുമായിട്ടും
 ജപരക്ഷിയൊന്മാദശാസാപസ്താപാപ്തജിത്തായിട്ടും യക്ഷരാ
 ക്ഷിസഭൂതാപ്തമായിട്ടുംഭവിക്കുന്നു. ഗർഭിണികൾക്കും ശസ്ത്രമായി
 ഭവിക്കുന്നു. കാസജപരജ്വലിതപുതനായിരിക്കുന്ന ശിശുവിനെ
 അതിവിഷാദരൂപിപിപ്പലികളെ മധുചിന്തെട്ടുകൂടെ ലേഹനംചെ
 യിപ്പിക്കണം. ഏകയായിരിക്കുന്നഅരിവിഷയെ ചൊലേഹനം
 ചെയ്യിപ്പിക്കണം- യാവന്നൊരത്തൻ പീതമായിപീതമായിരി
 ക്കുന്ന സൂത്ര്യത്തെപമിക്കുന്നു. അപന്നമേപിചഃത്താകീഫലരസ
 തെയും പഞ്ചാകാലതെയും മധുസപ്തിസ്തിനൊടകൂടെലേഹനം
 ചെയ്യിപ്പിക്കണം. പിപ്പലിയെയുംപഞ്ചലവണതെയും ക്രിമി
 ജിത്തിനെയും പാരിഭൂകത്തെയും അതുപൊലേലേഹനംചെയ്യി
 പ്പിക്കണം. അപ്രകാരം വ്യാധിതെയുംലേഹനംചെയ്യിപ്പി
 ക്കണം. ലാഭത്തിന്നരക്ഷപണ്ണം ശല്യകശാപിത്ഗോധശൃശി
 വിജ്യാമാജ്വായിരിക്കുന്നരൊമചർമ്മങ്ങളുടെ മന്ദിയെയുംലേഹനം
 ചെയ്യിപ്പിക്കണം.

പരിഭാഷാ — സിംഹശ്വശാഗന്ധാസുരസകണാഗ്=സിം
 ഹ്വശ്വശാഗന്ധാസുരസകണകൾ ഗർഭമായിട്ടുള്ളതും സിംഹശ്വാ
 ഗന്ധാസുരസകണകൾ=സിംഹിയും അശ്വഗന്ധയും സുരസ
 വും കണയും- സിംഹി=ചെറുവഴുതിനവെര- അശ്വഗന്ധാ=
 അമൃക്കരം- സുരസം=തുത്താവ- കണാ=തിപ്പലി- ഗ്=കണ്ഠം-
 തത്ഗുണം=അതിന്റെഗുണംപൊലെഇരിക്കുന്ന ഗുണത്തൊട്ട്
 കൂടിയത- അതു=മെച്ചിത്തപറയുന്നതെയും- യഷ്ട്യാഫപിപ്പലീ
 ലൊഡ്രപന്തകൊപ്പചചന്ദനങ്ങൾ =യഷ്ട്യാഫവും പിപ്പലിയും
 ലൊഡ്രവുംപന്തകവുംഉപ്പലവുംചന്ദനവും-യഷ്ട്യാഫം=ഇരട്ടിമ
 ധുരം- പിപ്പലി=തിപ്പലി- ലൊഡ്രം=പാച്ചൊറാത്തൊലി-പന്ത
 കം=പതിരുകും- ഉപ്പലം=ചെങ്ങഴിനിർക്കിടക്കും- താലീസശാരി
 വേകൾ=താലീസവും ശാരിവെയും- താലീസം=താലീസപത്രം-
 ശാരിബാ=നന്നാരിക്കിടക്കും- സാധിതം=സാധിക്കപ്പെട്ടതും- സാ
 ധികം=ഉണ്ടാക്കുക- ഏതം=നെയും- ശൊഷജിത്തം ശൊഷത്തെ
 ജയിക്കുന്നതും ശൊഷം=തൃശ്ശം- ക്ഷിതങ്ങൾ=കുക്കുമാക്കു പട്ട
 വ- ശ്രുഗീമധുലികാഭാസ്തിപിപ്പലീഭവമാർക്കും=ശ്രുഗിയും ഉ

പൂലികയും ഭാഗ്യം പിപ്പലിയും മേവദാരവും-ശ്രംഗീ=കക്കുട
 ശ്രംഗി- മധുലികാ=കുറച്ചുലി- ഭാഗ്യം=ചെറുതെക്ക- പിപ്പലി=തി
 പ്പലി- മേവദാരം=മേവതാരം- അശപഗന്ധാപികാകൊളിരാസ്സ
 ക്ഷുഭകജീവകങ്ങൾ=അശപഗന്ധയും. മിഷാകൊളിയും രാസ്സയും
 ഭുഷഭകവും ജീവകവും- അശപഗന്ധം=അമുക്കരം- മിഷാകൊ
 ളി=കാകൊളിയും ക്ഷീരകാകൊളിയും-രാസ്സം=അരത്ത്- ഭുഷഭകം=
 ഇടവകം-ജീവകം=ചീവകം- സൂപ്രപണ്ണിവിളംഗങ്ങൾ=സൂപ്ര
 പണ്ണികളുംവിളംഗവും- സൂപ്രപണ്ണികൾ=കാട്ടുനന്നം കിട്ടുപയറും
 വിളംഗം=വിഴാലരി- ശശോത്തമാംഗനിച്ഛയം=ശശോത്തമാം
 ഗംകൊണ്ടുള്ളനിച്ഛയം- ശശോത്തമാംഗം=ശശത്തിന്റെഉത്ത
 മാംഗം- ശശം=മൊയൽ- ഉത്തമാംഗം=ശിരസ്സ്- നിച്ഛയം=ക
 ഷായം- സാധിതം=പ്രാചിതം- ഏതം=നെയ്യ- ശുഷ്കൻ=ശോഷി
 ചിയടുന്നവൻ- ശോഷിക്ക=ഉശനാപുക- ശിശ്ര=ബാലൻ-
 പുഷ്ടിമൃത്തം=പുഷ്ടിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതു- പുഷ്ടി=പൊഷം. (തടി)-വ
 ചാവയസ്ഥാരഗരകയസ്ഥാചാരകങ്ങൾ= വചയുവയസ്ഥയും
 ഗരവും കയസ്ഥയും ചൊരകവും- വചം=വയമ്പ- വയസ്ഥാ=
 നെല്പിക്ക- രഗം=രകരം- കയസ്ഥാ=കക്കു- ചൊരകം=കച്ചു
 രിക്കിഴക്ക- ബന്ധമൃതസുരകൾ=ബന്ധമൃതവും സുരയും-ബന്ധ
 മൃതം=ബന്ധത്തിന്റെമൃതം- ബന്ധം=കറിയാട- സുരം=മുളവി
 ശേഷം- ശ്രം=പകപം- അഭ്യഞ്ജനം=അഭ്യംഗം- (തെക്കുക)
 ഹിതം=പത്മം- ലാക്ഷ്യാരസസമം=ലാക്ഷ്യാരസത്തോട്സമം-
 ലാക്ഷ്യാസം=ലാക്ഷ്യയുടെരസം- ലാക്ഷ്യാ=അരക്ക- തൈലം=എ
 ണ്ണി- ചതുശ്ശ്രം=നാലിരിട്ടതു- മസ്തം=തെർവെള്ളം- സമങ്ങൾ
 =തുല്യങ്ങൾ- സമുപാരോഹണീരാസ്സാശതാഹപാമധു കങ്ങൾ=
 മുച്ചാരോഹണീരാസ്സാശതാഹപാമധു കൾഉളളകൂടിയവ- മുച്ചാ
 രോഹണീരാസ്സാശതാഹപാമധു കൾ=മുവയും രോഹണിയും
 രാസ്സയും ശതാഹപാമധുവും- മുവ്=പെരുങ്കുരുമ്പ- രോഹണീ
 കക്കരോഹണീരാസ്സം=അരത്ത്- ശതാഹപാ=ശതകപ്പ-മധു കം=ഇ
 രട്ടിമധുരം-അശപഗന്ധാനിശാഭാരകേന്ദ്രനീ കഷ്ടംബുചന്ദനങ്ങ
 ളും= അശപഗന്ധയുംനിശയുംഭാരവുംകേന്ദ്രനീയും കഷ്ടവുംഅബ്ബ
 വും ചന്ദനവും-അശപഗന്ധം=അമുക്കരംനിശാ=മഞ്ഞൾ- ഭാരം=
 മേവതാരം-കേന്ദ്രനീ=അരൈക്കം- കഷ്ടം=കൊട്ടം-അബ്ബം=മുത്ത
 ങ്ങ- പചിക്കം=കാച്ചുക- സിദ്ധം=സാധിക്കപ്പെട്ടതു- സാധിക്കം=
 കാച്ചുക- ലാക്ഷ്യാദികം=ലാക്ഷ്യാദിഎന്നപെരെടുകൂടിയതു- അഭ്യ
 ങ്ജനം=പ്രാട്ടുക- ബല്യം=ബലത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതു- ബലം=ശു

കതി- ജപരക്ഷിയൊന്മാദശപാസാപസ്സാരപാപ്തജിത്ത്=ജപരക്ഷി
യൊന്മാദശപാസാപസ്സാരപാപ്താക്ഷ=ജപരക്ഷി ക്ഷിയവും ഉ
ന്മാദവും ശപാസവും അപസ്സാരവും പാപ്താവും- ജപരം=പനി
ക്ഷിയം=രാജയക്ഷിതവ- ഉന്മാദം=ഉന്മാദമെന്നൊഗം- ശപാ
സം=എക്കം- അപസ്സാരം=അപസ്സാരമെന്നൊഗം- പാപ്തവം
പാപം- യക്ഷരാക്ഷസഭൂതാസ്തം=യക്ഷരാക്ഷസഭൂതങ്ങളെ
നിക്കുന്നതു- യക്ഷരാക്ഷസഭൂതങ്ങൾ=യക്ഷന്മാരും രാക്ഷസ
ന്മാരും ഭൂതങ്ങളും- യക്ഷന്മാർ=യക്ഷഗ്രന്ഥങ്ങൾ- രാക്ഷസന്മാ
ർ=രക്ഷസ്സുകൾ- ഭൂതങ്ങൾ=ഭൂതഗ്രന്ഥങ്ങൾ- ധനിക്കം=നശി
പ്പിക്ക- ഗഭിണികൾ=ഗർഭജന്മനീകൾ=ശസ്ത്രം=പ്രശസ്ത്രം- കാ
സജപരക്ഷിഭൂതന്മാർ=കാസജപരക്ഷിസ്സുകൾഉപഭൂതന്മാർ
കാസജപരക്ഷിസ്സുകൾ=കാസവു ജപരക്ഷി അഭിസ്സ- കാസം=
കുര- ജപരം=പനി- അഭിസ്സ=അഭി- ഉപഭൂതന്മാർ=പീഡി
തന്മാർ- (ഏകദശ്യപ്രവർത്തന സാരം) ശിശുവെ വാലൻ-
അതിവിഷാദംഗീപിപ്പലികൾ=അതിവിഷയം, ശൃംഗിയം. പി
പ്പലിയും- അതിവിഷാദം=അതിവിഷയം- ശൃംഗീകൾ=ശൃംഗി-
പിപ്പലി=തിപ്പലി- മധു=തെൻ- ചെമ്മനം=ചെച്ചിപ്പിക്കുന്നതി
സെവിപ്പിക്കുക- എക്കം=ഒന്ന- അതിവിഷാദം=അതിവിഷയം- യാ
വന്നൊരുത്തൻയാതൊരുവാലൻ-പിതം=പാനം=ചെയ്യപ്പെട്ടതപാ
നം=ചെയ്യുക=കടിക്കുക-സൂത്രം=മുഖപ്രാപ-വമിക്കു അഭിക്ഷ-ഭിവാ
ന്താകീഫലസം=ഭിവാന്താകീഫലങ്ങളുടെരസം- ഭിവാന്താ
കീഫലങ്ങൾ=ഭിവാന്താകികളുടെ ഫലങ്ങൾ- ഭിവാന്താകി
കൾ=ചെറുവഴുതിനയും വെൾവഴുതിനയും- ഫലങ്ങൾ=കായക
ൾ- രസം=സപാസം- പഞ്ചകൊലം=പഞ്ചകൊലമെന്ന പെരൊ
ട്ടുകൂടിയത- മധുസപിസ്സു=മധുവും സപിസ്സും- മധു=തെൻ- സ
പിസ്സു=നെയ്യ- പിപ്പലി=തിപ്പലി- പഞ്ചലപണം= (അഞ്ചു ഉപ്പു)
ശിമിജിത്ത്=വിഴാലരി- പാരിഭൂതം=വെണ്ണമിട- വെണ്ണ=വെ
ണ്ണിട്ട- ശല്യകശാവിൽഗൊധർശിവിജനാകൾ=ശല്യക
ശാവിൽഗൊധർശിവികളിൽനിന്ന ജനത്തൊട്ടുകൂടിയവ-
ശല്യകശാവിൽഗൊധർശിവികൾ=ശല്യകവും ശാവിട്ടുംഗൊ
ധയും ഇത്രയും ശിവിയും. ശല്യകം=എഴുൻ- ശാവിട്ടം=മുള്ളൻ-
ഗൊധം=ഉപ്പുംപ-ഇത്രം=വരിമാൻ- ശിവി=മയിൽ=ജനം=ജന
നം-രൊമചർമ്മങ്ങൾ=രൊമവും ചർമ്മവും- ചർമ്മം=തൊലി-ചെമ്മ
നം=ചെങ്ക=നക്കീസെവിക്കുക

സാരം— ചെറുവഴുതിനവെര, അമുക്കരം, തുത്താവ, തിപ്പലി-ഇവകൾ കല്പമായി കാച്ചിയ നെയ്യും ഏരിമധുരം, തിപ്പലി, പാച്ചൊറ്റിത്തൊലി, പതിമുക, ചെങ്ങഴിനീർകീഴട, ചന്ദനം, താലീസപത്രം, നന്നാരിക്കീഴട- െരം എട്ടു മരുന്നുകൾ കല്പമായി കാച്ചിയ നെയ്യും ശരീരത്തെ പുഷ്ടി വരുത്തുന്നതാകുന്നു- കക്കടകശ്രംഗി, കുറുച്ചുലി, ചെറുതെക്കിൻവെര, തിപ്പലി, മേവതാരം, അമുക്കരം, കായകൊളി, ക്ഷീരകായകൊളി, അരത്ത, ഇടവകം, ജീവകം, കാട്ടുന്നിൻവെര, കാട്ടുപയറ്റിൻവെര, വിഴാലരി- ഇതുകൾ മുയലിന്റെ തല കഷായം വെച്ചതിൽ കൽക്കമായിട്ട കാച്ചിയ നെയ്യും മെലിഞ്ഞ ശരീരത്തൊടു കൂടിയ ബാലനെ ഏറ്റവും തടിപ്പിക്കുന്നു- വയമ്പ, നെല്ലിക്ക, തകരം, കടക്ക, കച്ചുരിക്കീഴട, ഇതുകൾ കുറിയാടിന്റെ മൂത്രത്തിലോ മദ്യത്തിലോ കലവാത്ത കലക്കി കാച്ചിയ എണ്ണയും തെപ്പാൻ നല്ലതാകുന്നു- എണ്ണയൊളം അരക്കുകയായവും അതിൽ നാലിരട്ടിച്ചതെരവെള്ളവും കൂടിയതിൽ പെരക്കുരുമ്പവെര, കടകരൊഹണി, അരത്ത, ചരക്കുപ്പ ഏരിമധുരം, അമുക്കരം, വരട്ടുമഞ്ഞൾ, മേവതാരം, അരെങ്ങകം, കൊട്ടം, മുത്തങ്ങാക്കീഴട, ചന്ദനം- ഇതുകൾ തുല്യങ്ങളായി കൽക്കമിട്ട കാച്ചിയ ലാക്ഷാമി എന്നപെരൊടു കൂടിയ എണ്ണ തെച്ചാൻ ശരീരത്തിന്നവലത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതായിട്ടും പനിയെയും, രാജയക്ഷ്യാപിനെയും, ഉന്മാദമെന്ന രോഗത്തെയും, ഏക്കത്തെയും, അപസ്ഥാരത്തെയും യക്ഷഗ്രഹത്തെയും രക്ഷോഗ്രഹത്തെയും ഭൂതഗ്രഹത്തെയും നശിപ്പിക്കുന്നതായിട്ടും ഗർഭമുള്ള സ്ത്രീകൾക്കു ഏറ്റവും നല്ലതായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു- കുര, പനി, ഛർദ്ദി- ഇതുകളെക്കൊണ്ടു ടുവികപ്പെട്ട ബാലനെ അതിവിടയം, കക്കടകശ്രംഗി, തിപ്പലി, ഇതുകൾ പൊടിച്ചു തെനിൽ ചെർത്ത സെവിപ്പിക്കെണം- അതിവിടയം മാത്രം പൊടിച്ചതെനിൽ ചെർത്ത സെവിപ്പിക്കുകയോ വെണം- യാതൊരു ബാലൻ മുലപ്പാല കുടിച്ചാൽ അപ്പൊൾ തന്നെ അതിനെ കഫത്താൽ തടക്കപ്പെട്ട ട്രൊതൊമാറ്റത്തൊടു കൂടിയവനാവൂ എന്നുള്ളത മെതുവായിട്ട പിന്നെയും പിന്നെയും ഛർദ്ദിക്കുന്നു- ആ ബാലനെ ചെറുവഴുതിന, വെൾപ്പുതിന, ഇതുകളുടെ കായ ചതച്ചു പിഴിഞ്ഞു നീരിൽ തെരണം നെയ്യും ചെർത്ത സെവിപ്പിക്കുകയോ കാട്ടുതിപ്പലി വെര, കാട്ടുമുളകിൻവെര, കൊടുവെലിക്കീഴട, ചുക്ക, തിപ്പലി- ഇതുകൾ പൊടിച്ചു തെരണം നെയ്യും ചെർത്ത സെവിപ്പിക്കുകയോ വെണം- തിപ്പലി, ഇരളപ്പ, തുവച്ചിലയുപ്പ, കായ

പ്ലം വീഴയ്പ്, മണ്ണുപ്ലം, വിഴാലരി വെണ്ണരിട- ഇതുകൾ ചെടിപ്പു തെൻ, നെയ്യും ചെൽ സെവിപ്പിക്കണം- അപ്രകാരം തന്നെ ചുക്കും, മുളയും, തിപ്പലി- ഇതുകൾ പൊട്ടിച്ചു തെൻ, നെയ്യും ചെൽ സെവിപ്പിക്കണം- എയൻ, മുളൻ, ഉടംപ, വരിമാൻ, മയിൽ- ഇതുകൾ രൊമങ്ങളെയോ തൊലികളെയോ കീട്ടിയതിന്റെ അവസ്ഥപോലെ ശീലയിൽ തിരത്ത എണ്ണയിൽ നന്നു കത്തിച്ചു ആ ജാലയിൽ നിന്നുണ്ടായ മഷി തെൻ നെയ്യും ചെൽ സെവിപ്പിക്കുകയോ വെണം.

നൃപ. വളിരാജ്ഞനാലീസകുസ്സുദനജെരസെ | സക്ഷിരംസാധിതംസപ്തിവമധുവിനിയക്ഷതി ||

അനവയം- വളിരാജ്ഞനാലീസകുസ്സുദനജെ- രസെ- സക്ഷിരം-സാധിതം-സപ്തി- വമധു- വിനിയക്ഷതി-

അനവയം- വളിരാജ്ഞനാലീ സകുസ്സുദനജ മായിരിക്കുന്ന രസത്തിങ്കൽ സക്ഷിരമായി സാധിതമായിരിക്കുന്ന സപ്തിസ്സു വമധുവിനെ വിനിയമനം ചെയ്യുന്നു-

പരിഭാഷ- വളിരാജ്ഞനാലീസ കുസ്സുദനജം=വളിരാജ്ഞനാലീസകുസ്സുദനജാളിൽ നിന്നുണ്ടായ- വളിരാജ്ഞനാലീസകുസ്സുദനജൾ=വളിരവും അജ്ഞനവും താലീസവും കുടുംബവും സുദനവും- വളിരം=കരിങ്ങാലി- അജ്ഞനം=നിർമത- താലീസം=താലീസപത്രം- കുടുംബം=കൊട്ടം- സുദനം=തൊട്ടകാര- ജനിക്കം=ഉണ്ടാക- രസം=കഷായം- സക്ഷിരം=ക്ഷിരത്തൊട്ടുടിയത- ക്ഷിരം=പാല- സാധിതം=സാധിക്കപ്പെട്ടത- സപ്തിസ്സു=നെയ്യ- വമധു=മുട്ടി- വിനിയമനം=ചെക=ശമിപ്പിക്കുക-

സാരം- കരിങ്ങാലിക്കാതല, നിർമതതിൻതൊലി, താലീസപത്രം, കൊട്ടം തൊട്ടകാരതൊലി- ഇവകളുടെ കഷായത്തിങ്കൽ പാലൊടു കൂടി കാച്ചിയ നെയ്യു മുട്ടിയെ നശിപ്പിക്കുന്നു-

നൃപ. സഭനോജായതെ സഭനോഃ പ്രാഗ്യന്യചൊത്തമാ | കവ്വിതതസ്തിനല്ലാതൊരാന്തംചലിജായതെ ||

നൃപ. ഭഗ്യാൽസഭക്ഷിണംബാലംനൈജമേഷംചപുജയെൻ | താലുമാംസൈകപഃ കൃപഃ കരുതൊതാലുകണ്ടകം |

നൃപ. തെന്നതാലുപ്രദേശസ്തനിസ്തതാമുസ്തിജായതെ | താലുപാകസ്തന്നമചഃകൃഷ്ണൻപാനശകൃവോ ||

നൃപ. തൃഡാസ്തകാപക്ഷിരജാഗ്രീവാഭുർരതാമഭിഃ | തളതാക്ഷിപ്രയവക്ഷാരകുന്ദാഭ്യംപ്രതിസരയെൻ ||

നന്യ. താലുനമപൽകണാശുണ്ണീഗൊശകൃദസസൈന്ധവഃ |
ശുഗിവെരനിശഃദംഗകുച്ഛിതംവടവല്ലവൈഃ ||

നന്യ. ബദ്ധപാഗൊശകൃതാലിപുംകുളലൈസെപദയൈത്തരഃ |
രസൈനചിപൈത്താലപാസ്യംനെത്രചപരിഷ്ഠചയൈത് ||

അനപചം— യഃ- തു- സമന്തഃ- ജായതെ- യസ്യ- ഉത്ത-
രാഃ- മന്താഃ- പ്രാക്ക- ജായന്തെ- തസ്മിൻ- ഉത്പാദൈ- ശാ-
ന്തി- കുച്ഛിത- ത- ച- ബാലം- ചിജായതെ- സമക്ഷിണം-
ഭ്യോത്- നൈജമെഷം- പുഷ്യൈത്- ച- രാലുമാംസൈ- ക്രൂഡഃ-
കഥഃ- താലുകണ്ടകം- കുരുതെ- തൈ- താലുപ്രമേശസ്യ- മൂർ-
ണ്ണി- നിമ്നതാ- താലുപാകഃ- സ്തനമേഷഃ- കൃഷ്ണാത്- പാനം-
ഭവ- ശക്ത- തുഡാസ്യകണപക്ഷിരജം- ഗ്രീവാഭലാതയാ-
വമഃ- ജായതെ- തത്ര- താലും- ഉൽക്കുപിപ്യയവക്ഷാരക്ഷേ-
ത്രാശ്ച-പ്രതിസാരയൈ- കണാശുണ്ണീഗൊശകൃദസസൈന്ധ-
വൈഃ- തമപത്- പ്രതിസാരയൈ- കൽക്കിതം- ശുഗിവെര-
നിശാദംഗ- വടവല്ലവൈഃ- ബദ്ധപാ- ഗൊശകൃതാ- ലിപും-
കുളലൈ- സെപദയൈ- തതഃ- രസൈന- താലപാസ്യം- ലിപൈ-
ത്- നെത്ര- പരിഷ്ഠചയൈ- ച-

അനപചായം— യാവന്നൊരുത്തനാകട്ടെ സമന്തനായിട്ട്
ജനിക്കുന്ന യാവന്നൊരുത്തന്റെ ഉത്തരങ്ങളായിരിക്കുന്ന മ-
ന്താൾ മുഖെ ജനിക്കുന്നു- ആ ഉത്പാദത്തിൽ ശാന്തിയെ
ചെയ്യണം- ആ ബാലനെ ചിജായിരിക്കാൻകൊണ്ടു സമക്ഷി-
ണമായിട്ട് മനം ചെയ്യണം. നൈജമെഷനെ പുജിക്കുകയും
വെണം. താലുമാംസത്തിൽ ക്രൂഡനായിരിക്കുന്ന കഥം താലു-
കണ്ടകത്തെ ചെയ്യുന്നു- അതുചെയ്തവായിട്ട് താലുപ്രമേശത്തി-
ന്റെ മൂലാലിക്ക് നിമ്നതയും താലുപാകവും സ്തനമേഷവും
പണിപ്പെട്ട പാനവും ഭവമായിരിക്കുന്ന ശക്തതും തുഡാസ്യക-
ണപക്ഷിരജയും ഗ്രീവാഭലാതയും വമിയും ജനിക്കുന്നു- അ-
തികൽ താലുചിനെ ഉൽക്കുപിപ്പിച്ചയവക്ഷാരക്ഷേത്രാശ്ച-
കൊണ്ടു പ്രതിസാരണം ചെയ്യണം- കണാശുണ്ണീഗൊശകൃ-
ദസസൈന്ധവങ്ങൾ കൊണ്ടു അതുചൊല്ലെ പ്രതിസാരണം
ചെയ്യണം. കൽക്കിതമായിരിക്കുന്ന ശുഗിവെര നിശാദംഗ-
ത്തെ വടവല്ലവങ്ങൾകൊണ്ടു പെന്ധിച്ചിട്ട് ഗൊശകൃത്ത കൊ-
ണ്ടുചിപുമായിട്ട് കുളലത്തിൽ സെപദിക്കണം- അതിൽനി-
ന്നുള്ള രസം കൊണ്ടു താലപാസ്യത്തെ ചെപണം ചെയ്യണം-
നെത്രങ്ങളെ പരിഷ്ഠചിക്കുകയും വെണം-

പരിഭാഷാ— യാവന്നൊത്തൻ=യാതൊരുവാചൻ- സഭ
 ന്നൻ=മന്ത്രിയൊടു കൂടിയവൻ= മന്ത്രിയോടുകൂടും- ജനിക്കു
 പിറക്കുക- ഉത്തരങ്ങൾ=ഉപരിഭാഗത്തിൽ ഭവിച്ചിയിരുന്ന
 വ- ഉപരിഭാഗം=മെൽഭാഗം- (മുകളിലെ വരിയിൽ എന്ന
 സാരം) ജനിക്കുംഉണ്ടാകും- ഉത്പാദം=ഉത്പാദനം- (മെലി
 ൽ ഉണ്ടാകുന്ന ആ പദത്തിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതെന്ന സാരം)
 ശാന്തി=ശാന്തിയൊമാദി- ബാലൻ=കുട്ടി- ചിജാതി=ബ്രാഹ്മ
 ണൻ- സഭക്കിന്നൻ=മക്കിന്നയൊടു കൂടിയവൻ- ഭാനംചെ
 യ്ക്കം=കൊടുക്കുക- നൈജമെഷൻ=നൈജമെഷനെന്ന പെരായ
 ഗ്രന്ഥം- പുജിക്കുംഅർപ്പിക്കും- താലുമാംസം=അണ്ണാക്ക- കൂഡൻ=
 കൊപിക്കപ്പെട്ടവൻ- താലുകണ്ടകം=താലുകണ്ടകമെന്ന പെരൊ
 ടുകൂടിയത- ചെയ്ക്കം=ഉണ്ടാക്കുക- അതംതാലുകണ്ടകം- താലുപ്ര
 മേശം=അണ്ണാക്ക- മൂഡാപം=ഉപരിഭാഗം- നിമ്നതം=നിമ്നതം=
 (താഴെ) താലുപാകം=താലുവിൽപാകം- താലു=അണ്ണാക്ക- പാകം=
 പഴുപ്പ- സുന്നമെഷം=മുലകുടിയായ്ക്കും- പാനം=കുടിക്കുക- ദ്രവം=
 അമൃതം- ശക്തം=മലം- തുഡാസ്യകണ്ഡപക്ഷിരജാ=തൃടം
 ആസ്യകണ്ഡവും അക്ഷിരജയും- തൃടം=അണ്ണിർമാംസം- ആസ്യ
 കണ്ഡം=ആസ്യത്തിൽ കണ്ഡം-ആസ്യം=മുഖാന്തർഭാഗം- കണ്ഡം=
 ചൊരി- അക്ഷിരജാ=അക്ഷികളിൽ രജാ- അക്ഷികൾ=കണ്ഡക
 ൽ- രജാ=വെദന- ഗ്രീവാഭ്യന്തരം=ഗ്രീവയുടെഭ്യന്തരം- ഗ്രീ
 വാ=കഴുത്ത- ഭ്യന്തരം=ഭ്യന്തരം- (എടുപ്പാൻ വയ്ക്കുക) വമി=
 ഷമി- താലു=അണ്ണാക്ക- ഉൽക്കണ്ഠിക്കും=പൊക്കുക- യവക്ഷാര
 ക്ഷേത്രങ്ങൾ=യവക്ഷാരവും ക്ഷേത്രവും- യവക്ഷാരം=ചവൽ
 കാരം- ക്ഷേത്രം=തെൻ- പ്രതിസാരണം=ചെയ്ക്കം=നീർവാക്കുക-
 കണ്ണാശുണ്ണിഗൊശകൃദ്രസസൈന്ധവങ്ങൾ=കണ്ണയും ശുണ്ണി
 യും ഗൊശകൃദ്രസവും സൈന്ധവവും- കണ്ണാ=തിപ്പലി- ശുണ്ണി=
 ചുക്ക- ഗൊശകൃദ്രസം=ഗൊശകൃത്തിന്റെരസം- ഗൊശകൃതം=
 ഗൊവിന്റെ ശകൃതം- ഗൊവം=പശു- ശകൃതം=പുറിയം- ര
 സം=നീര- (പാനകനീരെന്നസാരം) സൈന്ധവം=ഇന്റുപ്പ-
 ക്ഷിതം=കുപ്പം=കുപ്പം- ശൃംഗിവെരനിശാഭം=ശൃംഗി
 വെരവും നിശയും ഭംഗവും- ശൃംഗിവെരം=ഇഞ്ചി- നിശാ=മ
 ണ്ണൻ- ഭംഗം=കണ്ണാശുണ്ണി- വടപല്ലവങ്ങൾ=വടത്തിന്റെ പല്ല
 വങ്ങൾ- വടം=പെരാല- പല്ലവങ്ങൾ=തളിരുകൾ- ബന്ധിക്കും
 കെട്ടുക- ഗൊശകൃതം=ചാനകം- ലിപ്തം=ലേപിക്കപ്പെട്ടത- ലേ
 പിക്ഷരതെക്കുക- കുപ്പം=വെണ്ണിറുത്തിച്ച- സെചിക്കും=വിയപ്പി

അ- താലാസ്യം=താലവും ആസ്യവും- താലു=അണ്ണിക്ക- ആ
സ്യം=മുഖാന്തദാഗം-(പായ) ലെപനംചൈകംപുരട്ടുക- നെത്ര
ങ്ങൾ=കണ്ണുകൾ- പരിഷ്കാചനംചൈകംനന്നക്കുക-

സാരം— യാതൊരു കുട്ടി പല്ലുകൾ ഉണ്ടാകട്ടെ കുട്ടിക്കുകയോ യാ
തൊരു കുട്ടിക്കു മുഖം മൊളിച്ചുവെക്കുന്ന പരിധിയിൽ പല്ലുണ്ടാകുക
യോ ചെയ്യുന്നതു- അമംഗലത്തെ തൊന്നിക്കുന്നതായ ആ മൊ
ഷ്ടതികൾ ശാന്തി ഹോമം മുതലായതിനെ ചെയ്യണം. ആ കു
ട്ടിയെ സ്വസ്തം മുതലായ വ്രത്യങ്ങളോടു കൂടി പ്രാമുഖ്യമായി
കൊണ്ടു ഭാനം ചെയ്യുകയോ വെണം- നൈമിഷമെങ്കിലും അത്
ബലി ഹോമാദികളെക്കൊണ്ടു പൂജിക്കുകയും വെണം- അണ്ണാ
ക്കിൻ കഥം മധുരാമിദ്രവ്യങ്ങൾക്കൊണ്ടു കൊപിച്ചിട്ട താലുക
ണ്ടകുമെന്ന രോഗത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നു- അതു മെതുവായിട്ട ബാ
ലന്റെ അണ്ണാക്കിന്റെ മേന്മാഗായ ശിരസ്സിൻ കഴിയും
അണ്ണാക്കിൻ പഴുപ്പു മുചുകടിക്കുകയും വളരെ പ്രയാസത്തോടു കൂ
ടെ കുടിക്കുകയും മലം അയഞ്ഞുപോകയും തണ്ണീർമാനവും വാ
യയിൽ ചൊരിയും കണ്ണിൽ വെറുമായും രലക്കുകയും അധികമു
ണ്ടാകയാൽ കഴുത്തിന്നു തലയെ ഏറ്റുവാങ്ങുവാനു വയറുവേദനയും
ഉണ്ടാകുന്നു- താലുകണ്ടകുമെന്ന രോഗത്തിന്നു അണ്ണാക്കിനെ
പൊക്കിട്ട തന്നെ ചവൽക്കാരവും കൂടി അണ്ണാക്കിയിട്ട നീർ വാ
ക്കുകയും വെണം- അതുപോലെ തന്നെ തിപ്പലി, ചുക്ക, ഇരട്ട
പ്പ- ഇതുകൾ പൊട്ടിച്ചു ചാണകനീർ ചെർത്ത നീർവാക്കുക
യോ വെണം- ഇഞ്ചി, മഞ്ഞൾ, കഞ്ഞി- ഇതുകൾ അര
ച്ച പെരുലിന്റെ കൂമ്പ എലകൾക്കൊണ്ടു ചുറ്റി ചാണകംകൊ
ണ്ടു പൊതിഞ്ഞു ഉമിതിയിലിട്ട കുറച്ചു വെച്ചിട്ടു ഏറ്റത്തു പിഴി
ഞ്ഞു അരിച്ചു നീരുകൊണ്ടു അണ്ണാക്കിലും വായയിലും വിശെ
ഷിച്ചു പുരട്ടുകയും കണ്ണിൽ ധാരയിടുകയും വെണം-

നവ. ഹരിതകീവചാകുഷ്കംമാക്ഷികസംയുതം । പീ
തപാകമാരസ്യസ്യേനമുച്യതേതാലുകണ്ടകാൽ ॥

അനവയം— കുമാരഃ- മാക്ഷികസംയുതം- ഹരിതകീവ
ചാകുഷ്കം- സ്യസ്യേന- പീതപാ- താലുകണ്ടകാൽ- മുച്യ
തേ-

അനവയം.— കുമാരൻ മാക്ഷിക സംയുതമായിരിക്കുന്ന
ഹരിതകീ വചാകുഷ്കത്തെ സ്യസ്യംകൊണ്ടു പാനംചെയ്തിട്ട
താലുകണ്ടകത്തിൻ നിന്ന മൊഴിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— കുമാരൻ=ബാലൻ- മാക്ഷികസംയുതം=മാ

ക്ഷീകത്തൊടുസംയുതം-മാക്ഷികം=തെൻ- സംയുതം=കൂടിയതം.
 ഹരിതകീവചാക്ഷുഃക്ലാ=ഹരിതകീവചാക്ഷുഃകൂടേക്ലാ.- ഹ
 റിതകീവചാക്ഷുഃശ്ലം=ഹരിതകിയും വചയും ക്ഷുവും- ഹരിത
 കീ=കടക്ക- വചാ=വയമ്പ- ക്ഷു=കൊട്ടം- ക്ലാ=അരച്ചതടി
 യത-സ്ത്രം=മുഖപ്പായ- പാനം=ചെയ്യം=കുടിക്കുക- രാലുകണ്ടം=
 രാലുകണ്ടകമെന്ന പെരൊടുകൂടിയതം. മൊചിക്ക=ഉപെക്ഷി
 ക്കുക-

സാരം— ബാലൻ കടക്ക, വയമ്പ, കൊട്ടം ഇതു അരച്ചതെ
 ന് കൂട്ടിച്ചെന്ത മാതാവിന്റെ മുക്കുണ്ണിമെൽ രെച്ച മുഖപ്പാ
 ലൊടു കൂടി പാനം ചെയ്യാൽ രാലുകണ്ടകമെന്ന ഹോഗത്തിൽ
 നിന്ന വെർ വിടുന്ന-

ന്യൻ. മലോപലേപാൽസെപദാഗുരോർത്തകപൊൽ
 വഃ | താമ്രാപ്രണോന്തകന്യ മാന്ജാമതേഭൃപ്രവഃ ||

റെ. കെചിത്തമാതുകാദൊയംവദന്ത്യന്ത്രേപൗരനാ പു
 ഷ്ടാരുഗ്ഗഭക്തയുകെചിച്ഛതമനഃമകം ||

അനപയം— മലോപലേപാൽ- സെപദാൽ- വാ- ഗുരേ-
 രക്തകഫോർഭവഃ- താമ്രഃ- അന്തഃ- കണ്യമാൻ- ഭൃപ്രവഃ-
 പ്രണഃ- ജായതേ- കെചിത്- തം- മാതുകാദൊയം- വദന്തി-അ
 ന്ത്രേ- തു- പൗരനം=പുഷ്ടാർ- ഗുരേ- ച- വദന്തി- കെ
 ചിത്- തം- അനാമകം-ച- വദന്തി-

അനപയാത്ഥം— മലോപലേപം ഹെതുവായിട്ടും സസെപ
 മം ഹെതുവായിട്ടും ഗുരേത്തിൽ രക്തകഫൊൽ ഭവമായി താമ്ര
 മായി അന്തഃകണ്യമാനായി ഭൃപ്രവദവ മായിരിക്കുന്ന പ്രണം
 ജനിക്കുന്നു- ചിലർഅതിനെ മാതുകാ ദൊയമെന്ന വദിക്കുന്നു;
 അന്ത്രമാരാകട്ടെ പൗരതനമെന്നും പുഷ്ടാർക്കെന്നും ഗുരേകൂ
 മെന്നും വദിക്കുന്നു- ചിലർ അതിനെ അനാമകമെന്നും വദി
 ക്കുന്നു-

പരിഭാഷ:— മലോപലേപം=മലത്തിന്റെ ഉപലേപം
 മചം=പുരീഷം- ഉപലേപം=പററുക- സെപദം=വിധിപ്പ- ഗുരേ=
 പുരീഷഗമനമാഗ്നം- (മലപാരം) രക്തകഫൊർഭവം=രക്തകഫ
 ഭേദത്തിന്നിന്ന ഉത്ഭവത്തൊടുകൂടിയതം- രക്തകഫാശ്ശം=രക്തവും
 കഫവും- ഉത്ഭവം=ഉണ്ടാവുക- താമ്രം=താമ്രവണ്ണം- അന്തഃകണ്യ
 മാൻ=അന്തർഗാത്തിൽ കണ്യവിനൊടുകൂടിയതം- അന്തർഗാ
 ഗം=ഉള്ള- കണ്യം=ചൊറി- ഭൃപ്രവദം=ഭൂരിയായിരിക്കുന്ന ഉ
 പദവത്തൊടുകൂടിയതം-ഭൂരി=വളരെ- ഉപദവം=ഉപദവപ്രാധി-

മാതൃകാഭാഷം=മാതൃകകളാൽ കൃതമായിരിക്കുന്ന ഭാഷം.- മാതൃകകൾ=മാതൃകകൾ എന്ന പെരൊടുകൂടിയ ഗ്രന്ഥിശൈലിപ്പാഠം.- കൃതം=ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടത.- വദിക്ക=പറക.- പെരുന്നം=പരന്നതും.- തം (പുരന്ന എന്ന പെരായ ഗ്രന്ഥത്താൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട ഉദാഹരണമെന്ന സാരം) പുഷ്പാദസ്സ=പുഷ്പാദസ്സെന്ന പെരൊടുകൂടിയത.- ഗുരുകൃഷ്ണം=ഗുരുകൃഷ്ണമെന്ന പെരൊടുകൂടിയത.- അന്നാമകം=അന്നാമകമെന്ന പെരൊടുകൂടിയത.- വദിക്ക=പറക.-

സാരം— മലത്തിന്റെ പറ്റവ മെതുവായിട്ടും വിയപ്പമെതുവായിട്ടും മലപാറത്തിങ്കൽ രക്തകഫങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഉണ്ടായതായിട്ടും ചെപ്പിന്റെ നിറം പൊലെ ഇരിക്കുന്ന നിറത്തൊടു കൂടിയതായിട്ടും ഉള്ളിൽ ചൊറിയുള്ളതായിട്ടും വളരെ ഉപദ്രവത്തോടു കൂടിയതായിട്ടും ഇരിക്കുന്ന പ്രണം ഉണ്ടാകുന്നു.- ചില ആചാര്യന്മാർ ആ പ്രണത്തെ മാതൃക എന്ന പെരായിരിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥത്താൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട ഭാഷമാണെന്നും ചിലർ പുരന്നയാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട ഭാഷമാണെന്നും ചിലർ പുഷ്പാദസ്സെന്ന പെരായ വ്യാധിയെന്നും ചിലർ ഗുരുകൃഷ്ണമെന്ന വ്യാധിയെന്നും ചിലർ അന്നാമകമെന്ന വ്യാധിയെന്നും പറയുന്നു.- ശ്ലേച്ഛികങ്ങളെകപ്രഖ്യാകഫമാത്രക്കൊപ്പം ശിശ്രൂണം പിടകാവാത്രാപിഞ്ചൈയമുഖദൃഷ്ടികാ || പിത്തേന ജ്വരത്താലിയുതാശ്ശരീരൈസ്താടാവത്യാശുചയം പ്രയാന്തി | രാത്രൗഭിവാതൈപുനദ്വന്തിപ്രാശ്ശിശ്രൂണം സനിച്ഛലികാഖ്യഃ || തെന്നൈവതൈഷാം പിടകാസ്സഭാമാദാശ്ചയുതാശ്ച പിഷ്ഠവജ്രമഹോക്തസ്ഥപാശ്ചിവിധഃ പ്രോക്താവതപിത്തകഫേന്നാശ്ച | തത്ര സവത്രമൈസ്തരകമൈശ്വരവാപനഃ | ജായന്തേ ഗ്രന്ഥിവ് പൂവാമുന്നതാരക്തമാംസഗാഃ || തരുകാലൈനപക്വാസൈകസ്ഥവദ്വാനിനിമിത്തം | കൃഷ്ണൈരോമജപരയുതം വാതാർകസ്ഥലകാഭവേൽ | സദാഹപാകാസുൽസ്രാവേക്ഷിപ്രപാഹീചപിത്തതഃ | സകണ്ഡഗൗരവമസ്സേച്ഛ്യസ്സൈമിതം സഹിതം ഫാൽ || തേസ്യസ്സുരസ്യരാഘോരാബാലാനാം തുവീരൈകതഃ) എന്നു നന്ത്രാനുരമുണ്ടാകയാൽ ബാഹന്മാരുടെ മുഖത്തിങ്കൽ വാതകഫങ്ങൾ കൊണ്ടു ഉണ്ടായ പൂർ മുള്ളു പൊലെ ഉള്ള കുരുക്കൾ ഉണ്ടാകുന്നു.- അതിന്നു മുഖദൃഷ്ടികാ എന്നും പിത്തംകൊണ്ടു ബാലന്മാരുടെ ശരീരത്തിങ്കൽ ചൂടൊടും വെദനയൊടും കൂടിയ പൊളകുരുക്കൾ ഉണ്ടാകുന്നു.- അതുകൾ രാത്രി വെഗത്തിൽ മാറുകയും പകൽ പിന്നെയും ഉണ്ടാകയും ചെയ്യുന്നു.- അതിന്നു നിച്ഛലികാ

എന്നും ആ രോഗത്തോടുകൂടെ തന്നെ കുടികൾക്കു ചൂടൊടും ചൊരിച്ചിലൊടും കൂടിയ കരക്കൾ ഉണ്ടാകുന്നു അതിന്നു വിഷവക്രമെന്നും പെരുകുമാകുന്നു- കണ്ഡലമെന്ന രോഗം വാരം കൊണ്ടും പിത്തംകൊണ്ടും കഫം കൊണ്ടും ഇങ്ങിനെ മൂന്നവിധമെന്നപറകപ്പെടുന്നു- അതുകൾ ശരീരത്തിൽ ക്ഷീണത്തെ അതാശരീരത്തിൽകലാരെടത്തോ ഉണ്ടാകുന്നു- അതുകൾ മുഖേന ഗ്രഹമിയെ പൊലെ ഉയന്നിട്ടും പിന്നെ കാലംകൊണ്ടു രക്തമാംസങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചിയിട്ടുള്ള പരായിട്ട കണ്ഡത്തെയെ പല വലുതായ കുഴിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നു- വാരം കൊണ്ടുള്ള കണ്ഡലകം കുറുത്തിട്ടും കുത്തിവെദനയൊടുകൂടിയും പനിയൊടുകൂടിയും ഭവിക്കും- എല്ലാ അംഗങ്ങളിലും കഠിനമായ ചൂടൊടുകൂടിയതായിട്ടും പഴുപ്പൊടും ചുവപ്പൊടും കൂടിയതായിട്ടും വെഗത്തിൽ പഴുക്കുന്നതായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു- അത പിത്തം കൊണ്ടുള്ളതെന്നും ചൊരിച്ചിലൊടും കനത്തൊടും വെളുപ്പൊടും മിനിമിനിപ്പൊടും സ്ഥിരമായൊടും കൂടിയതായിട്ടും കൂട്ടപ്പെട്ടിട്ടായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു- അത കഫം കൊണ്ടുള്ളതെന്നും ഗ്രമിച്ചു കൊൾക- അതുകൾ ഹൃദയം ഭ്രമക്കുരുളായിട്ടും അതു മെതുവായിട്ട തന്നെ ചികിത്സിച്ചാൽ മാറ്റവാൻ പ്രയാസമുള്ളതായിട്ടും വാചനാക്കവിശ്വേഷിച്ചും പ്രയാസമുള്ളതായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു- അതു മെതുവായിട്ടും തന്ത്രത്തിൽ പറയാത്തതുകൾ വാചക വ്യാധികൾ കൂടി ഉണ്ടാകുമെന്നു അറിഞ്ഞു കൊൾകയും വേണം-

൭൧. തത്രധാത്വോപയദ്യൈസ്ത്വപിത്തദ്യൈർഹരൈര്യഥൈഃ | ശുഭശീതം പശീതം ബുധൈർ അന്തരപാനകം ||

അനപചഃ— തത്ര- പിത്തദ്യൈർഹരൈര്യഥൈഃ- ധാത്വഃ- പയഃ- ശൊഡ്യം- ശുഭശീതം ബു- ച- അന്തരപാനകം- യുക്തം-

അനപചഃ— അതികൃത പിത്ത ദ്വൈർഹരൈര്യഥൈഃ കൊണ്ട ധാത്വിയുടെ പയസ്സു ശൊഡ്യമായി ഭവിക്കുന്നു- ശുഭശീതമായിരിക്കുന്ന ശീതാബുധം അന്തരപാനകമായിട്ട യുക്തമായി ഭവിക്കുന്നു-

പരി— അതഃ ഇദമുക്തം- പിത്തദ്യൈർഹരൈര്യഥൈഃ= പിത്തദ്യൈർഹരങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഒരു ധവയങ്ങൾ- പിത്തദ്യൈർഹരങ്ങൾ= പിത്തദ്യൈർഹരങ്ങളെക്കുറിക്കുന്നവ- പിത്തദ്യൈർഹരങ്ങൾ= പിത്തവും ദ്വൈർഹവും- ദ്വൈർഹം=കഫം- ഹരിക്ക=നശിപ്പിക്ക- ധാത്വം=മാമ്പ- പയസ്സു=മുപ്പുപ്പ- ശൊഡ്യം=ശൊ

ധീകപ്പെടുവാൻയോഗ്യം- ശൊധിക്ക=ശുദ്ധീവരത്തുക- ശുഭശീതം=ശുഭമായിയും ശീതമായിയും ഇരിക്കുന്നത- ശുഭം=കുറക്കിയത- ശീതം=തണുത്തത- ശീതം=ചന്ദനവെള്ളം- അന്തരപാനകം=അന്തരത്തിൽ പാനകം- അന്തരം=മധ്യം- പാനകം=കിനീർ- യുക്തം=യോഗ്യം-

സാരം— ഗുരുകൂടകമെന്നരോഗത്തിൽ പിത്തത്തെയുംകുപത്തെയും നശിപ്പിക്കുന്നതായ ഏഷ്യംകൊണ്ടു മാതാവിന്റെ മൂലപ്പാലിനെ ശുദ്ധീവരത്തണം- കുറക്കിത്തണുപ്പിച്ചു ചന്ദനം കൊണ്ടുള്ള കഷായവെള്ളത്തെ തണ്ണീർഭാഹം മാറുന്നതികൊണ്ടു ഇടക്കിടക്ക കിനീരിയായിട്ടും യോജിപ്പിക്കണം-

൭൨. സങ്കെതഗുരുതാക്ഷ്യശൈലംപ്രണതേനചലപയെതി ത്രിഫലാബദരീപക്ഷതപകപാഥപരിഷ്കചിതഃ |

൭൩. കാസീസരോചനാതുത്ഥമനോഹപാലരസാഞ്ജനൈഃ | ലെപയെമല്ലപിഷ്ടോജ്യാപൂണ്ണീതൈര്യാവചൂണ്ണയെൽ |

അനപചം— സങ്കെതഗുരുതാക്ഷ്യശൈലം-തേന-ച- പ്രണം-ലെപയെൽ- ത്രിഫലാബദരീപക്ഷതപകപാഥപരിഷ്കചിതഃ-പ്രണം-അല്ലപിഷ്ടോഃ- കാസീസരോചനാതുത്ഥമനോഹപാലരസാഞ്ജനൈഃ-ലെപയെൽ- വാ-അവചൂണ്ണീ തൈഃ- ഏദിഃ-ചൂണ്ണയെൽ-വാ-

അനപചായം— സങ്കെതഗുരുതാക്ഷ്യശൈലമായിരിക്കുന്ന അതുകൊണ്ടു പ്രണതേന ലെപനം ചെയ്യണം- ത്രിഫലാബദരീപക്ഷതപകപാഥപരിഷ്കചിതമായിരിക്കുന്ന പ്രണതേന അല്ലപിഷ്ടങ്ങളായിരിക്കുന്ന കാസീസരോചനാതുത്ഥമനോഹപാലരസാഞ്ജനങ്ങളെക്കൊണ്ടുലെപനം ചെയ്യുകയൊവെന്നും- അപചൂണ്ണീതങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഇതുകൾകൊണ്ടു അവചൂണ്ണനത്തെ യൊവെണ്ണണം-

പരിഭാഷാ— സങ്കെതഗുരുതാക്ഷ്യശൈലം=കെന്ദുഗുരുതാക്ഷ്യശൈലങ്ങളോടുകൂടിയത- കെന്ദുഗുരുതാക്ഷ്യശൈലങ്ങൾ=കെന്ദുഗുരുവും താഴ്ന്നതും ശൈലവും- കെന്ദുഗുരും=ര.സ്- രഃക്ഷ്യം=മാക്കീരം- ശൈലം=കാചീമണ്ണ- അത=ചന്ദനവെള്ളം- ലെപനം=ചെയ്യം=പുരട്ടുക- ത്രിഫലാബദരീപക്ഷതപകപാഥപരിഷ്കചിതഃ=ത്രിഫലാബദരീപക്ഷതപകപാഥംകൊണ്ടു പരിഷ്കചിതഃ- ത്രിഫലാബദരീപക്ഷതപകപാഥം= ത്രിഫലാബദരീപക്ഷതപക്ഷകളുടെ കപാഥം-ത്രിഫലാബദരീപക്ഷതപക്ഷകൾ=ത്രിഫലയുംബദരീതപക്ഷം പക്ഷതപക്ഷം- ത്രിഫലം=കിടക്കു തന്നിരിക്കുന്ന നെല്ലിക്ക- വെളു

[illegible]

സാരം. — മാക്കീരക്കല്ല, ചാവിമണ്ണ ഇതുകൾപൊടിച്ചു തെ
നം ചട്ടനകങ്കായവുചെത്തി പ്രണത്തിൽ പൂട്ടുകയുംവെണം.
കിടക്ക, താന്നിക്ക, നെല്ലക്ക, ലന്തൊലി, ഇത്തിത്തൊലി ഇ
വകളുടെ കഷായംകൊണ്ടുതെച്ചുകഴിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രണത്തിൽ
പുളിച്ചചട്ടിയിൽ അരച്ച കായ്യിം, ഗൊരോചനം, തുത്ത, മന
വെല, അരിതാരം, രസഞ്ജനം ഇതുകൾ പൂട്ടുകയും വെണം.
അല്ലെങ്കിൽ രം മരുന്നുകൾ തന്നെ പൊടിച്ചു പ്രണത്തിൽപൊ
ടിച്ചുകൊണ്ടുവെണം.

௭. சுருக்கிச் சமவாய்ச்சிச்-வருவிறகு-என்க!
 னாறிவா-வகா-இ-மனமு-பட-வா!

അനന്തരം— അഥവാ-സൂര്യന്റെയും യഷ്ടിശംഖസമു
വീരകാഞ്ചനൈഃ അപചുസ്സന്യൈഃ ശാരിഖാശംഖനാഭിഭ്രാ-
അഥവാ- അസനസ്യ-പചാ-അപചുസ്സന്യൈഃ-

അനന്തരം— എന്നിയെ സുസജ്ജിതമായിരിക്കുന്ന യുദ്ധീശംഖസൗഹൃദപിരകാഴ്ചകളെക്കൊണ്ടു അവചൂണ്ണനും ചെയ്യണം ശാമിബാശംഖനാട്ടിപ്പംകൊണ്ടു എന്നിയെ അസുനത്തിന്റെ തലക്കുകൊണ്ടു അവചൂണ്ണനും ചെയ്യണം—

[illegible]

സാരം—എരുമേലും, ശംഖ, സൗവീരജനം—ഇതുകൾ വഴിപെട്ടെ പൊടിച്ചു പ്രണത്തിൽ പൊടിയിടണം അല്ലെങ്കിൽ എരുമേലും, ശംഖ ഇതുകൾ പൊടിച്ചുകൊണ്ടോ വെള്ളയുടെ തൊലി പൊടിച്ചുകൊണ്ടോ പൊടിയിടണം.

൭൫. രാഗകണ്ഠസ്തകകുടുംബസ്രാപംജന്മകസാ സർവ്വപിതാ പ്രണജിതസ്ത്രൈഗമകുടുംബം.

അനവധം—രാഗകണ്ഠസ്തകകുടുംബം-ജന്മകസാ-രസ്രാപം-കുടുംബം-പിതാ-പ്രണജിത-സർവ്വ-ഗമ-ശസ്ത്രൈ-

അനവധം—രാഗകണ്ഠസ്തകകുടുംബം-ജന്മകസാ-രസ്രാപം-കുടുംബം-പിതാ-പ്രണജിത-സർവ്വ-ഗമ-ശസ്ത്രൈ-പിതാ-പ്രണജിത-സർവ്വ-ഗമ-ശസ്ത്രൈ-പിതാ-പ്രണജിത-സർവ്വ-ഗമ-ശസ്ത്രൈ-

പരിഭാഷാ—രാഗകണ്ഠസ്തകകുടുംബം-രാഗകണ്ഠസ്തകകുടുംബം-ജന്മകസാ-രസ്രാപം-കുടുംബം-പിതാ-പ്രണജിത-സർവ്വ-ഗമ-ശസ്ത്രൈ-പിതാ-പ്രണജിത-സർവ്വ-ഗമ-ശസ്ത്രൈ-പിതാ-പ്രണജിത-സർവ്വ-ഗമ-ശസ്ത്രൈ-പിതാ-പ്രണജിത-സർവ്വ-ഗമ-ശസ്ത്രൈ-

സാരം—ചൊല്ല, ചൊരി ഇതുകൾ അധികമായ ഗമകക മെന്ന രോഗത്തിൽ അടയിട്ട ചൊരകളായെണം. പിതാ ചൊതുചായിട്ടായ പ്രണത്തിനുള്ള എല്ലാകീഴകളും ഏറ്റവും നല്ലതായി ഭവിക്കുന്നു.

൭൭. പാവാവെല്ലഭിരജനിമുസ്സാഭാദ്യീപനന്നവെദി സവിപ്ലവത്വകുടുംബേ പ്രിയീശികാളീയകേതഃ ||

൭൭. വിമാനൊമാത്രയാരോഗൈർവ്വപ്രതേമുത്തികൊൽഭവൈദ്യവ്യാധയുദ്യസ്ത്രൈജ്ഞംസ്മനസ്മനപ്രലപിതഃ ||

൭൮. സ്ഥിരമാർഗ്ഗത്താലോചനാപിരസ്യതംജന്മകസാ ||

അനവധം—സവിപ്ലവത്വകുടുംബം-പ്രിയീശികാളീയകേതഃ - പാവാവെല്ലഭിരജനിമുസ്സാഭാദ്യീപനന്നവെദി-ശ്ലോകം- സപ്തം-മാത്രയാ-വിമാനം-മുത്തികൊൽഭവൈദ്യ-രോഗം-മുച്യതേ-യസ്ത്ര-വ്യാധയഃ-മർ-ഭൈഷജ്യം-തൈ-പ്രലപിതഃ-സ്മനഃ-മുഹൂർത്ത-സ്ഥിരം-അനു-പ്രകൃതം-പിതാ-രം-രം-ഗമം-ജന്മക-

അനവധം—സവിപ്ലവത്വകുടുംബം-പ്രിയീശികാളീയകേതഃ-പാവാവെല്ലഭിരജനിമുസ്സാഭാദ്യീപനന്നവെദി-ശ്ലോകം-സപ്തം-മാത്രയാ-വിമാനം-മുത്തികൊൽഭവൈദ്യ-രോഗം-മുച്യതേ-യസ്ത്ര-വ്യാധയഃ-മർ-ഭൈഷജ്യം-തൈ-പ്രലപിതഃ-സ്മനഃ-മുഹൂർത്ത-സ്ഥിരം-അനു-പ്രകൃതം-പിതാ-രം-രം-ഗമം-ജന്മക-

മാനസായിരിക്കുന്ന ബാലൻ മുത്തുകൊത്ഭവങ്ങളായിരിക്കുന്ന രോഗങ്ങളാൽ മൊചിക്കപ്പെടുന്നു- യാതൊരുവ്യധിക്കു യാതൊന്നു ഭേദമില്ലാതെ ഭവിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് പ്രലേപിതമായിരിക്കുന്ന സ്തനം മുഹൂർത്തം സ്ഥിതമായി അനന്തരം ധെനുതമായിട്ടു പിതമായാൽ അതാത ഗദത്തെ ജയിക്കും.

പരിഭാഷാ—സവിപ്ലവശൃംഗങ്ങൾ= വിപ്ലവശൃംഗങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കിയവ- വിപ്ലവശൃംഗങ്ങൾ=വിപ്ലവം ശൃംഗങ്ങളും= വിപ്ലവം=കുലം- ശൃംഗം=തുക- പൃഥ്വികാളിയുതങ്ങൾ= പൃഥ്വികാളിയൊടു കൂടിയവ- പൃഥ്വികാളി=തെക്കു- പാറവെല്ലുപിരജനീമുസ്മാഭർണ്ണീപനന്നവങ്ങൾ= പാറയും വെല്ലയും പിരജനിയും മുസ്മയും ഭർണ്ണിയും പനന്നവവും പാറപാടക്കിഴക്കും വെല്ലവിഴാലരി- പിരജനീ=മഞ്ഞും മരമഞ്ഞും മുസ്മ=മുത്തും ഭർണ്ണി=ചെറുതെക്ക- ശൃംഗം=ശ്രവിക്കപ്പെട്ടത- ശ്രവിക്ക=കാച്ചുക- സപ്ലിസ്സ=നെയ്യ- ലിമാനൻ=ലേഹനം ചെയ്തീയങ്ങുന്നവൻ- ലേഹനംചെയ്യ=സേവിക്കുക- മുത്തുകൊത്ഭവങ്ങൾ= മുത്തുകൾമെതുവായിട്ടു ഉത്ഭവങ്ങൾ- മുത്തുകാ=മണ്ണ- ഉത്ഭവങ്ങൾ=ഉണ്ടായവ- മൊചിക്കു വെർവിടുക- ഭേദമില്ലാ=ഭേദമില്ലാ- അതാ=ഐഷധം- പ്രലേപിതം=പ്രലേപനം ചെയ്യപ്പെട്ടത- പ്രലേപനംചെയ്യ=തെക്കുക- സ്തനം=മുല- മുഹൂർത്തം=രാജനംഗിക- സ്ഥിതം=സ്ഥിതിചെയ്തത- സ്ഥിതിചെയ്യ=നിൽക്കുക- ധെനുതം=കഴുകിയത- പിതം=പാനംചെയ്യപ്പെട്ടത- പാനംചെയ്യ=കുടിക്കുക- ഗദം=വ്യധി- ജയിക്ക=നശിപ്പിക്ക-

സാരം — കുളത്തിൻവെര, ചുക്ക, മുളക, തിപ്പലി, തെക്കുവെര, പാടക്കിഴക്ക, വിഴാലരി, മഞ്ഞൾ, മരമഞ്ഞത്താലി, മുത്തങ്ങാക്കിഴക്ക, ചെറുതെക്കിൻവെര, തമിഴാമവെര ഇതുകൾ കഷായം കൽക്കമായി കാച്ചിയനെയ്യ വഴിപൊലെ ഭവിക്കത്തക്കതായ മാത്രയൊടു കൂടെ സേവിച്ചിരിക്കുന്ന ബാലനെ മണ്ണുകുടിക്കുമെതുവായിട്ടു ഉണ്ടാകുന്ന രോഗങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കുന്നു- പനി മുതലായ വ്യധിക്കു യാതൊന്നു ഐഷധമാകുന്നു- ആ ഐഷധത്തെ അരച്ചു മുലയിൽതെച്ചു രണ്ടനാഴികനേരം കഴിഞ്ഞ പിന്നെ കഴുകി ആ മുല ബാലൻ കുടിച്ചാൽ പനി മുതലായ അതാരോഗങ്ങൾ നശിക്കുമെന്നറിഞ്ഞു കൊൾക.

ഇതി വാശാസോപനാമകരാമാനദനാഥപണ്ഡിതപാരശുവെന്ദ്രകൃതേ അഷ്ടാംഗമയവ്യാഖ്യാനേ സാരാത്മ്യമപ്തം ബാലോപചരണീയേ ചിതീയൊദ്ധ്യായഃ

ബാലോപചരണീയം

തൃതീയാദ്ധ്യായപ്രാരംഭഃ

അഥാതൊ ബാലഗ്രഹപ്രതിഷേധം നാമാദ്ധ്യായം വ്യാഖ്യാ
സ്യാമഃ ഇതിഹസ്സാഹാരത്രയോദ്ധ്യായമേവമേഷഃ -

൧- പുരാഗ്രഹസ്വരക്ഷാത്മംനിമിതാശ്രുപചാണിനാ! മനുഷ്യ
വിഗ്രഹാഃ പഞ്ചസപ്തസ്ത്രീവിഗ്രഹാഃ ഗ്രഹാഃ ||

൨- സ്തന്ദ്രാവിശാഖാമെക്ഷാസ്വശ്ലാഗ്രഹഃ പിതൃസംജതിതഃ!
ശങ്കനിഃ പൂതനാശിതപൂതനാദഷ്ടഃ പൂതനാ!

൩- മുഖമണ്ഡിത്രികാതപദ്രവതീശുക്ലൈരവതീ! രെക്ഷാഗ്ര
ഹിഷ്യതാം രൂപപ്രതരതരൊദനം ജപരഃ |

അനന്തരം — പുരാ-ശ്രുപചാണിനാ- ഗുഹസ്വ-രക്ഷാത്മം-
സ്തന്ദ്രഃ- വിശാഖഃ- മെക്ഷാസ്വഃ- ശ്ലാഗ്രഹഃ- പിതൃസംജതിതഃ-
ഇതി- പഞ്ചമനുഷ്യവിഗ്രഹാഃ- ശങ്കനിഃ- പൂതനാ- ശിതപൂത
നാ- അഷ്ടപൂതനാ- മുഖമണ്ഡിത്രികാ-തപദ- വതീ-ശുക്ല
വതീ- ഇതി- സ്ത്രീവിഗ്രഹാഃ- സപ്തഗ്രഹാഃ- നിമിതാഃ- പ്ര
തരതം- രൊദനം- ജപരഃ- ഗ്രഹിഷ്യതാം- രെക്ഷാ- രൂപം- ഭ
വതി-

അനന്തരം — പണ്ടെ ശ്രുപചാണീയാൽ ഗുഹന്റെരക്ഷ
ക്കായിക്കൊണ്ടു സ്തന്ദ്രൻ എന്നും വിശാഖൻ എന്നും മെക്ഷാസ്വൻ
എന്നും ശ്ലാഗ്രഹം എന്നും പിതൃസംജതിതം എന്നും ഇങ്ങിനെ
അഞ്ചു മനുഷ്യവിഗ്രഹങ്ങളും ശങ്കനീ എന്നും പൂതനാ എന്നും അ
ഷ്ടപൂതനാ എന്നും മുഖമണ്ഡിത്രികാ എന്നും അതുപോലെ രെ
വതീ എന്നും ശുക്ലവതീ എന്നും ഇങ്ങിനെ സ്ത്രീവിഗ്രഹങ്ങളാ
യിരിക്കുന്ന ഏഴു ഗ്രഹങ്ങളും നിമിതങ്ങളായി ഏല്പായിപ്പോഴും
ഉള്ള രൊദനവും ജപരവും ഗ്രഹിഷ്യത്തു ചെയ്തിരിക്കുന്ന അതുക

ഉടെ രൂപമായിരിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— ശ്രദ്ധപാണി=പരമേശ്വരൻ. ഇവൻ=സുബ്രഹ്മണ്യൻ. സ്കന്ദൻ=സ്കന്ദനെന്നപെരെടുക്കിയത. വിശ്വം=വിശ്വമെന്നപെരെടുക്കിയത. മേഷാസ്യൻ=മേഷാസ്യനെന്നപെരെടുക്കിയത. ശപഗ്രഹം=ശപഗ്രഹമെന്നപെരെടുക്കിയത. പിതൃസംജ്ഞിതം=പിതാവെന്നസംജ്ഞയോടുക്കിയത. പിതാവ=പിതൃഗ്രഹം. മനുഷ്യവിഗ്രഹങ്ങൾ=പുരുഷഗ്രഹങ്ങൾ. ശകുനി=ശകുനനെന്നപെരെടുക്കിയത. പുതനാ=പുതനാ എന്നപെരെടുക്കിയത. ശീരപുതനാ=ശീരപുതനാ എന്നപെരെടുക്കിയത. അഷ്ടകീപുതനാ=അന്ധപുതനായെന്നപെരെടുക്കിയത. മുഖമണ്ഡിത്രികാ=മുഖമണ്ഡിത്രികാ എന്നപെരെടുക്കിയത. രവേരീ=രവേരീ എന്നപെരെടുക്കിയത. ശുക്ലരവേരീ=ശുക്ലരവേരീ എന്നപെരെടുക്കിയത. സൂര്യവിഗ്രഹങ്ങൾ=സൂര്യരൂപങ്ങൾ. നിഷ്കിരങ്ങൾ=നിഷ്കിരപ്പെട്ടവ. നിഷ്കിരം=ഉണ്ടാക്കുക. രാമനം=കരയുക. ജപരം=പനി. ഗ്രഹിഷ്ഠത്തകൾ=ഗ്രഹിപ്പാൻഭാവിക്കുന്നവ. ഗ്രഹിക്ക=ബാധിക്ക. അതുകൾ=സ്കന്ദാദിഗ്രഹങ്ങൾ. രൂപം=ലക്ഷണം.

സാരം— പരമേശ്വരൻ സുബ്രഹ്മണ്യനെരക്ഷിപ്പാൻവെണ്ടി സ്കന്ദനും സ്കന്ദാപസ്താരമെന്നും നൈജമേഷനെന്നും ശപഗ്രഹമെന്നും പിതൃഗ്രഹമെന്നും ഇങ്ങിനെപുരുഷസ്വരൂപങ്ങളായിരിക്കുന്ന അന്ധഗ്രഹങ്ങളെയും ശകുനനും പുതനാനും ശീരപുതനാനും അന്ധപുതനാനും മുഖമണ്ഡിത്രികാനും രവേരീനും ശുക്ലരവേരീനും ഇങ്ങിനെസൂര്യരൂപങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഹിഗ്രഹങ്ങളെയും ഉണ്ടാക്കി. അവകൾ ബാധിപ്പാൻഭാവിക്കുമ്പോൾ ഏല്പാത്താഴം കരയുകയുപനിയും ഉണ്ടാകും.

൪- സാമാന്യരൂപമത്രാസങ്കല്പകൈപദീനതാ? ഫെന്നസ്രാവോഡ്പട്ടഞ്ചോഷ്ഠമന്തംശപ്രജാകരാ?!

൫- രാമനകൃഷ്ണസൂത്രവിചേഷസൂത്രവൈകൃതം? നവൈരകസ്സാത്പരിതസ്സപധാത്വംഗവിലെഖനം?!

അനപയം— ഉത്രാസങ്കല്പകൈപദീനതാ? ഫെന്നസ്രാവോഡ്പട്ടഞ്ചോഷ്ഠമന്തംശപ്രജാകരാ? രാമനംകൃഷ്ണം സൂത്രവിചേഷം. സ്വരവൈകൃതം. അകസ്സാത്. നവൈപരിതഃ. സ്വധാത്വംഗവിലെഖനം. സാമാന്യരൂപം.

അനപയാത്വം— ഉത്രാസങ്കല്പകൈപദീനതകളും ഫെന്ന

സ്രാവോപദേശാഭിമതം ശബ്ദജനനങ്ങളും രോഗനവും കൃഷ്ണനവും സുസ്ത്രവിചൈവ്യം സ്വരവൈകൃതവും മെരുക്കുകയാണെന്നുള്ളതൊന്നു ഏല്പിക്കുന്നു. സ്വാധാര്യംഗവിചൈവ്യം സമാന്യരൂപമാകുന്നു.

[illegible]

സാർ _____ ഞെട്ടുകയും കൈട്ടവായനയ്ക്കുകയും ശരീരത്തെ വളർത്തുകയും പിരികിമിളക്കുകയും തളപ്പുകയും വായയിൽനിന്നു പരത്തുകയും വെളുത്തുവരികയും മെൽപൊട്ടുന്നതുകയും ചുണ്ടുകുടിക്കുകയും പല്ലിറുക്കുകയും ഉറക്കമില്ലായ്മയും കരകൾ ഞെരുക്കുകയും മുലകുടിക്കായ്കയും ഒപ്പുവെക്കുകയും കാരണംകൂടാതെ തന്റേതാശരീരത്തിനകലും അഞ്ചയുടെ ശരീരത്തിനകലും എല്ലാടത്തും ചാത്തുകയും ഏല്ലാഗ്രഹങ്ങളും ബാധിച്ചുവളള സാമാന്യലക്ഷണമാകുന്നു-

7- தனது தனியார் ஸ்தாபனங்களை மூடிக் கொடுத்திருக்கிறார். அதன் மூலம் தனது சொத்துக்களை மீட்டர் கொடுத்திருக்கிறார். அதன் மூலம் தனது சொத்துக்களை மீட்டர் கொடுத்திருக்கிறார்.

9- கனவாழிசூரகபைத்ருநுநாடுதிவிசுபாடி வகு
வகுறாமல்லாஹ் சூழலுயர்நிதிக்குகை||

[illegible]

ന- സ്തുഭാത്ത്സ്യനവൈകല്യം മരണം വാഭവേ യുവം | സജ്ഞാനാശോ മുഹൂഃ കേശഭൃഞ്ജനം കന്ധരാ നതിഃ |

൧൦- വിനമൃഷ്ടം ഭോണസ്യ ശതൃന്യത്ര പ്രവർത്തനം | മൊന്നാലമനമുര്യപക്ഷാഃ സ്മൃതോപാദനം നം ||

൧൧- സ്തനസപജിഹ്വാസദംശസ്താംഭജപരജാഗരാഃ | പുയശോണിതഗന്ധശ്ചസ്തുഭാപസ്താരലക്ഷണം ||

അനപയം— തത്ര- സ്തുഭാത്ത്ഃ- ശിശുഃ- ക്കനയനസ്രാവി- ശിരഃ- മുഹൂഃ- വിക്ഷിപതെ- ഹതൈകപക്ഷഃ- സുഷ്ണംഗഃ- സസ്പെദഃ- നതകന്ധരഃ- ഭന്തവാദീ- സ്തനചേഷ്ടി-ത്രസ്യന്- വിസപരം- രൊമിതി- വക്ത്രവക്ത്രം- ലാലാ- വമൽ-ഭൃശം- ഊർദ്ധ്വം നിരീക്ഷതെ- വസാസ്യഗന്ധിഃ- ഉപിഗന്-ബധമുക്തിശതത്- ചലിതൈകാക്ഷിഗന്ധഭൂഃ- സംരക്തോഭയലോചനഃ- മന- വൈകല്യം- മരണം- വാ- ഭവൽ- യുവം- മുഹൂഃ- സജ്ഞാനാശഃ- കേശഭൃഞ്ജനം- കന്ധരാ നതിഃ- വിനമൃഷ്ടം- ഭോണസ്യ- ശതൃന്യത്ര പ്രവർത്തനം- മൊന്നാലമനം- ഊർദ്ധ്വപക്ഷാ- ഹസ്തഭൂപാദനം- സ്തനസപജിഹ്വാസദംശഃ- സംരംഭജപരജാഗരാഃ- പുയശോണിതഗന്ധഃ- ച-സ്തുഭാപസ്താരലക്ഷണം-

അനപയാത്മം— അതുകൂടിയിട്ടെപ്പോൾ സ്തുഭാത്ത്നായിരിക്കുന്നശിശു ക്കനയനസ്രാവിചായിട്ട ശിരസ്സിനെ പിന്നെയും വിക്ഷേപിക്കുന്നു- ഹതൈകപക്ഷനായി സുഷ്ണംഗനായി സസ്പെദനായി നതകന്ധരനായി ഭന്തവാദിയായി സ്തനചേഷ്ടിയായി ത്രസ്യന്നായിട്ട വിസപരമാകുവണ്ണ രൊമിക്കുന്നു വക്ത്രവക്ത്രമായി ലാലയെ വമന്നായിട്ട ഹിരവ്യം ഊർദ്ധ്വഭാഗത്തിങ്കലേക്കു നിരീക്ഷണം ചെയ്യുന്നു. വസാസ്യഗന്ധിയായി ഉപിഗന്നായി ബധമുക്തിശതതായി ചലിതൈകാക്ഷിഗന്ധഭൂവായി സംരക്തോഭയലോചനനായിട്ട ഭവിക്കുന്നു- അതുകൊണ്ടു വൈകല്യമോ മരണമോ ഭവിക്കുന്നിടത്തായം. പിന്നെയും പിന്നെയും സുഷ്ണംജ്ഞാനാശവും കേശഭൃഞ്ജനവും കന്ധരാനയം തി വിനമനമെഴിട്ട ഭോണന ശതൃന്യത്ര പ്രവർത്തനവും മൊന്നാലമനവും ഊർദ്ധ്വപക്ഷയും ഹസ്തഭൂപാദനം- സ്തനസപജിഹ്വാസദംശവും സംരംഭജപരജാഗരാജ്ഞയും പുയശോണിതഗന്ധവും സ്തുഭാപസ്താരലക്ഷണമാകുന്നു-

പരിഭാഷാ— അതുകൾ=സ്തുഭാദിഗ്രഹങ്ങൾ- സ്തുഭാത്ത്=സ്തുഭഗ്രഹത്താൽ ആർത്തൻ- ആർത്തൻ=പീഡിതൻ- (സ്തു

ദൃഗ്രഹത്താൽ ദൃവിക്കപ്പെട്ടവനെന്നുസാരം) ശീശു=ബാലൻ-
 ഏകനയനസ്രാവി=ഏകനയനത്തിങ്കൽ സ്രവത്തെടുക്കിയവൻ-
 ഏകനയനം=ഏകമായിരിക്കുന്നനയനം- ഏകം=ഒന്ന- ന
 യനം=കണ്ണ- സ്രാവം=ഒഴുക- ശിരസ്സ്=തല- വിക്ഷേപിക്ക=ഏ
 റിയുക- മറതെകപക്ഷൻ=മറമായിരിക്കുന്ന ഏക പക്ഷത്തെ
 ട്ടുകിയവൻ- മരം=നിശ്ചേഷ്ടം- (ചെഷ്ട മില്ലാത്തത-) ഏക
 പക്ഷം=ഏകമായിരിക്കുന്ന പക്ഷം- ഏകം=ഒന്ന- പക്ഷം=ഭാ
 ഗം- സൂര്യംഗൻ=സൂര്യന്റെയായിരിക്കുന്ന അംഗങ്ങളൊട്ടുകി
 യവൻ- സൂര്യങ്ങൾ=നിശ്ചലങ്ങൾ- (ഇളക്കമില്ലാത്തവ) അം
 ഗങ്ങൾ=അവയവങ്ങൾ- സന്ധിപദം=സെപദത്തെടുക്കിയ
 വൻ- സെപദം=വിയപ്പ- നതകനപരൻ=നതയായിരിക്കുന്നക
 നപരയൊട്ടുകിയവൻ- നരം=കവിത-കനപദം=കഴുത- ഭന്ത
 വാദി=ഭന്തങ്ങളേവാദിക്കുന്നവൻ- ഭന്തങ്ങൾ=പല്ലകൾ വാദി
 ക്ക=കടിക്കുക- സൂനമെപക്ഷി=സൂനമെപക്ഷമുള്ളവൻ- സൂന
 മെപക്ഷം=മുചകുടിയായ്ക്ക- ത്രസ്യൻ=ത്രാസത്തെടുക്കിയവൻ- ത്രാ
 സം=ആടുക- വിസപരം=മറ്റൊരുപ്രകാരം ഒച്ചയൊടുക്കിയവ
 ന്- രൊദിക്ക=കരക- വക്ത്രവക്ത്രൻ=വക്ത്രമായിരിക്കുന്ന വക്ത്ര
 തൊടുക്കിയവൻ- വക്ത്രം=വക്ത്രത്ത- വക്ത്രം=വായ- ലാലാ=നെ
 ഴല- വമൻ=വമിച്ചിടുന്നവൻ- വമിക്ക=മറിക്ക- ഉപധ്വപ
 ഭഗം=മെന്താഗ- നിരീക്ഷണംചെയ്യുക=നോക്കുക- വസാസ്യ
 ഴിഡി=വസയൊടൊ അസ്യയൊടൊ തുല്യമായിരിക്കുന്ന ഗ
 ഡയത്തൊടുക്കിയവൻ- വസാ=നൈവല- അസ്യ ധ്വ=ഭക്തം- ഗ
 ഡം=നാദം- ഉപഗിഗൻ=ഉപഗിഗത്തൊടുക്കിയവൻ- ഉപഗ
 ഗം=നടുക്കുക- ബലമുഷ്ടിശക്തം=ബലമുഷ്ടിയായിരുന്ന ബല
 ശക്തമായിരുന്ന ഇരിക്കുന്നവൻ- ബലമുഷ്ടി=കയ്യമടക്കിവിടി
 ക്കുക- ബലശക്തം=ബലമായിരിക്കുന്ന ശക്തം- ബലം=
 രട്ടത്ത- ശക്തം=മലം ചലിതെകാക്ഷിഗണ്ഡം=ചലിതങ്ങ
 ലായിരിക്കുന്ന ഏകാക്ഷിഗണ്ഡം=ഏകാക്ഷിയൊടുക്കിയവൻ- ചലിത
 ങ്കൾ=മുളകുമുളവ- ഏകാക്ഷിഗണ്ഡം=ഏകാക്ഷിയായിരി
 ക്കുന്ന അക്ഷിഗണ്ഡം- ഏകങ്ങൾ=ഏകപാശപദങ്ങളാ
 ലും- (ഒരുഭാഗത്തുള്ളവ അക്ഷിഗണ്ഡം=അക്ഷിയും ഗ
 ണ്ഡവും ഴ്വം- അക്ഷി=കണ്ണ- ഗണ്ഡം=കവിതാടം- ഭൂപരി
 കം- സംരക്ഷണയലോചനൻ=സംരക്ഷണയായിരിക്കുന്ന ഉഭ
 യലോചനൻ=ഉഭയൊടുക്കിയവൻ- സംരക്ഷണം=മറവും രക്ഷ
 ങ്കൾ- രക്ഷണം=രക്ഷപണ്ണങ്ങൾ- ഉഭയലോചനങ്ങൾ=ഉഭ

യുഷ്ഠായീരികുന്നചൊവനടം- ഉഭയടം=രണ്ടുകൾ- ചൊ
വനടം=കണ്ണുകൾ- വൈകല്യം=വികലത- (ചെവി കെൾ
ക്കായ്ക്കു മുതലായതെന്ന സാരം) സംജ്ഞാനാശം = സംജ്ഞയുടെ
നാശം- സംജ്ഞാ=ബുദ്ധി- നാശം=ഭ്രംശം- കേശഭൂഷണനം=കെ
ശങ്ങളുടെഭൂഷണനം- കേശങ്ങളം=തലമുടികൾ- ഭൂഷണനം=വലിക്കു
ക- കനകമാനരി=കനകരയുടെനരി- കനകമാ=കഴുത്ത- നരി=
താഴ്വ- വിനമനം=ചെയ്യ=മുറിവിലക- ജംഭമാണൻ=ജംഭയെചെ
യ്ക്കിയെന്നവൻ- ജംഭാ=കൊട്ടുപായ- ശകുന്തള പ്രവർത്തനം=ശ
കുന്തളങ്ങളുടെപ്രവർത്തനം- ശകുന്തളങ്ങൾ=ശകുന്തളം മുത്രവും
ശകുന്ത=മലം- പ്രവർത്തനം=പ്രവർത്തി- ചെമ്പോലമനം=ചെ
മ്പത്തിന്റെ ഉപമനം- ചെമ്പം=നര- ഉപമനം=ഉത്ഗമം (വാ
യയിൽനിന്ന നര വരിക എന്ന സാരം) ഉര്യംപക്ഷി=ഉര്യംപ
യായിരിക്കുന്ന റംക്ഷി- ഉര്യംപാ=മന്ദഭാഗം- റംക്ഷി=ഭ്രം
ശം- ഹസ്വഭൂപാദനന്തനം=ഹസ്വഭൂപാദങ്ങളുടെനന്തനം- ഹ
സ്വഭൂപാദങ്ങൾ=ഹസ്വങ്ങളും ക്ഷീരപാദങ്ങളും- ഹസ്വങ്ങൾ=ക
ഷീരം- ഭൂപാദം=പുരികൾ- പാദങ്ങൾ=കാലുകൾ- നന്തനം=ന്ത
ത്തത്തപോലെ ആചരിക്കുന്നത- സ്വനസപജിഹ്വസന്ദംശം=
സ്വനസപജിഹ്വകളുടെസന്ദംശം- സ്വനസപജിഹ്വകൾ=സ്വ
നവും സപജിഹ്വയും- സ്വനം-മുഖ- സപജിഹ്വ=തന്റെജി
ഹ്വ- ജിഹ്വ=നാവ- സന്ദംശം=കുടിക്കുക- സംരംഭജപരജാ
ഗരങ്ങൾ=സംരംഭവുംജപരവും ജാഗരവും- സംരംഭം=കൊപം-ജപ
രം=പനി- ജാഗരം=ഓക്കമില്ലായ്മ- പുയശ്ശോണിരഗന്ധം=പു
യശ്ശോണിരങ്ങളെ പൊലെ ഉള്ള ഗന്ധം- പുയശ്ശോണിരങ്ങ
ൾ=പുയവും ശ്ശോണിതവും- പുയം=ചലം-ശ്ശോണിതം=ചൊര-
സ്സന്ദാപസ്സാരലക്ഷണം=സ്സന്ദാപസ്സാരത്തിന്റെ ലക്ഷണം-
സ്സന്ദാപസ്സാരം=വിശാലഗ്രഹം-

സാരം— സ്സന്ദാപഗ്രഹങ്ങളിൽ വെച്ച സ്സന്ദഗ്രഹത്താൽ
ഭൂവിക്ഷിപ്തബാലൻ ഒരു കണ്ണിൽനിന്നവരുന്ന വെളുത്തൊ
ട്ടു കൂടിയവനായിട്ടു തലയെ പിന്നെയും പിന്നെയും അങ്ങോട്ടു
മിങ്ങോട്ടു എറിയുന്നതുപോലെ ഉരട്ടുന്നു- ശരീരത്തിന്റെ ഒരു
ഭാഗം മുഴുവനും ചെപ്പുതൊട്ടു കൂടാത്തവനായിട്ടും കയ്യ കാല മുത
ലായ അംഗങ്ങൾ എളുക്കുവാൻ വഹിയാത്തവനായിട്ടും ഏല്പാ
ല്ലെഴു വിയപ്പെട്ടു കൂടിയവനായിട്ടും കമ്പിട്ടിരിക്കുന്ന കഴുത്തോ
ടു കൂടിയവനായിട്ടും പല്ലിറുക്കുന്നവനായിട്ടും മുലകുടിക്കാത്തവനാ
യിട്ടും ശൈത്യം കൂടിയവനായിട്ടും സ്വതെ ഉള്ള ശബ്ദത്താൽ

ൽ നിന്ന മാറിയ ശബ്ദത്തെ കൂടിയവനായിട്ട കരയുന്നു- കൊടിയവനായൊരു കൂടിയവനായിട്ടും കോഴത്തവെക്കുത്തെ മരിക്കുന്നവനായിട്ടും മെൽഭാഗത്തിങ്കലേക്കു നൊക്കുകയും ചെയ്യുന്നു- നൈവലയുടെയൊ ചൊരയുടെയൊ ഗന്ധമുണ്ടാകയും നടുക്കുകയും കയ്യു ചുരുട്ടി പിടിക്കുകയും മലം പൊവയ്ക്കുകയും ഒരുക്കുണ്ണം ഒരുക്കവിൽ തടവും ഒരു പുരികവും ഇളക്കുകയും രണ്ടെക്കുണ്ണം ചുകന്നിരിക്കുകയും ചെയ്യും- ഞം ലക്ഷണങ്ങളൊക്കെയു മുണ്ടായി വന്നാൽ ആബാലൻ അഗ്രങ്ങളിൽ എതിനെങ്കിലും മുടക്കം വരുന്നവനായിട്ട ഭവിക്കുകയോ മരിക്കുകയോ ചെയ്യും നിശ്ചയം- പിന്നെയും പിന്നെയും ബുദ്ധിഭ്രമവും തപമുടി വലിക്കുകയും കഴുത്തതാഴ്ന്നുകയു കൊച്ചുകയും കൊട്ടുവായിട്ടുംയും മലമുരളങ്ങൾ എല്ലാജ്ഞാഴും പൊവുകയും വായയിൽനിന്ന നരവരികയും മെൽഭാഗത്തെക്കു നൊക്കുകയും കയ്യും കഴലു പുരികം- ഇതു കൾ എല്ലാജ്ഞാഴും ഇളക്കുകയും മുചക്കുണ്ണു കിട്ടിക്കുകയും തന്റെ നവകിടക്കുകയും ഭേദിച്ചുവും പനിയും ഉറക്ക മില്ലായ്മയും ഉണ്ടാകയും ശരീരത്തിന്നു ചലത്തിന്റെയൊ ചൊരയുടെയൊ ഗന്ധം ഉണ്ടാകയും ചെയ്യും ഇതു കൾ സ്കന്ദാപസ്കാരത്തിന്റെ രക്ഷണമെന്ന അറിഞ്ഞുകൊൾക-

൧൨ ആദ്ധ്യാനം പാണിപാദാസ്ത്രസ്തദനം ഫേനനിച്ചമിഃ |
തൃണജിബന്ധാതീസാരസപരദൈന്യവിവർണ്ണതഃ ||

൧൩ കൂജനം സൂനനം മർദ്ദം കഃസമിദ്ധ്യാപ്രജാഗരാഃ | ഒഷ്ഠം
ശംഗസംകൊചസ്തംഭേ സ്താദഗന്ധതഃ |

൧൪ ഊർധ്വപാദാനിരീക്ഷ്യ ഹസനം മര്യേവിനമനം ജപഃ |
മൂർദ്ധ്വകന്തേത്രശാഖാമുഖൈർജമേകഗ്രഹാമൃതിഃ ||

അനപചം — ആദ്ധ്യാനം- പാദപാദാസ്ത്രസ്തദനം-ഫേനനിച്ചമിഃ- തൃണജിബന്ധാതീസാരസപരദൈന്യവിവർണ്ണതഃ- കൂജനം- സൂനനം- മർദ്ദം- കഃസമിദ്ധ്യാപ്രജാഗരാഃ- ഒഷ്ഠം- ശംഗസംകൊചസ്തംഭേ സ്താദഗന്ധതഃ- ഊർധ്വപാദാനിരീക്ഷ്യ ഹസനം- മര്യേ- വിനമനം- ജപഃ- മൂർദ്ധ്വ- എന്തേത്രശാഖാമുഖൈർജമേകഗ്രഹാമൃതിഃ-

അനപചം — ആദ്ധ്യാനവും പാണിപാദാസ്ത്ര സ്തദനവും ഫേനനിച്ചമിയും തൃണജിബന്ധാതീസാരസപര ദൈന്യ വിവർണ്ണതകളും കൂജനവും സൂനനവും മർദ്ദകഃസമിദ്ധ്യാപ്രജാഗരാകളും ഒഷ്ഠശംഗസംകൊച സ്തംഭേ സ്താദഗന്ധതകളും ഊർധ്വപാദാഗത്തെ നിരീക്ഷണം ചെയ്തിട്ട ഹസനവും എട

കൂടക്കു വിനമനവുംജപരവും മൂർദ്ധയം ഏകനെത്ര ശോഘവും
നൈജമെഷുഗ്രഹംകൃതിയാകുന്നു-

പരിഭാഷാ— ആദ്ധ്യാനം=മെൽ വയർവീക്കുക- പാണിപാ
ലാസ്ത്രസ്തന്ദനം=പാണിപാലാസ്ത്രങ്ങളുടെ സ്തന്ദനം- പാണിപാ
ലാസ്ത്രങ്ങൾ=പാണികളും പാദങ്ങളും ആസ്ത്രവും- പാണിക
ൾ=കയ്യുകൾ- പാദങ്ങൾ=കാലുകൾ- ആസ്ത്രം=മുഖം- സ്തന്ദ
നം=ഇളക്കം- ഫെന്നനിച്ചമി=ഫെന്നത്തിന്റെ നിവമി-ഫെ
നം=നര- നിവമി=മുളി- തുണ്ടുപ്പിടമ്പന്ധാതീസാര സപര
മൈന്ദ്രവിവർണ്ണതകൾ=രൂട്ടും മുപ്പിടമ്പവുംഅതീസാരവുംസപ
രമൈന്ദ്രവും വിവർണ്ണതയും- രൂട്ടം=രണ്ണീർമാമം- മുപ്പിടമ്പം=
കൈമടക്കിപ്പിടിക്കുക- അതീസാരം=അതിസാരം- സപരമൈ
ന്ദ്രം=ഒച്ചുടക്കുക- വിവർണ്ണത=വിവർണ്ണതം- (നിറംപകരുക) കൃ
ഷ്ണം=നൈരുത്തുക- സുനനം=ഒറക്കെശബ്ദിക്കുക- മുളികോസ
ധിദ്ധ്യാപ്രജാഗരങ്ങൾ=മുളിസ്സും കാസവും ഹിദ്ധ്യയും പ്രജാഗ
രവും- മുളിസ്സു=മുളി- കാസം=കുര- ഹിദ്ധ്യാ=എക്കിട്ടം- പ്രജാഗ
രം=ഉറക്കമില്ലായ്മ- ഓഷ്ഠഭംശംഗംഗസം കൊചസംബന്ധാഭാ
സതകൾ=ഓഷ്ഠഭംശവും അംഗസം കൊചവും സുംഭവും ബ
ന്ധാഭാസതയും- ഓഷ്ഠഭംശം=ചുണ്ടുകുടിക്കുക- അംഗസംകൊ
ചം=അംഗത്തിന്റെ സംകൊചം=അംഗം=ശരീരം- സംകൊ
ചം=കൊച്ചുക-സുംഭം=എളക്കമില്ലായ്മ- ബന്ധാഭാസതം=ബ
ന്ധാഭാസതമായും എന്നുള്ളത- ബന്ധാഭാസം=ബന്ധത്തെ
ട്ടു ആടമായിരിക്കുന്ന ഗന്ധം- ബന്ധം=കുറിയട- ആട്ടം=തു
ല്യം- ഉരപ്പാഭാഗം=മെന്മാഗം- നിരീക്ഷണം=ചെയ്യം=നോക്കു
ക- ധസനം=ചിരി- വിനമനം=മുരിനിവരുക- ജപരം=പനി
മുഖം=മൊഹം- ഏകനെത്രശോഘം=ഏകനെത്രത്തിങ്കൽ ശോ
ഘം- ഏകനെത്രം=ഏകമായിരിക്കുന്നനെത്രം- ഏകം=ഒന്ന-നെ
ത്രം=കണ്ണ- ശോഘം=വീക്കം- നൈജമെഷുഗ്രഹംകൃതി=നൈജ
മെഷുഗ്രഹത്തിന്റെ ആകൃതി- നൈജമെഷുഗ്രഹം=നൈജമെ
ഷുമാകുന്ന ഗ്രഹം- നൈജമെഷു=മെഷാസ്ത്രം- ആകൃതി=പ
കുടണം-

സാരം മെഷാസ്ത്ര ഗ്രഹം വോധിച്ചാൽ മെൽ വയറ വീക്കു
കയും കയ്യിളക്കുകയും കാലിളക്കുകയും മുഖം ചുളിക്കുകയും വായ
യിൽനിന്നനരവരികയുംരണ്ണീർമാമമുണ്ടാകുകയുംകയ്യ ചുരുട്ടിപ്പിടി
ക്കുകയും അതിസാരമുണ്ടാകയും ഒച്ച അടക്കുകയും നിറംപകരുക
യും നൈരുത്തുകയും ഒറക്കെ കുറയുകയും മുളി, കുര, എക്കിട്ടം

ഇതുകേൾക്കുകയും ഒരക്ക മില്ലാതിരിക്കുകയും ചുണ്ടു കടിക്കുകയും ശരീരംകൊച്ചുകയും എങ്കിലൊ വയറായ്ക്കയും കുറിയാടിന്റെ ഗന്ധംപൊലെ ഇരിക്കുന്ന ഗന്ധത്തെപ്പോലും കൂടിയരിക്കുകയും മെൽ പൊട്ടെന്നൊക്കി ചിരിക്കുകയും എടക്കിടക്ക മുറി നിവരുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടും മൊഹാസ്തമുണ്ടാകയും ഒരുക്കണ്ണിൽ നീരുണ്ടാകയും ചെയ്യും-

൧൫. സ്പംഭോഽഹ്ലിതരൊമതപംസെപദശ്ചക്ഷുന്നിമീലനം | ബഹിരായമനഃജിഹ്വാദംശൊന്തഃഃ ഞകൃജനം ||

൧൬. വാഹാനാംവിധസഗന്ധതപഃക്രൊശനം ചശ്ചവചശ്രുനി | രൊമമഹേഷാമുഹസ്ത്രാസസ്സഹസാരൊമനഃജപരഃ ||

൧൭. കാസാതീസാരവമഥജ്ജ്വലോദ്ധ്വജ്ജവഗന്ധിതാഃ | അംഗൈപാക്ഷൈപവിക്ഷൈപശ്ചൈപസംഭവീവണ്ണതാഃ ||

൧൮. മുഷ്ടിബന്ധഃസ്രുതിശ്ചാഷ്ണോബ്ധാലസ്യസ്യുഃപിതൃഗ്രഹൈ | സ്രസ്ത്രാംഗതപമതീസാരൊജിഹ്വാതാലുഗളൈപ്രണാഃ ||

൧൯. ഞോടാസ്സഭാമരക്താകാസ്സന്ധിക്ഷുസ്സുഃപനഃപനഃ | നിശ്ശുണ്ണിപ്രവിലീയന്തൈപാകൈവശ്ചൈവഗളൈപിവാ ||

൨൦. യൌശകനിഗന്ധതപഃജപരശ്ചൈവശകനിഗ്രഹൈ | പൂതനായാംവമിഃകംചസ്യുഃപരാത്രൈപ്രജാഗരഃ ||

൨൧. ഹിജ്ജാപ്താനംശകൃൽഭൈഃപിപാസാമൃതനിഗ്രഹഃ | സ്രസ്തൃഷ്ടാഃഗരൊമതപംകാകവൽപൂതിഗന്ധിതാ ||

അനന്തരം— ശ്രുതി - സ്പംഭഃ - ഹ്ലിതരൊമതപം - സെപദഃ - ചക്ഷുന്നിമീലനം - ബഹിഃ - ആയമനഃ - ജിഹ്വാദംശഃ - അന്തഃകണ്ഠകൃജനം - വാഹാനാം - വിധസഗന്ധതപഃ - ശ്ചവൽ - ക്രൊശനം - ച - സ്യുഃ - പിതൃഗ്രഹൈ - ബാലസ്യരൊമമഹേഷഃ - മുഹുഃ - ത്രാസഃ - സഹസാ - രൊമനഃ - ജപരഃ - കാസാതീസാരവമഥജ്ജ്വലോദ്ധ്വജ്ജവഗന്ധിതാഃ - അംഗൈ - ആക്ഷൈപവിക്ഷൈപശ്ചൈപസംഭവീവണ്ണതാഃ - മുഷ്ടിബന്ധഃ - അഷ്ണോഃ - സ്രുതിഃ - ച - സ്യുഃ - ശകനിഗ്രഹൈ - സ്രസ്ത്രാംഗതപഃ - അതീസാരഃ - ജിഹ്വാതാലുഗളൈ - പ്രണാഃ - സന്ധിക്ഷുഃ - സഭാമരക്താകാഃ - ഞോടാഃ - നിശി - പനഃ - പനഃ - സ്യു - അണ്ണി - പ്രവിലീയന്ത - വശ്ച - ഗളൈ - അപി - വാ - പാകഃ - യൌ - ശകനിഗന്ധതപഃ - ജപരഃ - ച - സ്യുഃ - പൂതനായാം - വമിഃ - കംചഃ - തദ്രാ - രാത്രൈ - പ്രജാഗരഃ - ഹിജ്ജാ - ആപ്താനംശകൃൽഭൈഃ - പിപാസാ - മൃതനിഗ്രഹഃ - സ്രസ്തൃഷ്ടാഃ - ഗരൊമതപം - കാകവൽ - പൂതിഗന്ധിതാഃ - സ്യുഃ -

അനന്തരം — ശാവി.കൽ. സുംഭവും മുഷിതരൊമപും സെപദവും ചക്ഷുർന്നിമീലനവും ഖേമിഭാഗത്തിങ്കൽ ആയമനവും ജിഹ്വാദംശവും അന്തഃകണ്ഠാക്ഷനവും വാമജാലമുടവിധംസഗന്ധപവും ശാവിനെപൊലെ ക്രോശനവും ഭവിക്കും. പിതൃഗ്രഹത്തിങ്കൽ ബാലനരൊമമഷ്ടവും പിന്നെയും പിന്നെയും ത്രാസവും വെഗത്തിൽ രൊദനവും ജപരവും കാസാതീസാരവമഥു ജംഭാമൂലപ്ലവഗന്ധിതകളും അംഗങ്ങളിൽ ആക്ഷേപ വിക്ഷേപ ശോഫസുംഭവിവണ്ണകളും മുഷിബന്ധവും അക്ഷികളിൽ ശ്രുതിയും ഭവിക്കും. ശക്തി ഗ്രഹത്തിങ്കൽ ശ്രസ്യാംഗതപവും അതീസാരവും ജിഹ്വാതാലുഗളത്തിങ്കൽ പ്രണങ്ങളും സന്ധികളിൽ സദാമരുകപാ കണ്ഠാലയിരിക്കുന്ന ഖണ്ഡങ്ങളും റിശയിങ്കൽ പിന്നെയും പിന്നെയും ഭവിക്കും- അമസ്സിങ്കൽ പ്രവിലീയനം ചെയ്യുന്നു വജ്രത്തിങ്കലൊ ഗുദത്തിങ്കലൊ പാകവും ഭൂവും ശക്തി ഗന്ധപവും ജപരവും ഭവിക്കും- പുതനങ്കൽ വമിയും കുപവും തന്ത്രയും, രാത്രിയിങ്കൽ പ്രജാഗരവും മിശ്ലയും ആശ്വാസവും ശതളഭേദവും പിപാസയും മൃത്രനിഗ്രഹവും ശ്രസ്തപ്ലവ്യാംഗ രൊമതപവും കാനനെ പൊലെ പുതിഗന്ധിതകളും ഭവിക്കും-

പരിഭാഷാ— ശ്വാപ=ശ്വഗ്രാമം- സ്വംഭം=മുള്ളവൻപാ
 ടില്ലാജു- ഘൃഷിതരൊമതപം=ഘൃഷിതരൊമനാപു എന്നുള്ളത- ഘൃ
 ഷിതരൊമം=കൊപ്മയിരികൊപക- സ്പലം=വിയപ്പ- ചക്ഷു
 ന്നിമീലനം=ചക്ഷുസ്സുകളുടെ നിമീലനം- ചക്ഷുസ്സുകൾ=കണ്ണു
 കൾ- നിമീലനം=ചിമുക- അയമനം=തെളിക- ജിഹ്വപാദം
 ശം=നാപകടിക്ക- അന്തഃകണ്ഠകുജനം=അന്തഃ കണ്ഠത്തിന്റെ കൽ
 കുജനം- അന്തഃകണ്ഠം=കണ്ഠാന്തം- (കഴുത്തിന്റെ ഉള്ളിലെ
 ന്ന സ്വരം) കുജനം=ശബ്ദവിശേഷം- വാമങ്ങൾ=കുതിരകൾ-
 വിൽസഗന്ധതപം=വിട്ടിനൊടസമാനഗന്ധതപം- വിട്ടം=മലം
 സമാനഗന്ധതപം=സമാനഗന്ധമാവുന്നതെന്നുള്ളത- സമാനഗ
 ണ്യം=സമാനമായിരിക്കുന്ന ഗന്ധം- സമാനം=തുല്യം- ക്രോ
 ശനം=കരയുക- രൊമഹർഷം=രൊമാന്തം- ത്രാസം=നടുക്കുക
 രൊമനം=കരയുക-ജപരം=പനി- കാസാതീസാരവമദ്യജംഭോരൂപം
 ക്ഷുപഗന്ധിതകൾ=കാസവും അതിസാരവും വമദ്യവും ജംഭയു
 തട്ടം ശവഗന്ധിയും- കാസം=കുര- അതീസാരം=അതിസാരം-
 വമദ്യം=ഛർദ്ദി- ജംഭം=കൊട്ടുവായ- തുട്ടം=രണ്ണിർഭാഹം- ശവഗന്ധി
 തം=ശവഗന്ധമാവുന്നതെന്നുള്ളത- ശവഗന്ധം=ശവത്തിന്റെ ഗ

സ്വപൊലെഇരിക്കുന്ന ഗന്ധം- അംഗങ്ങൾ=അവയവങ്ങൾ-
 (കയ്യ കാല മുതലായവ) ആക്ഷേപ വിക്ഷേപ ശോഷസംഭ
 വിവർണ്ണതകൾ=ആക്ഷേപവും വിക്ഷേപവും ശോഭവും സംഭ
 വും വിവർണ്ണതയും- ആക്ഷേപം=ചുരുക്കുക- വിക്ഷേപം=നീട്ട
 ക- ശോഷം=വീക്കം- സംഭം=ഘട്ടക്കുവാൻവയ്ക്കുക- വിവർണ്ണ
 രം=നിറംപകരുക- ആക്ഷികൾ=കണ്ണുകൾ- സ്രുതി=ഒഴുകം-സ്ര
 സ്യാംഗതപം=സ്രസ്യാംഗനാവൃഷ്ണനുള്ളത- സ്രസ്യാംഗൻ=സ്രസ്ത
 ങ്ങളായിരിക്കുന്ന അംഗങ്ങളോടു കൂടിയവൻ- സ്രസ്തങ്ങൾ=അ
 യഞ്ഞവ- അംഗങ്ങൾ=അവയവങ്ങൾ- അതീസാരം=അതിസാ
 രം- ജിഹ്വാതാലുഗളങ്ങൾ=ജിഹ്വയും താലുവും ഗളവും- ജി
 ഹ്വാ=നാവ- താലു=അണ്ണാക്ക- ഗളം=കഴുത്ത- സന്ധികൾ=സ
 സിപ്ര്വദേശങ്ങൾ- സദാഹരതകൾ=മാഹരതകൾ പാകങ്ങളോടു
 കൂടിയവ-മാഹരതകൾ=മാഹരവുംരക്കും പാകവും-മാ
 ഹരം=ചൂട- രക്കം=വെളമ്പ- പാകം=പഴുപ്പ- ഞ്ഞോടങ്ങൾ=പുളക
 ങ്ങൾ- നിശാ=രാത്രി- അഹസ്ത=പകൽ- പ്രചലിയനം=ചലനം-
 നശിക്കുക- വത്സാ=മുഖം- ഗുദം=മലദഹാരം- ഭയം=പെടി- ശങ്ക
 നിഗന്ധതപം=ശങ്കനിഗന്ധമാവുന്നതുള്ളത- ശങ്കനിഗന്ധം=
 ശങ്കനിയുടെഗന്ധംപൊലെഇരിക്കുന്നഗന്ധത്തോടുകൂടിയവൻ.
 ശങ്കനി=ശങ്കനിഗ്രഹം- വചി=മുദി- കംപം=വിറയൽ- രത്നാ=
 മടി- പ്രഭാഗരം=ഉറക്കമില്ലായ്മ- ഹിഡ്വാ=ഏകീടം- ആഡ്വാ
 നശ്വൽഭേദം=ആഡ്വാനവും ശ്വൽഭേദവും- ആഡ്വാനം=മെൽ വ
 യർവീക്കം- ശ്വൽഭേദം=ശ്വൽത്തിന്റെ ഭേദം- ശ്വൽത്തം=മലം-
 ഭേദം=അയവ- പിപാസാ=രണ്ണീർഭാഗം. മുത്രനിഗ്രഹം=മുത്രം
 പൊവ്വായ്ക്ക- സ്രസ്താഹ്വ്യാംഗരൊമതപം=സ്രസ്യാംഗതപവും ഹ
 ഷ്വരൊമതപവും- സ്രസ്യാംഗതപം=സ്രസ്യാംഗനാവൃഷ്ണനുള്ളത-
 സ്രസ്യാംഗൻ=സ്രസ്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന അംഗങ്ങളോടുകൂടിയവൻ-
 സ്രസ്തങ്ങൾ=അയഞ്ഞവ- അംഗങ്ങൾ=അവയവങ്ങൾ- ഹൃഷ്
 റൊമതപം=ഹൃഷ്വരൊമമാവുന്നതുള്ളത-ഹൃഷ്വരൊം=രൊമാഞ്ചം-
 കാകൻ=കാക്ക- പുതിഗന്ധികാ=പുതിഗന്ധിയാവുന്നതുള്ളത-
 പുതിഗന്ധി=പുതിഗന്ധത്തോടു കൂടിയവൻ- പുതിഗന്ധം=മു
 ദ്രംഗം-

സാരം— ശപഗ്രഹം ബാധിച്ചാൽ ശരീരം ഘട്ടക്കുവാൻ വ
 യ്ക്കയും രൊമാഞ്ചവും വിയപ്പും ഉഷ്ണകയും കണ്ണു ചിമുക്കയും
 തെളിയുകയും നാവകടിക്കുകയും കഴുത്തിന്റെ ഉള്ളിൽനിന്ന ശ
 ഞ്ചവിശേഷത്തെ പുറപ്പെടുവിക്കുകയും കുതിരയുടെ മലത്തിന്റെ

ഗന്ധപൊലെ ഉള്ള ഗന്ധമുണ്ടാകയും ശ്വാപിണെപൊലെ ഒരു കൈ ശബ്ദിക്കുകയും ചെയ്യും- പിതൃഗ്രഹം ബാധിച്ചാൽ ബാലന കൂടെകൂടെ രൊമാഞ്ചമുണ്ടാകയും കൂടെകൂടെ നടുങ്ങുകയും എല്ലാ ഖണ്ഡം കരയുകയും പനി, കുര, അതിസാരം, ഛർദ്ദി, കൊട്ടുവായിടുക, ന്ണീർമാനം, ഇതുകൂട്ടുണ്ടാകയും ശവത്തിന്റെ ഗന്ധ പൊലെ ഉള്ള ഗന്ധമുണ്ടാകയും കയ്യും കാലത്തുകൾ നീർത്തുകയൊച്ചുരുക്കുകയൊ ചെയ്യുകയും നീർ, എങ്കാൻ വയറു നീറപ്പകച്ച് ഇതുകൂട്ടുണ്ടാകയും കയ്യു ചുരുട്ടി പിടിക്കുകയും കണ്ണുനീർ ഒലിക്കുകയും ചെയ്യും- ശങ്ക നിഗ്രഹം ബാധിച്ചാൽ അംഗങ്ങൾ അഴിഞ്ഞിരിക്കുകയും അതി സാരമുണ്ടാകയും നാവിന്മേലും അസ്താക്കിലും കഴുത്തിലും വ്രണ ങ്ങളുണ്ടാകയും സന്ധികളിൽ ചൂട്, വെദന, പഴുപ്പ്, ഇതുകൾ ഉ ട്ട കൂടിയ പൂർവ്വകങ്ങൾ ഉണ്ടാകയും അതുകൾ രാത്രി പിന്നെയും പിന്നെയും ഉണ്ടാകയും പകൽ മാറുകയും മുഖത്തോ മലചാര ത്തിലോ പഴുപ്പുണ്ടാകയും നടുങ്ങുകയും ശങ്കനി ഗ്രഹത്തിന്റെ ഗന്ധ മുണ്ടാകയും പനിയുണ്ടാകയും ചെയ്യും- പുതന്ന ഗ്രഹം ബാധിച്ചാൽ ഛർദ്ദിയും വിറയലും ഒന്നിക്കലും ഉത്സാഹമില്ലായ്മയും രാത്രി ഒറക്കമില്ലായ്മയും എങ്കിട്ടമുണ്ടാകയും മെൽവയറവീക്ക യും വയറിളക്കുകയും ന്ണീർ ദാഹമുണ്ടാകയും മൂത്രം പൊർത്തി രിക്കുകയും അംഗങ്ങൾക്കു അയവ പരികയും രൊമാഞ്ച മുണ്ടാക യും കാക്കയെ പൊലെ ഏറ്റുവെക്കുകയും ചെയ്യും-

൨൨- ശീതപുതനയാകും പൊരൊന്നും തിളിഗീക്ഷണം തുടങ്ങി അകുജാതീസാരാവസാനഗുഹിത്രഗന്ധിതാ

൨൪- പാശ്വസ്യകസ്യ ശീതതപമുഷ്ണതപമപരസ്യ ച! അന്ധ പുതനയാ ഛർദ്ദിജ്ജ്വരമുടയാസോല്പന്നിഭൂതാഃ

൨൫- വർഷ്വസ്യഭേദഭവൈവർണ്ണ്യമേതദന്ധാനം ഗശ്ശാഷ ണം! ഏഷ്ടസ്താഭോക്ഷിതകണ്ഡുപൊത്ഥകീജന്മശ്രുതാഃ

൨൬- ഹിഷ്യാഭോഗസ്തനഭോഗഭവൈവർണ്ണ്യസ്വപരതീഷ്ണ താഃ വൈപഥ്യകൃത്യഗന്ധിതപമവാസാമുഗന്ധിതാഃ

അനന്ധം- ശീതപുതനയാ- കംപഃ- രാദനം- തിളിഗീ ക്ഷണം- തുടങ്ങി അകുജാതീസാരഃ- വസാനഗുഹിത്രഗന്ധി താ- എകസ്യ- പാശ്വസ്യ- ശീതതപം- അപരസ്യ- ഉഷ്ണതപം- ച- സ്വാൽ- അന്ധപുതനയാ- ഛർദ്ദിഃ- ജ്വരഃ- കാസഃ- അല്പനി ഭൂതാ- വർഷ്വസ്യ-ഭേദഭവൈവർണ്ണ്യമേതദന്ധാനം- അംഗശ്ശാഷ ണം- ഏഷ്ടിസാരഃ- അക്ഷിതകണ്ഡുപൊത്ഥകീജന്മശ്രുതാഃ - ഹിഷ്യാഭോഗസ്തനഭോഗഭവൈവർണ്ണ്യസ്വപരതീഷ്ണതാഃ- വൈ

മു:- മത്സ്യഗന്ധിതപം- അഥവാ- സാമഗ്രഗന്ധിതം- സ്യു:-

അനപചാരം— ശീതപുതനയാൽ കപവും രൊമനവും തിളുഗീക്ഷണവും തുഷ്ണാന്തകൃഷ്ടവും അതീസാരവും വസാസ്യഗപിസ്രഗന്ധിതയും. ഏകമായിരിക്കുന്നപാഠപത്തിന്ന ശീതതപവും അപരത്തിന്ന ഉഷ്ണതപവുംഭവിക്കും. അന്ധപുതനയാൽ മരിസ്സു ജപരവും കാസവും അല്പനിദ്രയും വല്യസ്സിന്നഭേദവൈവസ്സുപ്രഭേദ്യന്ധങ്ങളും അംഗശൊഷണവും ഓഷ്ഠിസാരവും അക്ഷിരക്കണ്ഡുപെരുമകീജന്മശ്രുനതകളും ഹിജ്ജോപെഗസ്യനപൈഷവൈവസ്സുഗ്രസപരരീഷ്ണതകളും വൈവസ്സുവും മത്സ്യഗന്ധിതവും അല്പേകിൽ സാമഗ്രഗന്ധിതയുംഭവിക്കും:-

പരിഭാഷാ— ശീതപുതനം=ശീതപുതനാ എന്നപെരെടുകുടിയഗ്രഹം. കപം=വിറയൽ- രൊമനം=കരയുക- തിളുഗീക്ഷണം=തിളുക്കുക=വസ്സുമുളുരംക്ഷണം- തിളുക്കു=വിലങ്ങുതരിൽ- രംക്ഷണം=ഭരണം- (നൊക്കുക-) തുഷ്ണാന്തകൃഷ്ടം=തുഷ്ണയും ആന്തകൃഷ്ടവും- തുഷ്ണം=തണ്ണീർദാഹം-ആന്തകൃഷ്ടം=ചയവിരക്കുക- അതീസാരം=അതിസാരം- വസാസ്യഗപിസ്രഗന്ധിതം= വസാസ്യഗപിസ്രഗന്ധിയാവുന്നതുള്ളതു- വസാസ്യഗപിസ്രഗന്ധം = വസാസ്യക്കുകൾപൊലെവിസ്രഗന്ധി- വസാസ്യക്കുകൾ= വസയും അസ്യക്കും- വസാ=നൈവല- അസ്യക്കും=രക്തം- വിസ്രഗന്ധി=ആമഗന്ധി- (ദുഗന്ധം) ഏകം=ഒന്ന- പാഠപം=ഭാഗം. ശീതതപം=ശീതമാവുന്നതുള്ളതു- ശീതം=തണുപ്പ- അപരം=അന്യം- ഉഷ്ണതപം=ഉഷ്ണമാവുന്നതുള്ളതു- ഉഷ്ണം=ചൂട- അന്ധപുതനം=അന്ധപുതനാ എന്നപെരെടുകുടിയഗ്രഹം= കൂർമ്മിസ്സു=മരിജപരം=പനി- കാസം=കുര- അല്പനിദ്രതാ= അല്പനിദ്രനാവുന്നതുള്ളതു- അല്പനിദ്രം=അല്പയായിരിക്കുന്നനിദ്രയാടുകുടിയവൽ- നിദ്രാ=ഉറക്കം-വല്യസ്സു=മലം- ഭേദവൈവസ്സുപ്രഭേദ്യന്ധങ്ങളും=ഭേദവും വൈവസ്സുപ്രവും- ഭേദ്യന്ധവും- ഭേദം=അയവ- വൈവസ്സുപ്രം=നിറംപകരുക- ഭേദ്യന്ധം=ദുഗന്ധം- അംഗശൊഷണം=അംഗത്തിന്നശൊഷണം- അംഗം=ശരീരം- ശൊഷണം=മെലിക- ഓഷ്ഠിസാരം=ഓഷ്ഠിയുടെസാരം- ഓഷ്ഠി=കണ്ണ- സാരം=തളുപ്പ- അക്ഷിരക്കണ്ഡുപെരുമകീജന്മശ്രുനതകൾ=അക്ഷികളിൽ രക്തം കണ്ഡുപുപെരുമകീജന്മവുംശ്രുനതയും- അക്ഷികൾ=കണ്ണുകൾ- രക്തം=വെദനാ- കണ്ഡുപെരി-പൊരുമകീജന്മം=പൊരുമകിയുടെജന്മം- പൊരുമകീ=പൊരുമകീ എന്നപെരായവരളരൊഗം- ജന്മം=ഉൽപത്തി- ശ്രുനതാ=വീക്കം- ഹിജ്ജോ

മൈഗന്ധനമൈവൈവെവണ്ണസ്വപരതീഷ്ണതകം = മീഴ്ചയും ഉ
മൈഗവും സ്വനമൈവവും വൈവണ്ണവും സ്വപരതീഷ്ണതയും =
മീഴ്ച = എക്കിട്ടം - ഉമൈഗം = നടുക്കുക - സ്വനമൈവം = മുലകുടി
ക്കായ്ക - വൈവണ്ണം = നിറം പകച്ചു - സ്വപരതീഷ്ണത = സ്വപ
ത്തിന്നരതീഷ്ണത - സ്വപരം = ശബ്ദം തീഷ്ണത = കൃതത്വം - വൈവണ്ണ
വിറയൽ - മത്സ്യഗന്ധിതം = മത്സ്യഗന്ധിയാവുന്നതുള്ള മ
ത്സ്യഗന്ധി = മത്സ്യത്തിന്റെ ഗന്ധം പോലെ ഇരിക്കുന്ന ഗന്ധ
ത്തൊടു കൂടിയതു - സാമഗന്ധിതം = സാമഗന്ധിയാവുന്നതുള്ള -
സാമഗന്ധി = സാമത്തിന്റെ ഗന്ധം പോലെ ഇരിക്കുന്ന ഗന്ധ
ത്തൊടു കൂടിയതു - സമൃദ്ധം = കുറഞ്ഞൊരു പുളിരസമായിരിക്കുന്ന
ദ്രവ്യം -

സാരം — ശീതപുതനാഗ്രഹത്താൽ ഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട ബാലന്ന
വിറയലുണ്ടാകയും കരയുകയും വിലങ്ങത്തിൽ നൊക്കുകയും ത
ണ്ണീർദാഹമുണ്ടാകയും വയറിറക്കുകയും അതിസാരമുണ്ടാകയും
നൈവലപൊലെയൊ രക്തം പൊലെയൊ ഏന്ധമുണ്ടാകയും ശ
രീരത്തിന്റെ ഭൂതഭാഗത്തിന്നു തണുപ്പും മറ്റൊരാളാഗത്തിന്നു ചൂടു ഉ
ണ്ടാവുകയും ചെയ്യും. അന്ധപുതനയാൽ ഗ്രഹം വാധിച്ചാൽ ക്ഷ
ദ്രിയം പനിയും കരയും ഉണ്ടാകയും ഉറക്കം കുറയുകയും മലം അ
ഴഞ്ഞിട്ടും നിറം മാറിട്ടും ഏന്ധത്തൊടു കൂടിട്ടും പൊവുകയും, ശരീരം
മെലിയുകയും കണ്ണിന്നശക്തിയില്ലായ്മയും കണ്ണുകളിൽ വെദന
യും ചാറിയും പൊന്മകിഴന്നവൽ രോഗവും വീക്കവും ഉണ്ടാകയും
എക്കിട്ട ഉണ്ടാകയും നടുക്കുകയും മുലകുടിക്കായ്കയും ശരീരത്തിന്നനി
റം മാറുകയും കൃതമായി ശബ്ദിക്കുകയും മത്സ്യത്തെ പോലെയൊ പുളി
ച്ചകാടി മുതലായ ദ്രവ്യം പോലെയൊ ഉജ്ജ്വലത്തൊടു കൂടിട്ടു വീക്ക
കയ്യാചെയ്യും -

൨൩- മുഖമണ്ഡിതയാപാണിപാദാസ്ത്രമണീയതാ സിരാഭി
രസിതാഭാഭിരാചിതൊമരതാജപരഃ

൨൪- അരൊചകൊഗംഗാധനംഗൊമൂത്രസമഗന്ധിതാ ദൈവ
ത്യാശ്വാവനീലതംകണ്ണനാസാക്ഷിമർന്നാ

൨൫- കാസഹിഷ്ണാക്ഷിവിക്ഷേപവക്ത്രതപരക്കതാഃ ബ
സ്യഗന്ധൊജപരശ്ശോഷഃപരീക്ഷംഹരിതംഭൂവം

അനൗചയം — മുഖമണ്ഡിതയാ - പാണിപാദാസ്ത്രമണീയതാ
അസിതാഭാഭിഃ - സിരാഭിഃ - ആചിതൊമരതാ - ജപരഃ - അരൊചകഃ
അംഗംഗാധനം - ഗൊമൂത്രസമഗന്ധിതം - ച - ദൈവത്യാ - ശ്വാവനീല
തം - കണ്ണനാസാക്ഷിമർന്നം - കാസഹിഷ്ണാക്ഷിവിക്ഷേപവക്ത്ര

ആതപരക്തരഃ-ബന്ധഗന്ധഃ-ജപരഃ-ശ്ലോകഃ-ഹരിതഃ-ഭവം-പു
 രീകഃ-ച-സ്ത്രഃ-

അനപചാത്മം-മുഖമണ്ഡിതയാത് പാണിപാദാസ്ത്രരമണീ
 യതയും അസിതാഭരണാഭിരികുന്ന സിരകളാൽ ആചിതൊരേ
 രയും ജപരവും അരൊചകവും- അംഗപണവും ഗൊമൃതസമ
 ഗന്ധിതയും വൈതീയികൽ ശ്യാവനീലതപവും കണ്ണനാസാ
 ക്ഷിമദ്ഗനവും കാസഹിസ്താക്ഷിവിക്ഷേപ വക്ത്രവത്തപരക്തത
 കളും ബന്ധഗന്ധവും ജപരവും ശ്ലോകവും ഹരിതമായിയും ഭു
 വമായിയും ഇരിക്കുന്ന പുരീകവും ഭവിക്കും.

പരിഭാഷാ- മുഖമണ്ഡിതം=മുഖമണ്ഡിതമെന്നപെരൊഴ്
 കൂടിയഗ്രന്ഥം- പാണിപാദാസ്ത്രരമണീയതാം=പാണിപാദാസ്ത്ര
 രമണീയമാവുന്നതുള്ളതു- പാണിപാദാസ്ത്രരമണീയം=പാണി
 പാദാസ്ത്രങ്ങളിൽരമണീയം- പാണിപാദാസ്ത്രങ്ങൾ=പാണിക
 ലും പാദങ്ങളും ആസ്ത്രവും- പാണികൾ=കരങ്ങൾ- പാദങ്ങൾ=
 കാലുകൾ- ആസ്ത്രം=മുഖം- രമണീയം=മനോഹരം- അസിതാ
 ഭരണം=കൃഷ്ണ പണ്ണകൾ- (കുറുത്തനിറമായവ) സിരകൾ=തേര
 സ്വകൾ- ആചിതൊരേരത്വം=ആചിതൊരേരമാവുന്നതുള്ളത- ആ
 ചിതൊരം=ആചിതമായിരിക്കുന്ന ഉഭയത്തൊടു കൂടിയവൻ- ആ
 ചിതം=വ്യാപനം- ഉഭയം=വയറ- ജപരം=പണി- അരൊചകം=അർ
 രചി- അംഗപണം=അംഗത്തിന്റെപണനം- അംഗം=ശരീ
 രം- പണനം=ചാട്ടം- ഗൊമൃതസമഗന്ധിതം=ഗൊമൃതസമഗ
 ണ്ധിയാവുന്നതുള്ളതു- ഗൊമൃതസമഗന്ധി=ഗൊമൃതതുല്യമാ
 യിരിക്കുന്ന ഗന്ധത്തൊടു കൂടിയത- ഗൊമൃതതുല്യം=ഗൊമൃത
 തൊടുതുല്യം- വൈതീ=വൈതി എന്നപെരാളഗ്രന്ഥം- ശ്യാവനീ
 ലതപം=ശ്യാവതപവും നീലതപവും- ശ്യാവതപം=കുരുവാളിച്ചതും
 നീലതപം=നീലനിറമാവുന്നതുള്ളതു- കണ്ണനാസാക്ഷിമദ്ഗനം=
 കണ്ണനാസാക്ഷികളുടെമർന്നം- കണ്ണനാസാക്ഷികൾ=കണ്ണവും
 നാസയും അക്ഷിയും- കണ്ണം=മെലവി- നാസം=മുക്ക- അക്ഷി=
 കണ്ണ- മർന്നം=തിരുമുക- കാസഹിസ്താക്ഷിവിക്ഷേപവക്ത്രവ
 ത്തപരക്തതകൾ=കാസവും ഹിസ്തയും അക്ഷിവിക്ഷേപവും
 വക്ത്രവത്തപവും രക്തരയും- കാസം=കുരു- ഹിസ്തം=അക്ഷി-
 അക്ഷിവിക്ഷേപം=മിഴിളരുട്ടുക- വക്ത്രവത്തപം=വക്ത്രവത്തമാ
 വുന്നതുള്ളതു- വക്ത്രവത്തം=വാക്കൊട്ടുക- രക്തതാം=മെലൊക്കുചുവ
 ട്വ- ബന്ധഗന്ധം=ബന്ധത്തിന്റെഗന്ധംപൊലെഇരിക്കുന്ന
 ഗന്ധം- ബന്ധം=കുറിയട- ജപരം=പണി- ശ്ലോകം=മെലിച്ച

൯- ഹരിതഃപച്ചളിച്ചതഃ ദ്രവഃ=അയഞ്ഞതഃ പുരിഷഃ=മലം-

സാരം-— മുഖമണ്ഡിതമെന്നപൊരു ഗ്രഹംബാധിച്ചാൽ കഷ്ടം കാലം മുഖവും മനോഹരമായിരിക്കുകയും വയററത്തുകുറത്തരന്ധ്രകൾ വ്യാപിച്ചിരിക്കുകയും ഹനിതങ്ങളായും രചിയില്ലാതിരിക്കുകയും ശരീരത്തെചാടിക്കുകയും ശരീരത്തിന്നുഗോമൂത്രത്തിന്റെഗന്ധമുണ്ടാകയുംചെയ്യും. രോഗീഗ്രഹംബാധിച്ചാൽ ശരീരത്തിന്റെ ചിലഭാഗംകുരുവാളിച്ചു ചിലഭാഗംനീലനിറത്തിലുളിരിക്കുകയും തന്റെനൈക കൊണ്ടുടങ്ങി ചെവി മുക്കി ഇതുകളെ തിരുമ്പുകയും കാര്യം ഏകിട്ടവുമുണ്ടാകയും കണ്ണുരട്ടുകയും വായകൊട്ടുകയും ചുവപ്പുനിറമുണ്ടാകയും ശരീരത്തിന്നു കറിയടിന്റെ ഗന്ധമുണ്ടാകയും ഹനിയും മേലിച്ചിലു മുണ്ടാകയും മലംപച്ചളിച്ച അയഞ്ഞുപോകയുംചെയ്യും-

൨൯- ജായരെശ്ശിരവത്യാം ക്രമാൽസവാഗസംക്ഷയഃ കേശശാതാനവിചേഷസുപരഭൈവ്യവിവർണ്ണതഃ |

൩൦- നാനാവർണ്ണപുരിഷതപമുദരൈശ്ശിരഃ സായസ്സിരാഃ രാമനഃ ഗുര്യഗന്ധിതപഃ ദീപ്തകലഃ സമ്പന്നഃ |

അനപചം-— ശ്ശിരവത്യാം-ക്രമാൽ- സവാഗസംക്ഷയഃ- കേശശാതഃ- അന്നവിചേഷസുപരഭൈവ്യവിവർണ്ണതഃ- നാനാവർണ്ണപുരിഷതപം-ഉദരൈ- ഗുര്യഗന്ധഃ- സിരാഃ- രാമനഃ ഗുര്യഗന്ധിതപം- ദീപ്തകലഃസമ്പന്നം- ച- ജായരെ-

അനപചായത്വം-— ശ്ശിരവതിനീകൽ ക്രമേണ സവാഗസംക്ഷയവും കേശശാതവും അന്നവിചേഷ സുപരഭൈവ്യവിവർണ്ണതകളും നാനാവർണ്ണ പുരിഷതവും ഉദരത്തിങ്കൽ ഗുര്യകളും സിരകളും രാമനവും ഗുര്യഗന്ധിതവും ദീപ്തകലാസമ്പന്നവും ജനിക്കുന്നു-

പരഭാഷാ-— ശ്ശിരവതീ=ശ്ശിരവതി എന്ന പെരൊട്ടു കൂടിയഗ്രഹം- സവാഗസംക്ഷയം=സപ്താഗങ്ങളുടെ സംക്ഷയം- സപ്താഗങ്ങൾ=സപ്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന അംഗങ്ങൾ- സപ്തങ്ങൾ ഒട്ടാഴിയാതെഉള്ളവ- അംഗങ്ങൾ അവയവങ്ങൾ- സംക്ഷയം=നാശം- കേശശാതം=കേശങ്ങളുടെശാതം- കേശങ്ങൾ=തലമുടികൾ- ശാതം=കൊഴിയുക- അന്നവിചേഷസുപരഭൈവ്യവിവർണ്ണതകൾ=അന്നവിചേഷവും സുപരഭൈവ്യവും വിവർണ്ണതയും- അന്നവിചേഷം=ചൊറപെണ്ട സ്തം- സുപരഭൈവ്യം=ഒച്ചയുണ്ടാക- വിവർണ്ണത=വിവർണ്ണമുള്ളത- വിവർണ്ണം=നിറം മറിയത- നാനാവർണ്ണപുരിഷതപം=നാനാവർണ്ണപുരിഷമാ

പുഷ്പിണീ- നാനാവസ്തപുഷ്പിണീ-നാനാവസ്തപുഷ്പിണീ-
 പുഷ്പിണീ- നാനാവസ്തപുഷ്പിണീ- പുഷ്പിണീ-മലം- ഉദരം=
 വയറു- ഗ്രന്ഥികൾ=മുഴുകൾ- സിരകൾ=തന്മയകൾ- റോമ
 നം=കരയുക- ഗുരൂഗന്ധിതപം=ഗുരൂഗന്ധിയായപുഷ്പിണീ-
 ഗുരൂഗന്ധി=ഗുരൂത്തിന്റെ ഗന്ധം പോലെ ഇരിക്കുന്നഗന്ധ
 തൊട്ട കൂടിയത- ഗുരൂം=കുഴ- ഭീഷ്മകാലം=ഭീഷ്മനുമായിരി
 ന്നകാലം- ഭീഷ്മം=നീണ്ടത- കാലം=സമയം- അനുബന്ധനം=
 അനുഷംഗം- (പററിനിൽക്കുക)

സാരം— ശുക്ലരേവതി എന്ന പെരായ ഗ്രഹം ബാധിച്ചാ
 ൽ കാലംകൊണ്ടു വിരല, കാതിന്റെ തട്ട മുറലായ എല്ലാ ഭാഗ
 ങ്ങളും ഭൂവിച്ഛേദനവും തലമുടി കൊഴിഞ്ഞുപോകയും ചൊരി
 ന്നു രുചിയില്ലായ്മയും ഒച്ചത്തടപ്പും ശരീരത്തിന്ന നിറപ്പകുപ്പു
 യും മഞ്ഞുളിച്ചിട്ടും കറുത്തുപോകുന്നിടംപോലായിത്തീർന്നു മുള
 ലത്തെ അനുസരിക്കുകയും വയിററത്ത മുഴക്കവും തന്മയകളും
 ഉണ്ടാകയും കരയുകയും കഴവിന്റെ ഗന്ധമുണ്ടാകയും വളരെ
 കാലം നിൽക്കുകയും ചെയ്യും-

൩൧. ഉദരഗ്രന്ധയോവൃത്തായസ്പന്ദനാവിധംശക്തഃ |
 ജിഹ്വായാനമിതമഘ്രശ്വാവാതാലുചതംബുജേന്തഃ ||

അനപചഃ— യസ്യ- ഉദര- വൃത്തഃ- ഗ്രന്ധഃ- നാ
 നാവിധം- ശക്തഃ- ജിഹ്വായാഃ- മഘ്ര- നിമിതാ- ശ്വാവം-
 താലു- തം- ബുജേന്തഃ-

അനപചം— യാവനൊരുത്തന്ന ഉദരത്തിങ്കൽ വൃത്ത
 ങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഗ്രന്ധികളും നാനാവിധമായിരിക്കുന്ന ശക്ത
 ത്വം ജിഹ്വയുടെ മഘ്രത്തിങ്കൽ നിമിതരയും ശ്വാവമായിരിക്കു
 ന്ന താലുവും ഭവിക്കുന്നു. അവനെ ബുജിക്കേണം-

പരിഭാഷാ— യാവനൊരുത്തൻ=യാതൊരുബാലൻ- ഉദ
 രം=വയറു- വൃത്തങ്ങൾ=വട്ടത്തിലുള്ളവ- ഗ്രന്ഥികൾ=മുഴുകൾ=
 നാനാവിധം=നാനാപ്രകാരം- ശക്തത്വം=മലം- ജിഹ്വ=നാവ-
 മഘ്രം=നടു- നിമിതാ=നിമിതം- (കുഴി) ശ്വാവം=കരുവാളിച്ച
 തം- താലു=അണ്ണാക്ക- അവൻ=ആ ബാലൻ- ബുജിക്ക=ഉപേ
 കിക്ക-

സാരം— യാതൊരു ബാലന്റെ വയിററത്ത വട്ടത്തിലുള്ള
 മുഴകളും മലം നാനാപ്രകാരമായിരിക്കുകയും നാവിന്റെ നടു
 വിൽ കുഴിയുണ്ടാകയും അണ്ണാക്ക കരുവാളിച്ചിരിക്കുകയും ചെയ്യു

നൂ- ആ ബാലനെ ചികിത്സിക്കരുത-

൩൨. ഭുജ്ഞാനെന്നുംബഹുവിധയൊബാലഃപരിഹീയതേ |
തൃഷ്ണാഗ്രഹീതഃക്ഷാമാക്ഷാമന്തിതഃശുഷ്ണുരേവതീ ||

അനപച- യഃ- ബാലഃ- ബഹുവിധഃ- അന്നം- ഭുജ്ഞാനഃ- പരിഹീയതേ- തൃഷ്ണാഗ്രഹീതഃ- ക്ഷാമാക്ഷഃ- ഭവതി- രം- ശുഷ്ണുരേവതീ- ഹന്തി-

അനപചാത്- യാതൊരബാലൻ ബഹുവിധമായിരിക്കുന്ന അന്നത്തെ ഭുജ്ഞാനൻ എങ്കിലും പരിഹീനനായി ഭവിക്കുന്നു. തൃഷ്ണാഗ്രഹീതനായിട്ടും ക്ഷാമാക്ഷനായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു- അവനെ ശുഷ്ണുരേവതീ ഹനിക്കുന്നു-

പരിഭാഷ- ബഹുവിധം=അനേകപ്രകാരം-അന്നം=ഭക്ഷണസാധനം- ഭുജ്ഞാനൻ=ഭുജിച്ചിട്ടുണ്ടുവൻ- ഭുജിക്ക=ഭക്ഷിക്ക- പരിഹീനൻ=പരിക്ഷീണം- (ഹരാവും ക്ഷീണിക്കുന്നവൻ) തൃഷ്ണാഗ്രഹീതൻ=തൃഷ്ണയാഗ്രഹീതൻ- തൃഷ്ണ=തണ്ണീർദാഹം- ഗ്രഹീതൻ=ഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടവൻ- ഗ്രഹിക്ക=ബാധിക്ക- ക്ഷാമാക്ഷൻ=ക്ഷാമങ്ങളായിരിക്കുന്ന അക്ഷങ്ങളോടുകൂടിയവൻ- ക്ഷാമങ്ങൾ=സ്വപിഷയഗ്രഹണാസമർത്ഥങ്ങൾ- (അവരവരുടെ വിഷയത്തെ ഗ്രഹിപ്പാൻ ശക്തിയില്ലാത്തവ എന്ന സാരം) അക്ഷങ്ങൾ=ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ- (നശിച്ചിരിക്കുന്ന കണ്ണുകളെന്നുമുണ്ടു) ശുഷ്ണുരേവതീ=ശുഷ്ണുരേവതീ എന്ന പെരായ ഗ്രഹം- ഹനിക്ക=കൊല്ലുക-

സാരം- അപ്പം, അട, ചൊറ മുതലായ ഭക്ഷണസാധനങ്ങളെ വഴിപൊലെ ഭക്ഷിക്കുന്നവനാണെങ്കിലും ശരീരം ക്ഷയിക്കുകയും ക്ഷീണം വരുകയും ചെയ്യുന്നു- തണ്ണീർ ദാഹത്തോടും അവരവരുടെ പ്രവൃത്തിയിങ്കൽ ശക്തിയില്ലാത്ത കണ്ണുമുതലായ ഇന്ദ്രിയങ്ങളോടുംഅല്ലെങ്കിൽ പൊയിരിക്കുന്ന കണ്ണോടും കൂടി ഭവിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നു- അവനെ ശുഷ്ണുരേവതീ എന്ന പെരായ ഗ്രഹം നശിപ്പിക്കുന്നു-

൩൩. ഹിംസാരശ്ചച്ചനാകാംക്ഷാഗ്രഹിഗ്രഹണകാരണം |
തത്രഹിംസാത്തകേവലൊമഹാൻവാസ്യതനാസിഃ ||

൩൪. ക്ഷതജിഹ്വപാകപണൻബാലമസുഖീസഃസ്രലോചനഃ | ഭവമൊഹീനവചനഃപൂതിഗന്ധശ്ചജായതേ ||

൩൫. ക്ഷാമൊമൃതപരീക്ഷംസ്വാമുദ്ഗാതിനജ്ജപ്തതേ | ഹസ്തേഽചാലമൃസംരസ്തോഹന്ത്യാത്മാനംരഥാപരം ||

൩൬. തപോചശസ്രകാഷ്ഠാദ്വൈശിംവാദീപുമാവിശെൽ |

അപ്പ മജെ ത്വനെത്ത് പെകുയാമെൻ ചുതപിഡം ||

നൂ. തൃശ്ശൂർ മൊഹൻപുര സ്കൂൾ മേന്മ പത്രവർഷം) ഭക്തം പസർവ്വമാഗ്നൈശ്വരീയം പത്മിശ്വരം പത്മജം

അനപചഃ— മിംസാരതൃപ്തനാകാക്ഷാ- ഗ്രഹഗ്രഹണ
കാരണം- രത്ര- മിംസാരതൃപ്ത- വാലഃ- മഹാൻ- വാ- സൂര്യ
നാസികഃ- ക്ഷരജിഹ്വഃ- വാലം- കപണൻ- അസുവി- സാ
സ്രലോചനഃ- ഭവമഃ- മീനവചനഃ- പുതിഗന്ധഃ- ച-
ജാതതെ- ക്ഷാമഃ- സ്വപ- മൃതപുലിഷം- മൂർത്തി- ന- ഏക
തെ- സംരഹ്വഃ- മിസേന- ഉദ്യമ്യ- ആത്മാനം- തഥാ- അപ
രം- ച- മന്തി- ശസ്ത്രകാഷ്ഠാഭ്യേഃ- തപന്ത- മന്തി- ദീപം-
അഗ്നി-ആവിശേത- വാ-അസ്ത- മജ്ജന്ത- കൂപ- പതന്ത-
അന്യത്-ച- തദധഃ- കല്പാ- തുലാമനമൊമാൻ- പുയസ്വ-
മർദ്ദനം- സമുമാഗ്ദ്ധേഃ- രക്തം- പ്രവരന്തയന്ത- രിഷ്ടാന്ത
ത്തിഃ- ച- ഭവതി- തം- ത്വജന്ത

അപായം — ഹിംസാശത്രു മൂന്നാംകുറം ഗ്രാമഗ്രാമണ
കാരണമാകുന്നു. അതുകൂടി വെച്ചു ഹിംസാശത്രുക്കൾ വെ
ലന്നെ മോന്നെ സൂരനാസിപ്പനായിട്ടും കൂതുകിപ്പനായി
ട്ടും ഹിറവും കപണനായിട്ടും അസുഖിയാമായിട്ടും സാസ്രലൊ
ചന്നനായിട്ടും ഭൃഗുമനായിട്ടും ധീനവചനനായിട്ടും പുതിഗന്ധി
യായിട്ടും ജനിക്കുന്നു. ക്ഷാമനായിട്ടു സ്ഥായിരിക്കുന്ന പുരി
ഷത്തെ മലിക്കുന്നു- ജഗദ്യയെ പ്രാപിക്കുന്നില്ല. സംരജ്ഞ
യിട്ടു ഹസ്തങ്ങളെ ഉദ്യമനം ചെയ്തിട്ടു അത്യാവിനെയും അപ്ര
കാരം അപരനെയും ഹനിക്കുന്നു- ശത്രുകാഷ്ടാദ്യങ്ങൾക്കെണ്ടു
അതുപൊലെ ഹനിക്കുന്നു- ദീപ്തമായിരിക്കുന്ന അഗ്നിയെത്ത
പെരിക്കും- അപ്പകളിൽ മജ്ജിക്കും- കൂപത്തിൽ പരിക്കും.
അന്യത്തായിരിക്കുന്ന തമിഡത്തെ ചെയ്യും- തുടർമമൊഹ
ങ്ങളെയും പുയത്തിന്റെ ഹർനത്തെയും സഞ്ചമാഗ്രങ്ങളുടെ രക്ത
ത്തെയും പ്രഹർത്തിപ്പിക്കും. മിഷ്ടാൻപുത്തെയും ഭവിക്കുന്നു അ
വനെത, ജിക്കുന്നു:-

പരിഭാഷാ—മിംസാരതൃച്ചനാകാം. ക്ഷാ=മിംസാരതൃച്ചന
 ഞ്ചിലുള്ള ക്ഷാ- മിംസാരതൃച്ചനങ്ങൾ=മിംസയും രതിയും
 ഞ്ചനവും- മിംസാ=പ്രധാ- രതി=ക്രീഡാ- ഞ്ചനം=പുജ
 നം- ക്ഷാ=ആഗ്രഹം- ഗ്രഹഗ്രഹണകാരണം=ഗ്രഹഗ്രഹ
 ണത്തിനുകാരണം- ഗ്രഹഗ്രഹണം=ഗ്രഹങ്ങളുടെ ഗ്രഹണം-
 ഗ്രഹങ്ങൾ=സൂര്യാദിഗ്രഹങ്ങൾ- ഗ്രഹണം=ആവേശം- (വോ

ധാ) കാരണം=മൈതു - ഹിംസാത്മകം=ഹിംസാസ്വപരൂപം. (പ
ധത്തിന്നു താല്പര്യമുള്ളത്രയും) ബാലൻ=കുട്ടി. മാമാൻ=യൗ
വന യുക്തനായിരിക്കുന്നപുരുഷൻ-സുതനാസിക്ൻ=സുതയാ
യിരിക്കുന്ന നാസിക്യൊടുകൂടിയവൻ. സുതാ=സ്രവിച്ചത-
സ്രവിക്ക=ഒഴിക്കുക. നാസിക്=മുക്ക. ക്ഷതജിഹ്വൻ=ക്ഷത
യായിരിക്കുന്ന ജിഹ്വയൊടു കൂടിയവൻ. ക്ഷതാ=മറിഞ്ഞത-
ജിഹ്വാ=നാവ. കപണൻ=ശബ്ദിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നവൻ. അസുഖി=
സുഖത്തെടുത്താത്തവൻ. സാസ്രലോചനൻ=സാസ്രങ്ങളായി
രിക്കുന്ന ലോചനങ്ങളൊടു കൂടിയവൻ. സാസ്രങ്ങൾ=അസ്ര
ങ്ങളൊടുകൂടിയവ. അസ്രങ്ങൾ=കണ്ണുനീരുകൾ. ലോചനങ്ങൾ=
കണ്ണുകൾ. ഭവ്യമൻ=ഭവ്വൈനവമിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നവൻ. വമിക്ക=
മരിക്ക. ഹീനവചനൻ=ഹീനമായിരിക്കുന്ന വചനത്തൊടു കൂ
ടിയവൻ ഹീനം=കുറഞ്ഞത. വചനം=വാക്ക്. പുരിഗന്ധി=പു
രിഗന്ധത്തൊടു കൂടിയവൻ. പുരിഗന്ധം=മൃഗന്ധം. ക്ഷാമ
ൻ=ക്ഷീണൻ. സ്വം=തന്നെ സംബന്ധിച്ചത. മൂത്രപുരീഷം=മൂ
ത്രവും പുരീഷവും. പുരീഷം=മലം. മരിക്ക=തിരുക. ജുഹ്വ=
നിദ്രാ. സംരസ്തൻ=സംരംഭത്തൊടു കൂടിയവൻ. സംരംഭം=കൊ
പം. ധന്യങ്ങൾ=കൈകൾ. ഉദ്യമനം=ചൈകം=പൊക്കുക. ആ
ത്മവം=കാശം. അപരൻ അഗ്രൻ. ധനിക്ക=അടിക്കുക. ശസ്ത്ര
കാഷ്ഠാഭ്യങ്ങൾ=ശസ്ത്രകാഷ്ഠങ്ങൾ ആഭിയായിട്ടുള്ളവ. ശസ്ത്രകാ
ഷ്ഠങ്ങൾ=ശസ്ത്രവും കാഷ്ഠവും. ശസ്ത്രം=ആയുധം. കാഷ്ഠം=വ
ടി. മീപുക=മീപിക്കപ്പെട്ടത. മീപിക്ക=ജപിക്ക. അഗ്നി=തി
യ്യ. ആവേശിക്ക=പ്രാപിക്ക. അപ്സകൾ=ജലങ്ങൾ. മജ്ജിക്ക=
മുക്കുക. കൃപം=കിന്നറ. പതിക്ക=വീഴുക. അഗ്നം=മററുള്ളത. ത
ലപിധം=അതുപൊലെ ഉള്ളത. അത=പ്രാണഹരണം. തുലാ
ഹരമാഹങ്ങൾ=തൂട്ടാ മാഹവും. മൊഹവും. തുട=തണ്ണീർമാഹം. മാ
ഹം=ഐല്ലാ അംഗങ്ങളിലും കിന്നറമായ ചൂട. മൊഹം=വൈചി
ത്ര്യം. പുയം=ചലം. ചർക്കം=ചർമം. സപ്തമാർഗ്ഗങ്ങൾ=സപ്തങ്ങ
ളായിരിക്കുന്ന മാർഗ്ഗങ്ങൾ. സർവ്വങ്ങൾ=ഓട്ടാഴിമാതെ ഉള്ളവ.
മാർഗ്ഗങ്ങൾ=വഴികൾ. രക്ഷം=ചൊര. പ്രവർത്തിപ്പിക്ക=പ
റപ്പിപ്പിക്ക=രിപ്പോർപ്പത്തി=രിപ്പത്തിന്റെ ഉൽപത്തി. റി
പ്പം=മരണലക്ഷണം. ഉൽപ്പത്തി=ഉൽഭവം. തൃജിക്ക=ഉപെ
ക്ഷിക്ക.

സാരം— വധിക്കെന്നും എന്നുള്ള ആഗ്രഹവും കളിക്കെന്നും
എന്നുള്ള ആഗ്രഹവും ബാലപുരുഷന്റെ സവികരിക്കെന്നും എ

ന്നുള്ളതത്രഗ്രഹവും ഇങ്ങിനെ മൂന്നു വിധമാകുന്നു- സ്കന്ദാഭിപ്രായമനുസരിച്ചു ബാധിച്ചിട്ടുള്ള കാരണം അതുകൂട്ടിൽവെച്ചു വധിക്കുന്നതെന്നു താല്പര്യമുള്ളഗ്രഹം ബാധിച്ചാൽ കുട്ടിയുടെയൊരു വലുതായവന്റെറായാ മൂക്കിൽനിന്നു വെളും ഒലിക്കുകയും നാവിങ്കൽ പല്ലുകൾകൊണ്ടു കടിച്ചുപ്രണമുണ്ടാക്കുകയും ഹാരവും ഭുജനത്തെയും കൂടിശബ്ദിക്കുകയും സുഖമില്ലാതിരിക്കുകയും കണ്ണുകളിൽ നിന്നു വെളുംപരുകയും വളരെഭുജനത്തോടുകൂടെ മരിക്കുകയും ക്ഷീണത്തോടുകൂടി കുറച്ചുമാത്രം വിശേഷം പറയുകയും ശരീരത്തിങ്കൽ ഭുജനമുണ്ടാകയും ചെയ്യും- ക്ഷീണിച്ചവനായിട്ടു തന്റെ മലമൂത്രങ്ങളെ നല്ലതല്ല എന്നു തൊന്നാതെ കയ്യുകൊണ്ടു കൊഴയ്ക്കുകയും ഭക്ഷണത്തോടുകൂടിയതന്നെ തന്നെയൊ മറ്റൊരുത്തനെയൊ കയ്യുകൾ എടുത്തിപിടിച്ചു അടിക്കുകയും ആയുധംകൊണ്ടൊ വധിക്കൊണ്ടൊ മണ്ണിൽകൂട്ടു കല്ലു മുരലായതു കൊണ്ടൊ അപ്രകാരം തന്നെയൊ മറ്റൊരുത്തനെയൊ അടിക്കുകയും ജപിച്ചിരിക്കുന്ന അഗ്നിയിൽ ചാടുകയും വെളുത്തതിൽ മുങ്ങിപ്പിടിക്കുകയും കീണററിൽ ചാടുകയും അപ്രകാരംതന്നെ തന്റെ പ്രാണനെ നശിപ്പിക്കുന്നതായ വേറെവിധത്തിലുള്ള സാമസത്തെയും ചെയ്യും- തണ്ണീർദാഹം എല്ലാഅംഗങ്ങളിലും കഠിനമായമൂടും മൊയ്കലസ്യം ഇതുകൾ ഉണ്ടാകയും മലത്തെ ശുദ്ധിക്കുകയും രൊമകുലങ്ങളിൽ കൂടി രക്തംപരുകയും വികൃതിവിജ്ഞാനീയാദ്ധ്യായത്തിൽ പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന മരണലക്ഷണ മുണ്ടാകയും ചെയ്യും ഇതുകഴിഞ്ഞു മുള്ളുവനെ ചികിത്സിക്കുക-

നവം രഥസ്രീരതിസല്ലാപഗന്ധസ്രകഭൂഷണപ്രിയഃഘൃഷ്ടശ്യാന്തശ്ശ്യാന്തയോരതികാമനപീഡിതഃ |

അനപയം- രതികാമന- പീഡിതഃ- രഥസ്രീരതിസല്ലാപഗന്ധസ്രകഭൂഷണപ്രിയഃ- ഘൃഷ്ടഃ- ശ്യാന്തഃ- ച- ശ്യാന്തഃ- ഭവതി-

അനപയം- രതികാമനാൽ പീഡിതനായിരിക്കുന്ന ബാലൻ രഥസ്രീരതിസല്ലാപഗന്ധസ്രകഭൂഷണ പ്രിയനായിട്ടും ഘൃഷ്ടനായിട്ടും ശ്യാന്തനായിട്ടും ശ്യാന്തനായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷ- രതികാമൻ=രതിയെ കാമിക്കുന്നവൻ- രതി=ക്രീഡ- കാമിക്ക=ആഗ്രഹിക്ക- പീഡിതൻ=പീഡിപ്പിക്കപ്പെട്ടവൻ- പീഡിപ്പിക്ക=ഭവിപ്പിക്ക- രഥസ്രീരതിസല്ലാപഗന്ധസ്രകഭൂഷണപ്രിയൻ= രഥസ്രീരതിസല്ലാപഗന്ധസ്രകഭൂഷണത്തിങ്കൽപ്രിയൻ- രഥസ്രീരതിസല്ലാപഗന്ധസ്രകഭൂഷ

ണം= രമസ്സം സ്ത്രീരതിയും സല്ലാപവും ഗന്ധവും സ്രവം ഭൂഷണവും- രമസ്സം= നിഷ്പന്നഭാരം- സ്ത്രീരതിസല്ലാപം=സ്ത്രീകളെ ടകൂടിയുള്ളരതിയും സല്ലാപവും- രതി=ക്രീഡാ- സല്ലാപം=സംവാദം- (നന്ദനപോക്ക പറയുക) ഗന്ധം=സൗന്ദര്യം സ്രവം=സ്രവം=മാലാ- ഭൂഷണം= ആഭരണം- പ്രിയൻ= ഇഷ്ടമുള്ളവൻ- ഹൃഷ്ടൻ= ഹൃഷ്ടത്തെടുകൂടിയവൻ- ഹൃഷ്ടം=സന്തോഷം- ശാന്തൻ= ശാന്തിയെടുകൂടിയവൻ- ശാന്തി=ക്ഷമം- ദുസ്സാധൻ= ദുർവ്വൈസാധിക്കപ്പെട്ടവൻയോഗ്യൻ-സാധിക്ക= ചികിത്സിക്ക-

സാരം— ക്രീഡാതൽപരനായിരിക്കുന്ന ഗ്രഹിത്താൻ ബാധിക്കപ്പെട്ട ബാലനെ വലുതായവനെ ആരുമില്ലാത്ത സ്ഥലത്തിങ്കലും സ്ത്രീകളോടുകൂടി കളിക്കുന്നതിനും അവരെടുകൂടി നേരം പൊക്കപറയുന്നതിനും കലം ചന്ദനം, രാമച്ചം, അകില, കന്നുരി, ഇന്ദ്രമിസൗര്യ വസ്ത്രവികലും മാലകളും ആഭരണങ്ങളും താൽപര്യത്തോടുകൂടിയവനായിട്ടും ഏല്പിച്ചൊഴും സന്തോഷത്തോടും ക്ഷമയോടും കൂടിയവനായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു. ആ ബാലൻ വളരെ പ്രയാസപ്പെട്ട ചികിത്സിക്കപ്പെടുന്നവനാകുന്നു-

൨൯- മീനം പരിമൃഗശൻ വശം ശുക്ലേഷ്ടഗുളതാലകം | ശംകിതം വിക്ഷിതത്തെരിപ്തായത്യാതിഭീതതാം ||

൩൦- അന്നമന്നാഭിലാഷപിത്തം നാതിബുദ്ധിജ്ഞതേ | ഗ്രഹിതം ബലികാമനതം വിദ്യാത്സുചസാധനം ||

അനപചം— യഃ- മീനം- വശം- പരിമൃഗശൻ- ശുക്ലേഷ്ടഗുളതാലകം- ശംകിതം- വിക്ഷിതം- നെരി- പ്തായതി- ഭീതതാം- ആയാതി- അന്നാഭിലാഷം- അപി- മത്തം- അന്നം അതി- ന- ബുദ്ധിജ്ഞതേ- ബലികാമന- ഗ്രഹിതം- തം- സുചസാധനം- വിദ്യാത്-

അനപചാർത്ഥം— യാവനൊരുത്തൻ മീനനായിട്ടും വശത്തെ പരിമൃഗശനായിട്ടും ശുക്ലേഷ്ടഗുളതാലകനായിട്ടും ശംകിതമാകും പണ്ണം വിക്ഷിതം. ശബ്ദത്തെ ചെയ്യുന്നു- ധ്വനിക്കുന്നു ഭീതതയെ ആയാനം ചെയ്യുന്നു- അന്നാഭിലാഷനായിരിക്കും സമയത്തിനും കലം മത്തമായിരിക്കുന്ന അന്നത്തെ അധികം ബുദ്ധിജ്ഞാനില്ല ബലികാമനാൽ ഗ്രഹിതനായിരിക്കുന്നവനെ സുചസാധനനെന്ന അറിയെനെ -

പരിഭാഷാ— യാവനൊരുത്തൻ= യാതൊരുബാലൻ- മീനൻ= ക്ഷീണൻ- വശം=മുഖം- പരിമൃഗശൻ= പരിമർച്ചിയത്താലൻ- പരിമർച്ചിക്ക= തുടങ്ങുക- ശുക്ലേഷ്ടഗുളതാലകൻ= ശു

ഏതായാലും എന്ന ഓരോശതാലുക്കളോടുകൂടിയവൻ - ശുദ്ധീകൃതം
 ഈ = വരണ്ടവ - ഓരോശതാലുക്കൾ = ഓരോവും ശതവും താലുവും -
 ഓരോ = ചുരുട്ട - ശതം = കൂടുതൽ - താലു = അളവുകൾ - ശംകിതം = ശങ്ക
 യോടുകൂടുംവണ്ണം - വിക്ഷിപ്തം = നൊക്കുക - ഭീതതാ = ഭീതതപം -
 (പെടി) ആയാനംചൈക = പ്രാപിക്ക അന്നഭിചാഷൻ = അ
 ന്നത്തിൽ അഭിചാഷത്തെടുത്തുകൂടിയവൻ - അഭിചാഷം = ആ
 ഗ്രഹം - ഭരതം = ഭാനംചെയ്യപ്പെട്ടത - ഭാനംചെയ്യ = കൊടുക്കുക -
 ബുദ്ധിക്ഷിപ്തം = ഭജിപ്പാനായിക്കൊണ്ട ഇച്ഛിക്ക - ബലികാമൻ =
 ബലിയെ കാമിക്കുന്നവൻ - കാമിക്ക = ആഗ്രഹിക്ക - ഗ്രഹീതൻ =
 ഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടവൻ - ഗ്രഹിക്ക = ബാധിക്ക - അപൻ = ബാലൻ -
 സുഖസാധനൻ - സുഖസാധിക്കപ്പെട്ടവൻ യോഗ്യൻ -
 സാധിക്ക = ചികിത്സിക്ക -

സാരം — യാതൊരു ബാലൻ ക്ഷീണത്തെടുത്തു മുഖത്തെ
 തുടക്കുകയും ചുരുട്ടം കൊണ്ടയും അളവുകൾ വരുകയും ശംക
 യോടുകൂടി എല്ലാമിക്കിലും നൊക്കുകയും കരയുകയും ധ്വാനിക്കുക
 യും ഭയപ്പെടുകയും അന്നത്തിൽ ആഗ്രഹത്തെടുത്തുകൂടിയവനാ
 ണെ എങ്കിലും കൊടുത്തിരിക്കുന്ന അന്നത്തെ ഭജിപ്പാൻ താല്പ
 ുമില്ലാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു - ബാലികാമനായിരിക്കുന്ന ഗ്ര
 ഹത്താൽ ബാധിച്ചിരിക്കുന്ന ബാലനെ സുഖസാധ്യനെന്നു അ
 റിയെന്നും -

൪൧- ഹനുക്രമം ജായയൊമെസ്സിലമന്ത്രപ്രവർത്തിതൈഃ ।
 ഇതരൈര്യഥാകാമരതിബദ്ധാഭിഭാസതഃ ॥

അനപചം — ഹനുക്രമം - സിലമന്ത്രപ്രവർത്തിതൈഃ - ഹൊ
 മൈഃ - ജായയ - ഇതരൈ - യ - യഥാകാമ - രതിബദ്ധാഭിഭാ
 സതഃ - ജയെൽ -

അനപചം — ഹനുക്രമനെ സിലമന്ത്രപ്രവർത്തിതൈ
 ളായിരിക്കുന്ന ഹൊമങ്ങൾകൊണ്ട ജയിക്കണം - ഇതരങ്ങളെ
 ആകട്ടെ കാമത്തിന്ന തക്കവണ്ണം രതിബദ്ധാഭി ഭാനംകൊണ്ട
 ജയിക്കണം -

പരിഭാഷാ — ഹനുക്രമൻ = ഹനിപ്പാനായിക്കൊണ്ട കാമത്തോ
 ടുകൂടിയവൻ - ഹനിക്ക = കൊല്ലുക - കാമം = ആഗ്രഹം - സിലമന്ത്ര
 പ്രവൃത്തിതങ്ങൾ = സിലമന്ത്രങ്ങളോടുകൂടെ പ്രവൃത്തിതങ്ങൾ -
 സിലമന്ത്രങ്ങൾ = സിലങ്ങളായിരിക്കുന്ന മന്ത്രങ്ങൾ - സില
 ങ്ങൾ = അപരാജിതങ്ങൾ - (മറ്റൊന്നിനാൽ ജയിക്കപ്പെടാത്ത
 വ) പ്രവൃത്തിതങ്ങൾ = പ്രവൃത്തിക്കപ്പെട്ടവ - പ്രവൃത്തിക്ക =

ചെയ്യും - ജയിക്കും = നശിപ്പിക്കും - ഇതരങ്ങൾ = രത്നച്ചിനാകാമർഷം - കാമം = ആഗ്രഹം - രതിബലാഭിമാനം = രതിബലാഭികളുടെ ഭാവം - രതിബലാഭികൾ = രതിയും ബലാഭിയും - രതി = സുഖവാസം - ബലാഭി = പുരുഷൻ - ഭാവം = കൊടുക്കുക -

സാരം - നശിപ്പിപ്പാനിച്ഛയോടുകൂടെ ബാധിച്ചിരിക്കുന്ന ഗ്രഹത്തെ സിദ്ധജ്ഞാധിപിക്കുന്ന മന്ത്രജ്ഞന്റെ ഉടമസ്ഥതയിൽ ചെയ്തിട്ട് ജയിക്കണം - മുഖ്യമന്ത്രകാമൻ അസാധ്യഗ്രഹമാണെന്നും അതിനെ ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടെന്നും പറഞ്ഞിരിക്കും പൊരുത്തമില്ലാത്തതിനാൽ അതിനെ ചികിത്സപരപ്പെടുത്തേണ്ടതല്ല (തസ്യാഭാചരമഃ ക്ലാപസാച്ചിതിത്വേത്) എന്ന സംഗ്രഹത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടാകയാൽ അതിനെ ഉദ്യോഗപരമാസംഹാരചികിത്സിക്കണമെന്ന അർത്ഥമുള്ളതുകൊണ്ടും സിദ്ധമന്ത്രപ്രവൃത്തിതോടു എന്ന പറഞ്ഞതുകൊണ്ടും മന്ത്രജ്ഞൻ ഇത്ര ശക്തി ഉണ്ടെന്നു കണക്കാക്കാൻ പാടില്ലാത്തതുകൊണ്ടും അതിനെയും ചികിത്സിക്കണമെന്ന അറിഞ്ഞുകൊൾക - രതികാമനെയും അച്ചിനാകാമനെയും അവരുടെ ഇഷ്ടത്തിനനുരൂപം സുഖസ്ഥാനത്തെ കൊടുക്കുക, പുരുഷനെ കൊടുക്കുക ഇത്യാദികൾകൊണ്ടും ജയിക്കണം -

രച - അഥ സാധ്യഗ്രഹം ബാലോപവിധിക്കേതശരണേ സ്ഥിതം | ശ്രീപുണ്ഡ്രീകതസംമുഖൈഃ സദാസന്നിഹിതാനലൈഃ ||

രച - വികീർണ്ണഭൂമികസുമന്ത്രവീജാനസംപൈഃ | രക്ഷാഃ ഫലൈരഭജപലിതപ്രദീപഹതപാപ്തനി ||

രച - വ്യവായമദ്യപിശിരനിവൃത്തപരിചാരകൈഃ | പുരാണസ്പഷ്ടീകൃതപരിഷ്കൃതൈരസുഖാംബുനാഃ ||

രച - സാധിതൈരബലാനിബവൈജയന്തി വൃപഭൂമൈഃ | പരിഭൂമികൃതപംഗജൈഃ സുവരണകന്തുഭൈഃ ||

രച - കലോതപംകാപാമാഗ്നിപാലീമധുരിതൃഭിഃ | കാരകം ഘോരമാശ്വതാർകപിതക്ഷിരിപാദഭൈഃ ||

രച - കസേരജകരൈരബലൈഃ സുതസ്ത്രചാചരൈഃ | മഹിപിപ്ലവശ്രീമിസിംഹകീടചർഭിരപൃതമിത്രിതൈഃ ||

രസംഗ്രഹം - അഥ - സാധ്യഗ്രഹം - ബാലം - അഹിഃ - രൂഃ - സിന്ധുസംമുഖൈഃ - സദാ = സന്നിഹിതാനലൈഃ - വികീർണ്ണഭൂമികസുമന്ത്രവീജാനസംപൈഃ - രക്ഷാഃ ഫലൈരഭജപലിതപ്രദീപഹതപാപ്തനി - വ്യവായമദ്യപിശിരനിവൃത്തപരിചാരകൈഃ - വികീർണ്ണൈഃ - ശരണൈഃ സ്ഥിതം - പുരാണസ്പഷ്ടീകൃത - അഭൂതം -

ബലാനിംബവൈജയന്തീവൃക്ഷമൈ- പാരിഭൂകകടപംഗജം
ബുവരണകർണ്ണമൈ- കപോതപം കാപമാഗ്നിപാലീമധു
ശിശുഭിഃ സകരജകരംബൈഃ- കൗകജംഘാമന്മാശൈവതാകപി
ത്വക്ഷീരിപാദമൈഃ- ച- സാധിതന- സുഖാംബുന- പരി
ഷിഞ്ചൽ- സ്നാനസ്യ- ഘൃതമിന്ദ്രിതൈഃ- ഭിപിപ്യഃപ്രോഹി
സിംഹകുടലമുദിഃ- ധൂപഃ- രുചരത്- ച-

അനപചാരം- അനന്തരം സാധ്യഗ്രഹനായിരിക്കുന്ന
ബാലനെ അമ്മസ്നിഹിതം മൂന്നുമാരും സിക്തസംമുഷ്ടമായി എ
ല്ലാജ്ഞാതം സന്നിഹിതാനുലാഭമായി വികീർണ്ണഭൂതികസുമപത്ര
ബീജാന സർപ്പമായി രക്ഷാപല്ലത്തെ പലത പ്രദീപഹ
തപാപ്തമായി വ്യവായമപ്രവിശിത നിവൃത്തപരിചാരകമായി
വിവിക്തമായിരിക്കുന്ന ശാന്നത്തിൽ സ്ഥിതനാക്കി പൂർ
ണ സജ്ജിസ്തമാക്കി അത്യന്തനാക്കിട്ട ബലാനിംബ വൈജ
യന്തീവൃക്ഷമുദകൊണ്ടും പാരിഭൂകകടപംഗജബുവരണ
കർണ്ണമുദകൊണ്ടും കപോതപംകാപമാഗ്നിപാലീമധു ശിശു
കുടലകൊണ്ടും സകരജകരംബജ്ജ്വലായിരിക്കുന്ന കൗകജംഘാമ
ന്മാശൈവതാകപിത ക്ഷീരപാദമുദകൊണ്ടും സാധിതമായിരി
ക്കുന്ന സുഖാംബുനാൽ പരിഷ്കലനം ചെയ്തിപ്പിക്കണം-
സ്നാനഘൃതമിന്ദ്രിതജ്വലായിരിക്കുന്ന ഭിപിപ്യഃപ്രോഹിസി
ംഹകുടലമുദകൊണ്ടു ധൂപംതന്നെ അർപ്പിക്കുകയും വേണം-

പരിഭാഷ- സാധ്യഗ്രഹൻ=സാധ്യമായിരിക്കുന്ന ഗ്ര
ഹത്തെ അടുക്കിയവൻ- സാധ്യം=സാധിക്കപ്പെട്ടവൻ=ചൊഗ്യം-
സംധിക്കം=ചികിത്സിക്ക- അമ്മസ്ത=ഭിവാസം- വാരം=പ്രാവ
ശ്യം- സിക്തസംമുഷ്ടം=പുഷ്പംസംമുഷ്ടമായിരും പിന്നെ സി
ക്തമായിരും ഇരിക്കുന്നത- സംമുഷ്ടം=സമാജ്ഞം=ചെയ്തപ്പെ
ട്ടത- സംമാജ്ഞം=ചെയ്തപ്പെട്ടവൻ=ശുദ്ധിവരുത്തുക- സിക്തം=സെച
നം=ചെയ്തപ്പെട്ടത- സെചനം=ചെയ്തന്നെക്കുക- (അടിപുരളി
ച്ചത എന്നസാരം) സന്നിഹിതാനുലം=സന്നിഹിതമായിരിക്കു
ന്ന അനലനൊടുക്കിയത- സന്നിഹിതം സമീപത്തിൽ ഇ
രിക്കുന്നത- അനലൻ=അഗ്നി- വികീർണ്ണഭൂതികസുമപത്രബീ
ജാനസർപ്പം=വികീർണ്ണജ്വലായിരിക്കുന്ന ഭൂതികസുമപത്രബീ
ജാന സർപ്പങ്ങളെടുക്കിയത- വികീർണ്ണജ്വലം=വികിരണം
ചെയ്തപ്പെട്ടവ- വികിരണം=ചെയ്ത=വിരളം- ഭൂതികസുമപത്ര
ബീജാനസർപ്പങ്ങളും ഭൂതിയും കസുമവും പത്രവും ബീജവും
അനലവും സർപ്പവും- ഭൂതി=ഭൂസ്തം- കസുമം=പുഷ്പം- പത്രം=

ഇല- ബീജം=വിത്ത- അന്നം=ചൊറ- സർവ്വം=ഒട്ടക- ര
ക്ഷോഘ്ലത്തെലജപലിതപ്രദപഥതപാപ്താവ=രക്ഷോഘ്ലത്തെല
ജപലിതമായിരിക്കുന്ന പ്രദീപത്താൽ ഹതമായിരിക്കുന്ന പാ
പ്താവൊടുക്കിയത- രക്ഷോഘ്ലത്തെലജപലിതം=രക്ഷോഘ്ലത്തെ
ലത്താൽജപലിതം- രക്ഷോഘ്ലത്തെലം=രക്ഷോഘ്ലമായിരിക്കുന്ന
തെലം- രക്ഷോഘ്ലം=രക്ഷോഗ്രഹത്തെ ഹനിക്കുന്നത- ഹനി
ക്ക=നശിപ്പിക്ക- ജപലിതം=ജപലിക്കപ്പെട്ടത- ജപലിക്ക=പ്രദാശി
ക്ക- പ്രദീപം=ചിതുക- ഹതം=ഹനിക്കപ്പെട്ടത- ഹനിക്ക=ന
ശിപ്പിക്ക- പാപ്താവം=പാപം- വ്യവായമദ്യപശിതനിവൃത്തപരി
ചാരകം=വ്യവായമദ്യപിശിതങ്ങളിൽനിന്ന നീവൃത്തനായി
രിക്കുന്ന പരിചാരകനൊടുക്കിയത- വ്യവായമദ്യപിശിതങ്ങ
ൾ=വ്യവായവും മദ്യവും പിശിതവും- വ്യവായം=മൈഥുനം- മ
ദ്യം=മദ്യപാനം- പിശിതം=മാസഭക്ഷണം- നിവൃത്തന്മാർ=നി
വൃത്തിച്ചിയിക്കുന്നവർ- നിവൃത്തിക്ക=പിൻപിരിയുക- പരിചാ
രകന്മാർ=ഭൃത്യന്മാർ- വിവർക്കം=വിജനം- (ജനമില്ലാത്തത)- ശ
രണം=ഗൃഹം- സ്ഥിതൻ=സ്ഥിതിചെയ്തിയിട്ടുള്ളവൻ- സ്ഥിതി
ചെയ്ത=ഇരിക്കുക- പുറാണസപ്തിസ്സു=പുറാണ മായിരിക്കുന്ന
സപ്തിസ്സു- പുറാണം=പഴയത- സപ്തിസ്സു=നെയ്യ- അപ്രകൃ
സ്തം=അത്യാജനം ചെയ്തപ്പെട്ടവൻ- അത്യാജനം=ചെയ്ത=തക്ക
ക- ബലാനിംബവൈജയന്തിഗൃഹഭൂമി=ബലവും നിംബ
വും വൈജയന്തിയും ഗൃഹഭൂമിയും- ബലം=കറഞ്ഞാട്ടി- നിം
ബം=വൈപ്പ- വൈജയന്തി=മുത്ത- ഗൃഹഭൂമം=കാന്ന- പാരിഭ
ടികകടംഗജംബൂവരണകർത്തൃണങ്ങൾ=പാരിഭൂമവും കടംഗ
വും ജംബൂവും വരണവും കർത്തൃണവും- പാരിഭൂടികം=വെണ്ണാ
ട- കടംഗം=പലകപ്പാത്രം- ജംബൂ=താവൽ- വരണം=നീ
ർമാതള- കർത്തൃണം=ചുണ്ട- കപൊതപംകാപമാഗ്രപാടലീമധു
ശിഗ്രുക്കൾ=കപൊതപംകവും അപമാഗ്രവും പാടലീയു മധുശി
ഗ്രവും- കപൊതപംകം=അടക്കാമണിയൻ- അപമാഗ്രം=പലി
യകടലാടി- പാടലീ=പാതിരി- മധുശിഗ്രു=പനമുരിക്ക- സകര
ഞ്ജകദംബങ്ങൾ=കരഞ്ജകദംബങ്ങളൊടുക്കിയവ- കരഞ്ജകദം
ബങ്ങൾ=കരഞ്ജയും കദംബവും- കരഞ്ജം=ഉരു- കദംബം=ക
ടമ്പ കുകുജം=ഹമാശൈവതാകപിതകിരിപാദപങ്ങൾ=കാട്ടി
ജംഘയും ഹമാശൈവതയും കപിതവു കിരിപാദവും- കുകുജം
=ഹാ=കാക്കത്താണ്ടി- ഹമാശൈവതം=വെൾവയമ്പ കപിതം
വിതാർ- കിരിപാദം=നാല്ലാമരം- സാധി=സാധിക്കപ്പെട്ട

രഃ സാധീകം=ഉണ്ടാക്കുക- സുഖാംബു=കുറഞ്ഞൊരുമുടൊടു കൂടിയവെളും- പരിഷ്കചനംചെയ്തിപ്പിക്കുക=കളിപ്പിക്കുക- സ്നാതൻ=സ്നാനംചെയ്തിയങ്ങുന്നവൻ- സ്നാനംചെയ്തുകളിക്കുക- ഏതമിത്രീതങ്ങൾ=ഏതത്തൊടുമിത്രീതങ്ങൾ- ഏതം=നെയ്യ- മിത്രീതങ്ങൾ=മിത്രങ്ങളാക്കുപ്പട്ടവ- മിത്രങ്ങൾ=ചെർത്തവ- മീപിവിവ്യഃപ്രോമിസിംഹക്ഷ ചർമ്മങ്ങൾ=മീപിവിവ്യഃപ്രോമിസിംഹക്ഷങ്ങളുടെവർമ്മങ്ങൾ- മീപിവിവ്യഃപ്രോമിസിംഹക്ഷങ്ങൾ=മീപിയും വ്യഃപ്രോമ്യം അനിയും സിംഹവും ഇക്ഷുവും- മീപിവി=പുളിപ്പിച്ചി- വ്യഃപ്രോ=പുലി അനിയം=പമ്പ- ഇക്ഷു=കരടി- ചർമ്മം=തൊലി- ധൃപം=പുക- ആചരിക്കം=ചെയ്യുക-

സാരം. — അന്നന്തരം സുഖസുഖ്യ ഗ്രന്ഥത്തൊടു കൂടിയ ബാലനെ പകൽ മൂന്നു നേരവും അടിച്ചു തളിച്ച ശുദ്ധിപരത്തിയതും ഏല്പാഞ്ഞൊഴും സമീപത്തിൽകൽതിയുള്ളതും ഭ്രൂം, പക്ഷം, മുഞ്ഞുമുതലായതീന്റെറൊല അമര മുതലായതിന്റെറവിത്ത പരമാന്നം, ചെറു കടക- ഇതുകൾ വിതറിയതും ലക്ഷ്മി മുതലായ രക്ഷാപ്ലായയ തൈലംകൊണ്ടു കത്തിച്ചുരിക്കുന്ന വിളക്കിന്നാൽ നശിപ്പിക്കു പ്പട്ടിരിക്കുന്ന പാപത്തൊടു കൂടിയതും മൈഥുനം, മദ്യപാനം, മാംസഭക്ഷണം ഇതുകളില്ലാത്ത ശുശ്രൂഷയൊടു കൂടിയതും ജനബാധ ഇല്ലാത്തതും ആയ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഇരുത്തിട്ട പഴയ നെയ്യ കൊണ്ടു മെൽ പുട്ടിട്ട കുറഞ്ഞൊട്ടിവെര, വെപ്പിൻ തൊലി, മുഞ്ഞവെര, കൊന്നതൊലി, വെണ്മുളിത്തൊലി, പലകപ്പുഴുവനവെര, താവൽതൊലി, നീർമാർത്തത്തിൻതൊലി, ചുണ്ടവെര, അടക്കാമണിയൻവെര, വലിയകടലാടിവെര, പാതിരിവെര, പുനർമുരളവെര, ഉടലിൻതൊലി, കടമ്പിൻതൊലി, കാക്കതൊണ്ടിവെര, പെർവയമ്പ, വിളർമരത്തിൻവെര, നാല്പാമരത്തൊലി ഇപകളിൽ വെച്ചു വെളും അല്ല ചൂടൊടെ പകന്നു കളിപ്പിക്കണം- കളിപ്പിച്ചതിന്റെറ ശേഷം പുളിപ്പിച്ചി, പുലി, പമ്പ, സിംഹം, കരടി ഇവറ്റുകളുടെ തൊലിയിൽ നെയ്യ ചെർത്ത പുകച്ച പുക എൽപ്പിക്കുകയും വെണം-

രഃ. പുതിമശാംഗസിദ്ധാത്മവചാഭ്യോരഭിപ്രകൈഃ | സകഷ്ണൈസ്സഹരൈർദ്ധൃപസ്സവഗ്രഹവിമൊക്ഷണഃ ||

അനപചം— സകഷ്ണൈഃ- സഹരൈഃ- പുതിമശാംഗസിദ്ധാത്മവചാഭ്യോരഭിപ്രകൈഃ- ധൃപഃ- സവഗ്രഹവിമൊക്ഷണഃ- ഭവതി-

അനപചം— സകഷ്ണങ്ങളായി സഹരങ്ങളായിരിക്കുന്ന

പുരീഷാംഗസംഗ്രഹം വചാഭ്യന്തരം ഭീഷ്മകൃഷ്ണകൗശളാഭ്യം സമ്പ്രദായം വിമോക്ഷണമായി ഭവിക്കുന്നു.

പരിഭാഷാ — സകുഷ്മശാലം = കൃഷ്ണശാലാഭ്യന്തരം = കൃഷ്ണം = കൊട്ടം - സപ്തകൃഷ്ണം = പൃതശ്ചകൃഷ്ണാഭ്യന്തരം = പൃതം = നെയ്യ - പുരീഷാംഗസംഗ്രഹം വചാഭ്യന്തരം ഭീഷ്മകൃഷ്ണകൗശളാഭ്യം സിദ്ധാർത്ഥം, വചസു ഭാഗ്യം ഭീഷ്മകൃഷ്ണം - പുരീഷാംഗം = പുരീഷാംഗമെന്ന പെരൊട്ടകൃഷ്ണാഭ്യന്തരം - (കമ്പളകൊറ്റൻ എന്നു മുണ്ട) സിദ്ധാർത്ഥം = കടുകു - വചം = വചനം - ഭാഗ്യം = ചെക്കുതം - ഭീഷ്മകൃഷ്ണം = അയമൊതം - പൃതം = പൃതം - സമ്പ്രദായവിമോക്ഷണം = സമ്പ്രദായങ്ങളുടെ വിമോക്ഷണം - സമ്പ്രദായം = സമ്പ്രദായമായിരിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങൾ - സമ്പ്രദായം = ഒട്ടം = ഹിമാന്തം ഉള്ള വ - വിമോക്ഷണം = വിമോചനം - (പുരീഷാംഗങ്ങളും കൊണ്ടുള്ള പീഡയെയും നശിപ്പിക്കുന്നത എന്ന സാരം)

സാരം — പുരീഷാംഗങ്ങളെ വചാഭ്യന്തര വിഷാംഗനിരസനാലും പരം ഗജപിപ്പികവ്യോൽക്കാരാലും മുനിനീതിതാദാശംഗിയം എന്ന പ്രമാണ മുണ്ടകയാൽ പുരീഷാംഗമെന്നുള്ളതിന്നു ഉത്തരംകൊടുത്ത്, വചനം, കായം, വിഷാലം, ഇന്ദ്രപ്ര, പാടകിഴക്കു അന്തിരിപ്പിപ്പി, ചുരുക്കം, മുളം, തിപ്പിപ്പി ഇതുകൊണ്ടു അയമൊതംകയാൽ ഇതുകൊണ്ടു അല്ലെങ്കിൽ കമ്പളകൊറ്റൻ എന്ന അർത്ഥം മുണ്ടകയാൽ അതൊ കൊട്ടം, വചനം, ചെക്കുതം, അയമൊതം, ഇതുകൾ കൂട്ടി നെയ്യ ചെക്കുതം പകച്ചപക, പൃതം ഗ്രന്ഥങ്ങൾ കൊണ്ടുള്ള ഭൂമിയെയും നശിപ്പിക്കും -

അർ. സർവ്വപാപിംബപത്രാണിമുഖശാലാപചാ ॥ ഭൂജ്വലപത്രാണിമുഖശാലാപചാ ॥

അപചാ — സർവ്വപാപിംബപത്രാണി - അശാലാപചാ മുഖം - വചം - ഭൂജ്വലപത്രം - പൃതം - അഭം - പൃതം - സമ്പ്രദായം സിദ്ധാർത്ഥം ഭവതി -

അപചാർത്ഥം — സർവ്വപാപിംബപത്രാണി - അശാലാപചാ മുഖത്തിൽ നിന്ന മുഖം, വചനം, ഭൂജ്വലപത്രം - പൃതം - ഇതുകൾ കൊണ്ടുള്ള പൃതം സമ്പ്രദായവിമോക്ഷണമായി ഭവിക്കുന്നു -

പരിഭാഷാ — സർവ്വപാപിംബപത്രാണി = കടുകുകൾ - നിംബപത്രങ്ങൾ = നിംബത്തിന്റെ പത്രങ്ങൾ - നിംബം = വെപ്പ - പത്രങ്ങൾ = ഇലകൾ - അശാലാപചാ = മധയമുക്കി - മുഖം = വെർ - വചം = വചനം - ഭൂജ്വലപത്രം = ഭൂജ്വലത്തിന്റെ പത്രം - ഭൂജ്വലം = വെർമരം - (പുതന്നു

കേണമുണ്ടു) പത്രം=ഇല- ഏതം=നെയ്യ-ധൂപം=പുക- സമുഗ്ര
ഹനിമിഹ്നം=സമുഗ്രമുണ്ടെന്നിബന്ധനംചെയ്യുന്നത-സ
മുഗ്രമുണ്ടാം=സവങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങൾ- സമുണ്ടാം=
ഒട്ടോഴിയാതെഉള്ളവ- നിബന്ധനംചെയ്യ=നശിപ്പിക്കുക-

സാരം— കടക, വെപ്പില, മലയമക്കിവെര, വയമ്പ, പെ
രമരത്തിന്നില ഇതുകൾ നെയ്യ കൂട്ടി ചെർത്ത പുകച്ചാൽ സമു
ഗ്രന്ഥങ്ങളും നശിക്കും-

ഭൂം. ഗൊളംഗചമഞ്ചാലാഹിനിശ്ചോകപുഷ്പശാഖിം!
നിബപത്രാജ്യകടകാമന ജ്വഹതീഭവം ||

ഭൂ. കാപ്താസാസ്ഥിവാലോപ്രയവദൈവാഹപസർപ്പം
മയൂരപത്രംശ്രീവാസസൂക്ഷ്മകേശസരാദം |

ഭൂ. മുതലാസ്ഥമസ്മദുത്രണഭാവിതംദൃഷ്ടചുണ്ണിതം |
ധൂപനംചഹിതംസമുദ്രൈകുവിഷമജപരം ||

അനപചം — മുതലാസ്ഥ- ബന്ധമുത്രണ- ഭാവിതം- ദൃ
ഷ്ടചുണ്ണിതം- ഗൊളംഗചമ- ബാലാഹിനിശ്ചോക- പുഷ്പ-
ശാഖിം- നിബപത്രാജ്യകടകാമനം- ജ്വഹതീഭവം- കാപ്താ
സാസ്ഥിവാലോപ്രയവദൈവാഹപസർപ്പം- മയൂരപത്രം-
ശ്രീവാസഃ- തുഷം- രാമം- കേശം- ധൂപനം- സമുദ്രൈകു-
വിഷമജപരം- ച- ഹിതം-

അനപചാത്മം— മുതലാസ്ഥത്തിങ്കൽ ബന്ധമുത്രണകൊണ്ടു
ഭാവിതമായി ദൃഷ്ടചുണ്ണിതമായിരിക്കുന്ന ഗൊളംഗ ചമഞ്ചാ
ലാഹിനിശ്ചോകവും പുഷ്പശാഖിവും നിബപത്രാജ്യ കടകാ മന
നവും ജ്വഹതീഭവവും കാപ്താസാസ്ഥിവാലോപ്രയവദൈവാ
ഹപസർപ്പവും മയൂരപത്രവും ശ്രീവാസവും തുഷവും സരാദം
മായിരിക്കുന്ന കേശവും ധൂപനമായിട്ട സമുദ്രങ്ങളിലും വിഷ
മജപരത്തിങ്കലും ഹിതമാകുന്നതു-

പരിഭാഷാ— മുതലാസ്ഥം=മുത്തികാകൃതമായിരിക്കുന്ന ഭാ
സ്ഥം- മുത്തികാകൃതം=മുത്തികകൊണ്ടുകൃതം- മുത്തികാ=മണ്ണ-
കൃതം=ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടത- ഭാസ്ഥം=പാത്രം- ബന്ധമുത്രം=ബന്ധ
ത്തിന്റെമൂത്രം- ബന്ധം=കുറിയാട- ഭാവിതം=പ്രപ- (പാകം
ചെയ്യത) ദൃഷ്ടചുണ്ണിതം=ദൃഷ്ടമാകാവണ്ണ, ചുണ്ണിതം- ദൃഷ്ടം=
ഭൂ- ചുണ്ണിതം=ചുണ്ണിതമാക്കപ്പെട്ടത- ചുണ്ണം=പൊടി- ഗൊളം
ഗചമഞ്ചാലാഹിനിശ്ചോകം=ഗൊളംഗചമഞ്ചാലവും അഹി
നിശ്ചോകവും- ഗൊളംഗചമഞ്ചാലം=ഗൊവിന്റെ ഗുഹയും
ചമഞ്ചം ബാലവും- ഗൊപം=പശു- ഗുഹം=കുറമ്പ- ചമു=മൈ

ലി- ബാലം=പുഷ്പരമം- അഹിനീമൊകം=പാമ്പിൻവള- വൃഷ്ടം=ശവിട്ടം=വൃഷ്ടം=ശത്തിന്റെവിട്ട- വൃഷ്ടം=ശം=മോഷ്ടം=രൻ- (പുഷ്പ) വിട്ടം=മലം- നിംബപത്രാജ്യകടകാമനം=നിംബപത്രവും=ആജ്യവും കടകയും മനവും- നിംബപത്രം=വെളില ആജ്യം=നെയ്യും- കടകം=കടകരോഹിണി- മനം=മലങ്കാരക്ക- ബ്രഹ്മരീപയം=വെൾവഴുതിനയും ചെറുവഴുതിനയും- കാഷ്ഠാസാസ്ഥിചലാ ലോഡ്രയവദൈവാന്മാസം=കാഷ്ഠാസാസ്ഥിയും വചയം ലോഡ്രവും യവവും ദൈവാന്മായും സർപ്പവും- കാഷ്ഠാസാസ്ഥി=പരത്തിക്കര- വചം=വരമ്പ- ലോഡ്രം=പാച്ചൊറ്റി തൊലി- യവം=യവധാന്യം-ദൈവാന്മാം=ദൈവന്മാരും- സർപ്പം=കടക- മയൂരപത്രം=പീലി- ശ്രീവാസം=തിരുവട്ടപ്പരം- തൃഷം=ഉമി- സരാമം=രാമന്റെതാട്ടുകുടിയത- രാമം=കായം- കേശം=തലമുടി- ധൂപനം=പുകക്കുക- സർവ്വഭൂതങ്ങൾ=സർവ്വജ്ഞായീരിക്കുന്ന ഭൂതങ്ങൾ=സർവ്വജ്ഞം=ഒട്ടാഴിയാതെഉള്ളവ- ഭൂതങ്ങൾ=ഗ്രഹങ്ങൾ- വിഷമജപരം=വിഷമമെന്ന പെരെടുക്കുടിയപനി- ഹിതം=പത്രം-

സാരം — പശുവിന്റെറകൊമ്പ തൊലി, വാലിന്റെചെരും, പാമ്പിൻവള, പുഷ്പക്കാട്ട്, വെളില, കടകരോഹിണി, മലങ്കാരക്ക, ചെറുവഴുതിനവെര, വെൾവഴുതിനവെര, പരത്തിക്കര, വരമ്പ പാച്ചൊറ്റിതൊലി, യവം, ദൈവന്മാരും, കടക, പീലി, തിരുവട്ടപ്പര, ഉമി, കായം, തലമുടി, ഒരുമണ്ണുകൊണ്ട ഉണ്ടാക്കിയ പാത്രത്തിൽ കുറിയടിന്റെറ മൂത്രത്തിൽ വെച്ചിട്ടു നല്ല വസ്ത്രം പൊടിച്ച് നെയ്യുകുട്ടി പുകക്കണം- ആപുക ഏല്പാഗ്രഹിക്കാമെന്നും വിഷമസംജ്ഞയായിരിക്കുന്ന സതതാദി ജപാക്ഷയെയും നശിപ്പിക്കും.

ഭൂ. അനന്താഗ്രാസ്ഥിതഗരംമരിചംമധുരോഗണം । സുഗാലപിന്നാമുസ്സാചകുക്ഷിതൈസ്തൈർഘൃതംപചെൽ ॥

ഭൃ. മരമുലരസക്ഷീരയുക്തംതത്ഗ്രഹജിതപരം । രാസ്സാശ്ചപ്രാശ്ചമതീവപഞ്ചമുലബലാഘനാൽ ॥

ഭൂ. ക്വാമെസപ്പിപചെൽ പിഷ്ഠേശ്ശരീബാഹ്യോഷ്ഠചിത്രക്കൈഃ । പാവാളിംഗമധുരപയസ്സാഹിംഗുരഭിഃ ।

ഭൃ. സഗ്രഹമിക്ഷേപ്തേന്ദ്രയവൈശ്ലിശ്ശൊസുതസതതം ഹിതം । സർവ്വരോഗഗ്രാഹഹരംഭീപനംബലവണ്ണമം ॥

അനപച.— അനന്താഗ്രാസ്ഥിതഗരം മരിചം മധുരംഗണം । സുഗാലപിന്നാമുസ്സാചകുക്ഷിതൈസ്തൈർഘൃതം മരമു

ലരസക്ഷീരയുക്തം- പലതം- പചെൽ- തൽ- പരം- ഗ്രഹജിതം-
 രസ്സാപ്തം- കൃമീവശ്ലപഞ്ചമുപബദ്ധനാൽ- കപാഥം- പി
 ഞ്ച- സഗ്രന്ധികൈ- സെന്ദ്രയവൈ- ശാരിബാപ്താഷ
 ചിത്രകൈ- പാവാവിളഗമയുപവസ്യദാഹി- ഇദാതളി- സ
 ങ്ഗി- പചെൽ- തൽ- ശിരോ- സതതം- ഹിതം- സച്ചരോഗ
 ഗ്രഹമരം- ലിപനം- ബലവണ്ണം- ഭവതി-

അപചാരം- അനന്താശ്വമിതഗരം- മരിചവും മ
 ധുരമായിരിക്കുന്ന ഗനവും സുഗാലപിന്നയും മുസ്സയും കല്പി
 തക്കളായിരിക്കുന്ന അതുകൾക്കൊണ്ടു ഭരമുചരസക്ഷീരയുക്തമാ
 യിരിക്കുന്ന പലതത്തെ പചിക്കുന്നു. അത ഹിതവും ഗ്രഹജി
 തമായി ഭവിക്കുന്നു. രസ്സാപ്തം തീവശ്ലപഞ്ചമുപ ബലവ
 ഘനത്തിൽ നിന്ന കപാഥത്തിൽ പിടിച്ചുക്കൂട്ടായി സഗ്രന്ധി
 കക്കൂട്ടായി സെന്ദ്രയവക്കൂട്ടായിരിക്കുന്ന ശാരിബാപ്താഷചി
 ത്രകക്കൂട്ടംകൊണ്ടും പാവാവിളഗമയുപവസ്യദാഹി- ഇദാതളം
 കൊണ്ടു, സപ്പി ങ്ഗിനെ പചിക്കുന്നു. അത ശിരൂവിനെ ഹി
 ങ്ക്തം ചെയ്തും മരിചയിലും സച്ചരോഗ ഗ്രഹമരമായിട്ടു, ലിപന
 മായിട്ടും ബലവണ്ണമായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു.

പരിഭാഷ- അനന്താശ്വമിതഗരം- അനന്തയും ആശ്വ
 സ്ഥയും തഗരവും- അനന്തം- കൊടുത്തു- ആശ്വമി- മാങ്ങ
 യളിൽ- തഗരം- തടവം- മരിച- മുളക- മധുരം- മധുരസം-
 ഗനം- മൂലം- സുഗാലപിന്നം- മുച്ചില- മുസ്സ- മുത്തക്കുടീ
 ങ്ക- കല്പിതക്കൾ- കല്പമാക്കപ്പെട്ടവ- അതുകൾ- അനന്താദ ക
 ൾ- ഭരമുച രസക്ഷീരയുക്തം- ഭരമുച രസത്തൊടും ക്ഷീര
 തൊടും കൂടിയത- ഭരമുചരസം- ഭരമുചത്തിന്റെ രസം- ഭര
 മുച- ഭരമുചമെന്ന പെരൊടു കൂടിയത- രസം- ക്ഷീരം- ക്ഷീ
 രം- പാല- പലതം- പെട്ട- പചിക്ക- പാകം ചെയ്തു- അത- സപ്പി
 ങ്ഗ- ഗ്രഹജിതം- ഗ്രഹങ്ങളെ ജയിക്കുന്നത- രസ്സാപ്തം- കൃമ
 തീവശ്ലപഞ്ചമുപബദ്ധനാൽ- രസ്സയും പ്തം- കൃമീ- വശ്ല
 പഞ്ചമുപവും ബദ്ധം- ഘനവും- രസ്സ- അരത്തം- പ്തം- കൃമ
 തീ- ഭരിചയും മുച്ചിലയും- വശ്ലപഞ്ചമുപം- വലിയ പഞ്ചമുപം-
 ബദ്ധം- കടുത്താട്ടി- ഘനം- മുത്തം- കപാഥം- കഷായം- പി
 ഞ്ച- പെടിക്കപ്പെട്ടവ- പെടിക്ക- അർക്കം- സഗ്ര
 ന്ധികക്കൾ- ഗ്രന്ധികത്തൊടു കൂടിയവ- ഗ്രന്ധിക- കാട്ടു
 പ്പി- സെന്ദ്രയവക്കൾ- ഇന്ദ്രിയവത്തൊടു കൂടിയവ- ഇന്ദ്രിയ
 വം- കൊടുപ്പാലയ്ക്കി- ശാരിബാപ്താഷചിത്രകക്കൾ- ശാരി

വെയും വ്യോജവും ചിത്രകവും- ശാരിബാ=നന്നാരി- വ്യോ
 ക്ക=ത്രിംഗ- (ചുക്ക മുളകു തിപ്പലി) ചിത്രകം=കോട്ടവെലി- പാ
 രാവിതംഗമധ്യകപയസ്യാമി-ഇദാതക്കൾ=പാറയും വിതംഗവും
 മധ്യകവും പയസയും ഹിംഗുവും ഭാരവും- പാരാപാടക്കിഴക്കു-വി
 തംഗം=വിഴാലരി- മധ്യകം=ഇരട്ടിമധ്യം- പയസ്യാ=അടപരിയ
 ന്കിഴക്കു- ഹിംഗു=കായം- ഭാരം=രേഖതാരം- സപ്തിസ്സ=നെ
 യ്യ- പചിക്ക=കാച്ചുക- അരക്കനയ്യ- ശിശു=ബാലൻ- ഹിതം=
 പത്മ്യ- നവരോഗഗ്രഹഹരം=സമുരോഗഗ്രഹങ്ങളെ ഹരി
 കുന്നത- സമുരോഗഗ്രഹങ്ങൾ സവരോഗങ്ങളും സവഗ്രഹ
 ങ്ങളും- സവരോഗങ്ങൾ=സവങ്ങളായിരിക്കുന്ന രോഗങ്ങൾ-
 സവങ്ങൾ=ഒട്ടൊഴിയാതെ ഉള്ളവ- രോഗങ്ങൾ=വ്യാധികൾ- സ
 വഗ്രഹങ്ങൾ=സമുങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഗ്രഹങ്ങൾ- മീപനം=ജാ
 രാഗിയെ ഭീഷിപ്പിക്കുന്നത- വലവണ്ണം=വലവണ്ണങ്ങളെ
 മാനംചെയ്യുന്നത- വലവണ്ണങ്ങൾ=വലവും വണ്ണവും- വെ
 ലം=ശക്തി- വണ്ണം=കാന്തി- മാനമെകംകൊടുക്കുക-

നൂറു- കമിഴ, കൂലു, പാതിരി, പലകപ്പയ്യന്ന, മുത്ത
 ഒഴല, മുളിപ്പം ചെറുവഴതിന, വെൾവഴതിന, തെരിഞ്ഞിലം
 ഇതു കളിട വെര ക്ഷായം വെച്ചതിൽ കൊടുത്തുവെര, മാങ്ങ
 യന്റെ തരകം, മുളക- സുത്രസ്ഥാനത്തിങ്കൽ പറക്കപ്പെട്ട ഹെ
 മായെക്കൊണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന മധുരഗന്ധ, മുളിലവെര, മുത്ത
 ങ്ങൾക്കു ശുദ്ധ ഇതുകൾ കൽക്കമായിട്ട പാലു, കൂട്ടികാച്ചിയ നെ
 യ്യ സെവിച്ചാൽ ഗ്രഹങ്ങളെ നശിപ്പിക്കും- അത്ത, ഒരിലവെ
 ര, മുളിലവെര, കമിഴിൻവെര, കൂളത്തിൻവെര, പാതിരിവെ
 ര, പലകപ്പയ്യന്നവെര, മുത്തവെര, കുറുണ്ടാട്ടിവെര, മുത്തങ്ങ
 ക്കിടയ്ക്ക ഇതുകളുടെ ക്ഷായത്തിങ്കൽ കാട്ടതിപ്പലിവെര, കൊട
 കപ്പാലയരി, നന്നാരികിഴക്കു, ചുക്ക, മുളക, തിപ്പലി, കൊടുവെ
 ലിക്കിഴക്കു, പാടക്കിഴക്കു, വിഴാലരി- ഇരട്ടിമധ്യം അടപരിയ
 ന്കിഴക്കു, കായം, മേവന്താരം- ഇതുകൾ കൽക്കമായി കാച്ചിയ
 നെയ്യ ബാലനെ പാലുകൊണ്ടു ജീവിക്കുന്ന കാലത്തും അന്നു
 കൊണ്ടു ജീവിക്കുന്ന കാലത്തും ക്ഷീരാനങ്ങൾകൊണ്ടു ജീവി
 കുന്ന കാലത്തും പത്മ്യമായി ഭവിക്കുന്നു- എല്ലാരോഗങ്ങളെയും
 നല്ലഗ്രഹങ്ങളെയും നശിപ്പിക്കുന്നതായിട്ടും ജരാഗിയെ വ
 ധിപ്പിക്കുന്നതായിട്ടും ശരീരത്തിന്ന ശക്തിയെയും കാന്തിയെയും
 ഉണ്ടാക്കുന്നതായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു-

൫൭ ശാരിബാസുരഭീബ്രഹ്മീശംഖിനീകുസുസ്സപൈദി വ

ചാശപഗന്ധാസുരസയുക്തൈസ്തപ്തിവീപാചിതം ||

ഭൂപ. രന്നാശയെൽഗ്രഹാൻസപ്താൻപാനെന്നാഭ്യുജ്ഞേന ച | ഏതാനിഭൂതവിദ്യായാംവക്ഷ്യന്തേയാനിരാതിച ||

ഭൂ. യുജ്ഞാത്തമാബലിംഹൊമം സ്തപനംമന്ത്രതന്ത്രവിൽ പുതീകരഞ്ജാത്തപക്വതംക്ഷീരിദ്വോബെച്ചരാഭപി ||

നാ. തുബീവിശാലാരുളകശമീവിലപകപിത്മതഃ ഉൽകപാ മൃതായൈതദ്രോത്രബാലാനംസ്തപനംശിവം ||

അനപയം—വചാശപഗന്ധാസുരസയുക്തൈഃ ശാരിബാ സുരഭീബ്രഹ്മീശംഖിനീകക്ഷുസഷ്പടൈഃ സപ്തിഃ-വിപാചയെൽ- തൽ- പാനെന്നം അഭ്യുജ്ഞേന- ച- സപ്താൻ- ഗ്രഹാൻ- നാശയെൽ- ഭൂതവിദ്യായാം- യാനീ- ഏതാനി- വക്ഷ്യന്തേ- താനീ- ച- യുജ്ഞാൽ- മന്ത്രതന്ത്രവിൽ- രഥാ- ബലിം- ഹൊമം- സ്തപനം- ച- യുജ്ഞാൽ- പുതീകരഞ്ജാൽ- തപക്വ- ക്ഷീരിദ്വ്യഃ- ബെച്ചരാൽ- തുബീവിശാലാരുളകശമീവിലപകപിത്മതഃ- പത്രം- അപി- തൊയ- ഉൽകപാമൃ- തൽ-ബാലാ- നാം- രാത്രേ- സ്തപനം- ശിവം-

അനപയാത്ഥം— വചാശപഗന്ധാസുരസ യുക്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന ശാരിബാസുരഭീ ബ്രഹ്മീ ശംഖിനീകക്ഷു സഷ്പടങ്ങൾകൊണ്ടു സപ്തിസ്തിനെ പചിക്കെണം- അത പാനം ഹേതുവായിട്ടും അഭ്യുജ്ഞാനം ഹേതുവായിട്ടും സമുത്തരമായിരിക്കുന്ന ഗ്രഹങ്ങളെ നശിപ്പിക്കും ഭൂതവിദ്യയിങ്കൽ യാദവിച ഏതങ്ങൾ വചിക്കപ്പെടുന്നു. അതുകളെയും യഃജിക്കെണം. മന്ത്രതന്ത്രവിത്ത അപ്രകാരം ബലിയെയും ഹോമത്തെയും സ്തപനത്തെയും യഃജിക്കെണം. പുതീകരഞ്ജത്തിങ്കൽനിന്നു തപക്വം ക്ഷീരികൾനിന്നും ബെച്ചരത്തിങ്കൽനിന്നും തുബീവിശാലാരുളക ശമീ വിലപകപിത്മങ്ങളിൽനിന്നും പത്രവും തൊയത്തിങ്കൽ ഉൽകപമായിട്ടു അത ബാലന്മാർക്കു രാത്രിയിങ്കൽ സ്തപനശിവമായി ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— വചാശപഗന്ധാസുരസയുക്തങ്ങൾ=വചാശപഗന്ധാസുരസങ്ങളോടുകൂടിയവ- വചാശപഗന്ധാസുരസങ്ങൾ=വചയും അശപഗന്ധവും സുരസവും- വചാ=വയവം- അശപഗന്ധം=അമക്കരം- സുരസം=മുത്താമ- യുക്തങ്ങൾ=കൂടിയവ- ശാരിബാസുരഭീബ്രഹ്മീശംഖിനീകക്ഷുസഷ്പടങ്ങൾ=ശാരിബയും സുരഭിയും ബ്രഹ്മിയും ശംഖിയും കക്ഷുവും സഷ്പടവും- ശാരിബാ= നന്നാഭി- സുരഭി= വഴ- ശംഖിനീ=

ശംഖപുഷ്പം- കഷ്ടം=കൊട്ടം- സർപ്പം=കടുകു- സപ്തീസ്തം=നെ
യ്യ- പചിക്ക=കാച്ചുക- അരം=നെയ്യ- പാനം=സെവിക്കുക- അ
ഭ്യഞ്ജനം=തെക്കുക- സമ്പുഷ്പം=ഓട്ടാഴിയാരെ ഉള്ളവ- ഭൂതവി
ദ്വാ=ഭൂതപ്രതിഷേധാർദ്ധ്യായം- ഏതങ്ങൾ=നൈകൾ- വചി
ക്ക=പറയുക- അതുകൾ=നൈകൾ- മന്ത്രതന്ത്രവിത്=മന്ത്രരത്ന
ങ്ങളെ അറിയുന്നവൻ- മന്ത്രതന്ത്രങ്ങൾ=മന്ത്രവും രത്നവും- വെ
ലി=വെലിക്കും- സ്തപനം=സ്താനം- പൂരീകരണം=ഉഷ്ണ- രാപ
കം=രോധി- ക്ഷീരികൾ=നാല്പാമരങ്ങൾ- ബുദ്ധ്യം=ചെറുതെ
ക്ക- തുംബീവിശാലാർദ്ധകശമീവിലപകപിന്മുഖങ്ങൾ=തുംബിയും
വിശാലയും അരളവും ശമിയും വിലവും കപിന്മുഖവും- തും
ബീ=പെച്ചുര- വിശാലം=കാട്ടുവെള്ളരി- അരളം=പെരുമരം- ശ
മീ=വഹ്നി- വിലപം=കൂവളം- കപിന്മുഖവിളാർ- പത്ം=ഇല-
തൊയം=ജലം- ഉൽകാപിനം=കഷായം വെക്കുക- ബാലാർദ്ധ
ശിശുക്കൾ- സ്തപനം=സ്താനകകം- ശിവാ=ശുഭം-

സാരം— ഭവന്ത, അർദ്ധക്കരം, ഭൂതാവ, നന്നാരിക്കിഴക്കു,
വഴ, ബ്രഹ്മി, ശംഖപുഷ്പം, കൊട്ടം, കടുകു- ഇതുകൾ കഷായം ക
ല്ലമായി കാച്ചിയ നെയ്യ സെവിച്ചാലും രെച്ചാലും ഏല്പാഗ്രഹങ്ങ
ളെയും നശിപ്പിക്കും. ഭൂതപ്രതിഷേധാർദ്ധ്യായത്തിൽ യാച
ചില നെയ്യകളെ പറയുന്നു. ആ നെയ്യകളും മെൽ പ്രകാര മാ
യാൽ ഏല്പാ ഗ്രഹങ്ങളെയും നശിപ്പിക്കും- മന്ത്രത്തെയും തന്ത്ര
ത്തെയും അറിയുന്ന വൈദ്യൻ പൂജയെയും ഹോമത്തെയും ചെ
യ്യണം- കുളിപ്പിക്കുകയും വെണം- ഉഷ്ണിൻതൊലി, നാല്പാമ
രം, ചെറുതെക്ക, പെച്ചുര- കാട്ടുവെള്ളരി, പെരുമരം, വഹ്നി, കൂ
വളം, വിളാർമരം, ഇതുകളുടെ ഇലകളും ഇട്ടുവെച്ച വെള്ളം ഗ്ര
ഹങ്ങൾ രാത്രി വെപവാന്മാരാകകൊണ്ട ആ കാലത്തിങ്കൽ ബാ
ലന്മാരെ കുളിപ്പിപ്പാൻ ഏറ്റവും നല്ലതാകുന്നു-

നാമം അനുബന്ധാത്മമാത്മശ്രോത്രഹാപായെപ്യപ്രോൻ
ബാലാമയനിയെധൈക്കഭേജ്ജെസ്സമുപാചരേൻ |

അനപായം— ഗ്രഹാപായെ- അനുബന്ധാൻ- ഉപദവൻ-
അപി- യഥാത്മശ്രോ- ബാലാമയനിയെധൈക്കഭേജ്ജെ
സമുപാചരേൻ-

അനപായം— ഗ്രഹാപായത്തിൽ അനുബന്ധങ്ങളാ
യിരിക്കുന്ന ഉപദയങ്ങളെയും യഥാത്മശ്രോമാകും വന്നു ബാലാമ
യ നിയെധൈക്ക ഭേജ്ജെക്കൊണ്ട സമുപചരിക്കണം-

പരിഭാഷ— ഗ്രഹാപായംഗ്രഹങ്ങളെക്കൊണ്ടയും അപ

തും=നാശം- അനുബന്ധങ്ങൾ=അനുഷംഗങ്ങൾ- (പിന്നെയും പറിനിൽക്കുന്നവ) ഉപഭവങ്ങൾ=ഉപഭവവ്യധികൾ- യഥാക്രമം=യഥാവ്യധി- (വ്യധിയെഅനുസരിച്ചു എന്നതും) ബാലാമയനിയോഗ്യതയോജ്ഞങ്ങൾ=ബാലാമയ നിയോഗ്യതയോജ്ഞങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഭോജ്യങ്ങൾ- ബാലാമയനിയോഗ്യതയോജ്ഞങ്ങൾ=ബാലാമയനിയോഗ്യതയിൽ ഉൾക്കൾ- ബാലാമയനിയോഗ്യതയോജ്ഞങ്ങൾ=ബാലാമയപ്രതിഷേധം- ഉൾക്കൾ=പറക്കപ്പെട്ടവ- ഭോജ്യങ്ങൾ=ഭോജ്യങ്ങൾ- സമുപചരിക്കു=വഴിപൊലെ ഉപചരിക്കു- ഉപചരിക്കു=പ്രവൃത്തിക്കു-

സാരം— മേൽ പറഞ്ഞ ചികിത്സകൾ കൊണ്ടു ഗ്രഹങ്ങളുടെ നാശം ഭവിക്കുകയും സമയത്തിനകം ഗ്രഹാവേശം മേതുവായിട്ട് കൊപിച്ചിരിക്കുന്ന സന്നിപാതംകൊണ്ടു പിന്നെയും പറിക്കിടക്കുന്ന ഉപഭവവ്യധികളേ വ്യധിയെ അനുസരിച്ചു ബാലാമയ പ്രതിഷേധാധ്യായത്തിനകൽ പറക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഭോജ്യങ്ങൾകൊണ്ടു വഴിപൊലെ ചികിത്സിക്കേണം= ഇവിടെ കാരണത്തിന്റെ നാശത്തിങ്കൽ കാഴ്ചയും നശിക്കും എന്ന ന്യായം കൊണ്ടു ഗ്രഹങ്ങളുടെ നാശത്തിനകൽ ഗ്രഹനിമിത്തമായിരിക്കുന്ന വ്യധിക്കും ശമം ഭവിക്കും എന്ന പറയാതെ കൊണ്ടു ഏതൊരു പിന്നെയും പറിക്കിടക്കുന്നത എന്ന പറഞ്ഞു എന്ന ശങ്കക്കു ഗ്രഹാവേശം മേതുവായിട്ട് കൊപിച്ചിരിക്കുന്ന ഭോജ്യംകൊണ്ടുണ്ടായിരിക്കുന്ന രോഗത്തിന്നു തന്നെ ഗ്രഹനാശം മേതുവായിട്ട് ഉണ്ടായിരിക്കുന്ന ഭോജ്യസാമ്യം മേതുവായിട്ട് പ്രായേണ ശമം ഭവിക്കും. ഭോജ്യത്തിനാകട്ടെ ശമനകരങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഭോജ്യങ്ങളോടുകൂടാതെ കണ്ട സ്ഥിരത ഭവിക്കില്ല- ഭോജ്യത്തിന്നു സ്ഥിരത ഭവിക്കില്ലെങ്കിൽ രോഗത്തിന്നു നിവൃത്തിയും ഭവിക്കില്ല. എന്നതുകൊണ്ടു ഗ്രഹനാശത്തിനകലും അനുബന്ധം ഭവിക്കുന്നു എന്നുള്ളതു യുക്തം തന്നെ എന്നും യഥാക്രമം എന്നതിന്നു യഥാവ്യധി എന്ന അർത്ഥമാകയാൽ യഥാവ്യധി എന്നു തന്നെ സ്പഷ്ടമാകുംവണ്ണം പറയാതെ കണ്ടു യഥാക്രമം എന്ന പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു ഗ്രഹാവേശം മേതുവായിട്ട് ഉണ്ടായിരിക്കുന്ന രോഗങ്ങൾ സാധ്യങ്ങളാണെന്നു കിട്ടും കൃത്യസാധ്യമായിട്ട് തന്നെ ഭവിക്കുന്നു- സുഖസാധ്യമായി ഭവിക്കുന്നില്ല എന്നു രൊന്നിക്കുന്നു എന്നും അറിഞ്ഞു കൊൾകയും ചെയ്യണം..

ഇതി വാദാസംഗതമകരമാനന്ദനാഥപണ്ഡിതപാത്ര

ശബരകൃതഃ : അഷ്ടാംഗഹൃദയപ്രാഖ്യാനേ സാരാർത്ഥേ
ബാലോപചരണീയം തൃതീയാദ്ധ്യായഃ.

അഷ്ടാംഗഹൃദയം ബാലോപചരണീയം

ചതുർത്ഥാദ്ധ്യായപ്രാരംഭഃ

അഥാതത്ര ഭൂതവിജ്ഞാനീയം നാമാദ്ധ്യായം വ്യാഖ്യാസ്യ
മഃ | ഇതിഹസ്സാഹാരൈര്യഥാഭയാമഹർഷഃ -

൧. ലക്ഷ്യയെന്തെന്നവിജ്ഞാനവാക്ചെഷ്ടാബലപെരു
ഷ്ടം | പുരുഷപെരുഷ്ടംയത്രതത്രഭൂതഗ്രഹവദേന്ത ||

അനപയം— യത്ര- പുരുഷ- ജ്ഞാനവിജ്ഞാനവാക്ചെ
ഷ്ടാബലപെരുഷ്ടം- അപെരുഷ്ടം- ലക്ഷ്യയെന്ത- തത്ര-ഭൂതഗ്ര
ഹം- വദേന്ത-

അനപയാത്ഥം— യാതൊരു പുരുഷങ്കൽ ജ്ഞാന വിജ്ഞാ
ന വാക്ചെഷ്ടാബല പെരുഷ്ടത്തെ അപെരുഷ്ടമായിട്ട ല
ക്ഷിക്കും അവങ്കൽ ഭൂതഗ്രഹത്തെ വദിക്കുന്നും-

പരിഭാഷാ— ജ്ഞാനവിജ്ഞാനവാക്ചെഷ്ടാ ബലപെ
രുഷ്ടം=ജ്ഞാനവും വിജ്ഞാനവും വാക്യം ചെഷ്ടയും ബലവും
പെരുഷ്ടവും- ജ്ഞാനം=അറിവ- വിജ്ഞാനം=വിശേഷജ്ഞാ
നം- ചെഷ്ടാ=പ്രവൃത്തി- ബലം=ശക്തി- പെരുഷ്ടം=പ്രതാപം-
അപെരുഷ്ടം=പെരുഷ്ടമല്ലാത്തത- പെരുഷ്ടം=പുരുഷങ്കൽ ഭൂ
തിക്കുന്നത- ലക്ഷിക്ക=കാണുക- വദിക്ക=പറയുക-

സാരം— യാതൊരു പുരുഷങ്കൽ സ്വതഃ ഉള്ള സാമാന്യര
നിവിനെയും ശാസ്ത്രാദികളെ കെട്ടെടുത്തായിരിക്കുന്ന വിശേഷ
ജ്ഞാനത്തെയും സംസ്കൃതവാക്കിനെയും അത്യുച്ചഭാഷണത്തെയും
(ഒറക്കെ പറക) പ്രവൃത്തിയെയും മേഘബലത്തെയും പ്രാണ
ബലത്തെയും പ്രതാപത്തെയും മുഖെ ഉണ്ടാവാത്തതായിട്ട ക
ണുനും- ആപുരുഷങ്കൽ ഭൂതഗ്രഹ ബാധയുണ്ടെന്ന പറയുന്നേ

൨. ഭൂതസ്ത്രൂപപ്രകൃതിഭാഷാ ഗത്യാഭിചെഷ്ടിതൈഃ | യ
സ്ത്വാനുകാരാകുരുതൈന്നവീഷ്ടംതമാമിശൈൽ ||

അനപയം— രൂപപ്രകൃതിഭാഷാഗത്യാഭിചെഷ്ടിതൈഃ യ
സ്ത്വ- ഭൂതസ്ത്വ- അനുകാരം- കുരുതെ- താ തൈ- ആവിഷ്ടം-
ആമിശൈൽ-

അനപയാത്വം— രൂപപ്രകൃതി ഭാഷാഗത്യാഭി ചെഷ്ടിത
ങ്ങൾകൊണ്ടു യാതൊരു ഭൂതത്തിന്റെ അനുകാരത്തെ ചെയ്യുന്നു-
അവനെ അവനാൽ ആവിഷ്ടനെന്ന ആശയമിരിക്കണം-

പരിഭാഷാ— രൂപപ്രകൃതിഭാഷാഗത്യാഭിചെഷ്ടിതങ്ങൾ=രൂ
പവും പ്രകൃതിയും ഭാഷയും ഗത്യാഭിചെഷ്ടിതവും- രൂപം=വെ
ഷ്ടം- പ്രകൃതി=സ്വഭാവം- ഭാഷാ=വാക്കു- ഗത്യാഭിചെഷ്ടിതം=
ഗത്യാഭിയായിരിക്കുന്നചെഷ്ടിതം- ഗത്യാഭി=ഗതിമുതലായതും-
ഗതി=ഗമനം- (നടക്കുക) ചെഷ്ടിതം=പ്രവൃത്തി- അനുകാരം=
അനുകരണം- (അനുസരിച്ചുചെയ്യ) അവൻ=ആപരദർശൻ-
അവൻ=ആഭൂതം- ആവിഷ്ടൻ=ആവേശിക്കപ്പെട്ടവൻ- ആ
വേശിക്കു=ബാധിക്കു- ആശയമിരിക്കു=കല്പിക്കു-

സാരം— യാതൊരുപരദർശൻ വേഷംകൊണ്ടും സ്വഭാവം
കൊണ്ടും വാക്കുകൊണ്ടും നടക്കുകമുതലായപ്രവൃത്തികൾകൊണ്ടും
ഭവേദാനവാദിഭേദങ്ങളിൽവെച്ചു ഏതൊരുഭൂതത്തെഅനുസരി
ച്ചപ്രവൃത്തിക്കുതന്നെ ആപരദർശനെ ആഭൂതത്താൽ ബാധിക്കപ്പെ
ട്ടിരിക്കുന്നു എന്നറിയാതെയിരിക്കണം-

൩- സൈഷ്ടാദശവിധാഭവമാനവാദിവിഭേദതഃ | ഐതു
സ്യഭൗതികൈരതൃസദ്യുഃപുഷ്പകൃതൈരഥവാ ||

൪- പ്രജാപരാധസ്സുതരാംതൈനകാമാഭിജ്ഞനാ | ലുപ്യധർമ്മ
പ്രതാപാരഃപുഷ്പാ നപൃതിവർത്തതെ |

അനപയം— സുഃ- ഭവേദാനവാദിവിഭേദതഃ- അഷ്ടാദശ
വിധഃ- ഭവതി- തദനുഷ്ഠകൈര- തു- സദ്യുഃ- അഥവാ- പുഷ്പ
കൃതഃ- പ്രജാപരാധഃ- സുതരാം- ഐതുഃ- ഭവതി- കാമാഭിജ്
ഞനാ- തൈ- ലുപ്യധർമ്മപ്രതാപാരഃ- പുഷ്പാൽ- അപി- അ
തിവർത്തതെ-

അനപയാത്വം— അവൻ ഭവേദാനവാദിവിഭേദം ഐതുവാ
യിട്ട അഷ്ടാദശവിധമായിവേർക്കുന്നു-തദനുഷ്ഠകതികലാകട്ടെസ
ദ്യുഃകൃതമായിയൊ എന്നിയെപുഷ്പകൃതമായിയൊ ഇരിക്കുന്നപ്ര
ജാപരാധം ഏറ്റവുംഐതുവായിവേർക്കുന്നു- കാമാഭിജ്ഞമായി
രിക്കുന്ന അതുകൊണ്ടു ലുപ്യധർമ്മപ്രതാപാരനായിരിക്കുന്നവൻ

പുഷ്പനാരകുടീ അതിവർത്തിക്കുന്നു.

പരിഭാഷാ— അവൻ=ഭൂതം. ദൈവദാനവാദിവിഭേദം=ദൈവദാനവാദികളുടെ വിഭേദം. ദൈവദാനവാദികൾ=ദൈവദാനവാദന്മാരുടേതിയുള്ളവർ. ദൈവദാനവാദന്മാർ=ദൈവവാദം. ദാനവാദന്മാരും. ദൈവവാദൻ=ദൈവകർമ്മം. ദാനവാദന്മാർ=അസുരന്മാർ. വിഭേദം=വിശദീകരണമുള്ളഭേദം. അഷ്ടാഭരവിധം=അഷ്ടാഭരമാകുന്നവിധത്തോടുകൂടിയതു. അഷ്ടാഭരം=പതിനെട്ടു. വിധം=പ്രകാരം. തന്മയകുതി=അതിന്റെതന്മയകുതി. അതു=ഭൂതം. അന്മയകുതി=അന്മയം. (ബാധാ) സമ്യക്തം=ഇഹജന്മത്തിങ്കൽ ചെയ്യപ്പെട്ടതും. പുഷ്പതം=പുഷ്പജന്മത്തിങ്കൽ ചെയ്യപ്പെട്ടതും. പ്രകാശപരം=ബുദ്ധിയോടുകൂടാതെകണ്ടുപാടിയിരിക്കുന്ന പാപവിശേഷം. ഹേതു=കാരണം. കാമാഭിജ്ഞം=കാമാഭിമതവുമായിട്ടു ജന്മത്തോടുകൂടിയതു. കാമാഭി=കാമത്തോടുകൂടിയുള്ളതു. കാമം=രത്നഗ്രഹം. അതു=പ്രകാശപരം. പുഷ്പധർമ്മപ്രകാശമർദ്ദം=പുഷ്പമായിരിക്കുന്ന ധർമ്മപ്രകാശത്തോടുകൂടിയവൻ. പുഷ്പം=കുലം. ധർമ്മപ്രകാശം=ധർമ്മവും. പ്രതപം=ആചാരവും. ധർമ്മം=തന്റെകുലത്തിങ്കൽചെയ്യേണ്ടുന്നകർമ്മം. പ്രതപം=ബ്രഹ്മചര്യം. ആചാരം=ദിനചര്യപ്രായത്തിൽ പഠിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നനിത്യപ്രവൃത്തി. പുഷ്പനാർ=പുഷ്പക്കുളപ്പൊൻ യോഗ്യന്മാർ. അതിവർത്തിക്കും=അതികൂടിക്കും.

സാരം— ഭൂതം, ദൈവൻ, ദാനവൻ, ഗന്ധർവൻ, ഉരഗം, യക്ഷൻ, ബ്രഹ്മരക്ഷസൻ, രക്ഷസ്സ്, പിശാചം, പ്രേതം, കൂശ്മാസം, കാലോർമ്മ, മന്ദകിരണം, പെതാളം, പിതൃ, മൂനി, ഗുരു, ബ്രഹ്മൻ, സിദ്ധൻ- ഇങ്ങിനെ പതിനെട്ടുപ്രകാരമാകുന്നു- അവർബുദ്ധിപാൻ ഇഹജന്മത്തിങ്കൽ ചെയ്യതൊ പുഷ്പജന്മത്തിങ്കൽ ചെയ്യതൊ രണ്ടുബുദ്ധികൂടാതെസംപാദിച്ചപാപമാകുന്നു കാരണം. കാമക്രോധലോഭമദമാനാദികൾഹേതുവായിട്ടു ഉണ്ടായിരിക്കുന്നപാപംകൊണ്ടു തന്റെകുലത്തിന്നു യോഗ്യമായിരിക്കുന്ന കർമ്മത്തെ ബ്രഹ്മചര്യംദിനചര്യപ്രായത്തിൽ പഠിക്കത്തക്കപോലെ ഉള്ളനിത്യാനുഷ്ഠാനത്തെയും ചെയ്യാത്തവനായിട്ടു അഷ്ടൻ, ഗുരനാഥൻ, മഹാക്ഷിമാൻ, ദൈവവാൻ, പൃഥ്വീവാൻ, വൈദ്യവാൻ- എന്നുതുടങ്ങിയുള്ളവരെകൂടി അതികൂടിക്കുന്നു.

ഭൂതം=പ്രാണമയ്യാഭാപാപമാത്മാപചാതിനാ! ദൈവായോഗ്യനാല്ലാതിഗ്രഹാക്ഷിഭൂപ്രഹാരിണഃ!!

അനപചം— തഥാ- ദിനമയ്യാഭാപാപം- ആത്മാപചാ

തിനും തം ക്ഷീരപ്രഹാരിണഃ- മൈവാദഃ- അപി- അനു
പ്ലന്തി-

അനപചം— അപ്രകാരംഭിന്നമല്പമനായി പാപനായി
ആത്മാപചാതിയായിരിക്കുന്ന അവനെക്കുറിച്ചുപ്രഹാരികളായി
രിക്കുന്ന മൈവാദികൾക്കു അനുസരിച്ചുപറയുന്നു-

പരിഭാഷാ— ഭിന്നമല്പമനഃ=ഭിന്നയായിരിക്കുന്ന മല്പമ
മൈവാദീയവൻ- ഭിന്നഃ=അതിക്രിമിച്ചത- മല്പമഃ= കൃത്യകൃത്യ
വ്യവസ്ഥ- (ചെയ്യുമെന്നുള്ളതിന്റെയും ചെയ്യരുതാത്തതിന്റെ
യും ഉറപ്പു) പാപൻ=പാപത്തെടുക്കിയവൻ- ആത്മാപചാ
രി=ആത്മാവിന്റെ ഉപഹാരി- ആത്മാവ=താൻ- ഉപഹാരി=അ
ശുദ്ധകാരി (ചീത്തപ്രവൃത്തിയെ ചെയ്യുന്നവൻ) ക്ഷീരപ്രഹാരി
കൾ=ക്ഷീരത്തിൽ പ്രവേശിക്കാൻപോകുന്നവർ- ക്ഷീരം=പഴുത
പ്രവേശിക്ക=പ്രവൃത്തിക്ക- മൈവാദികൾ= മൈവൻതുടങ്ങിയുള്ളവ
ർ- അനിക്ക=നശിപ്പിക്ക-

സാരം— അപ്രകാരംഭിന്നമല്പമനായൊക്കെയും ഇന്നതചെയ്യ
യ്ക്കുകയാണെന്നുള്ളവ്യവസ്ഥയൊടുക്കുത്തവനായിയും പാപത്തെ
ടുക്കുത്തവനായിയും തന്നിരിക്കുന്നതൊക്കെയൊക്കെയൊക്കെ താല്പ
യ്യത്തൊടു കൂടിയവനായിരിക്കുന്ന പുരുഷനെമൈവാദികൾ
ക്കു മുമ്പെമല്പമനാരികൾക്കുമെന്തുവായിട്ട ഉണ്ടായിരിക്കുന്നപാ
പമെന്തുവായിട്ട കൊന്നതിനെപൊലെ ആക്കിട്ട രണ്ടാമതെക്കു
ല്ലനും മൈവാദികൾക്കു പഴുതുന്നൊക്കിയിരിക്കുന്നവരാകുന്നു-

൩- മിദംപാപമിയാരംഭഃപാപാനിഷ്ടസ്യകർമ്മണം।
൪- ഏകസ്യശുശ്രൂഷാസ്ഥാനംശുശ്രൂഷാദിഷ്ടവാനിശി। മീ
ഗാസസ്യംഗുരൊന്നിദാമരവിധിസംവനം॥

൧- അശുചൈവൈവാദാധിപരസ്യതകസംകരഃ। മൊമതത്ര
ബലിജ്ഞാനവിഗുണപരികർമ്മം॥

൨- സമാസാദിനചയാദിപ്രോക്താചാരവൃത്തികൾഃ। ഗുണ
നിശ്ചിതപ്രതിപത്തായാദശ്ചോസ്സാനന്ദം॥

അനപചം— പാപകീയാരംഭഃ- അനിഷ്ടസ്യ- കർമ്മണംഃ
പാപഃ- ശുശ്രൂഷാസ്ഥാനാദിഷ്ട- നിശി- വാ- ഏകസ്യ- അവി
സ്ഥാനം- മീഗാസസ്യം- ഗുരഃ- നിദാ- രതഃ- അവിധി
സംവനം- അശുചഃ- മൈവതാദാധി- പരസ്യതകസംകരഃ-
മൊമതത്രബലിജ്ഞാനം- വിഗുണം- പരികർമ്മ- സമാസാദി
ദിനചയാദിപ്രോക്താചാരവൃത്തികൾ- ച- ക്ഷീരം- ഭവരി- സ
തഃ- ശുശ്രൂഷാപ്രതിപത്തായാദശ്ചോസ്സാനന്ദം- നന്ദം- ഗുണനിഷ്ഠ

അനപചാരം — പാപക്രിയാരംഭവും അനിഷ്ടമായിരിക്കുന്ന കർമ്മത്തിന്റെ പാപവും. ശ്രുത്യന്തിംകലോശ്ശാന്നാദികളിലോ നിശ്ചയിക്കലോ ഏകന്റെ അവസ്ഥാനവും. മിഗപാസസ്വപ്നം ഗുരുവിന്റെ നിന്ദയും രതിയുടെ അവിധിസേവനവും അശുചിയുടെ മൈവതാരാധിയും പരസൂതകസംകരവും ഹോമരത്നബലിജ്വലകളുടെ വിഗുണമായിരിക്കുന്ന പരിഷ്കർപ്പം സമാസനമിനചശ്വാമിപ്രോക്താചാരവൃത്തികളും ക്ഷീദ്രമായിരിക്കുന്നു. സുരന്മാർ ശുക്ലപ്രതിപത്രയൊമശിക്ഷിൽ നരനെഗ്രഹിക്കുന്നു.

പരിഭാഷാ — പാപക്രിയാരംഭം = പാപക്രിയയുടെ ആരംഭം. പാപക്രിയാ = പാപകർമ്മം. ആരംഭം = പ്രവൃത്തി. അനിഷ്ടം = അശുഭം. കർമ്മം = പ്രവൃത്തി. പാകം = പരിണാമം. ശ്രുത്യം = ശ്രുത്യഗുണം. ശ്ലാശാന്നാദി = ശ്ലാശാനം തുടങ്ങിയുള്ളതും. ശ്ലാശാനം = ചൂടലം. നിശ്ചാ = മാത്രി. ഏകനം = ഒരത്തൻ. അവസ്ഥാനം = അവസ്ഥിതി. (ഇരിക്കുക) മിഗപാസസ്വപ്നം = മിഗപാസനാവൃത്തികളുടെ. മിഗപാസൻ = മിക്കുന്ന മാസസ്സോടുകൂടിയവൻ. വാസസ്സ = വസ്ത്രം. (നഗ്നനെന്നസാരം) ഗുരു = ആചാര്യൻ. നിന്ദാ = ഗർഭം. രതി = സുരൻ. അവിധിസേവനം = അവിധിയുടെ സേവനം. അവിധി = വിധിശുദ്ധത്തം. വിധി = നിയമം. സേവനം = സേവനം. അശുചി = ശുചിയല്ലാത്തവൻ. ശുചി = ശുദ്ധൻ. മൈവതാരാധി = മൈവയുടെ ആരാധന. ആരാധി = പൂജാ. പരസൂതകസംകരം = പരസൂതകത്തിന്റെ സംകരം. പരസൂതകം = പരന്റെ പരസൂതകം. പരൻ = അന്യൻ. സൂതകം = പൂജ. സംകരം = സംബന്ധം. ഹോമരത്നബലിജ്വലകൾ = ഹോമവും തന്ത്രവും ബലിയും ഇജ്യയും. ബലി = പൂജാ. ഇജ്യ = യാഗം. മിഗുണം = വിചരിതം. പരിഷ്കർമ്മം = പരിചരണം. (പ്രവൃത്തി) സമാസം = സംക്ഷേപം. മിനചശ്വാമിപ്രോക്താചാരവൃത്തികൾ = മിനചശ്വാമിപ്രോക്താചാരങ്ങളുടെ വൃത്തികൾ. മിനചശ്വാമിപ്രോക്താചാരങ്ങൾ = മിനചശ്വാമിപ്രോക്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന ആചാരങ്ങൾ. മിനചശ്വാമിപ്രോക്തങ്ങൾ = മിനചശ്വാമിക്ക് പ്രോക്തങ്ങൾ. മിനചശ്വാമി = മിനചശ്വ. തുടങ്ങിയുള്ളതും. പ്രോക്തങ്ങൾ = പാദപ്പെട്ടവ. ആചാരം = അനുഷ്ഠാനം. വൃത്തികൾ = അതികൃമണം. ചീദ്രം = ഗ്രഹങ്ങൾ. സുരന്മാർ = മൈവഗ്രഹങ്ങൾ. ശുക്ലപ്രതിപത്രയൊമശിക്ഷ = ശുക്ലപ്രതിപത്തും ശുക്ലത്രയൊമശിയും. ശുക്ലപ്രതിപത്തും = വെളുത്തപ്രതിപദം. ശുക്ലത്രയൊമശി = വെളുത്തത്രയൊമശി. ഗ്രഹിക്കു = പാധിക്കു.

സാരം.— പാപകർമ്മത്തെ പ്രവൃത്തിക്കുകയും വളരെ അനിഷ്ട കർമ്മത്തെ ചെയ്യുകയും സഹായമില്ലാതെ കുറ്റമറ്റതല്ലാത്തവനായി ഉയിർക്കുകയും ചൂടല വധസ്ഥാനം മുക്കട്ടവഴി നാൽക്കൊൽപെരു വഴി ഇത്രാളികളിലും രാത്രിയിലും ഒരത്തൻതന്നെപൊയിത്തരിക്കുകയും നഗ്നനായിരിക്കുകയും ഗുരുവിനെ നിന്ദിക്കുകയും വെണ്ടകാലങ്ങളിലല്ലാതെയും പെണ്ടതുപൊലെ അല്ലാതെയും മൈഥുനത്തെ ചെയ്യുകയും കുളിച്ചു ശുദ്ധിയോടുകൂടാതെ കണ്ടു പോരുന്ന നാരെപ്പൂജിക്കുകയും പഴയുള്ള വരെ തൊടുകയും മൊരം, നന്ദം, ബലി, യാഗം- ഇതുകൾ കവണ്ടുതുപൊലെ അല്ലാതെ ചെയ്യുകയും ഭിന്നചയ്യയിനംകളും പെരെ ധർമ്മശാസ്ത്രത്തിനകലും പഠത്തതുപൊലെ അല്ലാതെ നിതാചാരത്തെ ചെയ്യുകയും ഇതുകൾക്കെക്കെയും ഗ്രാമങ്ങൾക്കു ബാധിപ്പാനുള്ള സമയമാകുന്ന എന്ന അറിഞ്ഞു കൊൾക. മേവഗ്രാമങ്ങൾ വെളുത്ത പ്രതിപദ ദിവസവും വെളുത്ത ത്രയോദശി ദിവസവും പൂർണ്ണനെ ബാധിക്കുന്നു.

പം. ശുക്ലത്രയോദശീ കൃഷ്ണപാദശ്യാർദ്ധനവഗ്രഹാഃ | ഗന്ധർവ്വചതുർത്വം ചാഭ്യോർദ്ധ്വോദശീപുനഃ ||

പ.പ. പഞ്ചമ്യം ശുക്ലസപ്തമ്യം ചാഭ്യോർദ്ധ്വോദശീപുനഃ | ശുക്ലാഷ്ടമ്യം ചാഭ്യോർദ്ധ്വോദശീപുനഃ ||

അനപചം.— ഭാനവഗ്രഹാഃ- ശുക്ലത്രയോദശീ കൃഷ്ണപാദശ്യാഃ- ഗന്ധർവ്വം- ചതുർത്വം- ചാഭ്യം- ച- ഉദഗാഃ- പുനഃ- പഞ്ചമ്യം- ധനുശ്യാഃ- ശുക്ലസപ്തമ്യം- ഏകാദശ്യം- ബ്രഹ്മരാക്ഷസാഃ- ശുക്ലാഷ്ടമ്യം ചാഭ്യോർദ്ധ്വോദശീപുനഃ- നരം- ഗൃഹിണി-

അനപചം.— ഭാനവഗ്രഹങ്ങൾ ശുക്ലത്രയോദശീ കൃഷ്ണപാദശ്യാകളിലും ഗന്ധർവന്മാർ ചതുർത്വയിനംകളും ചാഭ്യരിയിനംകളും ഉദഗങ്ങളാകട്ടെ പഞ്ചമിയിനംകളും ധനുശ്യാർദ്ധനവർ ശുക്ലസപ്തമിയിനംകളും ഏകാദശിയിനംകളും ബ്രഹ്മരാക്ഷസന്മാർ ശുക്ലാഷ്ടമ്യം ചാഭ്യോർദ്ധ്വോദശീകളിലും നരനെ ഗ്രഹിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ.— ശുക്ലത്രയോദശീ കൃഷ്ണപാദശ്യാകൾ=ശുക്ലത്രയോദശിയും കൃഷ്ണപാദശ്യായും- ശുക്ലത്രയോദശീ=വെളുത്തത്രയോദശി-കൃഷ്ണപാദശ്യാ=കറുത്തപാദശി- ഗന്ധർവന്മാർ=ഗന്ധർവ്വഗ്രഹങ്ങൾ- ചതുർത്വം=ചരിന്നാൽ- ഉദഗങ്ങൾ=ഉദഗഗ്രഹങ്ങൾ- ധനുശ്യാർദ്ധനവർ=യക്ഷഗ്രഹങ്ങൾ- ശുക്ലസപ്തമി=വെളുത്തസപ്തമി- ബ്രഹ്മരാക്ഷസന്മാർ=ബ്രഹ്മരാക്ഷസഗ്രഹങ്ങൾ

ൾ- ശുക്രാഷ്ടപഞ്ചമിപെരുണ്ണമാസികൾ=ശുക്രാഷ്ടമീയും ശുക്രാഷ്ടപഞ്ചമിയും ശുക്രാഷ്ടപെരുണ്ണമാസിയും- ശുക്രാഷ്ടമി=വെളുത്ത അഷ്ടമി- ശുക്രാഷ്ടപഞ്ചമി=വെളുത്തപഞ്ചമി- ശുക്രാഷ്ടപെരുണ്ണമാസി= വെളുത്തവാവ ഗ്രഹിക്ക=ബാധിക്ക-

സാരം-— ഭാനവഗ്രഹങ്ങൾ വെളുത്ത ക്രയോഭശിനാളും കറുത്ത ഭോഭശിനാളും പുരുഷനെ ബാധിക്കും. ഗന്ധവ ഗ്രഹങ്ങൾ വെളുത്ത പതിന്നാലിന്നാളും വെളുത്ത ഭോഭശിനാളും വെളുത്ത ചതുർഥിനാളും വെളുത്ത അഷ്ടമിനാളും ഉരഗഗ്രഹങ്ങൾ വെളുത്ത പഞ്ചമിനാളും കറുത്ത പഞ്ചമി നാളും യക്ഷഗ്രഹങ്ങൾ വെളുത്ത നവമിനാളും വെളുത്ത ഷഷ്ഠാഭശിനാളും ബ്രഹ്മരക്ഷസ ഗ്രഹങ്ങൾ വെളുത്ത അഷ്ടമിനാളും വെളുത്ത പഞ്ചമി നാളും വെളുത്ത വാപുനാളും പുരുഷനെ ബാധിക്കും.-

൧൨. കൃഷ്ണാക്ഷഃ പിശാചാദ്യാനവഭോഭശഃപരസു | ഭശമൃമാവാസ്പോരഷ്ണവമൃഗാഃപിതരഃപരേ ||

൧൩. ഗുരുപുഡാഭഃപ്രായഃകാലംസന്ധ്യാസുലക്ഷയേൽ | ഏല്ല്വപഞ്ചോപമമുഖംസെനമൃദുഷ്ടിമകോപനം ||

൧൪. അല്പവാക്സൈപദവിൻമുതുംഓജനാനഭിലാഷീനം | ദൈവഭിജ്ഞാതിപരമംശുചിംസംസ്തവവാദിനം ||

൧൫. മീലയന്തംചിരാന്നൈത്രസുരഭിംവരഭാധിനം | ശുക്രാമാഗ്നാബരസരിശ്ചൈലോച്ചഭവനപ്രിയം |

൧൬. അന്നിഭമപ്രഷ്ഠ്യഞ്ചവിദ്യാഭാവവഹീകൃതം | ജിഹ്മദൃഷ്ടിം ഭാരമാനംഗുരുഭവഭിജ്ഞാദിനം ||

൧൭. നിഷ്ഠംമാനിനംശ്രുതംകോധീനംവ്യവസായിനം | രുദന്ത്യൈവവിശാഖോഹമിന്ദ്രോഹമീതിവാദിനം ||

൧൮. സുരമാസതചിവിദ്യൈത്രഗ്രഹഗ്രഹീതകം | സ്വാചാരംസുരഭിംചുഷ്ടംശീതനന്തനകാരിനം ||

൧൯. സ്നാനോദ്യാനതചിരക്തവസ്ത്രമാഗ്യാനുലേപനം | ശൃംഗാരലീലാഭരതംഗന്ധവ്യാഘൃഷ്ടിതംചരേൽ ||

അനപയം-— രക്ഷഃപിശാചാദ്യാഃ- കൃഷ്ണ. നവഭോഭശപദ്യസു- ഗൃഹ്ണന്തി- പിതരഃ- ഭശമൃമാവാസ്പോഃ- ഗൃഹ്ണന്തി- അപരേ- ഗുരുപുഡാഭഃ- അഷ്ണവമൃഗാഃ- ഗൃഹ്ണന്തി- കാലം- പ്രായഃ- സന്ധ്യാസു- ലക്ഷയേൽ- ഏല്ല്വപഞ്ചോപമമുഖം- സെനമൃദുഷ്ടിം- അകോപനം- അല്പവാക്സൈപദവിൻമുതും- ഓജനാനഭിലാഷീനം- ദൈവഭിജ്ഞാതിപരമം- ശുചിം- സംസ്തവവാദിനം- നൈത്ര- ചിരാൽ- മീലയന്തം- സുരഭിം- വരഭാധി

നം- ശുക്ലമാല്യാംബരസരിജൈഃപോച്ചഭവനപ്രിയം- അനിദം-
അപ്രയുഷ്യം- ച- ദൈവവശീകൃതം വിദ്വാത്- ജിഹ്വശ്ലിഷ്ഠി- ഭ-
രാത്മാനം- ഗുരുദൈവഭവിഷഭിഷം- നിത്യം- മാനിനം- ശ്രം-
ക്തോധിനം- വ്യവസായിനം- അഹം- രഭി- സ്തഭ- വിശാ-
ഖഃ- അഹി- ഇന്ദ്രഃ- ഇരി- വാദിനം- സുരാമാസരചി-ദൈ-
ത്യഗ്രന്ഥഹീതകം- വിദ്വാത്- സ്വാചാരം- സുരഭി- ഹൃഷ്ടം-
ഗീതനരന്തനകാരിണം- സ്താനോദ്യാനരചി- രക്തവസ്ത്രമാ-
ല്യാനുലേപനം- ശൃംഗാരഭീഷാഭിരതം- ഗന്ധവാല്യുഷിതം-
വരേന്ദ്ര-

അനപയാത്മം- രക്ഷഃപിശാചാദ്യങ്ങൾ കൃഷ്ണത്തിങ്കൽ ന-
വപദാശരൂപങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു. പിതൃക്കൾ മശമുമാവാസി-
കളിൽ ഗ്രഹിക്കുന്നു- അപരങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഗുരുപുരോഹിതർ
അഷ്ടനവമികളിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു- കാലത്തെ പ്രായേണ സ-
ന്ധികളിൽ ലക്ഷിക്കുന്നു- ഫുല്ലപത്മോപമ മുഖനായിയും
സൈന്യമുളളിയായിയും അകൊപനായിയും അല്ലവാക്സേപമപിൻ
മുത്രനായിയും ഭോജനാനഭിലാഷിയായിയും ദൈവഭവിഷാഭിപര-
മനായിയും ശുചിയായിയും സംയുതവാദിയായിയും നെരൂങ്ങ-
ളെ ചിരകാലത്തിങ്കൽ മീലയന്നായിയും സുരഭിയായിയും വര-
ദ്ധിയായിയും ശുക്ലമാല്യാംബരസരിജൈഃപോച്ച ഭവനപ്രി-
യനായിയും അനിദനായിയും അപ്രയുഷ്യനായിയും ഇരിക്കുന്ന
വനെ ദൈവവശീകൃതനെന്നു അറിയണം. ജിഹ്വശ്ലിഷ്ഠിയായി-
യും ഭാരാത്മാവായിയും ഗുരുദൈവഭവിഷഭിട്ടായിയും നിത്യനായി-
യും മാനിയായിയും ശ്രമനായിയും ക്രോധിയായിയും വ്യവസാ-
യിയായിയും ഞാൻ ഭവനാകുന്നു. സ്തഭനാകുന്നു. വിശാഖനാ-
കുന്നു. ഞാൻ ഇന്ദ്രനാകുന്നു. എന്നിപ്രകാരം വാദിയായിയും
സുരാമാസരചിയായിയും ഇരിക്കുന്നവനെ ദൈത്യഗ്രന്ഥഹീ-
തനെന്നു അറിയണം- സ്വാചാരനായിയും സുരഭിയായിയും
ഹൃഷ്ടനായിയും ഗീതനരന്തനകാരിയായിയും സ്താനോദ്യാനര-
ചിയായിയും രക്തവസ്ത്രമാല്യാനുലേപനനായിയും ശൃംഗാര-
ഭീഷാഭിരതനായിയും ഇരിക്കുന്നവനെ ഗന്ധവാല്യുഷിതനെ
ന്നു വദിക്കണം-

പരിഭാഷാ- രക്ഷഃപിശാചാദ്യങ്ങൾ=രക്ഷഃപിശാചങ്ങൾ
തുടങ്ങിയുള്ളവ- രക്ഷഃപിശാചങ്ങൾ=രക്ഷസ്സും പിശാചവും-
രക്ഷസ്സ്=രക്ഷോഗ്രഹം- പിശാചം=പിശാചഗ്രഹം- കൃഷ്ണം=
കറുത്തത്- നവപദാശരൂപങ്ങൾ=നവപദാശങ്ങളും- വരേന്ദ്രം-

നഖചാദശാൽ=നവമിയും ചാദശീയും- പവങ്ങൾ=വായു
സംക്രാന്തിമുദലായവ- പിതൃക്കൾ=പിതൃഗ്രന്ഥങ്ങൾ- മരമമാ
വാസികൾ=മരമിയും അമാവാസിയും- അമാവാസി=കുറ്റത്ത
വായ- അപരങ്ങൾ=അന്യങ്ങൾ- ഗുരുപുഡാലികൾ=ഗുരുപുഡ
ന്മാർ തുടങ്ങിയുള്ളവർ-ഗുരുപുഡന്മാർ=ഗുരുക്കളും പൂരപന്മാരും-ഗു
രുക്കൾ=ഗുരുഗ്രന്ഥങ്ങൾ- പൂഡന്മാർ=പുഡഗ്രന്ഥങ്ങൾ- അഷ്ട
നവമികൾ=അഷ്ടമിയും നവമിയും- കാലം=സമയം- ലക്ഷി
ക്കുക=കാണുക- ഏല്പപത്തൊപമമുഖൻ=ഏല്പപത്തൊപമമായിരി
ക്കുന്ന മുഖത്തെടു കൂടിയവൻ- ഏല്പപത്തൊപമം=ഏല്പപത്ത
ത്തൊടു ഉപമം- ഏല്പപത്തം=ഏല്പമായിരിക്കുന്ന പത്തം- ഏല്പം=
വിടന്നത- പത്തം=താമസപ്പിച്ച- ഉപമം=തുല്യം- സൌമ്യദൃഷ്ടി=
സൌമ്യകുളായിരിക്കുന്ന ദൃഷ്ടികളോടു കൂടിയവൻ- സൌമ്യക
ൾ=മനോഹരകൾ- ദൃഷ്ടികൾ=കണ്ണുകൾ- അകൊപനൻ=കൊ
പനനല്ലാത്തവൻ- കൊപനൻ=കൊപത്തോടു കൂടിയവൻ- കൊ
പം=മോഷം- അല്പവാക്യേപമവിൻമുത്രൻ=അല്പകുളായിരിക്ക
ുന്നവാക്യേപമവിൻമുത്രത്തോടു കൂടിയവൻ-അല്പകൾ=കുറഞ്ഞ
വ- വാക്സൈപമവിൻമുത്രങ്ങൾ=വാക്കും സൈപദവും വിട്ടും
ത്രവും- സൈപദം=പിയപ്പ-വിട്ടംമലം- ഭോജനാനഭിലാഷി=ഭോ
ജനത്തിനഭിരോഹിണി- ഭോജനം=ഭരണം- അനഭിലാഷി=
അഭിലാഷത്തോടു കൂടാത്തവൻ- അഭിലാഷം=ആഗ്രഹം- മേഘ
ഭിജാതിപരമൻ=മേഘഭിജാതികൾ പരമന്മാരായിട്ടുള്ളവർ-
മേഘഭിജാതികൾ=മേഘന്മാരും ഭിജാതികളും- മേഘന്മാർ=ഋ
ശഭന്മാർ- ഭിജാതികൾ=ബ്രാഹ്മണന്മാർ- പരമന്മാർ=പ്രധാ
നന്മാർ- ശുചി=ശുദ്ധസ്വഭാവൻ- സംസ്കൃതവാദി=സംസ്കൃതത്തെ
വരിക്കുന്നവൻ- സംസ്കൃതം=സംസ്കൃതവാക്കു- വദിക്കുക=പറകു-
നെത്രങ്ങൾ=കണ്ണുകൾ=നിമീലനം=നിമീലനം ചെയ്തിയങ്ങ
നവൻ- നിമീലനംചെയ്തുക=ചീമുക- സുരഭി=സൌന്ദര്യ
ത്തോടു കൂടിയവൻ- സൌന്ദര്യം=സുഗന്ധം- വരദാശി=വരത്തെ
ദാനം ചെയ്യുന്നവൻ- വരം=ഇഷ്ട സാധനം- ദാനംചെയ്തുക=
കൊടുക്കുക- ശുക്ലമാലാബരസരിജ്ജ്വലാച്ച ഭവനപ്രിയൻ=
ശുക്ലമാലാബരങ്ങളോടെയൊച്ചഭവനങ്ങളും പ്രിയങ്ങളായിട്ടുള്ള
വൻ- ശുക്ലമാലാബരങ്ങൾ=ശുക്ലങ്ങളായിരിക്കുന്നമാലാബര
ങ്ങൾ- ശുക്ലങ്ങൾ=വെളുത്തവ- മാലാബരങ്ങൾ=മാലുങ്ങളും
അബരങ്ങളും- മാലുങ്ങൾ=മാലകൾ- അബരങ്ങൾ=വസ്ത്രങ്ങ
ൾ- സരിജ്ജ്വലാച്ചഭവനങ്ങൾ=സരിത്തം ശൈലവും ഉച്ചരും

വനവു.- സരിതഃ=നദി.- ശൈലഃ=പർവ്വതം.- ഉച്ചഭവനം=ഉച്ച
 മായിരിക്കുന്നഭവനം.- ഉച്ച=ഉയന്നതും.- ഭവനം=ഗൃഹം.- പ്രീ
 യശ്ച=ഇഷ്ടാശ്ച.- അനിതം=നിരയൊടുക്കുടത്തവൻ.- നി
 ദ്രാ=ഉറക്കം.- അപ്രയശ്ചിതം=പ്രയശ്ചിതല്ലാത്തവൻ.- പ്രയശ്ചിതം
 ഹരവ്യയശ്ചിതം.- യശ്ചിതം=ധർമ്മത്തൊടുക്കിയവൻ.- ധർമ്മം
 ഗാർഭീയം.- ദൈവവശീകരൻ=ദൈവനാൽവശീകൃതൻ.- ദൈവൻ
 ദൈവഗ്രഹം.- വശീകൃതൻ=വശീകരിക്കപ്പെട്ടവൻ.- വശീകരിക്കും
 സ്വപിനമാക്കുക.- ജിഹ്വജിഹ്വ=ജിഹ്വയോടായിരിക്കുന്ന ഉഷ്ണി
 ക്കൊടുക്കിയവൻ.- ജിഹ്വശ്ച=വളഞ്ഞവ.- ഉഷ്ണി=കണ്ഠ
 ശ്ച.- ഭാരമാവ=ഭർഷ്ഠി.- ഗുരുവൈദിജ്ഞാപി=ഗുരുവൈദി
 ജ്ഞാമൈവിജ്ഞാപി- ഗുരുവൈദിജ്ഞാപി=ഗുരുക്കളും ദൈ
 വന്മാരും വിജ്ഞാപി.- ഗുരുക്കൾ=ഗുരുവായ്വന്നവർ.- ദൈവന്മാർ
 .രംശപരന്മാർ.- വിജ്ഞാപി=ബ്രാഹ്മണൻ.- ചൈവിഷ്ണു=ഉപദവി
 ക്കും.- നിർവ്വയൻ=ഭയത്തൊടുക്കുടത്തവൻ.- ഭയം=പെടി.- മാനി=മാ
 നത്തൊടുക്കിയവൻ.- മാനം=അഭിമാനം.- ശ്രമൻ=മുഖ്യത്തിം
 കൽഭയത്തൊടുക്കുടത്തവൻ.- ക്രോധി=ക്രോധത്തൊടുക്കിയവൻ.-
 ക്രോധം=കൊപം.- വ്യവസായി=വ്യവസായത്തൊടുക്കിയവൻ.-
 വ്യവസായം=ഉത്സാഹം.- ഭദ്രൻ=പരമമഹാപരൻ.- സ്കന്ദൻ=സു
 ബ്രഹ്മണ്യൻ.- വിശാഖം=വിശാഖഗ്രഹം.- ഇന്ദ്രൻ=ദൈവൻ.-
 വാഭി=വരിക്കുന്നവൻ.- വഭിഷ്ണു=പരയുക.- സുരാമാസതചി=
 സുരാമാസങ്ങളിൽ രചിയൊടുക്കിയവൻ.- സുരാമാസശ്ച=
 സുരയ്യമാസവും.- സുരാ=മദ്യം.- രചി=താല്പര്യം.- ദൈത്യഗ്രഹ
 ഗ്രഹീതകൻ=ദൈത്യഗ്രഹത്താൽ ഗ്രഹീതകൻ.- ദൈത്യഗ്രഹം=ദൈ
 സ്യഗ്രഹം.- ഗ്രഹീതകൻ=ഗ്രഹിക്കാപ്പട്ടവൻ.- ഗ്രഹിക്കും=ധരി
 ക്കും.- സ്വാചാരൻ= നല്ലപ്രവൃത്തിയൊടുക്കിയവൻ.- സുഭിഷ്ണു
 സൗരഭ്യത്തൊടുക്കിയവൻ.- സൗരഭ്യം=സുഗന്ധം.- ഹൃഷിൻ=
 ഹൃഷിത്തൊടുക്കിയവൻ.- ഹൃഷി=സന്തോഷം.- ഗീതനന്തനക
 രീ=ഗീതനന്തനങ്ങളെ ചെയ്യുന്നവൻ.- ഗീതനന്തനശ്ച=ഗീ
 തവും നന്തനവും.- ഗീതം=പാട്ട്.- നന്തനം=നൃത്തം.- സ്താന
 ഭാനതചി=സ്താനൊഭാനങ്ങളിൽ രചിയൊടുക്കിയവൻ.- സ്താ
 നൊഭാനശ്ച=സ്താനവും ഉഭാനവും.- സ്താനം=കുളി.- ഉഭാനം=
 പൂങ്കാവ.- രചി=താല്പര്യം.- രക്തവസുമാലാപനലേപനൻ=ര
 ക്തവസുമാലാപനലേപനങ്ങളൊടുക്കിയവൻ.- രക്തവസുമാ
 ലാപനലേപനശ്ച=രക്തവസുങ്ങളും മാലങ്ങളും അനുലേപന
 ങ്ങളും.- രക്തവസുശ്ച=രക്തശ്ചയോടായിരിക്കുന്ന വസുശ്ച.- ര

കാങ്ങം=രക്കുവണ്ണങ്ങം- മാല്യങ്ങം=മാലകൾ- അനുലേപന
ങ്ങം=കർക്കൂട്ടകൾ- ശ്രംഗാരലീലാഭിരതൻ= ശ്രംഗാരലീലകൽ
അഭിരതൻ- ശ്രംഗാരലീലാ=ശ്രംഗാരയുക്തയായിരിക്കുന്നലീലാ=
ശ്രംഗാരയുക്താ=ശ്രംഗാരത്തൊടു കൂടിയതു- ലീലാ=കീഡാ- അ
ഭിരതൻ=രാല്പയ്യത്തൊടു കൂടിയവൻ- ഗന്ധവാപ്യക്ഷിതൻ= ഗ
ന്ധവുനാൽ അഡ്യക്ഷിതൻ- ഗന്ധവൻ=ഗന്ധവുഗ്രഹം- അ
ഡ്യക്ഷിതൻ=അധിവസിക്കപ്പെട്ടവൻ- അധിവസിക്ക= ഇരി
ക്കുക- വദിക്ക=പറയുക-

സാരം— രക്ഷിതാഗ്രഹം, പിശാചഗ്രഹം, പ്രേതഗ്രഹം,
കുശ്ശാസാഗ്രഹം, കാലോർഗ്രഹം, മെഴുകിരണഗ്രഹം. ഇതുക
ൾകുറുത്തപക്ഷത്തിൽ നവമി, ചാദരി, വാവം, രംഭിവസങ്ങ
ളിലു സങ്ക്രാന്തിദിവസവും ബാധിക്കും. പിതൃഗ്രഹങ്ങൾദശ
മിനാളും വരുന്നാളും ബാധിക്കും. ഇരുഗ്രഹം, റൂഡഗ്രഹം, മൂ
നിഗ്രഹം, സിദ്ധഗ്രഹം. ഇതുകൾ അഷ്ടമി, നവമി, രംഭിവ
സങ്ങളിൽബാധിക്കും. മെൽപറഞ്ഞ ദിവസങ്ങളിൽതന്നെ ഗ്ര
ഹങ്ങൾബാധിച്ചുനുള്ള കാലംകൊണ്ടും സന്ധ്യകളിലെന്നത്തരി
യുകയുംചെയ്യും. അതുകുന്നത രാവിലെയും ഉച്ചയും സന്ധ്യയും
പാതിരയും ആകുന്നു. ദേവഗ്രഹങ്ങൾബാധിച്ചാൽ ഭവനസ്ഥവ
ണ്ണത്തെതിരഞ്ഞിരിക്കുകയും കണ്ണുകൾക്കൊന്നൊന്നായിരിക്കുക
യും ഉഷ്ണിക്ക്കളകമില്ലാതിരിക്കുകയുംചെയ്തതൊടു കൂടാതിരിക്ക
ുകയും കുറച്ചുസംസാരിക്കുകയും കുറച്ചുപിയർക്കുകയുംഅല്ലമാർ മല
മുത്രത്തെപ്രവൃത്തിപ്പിക്കുകയും അന്നത്തിൽ താല്പയ്ക്കമില്ലാതിരി
ക്കുകയും. രംശപരന്മാർ, ബ്രഹ്മണർ ഇവരെകുറിച്ചുഭക്തിയുണ്ടാക
യും. ബ്രഹ്മസ്വഭാവനായിരിക്കുകയും സംസാരവാക്കിനേപറയുക
യും വളരെനേരംകഴിഞ്ഞാൽകണ്ണു അടക്കുകയും ശരീരത്തിൽ
സുഗന്ധമുണ്ടാകയും കണ്ടവരൊക്കെഇതുനിന്നു ഇതുനിന്നു
എന്നുപറഞ്ഞുകൊടുക്കുകയും വെളുത്തവസ്ത്രത്തിങ്കലും വെളുത്ത
മാലയിലും നദികളിലും പച്ചത്തുടലിലും ഉയന്നമാളികകളിലും
താത്പര്യമുണ്ടാകയും ഉറക്കമില്ലാതിരിക്കുകയും ഗാംഭീര്യത്തൊടു
കൂടാത്തവനായിരിക്കുകയുംചെയ്യും- അസുരഗ്രഹംബാധിച്ചാൽ
കണ്ണുവളഞ്ഞിരിക്കുകയും ദബ്ബധിയായിരിക്കുകയും ഇരക്കൾ
ദേവന്മാർ, ബ്രഹ്മണർ ഇവരെകുറിച്ചു ഉപദ്രവത്തെചെയ്യുക
യും ഒന്നിങ്കലുംടയമില്ലാതിരിക്കുകയും അഭിമാനത്തൊടു കൂടിയി
രിക്കുകയും യുദ്ധാദികളിൽ ശൈയ്യാമുണ്ടാകയും ചൈത്യമുണ്ടാക
യും ഉത്സാഹമുണ്ടാകയും തോൻശിപനാണ തോൻസുബ്രഹ്മണ്യ

നാണ ഞാൻവിശ്വംഗ്രഹമാണ ഞാൻ മൈവേദനാണ ഏ
 ന്നിപ്രകാരംപറയുകയും മദ്യമംസംഭൃതിതപ്തജ്ഞാടുകൂടിയി
 രിക്കുകയുംചെയ്യും. ഗന്ധവ്യഗ്രഹംബൊധിച്ചാൽ നല്ലതായപ്ര
 ഴ്വത്തിയെചെയ്യുകയും സൌര്യമുണ്ടായിരിക്കുകയും സന്തോ
 ക്ഷത്താടുകൂടിയിരിക്കുകയും പാട്ടുപാടുകയും നിർത്താവെക്കുകയും
 കളിപ്പാനും പുക്കുവിലിരിപ്പാനും നാല്പയ്യമുണ്ടാകയും ചുകന്നവ
 സ്ത്രവും ചുകന്നമാലയും ഉണ്ടായിരിക്കുകയും കുറിക്കുകയെന്തെ
 ച്ചിരിക്കുകയും ശ്രംഗാരമയങ്ങളായ കളികളിൽ താല്പയ്യമുണ്ടാകു
 യുംചെയ്യും.

൨൦-രക്താക്ഷം-ക്രോധിനം-സുബ്ബട്ടാഷ്ടി-വക്രഗതി-ചലം-ശാപ
 സന്തമനിശംഭിഹപാലാചിനം-സ്രകപണീലിഹം!!

൨൧-പ്രിയഭഗവതഃസ്താനമധോവദനശായിനഃ! ഉരഗാധി
 ക്ഷിതംവിദ്വാത്സത്യന്തംചാതപത്രതഃ!

അനവചം— രക്താക്ഷം-ക്രോധിനം-സുബ്ബട്ടാഷ്ടി- വക്രഗ
 തി.- ചലം- അനിശം- ശാപസന്തം- ജിഹപാലാചിനം- സ്രകപ
 ണീലിഹം- പ്രിയഭഗവതഃസ്താനം-അധോവദനശായിനം-ആ
 തപത്രതഃ- ത്രസ്ത്യന്തം- ച- ഉരഗാധിക്ഷിതം- വിദ്വാതഃ-

അനവചം— രക്താക്ഷനായിയും ക്രോധിയായിയുംസു
 ബ്ബട്ടാഷ്ടിയായിയും വക്രഗതിയായിയും ചലനായിയും എല്ലാജ്ഞാ
 പശാസനായിയും ജിഹപാലാലിയായിയും സ്രകപണീലിഹനാ
 യിയും പ്രിയഭഗവതഃസ്താനനായിയും അധോവദനശായിയാ
 യിയും ആതപത്രത്തിങ്കൽനിന്ന ത്രസ്ത്യന്നായിയും ഇരിക്കുന്നവ
 നെ ഉരഗാധിക്ഷിതനെന്നരുറിയെണം.

പരിഭാഷാ— രക്താക്ഷൻ=രക്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന അക്ഷി
 കളോടുകൂടിയവൻ- രക്താക്ഷം=രക്തവസ്ത്രാക്ഷം- അക്ഷികൾ=
 കണ്ണുകൾ- ക്രോധി=ക്രോധത്തോടുകൂടിയവൻ- ക്രോധം=കൊ
 പ- സുബ്ബട്ടാഷ്ടി=സുബ്ബട്ടകളായിരിക്കുന്ന ട്ടാഷ്ടികളോടുകൂടിയവ
 ന്- സുബ്ബട്ടകൾ=നിശ്ചലകൾ- (ഇളക്കമില്ലാത്തവ) ട്ടാഷ്ടികൾ=
 കണ്ണുകൾ- വക്രഗതി=വക്രയായിരിക്കുന്ന ഗതിയോടുകൂടിയ
 വൻ- വക്രം=കുടിലം- (വളഞ്ഞത്) ഗതി=ഗമനം- (നടക്കുക)
 ചലൻ=ചലിക്കുന്നവൻ- ചലിക്ക=ഏകക. ശാപസന്തം=ശാപ
 സിദ്ധിയുണ്ടുന്നവൻ- ശാപസിക്ക=ജിഹ്വശാപസത്തെചെയ്യും- ജി
 ഹപാലാലി=ജിഹ്വയിൽ പാലയൊടുകൂടിയവൻ- ജിഹ്വാ=നട്ട
 വ- ലാലാ=നിഴല- സ്രകപണീലിഹൻ=സ്രകപണികളെ ലോഹ
 ന്നംചെയ്യുന്നവൻ- സ്രകപണീകൾ=മുണ്ടുകൾ- മെഹിനം=മെ

ജ്ഞാനകൈ - പ്രിയ ഭാഗ്യഗുണസ്താനന്ദം പ്രിയജ്ഞായീരിക്കുന്ന ഭാഗ്യഗുണസ്താനന്ദംതൊടു കൂടിയവൻ - പ്രിയജ്ഞം=ഇഷ്ടജ്ഞം - ഭാഗ്യഗുണസ്താനന്ദം= ഭാഗ്യം ഗുണവും സ്താനന്ദം= ഭാഗ്യം=പാലം-ഇഷ്ടം=ശക്തം- സ്താനം=കളി- അധോവദനശായി=അധോവദനമാകുമ്പോൾ ശയിക്കുന്നവൻ - അധോവദനം=താഴ്ന്നിരുന്നവൻ - ശയിക്കും=കിടക്കുക - ആതപത്രം=കട - ത്രാസ്യൻ=ത്രാസത്തൊടു കൂടിയവൻ - ത്രാസം=ഭയം - ഉഗ്രാധിഷ്ഠിതൻ=ഉഗ്രത്താൽ അധിഷ്ഠിതൻ - ഉഗ്രം=ഉഗ്രഗ്രന്ഥം - അധിഷ്ഠിതൻ=അധിഷ്ഠാനംചെയ്തപ്പോൾ - അധിഷ്ഠാനംചെയ്തും=ബാധിക്കും -

സാരം - ഉഗ്രഗ്രന്ഥം ബാധിച്ചാൽ കണ്ണുചുവന്നിരിക്കുകയും മെച്ചപ്പെട്ടതായിരിക്കുകയും ഉള്ള ഉറച്ചുനോക്കുകയും വളഞ്ഞുനോക്കുകയും ഒരുമിക്കിൽ സ്ഥിരമായി നീക്കത്തിലുള്ളതും എല്ലാപ്രകാരം ഭീഷണപ്രസരങ്ങൾ ചെയ്യുകയും നാവികൻ കൊടുത്തവെളിച്ചത്തോടുകൂടിയതിരിക്കുകയും ചട്ടിന നക്കുകയും പാലം ശക്തം കളി ഇതുകളിൽ താല്പര്യമുള്ളതും കവിനകിടക്കുകയും കടകളാൽ അധികം ഭയമുള്ളതും ചെയ്യും -

൨൨ വിപ്ലവം ത്രാസ്യരക്താക്ഷം ശുഭ്രസ്വം സുരജസം പ്രിയ നൃത്തകഥാഗീതസ്താനമാല്യാനുലേപനം ||

൨൩ മന്യമാസരചിംഘ്രം ഉഷ്ണം ബലിനമപ്യഥം ചലിതാഗ്രകരം ചന്ദ്രൈകിംഭോമിവിവർണ്ണം ||

൨൪ രഥസ്ത്രഭാഷിണം വൈദ്യഭിജാതിപരിഭാവിനം അല്ലരൈകം ഭൂതഗതിവിദ്വാദ്യക്ഷഗുഹീതകം ||

അനവധം - വിപ്ലവം ത്രാസ്യരക്താക്ഷം - ശുഭ്രസ്വം സുരജസം - പ്രിയ നൃത്തകഥാഗീതസ്താനമാല്യാനുലേപനം - മന്യമാസരചിംഘ്രം - ഉഷ്ണം - ബലിനം - അപ്യഥം - ചലിതാഗ്രകരം - ചന്ദ്രൈകിംഭം - മോമി - ഇതി - വാദിനം - രഥസ്ത്രഭാഷിണം - വൈദ്യഭിജാതിപരിഭാവിനം - അല്ലരൈകം - ഭൂതഗതിവിദ്വാദ്യക്ഷഗുഹീതകം - വിദ്വാൻ -

അനവധം - വിപ്ലവം ത്രാസ്യരക്താക്ഷനായിരും ശുഭ്രസ്വനായിരും സുരജസ്തായിരും പ്രിയനൃത്തകഥാഗീതസ്താനമാല്യാനുലേപനനായിരും മന്യമാസരചിയാനായിരും ഘൃതനായിരും ഉഷ്ണനായിരും ബലിനനായിരും അപ്യഥനായിരും ചലിതാഗ്രകരനായിരും എലനൊത്തനായികൊണ്ടു ഏതൊന്നിനൊന്നു ചെയ്യുന്നു എന്നിപ്രകാരം വാദിയായിരും രഥസ്ത്രഭാഷിയായിരും വൈദ്യഭിജാതി പരീഭാവിയാനായിരും അല്ലരൈകം

കുനായിയും ഭൂതഗതിയായിയും ഇരിക്കുന്നവനെ യക്ഷഗ്രഹീതകനെന്ന അറിയണം.

പരിഭാഷാ—വിപ്ലവത്രസ്യ രക്ഷാക്ഷൻ=വിപ്ലവങ്ങളായിരുന്നതും ത്രസ്യങ്ങളായിരുന്നതും രക്ഷങ്ങളായിരുന്നതും ഇരിക്കുന്ന അക്ഷികളോടു കൂടിയവൻ- വിപ്ലവങ്ങൾ=ഉന്നിയിരിക്കുന്നവ- ത്രസ്യങ്ങൾ=ഭയം ഹേതുവായിട്ട പരവശങ്ങൾ- രക്ഷങ്ങൾ=രക്ഷവസ്തുക്കൾ- അക്ഷികൾ=കണ്ണുകൾ- ശുഭഗന്ധൻ=ശുഭമായിരിക്കുന്ന ഗന്ധത്തെടു കൂടിയവൻ- ശുഭം=ശോഭനം- ഗന്ധം=വാസന- സുരതജ്ഞം=ശോഭനമായിരിക്കുന്ന തെജസ്സോടു കൂടിയവൻ- പ്രിയന്തതകഥാഗീതസ്സാനമാല്യാനുലേപനങ്ങൾ=പ്രിയങ്ങളായിരിക്കുന്ന നൃത്തകഥാഗീതസ്സാനമാല്യാനുലേപനങ്ങളോടുകൂടിയവൻ പ്രിയങ്ങൾ=ഇഷ്ടങ്ങൾ- നൃത്തകഥാഗീതസ്സാനമാല്യാനുലേപനങ്ങൾ=നൃത്തവും കഥയും ഗീതവും സ്സാനവും മാല്യാനും അനുലേപനവും നൃത്തം=നൃത്തനം- കഥാ=കഥയും ഭാരതം മുതലായത- ഗീതം=പാട്ട്- സ്സാനം=കളി- മാല്യാനം=മാല- അനുലേപനം=കുറിക്കട്ട- മന്യമാംസരചി=മന്യമാംസങ്ങളിൽ രചിച്ചൊടു കൂടിയവൻ- മന്യമാംസങ്ങൾ=മന്യമാംസവും- രചി=താല്പര്യം- ഹൃദയം=ഹൃദയത്തെടു കൂടിയവൻ- ഹൃദയം=ഹൃദയം- തുഷ്ടി=തൃപ്തിപ്പെട്ടതോടു കൂടിയവൻ- തൃഷ്ടി=സന്തോഷം- ബലി=ബലത്തോടു കൂടിയവൻ- ബലം=ശക്തി- അച്യുതൻ=വ്യഥയൊടു കൂടാത്തവൻ- വ്യഥാ=ദുഃഖം- ചലിതാഗ്രകരൻ=ചലിതമായിരിക്കുന്ന അഗ്രകരത്തോടു കൂടിയവൻ- ചലിതം=മുളകിയത- അഗ്രകരം=കരത്തിന്റെ അഗ്രം- കരം=കയ്യ- അഗ്രം=തല- ഭാനുവെയ്പ്പ്=കൊടുക്കുക- വാമി=വലിക്കുന്നവൻ- മഹസ്വഭാഷി=മഹസ്വമാക്കുവണ്ണം ഭാഷിക്കുന്നവൻ- മഹസ്വം=ശ്രദ്ധ- ഭാഷിക്ക=പറയുക- വൈദ്യഭിജാതിപരിഭാവി=വൈദ്യഭിജാതികളെ പരിഭവിപ്പാനായ കൊണ്ട ശീലത്തോടു കൂടിയവൻ- വൈദ്യഭിജാതികൾ=വൈദ്യനും ഭിജാതിയും- ഭിജാതി=ബ്രാഹ്മണൻ- പരിഭവിക=അപമാനിക്ക- അല്ലെങ്കിൽ=അപമാനിക്കുന്ന രൊഷത്തോടു കൂടിയവൻ- രൊഷം=കൊപം- ഭൂതഗതി=വെഗത്തിൽഗമിക്കുന്നവൻ- ഗമിക്ക=നടക്കുക- യക്ഷഗ്രഹീതകൻ=യക്ഷനാശഗ്രഹീതകൻ- യക്ഷൻ=യക്ഷഗ്രഹം- ഗ്രഹീതകൻ=ഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടവൻ- ഗ്രഹിക്ക=ബാധിക്ക-

സാരം— യക്ഷഗ്രഹം ബാധിച്ചാൽ കണ്ണു ചകന്നിരിക്കും

കയും ഉന്തിയിരിക്കുകയും പെടികൊണ്ടു പറവശത്തോടു കൂടിയിരിക്കുകയും ശരീരത്തിന്നു സുഗന്ധമുണ്ടായിരിക്കുകയും ഞാറുപു, രെജസ്സോടു കൂടിയവനായിരിക്കുകയും ഇത്തരത്തിങ്കലും രാമായണാദികഥകളിലും പാട്ടിങ്കലും കുളിയിങ്കലും പക്ഷിത്തീങ്കലും കുറിക്കുട്ടിങ്കലും താല്പര്യത്തോടു കൂടിയിരിക്കുകയും മത്സ്യമാംസങ്ങളിൽ രുചിയുണ്ടാകയും രൊമാഞ്ച മുണ്ടാകയും സന്തോഷത്തോടു കൂടിയവനായിരിക്കുകയും ശരീരത്തിന്നു ശക്തിഉണ്ടാകയും ഭുജമുണ്ടാകാതിരിക്കുകയും കയ്യു എങ്കിട്ട ഞാൻ ഇത ആക്കു കൊടുക്കുന്നു എന്നിപ്രകാരം പറയുകയും ഗ്രന്ഥമാകും ഉണ്ണുവർത്തമാനം പറയുകയും വൈദ്യന്മാരെയും ബ്രാഹ്മണരെയും അപമാനിപ്പാൻ താല്പര്യമുണ്ടാകയും കുറഞ്ഞൊരു ചെപ്പടുമുണ്ടാകയും പെഗത്തിൽ നടക്കുകയും ചെയ്യും-

൨൫. ഹാസനൃത്തപ്രിയം=രേരുചെപ്പും. ഛിദപ്രഹാരിണം=ആക്രോശിനും=ശീശ്രഗതിം=മെവദപിജളിഷദപിഷം ।

൨൬. ആത്മാനം=കാഷ്ടശസ്ത്രാദ്യൈഃ പ്ലുതം=ഭ്രാശഞ്ചവാദിനം=ശാസ്ത്രവദപം=വിദ്വാൻ=ഗൃഹീതം=ബ്രഹ്മരക്ഷസാ ।।

അനപയം— ഹാസനൃത്തപ്രിയം= രേരുചെപ്പും- ഛിദപ്രഹാരിണം= ആക്രോശിനും- ശീശ്രഗതിം= മെവദപിജളിഷദപിഷം- ആത്മാനം= കാഷ്ടശസ്ത്രാദ്യൈഃ പ്ലുതം= ഭ്രാശഞ്ചവാദിനം= ശാസ്ത്രവദപം= ബ്രഹ്മരക്ഷസാ- ഗൃഹീതം= വിദ്വാൻ-

അനപയാത്ഥം— ഹാസനൃത്തപ്രിയനായിയും രേരുചെപ്പുനായിയും ഛിദപ്രഹാരിയായിയും ആക്രോശിയായിയും ശീശ്രഗതിയായിയും മെവദപിജളിഷദപിഷായിയും ആത്മാവിനെ കാഷ്ടശസ്ത്രാദ്യങ്ങൾകൊണ്ടു പ്ലുതനായിയും ഭ്രാശഞ്ചവാദിയായിയും ശാസ്ത്രവദപനായിയും ഇരിക്കുന്നവനെ ബ്രഹ്മരക്ഷസിനാൽ ഗൃഹീതനെന്നു അറിയണം-

പരിഭാഷാ — ഹാസനൃത്തപ്രിയൻ=ഹാസനൃത്തങ്ങളിൽ പ്രിയത്തോടു കൂടിയവൻ- ഹാസനൃത്തങ്ങൾ=ഹാസവും ഇത്തരവും- ഹാസം=ചിരി- ഇത്തരം=നർത്തനം- പ്രിയം=ഇഷ്ടം- രേരുചെപ്പൻ=രേരുചെയ്യിരിക്കുന്ന ചെപ്പുയോടുകൂടിയവൻ- രേരു=കൂരാ- ചെപ്പു=പ്രാപാരം- ഛിദപ്രഹാരി=ഛിദത്തെനൊക്കിപ്രഹരിക്കു ശീലമായിട്ടുള്ളവൻ- ഛിദം=അവസരം- പ്രഹരിക്ക=അടിക്കുക- ആക്രോശീ=ആക്രോശത്തോടു കൂടിയവൻ- ആക്രോശം=പരനിന്ദാ- ഭൂതഗതി=ഭൂതമാകുംവണ്ണം ഗമിക്കുന്നവൻ- ഭൂ

തം=വെഗം=ഗമിക്കുന്നു=നടക്കുക- ദൈവമിജളീകുശപിട്ടം=ദൈവമി
 ജളീകുക്കുകളെ മെപ്പിക്കുന്നവൻ- ദൈവമിജളീകുക്കുകൾ=മെ
 വന്നാരും മിജ്ഞാതം ഭീഷണകളും- മിജ്ഞാതം=ബ്രഹ്മണൻ-
 ഭീഷണകൾ=വൈദ്യന്മാർ- മെപ്പിക്കും=ഉപദ്രവിക്കുക- ആ
 ത്താവം=താൻ- കാഷ്ടശസ്ത്രാഭ്യുഷാധം=കാഷ്ടശസ്ത്രാഭ്യുഷാധം തുടങ്ങിയ
 ഉച്ചവ- കാഷ്ടശസ്ത്രാഭ്യുഷാധം=കാഷ്ടവും ശസ്ത്രവും- കാഷ്ടം=വടി- ശ
 സ്ത്രം=ആയുധം- ഏകം=മനിച്ചിയടുന്നവൻ- മനിക്കും=അടിക്കുക-
 ഭ്രാശബ്ബവാമി=ഭ്രാശബ്ബത്തെവമിക്കുന്നവൻ- ഭ്രാശബ്ബം=
 ഭ്രാ എന്നശബ്ദം- വമിക്കും=പറയുക- ശാസ്ത്രവെമപാൻ=ശാസ്ത്ര
 വെമങ്ങാള പഠിക്കുന്നവൻ- ശാസ്ത്രവെമങ്ങാധം=ശാസ്ത്രവും വെ
 മവും- പഠിക്കും=ഉച്ചരിക്കുക- ബ്രഹ്മാക്ഷസ്ത്വം=ബ്രഹ്മരാക്ഷസ
 ഗ്രഹം- ഗ്രഹിതൻ ഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടവൻ- ഗ്രഹിക്ക ബാധിക്ക-

സാരം — ബ്രഹ്മരാക്ഷസ ഗ്രഹം ബാധിച്ചാൽ ചിരിപ്പാ
 നും നൃത്തം വെപ്പാനും താൽപ്പര്യമുണ്ടാകയും ഭയംകരമായ പ്ര
 ഹൃത്തിയെ ചെയ്യുകയും തരം നൊക്കി അടിക്കുകയും മറ്റൊ
 രത്തന്നെ നിന്ദിക്കുകയും വെഗത്തിൽ നടക്കുകയും ദൈവന്മാരെ
 യും ബ്രഹ്മണരെയും വൈദ്യന്മാരെയും ഉപദ്രവിക്കുകയും ത
 ന്നെ തന്നെ വടികൊണ്ട അടിക്കുകയോ വാളുകൊണ്ട വെട്ടുക
 യോ നഖംകൊണ്ട മന്ത്രകയോ കല്ലുകൊണ്ട കുത്തുകയോ ചെ
 യ്ക്കയും ആനുകൂല്യം ഭ്രാ ഭ്രാ എന്ന പറയുകയും ഭിപസം
 പ്രതി ശാസ്ത്രത്തെയും വെമത്തെയും ഉച്ചരിക്കുകയും ചെയ്യും-

൨൭. സക്രോധദൃഷ്ടീഃ ക്ഷീഭിമുപഹന്തംസസംഭ്രമം । പ്രഹ
 രതംപ്രധാവതഃകുരന്തഃകൈരവാനനം ॥

൨൮. അന്നാമിനാപിബചിനംനഷ്ടനിരൂപിശാചരം ।
 നില്യജ്ജമശ്ച പിശുരൂരൂരപരകുലാക്ഷിണം ॥

൨൯. രാക്ഷിണംരക്തമാല്യസ്ത്രീരക്തമദ്വാമിഷപ്രിയം । ദൃ
 ഷ്ടിപാചരകംമാംസംചലിമാനംമരണക്ഷമൈ ॥

൩൦. ഹിസന്തമന്നശാഖ ചരാക്ഷസാധിഷ്ഠിതംവരേൽ ।
 അസപസ്ഥപിത്തംനൈകത്രതിക്ഷുതംപരിധാവിനം ॥

൩൧. ഉക്ഷിഷ്ടാഗ്രത്തഗാന്ധച്ചമാസമദ്വാമിഷപ്രിയം । നിഷ്
 ട്വനാട്ടിനമുഖംഭുജന്തമനിമിത്തതഃ ॥

൩൨. നഖൈല്ല്വന്തമാന്മാനംരൂക്ഷാഡപസ്യവപുസ്സുപരം ।
 ആവേദയനംഭുജാനിസംബദ്ധാബദ്ധഭാഷിണം ॥

൩൩. നഷ്ടസ്മൃതിശൂന്യരതിംബാലംഗംമലീമസം । ഭു
 ക്ത്വായൈലപരീധാനംഭുജമാലാവിഭുഷണം ॥

൨൪. ആരാധനയും പങ്കാളിത്തമാസംകരകൂടും | ബഹുപദ
ശിനംപിശാചെന്നവിഷ്ണുനീയാഭിഷിതം ||

അനന്തം — സക്രോധദൃഷ്ടി. ഭൂകടീം- ഉദപമന്തം- സസം
ദ്രമം- പ്രഹരന്തം- പ്രധാവന്തം- തദന്തം- ദൈരവാനന്തം- അ
ന്നന്തം- വിനം- അപി-ബലിനം-നഷ്ടനിദം-നിശാചരം-നീള
ജ്ഞം-അശ്രുചിം-ശ്രോ-ശൂരം-പരക്ഷഭാഷിണം-രൊഷിണം-രക്ത
മാലൃസ്ത്രീരക്തമദ്യോമിഷ്ടപ്രിയം-രക്തം ച- മാസം-ച-ദൃഷ്ടാ
ഭരണമരദൈ ലിഹാനം- അന്നകാലം- മിസന്തം- ച- രാക്ഷ
സാധിഷ്ഠിതം- വളർത്തം- അസപന്മചിത്തം- എകത്രം- ന- തി
ഷ്ഠന്തം- പരിധാവിനം- ഉഷ്ണിഷ്ഠന്തഗാന്ധവ ഹാസമദ്യോമി
ഷ്ടപ്രിയം- നിർഭസനാൽ- ഭീനമവം- അനിമിത്തതഃ- തദ
ന്തം- ആത്മാനം- നഖൈഃ- ലിഖന്തം- ശ്രവണാഭാപസ്യവപു
സ്വപനം- ദുഃഖാനി- ആവേദയന്തം- സംബദ്ധാബദ്ധഭാഷി
ണം- നഷ്ടസ്തം- ശ്രോതരിം- ലോലം- നഗ്നം- മലീമസം-
രത്നോചലപരീധാനം- രുണമാലാവിഭുഷണം- കാഷ്ഠശ്ച ത
ഥാ- സംകരകൂടം- ആരാധനം- ബഹുപദശിനം- പിശാചെ
ന്ന- അധിഷ്ഠിതം- വിജ്ഞാനീയാൽ-

അനന്തം— സക്രോധദൃഷ്ടിയായിയും ഭൂകടിയെ ഉദപ
മന്തായിയും സസംദ്രമനായിയും, പ്രഹരനായിയും പ്രധാവ
നായിയും തദന്നായിയും ദൈരവാനനനായിയും അന്നത്തിങ്ക
ൽ നിന്നുദിച്ചു ബലിയായിയും നഷ്ടനിദനായിയും നിശാച
രനായിയും നീളജ്ഞനായിയും അശ്രുചിയായിയും ശ്രോതരി
യും ശൂരനായിയും പരക്ഷഭാഷിയായിയും രൊഷിയായിയും ര
ക്തമാലൃസ്ത്രീരക്തമദ്യോമിഷ്ട പ്രിയനായിയും രക്തത്തെയും മാ
സത്തെയും ദർശിച്ചിട്ട ഭരണകൂടങ്ങളെ ലിഹാനനായിയും അ
ന്നകാലത്താകൽ മിസന്നായിയും ഇരിക്കുന്നവനെ രാക്ഷസാ
ധിഷ്ഠിതനെന്ന വദിക്കണം. അസപന്മചിത്തനായിയും ഭ
രദത്ത തിഷ്ഠനല്ലാത്തവനായിയും പരിധാവിയാനായിയും ഉ
ഷ്ണിഷ്ഠന്തഗാന്ധവ ഹാസമദ്യോമിഷ്ട പ്രിയനായിയും നിർ
ഭസനം ഹേതുവായിട്ട ഭീനമവനായിയും അനിമിത്തമാകുവണ്ണം
തദന്നായിയും ആത്മാവിനെ നഖങ്ങൾകൊണ്ടു ലിഖനനായിയും
ശ്രവണാഭാപസ്യവപുസ്വപനനായിയും ദുഃഖങ്ങളെ ആവേദയ
നനായിയും സംബദ്ധാബദ്ധഭാഷിയായിയും നഷ്ടസ്തംഗിയായി
യും ശ്രോതരിയായിയും ലോലനായിയും നഗ്നനായിയും മലീ
മസനായിയും രത്നോചലപരീധാനനായിയും രുണമാലാവി

ഭൂഷണനായിയും കാഷ്യാശ്വത്തെയും അപ്രകാരം സംകര കൂട കത്തെയും ആരോഹനനായിയും ബലപാശിയായിയും ഇരിക്കുന്നവനെ വിശാചത്താൽ അധിഷ്ഠിതനെന്ന അറിയെണം -

പരിഭാഷാ --- സക്രോധാട്ടുഷ്ടി= സക്രോധമായിരിക്കുന്ന ട്ടുഷ്ടിയൊട്ടുട്ടുടിയവൻ- സക്രോധം= ക്രോധത്തൊട്ടുട്ടുടിയത- ക്രോധം=കൊപം- ട്ടുഷ്ടി=വീക്ഷണം- (നൊക്കുക) ഭക്ഷി=കൊട്ടുത്തരവ- ഉദാഹരൻ=ചമിച്ചിയങ്ങുന്നവൻ വധിക്ക=ധരിക്ക-സംസദാമൻ= സംഭവത്തൊട്ടുട്ടുടിയവൻ- സംഭവം=പരിഭവം- പ്രഹരൻ= പ്രഹരിച്ചിയങ്ങുന്നവൻ- പ്രഹരിക്ക=താഡിക്കുക- പ്രധാവൻ= പ്രധാവനംചെയ്തിയങ്ങുന്നവൻ- പ്രധാവനം=പെയ്ക്ക- ഓടുക- തടൻ=രൊളിച്ചിയങ്ങുന്നവൻ- രൊളിക്ക= കരയുക- ഭൈരവാനനൻ= ഭൈരവമായിരിക്കുന്ന ഭൗനനത്തൊട്ടുട്ടുടിയവൻ- ഭൈരവം=ഭയംകരം- ആനനം=മുഖം- അനനം=ഭക്ഷണം- ബലീ=ബലത്തൊട്ടുട്ടുടിയവൻ- നഷ്ടനിരൻ= നഷ്ടയായിരിക്കുന്ന നിരയൊട്ടുട്ടുടിയവൻ- നഷ്ടം=നശിച്ചത- നിഭാ= ഉറക്കം- നിശാചരൻ= നിശയിങ്കൽ ചരിക്കുന്നവൻ- നിശാ= രാത്രി- ചരിക്ക=സഞ്ചരിക്ക- നിഷ്ഠജ്ജനൻ=ലജ്ജയൊട്ടുട്ടുടിയവൻ- അശുചി=അശുദ്ധൻ- ശൂരൻ=ഭയത്തൊട്ടുട്ടുടിയവൻ- പരജ്ജഭാഷീ= പരജ്ജമാക്കുവണ്ണം ഭാഷിക്കുന്നവൻ- പരജ്ജം= നിഷ്പരം- ഭാഷിക്ക=പറയുക- രൊഷി=രൊഷത്തൊട്ടുട്ടുടിയവൻ- രൊഷം=കൊപം- രക്തമാലസ്മിരക്തമദ്യാമിഷ്ടപ്രിയൻ= രക്തമാലസ്മിരക്തമദ്യാമിഷ്ടങ്ങൾ പ്രിയങ്ങളായ് ട്ടുട്ടുടിയവൻ- രക്തമാലസ്മിരക്തമദ്യാമിഷ്ടങ്ങൾ= രക്തമാലസ്മിരക്തം സ്മിരക്തം രക്തവും മദ്യവും ആമിഷ്ടവും- രക്തമാലസ്മിരക്തം= രക്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന മാലസ്മിരക്തങ്ങൾ= രക്തവണ്ണങ്ങൾ- മാലസ്മിരക്തം=മാലസ്മിരക്തം- രക്തം=ചൊര- ആമിഷ്ടം= മാംസം- പ്രിയങ്ങൾ=ഇഷ്ടങ്ങൾ- മദിക്ക=കുറക്കുക- ദശനാമങ്ങൾ= ചുണ്ടുകൾ- ലിഹാനൻ= ലെഹനംചെയ്തിയങ്ങുന്നവൻ- ലെഹനം=ചെയ്തുക- അനകാലം=ഭക്ഷണസമയം ഹസൻ=ഹസിച്ചിയങ്ങുന്നവൻ- ഹസിക്ക=ചിരിക്കുക- രാക്ഷസാധിഷ്ഠിതൻ= രാക്ഷസനാൽ അധിഷ്ഠിതൻ- രാക്ഷസൻ= രാക്ഷസഗ്രാഹം- അധിഷ്ഠിതൻ= അധിഷ്ഠാനംചെയ്തപ്പട്ടവൻ- അധിഷ്ഠാനം=ബാധിക്ക- വദിക്ക=പറയുക- അസ്വസ്ഥചിത്തൻ= അസ്വസ്ഥമായിരിക്കുന്ന ചിത്തത്തൊട്ടുട്ടുടിയവൻ- അസ്വസ്ഥം= സ്വസ്ഥമല്ലാത്തത- സ്വസ്ഥം=നിമഗ്നം- ചിത്തം=മനസ്സ്- തിഷ്ഠൻ=സ്ഥിതി

ചെയ്തിയങ്ങുന്നവൻ- സ്ഥിരീചെയ്ത=നിൽക്കുക- പരിധാവീ= പരിധാവനംചെയ്തിയങ്ങുന്നവൻ- പരിധാവനംചെയ്ത=ഓടുക- ഉചിഷ്ടിതഗന്ധപുഷ്പമാസമദ്യമിഷ്ടപ്രിയൻ=ഉചിഷ്ടിതഗന്ധപുഷ്പമാസമദ്യമിഷ്ടങ്ങളിൽ പ്രിയങ്ങളായിട്ടുള്ളവൻ- ഉചിഷ്ടിതഗന്ധപുഷ്പമാസമദ്യമിഷ്ടങ്ങൾ= ഉചിഷ്ടവും നൃത്തവും ഗന്ധവും മാസവും മദ്യവും ഭക്ഷ്യമിഷ്ടവും- ഉചിഷ്ടം=മരൊദന്തൻ ഭക്ഷിച്ചതിന്നശേഷമുള്ള അന്നം- നൃത്തം=നർത്തനം- ഗന്ധം=പാട്ട- മാസം=ചിരി- ആമിഷം=മാംസം- പ്രിയങ്ങൾ=ഇഷ്ടങ്ങൾ- നിർത്സന്ധം=ഇഷ്ടമല്ലാത്തതിനെ പറയുക- ഭീനമുഖം=ഭീനമായിരിക്കുന്ന മുഖത്തോടുകൂടിയവൻ- ഭീനം=ഭേദമുണ്ടാക്കുകയെന്ന- അനിമിത്തം= നിമിത്തത്തോടുകൂടാത്തത- നിമിത്തം=കാരണം- തമസ്=രോഗിച്ചിരിക്കുന്നവൻ- താമസം=കരയുക- ആത്മാ= താൻ- ലിഖനം= ലെഖനംചെയ്തിയങ്ങുന്നവൻ- ലെഖനംചെയ്ത= മാതൃക- രൂക്ഷാഡപസ്യരൂപസ്വപരൻ= രൂക്ഷരൂപസ്സായിരും ഉഡപസ്യസ്വപരനായിരും ഇരിക്കുന്നവൻ- രൂക്ഷരൂപസ്വ= രൂക്ഷമായിരിക്കുന്ന രൂപസ്സോടുകൂടിയവൻ- രൂക്ഷം=പറുപ്പത്ത- വസ്ത്രം=ശരീരം- ഉഡപസ്യസ്വപരൻ= ഉഡപസ്യമായിരിക്കുന്ന സ്വപരത്തോടുകൂടിയവൻ- ഉഡപസ്യം=നഷ്ടം- സ്വപരം=ശബ്ദം- ആവരണൻ= ആവരണംചെയ്തിയങ്ങുന്നവൻ- ആവരണംചെയ്ത= അറിയിക്കുക- സംബദ്ധാബദ്ധാക്ഷീ= സംബദ്ധാബദ്ധമാകുവാൻ= ഭാഷിക്കാൻ=ലഭിച്ചിട്ടുള്ളവൻ- സംബദ്ധാബദ്ധം= സംബദ്ധം=അബദ്ധം- സംബദ്ധം=ചെയ്ത- അബദ്ധം= ചെയ്തില്ലാത്തത- ഭാഷിക്കുക=പറയുക- നഷ്ടസ്തുതി= നഷ്ടമായിരിക്കുന്നസ്തുതിയോടുകൂടിയവൻ- സ്തുതി=സ്തുതി- ശ്രുതരതി= ശ്രുതത്തിൽ രതിയോടുകൂടിയവൻ- ശ്രുതം=നിഷ്കന്ദശബ്ദം- (അമിട്ടാത്താദികളിലിരിക്കുക) ലോലൻ= ഇളകിയിരിക്കുന്ന മനസ്സോടുകൂടിയവൻ- നഗ്നൻ=വസ്ത്രത്തോടുകൂടാത്തവൻ- മലീമസൻ=മലിനൻ- രത്നാചലപരിധാനൻ= രത്നാചലപരിധാനമായിട്ടുള്ളവൻ- രത്നാചലം=രത്നംകലർന്നചലം- രത്നം=വഴി- ചലം=വസ്ത്രവേഷം- പരിധാനം=ആവരണം- (മറവ) തുണമാലാവിഭൂഷണൻ= തുണമാലാവിഭൂഷണമായിട്ടുള്ളവൻ- തുണമാലം= തുണങ്ങൾകൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ടമാല- തുണങ്ങൾ=പല്ലകൾ- വിഭൂഷണം= ആലംകാരം= കാഴ്ചയും= കഷ്ടവും അശുവും- കാഷ്ഠം=മരം- അശും=കല്ല- സംകരകൂടകം=എച്ചിൽകുപ്പ- ആ

ആര്യൻ = ആര്യവർണ്ണം ചെയ്തിട്ടുള്ളവൻ = ആര്യവർണ്ണം ചെയ്ത = കയറുക. ബഹുപരാശി = ബഹുവാക്യം. അശിഷ്ണവൻ - ബഹു = അധികം - അശിഷ്ണവൻ = കയറുക. പിശാചം = പിശാചുഗ്രഹം = അധിഷ്ഠിതൻ = അധിഷ്ഠാനം ചെയ്തപ്പോൾ - അധിഷ്ഠാനം ചെയ്ത = ബാധിക്കുക.

സാരം — രാക്ഷസഗ്രഹം ബാധിച്ചാൽ കൊപത്തോടുകൂടി നൊക്കുകയും കൊടുത്തരമ്പിനെ ധരിക്കുകയും ആയുധം കൊണ്ടോ വടികൊണ്ടോ തന്റെ ശരീരത്തിലോ മറ്റൊരാളുടെ ശരീരത്തിലോ അടിക്കുകയും അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടു മൊട്ടുകയും കാരണം കൂടാതെ കരയുകയും മുഖഭയം കരമാധിരിക്കുകയും ഭക്ഷണമില്ലാതെ വളരെ ശക്തിയുണ്ടായിരിക്കുകയും ഉറക്കമില്ലാതിരിക്കുകയും രാത്രി നടക്കുകയും ലജ്ജയും ശ്രദ്ധയും ഇല്ലാതിരിക്കുകയും യുദ്ധഭികളിൽ പെട്ടിയില്ലാതിരിക്കുകയും ഭയം കരനായിരിക്കുകയും പരസ്യമായ പാക്കിനെ പറയുകയും കൊപമുണ്ടാകയും ചൂകുന്ന മാലയിങ്കലും സ്ത്രീകളിലും രക്തത്തിങ്കലും മദ്യത്തിങ്കലും മാംസത്തിങ്കലും താല്പര്യമുണ്ടാകയും രക്തത്തെയാ മാംസത്തെയാ കണ്ടാൽ ചൂണ്ടു നക്കിനോക്കുകയും ഭക്ഷണസമയത്തിൽ ചിരിക്കുകയും ചെയ്യും - പിശാചഗ്രഹം ബാധിച്ചാൽ മനസ്സിനെ ഒരിക്കലും തെളിവില്ലാതിരിക്കുകയും ഒരേതര തന്നെ നിൽക്കാതെ അവിടവിടെ ഓടുകയും മറ്റൊരാളുടെ ഭക്ഷിച്ചാശങ്കിച്ച അന്നത്തിങ്കലും നുത്തത്തിങ്കലും പാട്ടിങ്കലും മാംസത്തിങ്കലും മദ്യത്തിങ്കലും മാംസത്തിലും താല്പര്യമുണ്ടാകയും ഹിതമല്ലാത്തതിനെ പറയുമ്പോഴുടനടി ഇത കൈ ന്യം എന്ന മുഖത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുകയും കാരണം കൂടാതെ കരയുകയും നഖം കൊണ്ട തന്റെ ശരീരത്തെ മാറുകയും ശരീരത്തിങ്കൽ പറ്റുപറ്റു ഉണ്ടാകയും ഒരു അടക്കുകയും തന്റെ ദുഃഖത്തെ മറ്റൊരാളുടെ പരയുകയും സംബന്ധമായിട്ടോ അസംബന്ധമായിട്ടു പറയുകയും കഴിഞ്ഞതിനെ വിചാരിക്കാതിരിക്കുകയും ആരുമില്ലാത്ത ദിക്കിൽ ഇവില്ലാൻ താല്പര്യമുണ്ടാകയും എല്ലാപ്പോഴും മനസ്സു ഇളകിയിരിക്കുകയും വസ്ത്രം ഉടക്കായിരിക്കുകയും ശരീരം മുക്കിത്തരിരിക്കുകയും വഴിയിൽ കിടക്കുന്ന കീറുതണി കിടന്നു എടുത്ത ചുറ്റുകയും അതിനകത്തന്നെ ഇരിക്കുകയും പുല്ലുകൊണ്ട മാലപ്പെട്ടി അലങ്കാരമെന്നു നടിച്ചു ധരിക്കുകയും മരുത്തിന്മേലോ പറയുടെ മുകളിലോ കയറുകയും എച്ചിടയിലായി നിൽക്കുകയും വളരെ ഭക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യും -

൩൫- പ്രേതാകൃതിക്രിയാഗന്ധഭീതമാഹാരവിചിക്ഷ്ണം | തൃണശിരഃചപ്രേതമനശ്ചീരംനരമാദിശൈൽ ||

അനപായം— പ്രേതാകൃതിക്രിയാഗന്ധഭീതം-ആഹാരവിചിക്ഷ്ണം- തൃണശിരഃച- നരം- പ്രേതനെ- ഗൃധീരം- ആദിശൈൽ-

അനപായം— പ്രേതാകൃതിക്രിയാഗന്ധനായിയും ഭീതനായിയും ആഹാരവിചിക്ഷ്ണനായിയും തൃണശിരഃചയും ഇരിക്കുന്നനരനെ പ്രേതത്താൽ ഗൃധീതനെന്ന ആഭേദിക്കേണം-

പരിഭാഷാ— പ്രേതാകൃതിക്രിയാഗന്ധൻ= പ്രേതസമൂഹങ്ങളായിരിക്കുന്നആകൃതിക്രിയാഗന്ധങ്ങളെപ്പോലെയുള്ളവൻ-പ്രേതസമൂഹങ്ങൾ= പ്രേതമുഖങ്ങൾ= ആകൃതിക്രിയാഗന്ധങ്ങൾ= ആകൃതിയും ക്രിയയും ഗന്ധവും- ആകൃതി=സ്വരൂപം ക്രിയ=പ്രവൃത്തി- ഭീതൻ=ഭയപ്പെട്ടവൻ- ആഹാരവിചിക്ഷ്ണം=ആഹാരത്തെ കുറിച്ച ചോദ്യത്തെ ചോദ്യനവൻ- ആഹാരം=ഭക്ഷണം- ചോദ്യം=ചോദ്യം- തൃണശിരഃ=തൃണത്തെ ചോദ്യംചെയ്യുന്നവൻ- തൃണം=പശു- ചോദ്യം=നശിപ്പിക്കുക- നരൻ=പുരുഷൻ- പ്രേതം=പ്രേതഗ്രഹം- ഗൃധീതൻ=ഗൃധിക്കപ്പെട്ടവൻ- ഗൃധീകം=ബാധിക്കുക- ആഭേദിക്കുക=കല്പിക്കുക-

സാരം— പ്രേതഗ്രഹംബാധിച്ചാൽ മരിച്ചതിനോടുതുല്യമായിരിക്കുന്നവന്റെ സ്വരൂപംപോലെയിരിക്കുകയും അവന്റെ പ്രവൃത്തിപോലെപ്രവൃത്തിക്കുകയും അവന്റെ ഗന്ധംപോലെയിരിക്കുന്ന ഗന്ധമുണ്ടാകുകയും ഭയമുണ്ടാകുകയും ഭക്ഷണത്തിനുകൽതാപ്തമില്ലാതിരിക്കുകയും കാരണംകൂടാതെ പുല്ലുരഞ്ജിയിടുകയും ചെയ്യും-

൩൬- ബഹുപ്രലാപകൃഷ്ണാസ്ത്രപ്രവിതംബിതയായിനം | ശ്രുതപ്രലംബവൃഷ്ണംകൃശ്ണാസ്ത്രാധിക്ഷിതംവദൈൽ ||

അനപായം— ബഹുപ്രലാപം- കൃഷ്ണാസ്ത്രം- പ്രവിതംബിതയായിനം- ശ്രുതപ്രലംബവൃഷ്ണം- ച- കൃശ്ണാസ്ത്രാധിക്ഷിതം- വദൈൽ-

അനപായം— ബഹുപ്രലാപനായിയും കൃഷ്ണാസ്ത്രനായിയും പ്രവിതംബിതയായിയായിയുംശ്രുതപ്രലംബവൃഷ്ണനായിയുംഇരിക്കുന്നവനെ കൃശ്ണാസ്ത്രാധിക്ഷിതനെന്ന വദിക്കേണം-

പരിഭാഷാ— ബഹുപ്രലാപൻ= ബഹുവിധമായിരിക്കുന്ന പ്രലാപത്തെപ്പോലുള്ളവൻ- ബഹുവിധം=നാനാപ്രകാരം- പ്രലാപം= അസംബന്ധവാക്കുക- കൃഷ്ണാസ്ത്രൻ=കൃഷ്ണമായിരിക്കുന്ന

ആസ്പത്തൊഃകൂടിയവൻ- കൃഷ്ണഃ=കൃഷ്ണവണ്ണം- (കറുത്തത) ആ
 സ്വഃ=മുഖം- പ്രവിളംബിതയായി= പ്രവിളംബിതമാകുവണ്ണം
 യാനംചെയ്യുന്നവൻ- പ്രവിളംബിതം=എറവും വിളംബത്തെ
 ടകൂടിയത- വിളംബം=രാമസം- യാനംചെയ്യുംനടക്കുക- ശ്ര
 നപ്രലംബവൃക്ഷണൻ=ശ്രനങ്ങളായി പ്രലംബങ്ങളായിരിക്കു
 ന്ന വൃക്ഷണങ്ങളോടുകൂടിയവൻ- ശ്രനങ്ങൾ=വീർത്തവ-പ്രലം
 ബങ്ങൾ=തൂങ്ങിയവ- വൃക്ഷണങ്ങൾ=അന്ധങ്ങൾ- കൂശ്ശാസാ
 ധിഷ്ഠിതൻ=കൂശ്ശാസന്മാരായരുധിഷ്ഠിതൻ-കൂശ്ശാസം=കൂശ്ശാ
 സാഗ്രഹം- അധിഷ്ഠിതൻ=അധിഷ്ഠാനംചെയ്തപ്പട്ടവൻ-
 അധിഷ്ഠാനംചെയ്ത=ബാധിക്ക-

സാരം— കൂശ്ശാസാഗ്രഹം ബാധിച്ചാൽ പല പ്രകാരം
 അസംബന്ധം പറയുകയും മുഖം കറുത്തിരിക്കുകയും എഴുത്ത
 നടക്കുകയും അന്ധങ്ങൾ നിരവുന്നതായിരിക്കുകയും ചെയ്യും-
 ൩൭. ഗൃഹീതപാകാഷ്ടലൊഷ്ടാഭീൻഭ്രമന്തംചീരവാസസം ।
 നഗ്നംധാവനമുത്രസുദൃഷ്ടിംതൂണവിഭ്രജണം ॥

൩൮. ശൂശാനശ്രന്ത്രായതനരന്ത്രൈകഭൂമസേവിനം । തി
 ലാനമദ്യമാസൈഷ്വസതതംസക്താലാചനം ॥

൩൯. കാലോർധിഷ്ഠിതംവിചാലപന്തംപരഷ്ഠാണിവാ ।
 യാചന്തമദകാനാനിത്രസുലോഹിതലാചനം ॥

൪൦. ഉഗ്രപാകൃംചജാനീയാനരംമന്തകിരണാഭിതം । ഗ
 സ്ഥമാലൃതംസത്യവാദിനംപരിഭേവിനം ॥

൪൧. ബഹുനിഭംചജാനീയാൽപൈതാളൈവശീകൃതം । അ
 പ്രസന്നശരംഭിനവദനംശുക്ലിതാലുകം ॥

൪൨. ചലനയനപക്ഷ്യാനംനിദ്രാലുംമന്ദപാവകം । അപ
 സവ്യപരിധാനംഗുളമാസതിചപ്രിയം ॥

൪൩. സ്തചലപാകൃംചജാനീയാൽപിതൃഗ്രഹവശീകൃതം । ഗുര
 വ്വലക്ഷിസിദ്ധാനാംശാപചിന്താശ്രോവരഃ ॥

൪൪. വ്യാഹാരാഹാരചേഷ്ടിഭിർമാസപാതംഗ്രഹംവരേൽ ।
 കമാരാഭൂന്ദാനരതംനഗ്നമുദ്ധതമൃദം ॥

൪൫. അസ്ഥസ്ഥമനസമൈശ്വകാലികംസഗ്രഹംതൃ
 ജേൽ ॥

അനവയം— കാഷ്ടലൊഷ്ടാഭീൻ- ഗൃഹീതപാ- ഭ്രമന്തം- ചീ
 രവാസസം- നഗ്നം- ധാവനം- ഉത്രസുദൃഷ്ടിം- തൂണവിഭ്രജ
 ണം- ശൂശാനശ്രന്ത്രായതനരന്ത്രൈകഭൂമസേവിനം- തിലാന
 മദ്യമാസൈഷ്വ- സതതം- സക്താലാചനം- പരഷ്ഠാണി- വദ
 ഹവ്യം ◆

നം- വാ- കാലോദ്ധാധിഷ്ഠിതം- വിദ്യാത്- ഉദകാന്നാനി- യദി
 ചന്തം- ത്രസ്യലോഹിതലോചനം- ഉഗ്രവാക്യം- ച- നരം-മേഘ
 കിരണാഭിതം-ജാനീയാത്- ഗന്ധമാലുരതിം- സത്യവാദിനം-
 പരിഭേവിനം- ബഹുനിദം- ച- പെതാളേന- വാശീകൃതം- ജ
 നീയാത്- അപ്രസന്നദൃശം- ഭീനവദനം- ശുഷ്കതാലുകം- ചല
 നമനപക്ഷ്യാണം- നിദ്രാലു- മന്ദപാവകം- അപസവ്യപരി
 ധാനം- ഗുളമാംസതിലപ്രിയം- സ്തലപാപ്യം- ച- പിതൃഗ്രഹ
 വാശീകൃതം- ജാനീയാത്- ഗുരുവൃദ്ധിസിദ്ധാനാം- ശാപചി
 ന്താനുരൂപതഃ- വ്യാഹാരാഹാരചക്രാഭിഃ- യഥാസ്വപം- രം-ഗ്ര
 ഹം- വരേന്- കമാരവൃന്ദാനുഗതംനഗം- ഉദ്ധതമൃഗ്ജം- അ
 സ്വസ്ഥാനസം- ദൈച്ഛ്യകാലികം- സഗ്രഹം- തൃജേത് |

അനപയാതം— കാഷ്ഠലോഷ്ഠാദികളെ ഗ്രഹിച്ചിട്ട ഭ്രമണ
 യിയും ചീരവാസസ്സായിയും നഗ്നനായിയും ധാപനനായിയും
 ഉത്രസ്തദൃഷ്ടിയായിയും ഉണവിടുകുന്നതായിയും ശുശാന്ശ്രന്യാ
 യതനരത്തൈകദമ സെവിയാനായിയും തിലാനമദ്യമാംസങ്ങ
 ലിൽ എല്ലാജ്യേഷം സങ്കതലോചനനായിയും പര്യടങ്ങളെ വട
 ന്നായിയും ഇരിക്കുന്നവനെ കാലോദ്ധാധിഷ്ഠിതനെന്ന അറി
 യേണം- ഉദകാന്നങ്ങളെ യാപനനായിയും ത്രസ്യലോഹിതലോ
 ചനനായിയും ഉഗ്രവാക്യനായിയും ഇരിക്കുന്ന നരനെ മോ
 കിരണാഭിതനെന്ന അറിയേണം- ഗന്ധമാലുരതിയാനായിയും
 സത്യവാദിയായിയും പരിഭേവിയാനായിയും ബഹുനിനോനായിയും
 ഇരിക്കുന്നവനെ പെതാളത്താൽ വാശീകൃതനെന്ന അറിയേണം
 അപ്രസന്നദൃശനായിയും ഭീനവദനനായിയും ശുഷ്കതാലുകനാ
 യിയും ചലനമനപക്ഷ്യാവായിയും നിദ്രാലുവായിയും മന്ദപാ
 വകനായിയും അപസവ്യപരിധാനനായിയും ഗുളമാംസതില
 പ്രിയനായിയും സ്തലപാപ്യനായിയും ഇരിക്കുന്നവനെ പിതൃ
 ഗ്രഹവാശീകൃതനെന്ന അറിയേണം- ഗുരുവൃദ്ധിസിദ്ധാനാരു
 ടെ ശാപചിന്താനുരൂപ കളായിരിക്കുന്ന വ്യാഹാരാഹാര ചെ
 ള്ളകൾക്കൊണ്ട യഥാസ്വപമാകുംവണ്ണം, ആ ഗ്രഹത്തെ വദി
 ക്കേണം- കമാരവൃന്ദാനുഗതനായിയും നഗ്നനായിയും ഉദ്ധത
 മൃഗ്ജനായിയും അസ്വസ്ഥ മനസ്സായിയും ദൈച്ഛ്യകാലിക
 നായിയും സഗ്രഹനായിയും ഇരിക്കുന്നവനെ തൃജേതം-

പരിഭോഷാ— കാഷ്ഠലോഷ്ഠാദികൾ=കാഷ്ഠലോഷ്ഠങ്ങൾ തുട
 ണിയുള്ളവ- കാഷ്ഠലോഷ്ഠങ്ങൾ=കാഷ്ഠവും ലോഷ്ഠവും- കാഷ്ഠം=
 വടി- ലോഷ്ഠം=മണ്ണിനകട്ട ഗ്രഹിക്കുംസപീകരിക്ക- ഭ്രമണം

ഭൂമിയിലുള്ളവൻ. ഭൂമിയിൽനിന്നു- ചീരവാസസ്സു- ചീ
 രം വാസസ്സായിട്ടുള്ളവൻ. ചീരം=പഴയതെന്നിരിക്കണം- വാ
 സസ്സു=വെളി. നഗ്നൻ=മനുഷ്യന്മാർക്കു കൂടാത്തവൻ- ധാവൻ =
 ധാവനം ചെയ്തിരിക്കുന്നവൻ- ധാവനം ചെയ്തുകൊടുക്കുക- ഉത്ര
 സുട്ടാഴി=ഉത്രസ്യയായിരിക്കുന്ന ഒഴിയിൽ കൂടിയവൻ- ഉത്ര
 സ്യ=സംഹാരം- (ഇളക്കിയത) ഒഴി=നേതം- തുണവിഭാഷ
 ന്നൻ=തുണയായുന്ന വിഭാഷണങ്ങളോടുകൂടിയവൻ. തുണ
 യുടെ=പല്ലകം- വിഭാഷണങ്ങൾ=അലങ്കാരങ്ങൾ- ശ്ലോകശാസ്ത്ര
 ന്യായരസരത്നൈക ഭൂമസേവീ=ശ്ലോകശാസ്ത്രന്യായരസരത്നൈ
 കഭൂമങ്ങളെ സെവിക്കു ശീലമായിട്ടുള്ളവൻ. ശ്ലോകശാസ്ത്രന്യായര
 സരത്നൈകഭൂമങ്ങൾ=ശ്ലോകവും ശാസ്ത്രവും ന്യായവും രത്നവും ഹി
 കഭൂമവും- ശ്ലോകം=പുട്ടല- ശാസ്ത്രം=ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥം- ര
 ത്നം=വഴി- ഹിക്ഭൂമം=പുഷ്പരൂക്ഷം- തിരുന്നമല, മാസങ്ങൾ=
 തിരവും അന്നവും മലയും മാസവും തിരം=എളു- അന്നം=
 ചെറ- സകലലോചനൻ=സകലങ്ങളായിരിക്കുന്ന ലോചന
 ങ്ങളോടുകൂടിയവൻ- സകലങ്ങൾ=പററിയ- ലോചനങ്ങ
 ൾ=കണ്ണകൾ- പര്യയങ്ങൾ=നിഷ്ഠാവാക്കുകൾ- വലൻ=വലി
 ചിയിക്കുന്നവൻ- വലിക്കു=പറയുക- കാലോദ്യായിഷ്ഠിരൻ=കാ
 ലോദ്യായാൽ അധിഷ്ഠിതൻ- കാലോദ്യം=കാലോദ്യഗ്രന്ഥം- അ
 ധിഷ്ഠിതൻ=അധിഷ്ഠാനം ചെയ്തുകൊടുത്തവൻ- അധിഷ്ഠാനം ചെ
 യ്തുകൊടുക്കുക- ഉദകാണങ്ങൾ=ഉദകവും അന്നവും- ഉദകം=മെ
 ത്തുക- അന്നം=ചെറ- യാചൻ=യാചിച്ചിരിക്കുന്നവൻ- യാ
 ചിക്കു=പ്രാർത്ഥിക്കുക- ത്രസ്യലോചിരലോചനൻ=ത്രസ്യങ്ങളായി
 ലോചനങ്ങളായിരിക്കുന്ന ലോചനങ്ങളോടുകൂടിയവൻ- ത്ര
 സ്യങ്ങൾ=ഭയത്തോടു കൂടിയവ- ലോചനങ്ങൾ=രക്തരണ്ണങ്ങൾ
 ൾ- ലോചനങ്ങൾ=കണ്ണകൾ- ഉഗ്രവാക്യൻ=ഉഗ്രങ്ങളായിരി
 ക്കുന്ന വാക്യങ്ങളോടുകൂടിയവൻ- ഉഗ്രങ്ങൾ=കുരങ്ങൾ- വാക്യ
 ങ്ങൾ=വാക്കുകൾ- നരൻ=പര്യയൻ- മെരുകിരണാഭിരൻ=മെ
 ത്തുകിരണാൽ അഭിരൻ- മെരുകിരണങ്ങൾ=മെരുകിരണഗ്രന്ഥം.
 അഭിരൻ=പിറയിരൻ- (ഏകീകപ്പെട്ടവൻ) ഗന്ധമാലാഭി=
 ഗന്ധമാലാഭങ്ങളിൽ രതിയോടുകൂടിയവൻ- ഗന്ധമാലാഭങ്ങൾ=ഗ
 ന്ധവും മാലാഭവും- ഗന്ധം=സുഗന്ധം- മാലാഭം=മാലാ- രതി=രാ
 ത്തിപ്പയ്യ- സത്യവാദി=സത്യവാക്യമെണ്ണ വദിക്കുന്നവൻ- വ
 ദിക്കു=പറയുക- പരിഭവേദി=പരിഭവനം ചെയ്യുന്നവൻ- പരി
 ഭവനം ചെയ്യുക=കരയുക- പെട്ടുനിൽക്കൽ=മെട്ടുവായിരിക്കുന്ന

നിരായാട കൂടിയവൻ- ബഹു=അധികം- നിദ്ര=ഉറക്കം- പെ
 താളം=പെതാളഗ്രന്ഥം- വധീകൃതൻ=വശീകരിക്കപ്പെട്ടവൻ- വ
 ശീകരിക്ക=സ്വാധീനമാക്കുക- അപ്രസന്നദണ്ഡം=അപ്രസന്ന
 കളായിരിക്കുന്ന ദണ്ഡകളോട കൂടിയവൻ- അപ്രസന്നകൾ=
 പ്രസന്നകളല്ലാത്തവ- പ്രസന്നകൾ=പ്രസാദത്തോട കൂടിയ
 വ- പ്രസാദം=രെയിവ- ദുഷകൾ=കണ്ഠകൾ- ഭീനവദനൻ=
 ഭീനമായിരിക്കുന്ന വദനത്തോട കൂടിയവൻ- ഭീനം=ചാടിയ
 ത- വദനം=മുഖം- ശ്രുതിതാലുകൻ=ശ്രുതിമായിരിക്കുന്ന താലു
 വിന്നോട കൂടിയവൻ- ശ്രുതിം=വരണ്ടത- താലു=അണ്ണാക്കം
 ചലനയനപക്ഷ്യാവ=ചലത്തു കളായിരിക്കുന്ന നയനപക്ഷ്യാ
 കളോട കൂടിയവൻ- ചലത്തുകൾ=ചലിച്ചിരുന്നവ- ചലി
 കം=ഇളക്കുക- നയനപക്ഷ്യാകൾ=നെത്രരോഗങ്ങൾ- നിദ്ര
 ലു=നിദ്രയോടകൂടിയവൻ- നിദ്ര=ഉറക്കം- മദപാവകൻ=മദനാ
 ഘിരിക്കുന്നപാവകനോടകൂടിയവൻ- മദൻ=അല്പൻ- പാവക
 ന്=ജരാഗ്നി- അപസവ്യപരീധാനൻ=അപസവ്യമായിരിക്ക
 നപരീധാനത്തോടകൂടിയവൻ-അപസവ്യം=സവ്യതരം-(ഏട
 ത്തപ്രം) പരീധാനം=മന്ത്രവെട്ടനം- (മുണ്ടുചുറ്റുക) ഗുരു
 മാംസതിലപ്രിയൻ=ഗുരുമാംസതിലങ്ങൾ പ്രിയങ്ങളായിട്ടുള്ള
 വൻ- ഗുരുമാംസതിലങ്ങൾ=ഗുരുവും മാംസവും തിലവും=
 ഗുരും=ശരണ- തിലം=എണ്ണ- പ്രിയങ്ങൾ=ഇഷ്ടങ്ങൾ- സ്വ
 ലപോക്യൻ=സ്വലത്തായിരിക്കുന്ന വാക്യത്തോട കൂടിയവൻ-
 ഘ്ലപണം=രടത്ത- വാക്യം=വാക്ക- പിതൃഗ്രന്ഥവശീകൃതൻ=പി
 തൃഗ്രന്ഥത്താൽ വശീകൃതൻ- വശീകൃതൻ=വശീകരിക്കപ്പെട്ടവൻ-
 വശീകരിക്ക=സ്വാധീനമാക്കുക- ഗുരുപ്രാപ്തിസിദ്ധന്മാർ=ഗു
 രുകളും പൂർവന്മാരും ഔഷികളും സിദ്ധന്മാരും- ഗുരുക്കൾ=ഗുരു
 ഗ്രന്ഥങ്ങൾ- പൂർവന്മാർ=പൂർവഗ്രന്ഥങ്ങൾ- ഔഷികൾ=മുനിഗ്രന്ഥ
 ങ്ങൾ- സിദ്ധന്മാർ=സിദ്ധഗ്രന്ഥങ്ങൾ- ശാപചിന്താനരൂപക
 ൾ=ശാപചിന്തക്ക അനുരൂപകൾ- ശാപചിന്താ=ശാപത്തി.ക
 ലുള്ള ചിന്താ- ചിന്താ=വിചാരം- അനുരൂപകൾ=യോഗ്യകൾ-
 വ്യാഹാരാഹാരചെട്ടുകൾ=വ്യാഹാരവും ആഹാരവും ചെട്ടു
 യും- വ്യാഹാരം=വാക്ക- ആഹാരം=ഭോജനം- ചെട്ട്യാ=വ്യാപാ
 രം- (പ്രവൃത്തി) യഥാസ്വം=സ്വത്തെ അതിക്രമിക്കാതെ കണ്ടു
 കൂത- സ്വം=ആത്മീയം-വദിക്ക=പറയുക-കുമാരവൃന്ദാനന്ദനൻ=
 കുമാരവൃന്ദങ്ങളാൽ അനുഗതൻ- കുമാരവൃന്ദങ്ങൾ=കുമാരന്മാരു
 ടെ വൃന്ദങ്ങൾ- കുമാരന്മാർ=ബാലന്മാർ- വൃന്ദങ്ങൾ=സമൂഹത്തെ

പം- അനുഗതൻ= അനുഗമിക്കപ്പെട്ടവൻ- അനുഗമിക്കു പിന്നെ
 ലെ പൊവുക- നഗ്നൻ= വസ്ത്രത്തൊടു കൂടാത്തവൻ- ഉദ്ധതമൂലം
 ജനം= ഉദ്ധതങ്ങളായിരിക്കുന്ന മൂലജങ്ങളൊടു കൂടിയവൻ- ഉദ്ധ
 തങ്ങൾ= ഉദ്ധരൂപാൽഗതങ്ങൾ- (മെൽപ്പൊട്ട പൊങ്ങിയവ) മൂ
 ലജങ്ങൾ= തലമുടികൾ- അസപസ്ഥമനസ്സു= അസപസ്ഥമാ
 യിരിക്കുന്ന മനസ്സു കൂടിയവൻ- അസപസ്ഥം= സപസ്ഥമല്ലാ
 ത്തത- സപസ്ഥം= നിമ്ബം- മൈത്ര്യാലോചന= വളരെകാലം
 നീൽക്കുന്ന രോഗത്തൊടു കൂടിയവൻ- സഗ്രമൻ= ഗ്രഹത്തൊ
 ടുകൂടിയവൻ- തൃഷ്ണ= ഉപേക്ഷിക്കുക-

സാരം-— കറവൊളംഗ്രഹം ബാധിച്ചാൽ മണ്ണുകടയൊ വടി
 യൊ കല്ലുമുതലായതൊ ഏതെങ്കിലും അവിടവിടെ സഞ്ചരിക്കുകയും
 പഴക്കിക്കിടയ തുണികൾക്കു ഏതെങ്കിലും ചുറ്റുകയും ആ തുണിക
 ല്ലുണത്തെ കിട്ടാത്താൽ ഒന്നും ചുറ്റാതിരിക്കുകയും ചിലപ്പോൾ
 ഓടുകയും കണ്ണു ഇളക്കുന്നൊക്കുകയും പല്ലുചൊണ്ട ശരീരത്തെത്ത
 ലംകരിക്കുകയും ചുടലസ്ഥലത്തൊ ആരമില്ലാത്ത ഗ്രഹത്തിലൊ
 വഴിച്ചിലൊ ആലമുതലായ വൃക്ഷമൂലത്തിലൊ ചെന്നിരിക്കുകയും
 ഏല്ക്കുകയും ചെയ്യും. മദ്യം, മാംസം, ഇളകൾക്കുണ്ടാൽ അതുകൂടെ ത
 നെ ഏല്ക്കുകയും നൊക്കിയിരിക്കുകയും പരക്കുവക്കുകയും പര
 യുകയും ചെയ്യും- മെറകിരണഗ്രഹം ബാധിച്ചാൽ വെള്ളത്തെ
 യൊ അന്നത്തെയൊ യാചിക്കുകയും കണ്ണു ഇളകിയിരിക്കുകയും
 ചുക്കുന്നിരിക്കുകയും കൂർത്തുയവാക്കുകയും പറയുകയും ചെയ്യും
 പെരുമഗ്രഹം ബാധിച്ചാൽ സുഗന്ധദ്രവ്യത്തിങ്കലും മാലകളിലും
 താൽപ്പര്യമുണ്ടാകയും നാശ്യമാകും വണ്ണം പറയുകയും കരയുകയും
 വളരെ ഉറക്കമുണ്ടാകയും ചെയ്യും- പിതൃഗ്രഹം ബാധിച്ചാൽ കണ്ണു
 തെളിവൊടു കൂടാതിരിക്കുകയും മുഖം വാടിയിരിക്കുകയും തൊണ്ട
 വരണ്ടിരിക്കുകയും കണ്ണിന്റെ രൊമങ്ങൾ ഇളകിയിരിക്കുകയും
 വളരെ ഉറക്കമുണ്ടാകയും അഗ്നിമാന്ദ്യമുണ്ടാകയും ഏതൊരുപറയും
 ഏതൊരുപറയും ഏല്ക്കുകയും മാംസം, ശർക്കര ഇതുകൂടെ താൽപ്പര്യമു
 ണ്ടാകയും ഏല്ക്കുകയും തടഞ്ഞ തടഞ്ഞ വിശേഷം പറയുകയും ചെയ
 യ്യും- ഇരപുഡാഭിഗ്രഹങ്ങളുടെ ശാപത്തിങ്കൽ യാതൊന്നിനെ
 വിചാരിച്ചുവൊ ആവിചാരത്തിന്ന യൊഗ്യകൂടായിരിക്കുന്ന
 വാക്കു, ആചാരം, പ്രവൃത്തി ഇതുകൂടെ കൊണ്ട അതാതുഗ്രഹങ്ങ
 കൂടെ അറിയണം. ഇരഗ്രഹം ബാധിച്ചാൽ ഇരഗ്രഹംത്ത അ
 നുസർപ്പ വാക്കിനെ പറയുകയും അതിനെ പൊപെ ഭക്ഷിക്കുക
 യും പ്രവൃത്തിക്കുകയും ചെയ്യും- ഇതുപൊലെതന്നെ വൃദ്ധ മിത്ര

മരുതുന്ന അറിയണം- വളരെകൂടികൾ യാതൊരു രോഗീ
യുടെ പിന്നാലെ കൂടുകയും യാതൊരു രോഗി വന്നു ഉടകാതിരി
ക്കുകയും യാതൊരു രോഗിയുടെ തലമുടി പൊങ്ങിനിൽക്കുകയും മ
നസ്സിന്നു തെളിവില്ലാതിരിക്കുകയും രോഗംവളരെകാലംനിൽക്കുക
യും ഗ്രഹങ്ങൾക്കുടിയിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അവനെ ചികി
ത്സിക്കരുത-

ഇതി വാഗ്ദാസോപനാമകരാമനദനാഥപണ്ഡിതപാരശ്വ
ഭൂതന്റെ അഷ്ടാംഗാലയപ്രാപ്താനെ സാരാർത്ഥപ്പുണ്യപ്രാ
പ്തനെ ബാലോപചരണീയം ചതുർത്ഥാദ്ധ്യായഃ

അഷ്ടാംഗാലയം ബാലോപചരണീയം

ചഞ്ചമാദ്ധ്യായപ്രാരംഭഃ

അഥാതൊ ഭൂതപ്രതിഷേധം നാമാദ്ധ്യായം വ്യാഖ്യാസ്യ
മഃ। ഇതിഹസ്യാഹാരത്രയോമഹേഷഃ-

പഃ ഭൂതജായമഹിംസൈഷ്വജപഹ്ലാമബലീപ്രാതഃ । തപ
ശ്ചീലസമാധാനദാനജ്ഞാനമയാദിഭിഃ ॥

അനപചം-—അഹിംസൈഷ്വ- ഭൂതം- ജപഹ്ലാമബലീപ്ര
തഃ- തപശ്ചീലസമാധാനദാനജ്ഞാനമയാദിഭിഃ- ജയേത-

അനപചാത്മം-— അഹിംസൈഷ്വപ്രായീരിക്കുന്ന ഭൂതത്തെ ജ
പഹ്ലാമ ബലീപ്രതങ്ങൾ കൊണ്ടും തപശ്ചീലസമാധാനദാന
ജ്ഞാനമയാദികൾ കൊണ്ടും ജയിക്കണം-

പരിഭാഷാ-— അഹിംസൈഷ്വ = മഹിംസൈഷ്വ അല്ലാത്തവൻ-
ഹിംസൈഷ്വ = ഹിംസിപ്പാനായ്കൊണ്ടു ഇഷ്ടംയാക്കുകയെന്നവൻ-
മഹിംസൈഷ്വ = വധിക്കുക- ഇതാ = ആഗ്രഹം- ജപഹ്ലാമബലീപ്ര
തം = ജപവ്യക്തമാമവുംബലിയുപ്രതവും- ജപം = മന്ത്രോച്ചാര
ണം- ബലി = പൂജം- പ്രതം = നൈവ- തപശ്ചീലസമാധാനദാന
ജ്ഞാനമയാദികൾ = തപശ്ചീലസമാധാനദാനജ്ഞാനമയാദികൾകൂട്ട

ജിയിയുതുവ. തപശ്ശീധസമാധാനമാനംനായകം = തപസ്സു
ശീലവും സമാധാനവും ഭാനവും ജ്ഞാനവും ദേവയും = ശീലം = സ
ച്ചരിതം = (നല്ലപ്രവൃത്തി) സമാധാനം = സമാധി - ജ്ഞാനം = ത
തപസ്സാനം.

സാരം.— മൃതകാമനായിയുണ്ടെ ലി കാമനായിയു ഇരിക്കുന്നു
ഗ്രഹിതന്റെ മന്ത്രോച്ചാരണം കൊണ്ടോ മറ്റൊരുകൊണ്ടോ ബലി
കൊണ്ടോ വ്രതംകൊണ്ടോ തപസ്സുകൊണ്ടോ നല്ലപ്രവൃത്തികൊ
ണ്ടോ സമാധി കൊണ്ടോ ഭാനം കൊണ്ടോ പരമാർത്ഥജ്ഞാനംകൊ
ണ്ടോ ദേവകൊണ്ടോ ആദിദൈവംകൊണ്ടോ ഔഷധങ്ങളുടെയോ
മണികളുടെയോ ധാരണംകൊണ്ടോ പ്രായശ്ചിത്താദികളാ
കൊണ്ടോ ജയിക്കേണം.

൨. ഹിംഗുവ്യോങ്കാലനെമാലിലശൂനാക്ഷജടാജടാഃ । അജ
ലൊമീസഗൊലൊമീദ്രതകേശീവചാലതാഃ ॥

൩. കുക്കുടിസപ്തഗന്ധാഖ്യാതിലാഃ കാണവികാണികെ । വ
ജ്രപ്രൊക്താപയസ്ഥാചശൂനീമോഹനവല്ലപി ॥

൪. ഞ്ഞോതൊജ്ഞാനരക്ഷോഷ്ണരക്ഷോഷ്ണം ചാന്യദൈവ
ധം । ഖരാശംശാപി ധ്വജ്ജ്ഞാനാധാനകലശ്ചകാൽ ।

൫. ദപിപിമാജ്ഞാനഗോസിംഹവ്യാഘ്രസാമുദ്രസതപതഃ । ച
മുപിത്തപിജനവാചാശ്ച ന്നസാധയൽഘോരം ॥

൬. പുറാനമപവാതൈവം വാതത്പാനനസ്യയോഃ । അച്ഛ
ഗൈവപ്രായാസവ്യർത്ഥോച്ഛന്നം ചശൂപനെ ॥

൭. ശിശിരശ്ചതാജ്ഞാനമജ്ഞാനസാധപിപനെ । പ്രയോ
ഗൈകൽക്കമൈകൈകപാലം ചപരിഷ്കലനെ ॥

൮. പ്രയോഗായംഗമൊന്മാദാൽസാപസ്താരാൻശമനൈ
ൽ । ഗന്ധാപിപ്പലീകൃതവ്യാജാമലകസർപ്പാൽ ॥

൯. ഗോധാനകലാ ജ്വാശശപിത്തപ്രപക്ഷിതാൻ । നവ
നാജ്യാഗസൗകക്ഷുവിദധിംഗ്രഹാപമാൻ ॥

അനവധം.— ഹിംഗുവ്യോങ്കാലനെമാലിലശൂനാക്ഷജടാജ
ടാഃ. അജലൊമീസഗൊലൊമീദ്രതകേശീവചാലതാഃ- കുക്കുടി
സപ്തഗന്ധാഖ്യാതിലാഃ- കാണവികാണികെ- വജ്രപ്രൊക്താപ
യസ്ഥാ- ച- ശൂനീ- മോഹനവല്ലപി- അപി- ഞ്ഞോതൊജ്ഞ
ാനരക്ഷോഷ്ണം- അന്യൽ രക്ഷോഷ്ണം- ഔഷധം- ച ഖരാശം
ശാപിധ്വജ്ജ്ഞാനാധാനകലശ്ചകാൽ- ദപിപിമാജ്ഞാനഗോ
സിംഹവ്യാഘ്രസാമുദ്രസതപതഃ- ചമുപിത്തപിജനവാഃ- ച
അസ്തിത്വം- വാഗ്ദ്വ- പുറാനം- ധ്വജം- അപ്ര- നവം- തൈലജ്

സാധയെൽ - രൽ-പാനനസ്യയോഗം- അത്യാഗ്ര- ച- പ്രയോഗ-
കരവം- ഹിം- ചുണ്ണം- ധൃപനെ- ച- പ്രയോഗകാപ്യം- ഹിം-
ഗുളികാ- സാപധീധനെ- അജ്ഞനെ- ച- യുജ്ഞാൽ- ഹിം-
യോഗം- കൽക്കം- പ്രയോഗ- കപാമം- പരിഷ്കാപനെ- ച- യു-
ജ്ഞാൽ- അയം- പ്രയോഗം- സാപധീധാൽ- ഗ്രഹണാമാൽ-
ശമം- നയെൽ- ഗോധാനകുലമാജ്ഞാശരശാപിത്തപ്രപഞ്ചിരാൽ-
ഗ്രഹാപമാൻ- ഗജാഹ്വപിപ്പലീമുലവ്യോജാമലകസംപാ-
ൻ- നാവനാഭ്യം- ഗസൈക- വിധിതം

അനപയാം— ഹിംഗുവ്യോജാലനെമാലീലഗുനാക്കുജാ-
ജാകളും അജ്ഞാമീസഗോലാമീഭൂതകേശിവചാലതകളും ക-
ക്കുടിസപ്പഗന്ധാപ്യാരീലകളും കാണവികാണികളും വജ്ര-
പ്രോക്കയും വയസ്സയും ഗുഹിയും മൊഹനവല്ലിയും ഞ്ഞൊ-
ജ്ഞാനരക്ഷാപ്ലവം അന്യത്തായി രക്ഷാപ്ലവായിരിക്കുന്ന
ആധവം ഖരാശാപാവിസ്കൃഷ്ടകുശാധാനകുലശല്യകത്തിം
കുത്തിനും ഭിപിമാജ്ഞാശരശാപിത്തപ്രപഞ്ചിരാൽ-
കുത്തിനും ചർമ്മപിത്തഭിജനവടാളും ും വർത്തികൽ പ-
രാണമായിരിക്കുന്ന ഏതത്തയൊ എന്നിയെ നവമായിരിക്ക-
ന്ന തൈലത്തെയൊ സാധിക്കണം. ഈ പാനനസ്യങ്ങളിലും
അത്യാഗ്രത്തിങ്കലും പ്രയോക്തവ്യമായി ഭവിക്കുന്നു. ഇതുകൾക്കു
ചുണ്ണം ധൃപനത്തിങ്കലും പ്രയോക്തവ്യമാകുന്നു- ഇതുകൾക്കു
ഏതാഗതികൾ സാപധീധനമായിരിക്കുന്ന അജ്ഞനത്തിങ്ക-
ലും യോജിക്കണം. ഇതുകൾക്കു കപ്പൽ പ്രലപത്തിങ്കലും കപാ-
മം പരിഷ്കാപനത്തിങ്കലും യോജിക്കണം- ഈ പ്രയോഗം
സാപധീധനങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഗ്രഹണാമാളങ്ങളെ ശമത്തനശി-
പ്പിക്കും- ഗോധാനകുലമാജ്ഞാശരശാപിത്തപ്രപഞ്ചിതങ്ങളായി
ഗ്രഹാപമാങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഗജാഹ്വപിപ്പലീമുലവ്യോജാമല-
കസംപാങ്ങളെ നാവനാഭ്യംഗസൈകങ്ങളിൽ വിധാനം ചെയ്യ-
ണം.

പരിഭാഷ:- ഹിംഗുവ്യോജാലനെമാലീലഗുനാക്കുജാ-
കൾ=ഹിംഗുവും വ്യോജാലം അലവും നൈമാലിയും ലഗുന-
വും അക്കുജയും ജാലം- ഹിംഗു=കായം-വ്യോജം=ത്രികുട- അ-
ലം=അരികാരം- നൈമാലീ=കസ്തൂരി- ലഗുനം=ഉള്ളി- അക്കു-
ജാ=ഹരിക്കിന്തവെര- ജാ=മാഞ്ചി- അജ്ഞാമീസഗോലാമീഭൂ-
തകേശിവചാലതകൾ=അജ്ഞാമിയും സഗോലാമിയും ഭൂത-
കേശിയും വചയും ലതയും- അജ്ഞാമീ=ആട്ടുമയിർ-ട്ട- സ-

ഗോഖാമീ=ഗോഖാമീയൊടു കൂടിയത- ഗോഖാമീ=പശുരയീ
 രപട്ട- ഭൂതകേശീ=ഇരുവെലി- വഹ=വായവ- ലതാ=ഞാഴൻ
 പുച്ച- കക്കടിസ്പഗന്ധാഖ്യാതിലകം=കക്കടിയും സ്പഗ
 ന്ധാഖ്യാം തിലവു=- കക്കടി=മുച്ചുങ്ങ- സ്പഗന്ധാഖ്യാ=സ്പ
 ഗന്ധാ എന്ന ആഖ്യയൊടുകൂടിയത- സ്പഗന്ധാ=കരളെയം-
 തിലം=മുള- കാനവികാണികകൾ=കാനവും വികാണികയും=
 കാനം=കന്നി- വികാണികാ=വെളുത്തകന്നി- (കാക്കൊളിയും
 ക്ഷീരകാക്കൊളിയുമെന്നുണ്ടു) വജ്രപ്രൊക്താ=കളി-വയസ്സാ=
 കടക്ക- ശ്രംഗീ=കകുടശ്രംഗീ- മോഹനരല്ലി=വാസവദത്ത-
 ബ്രോതൊജ്ഞാനം=ബ്രോതൊജ്ഞാനമെന്ന പെരോടു കൂടിയ
 ത- രക്ഷിയാപ്തം=കടുക- അസ്തത്ത-മറുളുത- രക്ഷിയാപ്തം=ര
 ക്ഷസ്സിനെ ഹനിക്കുന്നത- രക്ഷസ്സ=രക്ഷാഗ്രഹം- ഖരാശ്വ
 ശ്വാവിഡ്യഷ്ടകുശാധാനകലശലകം=ഖരവും അശ്വവും
 ശ്വാവിട്ടും ഉഷ്ണവും ഔഷവും ഗോധ്യം നക്ഷവും ശല്യകവും-
 ഖരം=കുഴുത- അശ്വം=കുതിര- ശ്വാവിട്ടു=മുളുന്- ഉഷ്ണം=ഒട്ട
 കം- ഔഷം=കരടി- ഗോധ്യാ=ഉടുപ- നക്ഷം=കീരി- ശല്യം=
 ഹയുന്- ദ്വീപിമാജ്ജാരഗോസി=ഹവ്വാലുസാമുദ്രസതപം=ദ്വീ
 പിയും മാജ്ജാരവും ഗോധും സിംഹവും വ്യാലുവും സാമുദ്രസ
 തപവും- ദ്വീപി=പള്ളിപ്പലി- മാജ്ജാരം=പുച്ച- ഗോവ=പശു-
 വ്യാലു=പുലി- സാമുദ്രസതപം=സാമുദ്രമായിരിക്കുന്നസതപം-
 സാമുദ്രം=സമുദ്രത്തിങ്കൽഭവിച്ചത- സതപം=ജന്തു- ചഞ്ചപിത്ത
 ദ്വീജനഖരം=ചഞ്ചവും പിത്തവും ദ്വീജവും നഖവും- ചക്രം
 തൊലി- ദ്വീജം=പല്ല- വജ്രം=ഗണം- പുരാണം=പഴകിയത-
 ഘൃതം=നെയ്യ- നവം=പുതിയത- തൈലം=എണ്ണ- സാധിക്ക=കാ
 ചുക- അത=കാച്ചിയസാധനം- പാനനസ്യജ്ജം=പാനവും ന
 സ്യവും- പാനം=സെവിക്കുക- അഭ്യഗം=തേക്കുക- പ്രയോ
 ക്തം=പ്രയോഗിക്കപ്പെടുവാൻയോഗ്യം- ഇതുകൾ=ഹിംഗവാ
 ദികൾ- ചുണ്ണം=പൊടി- ധൂപനം=പുക- സാവപീഡനം=
 അവപീഡനത്തൊടു കൂടിയത- അവപീഡനം=നസ്യവിശേ
 ഷം- അഞ്ജനം=കുണ്ണാതുടി- പ്രലേപം=തേക്കുക- കപഥം=
 കഷായം- പരിഷേധനം=ധാരാ- നപ്രയോഗം=പ്രവൃത്തി-
 സാപസ്സാരജ്ജം=അപസ്സാരത്തൊടു കൂടിയവ- അപസ്സാരം=അ
 പസ്സാരമെന്നൊഗ- ഗ്രഹണാഭ്ജം=ഗ്രഹങ്ങളും ഉന്മാഭ്ജ
 ങ്കം- ഗ്രഹങ്ങളും=മേവദാനവാദികൾ- ഉന്മാഭ്ജം=ദ്രാസുകൾ-
 ശമം=ശമനം- നയിക്ക=പ്രാപിപ്പിക്ക- ഗോധാനകലമാജ്ജാര

ശരപീത്തപ്രപഞ്ചിതങ്ങൾ=ഗൊധാനകുലമാജ്ഞാശരപീ
ത്തംകൊണ്ടു പ്രപഞ്ചിതങ്ങൾ- ഗൊധാനകുലമാജ്ഞാശരപീ
ത്തം=ഗൊധാനകുലമാജ്ഞാശരശാസ്ത്രമെങ്കിൽ- ഗൊധാനകുല
മാജ്ഞാശരശാസ്ത്രം=ഗൊധയും നകുലവും മാജ്ഞാശരവും ശരവും=
ഗൊധാ=ഉടമ്പ- നകുലം=കീരി- മാജ്ഞാശരം=പൂച്ച- ശരം=മൊയത്ത്
- പ്രപഞ്ചിതങ്ങൾ=പ്രകൃഷ്ടനൈവർത്തിതങ്ങൾ- പഞ്ചിതങ്ങൾ=
പഞ്ചനംചെയ്തപ്പോൾ- പഞ്ചനംചെയ്ത=അർക്കക- ഗ്ര
ഹപഞ്ചം=ഗ്രഹങ്ങളെ അപഹരിക്കുന്നവ- അപഹരിക്ക=
നശിപ്പിക്ക- ഗജാമപാപിപ്പലീമുഖപ്രാപ്തംമലകനാഷ്ടം
=ഗജാമപയും പിപ്പലീമുഖവും പ്രാപ്തവും അമലകവും സ
ഷ്ടവും- ഗജാമപാ=അർത്തിത്തിപ്പലി= പിപ്പലീമുഖം=കാട്ടുതി
പ്പലിവെര- പ്രാപ്തം=ത്രികുട- അമലകം=നെല്ലിക്ക- സഷ
്ടം=കടുക്- നാവനാഭ്യംഗസൈകങ്ങൾ=നാവനവും അഭ്യംഗവും
സൈകവും- നാവനം=നസ്യം- അഭ്യംഗം=തെക്കുക- സൈകം=
ധാരാ- വിധാനംചെയ്ത=ചെയ്യുക-

സാരം- കാരം, ചക്ക, മുളകുതിപ്പലി, അരിതാരം, കണ്ണരി, വെ
ള്ളുളി, എരീക്കിൻവെര, മാഞ്ചി, ആട്ടുമയിൽപട്ട, പശുതലിൽ
പട്ട, ഇരുവെലി, വയമ്പ, ഞാഴപ്പച്ച, മുളക്കു, കരളകം, എളു,
കുന്നിവെര, വെട്ടുന്നിവെര, കള്ളിവെര, കടക്ക, കക്കടശ്ശംഗി,
വാസവമത്ത, ബ്രഹ്മാജ്ഞാനം, കടക്, രക്ഷാഗ്രഹത്തെന
ശിപ്പിക്കുന്നവരെള്ളുഗ്രഹമുതലായതും കഴുതക്കുരിശു, മുളൻ,
ഒട്ടകം, കരടി, ഉടുമ്പ, കീരി, എളൻ, പുള്ളിപ്പലി പൂച്ച, പശു,
സിംഹം, പലി, സമുത്തംകലുള്ള ശംഖമുതലായ ജന്തുക്കൾ, ഇ
തുക്കളുടെ തൊലി, പീത്തം, പല്ല, നഖ, ഇതുക്കളും അറച്ച കല
ക്കിയൊ കഷായംവെച്ചൊ കാച്ചിയ പഴയനെയ്യൊ പുതിയ എ
ണ്ണയൊ സേവിപ്പാനും നസ്യംചെപ്പാനും തെക്കുവാനും നല്ല
താകുന്നു- ഇതുക്കൾകൊണ്ടു പൊടിച്ച പൊകു ഏല്പിക്കുകയൊവെ
റും- ഇതുക്കൾകൊണ്ടു ഉണ്ടാക്കിയ ഗുളികാ അറച്ച നസ്യംചെ
യ്യുകയൊ കണ്ണിൽ എഴുതുകയൊ ചെയ്യേണം- ഇതുക്കളുടെ അ
രച്ചണ്ടാക്കിയ കൽക്ക. മെൽ തെക്കുകയും ഇതുക്കളുടെ കഷാ
യം ധാരയികൽ യൊചിപ്പിക്കുകയും വെണം- ഈ പ്രവൃത്തി
അപസ്മാരത്തെയും ഗ്രഹങ്ങളെയും ഉന്മാദങ്ങളെയും ശമിപ്പി
ക്കും- ഗ്രഹങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്നതും ഉയ അർത്തിത്തിപ്പലി, കാ
ട്ടുതിപ്പലിവെര, ചക്ക മുളകു, തിപ്പലി, നെല്ലിക്ക, കടക് ഇതുക്ക
ളെ ഉടുമ്പ, കീരി, പൂച്ച, മൊയത്ത്, ഇതുക്കളുടെ പിത്തത്തിൽ അ

മുഖ്യ നസ്സം ചെയ്യുകയോ മെൽ തെക്കുകയോ വെളുത്തിൽ കലക്കി ധാരയിടുകയോ വെണം.

൧൦. സിദ്ധാത്മകവചാഹിംഗപ്രിയംഗുരജനീഭയഃ | മഞ്ജിഷ്ണുശൈവതകടഭീവരാശൈവതാദി കണ്ണികാഃ ||

൧൧. നിംബസ്യപത്രംബീജാനുനക്കമാലശീരീഷയോഃ | സുരാഹപത്ര്യാഷണംസപ്തിശ്ശോമുക്തൈശ്ചതുഗ്ഗണം |

൧൨. സിദ്ധംസിദ്ധാത്മകംനാമപരംനസ്യ ചയോജിതം | ഗ്രമാൻസദ്മാൻനിമന്തിശൂപിശൈക്ഷാമാസുരാൻഗ്രമാൻ||

൧൩. കൃത്യാലക്ഷ്മീവിഷ്ണോന്മാദജപരാപസ്താരപാപ്തന്ത് | ഏദിരൈവേഷയൈഃപുസ്തവാരീണാകല്പിതോഗദഃ ||

൧൪. പാനനസ്യോജനാലേപസ്താനൊത്ഫഷ്ണയോജിതഃ | ഗുണൈഃപുഷ്പവദ്ദിവിഷ്ണോരാജഭാരമപസിദ്ധിതഃ ||

അപരം— സിദ്ധാത്മകവചാഹിംഗപ്രിയംഗുരജനീഭയഃ- മഞ്ജിഷ്ണുശൈവതകടഭീവരാശൈവതാദി കണ്ണികാഃ- നിംബസ്യ- പത്രം- നക്കമാലശീരീഷയോഃ- ബീജം- സുരാഹപ- ത്ര്യാഷണം- ച- തൈഃ- ചതുഗ്ഗണം- ശോമുക്ത- സിദ്ധം- സിദ്ധാത്മകം- നാമ-സപ്തിഃ- പാനനസ്യ- ച- യോജിതം-ആശൂ- സവാൻ- ഗ്രമാൻ- നിമന്തി- ആസുരാൻ- ഗ്രമാൻ- വിശൈക്ഷാത്- നിമന്തി- കൃത്യാലക്ഷ്മീവിഷ്ണോന്മാദജപരാപസ്താരപാപ്തന്ത്-ഏദഃ- ഔഷധൈഃ- ഏവ- ബസ്തവാരീണാ- കല്പിതഃ- പാനനസ്യോജനാലേപസ്താനൊത്ഫഷ്ണയോജിതഃ- അഗദഃ- ഗുണൈഃ- പുഷ്പവത്- ഉദിച്ചു- രാജഭാരമ-സിദ്ധിതഃ- ച- ഭവതി-

അപരന്മാം— സിദ്ധാത്മകവചാഹിംഗപ്രിയംഗുരജനീഭയവും മഞ്ജിഷ്ണുശൈവത കടഭീവരാശൈവതാദി കണ്ണികകളും നിംബത്തിന്റെ പത്രവും നക്കമാലശീരീഷങ്ങളുടെബീജവും സുരാഹപവും ത്ര്യാഷണവുംആതുകളെകൊണ്ടു ചതുഗ്ഗണമായിരിക്കുന്ന മുത്രത്തിൽ സിദ്ധമായി സിദ്ധാത്മകമെന്ന പ്രസിദ്ധമായിരിക്കുന്ന സപ്തിസ്സ പാനത്തിലും നസ്യത്തിലും കയ്യും യോജിതമായിട്ടു പൊടുന്നനവെ സമുഷ്ണായിരിക്കുന്ന ഗ്രഹങ്ങളെ ഹനിക്കുന്നു. ആസുരങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഗ്രഹങ്ങളെ വിശൈക്ഷിച്ചു ഹനിക്കുന്നു- കൃത്യാലക്ഷ്മീവിഷ്ണോന്മാദജപരാപസ്താരപാപ്തന്തായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു. ഈ ഔഷധങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നെ ബസ്തവാരീകൊണ്ടു കല്പിതമായി പാനനസ്യോജനാലേ

പസ്സാന്നെൽ ഫഷ്ണയൊജിതമായിരിക്കുന്ന ആഗഭഗുണ
ങ്ങൾ കൊണ്ടു പുഷ്പത്തെ പൊലെ ഉദിച്ചുമായിട്ടും രാജഭാരത്തി
ക്കൽ സിദ്ധിതൃത്തായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— സിദ്ധാർത്ഥകവാചിംഗപ്രിയംഗുരജനീഭ
യം=സിദ്ധാർത്ഥകവും വചയം. ഹിംഗുവും പ്രിയംഗുവും രജനീ
ഭവയവും. സിദ്ധാർത്ഥകം=കുടുക- വചാ=വചന- ഹിംഗു=കായം.-
പ്രിയംഗു=ശാഴൽപുഷ്പ- രജനീഭവയം=മന്തളം മരമന്തളം.-
മഞ്ജിഷ്ഠശൈവതകട ഭിവരാംശപതാദികണ്ണികകൾ=മഞ്ജിഷ്ടയും
ശൈവതകടലിയും വരയും ശൈവതാദികണ്ണികയും- മഞ്ജിഷ്ഠാ=മഞ്ജ
ട്ടിപ്പൊടി- ശൈവതകടലി=വൈകുന്തി- വരാ=ത്രിഫലാ- ശൈ
വതാദികണ്ണിക=വെളുത്തമലംകടമ്പ- നിംബം=വെപ്പ- പത്രം=ഇ
ല- നക്ഷത്രമാലശിരീഷങ്ങൾ=നക്ഷത്രമാലയും ശിരീഷവും- നക്ഷ
ത്രമാലം=ഉഷഃ- ശിരീഷം=പാക- ബീജം=കുരു- സുരാഹിപം=ദൈവ
താരം- ത്ര്യംബകം=ത്രികുട- ചതുർഗുണം=നാലിരട്ടിച്ചത- മൃതം=
യൊമൃതം- സിദ്ധം=സാധിതം- സുപ്തിസ്തം=നെയ്യ- യൊജിതം=
യൊജിക്കപ്പെട്ടത- യൊജിക്കം=ചെക്കുക- സമുഷ്ടം=ഒട്ടൊഴി
യാതെഉള്ളവ- ഹനിക്കം=നശിപ്പിക്ക- ആസുരങ്ങൾ=അസുരവം
ശത്തിംകൽ ഭവിച്ചവ- ഹനിക്കം=നശിപ്പിക്ക- കൃത്യാലക്ഷ്മീവി
ഷ്ണോന്മാദജപരാപസ്തൂരപാപ്താനന്തം=കൃത്യാലക്ഷ്മീ വിഷ്ണോന്മാദ
ജപരാപസ്തൂരപാപ്താക്കളെ നൊമനംചെയ്യുന്നത- കൃത്യാലക്ഷ്മീ
വിഷ്ണോന്മാദജപരാപസ്തൂരപാപ്താക്കൾ=കൃത്യയും അലക്ഷ്മിയും
വിഷ്ണവും ഉന്മാദവും ജപരവും അപസ്തൂരവും പാപ്താവും- കൃ
ത്യാ=ആഭിചാരദൈവതാ- അലക്ഷ്മീ=അശ്രീ- ജപരം=ചനി-പാ
പ്താവ=പാപം- നൊമനംചെയ്യം=നശിപ്പിക്കുക- ബന്ധുവാരിഷ്ഠ
കുരിയാട്ടിൻകുത്രം- കല്പിതം=കല്പമാക്കപ്പെട്ടത- പാനനസ്യാ
ഞ്ജനംചൈപസ്സാന്നെൽ ഫഷ്ണയൊജിതം=പാനനസ്യാഞ്ജനാ
ലൈപസ്സാന്നെൽഫഷ്ണങ്ങളിൽ യൊജിതം- പാനനസ്യാഞ്ജ
നാലൈപസ്സാന്നെൽഫഷ്ണങ്ങൾ=പാനവും നസ്തവും അഞ്ജ
നവും ആലാപവും സ്നാനവും ഉത്ഫഷ്ണനവും- പാനം=സേ
വിക്കുക- അഞ്ജനം=അഞ്ജനകർമ്മം- ആലാപം=തെക്കുക- സ്നാ
നം=കുളി- ഉത്ഫഷ്ണനം=തിരുമ്പുക- യൊജിതം=യൊജിക്ക
പ്പെട്ടത- യൊജിക്കം=ചെക്കുക- അകരം=ഔഷധം- ഉദിച്ചും=ഉ
ദേശിക്കപ്പെട്ടത- ഉദേശിക്കം=കൽപ്പിക്കുക- രാജഭാരം=രാജദാ
ഗ്ഗം- സിദ്ധിതൃത്തം=സിദ്ധിയെ ചെയ്യുന്നത- സിദ്ധി=സ്വ
ഭാവം-

സാരം— കായം, കടക, വയമ്പ, ഞെഴുപ്പു, മഞ്ഞൾ, മരഞ്ഞൾ, മഞ്ഞുപൊടി, വെങ്കുണിവെര, കടക്ക, താനിക്ക, നെല്ലിക്ക, വെർവയമ്പ, മലംകടമ്പ വെപ്പില, ഉങ്ങിൻകുരു, വാക്കുരു, ദൈവതാരം, ചക്ക, മുളക, തിപ്പലി ഇളകൾ നെയ്യത നിന്നന്നാലിരട്ടിച്ച ഗൊമുത്രത്തിൽ അരച്ചുകലക്കിക്കാച്ചിയനെയ്യ സെവിച്ചാലും നസ്യംചെയ്യാലും ഏല്പാഗ്രഹങ്ങളെയും വെഗത്തിൽനശിപ്പിക്കുന്നു. വിശേഷിച്ചഅസരഗ്രഹങ്ങളെയും നശിപ്പിക്കുന്നു- ആഭിചാരദൈവതം, ആദിവിഷം, ഉന്മാദം, പനി അപസ്സാരം, പാപ, ഇളകളെയും നശിക്കുന്നു- ഹൃദയത്തിന്ന സിദ്ധാത്മകപെന്നപെരാകുന്നു- മെൽപറഞ്ഞ ദ്രവ്യങ്ങൾ കൊണ്ടുതന്നെ ആട്ടിൻമുത്രത്തിൽത്താച്ച കല്ലുമാക്കിയ ആദിപത്തെസെവിച്ചുകയൊ നസ്യംചെയ്യുകയൊ മെൽതെക്കുകയൊ കണ്ണിൽഎഴുതുകയൊ ചെളുത്തിലിട്ടുചിട്ടുപിച്ച ആദിപത്തുംകൊണ്ടു കളിക്കുകയൊ തിരുമ്പുകയൊചെയ്താൽ മെൽപറഞ്ഞ നെയ്യന്റെ ഗുണങ്ങൾപൊലെഉള്ള ഗുണങ്ങൾഉണ്ടാകുന്നു- വിശേഷിച്ച രാജവശ്യമായിട്ടുവിക്കുകയും ചരഞ്ഞുകൊണ്ടുചൊവശ്യമായിട്ടുവിക്കുകയുംചെയ്യുന്നു-

൧൫- സിദ്ധാത്മകവ്യാധിപചാരപഗന്ധാനിശാപയം-യി. ഗുപലസ്യകുന്ദം ബീജംകരഞ്ജാൽകസുമംശിരിഷാൽഫലംചവക്കും ചകപിതൃവൃക്ഷാൽ||

൧൬-സമാണിമനമംസനതംസകഷ്ടംസ്യാനാകമുലംകിണിഭീസിതാച| ബന്ധുസ്ത്രമുത്രൈസുഭാവിതംതൽപിത്തൈനഗവ്യൈനഗുളാൻവിഭല്യാൽ||

൧൭-ഭക്തപ്രാണാമാദമൊനിശാസ്യാൻബന്ധകാൻവാരിനിമനമൊൻ| ഭിഷാഹരന്ദ്രപ്പിതസപ്തഭക്തംസ്വസാധയന്ത്യജനനസ്യലൈപൈ||

അനവധം — സിദ്ധാത്മകവ്യാധിപചാരപഗന്ധാനിശാപയം-യി.ഗുപലസ്യകുന്ദം കരഞ്ജാൽ-ബീജം-ശിരിഷാൽ-കസുമം- കപിതൃവൃക്ഷാൽ- ഫലം- ച- വക്കം-ച- സമാണിമനമം- സനതം-സകഷ്ടം- സ്യാനാകമുലം- കിണിഭീസിതാ-ച- ബന്ധുസ്ത്ര- മുത്രൈ-സുഭാവിതം- തൽ- ഗവ്യൈ- പിത്തൈ- ഗുളാൻ- വിഭല്യാൽ-തെ- അജനനസ്യലൈപൈ-ഭക്തപ്രാണാമാദമൊനിശാസ്യാൻ- ഉത്ബന്ധകാൻ- വാരിനിമനമൊൻ- ഭിഷാഹരന്ദ്ര- ഭക്തിതസപ്തഭക്തം- സാധയന്തി-

അനപായം— സിദ്ധാന്തം വ്യോജ്യവചാശ്ചഗന്ധാനീ
ശാലയം— ഹിംഗുപലസ്കന്ദം കരഞ്ജത്തിങ്കൽനിന്നു
ജം. ശിരീഷത്തിങ്കൽനിന്നു കുമ്പും കപിരുവുക്കുത്തിങ്കൽ
നിന്നു ഫലവും വല്ലവും സമാനിമനമായി സന്തമായി സക
ഷ്മമായിരിക്കുന്ന സ്ത്രീനാശമുഖവും കിണിഭിസിതയും ബന്ധു
നൈശ്വര്യം കൊണ്ടു സഭാവിതമായിട്ടു അതിനെ ഗവ്യമായിരിക്ക
ന്നപിത്തം കൊണ്ടു ഉത്തമമായി വിധാനം ചെയ്യണം. അതുക
ൾക്കുണ്ടെന്ന സ്യ ലെപങ്ങൾ കൊണ്ടു ഏകപ്രണാമാദമൊന്നി
ശാസ്വന്മാരെയും ഉത്ഭവസ്വകന്മാരെയും വാരിനിമഗ്നമെന്നാ
രെയും ദിശ്വാധരന്മാരെയും ദണ്ഡിതസ്വപ്നമെന്നാലെയും സാധി
ക്കുന്നു.

പരിഭാഷ— സിദ്ധാന്തം വ്യോജ്യവചാശ്ചഗന്ധാനീശാല
യം— സിദ്ധാന്തവും വ്യോജ്യവും വചയും അശ്ചഗന്ധയും നി
ശാലയവും സിദ്ധാന്തം കടകം വ്യോജ്യം— ത്രികട്ടം വചം
വചം— അശ്ചഗന്ധം— അമൃതം— നിശാലയം— മഞ്ഞളും മര
മഞ്ഞളും— ഹിംഗുപലസ്കന്ദം— ഹിംഗുവും പലസ്കന്ദവും—
ഹിംഗുപലം— പലസ്കന്ദം— ഉള്ളി— കരഞ്ജത്തിങ്കൽ— ഉഷ്ണിൻക
ൽ— ശിരീഷത്തിങ്കൽ— നൈമിവാഴ്ന്നു— കപിരുവുക്കുത്തിങ്കൽ— വി
ജാർമ്മം— ഫലം— കായം— വല്ലം— തൊലി— സമാനിമനം— മാനി
മനമത്തൊട്ടുകുടിയൻ— മാനിമനം— ഇരുപ്പം— സന്തം— നത
ത്തൊട്ടുകുടിയൻ— നതം— തകരം— സകഷ്മം— കഷ്ടത്തൊട്ടുകുടിയൻ—
കഷ്ടം— കൊട്ടം— സ്ത്രീനാശമുഖം— പലകപ്പച്ചാനവെരം— കിണിഭി
സിതം— സിതമായിരിക്കുന്ന കിണിഭി— സിതം— വെളുത്തതം— കി
ണിഭി— കിലുകിലുപ്പം— (സിതം— പഞ്ചസാരമെന്നുണ്ടു) ബന്ധു
ത്തം— സഭാവിതം— സഭാവനം— ചെയ്തപ്പട്ടം— സഭാവനം— ചെയ്ത
പിന്നെയും പിന്നെയും നന്നായ്ക്കുറച്ചു ഉണ്ടാക്കുക— ഗവ്യം— ഗോവി
നസം— മെന്തിച്ചതു— ഗോവം— പശു— ഉത്തമം— ഉള്ളികൾ— വി
ധാനം— ചെയ്തം— ചെയ്യുക— അതുകൾ— ഉള്ളികൾ— അങ്ങനെന്ന സ്യ
ലെപങ്ങൾ— അങ്ങനെയും നസ്യവും ലെപവും— അങ്ങനം— കണ്ണെ
ഴുത്തം— നസ്യം— മുക്കിലൊക്കുക— ലെപം— തെക്കുക— ഏകപ്രണാ
മാദമൊന്നിശാസ്വന്മാർ— ഏകപ്രണാമാദമൊന്നിശാസ്വ
ത്തൊട്ടുകുടിയൻ— ഏകപ്രണാമാദമൊന്നിശാസ്വം— ഏകപ്രണ
വും ഉന്മാദവും രമസ്സം നിശാസ്വവും— ഏകപ്രണം— ഏകമായി
രിക്കുന്ന പ്രണം— ഏകം— ഏകിപ്പട്ടം— ഉന്മാദം— ഉന്മാദമെന്ന
തൊഴുതം— രമസ്സം— തിമിരമെന്ന നൈശ്വര്യം— നിശാസ്വം— രാക്ക

[illegible]

സാരം— കുടുംബം, മക്കൾ, തിപ്പവി, വമ്പൻ അടുക്കൽ
മഞ്ഞും മരമഞ്ഞും, കായം, ഉഴുതി, ഉഴുതിനുക, വാകപ്പു വി
ഉൾമരത്തിന്റെതലിയും, കായയും, ഇളപ്പ; തകരും, കൊട്ടം,
പലകപ്പു നവെര, വെട്ടുത്തകിലുകിലുപ്പു ഇതു കളെ ആട്ടിന്റെ
ത്തിരിപിന്നെയും പിന്നെയും അരച്ചുണക്കി പശുവിന്റെ
ത്തൊട്ടെചെത്തിട്ടു ഗുളികകളാക്കിചെയ്യണം. ആ ഗുളികകൾ
നസ്യം ചെയ്യാലും കുറ്റം എഴുതിയാലും മെൽമെച്ചാലും ഭക്ഷണം
തെയ്യും ഉന്മാദരോഗത്തെയ്യും തിമിരരോഗത്തെയ്യും രാക്ഷസ്സു
കാണായ്മയെയും നശിപ്പിക്കും- കെട്ടിത്തന്നമരിച്ചതിനൊട്ടു
പ്രമായിരിക്കുന്നവരെയും വെള്ളത്തിൽവീണമരിച്ചതിനൊട്ടു
പ്രമായിരിക്കുന്നവരെയും വീക്ഷപുരയിലെ ആയുധം കൊണ്ടുരുട്ടി
ച്ചവരെയും പാമ്പുകടിച്ചവരെയും ജീവിപ്പിക്കും.

[illegible][illegible][illegible]

ശ്രംഗമി. ഗുരരിചങ്ങലകൊണ്ടും കൃതമായിരിക്കുന്നധൂപനം. എ
ററവു സ്തന്ത്രോന്മാദപിശാചരാക്ഷസസുരാവേശജപരഹിതമായി
ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ — തുല്യങ്ങൾ=സമങ്ങൾ- കാല്പാസാസ്ഥ'മയുര
പത്രബൃഹതീനിർമ്മാല്യപിണ്ഡീതകതപഗപാംശീ വൃക്ഷഭംശവിധിതു
ഷ്ടവചാകേശാഹിനിർമ്മാചനങ്ങൾ=കാല്പ സാസ്ഥിയുംമയുരപ
ത്രവും ജുഹരിയും നിർമ്മാല്യവും പിണ്ഡീതകതപക്കും വാംശിയും
വൃക്ഷഭംശവിധി. തുഷ്ടയും വചയും കേശവും അഹിനിർമ്മാചന
വും-കാല്പാസാസ്ഥി=പരത്തിക്കുര- മയുരപത്രം=പീലി- ബ്രഹ്മണ്യം=
ചെറുവഴുതിന- നിർമ്മാല്യം=ശിവനിർമ്മാല്യം- പിണ്ഡീതകതപ
ക്കും=മലങ്കാരത്തൊലി- വാംശീ=കൂവ- വൃക്ഷഭംശവിധി=പൂച്ചുക്കുടും-
തുഷ്ടം=ഉമി- വചാ=വയമ്പ- കേശം=തലമുടി- അഹിനിർമ്മാ
ചനം= പമ്പിൻവള- നാഗൈരൂദപിജശ്രംഗമി. ഗുരരിചങ്ങ
ലം=നാഗൈരൂദപിജശ്രംഗങ്ങളും ഹിംഗുവ, മരിചവും- നാഗൈരൂ
ദപിജശ്രംഗങ്ങൾ=നാഗൈരൂന്റെ ദപിജശ്രംഗങ്ങൾ-നാഗൈരൂ=
ഗജം- ദപിജശ്രംഗങ്ങൾ=ദപിജവും ശ്രംഗവും- ദപിജം=പല്ല- ശ്രം
ഗം=കൊമ്പ- ഹിംഗു=കായം- മരിചാ=മുളക- കൃതം=ചെയ്തപ്പെട്ട
ത- ധൂപനം=പുക- സ്തന്ത്രോന്മാദപിശാചരാക്ഷസസുരാവേശ
ജപരഹിതം=സ്തന്ത്രോന്മാദപിശാചരാക്ഷസസുരാവേശം ഒഴിവാ
യിട്ടുള്ളജപരത്തെയെന്നിരിക്കുന്നത -സ്തന്ത്രോന്മാദപിശാചരാക്ഷസ
സുരാവേശം=സ്തന്ത്രോന്മാദപിശാചരാക്ഷസസുരാന്മാരുടെആവേശം- സ്തന്ത്രോന്മാദപിശാചരാക്ഷസസുരാന്മാർ=സ്തന്ത്രവും ഉന്മാദ
വുംപിശാചവുംരാക്ഷസനുംസുരനും സ്തന്ത്രം=സ്തന്ത്രഗ്രഹം- ഉന്മാദ
ഭം=ഉന്മാദമെന്നരോഗം- പിശാചം=പിശാചഗ്രഹം- രാക്ഷസ
ൻ=രാക്ഷസഗ്രഹം- സുരൻ=ദേവഗ്രഹം- ആവേശം=പ്രാപ്തി-
ജപരം=പനി- ഹനിക്കം=നശിപ്പിക്കുക-

സാരം — പരത്തിക്കുര, പീലി, ചെറുവഴുതിന, ശിവനിർമാ
ല്യം (കുളത്തില) മലങ്കാരത്തൊലി, കൂവ, പൂച്ചുക്കുടും ഉമി,വ
യമ്പ, തലമുടി, പമ്പിൻവള, ആനപ്പല്ല, ആനക്കൊമ്പ,കായം,
മുളക ഇതുൾപ്പെട്ട് കൂട്ടിപുകച്ചാൽസ്തന്ത്രഗ്രഹംബാധിച്ചിട്ടും ഉ
ന്മാദരോഗംതീരുന്നതായിട്ടും ബ്രഹ്മരാക്ഷസഗ്രഹം ബാധിച്ചിട്ടും
രാക്ഷസഗ്രഹംബാധിച്ചിട്ടും പിശാചഗ്രഹം ബാധിച്ചിട്ടുംദൈ
വഗ്രഹംബാധിച്ചിട്ടും ഉണ്ടായിരുന്നപനിയെന്നശിപ്പിക്കും-

കുറുപ്പ് - ത്രികടകമുക്കുംകുമാരനാഥികക്ഷാരസി.പീനീശാഭാരു
സിദ്ധാർത്ഥയുഗ്മംബുശക്രാഹപദൈ ൧ സിതഭഗുനഫലത്രയേ

ശരീരതിക്താവചാതുത്വം യഷ്ടീബലാഖ്യാഹിതൈലാശിലാപത്മകൈഃ ||

൨൦. ദധിതഗരമധുകസാരപ്രിയാഹപാ വിഷാഖ്യാവിഷാതാ ക്ഷുശൈലൈസ്സചവ്യാമയൈഃ ക്ലിതൈഃ | ഏതരനവമശൈശ്വര്യം ശസിധം മതം ഭൂതഭാവാഹപയം പാനതസ്തത്ഗ്രഹഘ്നം പരം ||

അനപയം— കർക്കിതൈഃ- ത്രികടകമുക്തകം കമഗ്രനമിക ക്ഷാരസിംഹീനിശാഭാതസിദ്ധാത്മ യുഗ്മം ബുശക്രാഹപയൈഃ- സിതലശൂനഫലത്രയോശരീരതിക്താവചാതുത്വം യഷ്ടീബലാഖ്യാഹിതൈലാശിലാപത്മകൈഃ- സചവ്യാമയൈഃ- ദധിതഗരമധുകസാരപ്രിയാഹപാവിഷാഖ്യാവിഷാതാക്ഷുശൈലൈഃ- അശൈശ്വര്യം ശസിധം- അനവം- ഏതം- ഭൂതരാവാഹപയം മതം- പാനതഃ- പരം- ഗ്രഹഘ്നം-

അനപയാത്മം— കർക്കിതങ്ങൾ ഉയിരിരിക്കുന്ന ത്രികടകമുക്തകം കമഗ്രനമിക ക്ഷാരസിംഹീനിശാഭാതസിദ്ധാത്മ യുഗ്മം ബുശക്രാഹപയങ്ങൾ കൊണ്ടു. സിതലശൂനഫലത്രയോശരീരതിക്താവചാതുത്വം യഷ്ടീബലാഖ്യാഹിതൈലാശിലാപത്മകങ്ങൾ കൊണ്ടു. സചവ്യാമയങ്ങളായിരിക്കുന്ന ദധിതഗരമധുക സാരപ്രിയാഹപാ വിഷാഖ്യാവിഷാതാക്ഷുശൈലങ്ങൾ കൊണ്ടു. അശൈശ്വര്യം ശസിധമായി അനപമായിരിക്കുന്ന ഏതം ഭൂതരാവാഹപയമെന്നമതമായി ഭവിക്കുന്നു. അതു പാനം ചെയ്തുവായിട്ടു ഹിരവംഗ്രഹഘ്നമായി ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— കർക്കിതങ്ങൾ=കർക്കുങ്ങളാകപ്പെട്ടവ- ത്രികടകമുക്തകം കമഗ്രനമിക ക്ഷാരസിംഹീനിശാഭാതസിദ്ധാത്മ യുഗ്മം ബുശക്രാഹപയങ്ങൾ= ത്രികടവും മൂലവും കുങ്കുമവും ഗ്രനമികവും ക്ഷാരവും സിംഹിയും നിശയും ഭാരവും സിദ്ധാത്മ യുഗ്മവും അംബുവും ശക്രാഹപയവും- ത്രികടകം=ചുക്ക മുളകു തിപ്പലി- ദലം=തീപ്പല്ല- കുങ്കുമം=കുങ്കുമപ്പട്ട- ഗ്രനമികം=കാട്ടുതിപ്പലി- ക്ഷാരം=ചവൽക്കാരം- സിംഹി=ചെറുവഴുതിന- നിശാ=മഞ്ഞൾ- ഭാരം=ഭവതാരം- സിദ്ധാത്മ യുഗ്മം=ചെറുകടകം വെണ്ടുകടകം- അംബു=ഇരുവെലി- ശക്രാഹപയം=കൊടുങ്കല്ലാലയുരി- സിതലശൂനഫലത്രയോശരീരതിക്താവചാതുത്വം യഷ്ടീബലാഖ്യാഹിതൈലാശിലാപത്മകങ്ങൾ=സിതലശൂനവും ഫലത്രയവും ഉശീരവും തിക്തയും പ്രചയും തുന്മയും യഷ്ടിയും ബലയും ഖ്യാഹിതവും ഹിതവും ശിലയും പത്മകവും= സിതലശൂനം=വെള്ളക്കുളി- ഫലത്ര

യം=ത്രിഫലാ- ഉശീരം=രാമച്ചം- തിക്തം=പുത്തരിച്ചുണ്ടവെര-
 തൃതം=തൃത- യഷ്ടി=എരട്ടിമധുരം- ബലാ=കുറഞ്ഞാട്ടി- ലോ
 ഹിതം=മയ്യെട്ടി- ഏലം=ഏലത്തരി- ശിലം=കനതം- പത്മകം=പ
 തിമകം- സചവ്വാരമയങ്ങൾ=ചവ്വാരമയങ്ങളാകട്ടെയവ- ച
 വ്വാരമയങ്ങൾ=ചവ്വാരം അമയവും- ചവ്വാരം=കുട്ടുമുളകിൻവെര-
 ആമയം=കൊട്ടം- ദധിതഗരമധുകസാര പ്രിയാഫപാവിഷാഖാ
 വിഷാവാക്ഷിപ്തശൈലങ്ങൾ=ദധിയും തഗരവും മധുകസാരവും
 പ്രിയാഫപയും വിഷാഖയും വിഷയും താർക്ഷ്യശൈലവും- ദ
 ധി=തിരുവട്ടപ്പുഴ- തഗരം=തകരം- മധുകസാരം-ഇരപ്പക്കാര
 ത്- പ്രിയാഫപം=തൊഴൽപ്പച്ച- വീഷാഖാ=മെത്താനൻ-വി
 ഷാ=അതിവിട്ടം- താർക്ഷ്യശൈലം=മാക്കിരക്കല്ല- അശൈല
 ത്രാശസിലം=അശൈലമുത്രാശങ്ങൾകൊണ്ടുസിലം- അശ
 ഷൈലമുത്രാശങ്ങൾ=അശൈലമുത്രങ്ങളുടെ അശങ്ങൾ- അശൈ
 ഷൈലമുത്രം=അശൈലങ്ങളുടെ മൂത്രങ്ങൾ- അശൈലങ്ങൾ=ഒട്ടൊഴി
 യാതെഉള്ളവ- അശങ്ങൾ=ഭാഗങ്ങൾ- സിലം=കുച്ചിയത-
 അനവം=പഴകിത്ത- ഏതം=നെച്ച- ഭൂതരാവാഫപം=ഭൂതരാവ
 മെന്ന ആഫപയെത്താകട്ടെയത- ആഫപം=പെര- ഗ്രഹപ്ലം=
 ഗ്രഹങ്ങളെ ഹനിക്കുന്നത- ഗ്രഹങ്ങൾ=ഭൂതപ്രഭാദികൾ- ഹ
 നിക്കം=നശിപ്പിക്കുക-

സാരം— ചുക്ക, മുളക, തിപ്പലി, തിപ്പല, കൗകരപ്പട്ട, കാട്ടു
 തിപ്പലിവെര, ചവൽക്കാരം, ചെറുവഴുതിനവെരം, വരട്ടമണ്ണ
 ു, ചെവതാരം ചെറുകുടക, വെണ്ടുക, ഇരുവെലി, കൊടുക
 പ്ലാലയരി, വെള്ളുളി, കടുക, താനിക്ക, നെല്ലിക്ക, രാമച്ചം,
 പുത്തരിച്ചുണ്ടവെര, വയമ്പ, തൃത, എരട്ടിമധുരം, കുറഞ്ഞാട്ടി
 വെര, മയ്യെട്ടിപ്പൊടി, എലത്തരി, കനതം, പതിമകം, കുട്ടുമുളകി
 ന്വെര, കൊട്ടം, തിരുവട്ടപ്പുഴ, തകരം, ഇരപ്പക്കാരത്, തൊഴൽ
 പച്ച, മെത്താനിക്കിഴക്ക, അരിവിട്ടം, മാക്കിരക്കല്ല- ഇ
 തുകൾ ഗൊമുത്രം ആട്ടിന്മുത്രം എരുമമുത്രം ആനമുത്രം കുതിര
 മുത്രം ഒട്ടത്തിന്മുത്രം എന്നു തുടങ്ങിയ മൂത്രങ്ങളിൽ അരച്ചുക
 ളക്കി കുച്ചിയ പഴയ നെച്ച സെവിച്ചാൽ ഗ്രഹങ്ങളെ വെഗ
 ത്തിൽ നശിപ്പിക്കും- ുറം നെച്ചിന്ന ഭൂതരാവമെന്ന പെരാ
 കുന്നു-

൨൧. നതമധുകരണാലാക്ഷ്യാപടോലീന്ദ്രമംഗാവഹാപാട
 ലീഹി-ഇസിദ്ധാത്മസിംഹീനിശാഭഗതാരാഹിണൈഃ । മന
 വലകടുത്രികാകാഞ്ചലാരുക്രിമിപ്ലാജഗന്ധാമരകൊലകൊശാത

കീശിഗ്രനിംബാബ്ബദെന്ദ്രാഹപയെ 11

൨൨. ഗഭഗുരുകതരപുഷ്പജിജ്ഞാഗ്രയഷ്ടാദികണ്ണീനികുഭാഗ്നിവിചൈപസ്സാമേഃ കന്തകീതൈമുത്രവഗ്നൈസിദ്ധഃപൃതം വിധിവിനിമിതമാഗ്രസവൈഃ ക്രമൈശ്ചോജിതംഹന്തിസപ്തഗ്രഹൊന്മാദകഷ്ടജപരാന്യന്മാഭൂതരാവംസൃതം 11

അനപയം— സാമം— കന്തകീതൈഃ- നതപൃകകരജ്ഞാലാക്ഷാപടൊലീസമംഗാവചാപാടലിഹിംഗുസിദ്ധാത്മ സിംഹിനിശാശ്വഗതാഭൊഹിണൈഃ- മദനഫലകടുത്രികാകാസ്ഥലാഭക്രിമിപ്ലാജഗന്ധാമരാജൈലകൊശാതകീശിഗ്രനിംബാബ്ബ ദെന്ദ്രാഹപയൈഃ- ഗഭഗുരുകതരപുഷ്പജിജ്ഞാഗ്രയഷ്ടാദികണ്ണീനികുഭാഗ്നിവിചൈപഃ- മുത്രവഗ്നൈ- സിദ്ധഃ- പൃതഃ- വിധിവിനിമിതം- സവൈഃ- ക്രമൈഃ- യോജിതം- സവപ്രഹൊന്മാദകഷ്ടജപരാൻ- ആഗ്ര- ഹന്തി- തത്- മഹാഭൂതരാവം സൃതം-

അനപയാത്മം— സമങ്ങളായി കന്തകീരങ്ങളായിരിക്കുന്ന നതപൃകകരജ്ഞാലാക്ഷാപടൊലീ സമംഗാവചാപാടലിഹിംഗുസിദ്ധാത്മസിംഹിനിശാശ്വഗതാഭൊഹിണൈഃകൊണ്ടും മദനഫലകടുത്രികാകാസ്ഥലാഭക്രിമിപ്ലാജഗന്ധാമരാജൈലകൊശാതകീ ശിഗ്രനിംബാബ്ബദെന്ദ്രാഹപയങ്ങളാകൊണ്ടും ഗഭഗുരുകതരപുഷ്പജിജ്ഞാഗ്രയഷ്ടാദികണ്ണീനികുഭാഗ്നി വിചൈപാകൊണ്ടും മുത്രവഗ്നാകൊണ്ടും സിദ്ധമായിരിക്കുന്ന ഏതും വിധിവിനിമിതമാകും വഴി സപ്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന ക്രമങ്ങളാകൊണ്ടു യോജിതമായിട്ട് സപ്തഗ്രഹൊന്മാദ കഷ്ടജപരങ്ങളെ പൊട്ടുന്നനവെ ഹനിക്കുന്നു- ഏത മഹാ ഭൂതരാവമെന്ന സൃതമായി ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— സമങ്ങൾ=തുല്യങ്ങൾ- കന്തകീരങ്ങൾ=കന്തകങ്ങളാക്കപ്പെട്ടവ- നതപൃകകരജ്ഞാലാക്ഷാപടൊലീസമംഗാവചാപാടലിഹിംഗുസിദ്ധാത്മ സിംഹിനിശാശ്വഗതാഭൊഹിണൈഃ=നതവും മധുരവും കരജ്ഞവും ലാക്ഷയും പടൊലിയും സമംഗവും വചയും പാടലിയും ഹിംഗുവും സിദ്ധാത്മവും സിംഹിയും നിശാശ്വഗതയും ഹൊഹിണവും- നരം=രകരം- മധുരം=ഇരിമധുരം- കരജ്ഞം=ഉഷഃ- ലാക്ഷാ=അരക്ക- പടൊലീ=പട്ടൊലം- സമംഗം=മിശ്രിച്ചുണ്ട- വച=വചന- പാടലി=പാതിരി- ഹിംഗു=കാരം- സിദ്ധാത്മം=കടുക- സിംഹി=ചെറുവഴുതിന- നിശാശ്വഗതം=മഞ്ഞളും മരമഞ്ഞളും-ഹൊഹിണഃ=ചന്ദനം- മദനഫലകടുത്രികാകാസ്ഥലാഭക്രിമിപ്ലാജഗന്ധാമരം കൊല

കൊശാതകീശിഗുനിംബാബുഭദ്രാഹപയങ്ങൾ=മമനവും ഫല
 വുംകടുതികവും. കാസാഭാരവും ക്രിമിപ്ലവും അജഗന്ധയുംഅ
 മരയും അംകൊലവും കൊശാതകിയും ശിശുവും നിംബവും അ
 ബുഭുവും ഇന്ദ്രാഹപയവും- മമനം=മെഴുക- ഫലം=മലങ്കാരക്ക-
 കടുതികം=ചുക്ക മുളക തിപ്പലി- കാസാഭാരം=ദൈവതാരം- ക്രിമി
 പ്ലം=വിഴാലരി- അജഗന്ധം=ആട്ടുന്നറിയെളം- അമരാകര
 തെച്ചി- അംകൊലം=അഴിഞ്ഞിൽ- കൊശാതകീ=പുട്ടൻപീരം-
 ശിശു=മുരിയ്ക്ക- നിംബം=വെപ്പ- അംബുഭം=മുത്തയ്ക്ക ഇന്ദ്രാ
 ഹപയം=കൊടുങ്കപ്പാലയരി- ഗമശൂകതരപുഷ്പബീജൊഗ്രാഹസ്തു
 റ്റികണ്ണീനികംഭാഗ്നിവില്പങ്ങൾ=ഗമവും ശൂകതരപുഷ്പബീജവും
 ഉഗ്രയഷ്ടിയും അഭികണ്ണിയും നികംഭവുംഅഗ്നിയും വില്പവും-
 ഗമം=കൊട്ടം- ശൂകതരപുഷ്പബീജം=ശൂകതരവിൻറപുഷ്പവുംബീ
 ജവും- ശൂകതരം=നെന്മെ.നിവാക- പുഷ്പം=പൂവ്- ബീജം=കര-
 ഉഗ്രയഷ്ടി=മുതുകിൻകിഴങ്ങ് - അഭികണ്ണി=മലംകടമ്പ നികംഭം=
 നാഗാന്തി- അഗ്നി=കൊട്ടവെലി- വില്പം=കുവളം- മുതവഗ്നം=മു
 ത്രയ്ക്കളെട ഗ്നം- വഗ്നം=സമുഹം- സിദ്ധം=സാധിതം- ഏതം=
 നെയ്യ- വിധിവിനീഹിതം=വിധിക്കു തക്കവണ്ണം വിനീഹിതം-
 വിനീഹിതം=സ്ഥാപിതം- (ചെക്കപ്പെട്ടത) സർവ്വങ്ങൾ=ഒട്ടൊഴി
 തെളളവ- ക്രമങ്ങൾ=കല്പനകൾ- യൊജിതം=യൊജിപ്പിക്ക
 പ്പെട്ടത- ജൊജിപ്പിക്കം=ചെക്കുക- സർവഗ്രഹൊന്മാദകഷ്ടജപ
 രങ്ങൾ=സമുത്തയ്ക്കായിരിക്കുന്ന ഗ്രഹൊന്മാദ കഷ്ടജപരങ്ങൾ-
 സർവ്വങ്ങൾ=ഒട്ടൊഴിയാതെളളവ- ഗ്രഹൊന്മാദ കഷ്ടജപരങ്ങ
 ൾ=ഗ്രഹവും ഉന്മാദവും കഷ്ടവും ജപരവും- ജപരം=പനി- മ
 ഹാഭൂതരാവം=മഹാ ഭൂതരാവമെന്ന പെരെടുക്കിയത-

സാരം— തകരം. ഇരട്ടിമപ്പുര, ഉടൽക്കര, അരക്ക, പട
 വലവള്ളി, പറച്ചണ്ടവെര, വയമ്പ പാതിരിവെര, കായം, കടു
 ക, ചെറുപഴുതിനവെര. മഞ്ഞൾ, മരമഞ്ഞൾ ചന്ദനം, മെഴുക,
 മലങ്കാരക്ക, ചുക്ക, മുളക, തിപ്പലി, ദൈവതാരം, വാക്കുരു, വാക്ക
 പ്ലവും, മുതുകിൻ കിഴങ്ങ്, മലങ്കടമ്പിൻവെര നാഗാന്തിവെര,
 കൊട്ടവെലിക്കിഴങ്ങ്, കൂളത്തിൻവെര ഇവകൾ ഒപ്പം അരച്ചു പ
 ശുദ്ധതലയ മെൽപറഞ്ഞ പക്കളുടെ മുത്രത്തിൽകലക്കി കാച്ചിയ
 നെയ്യ വിധിക്കുതക്കവണ്ണം നല്ലപാത്രത്തിലാക്കി സൂക്ഷിച്ചുവെ
 ച്ച അതിൽനിന്നവെണ്ടത ഏതത്ത പാനം ചെയ്യുകയോ നസ്യം
 ചെയ്യുകയോ മറ്റൊ ചെയ്യുത എല്ലാഗ്രഹങ്ങളെയും എല്ലാഉന്മാ
 ദങ്ങളെയും എല്ലാ കഷ്ടങ്ങളെയും സകലപന്നികളെയും നശിപ്പി

കുറു. ഇതിന്ന മഹാഭൂതരാവമെന്ന പെരാകുന്നു.

൨൩. ഗ്രഹാഗ്രസ്ഥിത്തിയെയെക്കുറിച്ചുതെങ്ങുംതെക്കുവിശേഷതഃ ।
മിന്നെക്കുബലീമൊമാമിൻപ്രയുജ്ജിതചികിത്സകഃ॥

അനപയം—യെ-ഗ്രഹാഃ-യെക്കു-മിന്നെക്കു-ഗ്രസ്ഥി - ചി
കിത്സകഃ-തെങ്ങും-തെക്കു-വിശേഷതഃബലീമൊമാമിൻ- പ്രയു
ജ്ജിത-

അനപയാത്ം— യാതൊരുഗ്രഹങ്ങൾ യാതൊരുദിനങ്ങളി
ൽ ഗ്രഹിക്കുന്നു ചികിത്സകൻ അപകു അതുകൂട്ടിൽ വിശേഷി
ച്ചും ബലീമൊമാമികളെ പ്രയോജിക്കെണം.

പരിഭാഷാ— ഗ്രഹങ്ങൾ=ദൈവാദിഗ്രഹങ്ങൾ= ദിനങ്ങൾ=
ദിവസങ്ങൾ. ഗ്രഹിക്കു=ബാധിക്കു - ചികിത്സകൻ=വൈദ്യൻ-
അപർ=ഗ്രഹങ്ങൾ- അതുകൾ=ദിവസങ്ങൾ- ബലീമൊമാമി
കൾ=ബലീമൊമങ്ങൾ തുടങ്ങിയുള്ളവ- ബലീമൊമങ്ങൾ=ബ
ലിയും മൊമവും- ബലി=പൂജ- പ്രയോജിക്കു=ചെയ്യുക-

സാരം— ഇതഗ്രഹ. എതദിവസം ബാധിക്കുന്നു വൈദ്യ
ൻ ആ ഗ്രഹത്തിന്ന ആ ദിവസം ബലീമൊമം സിദ്ധമത്രജ
പം, ഏതപാനം ഇത്യാദികളെചെയ്യണം- ഗ്രഹബാധാദിവസ
ത്തിങ്കൽ വിശേഷിച്ചും ബലീമൊമാമികളെചെയ്യണമെന്നപ
റഞ്ഞതുകൊണ്ടു നിത്യവും ബലീമൊമാമികളെചെയ്യണമെന്ന
താൽപര്യമാകുന്നു എന്നറിഞ്ഞുകൊൾക-

൨൪. സ്നാനവസ്രവസാമാസമദ്യക്ഷീരഗുളാദികു ഞാച
തെയദ്യഭായെദ്യസ്യത്തേങ്ങാമാഹരത്തദാ॥

അനപയം— സ്നാനവസ്രവസാമാസമദ്യക്ഷീരഗുളാദികു-
യൽ-യെദ്യ-യദ്യ-രോചരെ-തൽ-തെങ്ങും-തദ്യ-ആഹരത്-

അപയാത്ം—സ്നാനവസ്രവസാമാസമദ്യക്ഷീരഗുളാദി
കളിൽപ്പെച്ച യാതൊന്ന യാചചിലകായികൊണ്ടു അപ്പൊൾ രു
ചിക്കുന്നു അതിനെ അപകു അപ്പൊൾ ആഹരിക്കെണം-

പരിഭാഷാ— സ്നാനവസ്രവസാമാസമദ്യക്ഷീരഗുളാദി
കൾ=സ്നാനവസ്രവസാമാസമദ്യക്ഷീരഗുളങ്ങൾ തുടങ്ങിയുള്ളവ=
സ്നാനവസ്രവസാമാസമദ്യക്ഷീരഗുളങ്ങൾ=സ്നാനവസ്രവവും
വസയും മദ്യവും ക്ഷീരവും ഗുളവും- സ്നാനം=കുളി- വസാ=
നൈവല- ക്ഷീരം=പാല- ഗുളം=ശക്കര- യാചചിലർ=ഗ്രഹം
ബാധിച്ചവർ രുചിക്കു=രുചിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതായി ഭവിക്കുക=
അത=ആവസ്ഥ- അപർ=ഗ്രഹബാധയുള്ളവർ ആഹരിക്കു=ഭാ
നംചെയ്യുക-

സാരം— സ്തനം, മന്ത്രം, നൈവലം=മാംസം, മദ്യം, പാ
ലം, ശക്കര ഇതുകൾ തുടങ്ങിയുള്ളവകളിൽ ഏതൊന്നിനെ ഏതൊ
രസമയം താൽപര്യപ്പെടുന്നുവോ ആ ഗ്രഹബാധയുള്ളവക്കുതൃ
സമയം അതിനെ കൊടുക്കണം.

൨൫. രത്നാനിഗന്ധമാല്യാനിബീജാനിമധുസപ്തികീ ഭക്ഷ്യോ
ത്സവശ്വേസശ്വേഷാംസാമാന്യോവിധിരിത്യയം ||

അനപചരം— രത്നാനി-ഗന്ധമാല്യാനി-ബീജാനി-മധുസ
പ്തികീ-സശ്വേഷ-ഭക്ഷ്യോഃ-ച-ഇതി-അയം. വീധിഃ-സശ്വേഷാം-
സാമാന്യഃ-

അനപചരം— രത്നങ്ങളും ഗന്ധമാല്യങ്ങളും ബീജങ്ങളും
മധുസപ്തിസ്സുകളും സച്ചുഷ്ടായിരിക്കുന്ന ഭക്ഷ്യങ്ങളും ഇങ്ങി
നെ ഉള്ളതും വിധി സവക്ഷർക്കും സാമാന്യമായി വേിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— രത്നങ്ങൾ=പരമരാഗം തുടങ്ങിയുള്ളവ- ഗന്ധ
മാല്യങ്ങൾ=ഗന്ധങ്ങളും മാല്യങ്ങളും- ഗന്ധങ്ങൾ=സുഗന്ധവ്യ
ങ്ങൾ- മാല്യങ്ങൾ=പൂക്കൾ- ബീജങ്ങൾ=വിത്തുകൾ- മധുസ
പ്തിസ്സുകൾ=മധുവും സപ്തിസ്സും- മധു=തൈരും- സപ്തിസ്സും=നെ
യം- സച്ചുഷ്ടം=ഒട്ടൊഴിയായതുള്ളവ- ഭക്ഷ്യങ്ങൾ=ഭക്ഷണവ്യ
ങ്ങൾ- സച്ചുഷ്ടം=സവഗ്രഹങ്ങൾ- സാമാന്യം=സാധാരണം-

സാരം— പത്മരാഗം, മരേകകീടം, വിഭൂമം, മരത്ഥം, പുഷ്പ
രാഗം വരൂ, ഇന്ദ്രനീലം, വൈഷ്ണവം, ഗോമൈകം ഇത്യാദിര
ത്തങ്ങളും ചന്ദ്രനം, അകില, കുകുതം, കർപ്പൂരം, കസ്തൂരി ഇത്യാ
ദിസുഗന്ധവ്യങ്ങളും നാമര, ആനല, ചേമ്പരത്ത, തെച്ചിഇ
ത്യാദിപുഷ്പങ്ങളും കടുകുപൂക്കളും അമര ഇത്യാദിവിത്തുകളും നെരും
നെച്ചും പലവിധത്തിലുള്ള ഭക്ഷണസാധനങ്ങളും ഇങ്ങിനെ
ഉള്ളതും വിധി സാധാരണം എല്ലാഗ്രഹങ്ങൾക്കും യോഗ്യമാകുന്നു

൨൬. സുരഷിഗുരപുലഭേ സ്തീഡേദ്യമസുരാലയെ ഛിര്യ
ത്തരസ്ത്വംശത്വാപിമൈവായോപഹാരേബവിം ||

അനപചരം— സുരഷിഗുരപുലഭേഃ-സിഡേദ്യഃ-ച-സുരാ
ലയെ-ഛലി-ഉപ-ഹാരേ-രത്ര-അപി മൈവായ-ഉത്തരസ്ത്വം-
ഛിരി-ബവിം-ഭഭൂഷ-

അനപചരം— സുരഷിഗുരപുലഭാക്കായിക്കൊണ്ടു, സി
ഡാക്കാ ചിക്കൊണ്ടു സുരാലയത്തിൽ ബലിയെ ഉപഹരിക്കെ
ണം- അപിമൈവായെ മൈവനായിക്കൊണ്ടു ഉത്തരയായിരിക്കുന്ന
ഛിക്കൽ ബലിയെ ഉപഹരിക്കണം-

പരിഭാഷാ— സുരഷിഗുരപുലഭഃ=സുരന്മാരും ഭൂഷികളും

ഗുരുകുലം, പൂർവ്വനാമം- സുരനാർ=മേവഗ്രഹങ്ങൾ-ഭൂമിപഥം=മുനിഗ്രഹങ്ങൾ- ഗുരുകുലം=ഗുരഗ്രഹങ്ങൾ- പൂർവ്വനാർ=പൂർവ്വഗ്രഹങ്ങൾ- സിദ്ധനാർ=സിദ്ധഗ്രഹങ്ങൾ- സുഖായം=ദൈവാലയം- വെച്ചി=പൂജാ- ഉപഹരികൾ=ഭാനംചെയ്ത- മേവനം=മേവഗ്രഹം- ഉത്തരയായിരിക്കുന്നദിക്കു=വടക്കെക്കു- ഉപഹരിക്കും=ഭാനംചെയ്ത-

സാരം— മേവഗ്രഹം, മുനിഗ്രഹം, ഗുരഗ്രഹം, പൂർവ്വഗ്രഹം സിദ്ധഗ്രഹം ഇവകായികൊണ്ടു മേവകെട്ടുരുത്തികുൽ വെച്ചു പൂജയെ കൊടുക്കണം- മേവകെട്ടുരുത്തികുൽ വെച്ചുതന്നെദേവഗ്രഹത്തിന്നായികൊണ്ടു വടക്കുപുറത്തുവെച്ചു പൂജയെകൊടുക്കുകയുംചെയ്യണം-

൨൭. പശ്ചിമായായുഗാലംഭൈത്യഭൂതായ ചതപരൈ ഗന്ധവ്ജായഗവാമാഗ്നൈസവസ്ട്രാഭരണംബലിം||

അനപായം— മൈത്യഭൂതായ-പശ്ചിമായാ-ദിശി-ചതപര-യുഗാലം-ബലിം-ഭൂതാത്- ഗന്ധവ്യായ-ഗവാ- മാഗ്നി-സവസ്ട്രാഭരണം-ബലിം-ഭൂതാത്-

അനപായം— മൈത്യഭൂതനായികൊണ്ടു പശ്ചിമയായിരിക്കുന്ന ദിക്കുകൾ ചതപരത്തിങ്കൽ കാലത്തെ അതിക്രമിക്കാതെകണ്ടു ബലിയെ ഭാനം ചെയ്യണം-ഗന്ധവ്യായനായികൊണ്ടുഗോക്കൂട്ടെ മാഗ്നിത്തിങ്കൽ സവസ്ട്രാഭരണമായിരിക്കുന്ന ബലിയെ ഭാനംചെയ്യണം-

പരിഭാഷാ— മൈത്യഭൂതൻ=മൈത്യവംശത്തിങ്കൽ ഭവിച്ചുപവൻ- മൈത്യവംശം=അസുരവംശം-(അസുരഗ്രഹമെന്നസാരം) പശ്ചിമം=പടിഞ്ഞാറു- ചതപരം=മുക്കാൽപെരുവഴി- കാലം=സമയം= ബലി=പൂജാ- ഭാനംചെയ്താ=കൊടുക്കുക- ഗന്ധവ്യൻ=ഗന്ധവഗ്രഹം- ഗോക്കൂൾ=പശുക്കൾ- മാഗ്നി=വഴി- സവസ്ട്രാഭരണം=വസ്ട്രാഭരണങ്ങളോടുകൂടിയത- വസ്ട്രാഭരണങ്ങൾ=വസ്ട്രവും ആഭരണവും- ബലി=പൂജാ- ഭാനംചെയ്താ=കൊടുക്കുക-

സാരം— അസുരഗ്രഹത്തിനായികൊണ്ടുപടിഞ്ഞാറുദിശത്തുള്ള മുക്കാൽപെരുവഴിയിൽവെച്ചു പൂജയെകൊടുക്കണം- ഗന്ധവഗ്രഹത്തിനായികൊണ്ടു പശുക്കളുടെ വഴിയിൽവെച്ചു വസ്ട്രാഭരണങ്ങളോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന ബലിയെ കൊടുക്കണം.

൨൮. പിതൃനാഗഗ്രഹൈനമ്യാനാഭ്യോഃപുച്ഛഭക്ഷിണൈയക്ഷായയക്ഷായനൈസരിതൈസ്താസമാഗമെ||

അനപായം, — പിതൃനാഗഗ്രഹൈ- നമ്യാ- ബലി-ഭൂതാത്-നാ

ഗെളൂഃ-പുഷ്പഭക്ഷിണൈ-യക്ഷായ- യക്ഷായതന്നെ- സരിതോഃ- സമാഗമെ-വാ-ബലിം-ഭ്യോത്-

അനപയാത്ം- പിതൃനാഗഗ്രഹത്തിങ്കൽ നമിയികൽ വെച്ചു ബലിയെ ഭാനം ചെയ്യണം- നാഗങ്ങൾക്കായികൊണ്ടു പുഷ്പഭക്ഷിണത്തിനുകൽവെച്ചും യക്ഷനായികൊണ്ടു യക്ഷായതനത്തിങ്കലോ സരിത്തുകൾക്കു സമാഗമത്തിങ്കലോ വെച്ചുബലിയെ ഭാനം ചെയ്യണം-

പരിഭാഷാ- പിതൃനാഗഗ്രഹം=പിതൃഗ്രഹവും നാഗഗ്രഹവും- നമി=പൂജവക്- നാഗങ്ങൾ=നാഗഗ്രഹങ്ങൾ- പുഷ്പഭക്ഷിണം=പുഷ്പമായിയും ഭക്ഷിണമായിയും ഇരിക്കുന്നത- പുഷ്പം=കിഴക്കത്ത- ഭക്ഷിണം=തെക്കത്ത- യക്ഷൻ=യക്ഷഗ്രഹം- യക്ഷായതനം=യക്ഷക്കുത്രം- സരിത്തുകൾ=പുഴകൾ- സമാഗമം=ചേരുക- ബലി=പൂജ- ഭാനം=ചെയ്തം=കൊടുക്കുക-

സാരം- പിതൃഗ്രഹത്തിങ്കലും നാഗഗ്രഹത്തിങ്കലും പൂജവക്തവെച്ചു പൂജിക്കണം- നാഗഗ്രഹത്തിനായികൊണ്ടു പൂജവക്തരന്നെ കിഴക്കും തെക്കുംകൂടിയ നടുവിൽവെച്ചു പൂജിക്കണം- യക്ഷഗ്രഹത്തിനായികൊണ്ടു യക്ഷക്കുത്രത്തിങ്കൽ വെച്ചോ പെരാലിന്റെകടക്കൽവെച്ചോ രണ്ടുപുഴകൾ വന്നുകൂട്ടുന്നമിക്കിൽവെച്ചോ പൂജിക്കുകയുംവേണം-

൨൯. ചതുഷ്ഠമരാക്ഷസയോഗീമേദീഗ്രഹണേ ദിവാ രക്ഷസാംഭക്ഷിണസ്യാംതുപുഷ്പസ്യാംബ്രഹ്മരക്ഷസാം||

അനപയാത്ം- രാക്ഷസയോഗ-ചതുഷ്ഠമ ഭീമേദീ-ഗ്രഹണേ ദിവാ-ബലിം-ഭ്യോത്-രാക്ഷസാം-തു- ഭക്ഷിണസ്യാം-ബ്രഹ്മരക്ഷസാം-പുഷ്പസ്യാം-ബലിം-ഭ്യോത്-

അനപയാത്ം- രാക്ഷസന്മാർ ചതുഷ്ഠമത്തിങ്കലോ ഭീമമായിരിക്കുന്നഗ്രഹണത്തിങ്കലോ ബലിയെ ഭാനം ചെയ്യണം- രക്ഷസ്സുകൾക്കുകൂടെ ഭക്ഷിണയായിരിക്കുന്ന മിക്കിങ്കലും ബ്രഹ്മരക്ഷസ്സുകൾക്കു പൂവയായിരിക്കുന്ന മിക്കിങ്കലും ബലിയെ ഭാനം ചെയ്യണം-

പരിഭാഷാ- രാക്ഷസന്മാർ=രാക്ഷസഗ്രഹവും ബ്രഹ്മരാക്ഷസഗ്രഹവും- ചതുഷ്ഠമം=നാക്കോൽപെരുവഴി- ഭീമം=ഭയങ്കരം- ഗ്രഹണം=ചനം-(കാട) രക്ഷസ്സുകൾ=രാക്ഷസഗ്രഹങ്ങൾ-ഭക്ഷിണം=തെക്കത്ത- ബ്രഹ്മരക്ഷസ്സുകൾ=ബ്രഹ്മരാക്ഷസഗ്രഹങ്ങൾ-പുഷ്പം=കിഴക്കത്ത-ബലി=പൂജ- ഭാനം=ചെയ്തം=കൊടുക്കുക-

സാരം- രാക്ഷസഗ്രഹത്തിനും ബ്രഹ്മരാക്ഷസഗ്രഹത്തിനും

ത്തിന്നും നാക്കൊൻ പെരുവഴിയീക്കൽ വെച്ചൊ ഭയങ്കരമായ കാട്ടിൽ വെച്ചൊ പൂക്കയെ കൊടുക്കണം. രാക്ഷസ ഗ്രഹത്തിന്ന മെൽ ഹർത്ത സ്ഥലത്തതന്നെ തെക്കെ ഭാഗത്ത വെച്ചു ബ്രഹ്മ രാക്ഷസഗ്രഹത്തിന്ന കിഴക്കെ ഭാഗത്തുവെച്ചും പൂക്ക കൊടുക്കണം-

൩൦. ശ്രുതാലയപിശാചായ പശ്ചിമാംഭിശാസ്ഥിതി ശുചശുക്ലാനിമാല്യാൻ ഗന്ധഃ ക്ഷേരയമൊണം ||

൩൧. ദധിഷ്ഠം ധവളമഭേവാനാംബലിരീഷ്ടതേ | ഹിംഗുസർപ്പക്ഷർഗ്രന്ധാവ്യാക്കേരമർപ്പലോന്മിതൈഃ ||

൩൨. ചതുർഗ്ഗണഗവഃമൂത്രഃപൃസാംവിപാചയേൽ | തത്പാനനാവനാഭ്യംഗൈവൈഗ്രഹവിമോക്ഷണം ||

അനപയം - പിശാചായ- പശ്ചിമാം- ഭിശം- ആസ്ഥിതി- ശ്രുതാലയ- ബലിം- ഭൂതം- ശുചിശുക്ലാനി- മാല്യാനി- ഗന്ധഃ ക്ഷേരയം- ഒണം- ദധി- ധവളം- ഛത്രം- ച- ഭേവാനാം- ബലിഃ- ഇഷ്ടതേ- അർപ്പലോന്മിതൈഃ- ഹിംഗുസർപ്പക്ഷർഗ്രന്ധാവ്യാക്കൈഃ- ചതുർഗ്ഗണ- ഗവഃമൂത്രം- പൃസാം- വിപാചയേൽ- തത്- പാനനാവനാഭ്യംഗൈഃ- ഭേവഗ്രഹവിമോക്ഷണം- ഭവതി-

അനപയാൽ. - പിശാചത്തിനായിക്കൊണ്ട പശ്ചിമമായിരിക്കുന്ന ഒക്കിനെ ആസ്ഥിതമായിരിക്കുന്ന ശ്രുതാലയത്തിങ്കൽ വെച്ച ബലിയെ ഭാനം ചെയ്യണം. ശുചിശുക്ലങ്ങളായിരിക്കുന്ന മാല്യാങ്ങളും ഗന്ധങ്ങളും ക്ഷേരയമായിരിക്കുന്ന ഒരേറും ദധിയും ധവളമായിരിക്കുന്ന ഛത്രവും ഭേവനാൽ ബലിയായിട്ട ഇ ചിക്കപ്പെടുന്നു- അർപ്പലോന്മിതങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഹിംഗുസർപ്പക്ഷർഗ്രന്ധാവ്യാക്കങ്ങൾ കൊണ്ട ചതുർഗ്ഗണമായിരിക്കുന്ന ഗൊക്കളുടെ മുത്രത്തിങ്കൽ പൃസപ്രസ്ഥരേത പചിക്കണം. അത പാനനാവനാഭ്യംഗങ്ങൾ കൊണ്ട ഭേവഗ്രഹ വിമോക്ഷണമായി ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ- പിശാചം=പിശാചഗ്രഹം- പശ്ചിമാം=പടിഞ്ഞാറേത- ആസ്ഥിതം=പ്രാപ്തം- ശ്രുതാലയം=കുറ്റിമുടിഞ്ഞ ഗ്രഹം- ബലി=പൂജ- ഭാനം=ചെയ്യുക- കൊടുക്കുക- ശുചിശുക്ലങ്ങൾ=ശുചിയായിയും ശുക്ലമായിയും ഇരിക്കുന്നത- ശുചി=ശുദ്ധം- ശുക്ലം=മെളുപ്പ- മാല്യാങ്ങൾ=പൂക്കങ്ങൾ- ഗന്ധങ്ങൾ=സുഗന്ധവ്യങ്ങൾ- ക്ഷേരയം=ക്ഷീരസംസ്കൃതം- (പാലിൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടത) ഒണം=ഐശ്വര്യം- ദധി=മൈദ- ധവളം=വെളുപ്പ

ത്തു- ചർത്രം=കുട ദൈവന്മാർ=ദൈവഗ്രന്ഥങ്ങൾ- ബലി=പൂജാ-
 ഇക്കുക=മുദ്രാഗ്രഹിക്കുക- അധപലോന്മീരങ്ങൾ=അധപല
 പ്രാണങ്ങൾ- മിംഗുസഷപഷൾഗ്രന്ഥാവ്യാജങ്ങൾ=മിം-
 ഗുവ. സഷപവ്യാജംഗ്രന്ഥം വെച്ചാക്ഷവും- മിംഗു=കായം-
 നഷപം=കുടക- ഷൾഗ്രന്ഥം=മയമ്പ- വെച്ചം=ചുക്ക മുക്ക
 മിപ്പലി- ചതുർണ്ണം=നാലിരട്ടിച്ചത ഗോക്കൾ=പശുക്കൾ മു-
 ത്രം-പ്രപ്രസ്ഥം=പുരത്ത. നെരപ്രസ്ഥം- പുരം=നെത്ത-പ്ര-
 സ്ഥം=മുടക്കുക- പചിക്കുക=ചുറ്റ- അരം=നെത്ത- പാനനാവ
 നാഭ്യഗംഗം=പാനവും നാവവും അഭ്യഗവും പാനം=സെ-
 വിക്കുക- നാവനം=നസ്യം- അഭ്യംഗം=നെക്കുക- ദൈവഗ്രന്ഥവി-
 മൊക്ഷണം ദൈവഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ വിമൊക്ഷണം- വിമൊക്ഷ-
 ണം=നാശനം-

സാരം— പിശാചുഗ്രഹത്തിനായി കൊണ്ടു പടിഞ്ഞാറേഭാ-
 ഗത്തുള്ള കുറ്റിമുടിഞ്ഞ സ്ഥലത്തു ചെച്ച പൂജിക്കുണം-ശുദ്ധി-
 യുള്ളും മെളിത്തതും ആയ പട്ടികളും ചന്ദനം തുടങ്ങിയ സു-
 ഗന്ധ ദ്രവ്യങ്ങളും ചാർച്ചൊറ്റ. നെത്തം മെളിത്ത കടയും ഇതു-
 കൾക്കൊണ്ടു ദൈവഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കു ബലിക്കൊടുക്കണമെന്ന ആ-
 ചാർച്ചന്മാർ പറകാപ്പടുന്നു- കായം, കുടക, മയമ്പ, ചുക്ക, മുക്ക-
 ക, മിപ്പലി ഇതുകൾ അരെരഞ്ഞുപലം നാലിടക്കു ഗൊമുത്ര-
 ത്തിൽ അരച്ചു കലക്കി യിടക്കുചിറയു കാച്ചണം- ആ നെയ്യ-
 സെവിക്കുകയൊ നസ്യം ചെയ്യുകയൊ ശെക്കുകയൊ ചെയ്യാ-
 ൽ ദൈവഗ്രന്ഥങ്ങളു നശിപ്പിക്കും-

നമ്പ. നസ്യംജനംവചാമിംഗുലഗുനംബസ്യവാരീണാ 1
 ദൈത്യൈബലിബലഹലസ്തോശീരകമലോപലഃ ||

അപചരം— വചാമിംഗുലഗുനം- ബസ്യവാരീണാ- ന-
 സ്യംജനം- ദൈത്യൈ- സോശീരകമലോപലഃ- ബലഹ-
 ലഃ- ബലിഃ- ദൈവഃ-

അപചരം— വചാമിംഗുലഗുനംബസ്യ വാരികൊണ്ടു
 നസ്യംജനമായി ഭവിക്കുന്നു- ദൈത്യംകൾ സോശീരകമലോ-
 പലമായി ബലഹലമായിരിക്കുന്ന ബലി ദൈവമായി ഭവി-
 കുന്നു-

പരിഭാഷാ— വചാമിംഗുലഗുനം=വചയും മിംഗുവും ലഗു-
 നവും- വചാ=മയമ്പ- മിംഗു=കായം- ലഗുനം=മുളി- ബ-
 സ്യവാരീ=കുറിയാടിനുമുത്രം- നസ്യംജനം=നസ്യവും അഞ്ജ-
 നവും- നസ്യം=മുക്കിലാഴിക്കുക- അഞ്ജനം=കണ്ണെടുക്കുക- ദൈ-

തൃൻ=അസുരഗ്രഹം- സൌശീരകമഖൊല്ലലം=ഉശീരകമഖൊല്ല
 ഞ്ഞൊടു കൂടിയത-ഉശീരകമഖൊല്ലലങ്ങൾ=ഉശീരവും കമലവും ഉ
 ല്ലലവും- ഉശീരം=രാമച്ചം- കമലം=താമരപ്പൂ- ഉല്ലാസം ചെങ്ങ
 ഴിനിർപ്പിച്ചു- ബഹുഫലം- ബഹുക്കളായിരിക്കുന്ന ഫലങ്ങളൊടു
 കൂടിയത- ബഹുക്കൾ=ബഹുപിഡങ്ങൾ- ഫലങ്ങൾ=കായക
 ൾ- ബലി=പൂജാ- ദൈവം=ഭാഗം=ചൈകല്ലെടുവാൻ യോഗ്യം-
 ഭാഗംചൈകംകൊടുക്കുക-

സാരം— വന്ദന കായം, വെള്ളള്ളി, ഇതുകൾ കുറിയാടി
 ന്റെ മുത്രത്തിൽ അരച്ചു കണ്ണിപ്പെടുത്തുകയും മുത്രത്തിൽ തന്നെ
 കലക്കിനസ്യം ചെയ്യുകയും ഹിചരാൽ ദൈവഗ്രഹങ്ങളെ നശി
 പ്പിക്കും അസുരഗ്രഹത്തിങ്കൽ അനേകം വിധത്തിലുള്ള കായ
 കളൊടും രാമച്ചം, താമരപ്പൂ, ചെങ്ങഴിനിർപ്പിച്ച ഇതുകളൊടും
 കൂടിയ ബലിയെ ഭാഗം ചെയ്യേണം-

൩൪. നാഗാനാംസുമനൊലാജഗുളാപുപഗുളൊമനൈഃ | പ
 രമാനമധുക്ഷീരമുഷ്ണൈന്നാഗൈസരൈഃ ||

൩൫. വചാപത്മപുശോശീരരക്താല്പലമലൈബ്ബലിഃ ശൈ
 തപത്രംചഖൊഡ്രംചരഗംനാഗസങ്ക്ചാഃ ||

൩൬. ശിംനവാരിന്ദാപിഷ്ടാനാവനാഞ്ജനയൊഷിതഃ |
 യക്ഷാണാംക്ഷീരഭ്യോജ്യമിത്രകൈരണമൽഗുല |

൩൭. ദൈവഭരൂപ്പചപത്മശീരവസ്രകായനാമിരഞ്ജം
 ചബലിജ്ഞാജ്യോമുത്രാപ്യക്ഷീരമേകതഃ ||

൩൮. സിദ്ധംസമോമിതപാനനാവനാദ്യഞ്ജനമിരം | ഹ
 രീരക്തിഹരിരൂപൈലഗുണൈരമരിചംചചാ ||

൩൯. നിബപത്രംചബന്ധാബ്ജകല്പിതംനാവനാഞ്ജനം |
 ബ്രഹ്മരക്ഷാബലിസ്തിലയവാനാച്യുത്ത്വാപകം |

൪൦. തായസ്യകംഭോപലചംശതംപസ്രാപിലെപ്തം | ഗാ
 യത്രിവിംശതിപലകപാപേഡപലികൈഃപചൈ ||

൪൧. തൃക്കണത്ര ഫലാഹിംഗുരുഗ്രന്ധാമിസിന്ധ
 പൈഃസനിബ്രഹ്മത്രലഗുണൈഃകുലബാൻസപുസപ്പിഷ്ടഃ ||

൪൨. ഗൊമൂത്രത്രിഗുണൈപാനസ്പാദ്യംഗൈഷ്വരധിരം |
 രക്ഷസാപലചംഗുരുകുസുമംമിത്രകൈരേ ||

൪൩. ബലീപകപാമമാംസാനിനിഷ്ഠാചാരധിരോക്ഷിതാഃ |
 നാരതലശരീരീകതപാലപുഷ്പമധാനിച ||

൪൪. തപച്ച ക്ഷുണ്ഡാല്പാലവിലാമുലംകടുതികം | ഹിംഗവി
 ത്രയപസിദ്ധാത്മലഗുണമചകീഫലം ||

൧൫. നവനഃജ്ഞനയോജ്ഞാബന്ധമുതമുതൊഗമഃ ।
 ഏഭിരവപ്ലവംസിദ്ധാഗവാംമുതചതുർത്ഥൈ ॥

൧൬. രക്ഷോഗ്രഹാൻവാരയതെവാനുഭജ്ഞനനാവരൈഃ ।
 പിശാചാനാംവേലിശ്ലീഹുഃപിണ്ഡാക്ഷപലഹംഭധി ॥

൧൭. മൂലകംലവണംസപ്പിസ്തഭതേനയവകം । ഹരിദ്രാ
 ചയമഞ്ജിഷ്ടാമിസിരസേന്ധവനാഗരം ॥

൧൮. ഹി. ഗു. പ്രി. ചം. ഗു. ത്രികുടരസാനന്ത്രിവലാപചഃ । പാട
 ലീശൈതകടളിശർഷകസുരൈഃപുതം ॥

൧൯. ഗൊമുത്രപാദീകംസിദ്ധാപാനാഭജ്ഞനയോജിതം ।
 ബന്ധാബുപിഷ്ടൈസ്സൈരവയോജ്യമഞ്ജനനാവനം ॥

അനപചം— നാഗാനാം- സുരനോപാജഗുളാപുപുളുളൈ
 നൈഃ- പരമാനന്ദധുഷ്ടിരക്ലിഷ്ടിന്നാഗകേസരൈഃ- വചാപ
 ശ്ചപ്രഹാശീരരകൈഃപുലകമൈഃ- ബലിഃ- മെയഃ- ശീതേന- വാ
 രിണഃ- പിഷ്ടാഃ- ശൈതപത്രം- ച- ലോപ്യം- ച- തഗരം-
 നാഗസർപ്പാഃ- നാവനഃജ്ഞനയോഃ- ഹിതാഃ- യക്ഷാണാം-
 ക്ഷീരഭ്യോജ്യമിത്രകോമനഗുൽഗലു- മേവദാരു- ഉൽപല- പ
 തം- ഉശീരം- വസ്യകായനം- ഹിരണ്യം- ച- ബലിഃ- യോ
 ജ്യഃ- സമോമിതം- ഹിതം- സിദ്ധം- ഭൂതാജ്യക്ഷീരം- പാനനാ
 വനാഭജ്ഞന- ഹിതം- ഹരിതകീ- ചൈ- ഹരിദ്ര- ലഗുനഃ-
 മരിച- വചാ- നിംബപത്രം- ച- ബന്ധാബുക്തകിതം- നാ
 വനാജ്ഞനം- ഹിതം- സിദ്ധയവാനാം- ആരവം- ചുർത്തം- തോ
 യസ്യ- ക്ഷംഭഃ- പലഹം- ഹത്രം- വസ്യം- വില്പവനം- ബ്രഹ്മ
 രക്ഷാബലിഃ- ഗായത്രിവിശതിപലകപാഥം- ത്രിഗുണൈ-
 ഗൊമുത്രൈ- ച- അർദ്ധപലികൈഃ- സനി. ബപരവഗുണൈഃ-
 ത്ര്യംഭുജനത്രിപലാഹിംഗുഷ്ഠഗ്രന്ഥാമിസിസർപ്പൈഃ- സ
 പ്തിഷ്ടഃ- സപുഷ്പവേന- പചൈ- തത്- നാവനാംഭൂഗൈ
 ജ്യ- ഹിതം- രക്ഷസാം- പലഹം- ശുക്ല- കസുമാ- മിത്രകേന്ദ
 മനം- പകാമമാംസാനി- രധിരൈക്ഷിതാഃ- നിഷ്ണാവാഃ- ബ
 ലിഃ- നക്ഷത്രാലാരിരികതപക- മൂലം- പുഷ്പം- ച- ത
 ചൈ- തുണ്ണപാടലാഃ- ച- വില്പമൂലം- കട്രയം- ഹിംഗവിത്ര
 യവസിദ്ധാർദ്ധഗുണമലകീമലം- ഏഭിഃ- അഗദഃ- ബന്ധു
 തുതഃ- നാവനാജ്ഞനയോഃ- യോജ്യഃ- ഏഭിഃ- ഏവ- ചതു
 രഗുണൈ- ഗവാം- മൂത്രൈ- സിദ്ധം- പൂതം- പാനാഭജ്ഞനനാ
 വരൈഃ- രക്ഷോഗ്രഹാൻ- വാരയത- പിശാചാനാം- ശിമുഃ-
 പിണ്ഡാക്ഷ- പലഹം- ഭധി- മൂലകം- ലവണം- സഭൂതേനയവ

കം- സപ്തീഃ- ബലിഃ- പാടലീശ്വരപതകടഭിശീരീക്ഷകസമൈഃ-
 കൃതൈ- കപാലൈ- ഹരിഭാഭയമഞ്ജിഷ്ണുമിസിസൈന്ധവനാഗ
 രം- ഹിംഗുപ്രിയംഗുത്രികടരസൊനത്രിഫലാപചാഃ- കല്ലിതൃ
 ത്വ- ഗൊമൂത്രപാലികം- സീഡം- ഏതഃ- പാനാഭ്യഞ്ജനഞ്ചാഃ-
 ഹിതം- ബന്ധുബുധിഞ്ജൈഃ- തൈഃ- ഹിവ- അഞ്ജനനാ
 വനം- യൊജം-

അനപചാർത്ഥം- നാഗങ്ങൾക്കു സുമനോലാജഗുളാപുഷ്പ
 ഗുളൈ ഭനങ്ങൾകൊണ്ടും പരമാന്ന മധുക്കീര ക്ഷുണ്ണിനാഗകൈ
 സരങ്ങൾകൊണ്ടും വചാപത്മപരൊശീരരക്കൊ പ്ലവലളങ്ങൾ
 കൊണ്ടും ബലിദൈവമാകുന്നു- ശീതമായിരിക്കുന്ന വാരികൊണ്ടു
 പിഷ്ടങ്ങളായിരിക്കുന്ന ശ്വേതപത്രവും ലോഹ്യവും തകരവും
 നാഗസംസ്കൃഷ്ടങ്ങളും നാദനാഞ്ജനങ്ങളിൽ ഹിതങ്ങളാകുന്നു- യ
 ക്ഷന്മാർക്കു ക്ഷീരമധുഃപുഷ്പ മിത്രകൊമന ഗുൽഗുലവും ദൈവദായ
 വും ഉത്പലവും പർവവും ഉശിരവും വസ്യകഞ്ചനവും ഹിരണ്യ
 വും ബലി ചെയിട്ട യൊജ്യമാകുന്നു- സമോമിതമായി ഒന്നി
 ക്കൽ സിദ്ധമായിരിക്കുന്ന മൂത്രാജ്യക്ഷീരം പാനനാവനാഭ്യഞ്ജ
 നത്തിങ്കൽ ഹിതമാകുന്നു- ഹരിതകിയും രണ്ടാമിളകളും ലളു
 നവും മരിചവും വചയും നിംബപത്രവും ബന്ധുബു കർക്കി
 തമായി നാവനാഞ്ജനമായിട്ട ഹിതമാകുന്നു- സിദ്ധവങ്ങളു
 ടെ ആശുകമായിരിക്കുന്ന ചൂണ്ണവും യൊയത്തീന്റെ കൂഭവും
 പലലവും മരവും വസ്യവും- വിശ്വപനവും ബ്രഹ്മരക്ഷാ
 ബലിയാകുന്നു- ഗായത്രി, വിശതി പലകപ്തത്തിങ്കലും ത്രിഗു
 ണമായിരിക്കുന്ന ഗൊമൂത്രത്തിങ്കലും അർപ്പിച്ചുകൊണ്ടായിസ
 നിംബപത്രലളുനങ്ങളായിരിക്കുന്ന ത്ര്യംബകത്രിപ്തചാർത്ഥം-
 ക്ഷുഭഗ്രന്ധാമിസിസംസ്കൃഷ്ടങ്ങൾകൊണ്ടു സപ്തിസ്തിന്റെ ഏഴ
 കഡംബങ്ങളെ പചിക്കണം. അത നാവനാഭ്യംഗങ്ങളിൽ ഹി
 തമാകുന്നു. രക്ഷസ്സകൾക്കു പലലവും ശുദ്ധമായിരിക്കുന്ന കസു
 മവും മിത്രകൊമനവും പകപാമമാംസങ്ങളും രുധിരൊക്ഷിത
 ങ്ങളായിരിക്കുന്ന നിഷ്ണാവങ്ങളും ബലിയാകുന്നു. നകരമാശി
 രീക്ഷതപക്കും മൂലവും പുഷ്പവും ഫലങ്ങളും അതുപൊലെ ക്ഷുണ്ണപാ
 ടലിയുടെയും വിലപമൂലവും കടുതയവും ഹിംഗവിന്ദയവ സി
 ഡാർത്ഥലളുനാലകി ഫലവും ഗുതകൾകൊണ്ടു അഗദംബസ്യ
 മൂത്രാഭ്യമായിട്ട നാവനാഭ്യഞ്ജനങ്ങളിൽ യൊജ്യമാകുന്നു. ഗുതക
 ള്കൊണ്ടുരന്നെ ചന്ദ്രഗുണമായിരിക്കുന്ന ഗോകുളുടെ മൂത്ര
 ത്തിങ്കൽ സിദ്ധമായിരിക്കുന്ന ഏതം പാനാഭ്യഞ്ജനനാവന

ഭാഗംകൊണ്ടു രക്ഷോഗ്രഹങ്ങളെ വാരണം ചെയ്യുന്നു. പിശാചു
ങ്ങളും ശീശിരവും പിണ്ണാടവും പലവും ഭയിയും മൃഗവും
പ്രവണവും സഭുക്കളെ നയവക മായിരിക്കുന്ന സപ്പിസ്സുബ
രിയാകുന്നു. പാടലിശൈവകടലീശിരീഷാസമങ്ങൾകൊണ്ടു കൃ
തമായിരിക്കുന്ന കപാലത്തിങ്കൽ ഹരിദ്രാഭയമഞ്ജിക്യാമീസി
സൈന്ധവ നാഗരത്തെയും ഹിംഗ്രപ്രിയംഗുരീകട്ട രസോന്ന
ത്രിഫലാവചകളെയും കഷ്ടീകരിച്ചിട്ട ഗോമൂത്രപാദികമായിസി
ദ്ധമായിരിക്കുന്ന പൂരം പാനാഭ്യഞ്ജനങ്ങളിൽ ഹിതമാകുന്നു. ബ
സ്മാബുപിഷ്ടങ്ങളായിരിക്കുന്ന അരുകൾകൊണ്ടു രന്നെത്തഞ്ജ
നനാവനം ചെയ്തമാകുന്നു.

പരിഭാഷാ— നാഗങ്ങൾ = നാഗഗ്രഹങ്ങൾ - സുമനോലാഭ
ഗുണമുള്ളവയെക്കൊണ്ടും സുനസ്സു ലാഭവും ഗുണവും അപേ
ക്ഷാ ഗുണമേറിയവ - സുനസ്സുപിച്ഛപ്പിച്ച ലാഭം = മലര - ഗു
ണംശക്തി അപേക്ഷാപം - ഗുണമേറിയവയെക്കൊണ്ടു കൂടിയി
ലിരിക്കുന്ന ഒരണം - ഗുണംശക്തി - ഒരണം = ചെറു പരമാന്ന മ
ധുക്ഷീര കൃഷ്ണന്നാഗകൈസരങ്ങൾ = പരമാന്നവും ധുഷുക്ഷീ
രവും കൃഷ്ണവും നാഗകൈസരവും - പരമാന്നം = പായസം - മ
ധു = നേർ - ക്ഷീരം = പാലം - കൃഷ്ണമുതൽ മുതലായവ - നാഗകൈ
സരം = നാഗപ്പൂവ് - വചാപത്മപുഷ്പമുതലായവയെക്കൊണ്ടു പ്രഭാഷാധം
വചയും പരമവും പരവും ഉശീരവും രക്ഷാപ്ലവവും ലവവും -
വചാ = വയമ്പ - പത്മ = താമരപ്പൂവ് - പൂരം = ഗുണഗുണം ഉശീരം
രാമച്ചം - രക്ഷാപ്ലവം = ചെന്താമരപ്പൂവ് - ലവം = നീപ്പൂവ് - ബലി =
പൂജ - മേയം = മാനം വൈകുണ്ഠവാൻയോഗ്യം ദാനം വൈ
കുണ്ഠകൊടുക്കുക - ശീതം = നെത്തത - വാരി = ജലം - പിഷ്ടങ്ങൾ =
പെഷണം വൈകുണ്ഠപ്പട്ടം - പെഷണം വൈകുണ്ഠം = അരക്കുക -
ശൈവതപത്രം = വെള്ളിയില. (ശൈവതപത്മമെന്നും അതിന്നു പു
ണ്ഡരികു കരിമ്പ എന്നും അർത്ഥമുണ്ടു) ലോഹം = പാച്ചുററിയാ
ലി - നാഗം = തകരം - നാഗസർപ്പങ്ങൾ = നാഗവും സർപ്പവും -
നാഗം = നാകണം - സർപ്പം = കടുക - നാവനം = ജനങ്ങൾ = നാവ
നവും അജനവും - നാവനം = നസ്സം - അജനം = കണ്ണെഴു
ക - ഹിതങ്ങൾ = ഇഷ്ടങ്ങൾ - യക്ഷന്മാർ = യക്ഷഗ്രന്ഥങ്ങൾ - ക്ഷീര
പൂജാജമിശ്രകൊണ്ടു ഗുണമുള്ളവയും ഭയിയും ആപ്തവുമിത്ര
ചോദനവും ഗുണമുള്ളവയും - ക്ഷീരം = പാലം - ഭയി = ഭയം - അജ്ഞം =
നേരി - മിശ്രകൊണ്ടു മാംസത്തൊട്ടകൂടിയിലവര - ചൈവദാരം =
ചൈവദാരം - ഉൽപ്പലം = ചെങ്കുമ്മീർപ്പുവ് - പത്മം = താമരപ്പൂവ് -

[illegible]

പകപാമഷ്ടാധിരികുന്ന മാസങ്ങൾ- പകപാമഷ്ടം=പകപമാ
ധിയും. ആമമായിരും ഇരിക്കുന്നതും- പകപാ=പാകം ചൈതന്യം
പാകം=ചൈതന്യം. വെച്ചിരിക്കാം- ആമം=പച്ച- രൂപിരൊക്കിരിക്കും=
രൂപിരത്താൽ ഉകിരങ്ങൾ- രൂപിരം=രക്തം- ഉകിരങ്ങൾ=ന
നകപ്പെട്ടവ- നിഷ്ഠാപങ്ങൾ=ആമരക്തം- ബലി=ബലിസാധ
നം- നകതമാലശിരീഷരൂപകം=നകതമാലശിരീഷങ്ങളുടെ രൂപകം
നകതമാലശിരീഷങ്ങൾ=നകതമാലവംശിരീഷവും- നകതമാലം=
ഉഷാ-ശിരീഷം=നെന്മനിവാകരൂപകം=തൊലി=മൂലം=വേര- ഫ
ലങ്ങൾ=കായകൾ-കൃഷ്ണപാടലി=കറുത്തപാതിരി- വില്പമൂലം=കൃ
ത്തിൻവേര- കടുതയം=ത്രികട- ഹിംഗി-രൂപവസിപാതം=ലള
നാമലം=ഫലം=ഫലം=ഇഹയും=ഇഹയും=സിദ്ധാലവും=ലളനവും=ആ
മലകീഫലവും- ഹിംഗു=കായം- ഇഹയും=കൊട്ടകപ്പാലയതി-സി
ദ്ധാലം=കടകം=പശുനം=വെള്ളത്തിൽ- ആമലകീഫലം=നെല്ലി-
അഗ്രം=മുക്കുടം- ബന്ധുരൂപം=ബന്ധുരൂപത്തിൽ=കർമ്മം- ബ
ന്ധുരൂപം=കറിയാടിൻമൂലം=കർമ്മം=അയവവരത്തിൽ- നാവനാ
ജ്ഞം=നാവനവും=അജ്ഞവും- നാവനം=നസ്സം- അജ്ഞം=മ
ജ്ഞം- യെജ്ഞം=യെജ്ഞിക്കപ്പെട്ടവൻ=യോഗ്യം- ഇതുകൾ=നകത
മാലാദിപദം- ചരൂർണ്ണം- നാലിരട്ടിച്ചത- കോകം=പശുക്ക
ൾ- സിദ്ധം=പകം- മൂലം=നെന്മനിവാകരൂപകം=അജ്ഞനാവനങ്ങൾ=
പാനവും=അജ്ഞനവും=നാവനവും- നാവനം=നസ്സം- വാ
ണ്യം=ചൈതന്യം=തടക്കം- പിശാചങ്ങൾ=പിശാച പ്രാണങ്ങൾ-
ശീലം=മദ്യവിശേഷം- പിണ്ഡം=പിണ്ഡം- പലം=മാ
സം- ധർമ്മം=തൈര- മൂലം=മൂലം=മൂലം=മൂലം- ലവണം=ഇന്ദ്ര
പ്പ- സുരതൈരണയാവകം=ഭൂതൈരണയാവകങ്ങളാകട്ടെയതും
ഭൂതൈരണയാവകങ്ങൾ=ഭൂതൈരണവും=യാവകവും- ഭൂതൈരണം=
മാസത്തൊട്ടുകുടിയെചൊറ- യാവകം=ചൈതന്യം=ചൈതന്യം- സപ്തി
സ്തം=നെന്മ- ബലി=ബലിസാധനം- പാടലി=ശ്വരകടലിശിരീ
ഷകസ്മൾ=പാടലിയും=ശ്വരകടലിയും=ശിരീഷകസ്മൾ=പാ
ടലി=പാതിരി- ശ്വരകടലി=പല്ലാണി- ശിരീഷകസ്മൾ=പാകപ്പ
ച്ച- കൃതം=ഉഷാക്കപ്പെട്ടത- കപാലം=കലാപം- ഹരിദ്രാലയമ
ഞ്ജിഷ്ടാമിസിസൈന്ധവനാഗരം=ഹരിദ്രാലയവും മഞ്ജിഷ്ഠ
യും മിസിയും സൈന്ധവവും നാഗരവും ഹരിദ്രാലയം=മഞ്ജ
ഷ്ഠം മരമഞ്ജഷ്ഠം- മഞ്ജിഷ്ഠം=മഞ്ജിഷ്ഠാദി- മിസി=ചരുകപ്പ-
സൈന്ധവം=ഇന്ദ്രപ്പ- നാഗരം=ചുക്ക- ഹിംഗുപ്രിയം=ഇന്ദ്രിക
ഭൂതൈരണത്രിപലാവചകൾ=ഹിംഗുവും പ്രിയം=ഇന്ദ്രിക

രസോനവും ത്രിഫലയും വചയും- ഹിംഗുകാരും- പ്രിയംഗു-
 തോഴന്തപ്പച്ച- ത്രികടംചുക്ക മുക്ക തിപ്പച്ചി- രസോനം=ഉള്ളി-
 ത്രിഫലം=കടക്ക രാന്നിക്ക നെല്ലിക്ക- വചം=വഞ്ച- കുങ്കുമ
 ത്രികം=കൽക്കമാക്കിയെടുത്ത- ഗൊമുത്രപാദം=ഗൊമുത്രത്തിന്റെപാദം- പാ
 ടം=നാലിലൊന്ന- സ്വർദ്ധം=സ്വധിരം- ഏതം=നെയ്യ- പാനാ
 ഭൃഷ്ടം=നഷ്ടം=പാനവും അഭൃഷ്ടം=അഭൃഷ്ടവും- ഹിതം=പശു- ബ
 സ്യാംബുപിഷ്ടങ്ങൾ=ബന്ധംബുപിഷ്ടങ്ങൾ പിഷ്ടങ്ങൾ- ബന്ധം
 ബു=കുറിയാട്ടിന്റെയും- പിഷ്ടങ്ങൾ=പെക്കിക്കപ്പെട്ടവ- പെക്കി
 ക്കം=അരക്കുക- അഞ്ജനനാദനം=അഞ്ജനവും നാദനവും- അ
 ഞ്ജനം=മഷി- നാദനം=നസ്യം- യോഗ്യം=യോഗിക്കപ്പെട്ടവ
 സയോഗം- യോഗിക്കപ്പെട്ടവക

സാരം — നാഗഗ്രാഹങ്ങൾക്കു ചീച്ചുകപ്പിച്ച, മലര, ശക്കര,
 അപ്പാ, ശക്കരച്ചെറ, പാശസം, തെൻ, പാല, കുറുത്തമണല,
 നാഗപ്പച്ച, വയമ്പ രാമരപ്പച്ച, ഇളളച്ച, രാമച്ച, ചെന്താമ
 രപ്പച്ച തീപ്പച്ച, ഇതുകൾകൊണ്ടു പുഷ്പയെ ഭാനം ചെയ്യേണം.
 വെള്ളിയില, പാച്ചൊറ്റിശാലി, തകര, നാകണം. കടുക ഇതു
 കൾ രണ്ടുത്ത വെള്ളത്തിലമച്ച നസ്യം ചെയ്യുകയോ കണ്ണി
 ലെഴുതുകയോ വേണം- യക്ഷഗ്രാഹങ്ങൾക്കു പാല, തൈര, നെ
 യ്യ, മാംസവും അരിയുംകൂടി പാകം ചെയ്തു ഉണ്ടായ ചൊറ, ഇ
 ത്തളച്ച, തൈതാരം, ചെങ്ങഴിനീർപ്പച്ച, രാമരപ്പച്ച, രാമച്ച,
 പൊന്മതം. സപണ്ണം, ഇതുകൾ പുഷ്പയെ കൊണ്ടുള്ള സാധ
 നങ്ങളാകുന്നു- പശുവിന്റെ പാല, നെയ്യ, മുതം ഇതുകൾ ഒ
 ന്നിച്ച് കൂടി കാച്ചിയത യക്ഷഗ്രാഹം ബാധിച്ചവർക്കു രേഘുനാ
 നസ്യം ചെയ്യാനും സെവിപ്പാനും നല്ലതാകുന്നു. കടുക, മഞ്ഞ
 ൾ, മരമഞ്ഞം, വെള്ളുള്ളി, മുളക, വയമ്പ, വെപ്പില, ഇതുക
 ൾ ആട്ടിൻ മൂത്രത്തിൽ അമച്ച കണ്ണിൽ എഴുതുകയോ നസ്യം
 ചെയ്യുകയോ വേണം. നാലിടങ്ങഴി യവം വറുത്തപൊടിച്ചതും
 പതിനാറിടങ്ങഴി വെള്ളവും, മാംസവും കടയും വസ്ത്രവും കുറിക്ക
 ടുകൽ പ്രാഹരാക്ഷസ ഗ്രാഹത്തിന്നു വെലിക്കായി കൊണ്ടുള്ള
 സാധനമാകുന്നു. ഇരുപന്തപലം കുരിങ്ങാലിക്കാരല കഷായം
 വെച്ച ഇരിപത്തൊന്ന നാഴി ഗൊമുത്രവും കൂടി വെപ്പില, വെ
 ള്ളുള്ളി, ചുക്ക, മുളക, തിപ്പച്ചി, കടക്ക, രാന്നിക്ക, നെല്ലിക്ക, കാ
 യം, വയമ്പ, ചതകപ്പ, കടുക, ഇതുകൾ അരൈരളെ പലം അ
 രച്ച കലക്കി എഴുന്നഴി നെയ്യചെർത്ത കാച്ചണം. ആ നെയ്യബ്ര

ഈ രാക്ഷസഗ്രഹം ബാധിച്ചവർക്കു നസ്യം ചെയ്യാനും രെപ്പാനും നല്ലതാകുന്നു. രാക്ഷസ ഗ്രഹങ്ങൾക്കു എള്ളിന്റെ പൊടിയും വെളുത്ത പൂവും മോസവും അരിയും കൂടി പാകം ചെയ്തു ഉണ്ടാക്കിയ ചൊറു വെച്ചിട്ടു മോസവും പച്ചമോസവും ചൊരയിലിട്ടു പുരട്ടിയ അമരക്കുരകളും ബലിക്കായിട്ടുള്ള സാധനമാകുന്നു. ഉടലിന്റെയും വാക്കയുടെയും കറ്റത്തു പാരിരിയുടെയും തൊലിയും വെരും പുപ്പും കായയും കൂട്ടത്തിൽവെരും ചുക്ക മുതലായവ കൃതിപ്പി കായം, കൊടുപ്പാലയരി, കടക, വെള്ളള്ളി, നെല്ലിക്ക, ഇതുകളും ആട്ടിൻ മൂത്രത്തിൽ അരച്ചു നസ്യം ചെയ്യാനും കണ്ണിലെഴുതുവാനും നല്ലതാകുന്നു. നെയ്യിൽ നീന്നു നാലിരട്ടിച്ച ഗൊമൂത്രത്തിൽ മെൽപറഞ്ഞ ഔഷധങ്ങൾതന്നെ അരച്ചു കലക്കി കാച്ചിയ നെയ്യു സേവിക്കുകയോ നസ്യം ചെയ്യുകയോ തെക്കുകയോ ചെയ്താൽ രാക്ഷസ ഗ്രഹങ്ങളെ തടയുന്നു. പിശാചു ഗ്രഹങ്ങൾക്കു കരിമ്പാകാണ്ടു ഉണ്ടാക്കിയ മദ്യവും പിണ്ണാക്കും മോസവും റൈതും മൂലലരിക്കുഴക്കും ഇതുമ്പ്പും മോസത്തൊടുകൂടിയ ചൊറു ചെയ്തെടുത്താൽ നെയ്യും ബലിക്കായും സാധനമാകുന്നു. പാതിരി പുല്ലാനി, വാഴപ്പച്ച ഇതുകളുടെ കഷായത്തിൽ മഞ്ഞൾ, മരമഞ്ഞൾ, മയ്യെട്ടിപ്പൊടി, ചതകപ്പ, ഇരൂപ്പ, ചുക്ക, കായം, ഞാഴൻപൂ, ചുക്ക, മുതലായവ കൃതിപ്പി, വെള്ളള്ളി, കടക്ക, താനിക്ക, നെല്ലിക്ക, വയമ്പ, ഇതുകൾ അരച്ചു കലക്കി നാലിലൊന്ന ഗൊമൂത്രവും കൂടി കാച്ചിയ നെയ്യു സേവിപ്പാനും പുരട്ടുവാനും നല്ലതാകുന്നു. മെൽ പറഞ്ഞ ഔഷധങ്ങൾതന്നെ ആട്ടിൻ മൂത്രത്തിൽ അരച്ചു നസ്യം ചെയ്യുകയും കണ്ണിൽ എഴുതുകയും വെണം.

൫൦. ദേവക്ഷിപിതൃഗന്ധവെതീഷ്ണനസ്യാദിവജ്ജയൈത | സപ്പിഷ്ണാനാഭിമുദേസ്മിൻഭൈഷജ്യമവചാരയൈത ||

അനവധം— ദേവക്ഷിപിതൃഗന്ധവെ- തീഷ്ണനസ്യാദിവജ്ജയൈത- അംഗിൻ- സപ്പിഷ്ണാനാഭി- ഭൈ- ഭൈഷജ്യം- അവചാരയൈത-

അനവധം.— ദേവക്ഷി പിതൃഗന്ധവുകൽ തീഷ്ണമായിരിക്കുന്ന നസ്യാദിയെ വജ്ജിക്കെന്നും. ഇതിൽ സപ്പിഷ്ണാനാഭിയായി ഭൈഷായിരിക്കുന്ന ഭൈഷജ്യത്തെ അവചരിക്കെന്നും.

പരിഭാഷ— ദേവക്ഷിപിതൃഗന്ധവൻ=ദേവഗ്രഹവും ഔഷധിഗ്രഹവും പിതൃഗ്രഹവുംഗന്ധവഗ്രഹവും- നസ്യാഭി=നസ്യം തുടങ്ങിയുള്ളതും വജ്ജിക്ക=ഉപേക്ഷിക്കും- ഇതുംഭൈഷാദിഗ്രഹം-

ന സ്തിജ്ജനാമി=സസ്തിജ്ജനം തുടങ്ങിയുള്ളത- സസ്തിജ്ജനം=സസ്തിജ്ജിന്റെ പാനം- സസ്തിജ്ജ്=നെയ്യ- മൂട്=മുളുണ്ണം- ട്രൈജ്ജ്=തൃയധം- അവചരിക്ക=ചെയ്യുക-

സാരം— മദവഗ്രഹത്തിങ്കലും മൂനിഗ്രഹത്തിങ്കലും പിതൃഗ്രഹത്തിങ്കലും ഗന്ധവഗ്രഹത്തിങ്കലും തീർന്നുവെക്കുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ നസ്യം മുതലായതിനെ ചെയ്തത- മെൽ പറഞ്ഞ ഗ്രഹങ്ങളിൽ നെയ്യു സെവിക്കുക- നസ്യം അങ്ങനെയൊന്നായിരിക്കുന്ന മുളു വെള്ളംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ തൃയധത്തെ യൊജിപ്പിക്കണം-

൫൧. ഋതപിശാചാത്സവ്വേഷുപ്രതികൂലംചനാചരേൽ | സവൈദ്യമാതുരംഘ്നന്തികൃഡാസ്മയമിമഹേന്ദ്രജസഃ ||

അനപയഃ— പിശാചാത്- ഋത- സവ്വേഷു- ച- പ്രതികൂലം- ന- ആചരേൽ- മഹേന്ദ്രജസഃ- ത- കൃഡാഃ- സവൈദ്യം- ആതുരം- ഘ്നന്തി- മി-

അനപയാമഃ— പിശാചത്തിങ്കൽനിന്ന ഒഴിച്ചു സവ്വങ്ങളിലും പ്രതികൂലത്തെ ആചരിക്കുക- മഹേന്ദ്രജസഃ=മഹത്തായിരിക്കുന്ന ഒജസ്സോടുകൂടിയവ- മഹത്ത=വലുതായത്- ഒജസ്സ=ശക്തി- അവർ പിശാചത്തിങ്കൽനിന്ന ഒഴിച്ചുള്ള ഗ്രഹങ്ങൾ- കൃഡന്മാർ=കോപിക്കപ്പെട്ടവർ- സവൈദ്യൻ=വൈദ്യനോടു കൂടിയവൻ- ആതുരൻ=രോഗി- മരിക്ക=നശിപ്പിക്കുക-

പരിഭാഷാ— പിശാചം=പിശാചഗ്രഹം- സവ്വങ്ങൾ=ഒട്ടാകിലായതെ ഉള്ള ഗ്രഹങ്ങൾ- പ്രതികൂലം=വിപരീതം- ആചരിക്ക=പ്രവൃത്തിക്ക- മഹേന്ദ്രജസഃ=മഹത്തായിരിക്കുന്ന ഒജസ്സോടുകൂടിയവ- മഹത്ത=വലുതായത്- ഒജസ്സ=ശക്തി- അവർ പിശാചത്തിങ്കൽനിന്ന ഒഴിച്ചുള്ള ഗ്രഹങ്ങൾ- കൃഡന്മാർ=കോപിക്കപ്പെട്ടവർ- സവൈദ്യൻ=വൈദ്യനോടു കൂടിയവൻ- ആതുരൻ=രോഗി- മരിക്ക=നശിപ്പിക്കുക-

സാരം— പിശാച ഗ്രഹത്തെ ഒഴിച്ച ശേഷം പതിനെ ഗ്രഹങ്ങളിലും വിപരീതമായ പ്രവൃത്തിയെ ചെയ്തത- മഹാബലവാന്മാരായിരിക്കുന്ന അവരാകട്ടെ പ്രതികൂലകർമ്മം കൊണ്ടു കൊപിച്ചാൽ വൈദ്യനെയും രോഗിയെയും നശിപ്പിക്കും- അതുമെതുവായിട്ട ആ ഗ്രഹങ്ങളിൽ വിപരീത കർമ്മത്തെ ചെയ്തതെന്ന അറിഞ്ഞുകൊൾക-

൫൨. രംശാർദ്ധാഭാശഭജനഃപ്രമാർദ്ദാവലോകിം | സവപ്രാധിചികിത്സാചജപൻസത്യഗ്രഹാൻജയേൽ ||

൫൩. തഥാമാദാനപസ്താരാനന്ദംവാചിത്തവിപ്ലവം | മഹാവിദ്വാചമയ്യരിശ്രമിംശാശ്രാപയേൽസദാ ||

അനപയം-— ചോദശഭജം- ആത്മാവലോകിതം- നാഥം-
ഠംശപരം- ധ്യാനപ- സമുപ്യാധിചികിത്സാ- ജപൻ- ച-സ
വഗ്രഹാൻ-തഥാ- ഉന്മാദൻ- അപസ്സാരാൻ- അന്യം- ചിത്ത
വിഷവം- വാ- ജയന്ത- ശുചി- തം മഹാവിദ്യാ- മാധുര്യം-
ച- സമാശ്രാവയെൻ |

അനപയാം-— ചോദശഭജനായി ആത്മാവലോകിതനാ
യി നാഥനായിരിക്കുന്ന ഠംശപരനെധ്യാനിച്ച്, സമുപ്യാ
ധി ചികിത്സയെ ജപന്നായിട്ടും സവഗ്രഹങ്ങളെയും അപ്രകാ
രം ഉന്മാദങ്ങളെയും അപസ്സാരങ്ങളെയും അന്യമായിരിക്കുന്ന
ചിത്ത വിഷവത്തെയും ജയിക്കേണം ശുചിയായിരിക്കുന്നഅ
വനെ മഹാവിദ്യയെയും മാധുരിയെയും ഘോഷാലോകം ശ്രവി
പ്പിക്കേണം-

പരിഭാഷാ-—ചോദശഭജം=ചോദശസംഖ്യങ്ങളായിരിക്കുന്നഭ
ജങ്ങളോടുകൂടിയവൻ- ചോദശസംഖ്യങ്ങൾ=പന്ത്രണ്ടുസംഖ്യക
ൾ- ഭജങ്ങൾ=കൈകൾ- ആത്മാവലോകിതൻ=ആത്മയാൽ അ
വലോകിതൻ- ആത്മാപാവനീ- അവലോകിതൻ=അവലോ
കനം ചെയ്യപ്പെട്ടവൻ- അവലോകനംചെയ്യം=കൺക- നാ
ഥൻ=ഉടയവൻ- ഠംശപരൻ=പരമേശ്വരൻ- ധ്യാനിക്കു=ചി
ന്താർക്ക- സമുപ്യാധിചികിത്സാ=സമുപ്യാധിയുടെചികിത്സാ-
സമുപ്യാധി=സമുപ്യാധിയിരിക്കുന്നവ്യാധി- സപ്ത=ഒട്ടാഴിയൊ
തെള്ളത- ചികിത്സാ=പ്രായശ്ചിത്തം- ജപൻ=ജപിച്ചിരുങ്ങ
ുന്നവൻ- സവഗ്രഹങ്ങൾ=സമുപ്യാധിയിരിക്കുന്ന ഗ്രഹങ്ങൾ-
സമുപ്യാധി=ഒട്ടാഴിയാതെള്ളവ- ഉന്മാദങ്ങൾ=ഉന്മാദമെന്നൊ
ഗങ്ങൾ- അപസ്സാരങ്ങൾ=അപസ്സാരമെന്നൊഗങ്ങൾ- അ
ന്യം=മറെറാരുവിധത്തിൽ ഉണ്ടായത- ചിത്തവിഷവം=ബുധി
ഭ്രംശം- ജയിക്കു=ശമിപ്പിക്കുക- ശുചി=ശുദ്ധൻ- അവൻ=രൊ
ഗീ- മഹാവിദ്യാ=ബുദ്ധമേവര- മാധുരീ=തപരിശ- ശ്രവി
പ്പിക്കുക=കേൾപ്പിക്കുക-

സാരം-— പന്ത്രണ്ടു കളോടുകൂടിയവനായും പാവനീസ
ഹിതനായും ലോകൈകനാഥനായിരുന്ന പരമ
ശ്വരനെ ധ്യാനിച്ച് അപ്യാധിയുടെ പ്രായശ്ചിത്തമായ
പഞ്ചോക്ഷരമന്ത്രത്തെ ജപിച്ചിട്ട ഒട്ടാഴിയാതെ ഉള്ള ഗ്രഹങ്ങളെ
യും ഉന്മാദങ്ങളെയുംഅപസ്സാരഗ്രഹങ്ങളെയും എന്തൊരുകാരന്നു
കൊണ്ടോ ഉണ്ടായിരിക്കുന്ന ബുധിഭ്രംശത്തെയും ശമിപ്പിക്ക
ണം- ശരരത്തിന്നും മനസ്സിന്നും പ്രവൃത്തിക്കും വാക്കിന്നും ശു

ഭവിയുത്തു ഹോഗിയെ ബുദ്ധമതം എന്ന പെരായ മന്ത്രത്തെയും തപരിയ എന്ന മന്ത്രത്തെയും ഏകവിടാതെ കൈംപിടിക്കുകയും വെണം-

൫൪. ഭൂതേശംപൂജയൽസ്ഥം പ്രഥമാപ്യാശ്വതർഗ്ഗണാൻ | ജപൻസിദ്ധാശ്വതർഗ്ഗണാൻഗ്രഹാൻസദ്യനപൊഹതി ||

അനപയം—ഭൂതേശം- സ്ഥാണം- പ്രഥമാപ്യാൻ- തത്ഗണാൻ- ച- പൂജയൽ- സിദ്ധാൻ- തന്മന്ത്രാൻ- ജപൻ- ച- സാധാൻ- ഗ്രഹാൻ അപൊഹതി-

അനപയം—ഭൂതേശനായിരിക്കുന്ന സ്ഥാണുവിനെയും പ്രഥമാപ്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന തത്ഗണങ്ങളെയും പൂജിക്കേണം. സിദ്ധങ്ങളായിരിക്കുന്ന തന്മന്ത്രങ്ങളെ ജപനായിട്ട സദ്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന തന്മന്ത്രങ്ങളെ അപഹരിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ—ഭൂതേശൻ=ഭൂതങ്ങളുടെ രാശൻ- ഭൂതങ്ങൾ=ജന്തുക്കൾ- രാശൻ=രാശപരൻ- സ്ഥാണം=പരമേശ്വരൻ- പ്രഥമാപ്തങ്ങൾ=പ്രഥമനാമെന്ന് പെരെടുക്കിയവ- തത്ഗണങ്ങൾ=അവന്റെ ഗണങ്ങൾ- അവൻ=പരമേശ്വരൻ- ഗണങ്ങൾ=സൈന്യങ്ങൾ- സിദ്ധങ്ങൾ=പ്രസിദ്ധങ്ങൾ- തന്മന്ത്രങ്ങൾ=അഖലാദികൾ- സദ്യങ്ങൾ=ഒട്ടൊഴിയായുള്ളവ- അപഹനികം=നശിപ്പിക്കുക-

സ്ഥം—സദ്യഭൂതങ്ങൾക്കും രാശപരനായിരിക്കുന്ന മഹാദൈവനെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രഥമഗണങ്ങളെയും പൂജിക്കേണം. പ്രസിദ്ധങ്ങളായിരിക്കുന്ന അഖലാദി മന്ത്രങ്ങളെ പിന്നെയും പിന്നെയും ജപിച്ചിട്ട ഏറ്റവും ഗ്രഹങ്ങളെയും നശിപ്പിക്കുന്നു-

൫൫. യജ്ഞാനന്തരയോഃ കിഞ്ചിദപക്വതൈശ്ചായയോഃ ഹിതം | യജ്ഞാക്കർമ്മാർത്ഥസാപ്പ്രയുജ്ജിതപരസ്തരം ||

അനപയം—അനന്തരയോഃ- അശ്വായയോഃ- യത്- ഹിതം- കിഞ്ചിത്- വക്ഷ്യതെ- ഇഹ- ച- യത്- ഉക്തം- തത്-സമ്പം- ച- പരസ്തരം- പ്രയുജ്ജിത-

അനപയം—അനന്തരങ്ങളായിരിക്കുന്ന അശ്വായങ്ങളിൽ യാതൊരു ഹിതം കറഞ്ഞൊന്നു വചിക്കപ്പെടുന്നു ഇതിൽ യാതൊന്നു ഉക്തമായി ആ സദ്യത്തെയും പരസ്തരമാക്കും വണ്ണം പ്രയോഗിക്കേണം-

പരിഭാഷാ—അനന്തരങ്ങൾ=ശേഷങ്ങൾ- ഹിതം=ചികിത്സാ- വചിക്കം=പറയുക- ഇതം=ഭൂതപ്രതിഷേധാശ്വായം- യാ

തെന്നുയാതൊരചികിത്സ- ഉക്തവചിക്കപ്പെട്ടത- വചിക-
പരയുക്ത- സർവ്വം ഓട്ടോഴിയാതെ ഉള്ളത- പരസ്വരം=അന്യോന്യം-

സദാ-— ഉന്നമപ്രതിഷേധാധ്വായത്തിങ്കലും അപസ്വാദ
പ്രതിഷേധാധ്വായത്തിങ്കലും യാതൊരു ചികിത്സയെ പറയു
ന്ന- അതിനെയും െര ഭൂതപ്രതിഷേധാധ്വായത്തിങ്കൽ യാതൊ
രു ചികിത്സയെ പറഞ്ഞു ഇതു രണ്ടും അങ്ങേട്ടു മിങ്ങാട്ടും ചെ
ല്ലെന്നും,

ഇതി രാഗാർത്ഥാപനാമകരാമാദന്ദനാമപണ്ഡിതപാരശ
വെന്ദുലുരത അഷ്ടാംഗഹൃദയപ്രാഖ്യാനെ . സമുത്ഥമപ്പണ
പ്രാണ ബാലോപചരണീയെ പഞ്ചമഃസ്തവഃ

അഷ്ടാംഗഹൃദയം ബാലോപചരണീയം

ഷഷ്ഠാദ്ധ്യായപ്രാരംഭഃ

അഥാ ഉന്നമപ്രതിഷേധാനാമാധ്വായവ്യാഖ്യാനം ഇ
തിനസ്സാഹ്ചര്യോക്തയാദയോമഹേഷയഃ ।

൧. ഉന്നമപ്രതിഷേധാധ്വായനി ചയാധിവിഷ്ണുൽഭവാഃ । ഉ
ന്നമോ നാമമനഃസംഭവൈരുന്നാഗ്നൈര്യമേദഃ ॥

൨. ശാഭിരമാനൈര്യദാഷ്ടോദ്ധരിതാനേപാന്തഃ । വിതു
രസാത്മശാലാഭിജ്ഞമാഭ്യയോഗതഃ ।

൩. വിഷ്ണുസ്തപസുതപസ്സവ്യാധിവൈതസമുദവാൽ ।
ക്ഷിണസ്തപെഷ്ടാംവൈശ്വാനരപുഷ്പകാവൃത്തികമാൽ ॥

൪. അധിഭാശ്ചിത്തവിദുശാഭിജ്ഞൈരപവിഷ്ണുനച ।
ഷ്ടേർവിഷിനസതപസ്സാദിഭാഷാഃ പ്രഭുങ്കിതാഃ ॥

൫. ധിയോവിധായകാഷ്ടോദ്ധതപഃശ്ചൈവമനോവഹാൻ ।

ഉന്മാദകച്ഛതൈനധീവിജ്ഞാനസ്മൃതിഭ്രമാൽ ||

൬ ദൈഹോദ്ദിഖസുഖഭൂഷ്ണനക്തസാരമിപഭമഃ | ഭൂമത്വചിന്തിതാരംഭസ്യത്രവാതൽകൃശംഗതാ ||

൭. അസ്ഥാനൈരൊരനാക്രോശമസിതസ്തിതനശ്ശരണം | ഗീതവാദിത്രവാഗംഗവീക്ഷേപാഞ്ജനാനിച ||

൮. അസാമുഖൈശ്ശീതാദിശബ്ദാനുസരണംമുഹൂഃ | ആസ്യാൽമൈനാഗമോജസ്രാടനംബഹുഭാഷിതാ ||

൯ അലംകാരനലംകാരൈരയന്നൈഗ്ഗമൈനാമുദഃ | പ്രധിരഭ്യവഹാഞ്ജ്ഞതല്പാഭൈചാവമാനിതാ ||

൧൦. ഉൽപ്പിണ്ഡിതാരണാക്ഷിതപംജീണ്ണമാനേഗഭോൽഭവഃ | പിത്താൽസന്തജ്ജനംക്രോധാമൃഷ്ടീഖ്യാമൃഷ്ടഭീഭവഃ ||

൧൧. ശിതക്ലാബ്ധൊരകാശാക്ഷാന്നൈത്രരപക്വീരമണ്ണരോ | അസത്യജപലനജപാലാതാരകാഭീപഭശനം ||

അനപയഃ— പുഥശ്ശോഷനിചയാധിവിഷ്ണോരവാഃ— ഉ

ന്മാദാഃ— ക്ഷീരം— ഭാഷാപുഃ— ഉന്മാദ്ഗ്നംഗഃ— ശാശീരമാനസൈഃ—

ദൈഹൈഃ— മനസഃ— മദഃ— ഉന്മാദഃ— നാമ— വികൃതാസാരമൃശമ

ലാൽ— അചിതാൽ— അനുപാനതഃ— വിഷമാൽ— ഉപചോഗതഃ—

വിഷണ്ണസ്യ— അപ്ലസതപസ്യ— വ്യാധിവെഗസമുത്ഭവാൽ—

ക്ഷിണസ്യ— ചെഷ്ടാമൈഷ്ടയാൽ— പുഷ്പപൂജാപുതിഭ്രമാൽ—

ആധിഭിഃ— ചിത്തവിഭ്രംശാൽ— മിഷ്ണ— ഉപവിഷ്ണ— ച-

ന്ദഭിഃ— ഹിനസതപസ്യ— മൃദി— പ്രഭൃഷിതഃ— ചേഷ്ടാ— മനോ

വഹൻ— ഗാത്രൻ— ഹതപഃ— ധീരഃ— കാഷ്ട്യ— വിധായ— ഉ

ന്മാഃ— കവതെ— തൈന— ധീവിജ്ഞാനസ്മൃതിഭ്രമാൽ— ദൈഹോദ്ദിഃ

ഖസുഖഭൂഷ്ണഃ— രഥഃ— നക്തസാരമിപത്— അചിന്തിതാരംഭഃ—

ഭൂമതി— തത്ര— വാരാൽ— കൃശംഗതാ— അസ്ഥാനൈ— രൊരനാക്രോ

ശമസിതസ്തിതനശ്ശരണം— ഗീതവാദിത്രവാഗംഗവീക്ഷേപാഞ്ജന

ാനി— ച— അസാമുഖ— വൈശ്വീണാദിശബ്ദാനുസരണം— ആ

സ്യാൽ— മുഹൂഃ— മൈനാഗമഃ— അജസ്രാ— അടനം— ബഹുഭാഷി

താ— അനലംകാരൈഃ— അലംകാരഃ— അയാന്നൈ— ഗഗനൈമു

ദഃ— അഭ്യവഹാഞ്ജ്ഞ— പ്രധിഃ— രല്പാഭൈ— അവമാനിതഃ— ച—

ഉൽപ്പിണ്ഡിതാരണാക്ഷിതപം— അന്നൈ— ജീണ്ണ— ഗഭോൽഭ

വഃ— പിത്താൽ— സന്തജ്ജനം— ക്രോധഃ— മൃഷ്ടീഖ്യാമൃഷ്ടഭീഭ

വഃ— ശിതക്ലാബ്ധൊരകാശാക്ഷാ— നൈത്രരപക്വീരമണ്ണരോ— അ

സത്യജപലനജപാലാതാരകാഭീപഭശനം— ച— ഭായതെ—

അനപയഃ— പുഥശ്ശോഷനിചയാധിവിഷ്ണോരവാഃ— ഉ

യിരിക്കുന്ന ഉന്മാദങ്ങൾ ആറു വിധമാകുന്നു- കൃഷ്ണങ്ങളായി ഉ
ന്മാദങ്ങളായി ശരീരമാനസങ്ങളായിരിക്കുന്ന മൊഷ്ടങ്ങൾ മെ
തുവായിട്ടുള്ള മഹസ്സിന്റെ മകം ഉന്മാദമെന്ന പ്രസിദ്ധമാകുന്നു-
വികൃതാസാത്മ്യ ശമലമായി അതിതമായിരിക്കുന്ന അനുപാനം
മെതുവായിട്ടും വിഷമമായിരിക്കുന്ന ഉപചയാഗം മെതുവായി
ട്ടും വിഷ്ണുനായി അല്പസുതപനായിരിക്കുന്നവന്ന വ്യാധി
ചെറുസമുദയം മെതുവായിട്ടും ക്ഷീണന്ന ചൊഴുവൈഷ
ദ്യം മെതുവായിട്ടും പുഷ്പപൂജാപുതികൃതം മെതുവായിട്ടും ആധി
കംകൊണ്ട ചിത്തവിദ്യം മെതുവായിട്ടും വിഷം മെതുവായി
ട്ടും ഉപവിഷം മെതുവായിട്ടും ഇതുകൾ മെതുവായിട്ടു ഹീനസ
തപനായിരിക്കുന്നവന്റെ ഹൃത്തിങ്കൽ പ്രഭൃഷ്ണങ്ങളായിരി
ക്കുന്ന മൊഷ്ടങ്ങൾ മനോവചങ്ങളായിരിക്കുന്ന മാഗ്ഗങ്ങളു ഹ
നിച്ഛിട്ട ധീയിനകാലുഷ്യത്തെ വിധാനം ചെയ്തിട്ട ഉന്മാദത്തെ
ചെയ്യുന്നു- അതുകൊണ്ട ധീവിജ്ഞാന സ്തതിദ്രവം മെതുവായി
ട്ടു മേഘം ഭൂഖണ്ഡ വൃഷ്ടമായിട്ടു രഥാനാഷ്ടസാരമായിട്ടു അ
ന്നപൊലെ അചിന്തിതാരാഭമായിട്ടു ഭവിക്കുന്നു. അതുകൂടി
വെച്ചു വാരം മെതുവായിട്ടു കൃശംഗതയും അസ്ഥാനതതികൽ
രൊമനക്രോശമസിരസ്സീതനർന്നവും ഗീരവാഭിത്രവാഗംഗ
വിഷ്ണുപാർണ്യാദനങ്ങളും അസാരത്തൊട്ടുകൂടെ വെങ്ങവീണാ
ഭിശബ്ദാനുചരണവും ആസ്ത്രത്തിങ്കൽനിന്ന പിന്നെയും പി
ന്നെയും ഫേനാഗമവും ഹൃദ്രാഗ്നിയും അടനവും വെള്ളാക്ഷിത
യും അനലംകാരങ്ങൾകൊണ്ടു അലംകാരവും അയാനങ്ങളുടെ
ഗമനോദ്യമവും അത്യാവഹാരികങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധയും നല്ലഭത്തിങ്കൽ
അവമാനിക്കും ഉത്പിന്നിതാരണാക്ഷിതപവും അന്നം ജീ
ണ്ണമായിരിക്കും സമയത്തിങ്കൽ ഗഭോരുവവും ഭവിക്കുന്നു- പി
ത്തം മെതുവായിട്ടു സന്തപ്തനവും ക്രോധവും ഭൂഷ്ണിലോഷ്ണാദ്യ
ഭൂഭവവും ശീതജ്വാലയാദകാഷായയും നെത്രതപക്പീത വണ്ണ
തയും അസത്യജപനജപാലാതാരാഭീപ ലംഗനവും ജനിക്കുന്നു-
പർഭാഷാ-— പുണ്ഡ്രാക്ഷിനിചയഃധിവിഷ്ണുജ്വലങ്ങൾ
പുണ്ഡ്രാക്ഷിനിചയഃധിവിഷ്ണുജ്വലങ്ങൾ മെതുവായിട്ടു ഉത്ഭവത്തൊ
ട്ടുകൂടിയവ. പുണ്ഡ്രാക്ഷിനിചയഃധിവിഷ്ണുജ്വലങ്ങൾ=പുണ്ഡ്രാക്ഷി
ജ്വലം നിചയവും ആധിയും വിഷവും- പ്രുണ്ഡ്രാക്ഷിജ്വലം=വെ
ള്ളാക്ഷിജ്വലം മൊഷ്ടങ്ങൾ- മൊഷ്ടങ്ങൾ=വാത പിത്ത കാഷങ്ങൾ-
നിചയം=സന്നിപാതം- ആധി=മനസ്സന്താപം- വിഷം=ഉഷ
വം (ജനനം) ഉന്മാദങ്ങൾ=ഉന്മാദമെന്നൊഗ്രാസങ്ങൾ- കൃഷ്ണ

ആരംഭം=ഉത്സാഹം- ദ്രമിക്ക=സഞ്ചരിക്ക- ആതുകൾ=ഉത്സാഹങ്ങൾ-
കൃശംഗതാ=കൃശംഗനാപു എന്നുള്ളത- കൃശംഗൻ=കൃശമായി
നീക്കുന്ന ആംഗത്തൊടു കൂടിയവൻ- കൃശം=മെലിഞ്ഞത-ആംഗം=
ശരീരം- അസ്ഥാനം=സ്ഥാനമല്ലാത്തത- സ്ഥാനം=വിഷയം-രോ
ണാക്രൊശംശിതസ്തിതനന്തനം=രോണവും ആക്രൊശവും ഹ
സിതവും സ്തിതവും നന്തനവും- രോണനം=കരയുക- ആക്രൊ
ശം=നിന്ദാ- ഹസിതം=ഹാസം- സ്തിതം=മന്ദോദാസം- നന്തനം=
ഹൃത്തം- ഗീതവാദിത്രവാഗംഗപിക്ഷെപഘോടനങ്ങൾ=ഗീതവും
വാദിത്രവും വാഗപിക്ഷെപവും അംഗപിക്ഷെപവും ആഘോട
നവും- ഗീതം=പാട്ട- വാദിത്രം=വാദ്യനുകരണം- വാഗപിക്ഷെ
പം=അസംബന്ധവാക്ക- അംഗപിക്ഷെപം=അംഗങ്ങളുടെ വി
ക്ഷെപം- അംഗംഗങ്ങൾ=അവയവങ്ങൾ- വിക്ഷെപം=എറിയു
ക- ആഘോടനം=പൊട്ടുക- അസ്ഥാനം=സ്ഥാനത്തൊടു കൂടാത്തത-
സാമം=ചാലുവും- വെണ്ണവീണാഭിശബ്ദാനുകരണം=വെണ്ണവീ
ണാഭിശബ്ദത്തിന്റെ അനുകരണം- വെണ്ണവീണാഭിശബ്ദം=വെ
ണ്ണവീണാഭിക്ഷേപശബ്ദം- വെണ്ണവീണാഭിക്ഷേപം=വെണ്ണവീ
ണകൾ തുടങ്ങിയുള്ളവ- വെണ്ണവീണകൾ=വെണ്ണവും വീണ
യും- വെണ്ണ=കുഴൽ- അനുകരണം=അനുസരിച്ചു ചെയ്യുക- ആ
സ്തം=മുഖം- ഘോരഗമം=വെ നത്തിന്റെ ആഗമം- ഫേനം-
നരം- ആഗമം=വരിക- അടനം=ഗമനം- ബഹുഭാഷിതാ=ബ
ഹുഭാഷിയാവു എന്നുള്ളത- ബഹുഭാഷി=പലരെ പറയുന്നവൻ-
അനലംകാരങ്ങൾ=അലംകാരങ്ങളല്ലാത്തവ- അലംകാരങ്ങൾ=അ
ലംകാരസാധനങ്ങൾ- അലംകാരം=അലംകൃതി- അയാനങ്ങൾ=
യാനങ്ങളല്ലാത്തവ- യാനങ്ങൾ=വാഹനങ്ങൾ- ഗമനോദ്യമം=
ഗമനത്തിനായി കൊണ്ടുള്ള ഉദ്യമം- ഗമനം=നടക്കുക- ഉദ്യമം=
ഉത്സാഹം- അദ്യവഹിദ്യങ്ങൾ=ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ- ഹൃദി=
താൽപര്യം- തല്പരം=ആതുകൾക്കുണ്ടു ലാഭം- ആതുകൾ=അന്നാദിക
ൾ- ലാഭം=ലഭിക്കുക- അവമാനിതം=അവമാനയാവു എന്നുള്ള
ത- അവമാനി=അവമാനത്തൊടു കൂടിയവൻ- അവമാനം=നിര
സനം- ഉൽപ്പിണ്ഡിതാഭിനാക്ഷിതപം= ഉൽപ്പിണ്ഡിതാഭിനാ
ക്ഷിയാവു എന്നുള്ളത- ഉൽപ്പിണ്ഡിതാഭിനാക്ഷി=ഉൽപ്പിണ്ഡി
തങ്ങളായി അഭിനയിച്ചായിരിക്കുന്ന അക്ഷികളൊടു കൂടിയവൻ
ഉൽപ്പിണ്ഡിതങ്ങൾ=മൃഗനവ- അഭിനങ്ങൾ=രക്തവർണ്ണങ്ങൾ-
അക്ഷികൾ=കണ്ണുകൾ- ജിണ്ണം=പകപം- ഗഭോത്ഭവം=വ്യായി
വ്യായി- സന്തജ്ജനം=ഭ്രാന്തനം- ക്രോധം=കൊപം- മുഷ്ടിപലം=മുഷ്ടി

ലായതുകൂടെ വിഷം ഹെതുവായിട്ടും കൂട്ടവിഷം ഹെതുവായിട്ടും ഇതുകൾ കൊണ്ടുതന്നെ ഡെച്ചുമില്ലാത്തവനായിരിക്കുന്നവന്റെ മനസ്സിങ്കൽ വികാരത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതുകൂടായിരിക്കുന്ന മോക്ഷങ്ങൾ മനസ്സിനെ ധരിക്കുന്നതുകൂടായ ഡ്രോതൊചാരങ്ങളെ തടഞ്ഞിട്ട് ബുദ്ധിക്കു കല്പിക്കതയെ ഉണ്ടാക്കിട്ട് ഉന്മാദമെന്ന രോഗത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നു- ഉന്മാദം ഹെതുവായിട്ട് ബുദ്ധിക്കും വിശേഷ ജ്ഞാനത്തിന്നും കഴിഞ്ഞതിന്റെ വിചാരത്തിന്നും നഷ്ടിതവരിക ഹെതുവായിട്ട് ശരീരം സുഖഭുഖങ്ങളോടുകൂടാത്തതായിട്ട് തെര തെളിക്കുന്നവനില്ലാതിരിക്കുന്ന തെരപൊലെ വിചാരിക്കാതെ കണ്ടുള്ള ഉന്മാദത്തെപ്പോട്ട് കൂടിയവനായിട്ട് അവിടവിടെ സഞ്ചരിക്കുന്നു- മെൽ പറഞ്ഞ ഉന്മാദങ്ങളിൽവെച്ചു വാരം ഹെതുവായിട്ടുള്ള ഉന്മാദത്തിങ്കൽ ശരീരം മെലിയുകയും വെണ്ടപ്പൊഴല്ലാതെ കരയുകയും നിദ്രിക്കുകയും ഒറക്കെ ചിറിക്കുകയും പതുക്കെ ചിറിക്കുകയും നൃത്തം വെക്കുകയും പാട്ടു പാടുകയും വാദ്യങ്ങളെപൊലെ ശബ്ദിക്കുകയും അസംബന്ധം പറകയും കയ്യും കാല മുതലായതിനെ അങ്ങോട്ട് മിങ്ങോട്ടും എറിയുകയും നടക്കുമ്പോൾ കാലമുതലായതുകൂടിച്ചുള്ള അസ്ഥികൾപൊട്ടുന്നപൊലെ ഉള്ള ശബ്ദമുണ്ടാകയും മാധുര്യത്തോടുകൂടാതെ കഴൽ, വീണാ മുദംഗം ഇത്യാദികളുടെ ശബ്ദത്തെ അനുസരിച്ചു ശബ്ദിക്കുകയും വായയിൽ നിന്ന പിന്നെയും പിന്നെയും നരവരികയും എല്ലാജ്ഞയും നടക്കുകയും വഴരെ പറയുകയും മണ്ണു പല്ല മുതലായതുകൾ കൊണ്ടു അലംകരിക്കുകയും കല്പമരം ഇത്യാദികളിൽ കൂടി പൊലാന്നുസായിക്കുകയും ഭക്ഷണ സാധനങ്ങളിൽ താല്പര്യമുണ്ടാകയും ഭക്ഷണ സാധനങ്ങൾ കിട്ടിയാൽ ഉപേക്ഷിക്കുകയും കണ്ണു ചൊടുന്ന രൂറിച്ചിരിക്കുകയും ഭക്ഷിച്ച അന്നം ഭേദിച്ചാൽ രോഗം വരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു- പീത്തം ഹെതുവായിട്ട് അസഭ്യവാക്കുകളെ പറകയും കൊപമുണ്ടാകയും കയ്യു ചുരുട്ടി പിടിച്ചും കണ്ണു നുകട്ട മുതലായവനെ എടുത്തും പ്രഹരിപ്പാനായികൊണ്ടു ഓടുകയും തന്നെത്ത പ്രവൃത്തികളും നഷ്ടലംകളും തന്നെത്ത വെള്ളത്തിനകലും താല്പര്യമുണ്ടാകയും കണ്ണുകൂട്ടം തൊലിയും മൺമുളിച്ചിരിക്കുകയും ഇല്ലാതെ കണ്ടുള്ള രോഗനിജപാലയെയും നക്ഷത്രത്തെയും വിളക്കു കത്തുന്നതിനെയും കാണുകയും ചെയ്യും.

൧൨- കഹാദരൊചകക്കുളിരല്ലെമ്മാഹാരപാത്രം | സ്ത്രികാമതാരാഹാശ്രിതല്ലാലാശിംബാണകസ്രുതിഃ |

ഖത്ത നീരുണ്ടാകയും ഉന്മാദരോഗം രാത്രിയിങ്കലും ഉണീ
ന്റെ അവസാന സമയമായ ആമാവസ്ഥയിങ്കലും അധിക
മുണ്ടാകയും ചെയ്യും.

൧൪. സപ്പായതനസംസ്ഥാനം സന്നിപാതതമാത്മകം ഉന്മാ
ദംഭാരണം പിത്രാത്മം ഭിക്ഷുപരിവജ്ജയേത് ||

അനപയാം— സന്നിപാതം- സപ്പായതനസംസ്ഥാനം- രാ
മാത്മകം- ഉന്മാദം- ഭാരണം- പിത്രാത്മം- ഭിക്ഷു- തം- പരിവ
ജ്ജയേത്-

അനപയാത്വം— സന്നിപാതത്തിങ്കൽ സപ്പായതനസംസ്ഥാ
നമായി തമാത്മകമായിരിക്കുന്ന ഉന്മാദത്തെ ഭാരണമെന്നത്
റിയെന്നും- ഭിക്ഷുക്കു അറിനെ പരിവജ്ജിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— സപ്പായതനസംസ്ഥാനം- സപ്പായതനമായി
രിക്കുന്ന സംസ്ഥാനത്തോടു കൂടിയതും- സപ്പായതനം=സപ്പാ
യിരിക്കുന്ന ആയതനം- സപ്പാ- ഒട്ടൊഴിയാതെ ഉള്ളതും- ആയത
നം=കാരണം- തമാത്മകം=സന്നിപാത സ്വരൂപം- ഭാരണം=
ഘോരം- ഭിക്ഷുക്കു=വൈദ്യൻ- അത്=ഉന്മാദം- പരിവജ്ജിക്കു=ഉ
പേക്ഷിക്കും-

സാരം— സന്നിപാതം ഖേതുവായിട്ടുള്ള ഉന്മാദത്തിങ്കൽ
ഒട്ടൊഴിയാതെ ഉള്ള കാരണങ്ങളോടു കൂടിയതായീയും എല്ലാലക്ഷ
ണങ്ങളോടു കൂടിയതായീയും ഇരിക്കുന്ന ഉന്മാദത്തെ ഭാരണമെ
ന്ന അറിയെന്നും- വൈദ്യൻ അതിനെ ഉപേക്ഷിക്കുകയും
ചെയ്യുന്നു-

൧൫. ധനകാന്താഭിനാശൈനേ ഏല്ലമെന്നാഭിക്ഷുഗവാൻ | പാ
ണ്ഡുഭിന്നമുഹുർഹൃദ്യന്മാമഹിപരിഭവേതേ ||

൧൬. മൊലിത്രകസ്താത്സ്യയതേരത്ത് ഇണ്ണാൻ ബലമന്യതേ |
ശൊഭക്തിഷ്ടമനാധ്വായൻ ജാഗരുകൈവൈഷ്ടതേ ||

അനപയാം— ഏല്ലമെന്ന- ധനകാന്താഭിനാശൈന- അഭി
ക്ഷുഗവാൻ- പാണ്ഡു- ഭീനം- മുഹു- മുഹുൻ- മാ- മാ ഇ
തി- പരിഭവേതേ- അകസ്താത്- മൊലിതി- സ്തയതേ- രത്ത് ഇണ്ണാ
ൻ- ബലമന്യതേ- ശൊഭക്തിഷ്ടമാനം- ധ്വായൻ- ജാഗരുകഃ-
വിവേഷ്ടതേ-

അനപയാത്വം— ഏല്ലമായിരിക്കുന്ന ധനകാന്താഭിനാശം
ഖേതുവായിട്ട അഭിക്ഷുഗവാനായി പാണ്ഡുവായി ഭീനമായിപി
ന്നെയും ചിന്നെയും മുട്ടുന്നായി അതോ അതോ എന്നിങ്ങി
നെ പരിഭവനം ചെയ്യുന്നു- കാരണം കൂടാതെ മൊലിക്കുന്നു-

സ്തിരത്തെ ചെയ്യുന്നു- തൽഗുണങ്ങളെ ബഹുമാനിക്കുന്നു- ശോകകൃഷ്ട മനസ്സായി ധ്യാനനായി ജാഗരൂകനായിട്ട വിവേഷനം ചെയ്യുന്നു-

പരിഭാഷാ — മൃത്യുഞ്ജയം=സഹിക്കപ്പെടാൻ അശക്തം- ധനകാന്താദിനാശം=ധനകാന്താദികളുടെ നാശം- ധനകാന്താദികൾ=ധനകാന്തകൾ തുടങ്ങിയുള്ളവ- ധനകാന്തകൾ=ധനവും കാന്തയും കാന്തം=ഭാഗ്യം- അഭിഷംഗപാശം=അഭിഷംഗത്തോടു കൂടിയ വസ്ത്രം- അഭിഷംഗം=പരിഭവം- പാണ്ഡ്യം=വെളുപ്പോടുകൂടിയവൻ- ഭീനൻ=ചൈന്യത്തോടു കൂടിയവൻ- മുഷ്ഠൻ=മൊഹത്തോടു കൂടിയവൻ- മൊഹം=വൈചിത്ര്യം- പരിഭവേനം=ചെയ്യും പരവശമാകുംവണ്ണം പറയുക- രൊമികം=കരയുക- സ്തിരം=മദ്യമാസം- തൽഗുണങ്ങൾ=അതുകൾ ഉണ്ടാകാം- അതുകൾ=ധനകാന്താദികൾ- ബഹുമാനിക്കുംവകയാൽ- ശോകകൃഷ്ടമനസ്സും ശോകത്താൽ ക്ലിഷ്ടമായിരിക്കുന്ന മനസ്സോടു കൂടിയവൻ- ശോകം=ഓവം- കൃഷ്ടം=ശ്ലേഷിക്കപ്പെട്ടത്- ധ്യാനം=ധ്യാനിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നവൻ ധ്യാനിക്കുംവിചാരിക്കും- ജാഗരൂകൻ=ജാഗരണശീലൻ- (ഉറക്ക മിടയുന്നവൻ) വിവേഷനം ചെയ്യും=ഉറയ്ക്കും-

സാരം— ധനം ഭാഗ്യം പരമൻ ബന്ധു- ഇവരുടെ സഹിക്കാൻ വളാത്തതായ നാശം മെതുവായിട്ടുണ്ടാകുന്ന ആധികൊണ്ടുള്ള ഉന്മാദത്തിൽ പരിഭവത്തോടു കൂടിയവനായിരിക്കുകയും വെളുപ്പിനൊടു ചൈന്യത്തോടു കൂടിയവനായിരിക്കുകയും പിന്നെയും പിന്നെയും മൊഹാസ്ത്രപ്പെടുകയും അയ്യോ കഷ്ടം എന്നിങ്ങിനെ പരവശത്തോടു കൂടി പറയുകയും കാരണം കൂടാതെ കരയുകയും ചിരിക്കുകയും മെൽ പറഞ്ഞവരുടെ ഓരോരൊ ഗുണത്തെ മനസ്സെറന്നു പിന്നെയും പിന്നെയും വണ്ണിക്കുകയും വ്യസനത്തോടു കൂടിയവനായിരിക്കുകയും എല്ലാശ്വാസം വിപരത്തോടു കൂടിയവനായിരിക്കുകയും രാത്രിയിൽ കൂടി ഉറക്ക മിടയാതിരിക്കുകയും കിടന്ന ഉറയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു-

൧൭. വിശേഷശ്വാവവദനനാഷ്ടകായാബലൈശ്ചൈവ ഗാന്തരേപി സംഭ്രാന്തോരക്താക്ഷസ്തം വിവർജ്ജയേത് ॥

അനപചം— വിഷേണ- ശ്വാവവദനം- നാഷ്ടകായം- അബലൈശ്ച- വേഗാന്തരേ- അപി- സംഭ്രാന്തം- രക്താക്ഷം- ഭ്രൂതി- അ-വർജ്ജയേത്-

അനപചാത്ഥം— വിഷം മെതുവായിട്ട ശ്വാവവദനനായിയും നാഷ്ടകായനായിയും അബലൈശ്ചയനായിയും വേഗാന്ത

രത്തിങ്കൽ കൂടി സംഭവനനായിയും രക്ഷാക്ഷനായിയും ഭവിക്കുന്നു. അവിനെ വിവർത്തിക്കണം-

പരിഭാഷാ — ശ്യാവവരണൻ=ശ്യാവമായിരിക്കുന്ന വരണത്തെടുക്കുകയവൻ- ശ്യാവം=കരുവാമിട്ടത- വരണംമുഖം- നഷ്ടംകൂടിയ നഷ്ടമായിരിക്കുന്ന മോചയൊടുക്കിയവൻ- നഷ്ടം=നശിച്ചത- മോചം=കാത്തി- അബലൈന്ദ്രിയൻ=അബലങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഇന്ദ്രിയങ്ങളൊടുക്കിയവൻ- അബലങ്ങൾ=ബലമില്ലാത്തവ- ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ=ചക്ഷുരാദികൾ- വേഗാന്തം=വേഗങ്ങളുടെഅന്തരം- അന്തരം=മദ്ധ്യം- സംഭവനൻ=സംഭവത്തെടുക്കിയവൻ- സംഭവം=പരിഭവം- രക്ഷാക്ഷൻ=രക്ഷങ്ങളായിരിക്കുന്ന അക്ഷങ്ങളൊടുക്കിയവൻ-രക്ഷങ്ങൾ=രക്ഷപണ്ണങ്ങൾ- അക്ഷങ്ങൾ=കണ്ണുകൾ- അവൻ=ഉന്മാദമുള്ളവൻ- വിവർത്തിക്കും ഉപേക്ഷിക്കുക-

സാരം— വിഷം ഹെതുവായിട്ടുള്ള ഉന്മാദത്തിങ്കൽ മുഖം കരുവാമിട്ടിരിക്കുകയും കണ്ണു മുതലായ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ അവരവരുടെ വിഷയമായ കാഴ്ചകളിൽ ശക്തിയില്ലാതിരിക്കുകയും ശരീരത്തിന്റെ കാന്തി നശിച്ചിരിക്കുകയും ഒരിക്കൽ മാറ്റം പിന്നെ തുടങ്ങാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഇടക്കും സംഭവമുണ്ടാകയും കണ്ണു ചുക്കുന്നിരിക്കുകയും ചെയ്യും- ഇങ്ങിനെ ഉള്ള ഉന്മാദത്തെ വിവർത്തിക്കുന്നു-

മധ്യം അമാനിലജ ഉന്മാദമെന്നു പറയും പ്രയോജനമെന്തി പൂജ്യമാവുമതാഗ്നേയസന്ധ്യയുമുദയം ||

അനപചം—അഥ- അനിലജ- ഉന്മാദ- പൂജ്യം- സ്പന്ധനം- പ്രയോജനമെന്തി- ആപുതമാഗ്നേ- തു- പൂജ്യം- സന്ധ്യ- ഉദ- ധയം- പ്രയോജനമെന്തി-

അനപചാത്വം—അന്തരം അനിലജമായിരിക്കുന്ന ഉന്മാദത്തിങ്കൽ മുഖ സ്പന്ധനത്തെ പ്രയോജിക്കണം- ആപുതമാഗ്നേയംകലാകളെ മുഖ സന്ധ്യയുമായി ഉദയായിരിക്കുന്ന ധയനത്തെ യോജിക്കണം-

പരിഭാഷാ— അനിലജം=അനിലംകൽനിന്നു ജനിച്ചത- അനിലൻ=വായു- ഉന്മാദം=ഉന്മാദരോഗം- സ്പന്ധനം=സ്പന്ധങ്ങളുടെപാനം- സ്പന്ധങ്ങൾ=കണ്ണു മുതലായവ- പാനം=സേവിക്കുക- പ്രയോജിക്കും=ചെയ്യുക- ആപുതമാഗ്നേ=ആപുതമായിരിക്കുന്ന മാഗ്നത്തെടുക്കിയത- ആപുതം=ആവരണം=ചെയ്തപ്പിടത്തു- ആവരണം=ചെയ്തതുക- മാഗ്നം=വഴി- സന്ധ്യ=സന്ധ്യ

ഹിത്താഭ്യർത്ഥന- സ്നേഹം=തൈലം-മുട്ട=തീർത്ഥമല്ലാത്തത- ശോധനം=ശുദ്ധി-

സാരം-— ഉന്മാദലക്ഷണങ്ങളെ അറിഞ്ഞിന്ന ശേഷം വാതം ഹെതുവായിട്ടുണ്ടായ ഉന്മാദത്തിൽ മുഖം തൈലം മുതലായതിനെ പാനം ചെയ്യേണം- തന്റെ മാർഗ്ഗത്തിന്റെ തടവ ഹെതുവായിട്ട കൊപിച്ച വായുവിന്നു തൈലത്തെ കൂടിയതും തീർത്ഥമല്ലാത്തതും ആയ ചർദ്ദിപ്പിക്കുക- വയറിളക്കുകമുതലായതിനെയും ചെയ്യേണം..

൧൯. കഫപിത്താൽഭവപ്രാമേയ വമനം സവിരോചനം । സ്തിശ്ലേസപിന്നസ്യ വസ്തിം ച ശിരസശ്ച വിരോചനം ॥

അനവധം-— കഫപിത്താൽഭവ- അപി- ആമേ- സ്തിശ്ലേസപിന്നസ്യ- സവിരോചനം- വമനം വസ്തിം- ച- ശിരസഃ- വിരോചനം- ച- യോജയേത്-

അനവധം-— കഫ പിത്താൽഭവത്തിങ്കലും ആമിയും കൽ സ്തിശ്ലേസപിന്നസ്യ സവിരോചന മാധിരിക്കുന്ന വമനത്തെയും വസ്തിയെയും ശിരസിന്റെ വിരോചനത്തെയും യോജിപ്പിക്കണം-

പരിഭാഷ-— കഫപിത്താൽഭവം=കഫപിത്തങ്ങളിൽനിന്ന ഉണ്ടായത- കഫപിത്തങ്ങളും=കഫവും പിത്തവും- സ്തിശ്ലേസപിന്നസ്യ=സ്തിശ്ലേസനായിയും സപിന്നനായിയും ഇരിക്കുന്നവൻ- സ്തിശ്ലേസം=സ്നേഹിക്കപ്പെട്ടവൻ- സ്നേഹിക്കം=തൈലംമുതലായവയെ- സപിന്നൻ=സ്പർശിക്കപ്പെട്ടവൻ-സ്പർശിക്കം=വിയപ്പിക്കുക- സവിരോചനം=വിരോചനത്തോടുകൂടിയത- വിരോചനം=വയറിളക്കുക- വമനം=ചർദ്ദി- വസ്തി=വസ്തികൾ- ശിരസിന്റെ വിരോചനം=നസ്യം-

സാരം- കഫംകൊണ്ടുപിത്തംകൊണ്ടും ഉണ്ടായ ഉന്മാദത്തിങ്കലും മുഖം സ്തിശ്ലേസപിന്നസ്യകൾ ചർദ്ദിപ്പിക്കുകയും വയറിളക്കുകയും വസ്തിചെയ്യുകയും നസ്യം ചെയ്യുകയും വേണം- ഇവിടെ കഫ പിത്താൽഭവത്തിങ്കലും എന്ന പറഞ്ഞത കേവലം വാതം കൊണ്ടുണ്ടായതിൽ തന്നെ അല്പ- കഫപിത്തങ്ങളും കൊണ്ടുണ്ടായതിങ്കലും സ്നേഹപാനത്തെ ചെയ്യേണമെന്ന സൂചിപ്പിക്കുന്നു എന്ന- ഉന്മാദംസ്നേഹപാനെന്ന പൂർവ്വം സർവ്വപാചരത്- എന്ന പ്രമാണാന്തര മുണ്ടാകകൊണ്ടും സ്നേഹകാലേതുവാതൊരത്മം തൈലം ശൈലീജം രഥാമഹാ കല്പാണകംപിത്തപഞ്ചഗവ്യം കഫോൽഭവമെന്നും സംഗ്രഹിച്ചു മുണ്ടാകകൊണ്ടു അറി

ആ ശാധകയും വെണം

൨൦. തഥാസ്ത്രദ്ധമേസ്യപ്രസാദഃഖഭതേനഃ | ഇത്ഥം
മപ്യനുവൃത്തേതുതീർണ്ണനാവനമഞ്ജനം ||

൨൧. മഷ്ടണാശ്വാസനൊത്രാസഭയതാഡനതജ്ജനം | അ
ഭൃംഗൊദേന്തനാലേപധൂപാൻപാനംചസുപ്പിഷ്ടഃ ||

൨൨. യജ്ഞാത്താനിഹിശ്ശദ്ധസ്യനയന്തിപ്രകൃതിമനഃ | മിം
ഗുസേവച്ഛലവ്യാഘ്നൈർദ്വിപലാംശൈർഘൃതാഡകം ||

൨൩. സിദ്ധംസമുത്രമന്ദഃഭൂതാപസ്താരനൽപരം | ചൈതൃപ്ര
സ്ഥൈരസ്വപരസാത്ബ്രഹ്മോഽയുതപ്രസ്ഥംചസാധിതം ||

൨൪. വ്യാഷ്ടാശ്വാമാത്രിവൃത്ബ്രഹ്മശഃഖപക്ഷീന്ദ്രപഭൂമൈഃ |
സസപ്തലാക്രിമിമരൈർകല്ലിനൈരക്ഷസന്മിതൈഃ |

൨൫. പലവുദ്ധോപ്രയജ്ഞീതപരമാത്രാചതുസ്തലം | ഉന്മാദക
ഷ്ടാപസ്താരമരംവസ്യസുതപ്രഭം ||

൨൬. വാക്കസ്വപരസ്തമിമെയതൃധന്യബ്രഹ്മീഘൃതംശൃതം | വ
രാവിശാലാവസ്ത്രൈലാവൈവദവചവാലുകൈഃ ||

൨൭. ദപിംശാരിബാദിരജനീദപിസ്ഥിരാഹചിനീനതൈഃ |
ബ്രഹ്മതീക്ഷ്ണമഞ്ജീഷ്ടാനാഗകൈസരഡാഡിനൈഃ ||

൨൮. വെല്ലതാലീസപന്ത്രൈലാമാലരീമുകളോൽപ്പലൈഃ | സഭ
നീപത്മകമിമൈഃകഷ്ടാംശൈർസുപ്പിഷ്ടഃപചേത് ||

൨൯. പ്രസ്ഥംഭൂഗ്രഹോന്മാദകാസാപസ്താരചാപ്തജിതി പാ
സ്ത്യകണ്ഡുവിഷ്ണുശൊഷണമൊമ്മൈമൈജപരേഗരേ ||

൩൦. അതൈസ്തപ്തരജസിദൈവോപഹതചൈതസി | അമേ
ധസിസ്തപോചിസ്തതികാമേല്ലപാവകൈഃ ||

൩൧. ബല്യംമംഗല്യദാരുഷ്യകാന്തിസൗഭാഗ്യപഷ്ടിമം | ക
ല്യാണകമിദംസുപ്പിശ്രേയോപപ്രവണേഷുച ||

അനന്തം— തഥാ-ശുദ്ധമേസ്യ- അസ്യ-മനഃ-പ്രസാ
ദ-ലഭതേ- ഇത്ഥം- അപി- അനിവൃത്തേ- തു- തീർണ്ണ- നാവ
നം- അഞ്ജനം- മഷ്ടണാശ്വാസനൊത്രാസഭയതാഡനതജ്ജ
നം- അഭൃംഗൊദേന്തനാലേപധൂപാൻ- സുപ്പിഷ്ടഃ- പാനം- ച-
യജ്ഞാത- താനി- ശുദ്ധസ്യമനഃ- പ്രകൃതി- നയന്തി- മി-
ദ്വിപലാംശൈഃ- മിംഗുസേവച്ഛലവ്യാഘ്നൈഃ- സമുത്രം-
സിദ്ധം- ഘൃതാഡകം- പരം- ഉന്മാദഭൂതാപസ്താരനൽ- ബ്രഹ്മോഃ-
സ്വപരസാത്- ചൈതൃ- പ്രസ്ഥൈരഽയുതപ്രസ്ഥം- ച- അക്ഷസ
ന്മിതൈഃ- കല്ലിനൈഃ- സസപ്തലാക്രിമിമരൈഃ- വ്യാഷ്ടാശ്വാ
മാത്രിവൃത്ബ്രഹ്മശഃഖപക്ഷീന്ദ്രപഭൂമൈഃ- സാധിതം- പലവു

പ്രാ- പ്രയത്നം- ചതുഷ്വരം- പരം- മാത്രം- ഉന്നമകൃഷ്ണപ
സ്താരമരം- വസ്ത്രാസുതപ്രദം- വാക്കുസപരസ്തതിമെധാകൃത്-
ധന്യം- തത്- ബ്രഹ്മിപുത്രം- സ്മൃതം- കഷ്ടംശൈ- വരാവിശാ
ലാപശ്ചൈലാമെവദാപ്തവവാപുക്കും- ഭിശാരിവാഭിരജ
നീഭിസ്ഥിരാഫലിനീനതൈ- ബൃഹതീകൃഷ്ണജ്ഞിഷ്ണാനാഗ
കൈസരധാധീമൈ- സമന്തീപരമകമിമൈ- വെല്ലതാലീസ
പത്രൈലാമാചതീകൃഷ്ണാത്പ്രലൈ- സപ്തികൃ- പ്രസ്ഥം- പ
ചെൽ-തത്- ഭൂതഗ്രഹോന്മാദകാസാപസ്താരപാപ്തനത്- പാസ്ത
കസ്തവിഷ്ണു-ശൈ- മൈ- ജപര- ഗര- അരൈതസി-
അപ്പരജസി-മൈവൊപഹരൈതസി-അമൈധസി- സ്തലഭാ
ചി- സ്മൃതികാമ- അപ്പപാവക-ശസ്ത്ര-ബലം- മംഗലം-
ആയുഷ്- കാന്തിസൈന്ദവ്യപുഷ്പം- ഇദം- കപ്താണക-
സപ്തി-പംസവനൈ- ച-ശ്രൈ-

അനന്തരം-— അപ്രകാരം ശുദ്ധമനനായിരിക്കുന്ന ഇ
വന്റെ മനസ്സ് പ്രസാദത്തെ ലഭിക്കുന്നു- ഇപ്രകാരമായിട്ടും
അനിവൃത്തിയിലകലാകട്ടെ തീർന്നുവായിരിക്കുന്ന നാവനത്തെയും
അജ്ഞനത്തെയും മിഷ്ണാശാസനോത്സാഹയകാലന ത
ജ്ഞനത്തെയും അട്ടംഗോഭാപനനാപെ പൂപുഷ്പായുധം സ
പ്തിസ്തിന്റെ പാനത്തെയും മൊജിക്കുന്നു- അതുകൾ ശുദ്ധനാ
യിരിക്കുന്നവന്റെ മനസ്സിനെ പ്രകൃതിയെന്നായിരിക്കുന്നു- എ
ന്നത മെതുവായിട്ട ഭിപലാശങ്ങളായിരിക്കുന്ന മി.ഗുസൈ
വച്ചിലവെച്ചാക്കുടൽകൊണ്ട സമൃതമായി സിദ്ധമായിരിക്കുന്ന
പുത്രാശകം ഹിറപു ഉന്നമഭൂതാപസ്താരമന്താകുന്നു- ബ്രഹ്മി
യുടെ സ്വരസന്തതികൾ നിന്ന രണ്ട പ്രസ്ഥങ്ങളെയും പുത്രപ്ര
സ്ഥത്തെയും അക്ഷസന്മിതങ്ങളായി കല്പിതങ്ങളായി സസപ്ത
ലാകൃതി മരങ്ങളായിരിക്കുന്ന വെച്ചാശ്ചാമാതി വൃന്തന്തീശം
പെപ്പിറ്റപട്ടമങ്ങൾകൊണ്ട സാധിതമായിട്ട പലപ്പുഡികൊണ്ട
പ്രായുജിക്കണം- ചതുഷ്വരം പരമായിരിക്കുന്ന മാത്രയാക
ുന്നു- ഉന്നമകൃഷ്ണപസ്താരമരമായിട്ടും വസ്ത്രാസുതപ്രദമായിട്ടും
വാക്കുസപരസ്തതിമെധാ കൃത്തായിട്ടും ധന്യമായിട്ടും ഇരിക്കുന്ന
അത ബ്രഹ്മിപുത്രമായിട്ട സ്മൃതമാകുന്നു- കഷ്ടംശങ്ങളായിരിക്ക
ുന്ന വരാവിശാലാപശ്ചൈലാമെവദാപ്തവവാപുഷ്കൾകൊണ്ടും
ഭിശാരിവാഭിരജനിഭിസ്ഥിരാഫലിനീനതങ്ങൾ കൊണ്ടും
ബൃഹതീകൃഷ്ണജ്ഞിഷ്ണാനാഗകൈസരധാധീമങ്ങളുംകൊണ്ടുംസ
മന്തീപരമക മിമങ്ങളായിരിക്കുന്ന വെല്ലതാലീസപത്രൈലാമാ

ലതീമുകുളാത്പ്ലവശ്ശംകൊണ്ടു സപ്തിസ്സിന്റെ പ്രസ്ഥത്തെ പഠിക്കണം- അത ഭൂതഗ്രഹോന്മാദകാസാപസ്സാര പാപ്തജിത്തായിട്ടു പാണ്ഡുകണ്യവിയ്യത്തിങ്കലും ശൊഷത്തിങ്കലും മൊമത്തിങ്കലും മെഹത്തിങ്കലും ജപരത്തിങ്കലും ഗരത്തിങ്കലും അരതസ്സികലും അല്പരജസ്സികലും മൈവോപഹത ചെതസ്സികലും അമെധസ്സികലും സ്വലപാക്കിംചലും സൂതികാമെംകിലും അല്പവാവകെംകലും ശസ്തുമായിട്ടു ബലുമായിട്ടു മംഗലുമായിട്ടു ആയുഷ്ശുമായിട്ടു കാന്തിസെനഭാഗ്യ പട്ടിമമായിട്ടു ഭവിക്കുന്നു- ൦൪ കല്യാണക മായിരിക്കുന്ന സപ്തിസ്സി പംസവനങ്ങളിൽ ശ്രേഷ്ഠമായിട്ടു ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ-ശുദ്ധമേഹൻ=ശുദ്ധമായിരിക്കുന്ന മൈമത്തൊടു കൂടിയവൻ- മൈം=ശരീരം- പ്രസാദം=സ്വഭാവം- ലഭിക്ക=സ്വീകരിക്ക- അനിവൃത്തി=നിവൃത്തിഇല്ലാത്തത- നിവൃത്തി=ശമനം- നാപനം=നസ്യം- അജനം=മഷി- മഷിണാശപാസനൊത്രാസഭയതാഡനതജ്ജനം=മഷിണവും ആശപാസനവും ഉത്രാസവും ഭയവും താഡനവും രജ്ജനവും- മഷിണം=സന്തോഷിപ്പിക്കുക-ആശപാസനം=ആശപസിപ്പിക്കുക- ഉത്രാസം=തെട്ടുക- ഭയം=ഭീതി- താഡനം=അടിക്കുക- രജ്ജനം=ഭസനം- (മിതമല്ലാത്തതീനെപറയുക) അഭ്യംഗോഭപത്തനാലെപയ്യപശ്ശം=അഭ്യംഗവും ഉഭപത്തനവും ആലെപവും ധൂപവും- അഭ്യംഗം=ഏണ്ണതെക്കുക- ഉഭപത്തനം=തിരയുക- ആലെപം=ഒഴുക്കുധങ്ങളെ അരച്ചതെക്കുക-ധൂപം=പുക- സപ്തിസ്സി=നെയ്യ- പാനം=സൈവനം- യൊജിക്ക=ചെക്കുക- അതുകൾ=തിണ്ണനസ്യാദികൾ- പ്രകൃതി=സ്വഭാവം- (രൊഗത്തൊടു കൂടാത്തതെന്നസാരം) നയിക്ക=പ്രാപിപ്പിക്ക- ഭവിപലാംശശ്ശം=ഭവിപലപ്രമാണശ്ശം- (൦൪ രണ്ടു പലങ്ങളെന്നസാരം) മിംഗുസെനവച്ഛപച്ചൊഷ്ശം=മിംഗുവും സെനവച്ഛപവും വച്ചൊഷ്ശവും- മിംഗു=കായം- സെനവച്ഛപം=തുവച്ഛിലഉപ്പ- വച്ചൊഷ്ശം=ത്രികട- സമുത്രം=മുത്രത്തൊടു കൂടിയത- മുത്രം=ഗൊമുത്രം- സിദ്ധം=പകപം- ഏതാശങ്കം=ഏതത്തിന്റെ ആശങ്കം- ഏതം=നെയ്യ- ആശങ്കം=നാലിടങ്ങളി- ഉന്മാദഭൂതാപസ്സാരത്തെ=ഉന്മാദഭൂതാപസ്സാരങ്ങളെ നൊദിക്കുന്നത- ഉന്മാദഭൂതാപസ്സാരശ്ശം=ഉന്മാദവും ഭൂതവും അപസ്സാരവും- നൊദിക്ക=നശിപ്പിക്ക- സ്വരസം=നീര- പ്രസ്ഥം=ഋദങ്ങളി- ഏതപ്രസ്ഥം=ഏതത്തിന്റെ പ്രസ്ഥം- ഏതം=നെയ്യ- പ്രസ്ഥം=ഋദങ്ങളി- അക്ഷസ

മിതശ്ശം=അക്ഷപ്രമാണശ്ശം- അക്ഷം=മൂന്നക്ഷഞ്ച- ക്ഷി
തശ്ശം=ക്ഷിത്തശ്ശാക്ഷപ്പെട്ടവ- സസപ്തലാക്രിമിഹരശ്ശം=സ
പ്തലാക്രിമിഹരങ്ങളൊട്ടുകൂടിയവ- സപ്തലാക്രിമിഹരശ്ശം=സ
പ്തലയും ക്രിമിഹരവും- സപ്തലാ=ബ്രഹ്മി- ക്രിമിഹരം=വിഴാല
രി- വ്യാഷ്ട്രാമത്രിപുട്ടന്തിശംഖപക്ഷിഗൃഹമുദശ്ശം=വ്യാഷ്ട്ര
വും ശ്വാമയും ത്രിവത്തും ഭന്തിയും ശംഖപക്ഷിയും ഗൃഹമുദവും-
വ്യാഷ്ട്രം=ത്രികുട- ശ്വാമം=നാല്ക്കുപ്പുകൊന്ന- ത്രിവത്തം=ത്രികൊ
പ്പുകൊന്ന- ഭന്തി=നാകാന്തി- ശംഖപക്ഷി=ശംഖപക്ഷി-ഗൃഹമുദം=
കൊന്ന- സാധിതം=സാധിക്കപ്പെട്ടത- സാധിക്കം=കാച്ചുക-പല
വൃദ്ധി=പലങ്ങളുടെവൃദ്ധി- വൃദ്ധി=വർദ്ധന- ചതുഷ്പദം=നാലുപ
ലം- ഉന്മാദക്ഷ്യാപസ്താരഹരം=ഉന്മാദക്ഷ്യാപസ്താരങ്ങളെ ഹരി
ക്കുന്നത- ഉന്മാദക്ഷ്യാപസ്താരശ്ശം=ഉന്മാദവും ക്ഷ്യവും അപ
സ്താരവും- ഹരിക്കം=നശിപ്പിക്കുക- വന്ധ്യാസുതപ്രഭം=വന്ധ്യയ്യ
ടെ സുതപ്രഭം- വന്ധ്യാ=പ്രസവികാത്തവൾ- സുതപ്രഭം=സു
തനെ പ്രകർഷ്ണ ഭാനംചെയ്യുന്നത- സുതൻ=പുത്രൻ- ഭാനം
ചെയ്തം=കൊടുക്കുക- വാക്കസപരസ്മൃതിമെധകൃത്തം=വാക്കസപര
സ്മൃതിമെധകളെ ഉണ്ടാക്കുന്നത- വാക്കസപരസ്മൃതിമെധകൾ=വാ
ക്കം സപരവും സ്മൃതിയും മെധയും- സപരം=ശബ്ദം- സ്മൃതി= അ
തീതകാലാനുസ്മരണം- മെധാ=ആശുഗ്രഹണശക്തി- ധന്വം=ഭാ
ഗ്യകരം- അതം=നെഞ്ചു- ബ്രഹ്മീഘൃതം=ബ്രഹ്മീഘൃതമെന്ന പെ
രൊട്ടുകൂടിയത- സ്മൃതം=സ്മരിക്കപ്പെട്ടത- സ്മരിക്കം=വിചാരിക്കുക-
കഷ്ഠശ്ശം=കഷ്ഠപ്രമാണശ്ശം- കഷ്ഠം=മുക്കുഴഞ്ച- വരാവിശാലാ
വശ്ശലാഭവോഭാഖിലവാലുക്കശ്ശം=വരയും വിശാലയും വശ്ശ
ലയും വൈഭാഭവും ഖിലവാലുകളും- വരം=ത്രിഫലം- വിശാലം=
കാടുവെള്ളരി- വശ്ശലം=പിറേലം- വൈഭാഭം=വൈഭാഭം-ഐ
ലവാലുക്കം=ഐലവാലുകളുമെന്ന പെരൊട്ടുകൂടിയത- ഭീശാരിബാ
ഭീരജനീഭീസമിരാഫലിനീനതശ്ശം=ഭീശാരിബയും ഭീര
ജനിയും ഭീസമിരയും ഫലിനിയും നതവും- ഭീശാരംബാ=ന
ന്നാരിയും പാവള്ളിയും- ഭീരജനീ=മഞ്ഞളും മരമഞ്ഞളും- ഭീ
സമിരാ=ഓരിലയും മുപ്പിലയും- ഫലിനീ=തൊഴൽപ്പൂ- നതം=ത
കരം- ബുദ്ധതീക്ഷ്ണമഞ്ജിഷ്ടാനാഗകേശരഡാഡിമശ്ശം=ബുദ്ധ
തിയും ക്ഷ്യവും മഞ്ജിഷ്ടയും നാഗകേശരവും ഡാഡിമവും- ബു
ദ്ധതീ=ചെറുവഴുതിന- ക്ഷ്യം=കൊട്ടം- മഞ്ജിഷ്ടം=മഞ്ചട്ടി- നാഗ
കേശരം=നാഗപ്പൂ- ഡാഡിമം=ഉറ്റമാമ്പഴം- സഭന്തീപത്മക
ഫിമശ്ശം=ഭന്തീപത്മകഫിമങ്ങളൊട്ടുകൂടിയവ- ഭന്തീപത്മകഫിമ

അം=ദന്തിയും പത്മകവും ധിമവും- ദന്തി=നാകാന്തി- പത്മ-
കം=പതിമുക- ധിമം=ചന്ദനം- വെല്ലുതാലീസപത്രോലാമാലരീ
മുകുളാൻപ്പലങ്ങൾ=വെല്ലവും താലീസപത്രവും എലയും മാലതി
മുകുളവും ഉൽപലവും- വെല്ലം=വിഴാലരി- താലീസപത്രം=താലീ
സപത്രമെന്ന പെരൊട്ടുകുടിയത- എലാം=ഇലത്തരി- മാലതിമ
കുളം=പിച്ചുകമൊട്ട- ഉൽപലം=ചെങ്ങുനിന്നിപ്പിടങ്ങ- സപ്പിസ്സം
നെയ്യ- പ്രസംം=ഏടങ്ങി- പചിക്കം=കാച്ചുക- അതം=നെയ്യ- ഭൂ
രഗ്രഹൊന്മാദകാസാപസ്താരപാപ്പിങ്ങിത്ത= ഭൂരഗ്രഹൊന്മാദകാസാ
പസ്താരപാപ്പാക്കളെക്കുറിക്കുന്നത- ഭൂരഗ്രഹൊന്മാദകാസാപസ്താ
രപാപ്പാക്കൾ=ഭൂതവും ഗ്രഹവും ഉന്മാദവുംകാസവും അപസ്താര
വും പാപ്പാവും- കാസം=കുര- പാപ്പാവം=പാപം- പാണ്ഡുകണ്ഡു
വിഷം=പാണ്ഡവും കണ്ഡവും വിഷവും- പാണ്ഡു=പാണ്ഡുരൊ
ഗം- കണ്ഡുചൊരി- ശൊഷം=ക്ഷയശൊഗം- മൊഹം=വൈചി
ത്വം- മൊഹം=പ്രമൊഹം- ഗരം=കൈവിഷം- അരതസ്സം=അല്പ
മായ അരസ്സൊട്ടുകുടിയവൻ- അരസ്സം=ശുക്ലം- അല്പരജസ്സം=അ
ല്പമായിരിക്കുന്ന രജസ്സൊട്ടുകുടിയവൻ- രജസ്സം=ആത്മം- (ഔ
തുകാലത്തിങ്കലുള്ളതരം) ദൈവോപഹതചെരസ്സം=ദൈവത്താ
ൽ ഉപഹതമായിരിക്കുന്ന ചെരസ്സൊട്ടുകുടിയവൻ- ദൈവം=
വിധി- ഉപഹതം=ഉപഹനിക്കപ്പെട്ടത- ഉപഹനിക്കം=നശിപ്പി
ക്ക- ചെരസ്സം=മനസ്സ- അമൊഹസ്സം=മൊഹൊട്ട കൂടാത്തവൻ-
മൊഹം=ആശുഗ്രഹണശക്തി- സ്തലപാക്കം=സ്തലനീയായിരിക്ക
ന്നവകൊട്ടുകുടിയവൻ- സ്തലനീ=സ്തലിച്ചിടത്തന്നത- സ്തലി
ക്കം=ഏടുക- സ്തതികാമൻ=സ്തതിയെകാമിക്കുന്നവൻ- സ്തതി=അ
രീതകാലാനന്തരണം- കാമിക്കം=ആഗ്രഹിക്കുക- അപ്പചാവകൻ=
മദാഗ്നി- ശസ്സം=പ്രശസ്തം- ബല്യം=ബലത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്ന
ത- ബലം=ശക്തി- മംഗല്യം=മംഗലത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നത- മംഗ
ലം=ശുഭം- ആയുഷ്യം=ആയുസ്സിനെ ഉണ്ടാക്കുന്നത- കാന്തിസെന്ദ
ഭാഗ്യപുഷ്ടിം=കാന്തിസെന്ദഭാഗ്യപുഷ്ടികളെ ലാഭംചെയ്യുന്നത-
കാന്തിസെന്ദഭാഗ്യപുഷ്ടികൾ=കാന്തിയും സെന്ദഭാഗ്യവുംപുഷ്ടിയും
കാന്തി=ശൊഭാ- സെന്ദഭാഗ്യം=സെന്ദഭാജ്യം- പുഷ്ടി=രുടി- ലാഭം
ചെയ്യം=കൊടുക്കുക- കല്യാണകം=കല്യാണകമെന്ന പെരൊട്ട കൂ
ടിയത- സപ്പിസ്സം=നെയ്യ- പുംസചനം=പുമാനെ പ്രസവിക്ക
ുന്നത- പുമാൻ=പുരുഷൻ ശ്രേഷ്ഠം=വിശിഷ്ടം-

സാരം— മെൽ പറഞ്ഞതുപോലെ വമനവിരമന:ദിക്പം
കൊണ്ട ശുദ്ധിപന്നിരിക്കുന്ന ദൈവത്തൊട്ടുകുടിയവന്റെ മന

സ്ത്ര സപത്നിയെ ലഭിക്കുന്നു- ഇപ്രകാരം ചെയ്തിട്ടും മൊഗാ
ത്തിന്ന ശമനം ഭവിച്ചില്ലെങ്കിൽ തീർത്തുവെക്കുകയും നസ്രം
ചെയ്യുകയും തീർത്തുവെക്കുകയും അതു കഴിഞ്ഞുപോയതുകയും സന്തോ
ഷിപ്പിക്കുകയും നല്ല വാക്കുകൾ ഉപയോഗിക്കുകയും ആശ്വാസപ്പെടു
ത്തുകയും തെളിയിക്കുകയും ഭയപ്പെടുത്തുകയും അടിക്കുകയും മി
തമല്ലാത്ത വാക്കിനെ പറയുകയും ഏറ്റവും തെളിയിക്കുകയും മെൽതി
രപ്പുകയും ഒഴുക്കുകയും അതു മെൽ തെളിയിക്കുകയും പുകക്ക
കയും കലാണകം മുതലായ നെയ്യ് സെവിപ്പിക്കുകയും വെണം.
തീർത്തുവെക്കുകയും തുടങ്ങിയവകൾ- വമന വിരോധനത്തെ ചെയ്യുക
ശുദ്ധി വന്നിരിക്കുന്നവന്റെ മനസ്സിനെ മൊഗത്തെടുത്തു കൂട്ടാ
ത്തതാക്കിയെടുത്തു- അതു ചെയ്യുവാനായിട്ട് ശമനമില്ലെന്ന വന്നാൽ
മെൽ പറഞ്ഞതുപോലെ ചെയ്യുന്നതെന്ന അറിഞ്ഞുകൊൾക- കറ
യും, തുവച്ചിലയുപ്പ, ചുക്ക, മുളക, തിപ്പലി ഇതുകൾ മറ്റൊരു
പലം ഗോമുത്രത്തിൽ അരച്ചു കലക്കി കാച്ചിയ നാലിടങ്ങിനെ
യു ഉന്മാദരോഗത്തെയും ഭ്രൂഗ്രഹത്തെയും അപസ്മാരത്തെയും ന
ശിപ്പിക്കും- ബ്രഹ്മി, വിശാലരി, ചുക്ക, മുളക, തിപ്പലി, നാൽകൊ
ൽപ്പുകൊന്ന, ത്രികൊൽപ്പുകൊന്ന നാഗാതിവെര ശാപപുഷ്പത്തി
ൻവെര, കൊന്ന- ഇതുകൾ മുക്കുന്ന കഴുവ രണ്ടിടങ്ങി ബ്രഹ്മി
യുടെ റീറിൽ അരച്ചു കലക്കി ഒരിടങ്ങി നെയ്യ കാച്ചണം- ആ
നെയ്യ ഭിവസനെ ഓരോ പലം വെച്ചിട്ട് പ്രയോഗിക്കണം-
അങ്ങിനെ നാല പല മാത്രം വലിയ മാത്രയാകുന്നു- ബ്രഹ്മി
പുതമെന്ന പേരായ ഞരം നെയ്യ ഉന്മാദത്തെയും കഷ്ടത്തെയും
അപസ്മാരത്തെയും നശിപ്പിക്കുകയും പ്രസവിക്കാത്തവൾക്കു
പുത്രനെ കൊടുക്കുകയും ഏടറി പറയുന്നതിനെ നല്ല വാക്കു
ക്കുകയും ഒച്ചുന്നതാക്കുകയും കഴിഞ്ഞതിന്റെ ഓർമ്മയെ ഉണ്ടാക്കു
കയും വെഗത്തിൽ ഗ്രഹിപ്പാനുള്ള ശക്തിയെ ഉണ്ടാക്കുകയും ഭാ
ഗ്യത്തെ ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്യും കടക്ക താന്നിക്ക, നെല്ലിക്ക,
കാട്ടുവെള്ളരിവെര, ചിറ്റൊല, തൈത്താരം ഏലാവാലുക, നന്നാ
രിക്കിഴങ്ങ, പാച്ചുളളിക്കിഴങ്ങ, വരട്ടമത്തല, മരമത്തത്താലി,
ഓരിലവെര, മുളിലവെര, ഞാഴുപുഴു, തക്കര, വിശാലരി, താലീ
സപത്രം, ഏലത്തരി, പിച്ചുകൊട്ട, ചെങ്ങഴിനീക്കിഴങ്ങ, നാ
കാതിവെര, പരിമുക, ചന്ദനം, ചെറുവഴുതിനവെര, കൊട്ടം,
മുണ്ടിപ്പൊടി, നാഗപ്പുഴു, ഉറുമ്പഴുത്തൊട്ട, ഇതുകൾ മുക്കുന്ന
കഴിഞ്ഞ അരച്ചു കലക്കി ഒരിടങ്ങി നെയ്യ കാച്ചണം- ഞരം നെ
യ്യ ഭ്രൂഗ്രഹത്തെയും ബാലഗ്രഹത്തെയും ഉന്മാദത്തെയും കര

യെയും അപസ്താഭത്തെയും പാപത്തെയും നശിപ്പിക്കും. പാ
സ്താഭരാഗത്തിനും ചൊരിച്ചിലിനും വിഷത്തിനും കൈവി
ഷ്ണത്തിനും അല്പ ശുക്ലമായിട്ടുള്ളവയ്ക്കും ഋതുലാഭത്തിങ്കൽ വെ
ണ്ടതുപോലെ രക്തം പൊവാത്തവയ്ക്കും ബുദ്ധിയില്ലാത്തവയ്ക്കും
വെഗത്തിൽ ഗ്രാഹിപ്പാനുള്ള സാമന്ത്രിമില്ലാത്തവയ്ക്കും ഏടറിയ
വയ്ക്കുള്ളവയ്ക്കും കഴിഞ്ഞതിന്റെ ഓര്മയുണ്ടാകണമെന്ന ആ
ഗ്രഹിക്കുന്നവയ്ക്കും അഗ്നിമാന്ദ്യമുള്ളവയ്ക്കും നല്ലതായിട്ടും ശരീര
ത്തിന്നു ബലത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതായിട്ടും ശുഭത്തെ ചെയ്യുന്നതാ
യിട്ടും ആയുസ്സിനെ ഉണ്ടാക്കുന്നതായിട്ടും ശോഭയെയും സൗന്ദ
ര്യത്തെയും ഉണ്ടാക്കുന്നതായിട്ടും ശരീരത്തെ തടിപ്പിക്കുന്നതാ
യിട്ടും ഗർഭത്തിന്റെ ആദികാലത്തിങ്കൽ പുരുഷപ്രജക്കായിക്കൊ
ണ്ടു സെവിപ്പാൻ നല്ലതായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു- ഞ്ഞെറുന്ന ക
ല്യാണകമെന്ന പെരാകുന്നു എന്നു അറിഞ്ഞു കൊൾക-

൩൨. ഏത്രോപിശാരിബാലീനിജലെപ്തൈപകവിംശതി | ര
സെജനേന്ദ്രിൻപചെൽസപ്പിറപ്പുഷ്ടിക്ഷീരമതുല്യം ||

൩൩. വിരഡിമെദാകാകൊളികപികളുവിഷ്ണുണിഭിഃ | സു
പ്രഹ്ണീയതൈരൈരന്മാകല്യാണകംപരം ||

൩൪. ബുദ്ധിണം സന്നിപാതമല്ലംപുച്ഛസ്താദധികംഗുണൈഃ |
ജിഹ്വായുതോശൈശ്ചാശ്ചാശ്ചൈവ ||

ണി | കയ

കടംഭര

നം | മഹാ

പന്ന | ബ്രാ

വചാ |

രക്ഷിതാ | വ

ക- വിംശ

സ്ത്രീയുരൈഃ-

ഷ്ടിക്ഷീരച

കം- പരം-

൩൫. ത്രായമാണാജയാവീരാചൊരാകട്ടകരാവി
സ്ഥാസുകരിഷ്ടത്രാസാധിഷ്ടത്രാപലംകഷാ ||

൩൬. മഹാപുരുഷഭന്താചവയസ്ഥാനാകുപിഭവേ
പുത്രികാളീസാലപണ്ണീചരൈരപൃതം ||

൩൭. സീലംചതുര്മുകൊന്മാദഗ്രഹാപസ്താനാശ
പൈശാചികംനാമഹിതമെതദ്യഥാമൃതം ||

൩൮. സ്മൃതിബുദ്ധിചരംചൈവബാലാനാമംഗവര
മീമൈന്ദ്രിംചാതുഗാചവ്യാഷംഹിംഗുജാമരം ||

൩൯. രാസ്താംവിഷ്ണുഃപുലകുനംവിശല്യാസുരസ്
ജ്ഞാതികുരീംനാഗവിന്നാമനന്താംസഹിരിതകിം ||

൪൦. കാഷ്ഠീചഹസ്തികുന്ദ്രൈപിഷ്ടാചാമയാവിശ
രന്തിന്നസ്യാണ്ടനാലെപപുപൈരന്മാദസുഭദ്രി ||

അനന്തം-— എഭ്യഃ- ഭീശാരിബാലീനി- ഏ
തി- ജാല- പക്താ- രസ്സിൻ- രസ- സൂചപു

വിരഡിമെദാകാകൊളികപികളുവിഷ്ണുണിഭിഃ- ഗു
തുല്യം- സപ്പിഃ- പചെൽ- ഏതൽ- മഹാകല്യാണ

ശായാവിശ്വേഷിതയായിരിക്കുന്ന വർഗ്ഗീ നസ്യാജ്ഞാപേപ
ധൂപങ്ങൾകൊണ്ടു ഉന്മാദ സുരണിയായി ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— ഇതുകൾ=ത്രിഫലതുടങ്ങിയവ- മപിശാരിബാ
ലികൾ=മപിശാരിബകൾ തുടങ്ങിയുള്ളവ- മപിശാരിബകൾ=ന
ന്നാരിയുംപാർവ്വതളിയും- ഏകവിംശതി=ഇരുപത്തൊന്ന- ജലം=
വെള്ളം- പചിക്ക=പാകംചെയ്യ- സൂച്യപണ്ണീയുതങ്ങൾ=സൂച്യ
പണ്ണികളൊട്ടുകൂടിയത- സൂച്യപണ്ണികൾ=കാട്ടുഴന്നും കാട്ടുപയ
റും- വീരഡിമെലാകാകൊളികപികൾ=വിഷ്ണുവിഷ്ണു=വീരയുഗ്
ഡിയും മെലയും കാകൊളിയും കപികൾ=വിഷ്ണുവിഷ്ണു=വീരയുഗ്
ഡിയും- വീരം=കൊപ- ഔഡി=കാട്ടുമുതിര- മെലം=മെലം=മിന്നപെരായത-
കാകൊളി=കാകൊളി എന്ന പെരായത- കപികൾ=നായ്കര
ണ- വിഷ്ണുവിഷ്ണു=ആട്ടുകൊട്ടപാലാ- ഗുഹ്നിക്കുരചതുർഗ്ഗണം=
ചതുർഗ്ഗണമായിരിക്കുന്ന ഗുഹ്നിക്കുരത്തൊട്ടുകൂടിയത- ചതുർഗ്ഗ
ണം=നാലിരട്ടി- ഗുഹ്നിക്കുരം=ഗുഹ്നിയുടെക്കുരം- ഗുഹ്നി=ഒന്ന
പെററപയ്യ- കുരം=പാല- സപ്തിസ്സ-നെയ്യ- പചിക്ക=കാച്ച
ക- മഹാകല്യാണകം=മഹാകല്യാണകമെന്ന പെരൊട്ടുകൂടിയത-
ബ്ലംമണം=ശരീരപഷ്ടിയെ ഉണ്ടാക്കുക- സന്നിപാതപ്ലം=സ
ന്നിപാതത്തെ മനിക്കുന്നത- സന്നിപാതം=സന്നിപാത കൊ
പശമനം- (കൊപിച്ച സന്നിപാതത്തെ ശമിപ്പിക്കുന്നത) പൂ
വും=മുഖപറഞ്ഞത- ജടിലാ-മാന്വി- പൂതനം=കുടക്ക- കേശി=
നമമാന്വി- ചാരടി=ഓരിലത്താമര- മക്കടീ=നായ്കരണ- വ
ചാ=വചന- ത്രായമാനം=ബ്രഹ്മി- ജയാ=മുത്ത- വീരം=കാ
കൊളി- ചൊരാ=ചണ്ഡ- കയസ്ഥാ=നെല്ലിക്ക- സൂകരീ=നിലപ്പ
ന- ഛത്രം=ഛത്രംഎന്ന പെരൊട്ടുകൂടിയത- സാധിഛത്രം=അധി
ഛത്രയൊട്ടുകൂടിയത- അധിഛത്രം=അധിഛത്ര എന്ന പെരൊട്ട
കൂടിയത- പലംകഷ്ണം=അരക്ക- മഹാപര്യടനതം=അതാവരിക്കി
ഴങ്ങ- വയസ്ഥാ=ക്ഷീരകാകൊളി- നാകലിഭപയം=നന്നാരിയും
കരളൈകവും- കടംഭ്രം=വെണ്ണ- വൃശ്ചികാളി=തെക്കട- സാ
ലപണ്ണി=മുവില- സിദ്ധം=സാധിതം- ഏതം=നെയ്യ- ചതുർത്ഥ
കൊന്മാദഗ്രഹാപസ്സാരനാശനം=ചതുർത്ഥകൊന്മാദ ഗ്രഹാപസ്സാര
ങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്നത- ചതുർത്ഥകൊന്മാദഗ്രഹാപസ്സാരങ്ങൾ=
ചതുർത്ഥകവും ഉന്മാദവും ഗ്രഹവും അപസ്സാരവും- ചതുർത്ഥകം=
ചതുർത്ഥികജപം- ഉന്മാദം=ഉന്മാദമെന്നൊരാൾ- ഗ്രഹം=ഭൂഗ്ര
ഹം- അപസ്സാരം=അപസ്സാരമെന്നൊരാൾ- അമൃതം=അമൃത-
മിതം=പത്മം- ബാലന്മാർ=കുട്ടികൾ- അംഗവർണ്ണം=അംഗ

മുതിന്നെപൊലെ പശ്ചാത്താപം ബുദ്ധിയെയും വെഗത്തിൽ
 ഗ്രഹിക്കുന്നതും ശക്തിയെയും കഴിഞ്ഞതിന്റെ ഓർമ്മയെയും ഉ
 ഞ്ഞാക്കുന്നതായിട്ടും ബാലന്മാരുടെ ശരീരത്തെ തടിപ്പിക്കുന്നതാ
 യിട്ടും ഭവിക്കുന്നു. മുതിർ, ശാഖപുഷ്പത്തിൻപെരു, വിഴാലരി,
 ചുക്ക, മുളക, തിപ്പലി, കായം, മാഞ്ചി, മുരും, ഭരതത്ത, വെൾവയ
 വ, വെള്ളുള്ളി, മെത്തൊന്നി, ഭൂത്താവ, വയമ്പ, ചെറുപ്പന
 യരി, കീരിക്കടി, കുറുക, കടക്ക, ചുരുട്ട, രൊമണി ഇതുകൾ ആ
 ടിൻ മുതത്തിൽ അരച്ച ഗുളികയാക്കി നിഴലിലൊന്നെക്കിനസ്സും,
 ചെയ്യുകയോ കണ്ണിലെഴുതുകയോ അരച്ച മെൽ തെക്കുകയോ
 പൊടിച്ച പകക്കുകയോ ചെയ്താൽ ഉന്മാദരോഗത്തെ നശി
 പ്പിക്കും-

൪൧. അവപീഡാശ്വാചിവിധാസ്സഹസ്സേഹസംയുതാഃ കടു
 തൈലേനചാഭ്യംഗൈശ്ചാപചൈച്ചാസ്യതഭ്യഃ ||

അനപചം — സഹസ്സേഹസംയുതാഃ- വിവിധാഃ- അവ
 പീഡാഃ- ച- ഉന്മാദസുദനാഃ- കടുതൈലേന- അംഗ്യംഗഃ-
 ച- ഉന്മാദസുദനഃ അസ്യതഭ്യഃ ച- പചൈ- ച-

അനപചാർത്ഥം — സഹസ്സേഹസംയുതങ്ങളായി വിവി
 ധങ്ങളായിരിക്കുന്ന അവപീഡകളും ഉന്മാദ സുദനങ്ങളാകു
 ന്നു- കടു തൈലംകൊണ്ടു അംഗ്യംഗവും ഉന്മാദ സുദനമാകുന്നു-
 ഇവന്നു തഭ്യസ്തിനെ പൂർണം ചെയ്തു പിന്നെണം.

പരിഭാഷാ — സഹസ്സേഹസംയുതങ്ങൾ = സഹസ്സേഹ
 ത്തൊട്ടുകൂടിയവ - സഹസ്സേഹം = കടകെണ്ണ - വിവിധങ്ങൾ =
 നാനാപ്രകാരങ്ങൾ - അവപീഡങ്ങൾ = നസ്യവിശേഷങ്ങൾ - ഉ
 ന്മാദസുദനങ്ങൾ = ഉന്മാദത്തെ സുദനം ചെയ്യുന്നവ. ഉന്മാദം =
 ഉന്മാദരോഗം - സുദനം ചെയ്യുക = നശിപ്പിക്കുക - കടുതൈലം = ക
 ടുകെണ്ണ - അംഗ്യംഗം = തെക്കുക - ഉന്മാദസുദനം = ഉന്മാദത്തെസു
 ദനം ചെയ്യുന്നത - ഇവൻ = ഉന്മാദരോഗി - തഭ്യസ്ത = അതുകൂ
 ടെ രജസ്സു - അതുകൾ = കടു കകൾ - രജസ്സു = പൊടി - പൂർണംചെ
 യ്ക്കു = ഉറവി മുക്കിയിൽ കയറ്റുക -

സാരം — അനൈകപ്രകാരം അരച്ച കലക്കി ഉണ്ടാക്കിയ ന
 സ്യേതകുടത്തിൽ കടകെണ്ണ കൂടി നസ്യം ചെയ്താൽ ഉന്മാദത്തെ
 നശിപ്പിക്കുന്നു- കടകെണ്ണ മെൽ പുരട്ടിയാലും കടകപൊടിരൊ
 ഗിയുടെ മൂക്കിൽ ഉറതികയറ്റിയാലും ഉന്മാദത്തെ നശിപ്പിക്കും -

൪൨. സഹിംഗുസ്മിഷ്ണപുഷ്പശ്വാസ്യരൂപമാനൈദിതോമിതസ്യ
 ഗാലശല്യകോദ്ധ്യകജ്ജുകാപ്തകബന്ധജ്ജൈഃ ||

൪൩. മൃതപിത്തശക്തജ്ഞാമനവചമ്ഭിരാചരേത് : ധൃപധൃമാ
ജ്ഞാനംഗപ്രമേഹപരിഷ്കചനം ||

അനപചം — സൂത്രസ്ഥാനൊദിതഃ. തീക്ഷ്ണധൃമഃ-സഹിംഗഃ-
ഹിതഃ. ച- സുഗാലശല്യകൊലുഷജതുകാപുഷബന്ധജ്ഞഃ- മൃത
പിത്തശക്തജ്ഞാമനവചമ്ഭിഃ- ധൃപധൃമാജ്ഞാനംഗപ്രമേഹ
പരിഷ്കചനം- ആചരേത്-

അനപചാത്മം— സൂത്രസ്ഥാനൊദിത മായിരിക്കുന്ന തീക്ഷ്ണ
ധൃമം സഹിംഗമായിട്ട് ഹിതമാകുന്നു- സുഗാലശല്യകൊലുഷ
തുകാപുഷബന്ധ ജ്ഞാതായിരിക്കുന്ന മൃത പിത്ത ശക്തജ്ഞാമന
വചമ്ഭിരാചരേത് ധൃപധൃമാജ്ഞാനംഗ പ്രമേഹപരിഷ്ക
ചനത്തെ ആചരിക്കേണം-

പരിഭാഷാ— സൂത്രസ്ഥാനൊദിതം=സൂത്രസ്ഥാനത്തിങ്കൽ
ഉദിതം. ഉദിതം=ഉദതം- (പറക്കപ്പെട്ടത) തീക്ഷ്ണധൃമം=തീക്ഷ്ണമായി
രിക്കുന്നധൃമം ധൃമം=പുഷ- സഹിംഗം=ഹിംഗ വിന്നൊടുക്കിയത-
ഹിംഗം=കായം- ഹിതം=പത്ത്വം- സുഗാലശല്യകൊലുഷജതുകാപു
ഷബന്ധജ്ഞാതം=സുഗാലശല്യകൊലുഷജതുകാപുഷബന്ധജ്ഞാത
നിന്ന ജനിച്ചവ- സുഗാലശല്യകൊലുഷജതുകാപുഷബന്ധജ്ഞാ
തം=സുഗാലവും ശല്യവും ഉല്പകവും ജതുകയും വുകവും ബന്ധ
വും- സുഗാലം=കുറുക്കൻ- ശല്യം=ഏതൻ- ഉല്പകം=കുമാർ- ജ
തുകം=നരിച്ചിറ- വുകം=ചെന്നായ- ബന്ധം=കുറിയാട- മൃത
പിത്തശക്തജ്ഞാമനവചമ്ഭിരാചരേത്=മൃതവും പിത്തവും ശക്തജ്ഞാ
ലോമവും നവവും ചർമ്മവും- ശക്തജ്ഞാ=മലം- ലോമം=രോമം-
ചർമ്മം=തൊലി- ധൃപധൃമാജ്ഞാനംഗപ്രമേഹപരിഷ്കചനം=
ധൃപവും ധൃമവും അഭ്യംഗവും പ്രമേഹവും പരിഷ്കചനവും-
ധൃപം=പുകക്കുക- ധൃമം=പുകസെവിക്കുക- അജ്ഞാനം=കണ്ണിലെ
ഴുതുക- അഭ്യംഗം=തെക്കുക- പ്രമേഹം=പുരട്ടുക- പരിഷ്കചനം=
ധാരയിടുക- ആചരിക്കം=ചെയ്യുക-

സാരം— സൂത്രസ്ഥാനത്തിങ്കൽ ധൃമപാനവിധിയിങ്കൽ പ
റഞ്ഞ തീക്ഷ്ണധൃമത്തെ കായത്തൊടുക്കി സെവിക്കുകയും നല്ലതാ
കുന്നു കുറുക്കൻ ഏതൻ, ഹൃദയൻ, നരിച്ചിറ, ചെന്നായ, കുറി
യാട ഇതുകൂടിയ മൃതം പിത്തം, മലം രോമം, നവം, തൊലി ഇ
തുകൊണ്ടു പുകച്ചുക എൽക്കുകയും ഇതുകൾ കൊണ്ടുള്ള പുകയെ
പാനംചെയ്യുകയും ഇതുകൾ അരച്ചു കണ്ണിലെഴുതുകയും ഇതുകൾ
കണ്ണി കാച്ചി തെക്കുകയും ഇതു അരച്ച മെൽ തെക്കുകയും വെ
ള്ളം വെച്ച ധാരയിടുകയും വേണം-

ര. യുപായേതസതരഃചൈനംശഗോമത്സ്യേസ്പൃതി
ഭിഃ | വാതശ്ലേഷ്മാത്മകപ്രായഃപൈത്തികേതുപ്രശസ്തേ ||

ഭ. തിക്തകംജീവനീയംചസ്പിസ്തേഹ്മശ്ചമിശ്രകഃ | ശീതാ
നിചാനപാനാനിമധുരാനിലഘൂനിച |

അനപയം— എന്നം- സ്പൃതിഭിഃ- ശ്വഗോമത്സ്യേ- സത
രം- യുപായേത്- ച- വാതശ്ലേഷ്മാത്മക- പ്രായഃ- ഏഷഃ-വി
ധിഃ- പൈത്തിക- തു- തിക്തകം- ജീവനീയം- ച-സ്പിഃ-
മിശ്രകഃ- സ്തേഹ്മഃ-ച- ശീതാനി- മധുരാനി- ലഘൂനി-ച-അ
നപാനാനി- ച- പ്രശസ്തേ-

അനപയാത്മം—ഇവനെ സ്പൃതികളായിരിക്കുന്ന ശ്വഗോ
മത്സ്യങ്ങൾകൊണ്ടു എല്ലാജ്യോം ധൂപിക്കണം. വാതശ്ലേഷ്മാ
ത്മകത്തിൽ പ്രായേണ ഹം വിധി തന്നെ പൈത്തിക മായി
ട്ടുള്ളതിലൊക്കെ തിക്തക മായിയും ജീവനീയമായിയും ഇരിക്കു
ന്ന സ്പിസ്തം മിശ്രകമായിരിക്കുന്ന സ്തേഹ്മവും ശീതങ്ങളായി
യും മധുരങ്ങളായിയും ലഘുക്കളായിയും ഇരിക്കുന്ന അന്ന പാ
നങ്ങളും പ്രശസ്തമായി ഭവിക്കുന്നു.

പരിഭാഷാ— ഇവൻ=ഉന്മാദരോഗീ- സ്പൃതികൾ=എററ
വും പുതികൾ- പുതികൾ=ഭഗ്നസ്വത്തൊടു കൂടിയവ- ശ്വഗോമ
ത്സ്യങ്ങൾ=ശ്വാവും ഗോവും മത്സ്യവും- ശ്വാവ=നായ- ഗോവ-
പശു- ധൂപിക്ക=പുകക്കുക- വാതശ്ലേഷ്മാത്മകം=വാതാത്മകവും
ശ്ലേഷ്മാത്മകവും- വാതാത്മകം=വാതസ്വരൂപം- ശ്ലേഷ്മാത്മകം=
കഫസ്വരൂപം- വിധി=കർമ്മം- പൈത്തികം=പിത്തസ്വരൂപം-
തിക്തകം=തിക്തകമെന്നപെരെടുക്കിയത- ജീവനീയം=ജീവ
നീയമെന്ന പെരെടുക്കിയത- സ്പിസ്തം=നെയ്യ- മിശ്രകമായി
രിക്കുന്നസ്തേഹ്മം=യമകസ്തേഹ്മം- ശീതങ്ങൾ=ശീതവീര്യങ്ങൾ- മ
ധുരങ്ങൾ=മധുരരസങ്ങൾ- ലഘുക്കൾ=ലഘുവുണങ്ങൾ- അന്ന
പാനങ്ങൾ അന്നങ്ങളും പാനങ്ങളും പ്രശസ്തം=ശ്രേഷ്ഠം-

സാരം— ഉന്മാദരോഗിയെ ഭഗ്നസ്വത്തൊടു കൂടിയ ശ്വാവ
പശു, മത്സ്യം ഇതുകളുടെ മാംസംകൊണ്ടു എല്ലാജ്യോം പുകക്കു
ണം- വാതംകൊണ്ടുള്ള ഉന്മാദത്തിലും കഫംകൊണ്ടുള്ള ഉന്മാ
ദത്തിലും പ്രായേണ ഹം വിധി തന്നെയുമാകുന്നു ചെല്ലെണ്ട
ത- പ്രായേണ എന്ന പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു പിത്തംകൊണ്ടുള്ളതി
ലും ചിലെടത്ത ചെല്ലെണമെന്ന സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു എന്ന
അറിഞ്ഞു കൊൾക- പിത്തം കൊണ്ടുള്ളതിൽ വിശേഷിച്ചും
തിക്തകംനെയ്യും ഓജോവൃദ്ധിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതുമായ ഐഷ

ധർമ്മം കൊണ്ടു കാച്ചിയ ജീവനിയമനെ നെയ്യും സൂത്രസ്ഥാനത്തിങ്കൾ സ്നേഹപാന വിധിയിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന യമകസ്നേഹവും സ്നേഹത്തിങ്കലും വ്യഞ്ജനത്തിങ്കലും തന്നത്തക്കതായിയും മധുരസത്തൊടു കൂടിയതുകൂടായിയും ലഘുഗുണങ്ങളായിയും ഇരിക്കുന്ന അന്നപാനങ്ങളും നല്ലതുകൂടാകുന്നു-

അ. വിദ്യേതസിരായമൊക്കും ചരൂപും മെല്ലാമിഷ്ടസ്യ വാ നിവാരണായയൈവേമമുച്യതേമതിവിദമാൽ ||

അനപയം — യമൊക്കും-സിരം-വിദ്യേത- ച- മെല്ലാമിഷ്ടസ്യ-രൂപം-നിവാരണായയൈ-വാ-എവം-മതിവിദമാൽ മൂച്യതേ-

അനപയം—യമൊക്കെയായിരിക്കുന്ന സിരയെ വെധിക്കുകയോ മെല്ലാമിഷ്ടംകൊണ്ടു രൂപമായിരിക്കുന്നവനെ നിവാരണത്തിങ്കൽ ശയിപ്പിക്കുകയോ വെണം. രംവണ്ണമായാൽ മതിവിദമതികൽ നിന്ന മൊചിക്കപ്പെടുന്നു.

യമൊക്കും=യഥാപ്രകാരം ഉൾക്കാ- ഉൾക്കാ=പരകപ്പെട്ടത-സിരം=രേവ- വെധിക്ക=മുറിക്കുക- മെല്ലാമിഷ്ടം=മെളുരുമാംസം (മെല്ലിനെ വധിപ്പിക്കുന്ന മാംസം) രൂപം=രൂപിയെ പ്രാപിച്ചവൻ) രൂപം=അലംഭാവം- (മതിയുന്ന തൊന്നുക) നിവാരണം=വാതത്തൊടു കൂടാത്തത- വാരം=വായു- ശയിപ്പിക്ക=കിടത്തുക- മതിവിദം=മെധിദം- (ഉന്മാദരോഗം)മൊചിക്ക=വിടുക-

സാരം—സൂത്രസ്ഥാനത്തിങ്കൽ ഉന്മാദരോഗത്തിങ്കൽ വെണ്ടതായ മാറത്തും വാതകണ്ണികയും നെറ്റിയിടെയും ഉള്ള അരമ്പമുറിക്കുകയും മെല്ലിനെ വധിപ്പിക്കുന്നതുകൂടായതുകൂടെ മാംസം ഭക്ഷിച്ച രൂപിപന്നിരിക്കുന്ന രോഗിയെ കാരാരില്ലാത്ത സ്ഥലത്ത കിടത്തുകയുംവെണം. ഈവണ്ണ ചെയാൽ ഉന്മാദം ശമിക്കും -

൪൭. പ്രക്ഷിപ്തസലിലെകൃപേശാഷയൈചാബുഭക്ഷയാ | ആശ്വാസയൈസുഹൃത്തംവാചാക്രൈശ്ചാർത്ഥസംയുതൈഃ ||

അനപയം—അസലിലെ-കൃപ- പ്രക്ഷിപ്ത- ബുദ്ധിയോ-ശൊഷയൈ-വാ-സുഹൃത്- തം-ധർമ്മസംയുതൈഃ-വാക്രൈഃ ആശ്വാസയൈ-വാ-

അനപയം—അസലിലമായിരിക്കുന്ന കൃപത്തിങ്കൽ പ്രക്ഷിപിച്ചിട്ട ബുദ്ധിക്കൊണ്ടു ശൊഷിപ്പിക്കുകയുംവെണം-സുഹൃത്ത അവനെ ധർമ്മസംയുതങ്ങളായിരിക്കുന്ന വാക്യങ്ങൾ കൊണ്ടു ആശ്വസിപ്പിക്കുകയും വെണം.

പരിഭാഷാ—അസലിലം=സലിലത്തെടുത്തുത്തത- സലി
ലം=ജലം-കൃഷ്ണ-കിഷ്ണ-പ്രകീർത്തിക്ക=രജ്ജിവിടുക-ബുദ്ധി=
ഭജിപ്പാനായികൊണ്ടുള്ള ഇഹം-ഭജിക്ക=ഭജിക്ക- ഇഹം=ആ
ഗ്രഹം- ശോഷിപ്പിക്ക=കൃശനാക്കുക- സൂയുത=മെന്യ- ആവ
നം=ഉന്മാദമൊഗി- ധർമ്മസംയുതങ്ങൾ=ധർമ്മമുള്ളൊടുട്ടി
യവ- ധർമ്മങ്ങൾ=ധർമ്മം. അർത്ഥം- വാക്യങ്ങൾ= വചന
ങ്ങൾ- ആശ്വസിപ്പിക്കുക= സമാധാനമാക്കുക-

സാരം—വെളുതമിപ്പാത്ത പൊട്ടകിണറിൽ തള്ളിവീട്ടി പ
ട്ടിണിയിട്ട കൃശനാക്കുകയും മെന്യകൾ ധർമ്മമുള്ളൊടുട്ടിയ
വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു ആവനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുകയും വെണം.

രവ്യ. (ബ്രൂയാർഷ്ടവിനാശംവാദംവെള്ളത്താനിവാർ വെഡം
സർപ്പത്തെലാക്കുന്ന സൂയുതത്താനമാതപെ.)

രത്നം. കപികുലപാഥവാദമെല്ലാജ്ഞാതമജ്ഞാതമെല്ലാശരത്
കരാദിസ്യാപയിതപാവാബദ്ധശ്വേദവിനാശിപെത

അനപയം—ഇഷ്ടവിനാശം- ബ്രൂയാർ-വാ-അതുതാനി- ഭ
വെൽ-വ്യ-സർപ്പത്തെലാക്കും- വെഡം- ആതപെ- ഉത്താ
നം-സൂയം-ച-കപികുല-അപവാ-തമെല്ലം- ലോഹത്തെല
ജ്ഞാതമെല്ലാ-സൂയം-വെഡം-കരാദിം-സർപ്പയിതപാ- ശ്വേദ- വി
നാശിപെത-വാ-

അനപയം—ഇഷ്ടവിനാശത്തെ ബ്രൂവിക്കുകയും അ
തുതപെൽ മർദ്ദിക്കുകയും വെണം- സർപ്പത്തെലാക്കുന്നായി
യും വെഡനായിയും ആതപത്തിൽ ഉത്താനനാക്കി സൂയനാ
യിയും ഉൾക്കുന്നവനെ കപികുല കൊണ്ടും എന്നിയെ തപുങ്ങ
ളായിരിക്കുന്ന ലോഹത്തെലജ്ഞാതമെല്ലാ കൊണ്ടും സൂരിക്കേണം.
വെഡനയിരിക്കുന്നവനെ കരകൾകൊണ്ടു തുഡിച്ചിട്ട ശ്വേ
ദത്തിൽ നിക്ഷേപിക്കുകയും വെണം.

പരിഭാഷാ—ഇഷ്ടവിനാശം=ഇഷ്ടനാശത്തെ വിനാശം- ഇ
ഷ്ടനാശം=പത്രൻതുടങ്ങിയുള്ളവൻ- വിനാശം=മരണം-ബ്രൂവിക്ക്=
പറയുക- അതുതപങ്ങൾ=ആത്മയുഗ്മം- മർദ്ദിക്ക=കുട്ടുക- സർ
പ്പത്തെലാക്കും=സർപ്പത്തെലത്താൽഅക്കൻ- സർപ്പത്തെലം=
കടുക്കെണ്ണ-അക്കൻ=സിക്കൻ- (നനെക്കപ്പെട്ടവനെസാരം)
വെഡൻ=വെഡിക്കപ്പെട്ടവൻ- വെഡിക്ക=കെട്ടുക- ആതപം=
വെയില- ഉത്താനം=മലനം- സൂയൻ=സൂരിക്കപ്പെട്ടവൻ-
സൂരിക്ക=വെക്കുക-കപികുലം=നായ്ക്കരനെ- തപുങ്ങൾ= തപി
പ്പിക്കപ്പെട്ടവ- തപിപ്പിക്ക= ചൂടുള്ളതാക്കിയെടു-ലോഹത്തെല

ജലങ്ങൾ=ഖോരങ്ങളും തൈലങ്ങളും ജലങ്ങളും- ഖോരങ്ങൾ=ഗുരുവുകൾ- തൈലങ്ങൾ=എണ്ണകൾ- സ്പർശിക്ക=തൊടുക- വെഡൻ=ബെഡിക്കപ്പെട്ടവൻ- ബെഡിക്ക=കെട്ടുക- കശകൾ=ചമ്മട്ടികൾ- തുഡിക്ക=അടിക്കുക- ശപത്ര=ചൊട്ടക്കിണറ-നികെപ്പിക്ക=സ്ഥാപിക്ക-

സാരം— പുത്രൻ മുതലായവരമരിച്ചു എന്നു പറയുകയും ആ ശബ്ദഭൂതങ്ങളായ ഇന്ദ്രജാലാദികളെ കാണിക്കുകയും കടുക്കിത്തൊടുന്ന മെൽപുരട്ടി കെട്ടിവെയിലത്തമലത്തിരിക്കിടത്തി നന്നുരണപ്പെട്ടിവിതറുകയൊടുങ്ങിയിരിക്കുന്ന എണ്ണ. വെള്ളം ഇതുകൾ മെൽപകരുകയൊ ഇരിമ്പപ്പഴിച്ചുവെക്കുകയൊ വെണം- കെട്ടിവരിഞ്ഞിരിക്കുന്നവനെകുതിരയെ അടിക്കുന്ന പടികൊണ്ട അടിച്ചിട്ട ചൊട്ടക്കിണറിൽ തളിവിടുകയും വെണം.

൫൦. അഥവാ വീരശത്രുശ്ശജനസന്തമസെഗ്രഹേ സപ്തേ ബ്രഹ്മതദം ക്ഷേണമേനൈസ്സപി ക്ഷേണമേ ജന്മതഃ ||

൫൧. അഥവാ രാജപുരുഷഃ ബഹിന്നീതപാസുസംയതഃ | ഭായയേയുവ്യധേനൈനം തജ്ജയന്തോ വ്രഹ്മജനയാ ||

അനപയം— അഥവാ- വീരശത്രുശ്ശജന-സന്തമസെ-ഗ്രഹേ-വീനിക്കിപെൽ ഉ ബ്രഹ്മതദം ക്ഷേണ-സപ്തേണ-മേനൈ-സി-ക്ഷേ-ഗ്രഹേ-ജ-മ-തം- ഭായയേയു-അഥവാ- രാജപുരുഷഃ-വ്രഹ്മജനയാ-സുസംയതം- എന്ന-ബഹി-നീതപാ-തജ്ജയന്തഃ-വധേന-ഭായയേയു-

അനപയാത്ഥം— എന്നിയെ വീരശത്രുശ്ശജനമായി സന്തമസമായിരിക്കുന്ന ഗ്രഹത്തിങ്കൽ നിക്ഷേപിക്കണം- ഉല്പതമം ക്ഷേണായിരിക്കുന്ന സപ്തത്തെക്കൊണ്ടോ മേനങ്ങളായിരിക്കുന്ന സിംഹങ്ങളെക്കൊണ്ടോ ഗ്രഹങ്ങളെക്കൊണ്ടോ അവനെ ഭയത്തെ ചെയ്യണം. എന്നിയെ രാജപുരുഷന്മാർ വ്രഹ്മജനമേതുവായിട്ട സുസംയതനായിരിക്കുന്ന ഇവനെ ബഹിന്നീതത്തിങ്കൽ നയിച്ചിട്ട തജ്ജയത്തുകഴിയിട്ട വധംകൊണ്ട ഭയത്തെ ചെയ്യണം.

പരിഭാഷാ— വീരശത്രുശ്ശജനം=വീരങ്ങളായിരിക്കുന്ന ശത്രുശ്ശജനങ്ങളോടുകൂടിയത- വീരങ്ങൾ=നഷ്ടങ്ങൾ- ശത്രുശ്ശജനങ്ങൾ=ശത്രുവും അശ്ശവും ജനവും- ശത്രു=ആയുധം. അശ്ശം=കുഴി- സന്തമസം=എറവും ഉള്ളതമസം- തമസം=ഇരുട്ട-ഗ്രഹം=ഭവനം- നിക്ഷേപിക്ക=സ്ഥാപിക്ക- ഉല്പതമം ക്ഷേണം ഉല്പതമായിരിക്കുന്ന ക്ഷേണത്തോടുകൂടിയത- ഉല്പതം=ഉദ്ധരിക്കപ്പെട്ടത- ഉദ്ധരിക്ക=ഉദ്ധാനം ചെയ്യ- (പറിക്കുക) മം ക്ഷേണം=പല്ല- മന്ത

ജാലം=സുരീക്ഷിതജാലം- (വെണ്ടതുപൊലെ പഠിപ്പിച്ചശീലംവരത്തിയിരിക്കുന്നവ എന്നസാരം) ഗജജാലം=വാരണജാലം- (ആനകൾ) ആവൻ=ഉന്മാദരോഗീ- ഭയം=പെടി- രാജപുരുഷന്മാർ=രാജഭടന്മാർ- നൃപാജ്ഞാ=നൃപന്റെആജ്ഞ- നൃപൻ=രാജാവ- ആജ്ഞാ=കല്പന- സുസംയതൻ=വഴിപൊലെസംയതൻ- സംയതൻ=ബദ്ധൻ- (കെട്ടപ്പെട്ടവൻ) ഇവൻ=ഉന്മാദരോഗീ- ബലിഭ്രംശം=പരം- നയിക്കു=പ്രാപിപ്പിക്ക- തജ്ജ്വലത്തുകൾ=ഭസ്സായതുകൾ- (ഇച്ഛമല്ലാത്തവക്കിനെപറഞ്ഞിയിട്ടുനവരെന്നസാരം)- വധം=നിഗ്രഹം-

സാരം—ആയുധം, കല്പം, ജനം ഇതുകൾ ഇല്ലാത്തതും വളരെ ഇരട്ടത്തും ആയ ഒരുഗൃഹത്തിൽ താമസിപ്പിക്കേണം. അല്ലെങ്കിൽ വിഷമില്ലാതിരിപ്പാനായിക്കൊണ്ടു പല്ലുപറിച്ചിരിക്കുന്ന പാമ്പിനെക്കൊണ്ടോ വഴിപൊലെ അപ്രസിപ്പിച്ച ശീലംവരത്തി പറഞ്ഞതുപൊലെ കെൾക്കുന്നതായ സിംഹത്തെക്കൊണ്ടോ ആനയെക്കൊണ്ടോ ഇല്ലാൾ കടിപ്പിക്കും ഇല്ലാൾ ഭക്ഷിപ്പിക്കും ഇല്ലാൾ കുത്തിക്കും എന്നപറഞ്ഞു പെടിപ്പിക്കേണം. എന്നിങ്ങനെയൊരുന്മാർ രാജാവിന്റെ കല്പനയെതുവായിട്ടു വഴിപൊലെകെട്ടിവധസ്ഥാനത്തിൽക്കൊണ്ടുവന്നിട്ടു നീ ഇന്നൊക്കും ചെയ്തിരിക്കുന്നുആതുകൊണ്ടു നിന്നെ ഇല്ലാൾവധിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ളവയെക്കൊണ്ടു പെടിപ്പിക്കേണം-

ഭൂമി. മേഘഭൂമിയെല്ലാവിധംപ്രാണഭയംമതം തെന്നയാതിസമംതസ്യസമുതൊവിപ്ലവംമനഃ||

അനപയം— മേഘഭൂമിയെല്ലാം-പ്രാണഭയം-പരം-മതം-മി-തെന്ന-തസ്യ-സമുതം-വിപ്ലവം-മനഃ-ശമം-യാതി-

അനപയാതം— മേഘഭൂമിയെക്കുളിർന്ന പ്രാണഭയം പരമെന്നമതമാകുന്നു എന്നത യാതൊന്ന ആത മെതുവായിട്ടു ആതുകൊണ്ടു അവന്റെ സ്വപ്രകാരമെന്ന വിപ്ലവമായിരിക്കുന്ന മനസ്സു ശമത്തെ യാനം ചെയ്യുന്നു-

പരിഭാഷാ— മേഘഭൂമിയെക്കുൾ=മേഘവിഷയത്തെക്കുറിക്കുന്ന ഭൂമിയെക്കുൾ- മേഘവിഷയം=മേഘവിഷയമായിട്ടുള്ളത- മേഘം=ശരീരം- വിഷയം=കാരണം- ഭൂമിയെക്കുൾ=ഭൂമിയും ഭൂമിയും- പ്രാണഭയം=പ്രാണവിഷയമായിരിക്കുന്ന ഭയം- പ്രാണവിഷയം=പ്രാണവിഷയമായിട്ടുള്ളത- പ്രാണൻ=പ്രാണവായു- പരം=ശ്രേഷ്ഠം- മതം=ഉക്തം- അതം=ഭയം- അവൻ=ഉന്മാദരോഗീ- വിപ്ലവം=ചാടിയത- ശമം=സ്വപഥത- നയിക്കു=പ്രാ

പിന്നെ-

സാരം— ശരീരം നിമിത്തമായ ഭുജനഭയംകൊണ്ടു പ്രാണൻ നിമിത്തമായ ഭയമാകുന്നുവല്ലോയെന്നു തിട്ടം. അതായതു വായിട്ടു പെടിപ്പിക്കുമെന്നു വായിട്ടു ഉന്മാദരോഗിയുടെ അവിടവിടെ സഞ്ചരിക്കുന്ന മനസ്സ് സ്ഥിരമായ പ്രാപിക്കും.

൫൩. സിദ്ധാക്രിയാപ്രയോജ്യം ദൈശകലാഭ്യപെക്ഷയാ ഇഷ്ടവ്യപിനാശാത്മനോ യസ്യോപമനൃതേ ||

൫൪. തസ്യ തത്സമപ്രാപ്തിസാന്തപാശാസൈഃ പ്രസാദയേത് | കാമശൈകഭയക്രോധമഹേഷ്ക്യോലോഭസംഭവോൻ ||

൫൫. പരസ്സരപ്രതിപദൈവരഭിരവശമനയേത് | ഭൂതാനുബന്ധമീക്ഷതപ്രാപ്തവിംഗാധികാതൃതിം ||

൫൬. യദ്യന്മാദൈതര്യം കല്പാത്ഭൂതനിമിഷമന്യേതം | ബലിം ച ദുഷ്ടാപചലം യാവകം സകുപിംസിതം ||

൫൭. സ്തിശ്ച മധുരമാഹാരം തസ്യ ലാഭ്യമിരൊക്ഷിതം | പകപാമകാനിമാസാനി സുര്യമൈരയമാസവം ||

൫൮. അതിമുക്തസ്യ പക്ഷാണി ജാത്വാ സ്മഹ പരസ്യ ച | ചതുഷ്ഠം ഗവം തീർത്ഥം നദീനം സംഗമേഷു ച ||

അനന്തരം— സിദ്ധാ- ഇതം- ക്രിയാ- ദൈശകലാഭ്യപെക്ഷയാ പ്രയോജ്യം- യസ്യ- മനഃ- ത- ഇഷ്ടവ്യപിനാശാത്- ഉപമനൃതേ- തസ്യ- തത്സമപ്രാപ്തിസാന്തപാശാസൈഃ- പ്രസാദയേത്- കാമശൈകഭയക്രോധമഹേഷ്ക്യോലോഭസംഭവോൻ- പരസ്സരപ്രതിപദൈവരഭി- എഭിഃ- എവ- ശമം- നയേത്- ഉന്മാദൈ- പ്രാപ്തവിംഗാധികാതൃതിം- ഭൂതാനുബന്ധം- രം- ക്ഷേത- യദീ- തര്യം- ഭൂതനിമിഷം- മന്യേതം- കല്പം- ചതുഷ്ഠം- ഗവം- തീർത്ഥം- നദീനം- സംഗമേഷു- ച- പലവം- യാവകം- സകുപിംസിതം- സ്തിശ്ച- മധുരം- ഭയഹാരം- രം- യിരൊക്ഷിതം- തസ്യ ലാഭം- പകപാമകാനി- മാസാനി സുര്യം- മൈരയം- ഭൂതസവം- അതിമുക്തസ്യ- ജാത്വാ- സ്മഹ പരസ്യ- ച- പക്ഷാണി- ബലിം- ദുഷ്ടാ- ച-

അനന്തരം— സിദ്ധായായിരിക്കുന്നതും ക്രിയാദൈശകലാഭ്യപെക്ഷകൊണ്ടു പ്രയോജ്യമാകുന്നു. യാവന്നെത്തന്നെൻതന്നെ നന്നാക്കട്ടെ ഇഷ്ടവ്യപിനാശം മൈതവായിട്ടു ഉപമനിക്കുന്നു. അവന്നു തത്സമപ്രാപ്തിസാന്തപാശാസംഭവംകൊണ്ടു പ്രസാദിപ്പിക്കണം. കാമശൈകഭയക്രോധമഹേഷ്ക്യോലോഭസംഭവംകൊണ്ടു പരസ്സരപ്രതിപദൈവരഭിയിരിക്കുന്ന ഇതുകൾകൊ

ഏകതന്നെ ശമത്തെ നയിക്കുന്നു- ഉന്മാദത്തിനകൽ പ്രൊക്കു ലിംഗാധി കാകൃതിയായിരിക്കുന്ന ഭൂതാണുബന്ധത്തെ ഹംക്ഷിക്കും ഏകിൽ അതു ഹൈതുവായിട്ട ഭൂതനിമിഷ്ടമായിരിക്കുന്ന ഔഷധത്തെ ചെച്ചെണ്ണം- ചതുഷ്ഠിപത്തികളൊ ഗോക്കളുടെ തീർത്ഥത്തിങ്കലും നദികളുടെ സംഗമങ്ങളിലും വെച്ചു പലലത്തെയും യാവകത്തെയും സകുപിണ്ഡികയെയും സ്തിരമായി മധുരമായിരിക്കുന്ന ഭൂതഹാരത്തെയും രുധിരൊക്ഷിതങ്ങളായിരിക്കുന്ന തന്മൂലങ്ങളെയും പകുപാമകങ്ങളായിരിക്കുന്ന മാംസങ്ങളെയും സുരയെയും മൈരെയുമായിരിക്കുന്ന ഭൂതസുവത്തെയും അതിമകുന്തതിന്റെയും ജാതിയുടെയും സമചരത്തിന്റെയും പുഷ്പങ്ങളെയും ബലിയായിട്ട ഭാനംചെയ്യണം-

പരീഭാഷാ- സിദ്ധാ=പ്രസിദ്ധാ- ക്രിയാ=ചികിത്സാ-ഭേദശകാലാദ്യപെക്ഷാ=ഭേദശകാലാദികളുടെ അപെക്ഷ- മേശകാലാദികൾ=ഭേദശകാലങ്ങൾ തുടങ്ങിയുള്ളവ- മേശകാലങ്ങൾ=ഭേദവും കാലവും- മേശം=ജാംഗലാദി- കാലം=വർഷാദി- അപെക്ഷ=ആശ്രയം- പ്രയൊക്ത്വാ=പ്രയൊജിക്കപ്പെടവാനായൊഗ്- പ്രയൊജിക്കപ്പെടുക- ഇഷ്ടദ്രവ്യവിനാശം=ഇഷ്ടദ്രവ്യത്തിന്റെ വിനാശം- ഇഷ്ടദ്രവ്യം=ഇഷ്ടവസ്തു- വിനാശം=നാശം- ഉപഹനിനിക്കു=വികാരത്തെ പ്രാപിക്കു- തത്സമുദ്രപ്രാപ്തിസാന്തപാശപാസങ്ങൾ=തത്സമുദ്രപ്രാപ്തിയും സാന്തപവും ആശപാസവും- തത്സമുദ്രപ്രാപ്തി=തത്സമുദ്രത്തിന്റെ പ്രാപ്തി- തത്സമുദ്രം=അതിനെ ടസമുദ്രം- അത=നഷ്ടദ്രവ്യം- സമുദ്രം=തുല്യം- പ്രാപ്തി=പ്രാപിപ്പിക്കുക-സാന്തപം=സാന്തപവാക്കു- ആശപാസം=ആശപാസവാക്കു- പ്രസാദിപ്പിക്കു=സന്തോഷിപ്പിക്കുക- കാമശൈകഭയക്രോധ ഹിംഷ്യാപ്രാപ്തോഭാസം=കാമശൈകഭയക്രോധ ഹിംഷ്യാപ്രാപ്തോഭാസങ്ങൾ=കാമവും ശൈകവും ഭയവും ക്രോധവും- ഹിംഷ്വം=ഹിംഷ്വയും പ്രാപ്തം=കാമം ആഗ്രഹം- ശൈകം=ഭയം- ഭയം=പെടി- ക്രോധം=കൊപം- ഹിംഷം=സന്തോഷം- ഹിംഷ്യാ=ഇഷ്ടമല്ലാത്തതിനെ കാരണമായി ഉണ്ടാവുന്ന സഹിക്കു വയ്പ്പും- പ്രാപ്തം=പ്രാപ്തി- പരസ്പരപ്രതിഭാസങ്ങൾ=അന്യോന്യപ്രതിപക്ഷങ്ങൾ- പ്രതിപക്ഷങ്ങൾ=ശത്രുക്കൾ- ശമം=ശമനം- നയിക്കു=പ്രാപിപ്പിക്കു- ഉന്മാദം=ഉന്മാദരോഗം- പ്രൊക്കുലിംഗാധി കാകൃതി=പ്രൊക്കുലിംഗങ്ങളിൽനിന്നു രുധികയായിരിക്കുന്ന ഭൂതകൃതിയൊടു കൂടിയത- പ്രൊക്കുലിംഗങ്ങൾ=പ്രൊക്കുലിംഗങ്ങളായിരി

കുന്ന ലിംഗങ്ങൾ- പ്രൊക്കങ്ങൾ=പറക്കപ്പെട്ടവ- ലിംഗങ്ങൾ= ലക്ഷണങ്ങൾ- ആദ്യകൃതി=ലക്ഷണം- ഭൂതാനുബന്ധം=ഭൂതങ്ങളുടെ അനുബന്ധം- ഭൂതങ്ങൾ=ഭവഭാനവാദിഗ്രന്ഥങ്ങൾ- അനുബന്ധം=അനുഷ്ഠാനം- ഭൂതനിർദ്ദിഷ്ടം=ഭൂതത്തിനകൽനിർദ്ദിഷ്ടം- ഭൂതം=ഭൂതപ്രതിഷ്ഠയം- നിർദ്ദിഷ്ടം=പറക്കപ്പെട്ടത- ആദ്യകൃതി=ചി കിരീടിതം- ചതുർത്ഥം=നാലാമത്തെപദം- ഗോപാലന്റെ കീർത്തി=പരമേശ്വരനാകട്ടെ- നദികൾ=പുഴകൾ- സംഗമം=ചെ ല്ല- (പുഴകൾ കൂടുന്നതിനെ) പലലം=മുഖംപൊടി- യാവകം=യ വച്ചൊര- സകുലപിണ്ഡികാ=രചിച്ചുണ്ട- സ്തിരം=സ്നേഹത്തെ ടകൂടിയത- മധുരം=മധുരവ്യഞ്ജനാടകൂടിയത- ആധാരം=അ ന്നം- രചിക്കപ്പെട്ടതങ്ങൾ=രചിക്കത്തക്ക ഉക്ഷിതങ്ങൾ- രചി രം=രചന- ഉക്ഷിതങ്ങൾ=സിക്കങ്ങൾ (നന്നെക്കപ്പെട്ടവ) ത സ്സേവകൾ=അരികൾ- പകപാമകങ്ങൾ=പകപണ്ടായിരുന്ന ആ മകങ്ങളായിരുന്ന. ഇരിക്കുന്നവ- പകപങ്ങൾ=പകിച്ചവ- പചി ക്കുവെവിക- ആമകങ്ങൾ=പച്ചകൾ- സുരം=മദ്യം- മൈരയ മായിരിക്കുന്നആസവാ=മദ്യവിരോധം- അരിമകൾ=കുരുക്കു ത്തിമല്ല- ജാതി=പിച്ചകം- സമചരം=കരിക്കുറഞ്ഞി- പുഷ്പ ങ്കൾ=കുസുമങ്ങൾ- വെളി=പൂജാ- ഭാനം=ചെമ്പ്=കൊടുക്കുക-

സാരം— പ്രസിദ്ധമായിരിക്കുന്ന ുറ ചികിത്സയെ ജാ ഗലാഭിദേശത്തെയും വഷാദികാലത്തെയും ഭൂഷാദികളെയും അ നുസരിച്ചു ചെയ്യേണം- എന്തൊരു പുരുഷന്റെ മനസ്സ്, ഭവം, ഭാഷാ മുതലായവകളുടെ നാശം ഹേതുവായിട്ടു ഭവത്തെ ടകൂടിയ തായിരിക്കുന്നു- അവനെ നശിച്ചു ഭവത്തെ ടകൂടിയതുപോലെ ഭ വ്വംകൊണ്ടു ഭവ ഭാഷാമൊട്ടു തുല്യമായ ഭാഷയെ കൊണ്ടു സാ ന്തപവാക്കുകൊണ്ടു ആശ്വാസവാക്കുകളെ കൊണ്ടു ഭവത്തെ വി ങ്കുന്നു- വിഷയങ്ങളിൽ രാധികമായ താല്പര്യമുണ്ടാകുമെ തുവായിട്ടു വ്യസനം ഹേതുവായിട്ടു ഭയം ഹേതുവായിട്ടു കോ പം ഹേതുവായിട്ടു തനിക്കു ഇഷ്ടമല്ലാത്ത വസ്തുവിനെ കാ ണുകകൊണ്ടുണ്ടായ സമീപാൻ വയ്യാൽ ഹേതുവായിട്ടു ധന ത്തെ കൊടുക്കുന്നത സമീകാൻ പാടുള്ളതല്ലാത്തതാക ഹേതുവാ യിട്ടു ഉണ്ടാകുന്ന ഉന്മാദങ്ങളെ അന്യോന്യം ശത്രുക്കളായിരി ക്കുന്ന കാമദികളെ കൊണ്ടു തന്നെ ശമിപ്പിക്കണം- കാമംകൊ ണ്ടുണ്ടായ ഉന്മാദത്തെ കാമത്തിന്നു വിരോധിയായ കൊപംകൊ ണ്ടു ഭയംകൊണ്ടു ഭയക്രോധങ്ങൾകൊണ്ടുണ്ടായ ഉന്മാദത്തെ കാമംകൊണ്ടു ജയിക്കണം- ഇതു പൊലെ തന്നെ ശത്രുക്കളെ

മെയും ജയിക്കണമെന്നാകുന്നുമെന് പഠഞ്ഞതിന്ന താല്പര്യമെന്ന അറിഞ്ഞുകൊൾക- സന്നിപാതം കൊണ്ടുള്ള ഉന്മാദവും വിഷംകൊണ്ടുള്ള ഉന്മാദവും അസാധ്യമാകയാൽ ചികിത്സ പഠഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നും അറിഞ്ഞുകൊൾക. ഉന്മാദരോഗത്തിൽ ഭരതരവിധം പഠത്തിരിക്കുന്ന ഉന്മാദത്തിന്റെ ലക്ഷണത്തിൽ നിന്ന അധികമായ ലക്ഷണത്തെപ്പോലെയുള്ള കൂടിയ ഭൂതഗ്രഹങ്ങളുടെ ബാധയുണ്ടെന്നഅറിഞ്ഞു- ഭൂതഗ്രഹബാധയുണ്ടെന്ന അറിഞ്ഞാൽ ഭൂതപ്രതിഷേധത്തിൽ പഠഞ്ഞചികിത്സയെയും ചെയ്യുന്നു- നാൽക്കോൽ പെരുവഴിയിൽവെച്ചോ പശുക്കളിറങ്ങുന്നകടവിൽവെച്ചോ രണ്ടു പുഴകൾ വന്ന ചെരുന്ന ദിക്കിൽ വെച്ചോ എൽപൊടിയും യവച്ചെറ, തവിട്ടുണ്ട, നെയ്യ മുതലായ സ്പർശത്തോടൊ ശക്തമുതലായ മധുര ദ്രവ്യത്തോടൊ കൂടിയ അന്നം ഭക്ഷണത്തിൽ മൂക്കിയ അരി, പാൽ, പൈരളം പച്ചയ്യ, ഭരത മാംസവും മദ്യവിശേഷങ്ങൾ കരകുത്തി മുല്ലപ്പൂവും ചിട്ടകുപ്പുവും കരിങ്കുറുത്തിപ്പൂവും ഇതുകൾകൊണ്ടു പുജയെയും കൊടുക്കണം.

ഭൂത- നിവൃത്താമിഷമദ്യോഽധിതാശീപ്രയതശ്ശുചിഃ നിജാഗന്തുഭിഃ- ഉന്മാദമൈസ്സതപവാൻസയുജ്ഞതഃ ||

അപവാൻ- യഃ- നിവൃത്താമിഷമദ്യഃ- ഹിതാശീ- പ്രയതഃ- ശുചിഃ- സതപവാൻ- ഭവതി- സഃ- നിജാഗന്തുഭിഃ- ഉന്മാദമൈഃ- ന- യുജ്ഞതഃ-

അപവാൻ- യാവന്നൊരുത്തൻ നിവൃത്താമിഷ മദ്യം ധി ഹിതാശിയാ ധി പ്രയതനാ ധി ശുചിയാ ധി സതപവാനാ ധി ഭവിക്കുന്നു അവൻ നിജാഗന്തു കളായിരിക്കുന്ന ഉന്മാദങ്ങളോട യൊജിക്കുന്നില്ലാ-

പരിഭാഷ- യാവന്നൊരുത്തൻ=യാതൊരുപക്ഷൻ- നിവൃത്താമിഷമദ്യൻ=നിവൃത്തങ്ങളായ ഭിക്കുന്ന ആമിഷ മദ്യങ്ങളോടുകൂടിയവൻ- നിവൃത്തങ്ങൾ=നിവൃത്തിച്ചവ- നിവൃത്തിക്കു=വെർപെടുക- ആമിഷമദ്യങ്ങൾ=ആമിഷവും മദ്യവും- ആമിഷം മാംസം- ഹിതാശീ=ഹിതത്തെ അശിക്കുന്നവൻ- ഹിരഃ=പരമം- അശിക്കു=ക്ഷിക്ക- പ്രയതൻ= ക്ഷമയോടുകൂടിയവൻ- ശുചി=ശുദ്ധൻ- സതപവാൻ=സതപരനായ കൂടിയവൻ- സതപം=ദൈവം- നിജാഗന്തുക്കൾ=നിജങ്ങളായ, യും ആഗന്തു കളായിയും ഇരിക്കുന്നവ- നിജങ്ങൾ=വാതാഭിമോക്ഷങ്ങൾ കൊണ്ടു ഉണ്ടായവ- ആഗന്തുക്കൾ=ഭൂതഗ്രഹബാധ കൊണ്ടു ഉണ്ടായവ- ഉന്മാദങ്ങൾ=ഉന്മാദരോഗങ്ങൾ- യൊജിക്കു=ചെരുക-

സാരം— എതൊരു പുരുഷൻ മദ്യമാംസങ്ങളിൽ നിന്ന നീ വൃത്തിക്കുകയും പത്മ്യമായ അന്നത്തെ ഭക്ഷിക്കുകയും ക്ഷമയോടു കൂടിയിരിക്കുകയും ശരീരത്തിന്നും മനസ്സിന്നും ശുദ്ധിയോടു കൂടിയിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതോടു കൂടിയിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു— ആ പുരുഷൻ വാതാദി ദോഷങ്ങൾ ഹേതുവായിട്ടും ഭൂതഗ്രഹം ഹേതുവായിട്ടും ഉള്ള ഉന്മാദങ്ങളോട് ചെരുന്നില്ലാ-

നാ- ഇന്ദ്രിയംപ്രസന്നതപഃബുദ്ധ്യാത്മമനസാംതഥാ | ധാതുനാപ്രകൃതിസ്ഥതപഃവിഗതൊന്മാദലക്ഷണം ||

അനപചയം—ഇന്ദ്രിയംപ്രസന്നതപഃബുദ്ധ്യാത്മമനസാം- പ്രസന്നതപഃ-ധാതുനാപ്രകൃതിസ്ഥതപഃ-വിഗതൊന്മാദലക്ഷണം-

അനപചയം—ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കും അപ്രകാരം ബുദ്ധ്യാത്മ മനസ്സുകൾക്കും പ്രസന്നതപഃ ധാതുക്കൾക്കും പ്രകൃതിസ്ഥതപഃ വിഗതൊന്മാദ ലക്ഷണമായി ഭവിക്കുന്നു.

പരിഭാഷാ—ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ-കണ്ണുതടങ്ങിയുള്ളവ-ബുദ്ധ്യാത്മ മനസ്സുകൾ=ബുദ്ധിയും ആത്മാവും മനസ്സും- പ്രസന്നതപഃ=പ്രസന്നമാവു എന്നുള്ളത- പ്രസന്നം=നിമ്നലം-ധാതുക്കൾ=രസാദിസപ്തധാതുക്കൾ- പ്രകൃതിസ്ഥതപഃ=പ്രകൃതിസ്ഥമാവു എന്നുള്ളത- പ്രകൃതിസ്ഥം=പ്രകൃതിയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത- പ്രകൃതി=സ്വസ്ഥാനം- സ്ഥിതിചെയ്യു=നിൽക്കുക- വിഗതൊന്മാദ ലക്ഷണം=വിഗതൊന്മാദത്തിന്റെ ലക്ഷണം- വിഗതൊന്മാദം=വിഗതമായിരിക്കുന്ന ഉന്മാദം- വിഗതം=നഷ്ടം- ഉന്മാദം=ഉന്മാദരോഗം-

സാരം—കണ്ണുതടങ്ങിയ പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾക്കും അവരവരുടെ പ്രവൃത്തിയെ ചെയ്യാൻ സാമത്ഥ്യമുണ്ടായിരിക്കുകയും ബുദ്ധിക്കു പരമാത്മജ്ഞാനമുണ്ടാകയും മനസ്സിന്നു കഴിഞ്ഞതിന്റെ ഓർമ്മ ഉണ്ടാകയും ആത്മാവിന്നു ആനന്ദാനുഭവമുണ്ടാകയും രസാദിധാതുക്കൾ പൃഥ്വിക്ഷയങ്ങളോടുകൂടാതെ അവരവരുടെ സ്ഥാനത്തു നിൽക്കുകയും ചെയ്യാൻ ഉന്മാദരോഗം ശമിച്ചു എന്ന അറിവുണ്ടം-

ഇതി വാഗ്ദാസോപനാമകരാമാനന്ദനാഥപണ്ഡിതപരശു വെന്റുരുതേ അഷ്ടാംഗഹൃദയപ്രാപ്താനെ സാരാത്മമപിണാ പ്രാപ്താനെ ബാലോപചരണീയെ ഷഷ്ഠാദ്ധ്യായം

അഷ്ടാംഗാദയം ബാലോപചരണീയം

സപ്തമാദ്ധ്യായപ്രാരംഭഃ

അഥാത്ഥോപസ്തോത്രപ്രതിഷേധംനാമാദ്ധ്യായഃപ്രാഖ്യാസ്യാമഃ
ശ്രീകിഷ്കാഹ്വരാത്രയാഭയോമഹേഷയഃ ||

മ. നൃത്യപായോഽപസ്തോത്രസ്സധീസതപാദിസംഘവൻ! ജീ-
യതേഹിതൈഃചിത്തേചിന്താശ്ചകഭയാദിഭിഃ ||

വ. ഉന്മാദവത്പ്രകുപിതൈശ്ചിത്തമേഹഗതൈർമമൈഃ ഹ-
തൈസതപാഹ്വമിവാപ്തസംജ്ഞാവാഹിഷ്ഠവൈഷ്ഠവഃ ||

ന. തഥാവിശൻമൂലമതിബ്ധീഭൂത്യാഃ കുരുതേക്രിയാഃ! മന്താൻ-
വാദൻവമൻമഹന്നംഹംസ്സുതപാദൈഃ ചവിക്ഷിപൻ-

ര. പശ്യന്നസന്തിരൂപാണിപ്രസ്തലൻ-വിജിഹ്വക്ഷിതൈഃ വി-
ജിഹ്വക്ഷിഭവോഽഭാഷവൈതേഹിതവിബുദ്ധ്യതൈഃ ||

ഭൂ. കാലാന്തരൈസപന ശ്ലൈപമേവവിചേഷ്ഠതൈഃ അ-
പസ്തോത്രശ്ചാപ്തഭാവാതാദ്യൈന്നിചയൈനച ||

അനപായം—നൃത്യപായഃ-വി-അപസ്തോ-സഃ-ധീസതപാ-
ദിസംഘവൻ-ജായതേ-ചിന്താശ്ചകഭയാദിഭിഃ-ചിത്തേ-അഭി-
യതേ-ഉന്മാദവത്-പ്രകുപിതൈഃ-ചിത്തമേഹഗതൈഃ-മമൈഃ-
സംതപ-ഹതൈ-ഘ്രി-സംജ്ഞാവാഹിഷ്ഠ-വൈ-ച-പാഹ്വമൈ-ത-
മഃ-പിശൻ-മൂലമതിഃ-ബ്ധീഭൂത്യാഃ-ക്രിയാഃ-കുരുതേ-മന്താൻ-വാദ-
ൻ-മഹന്നം-വമൻ-ഹംസ്സുത-പാദൈഃ-ച-വിക്ഷിപൻ-അസ-
ന്തി-രൂപാണി-പശ്യൻ-പ്രസ്തലൻ-വിജിഹ്വക്ഷിഭവഃ-ക്ഷി-
തൈ-പതതി-ഭാഷവൈതേ-ഹിതവി-വിബുദ്ധ്യതൈ-ച-സഃ-
പനഃ-ച-കാലാന്തരൈഃ-ഘവം-ഘവ-വിചേഷ്ഠതൈ-അപസ്തോ-
രഃ-വാതാദ്യൈഃ-നിചയൈ-ന-ച-ചതുർദ്ദശ-ഭവതി-

അനപായം—നൃത്യപായംതന്നെ അപസ്തോത്രമാകുന്നു-
അതധീസതപാദിസംഘവം മൈതുവായിട്ട ജനിക്കുന്നു. ചിന്താ-
ശ്ചകഭയാദിക്ലാൽ ചിത്തം അഭിമതമായിരിക്കും സമയത്തി-
ൽ ഉന്മാദത്തെ പൊലെ പ്രകുപിതങ്ങളായി ചിത്തമേഹഗത

ഞാതൃയിരിക്കുന്ന മലഞ്ചാൽ സതപം മതമായിരിക്കും സമയത്തിനകലും ഏതതു സംജ്ഞാവാഹികളായിരിക്കുന്ന ഖട്വം പൂവുമായിരിക്കും സമയത്തിനകലും മണ്ണിനെ വിശന്നായി മൃഗമതിയായിട്ട ബീഭ്രസകളായിരിക്കുന്ന ക്രിമികളെ ചെയ്യുന്നു- മന്തങ്ങളെ വാമന്നായിട്ടും ഫേനത്തെ വമന്നായിട്ടും മന്ദ്രങ്ങളെയും പാദങ്ങളെയും വിക്ഷിപന്നായിട്ടും അസത്തകളായിരിക്കുന്ന രൂപങ്ങളെ പശ്യന്നായിട്ടും പ്രസ്തപന്നായിട്ടും വിജിഹാക്ഷി ഭൂപന്നായിട്ടും ക്ഷിപിയിക്കൽ പതിക്കുന്നു- മൊഷ്ടവേഗം അതീതമായിരിക്കും സമയത്തിനകൽ വിബോധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു- അവൻ പിന്നെയും കാലാന്തരംകൊണ്ടു ഞം വണ്ണം തന്നെചെയ്യിക്കുന്നു- അപസ്സാരം വാതാമൃതങ്ങൾകൊണ്ടു നിചയംകൊണ്ടും ചതുർദ്ദമമായി ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ— നൃത്യ പായം=നൃതിയുടെആപായം- നൃതി=നൃതനണം- അപായം=നാശം- അപസ്സാരം=അപസ്സാരമെന്ന ഞാഗം- അന=അപസ്സാരം- ധീസതപാദിസംസ്കൃതം=ധീസതപാദികളുടെ സംസ്കൃതം- ധീസതപാദികൾ=ധീസതപങ്ങൾതുടങ്ങിയുള്ളവ- ധീസതപങ്ങൾ=ധീയ സതപവും- ധീ=മുദ്രി- സതപം=ഡൈർത്വം- സംസ്കൃതം=നാശം- ജനിക്കു=ഉണ്ടാവുക- ചീന്താശൊകഭയാദികൾ=ചിന്താശൊകഭയങ്ങൾ തുടങ്ങിയുള്ളവ- ചിന്താശൊകഭയങ്ങൾ=ചിന്തയും ശൊകവും ഭയവും- ചിന്താ=വിചാരം- ശൊകം=ഓടും- ഭയം=ചെട്ടി- ചിത്തം=മനസ്സു അഭിഹിതം=അപഹ്നിക്കപ്പെട്ടത- അപഹ്നിക്കുക=കലുഷമായി ഭവിക്കുക- ഉന്മാദം=ഉന്മാദരോഗം- പ്രകൃപിതങ്ങൾ=ഛർദ്ദവും ക്ഷുഭിതങ്ങൾ=ക്ഷുഭിതപ്പെട്ടവ- ചിത്തമേഹഗതങ്ങൾ=ചിത്തമേഹങ്ങളെ ഗതങ്ങൾ- ചിത്തമേഹങ്ങൾ=ചിത്തവും മേഹവും- ചിത്തം=മനസ്സു- മേഹം=ശരീരം- ഗർഭങ്ങൾ=ഗർഭിച്ചവ- ഗമിക്കു=പ്രാപിക്കു- മലങ്ങൾ=കൊമ്പങ്ങൾ- സതപം=സതപഗുണം- ഹിതം=ഹനിക്കപ്പെട്ടത- ഹനിക്കു=നശിപ്പിക്കു- ഏതം=ഏതം- സംജ്ഞാവാഹികൾ=സംജ്ഞയെവഹിക്കുന്നവ- സംജ്ഞാ=മനസ്സു- വഹിക്കു=ധരിക്കു- ഖട്വം=സ്ത്രോമസ്സുൾ- പൂവുകു=പൂവുപിക്കപ്പെട്ടത- പൂവുകു=ചുറ്റുക- മണ്ണു=തുരുട്ടു- വിശൻ=വെശിച്ചിരുങ്ങുന്നവൻ- വെശിക്കു=പ്രാപിക്കു- മൃഗമതി=മൃഗയായിരിക്കുന്ന മതിയൊട്ട കൂടിയവൻ- മൃഗം=നജ്ജാ- മതി=ജ്ഞാനം-ബീഭ്രസകൾ=നിന്ദിക്കപ്പെട്ടവ- ക്രി മകൾ=പ്രവൃത്തികൾ- മന്തങ്ങൾ=പല്ലികൾ- വാമൻ=വാമിച്ചിരുങ്ങുന്നവൻ- വാമി

കുടിക്കുക- വെറുംനര- വമൻ=വമിച്ചിരുന്നവൻ- ഹസ്തങ്ങൾ=കൈകൾ- പാദങ്ങൾ=കാലുകൾ- വിക്ഷിപൻ=വിക്ഷേപിച്ചിരുന്നവൻ- വിക്ഷേപിക്കു=എറിയുക- അസത്തകൾ=സത്ത ഉള്ളാത്തവ- സത്തകൾ=ഭവിച്ചിരുന്നവ- രൂപങ്ങൾ=സ്വരൂപങ്ങൾ- പശ്യൻ=ലഭിച്ചിരുന്നവൻ- പ്രസ്തുതൻ=പ്രസ്തുതിച്ചിരുന്നവൻ- പ്രസ്തുതിക്കു=എടുക്കുക- വിജിഹാക്ഷാഭവൻ=വിജിഹാശമായിരിക്കുന്ന അക്ഷിപ്തജാതകൃത്യവൻ- വിജിഹാശം=വക്ത്രം- (വളഞ്ഞവ) അക്ഷിപ്തം=അക്ഷിപ്തം ഭൂഷണം- അക്ഷിപ്തം=കണ്ഠം- ഭൂഷണം=പരികൾ- ക്ഷിതി=ഭൂമി- പരിക=വീഴുക- ദോഷവേഗം=ദോഷങ്ങളുടെവേഗം- അതീതം=അതിക്രമം- (അതിക്രമിച്ചത- വിവോധിക്കു=വൈധമ്യമുണ്ടാവുക അവൻ=അപസ്താമരഗാമിജവൻ- കാലാന്തരം=കാലത്തിന്റെ അന്തരം- കാലം=സമയം- അന്തരം=അതിക്രമം- ചെഷ്ടിക്കു=പ്രവൃത്തിക്കു- അപസ്താമരം=അപസ്താമരമെന്നൊഗം- വാതാശ്വരം=വാതംതടങ്ങിയുള്ളവ- നിചയം=സന്നിപാതം- ചതുർഭം=ചതുർവിധം- (നാലുപ്രകാരമെന്നസാരം)

സാരം— സ്മരണമില്ലാത്തതന്നെ അപസ്താമരമെന്നത അപസ്താമരം ബുദ്ധി, ധൈര്യം തുടങ്ങിയതുകൂടെ നാശം ഹേതുവായിട്ട ഉണ്ടാകുന്നത- ചിന്താ, ഭവം, ഭയം തുടങ്ങിയതുകൂടെ ഉന്മാദരോഗത്തെപ്പോലെ ഹിറവ്യം കൊപിക്കു റുട്ടുതുകൂടെ മനോഗാശമായ രജോഗുണരമോഗുണദോഷങ്ങളും ശരീരത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നതുകൂടെ വാത പിത്ത കഫങ്ങളാകുന്ന ദോഷങ്ങളും സതപഗുണത്തെ നശിപ്പിക്കുകയും മനസ്സിനെ ചുറ്റിയിരിക്കുകയും മനസ്സിനെ ധരിക്കുന്നതുകൂടെ സ്രോതസ്സുകളെ തടഞ്ഞിരിക്കുകയും ചെയ്യ സമയങ്ങളിൽ രോഗി ഇരട്ടിപ്പൊട്ട കൂടിയവനായിട്ടും ജ്ഞാനമില്ലാത്തവനായിട്ടും ചിത്തമായ ഓരൊന്ന പ്രവൃത്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പശ്ചാദ്ഭവിച്ചും നരയെ ഹർച്ചിച്ചും കയ്യും കാലും അവിടവിടെക്കു എടുത്തീട്ടിട്ടും ഇല്ലാതെ കണ്ടുള്ള വസ്തുവിനെ കണ്ടിട്ടും കണ്ണും പരികവും വളച്ചിട്ടും എടിനില്പത്ത വീഴുകയും ചെയ്യുന്നു- ദോഷവേഗം അവസാനിച്ചാൽ വൈധമ്യമുണ്ടാവുകയും ചെയ്യുന്നു- അവൻ പിന്നെയും കാലക്രമേണ മെൽ പറഞ്ഞ പോലെ തന്നെ പ്രവൃത്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു- അപസ്താമരം വാതംകൊണ്ടും പിത്തംകൊണ്ടും കഫം കൊണ്ടും സന്നിപാതം കൊണ്ടും ഇങ്ങിനെ നാ

ലവിയം ഉണ്ടാകുന്നു

നും രൂപമുൽപ്പശ്ചമാനെസ്സിൻമുൽകംപംശ്രുതൃതാദമഃ | തമ
സൊദംസംധ്യാനംഭൂപുമാസൊക്ഷിഭൈകൃതം

ഈ അശബ്ദരൂപണംസെപദോലാലാശിംഖാണകശ്രുതിഃ |
അവിപാകരചിമൂർഷാക്ഷിയാടൊപൊവലക്ഷയഃ |

വു. നിദാനാശംഗമർത്ഥംസ്വപ്നേനാനംസനന്തനം | പാ
നംതൈലസ്യമദ്യസ്യതയോരേവചമേഹനം |

അനപയം—അസ്സിൻ- ഉൽപ്പശ്ചമാനെ- മുൽകംപം-ശ്രു
തൃതാ- ഭമഃ- തമസഃ- ദംസം- ധ്യാനംഭൂപുമാസഃ- അക്ഷി
ഭൈകൃതം-അശബ്ദരൂപണം- സെപദഃ- ലാലാശിംഖാണകശ്രു
തിഃ- അവിപാകഃ- അരചിഃ-മൂർഷാ- കക്ഷിയാടൊപഃ- വല
ക്ഷയഃ- നിദാനാശഃ- അംഗമർഃ- മൃഗം- സ്വപ്നേ- സനന്ത
നം- ഗാനം- തൈലസ്യ- മദ്യസ്യ-ച- പാനം- തയോഃ-എവ-
മേഹനം- ച-രൂപഃ-

അനപയാതം— ഇത ഉൽപ്പശ്ചമാനമായിരിക്കുംസമയത്തി
ങ്കൽ മുൽകംപവും ശ്രുതൃതയും ഭമവും തമസ്സിന്റെ ദംസവും
ധ്യാനവും ഭൂപുമാസവും അക്ഷിഭൈകൃതവും അശബ്ദരൂപ
വുംസെപദവും ലാലാശിംഖാണകശ്രുതിയും അവിപാകവും അ
രചിയും മൂർഷയും കക്ഷിയാടൊപവും വലക്ഷയവും നിദാനാ
ശവും അംഗമർവും ങ്ങ സ്വപ്നത്തിങ്കൽ സനന്തനമായിരി
ക്കുന്ന ഗാനവും തൈലത്തിന്റെയും മദ്യത്തിന്റെയും പാനവും
അതുകഴിടെ തന്നെ മേഹനവും രൂപമാകുന്നു-

പരിഭാഷാ-ഇത=അപസ്സാരം- ഉൽപ്പശ്ചമാനം=ഉണ്ടാവാനു
വിഷുന്നത- മുൽകംപം=മുത്തിങ്കൽകംപം-മുത്തം=മുദയം- കം
പം=മുളക്കം- ശ്രുതൃതാ=ശ്രുതൃതം- (മുദയത്തിങ്കൽ ഒന്നുമി
ല്ലെന്നതൊന്നുക) ഭമം=ബുധിഭമം- (ചുഴൽച്ച) തമസ്സ്=അന്ധ
കാരം- (ഇരുട്ട) ദംസം=കാണുക- ധ്യാനം=ചിന്താ- ഭൂപുമാ
സം=ഭൂവിന്റെറവുമാസം- വേ=പരികം- വ്യുമാസം=കുപ്പം-
(മറിയുക) അക്ഷിഭൈകൃതം=അക്ഷികളിൽഭൈകൃതം- അ
ക്ഷികൾ=കണ്ണുകൾ- ഭൈകൃതം=വികൃതി- (രോഗമെന്നസാരം)
അശബ്ദരൂപണം=അശബ്ദത്തിങ്കൽ രൂപണം- അശബ്ദം=
ശബ്ദമില്ലായ്മ- രൂപണം=രൂപണപ്രതീതി- (കെൾക്കുന്നുഎ
ന്നതൊന്നുക) സെപദം=വിയപ്പ- ലാലാശിംഖാണകശ്രുതി=ലാ
ലാശിംഖാണകങ്ങളുടെശ്രുതി- ലാലാശിംഖാണകങ്ങൾ=ലാലയും
ശിംഖാണകവും- ലാലാ=മിഴിയാ- ശിംഖാണകം=മുക്കുനീർ- ശ്രു

തി=സ്രവണം- (ഒലിക്കുക) അവിപാകം=വിപാകമില്ലായ്ക- വീ
പാകം=മധനം- അരുചി=രുചിയില്ലായ്ക- മുർച്ഛാ=മൊഹം- ക
ഷ്ടാടോപം=കഷ്ടിയിങ്കൽ ആടോപം-കഷ്ടി=വയറ- ആടോ
പം=മിടുമിടുക്കുക- ബലക്ഷയം=ബലധാനി- നിദ്രാനാരം=നി
ദ്രയുടെനാരം- നിദ്രാ=ഉറക്കം- നാരം=ക്ഷയം- അംഗമർദ്ദം=മെ
ൽനറുങ്ങിനൊക- തുട=രണ്ണിർഭാഗംസ്വപ്നം=ഉറക്കം- സനന്ത
നം=നന്ദനത്തൊടുക്കിയത- നന്ദനം=ഹൃത്തം- ഗാനം=പാ
ട്ട- തൈലം=എണ്ണ- പാനം=സെവിക്കുക- അതുകൾ=രൈലമ
ദ്യങ്ങൾ- മെഹനം=മുത്രണം- രൂപം=ലക്ഷണം-

സാരം.— അപസ്മാര രോഗം ഉണ്ടാവുവാൻ ഭ്രാവിക്ഷബ്ധം
ഹൃദയത്തിങ്കൽ ഏകദൃഷ്ടവും ഹൃദയത്തിങ്കൽ ഒന്നു മില്ലെന്നതൊ
ന്നുകയും ചുഴൽച്ചയും ഗുരുതരമെന്നതൊന്നുകയും വിചാരിച്ചിരി
ക്കുകയും പരികമിട്ടുകൊയും കണ്ണുകളിൽ ഞാറുണ്ടാകയും ശബ്ദ
മില്ലെന്നിലും ശബ്ദമുണ്ടാകുകയും എന്ന തൊന്നുകയും വിയ
ക്കുകയും വായയിൽനിന്നും മൂക്കിൽനിന്നും കൊഴുത്തവെള്ളം ഒ
ലിക്കുകയും മേനമില്ലായ്കയും രുചിയില്ലായ്കയും മൊഹാലസ്യമുണ്ടാ
കയും വയറിൽ പട്ടപിടുന്നതൊന്നു പൊട്ടുകയും ശരീരത്തിന്നു ബ
ലമില്ലായ്കയും ഉറക്കമില്ലായ്കയും മെൽ നറുങ്ങി നൊകയും രണ്ണി
ർഭാഗമുണ്ടാകയും ഉറക്കത്തിൽ പാട്ടപാടുകയും ഹൃത്തം വെക്കുക
യും മദ്യവും തലവും സെവിച്ചു എന്ന കാരണകയും ഉറക്കം ഉ
ണന്നാൽ അതുകൾ മൂത്രം വീഴ്ചയും ചെയ്യും.

ന. തത്രാവാതാത്സ്തരസകപഃപ്രപതംശ്ചമുഹൂർജ്ജിഃ । അപ
സ്മാരതിസംജ്ഞാഞ്ചലഭതേവിസ്വപരംഭദൻ ॥

പരം. ഉൽപ്പിണ്ഡിതാക്ഷശ്ചപസതിഫലനംവമതികംപന്തെ
വിഡ്യതിശിരോമന്താഭംശ്ചാപ്സതകന്ധരഃ ॥

പമ. പരിതൊവിക്ഷിപത്രംഗംവിഷമംവിനതംഗുലിഃ । രൂ
ക്ഷശ്ചവാതനാക്ഷിരപണ്ണിവാസ്യഃകൃഷ്ണമീക്ഷതേ ॥

പമ. ചപലംപരക്രൂപംവിരൂപംവികൃതാനനം । അപസ്മര
തിപിത്തമുഹൂസ്സംജ്ഞായവിദഗ്ധി ॥

പന. പീതഫലനാക്ഷിപത്രപഗാജായലതീമേദിനീ. । ഭൈര
വാഭീപുരൂഷിരരൂപഭരീതൃഷ്ണാനപിതഃ ॥

അനവയം.— തത്ര വാതാത്- സ്തരസകപഃ- പ്രപതൻ- ച-
മുഹൂഃ- മുഹൂഃ- അപസ്മരതി- വിസ്വപരം- ഭദൻ- സംജ്ഞാ- ല
ഭതേ- ച- ഉൽപ്പിണ്ഡിതാക്ഷഃ- ശപസതി- ഫലനം- വമതി-
കംപന്തെ- ശിരഃ- ആവിഡ്യതി- മന്താൻ- ശേതി- ആപ്സത

കന്ധരഃ- അഗ്രവരിതഃ- വിഷമം- വിക്ഷിപതി- വിനതാഗ്ര
ലിഃ- ശ്രുക്കുശ്വാവാതന്നക്ഷിതപല്ലവാസ്യഃ- ക്ലിഷ്ണം- ചപലം-
പര്യടം- വിരൂപം- വിതൃതാനനം- രൂപം- രൂപം- ശരക്ഷതെ-
ച- പിത്തേന- അപസ്മരതി- മുള്ളു- മുള്ളു- സംജ്ഞാം- വി
രതി- ച- പീതഫേനാക്ഷിപത്തപക- മെദിനി- ആയുധയ
തി- ഭൈരവാഭീഷ്ണരക്ഷിതരൂപഭരി- തൃഷാ- അനപിതഃ-

അനപചാരം- അതുകൂടിത പെച്ച വാരം മെതുവായിട്ട
സ്തരസകമനായിട്ടും പ്രപതന്നായിട്ടും പിന്നെയും പിന്നെയും
അപസ്മരിക്കുന്നു. വിസപരമാകുംവണ്ണം ഭരണനായിട്ട സംജ്ഞ
യെ ലഭിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു- ഉൽപ്പിണ്ഡിതാക്ഷനായിട്ട ശപ
സിക്കുന്നു- ഫേനത്തെ വമിക്കുന്നു- കംപിക്കുന്നു- ശിരസ്സിനെ
വെധിക്കുന്നു- ഭേദങ്ങളെ ഭംഗിക്കുന്നു- ആദ്ധ്യാതകന്ധരനായി
ട്ട അഗ്രത്തെ എല്ലാടത്തും വിഷമമാകുംവണ്ണം വിക്ഷേപിക്ക
ുന്നു- വിനതാഗ്രലിപായി ശ്രുക്കുശ്വാവാതന്നാക്ഷിതപല്ലവാസ്യ
നായിട്ട തുഷ്ണിമായിരും ചപലമായിരും പര്യടമായിരും വിരൂപ
മായിരും വിതൃതാനനമായിരും ഇരിക്കുന്ന രൂപത്തെ ശരക്ഷി
ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു- പിത്തം മെതുവായിട്ട അപസ്മരിക്കുന്നു-
പിന്നെയും പിന്നെയും സംജ്ഞയെ ദാനം ചെയ്യുന്നു- പീതഫെ
നാക്ഷി പത്തപകായിട്ട മെദിനിയെ ആയുധനം ചെയ്യുന്നു-
ഭൈരവാഭീഷ്ണരക്ഷിതരൂപഭരിയായിട്ടും തുടർ അനപിതനാ
യിട്ടും ഭവിക്കുന്നു-

പരിഭാഷ- അതുകൾ=അപസ്മാരങ്ങൾ- സ്തരസകമൻ=
സ്തരത്തുകുളായിരിക്കുന്ന സകലികളൊട്ടുകൂടിയവൻ- സ്തരത്തുക
ൾ=സ്തരിച്ചിയടുന്നവ- സ്തരികൾ=ഇളക്കുക- സകലികൾ=തുട
കൾ- പ്രപതൻ=പ്രപതിച്ചിയടുന്നവൻ- പ്രപതികൾ=ചീഴുക
അപസ്മരിക്ക=സ്തരംനായില്ലാത്തവനായിട്ടവിടുക- വിസപരം=
വിതൃതസ്വരം- (ചിത്തയായ ഒരു എന്ന സാരം) രമൻ=രൊമി
ച്ചിയടുന്നവൻ- രൊമിക്കുക=കരയുക- സംജ്ഞം=പ്രബോധം-
ലഭിക്കുക=സപീകരിക്കുക- ഉൽപ്പിണ്ഡിതാക്ഷൻ=ഉൽപ്പിണ്ഡിത
ങ്ങളായിരിക്കുന്ന അക്ഷികളൊട്ടുകൂടിയവൻ- ഉൽപ്പിണ്ഡിതങ്ങ
ൾ=ഉദമന്നവ- അക്ഷികൾ=കണ്ണുകൾ- സ്വസിക്ക=ശ്വാസ
ത്തെകളയുക- ഫേനം=നോ- വമിക്ക=വരദിക്ക- കംപിക്ക=വിറ
ക്കുക- വെധിക്ക=അടിക്കുക- ആദ്ധ്യാതകന്ധരൻ=ആദ്ധ്യാതയാ
യിരിക്കുന്ന കന്ധരയൊട്ടുകൂടിയവൻ- ആദ്ധ്യാതം=ചീർത്തം- ക
ന്ധരം=കഴുത്ത- അഗ്രം=ശരീരം- വിഷമം=കുടിലം (വളഞ്ഞു

ത) വീക്ഷപീഠം=മുട്ടത്തീരം- വിനതാംഗുലീ=വിനതങ്ങളായിരിക്കുന്ന അംഗുലികളോടുകൂടിയവൾ- വിനതങ്ങൾ=വളഞ്ഞവ- അംഗുലികൾ=വിരലുകൾ- ത്രക്ഷശ്ചാവാദണങ്ങളായിരിക്കുന്ന അക്ഷിതപണ്ഡിതന്=ത്രക്ഷശ്ചാവാദണങ്ങളായിരിക്കുന്ന അക്ഷിതപണ്ഡിതന്റെ ഉടമസ്ഥനായവൻ- ത്രക്ഷശ്ചാവാദണങ്ങൾ=ത്രക്ഷമായിരം ശ്വാവമായിരം അരണമായിരം ഇരിക്കുന്നവൻ- ത്രക്ഷം=കലന്നൻ- ശ്വാവം=കരുവാളിച്ചൻ- അരണം=ചുക്കുന്നത- അക്ഷിതപണ്ഡിതന്=അക്ഷിയംതപസ്സനുഭവവും ആസ്വപ്നവും- അക്ഷി=കണ്ഠ- തപസ്=തൊലി- ആസ്വ=മുഖം- കൃഷ്ണം=കൃഷ്ണവസ്ത്രം- (കുറുത്തനിറം)ചപലം=ഇളകിയവയെന്നതി- ഫലം=പുറപ്പെട്ടുകൂടിയവൻ- വിരൂപം=വിഗതമായിരിക്കുന്ന രൂപത്തോടുകൂടിയവൻ- വിഗതം=നഷ്ടം- രൂപം=സൈന്യദളം- വികൃതാനനം=വികൃതമായിരിക്കുന്നആനനംത്തോടുകൂടിയവൻ- വികൃതം=വിരൂപം- ആനനം=മുഖം- രൂപം=ശരീരം- രംക്ഷിക്കുക=കാണുക- അപസ്തരിക=അപസ്തരത്തോടു കൂടിയവനായിരവിക്കുക- സംജ്ഞാ=ബോധം- ഭാഗം=ഭാഗം- കാടുകൾ- പീതവേനാക്ഷിപത്ര തപസ്=പീതങ്ങളായിരിക്കുന്നവനാക്ഷിപത്രതപസ്സോടുകൂടി യവൻ=പീതങ്ങൾ=പീതവസ്ത്രങ്ങൾ- ഹൈനാക്ഷിപത്ര തപസ്കൾ=ഹൈനവും അക്ഷിയംവസ്ത്രവുംതപസ്സ്=ഹൈനം=നരം- അക്ഷി=കണ്ഠ- വജ്രം=മുഖം- തപസ്=തൊലി- മെളിനീ=ഭൂമി- ആധിപനം=ചെയ്യുക=ശരിക്കുക- ഭൈരവാഭീഷ്ണിരൂപഭംഗം=ഭൈരവമായിരം ആഭീഷ്ണിമായിരം അക്ഷിതമായിരം ഇരിക്കുന്ന രൂപത്തെ ഭരിക്കു ശീലമായിട്ടുള്ളവൻ- ഭൈരവം=ഭയംകരം- ആഭീഷ്ണിം=അറവു=ഭീഷ്ണം- ഭീഷ്ണം=ജപിച്ചത- അക്ഷിതം=രൊക്ഷിക്കപ്പെട്ടവൻ- രൊക്ഷിക്കുക=കൊപിക്കുക- രൂപം=ശരീരം- ഭരിക്കുക=കാണുക- തുട=തണ്ണീർമാല- അനപിതൻ=കൂടിയവൻ-

സാരം — നാലുചിഹ്നം അപസ്തരമുള്ളതുകൂടി വെച്ചു വാതം കൊണ്ടുള്ള അപസ്തരത്തിൽ വിറച്ചിരിക്കുന്ന തുടയോടുകൂടിയവനായിട്ട പിന്നെയും പിന്നെയും വീണിട്ട ബോധമില്ലാത്തവനായി ഭവിക്കുകയും പിന്നെ നല്ലതല്ലാതെ കണ്ടുള്ള ഒരു യൊടുമുടി കരഞ്ഞിട്ട ബോധമുണ്ടാവുകയും കണ്ണുതുരിച്ചിട്ട ശ്വാസത്തെ കളകയും നരയെ ചരദിക്കുകയും വിറക്കുകയും ശിരസ്സിനെ ചുമരിന്മേലൊ മരത്തിന്മേലൊ കൊണ്ടു ചെന്ന മുട്ടുകയും പല്ലുകടിക്കുകയും കഴുത്ത വീഴ്ത്തിച്ചിട്ട ശരീരത്തെ വലച്ചിട്ട എല്ലാദവും കൊണ്ടു ഇടുകയും വിരലുകളെ വലച്ചിട്ട പറ്റുപറ്റത്തി

കുമാരിയെ ചെന്നിട്ട് ഇരിക്കുന്ന കണ്ണുകളോടും തൊലിയോടും നവങ്ങളോടും മുഖത്തോടും കൂടിയവനായിട്ട് കറുത്ത നിറമായിരും ഇഴുകിയിരിക്കുന്നതായിരും പറ്റുപറ്റപ്പൊട്ട കൂടിയതായിരും സൗന്ദര്യമില്ലാത്തതായിരും കൊടിയമുഖത്തോട് കൂടിയതായിരും ഇരിക്കുന്ന ഒരു പുരുഷ ശരീരത്തെ കാണുകയും ചെയ്യുന്നു- പിന്നെ ഹൈന്ദവായിട്ടുള്ള അപസ്തംഭത്തിങ്കൽ ബോധമില്ലാത്തവനായി ഭവിക്കുകയും പിന്നെ ബോധമുണ്ടാവുകയും ചെയ്തതിൽ നിന്ന മഞ്ഞുതീച്ച നരവരികയും കണ്ണും മുഖം തൊലി ഇതുകൾ മഞ്ഞുതീച്ചിരിക്കുന്നവനായിട്ട് ഭൂമിയിങ്കൽ അടിക്കുകയും ഭയംകരമായിരും കററവും ജപിച്ചിരിക്കുന്നതായിരും കൊപിച്ചിരിക്കുന്നതായിരും ഇരിക്കുന്നശരീരത്തെ കാണുകയും അണ്ണീർഭവമുണ്ടാകയും ചെയ്യും-

൧൪. കപാച്ഛിരൈനഗ്രഹണം ചിരൈന്നൈവവിബോധനം | ചെഷ്ടാപ്താഭ്യയസി ലാലാശ്ലുഹിനൈത്രനവാസ്യാതാ ||

൧൫. ശുക്ലാഭ്യോ പദർശിതപഞ്ചലിംഗതുവജ്ജ്വലൈർ | അഥാ വൃതാനാം ധീചിത്തമൃതത്വാനാം പ്രാപ്തപ്രാബോധനം |

൧൬. തീർണ്ണേഷു ചാപസ്തംഭൈർ കർമ്മഭിരവമനാഭിഭിഃ | വാതികം വസ്ത്രിഭ്യ മിക്ഷേപൈത്തം പ്രായോവിംശചനൈഃ ||

അനന്തരം- കപാൽ- ചിരൈ- ഗ്രഹണം- ചിരൈ- എവ- വിബോധനം- അപ്താ- ചെഷ്ടാ- ഭ്യയസി- ലാലാശ്ലുഹിനൈത്രനവാസ്യാതാ- ശുക്ലാഭ്യോപദർശിതപ- ഭവതി- സപ്തലിംഗ- തു- വജ്ജ്വലൈർ- അഥ- അപസ്തംഭൈ- പ്രാപ്ത- തീർണ്ണേഷു- വമനാഭിഭിഃ- കർമ്മഭിഃ- ആവൃതാനാം ധീചിത്തമൃതത്വാനാം- പ്രാബോധനം കർമ്മ- വാതികം- അപസ്തംഭം- വസ്ത്രിഭ്യമിക്ഷേപൈത്തം- പ്രായഃ- വിശേഷനൈഃ- ശ്ലൈഷ്മികം- വമനപ്രായൈഃ- ഉപാചരൈർ-

അനന്തരം- കപാൽവൈതവായിട്ട് ചിരകാലം കൊണ്ടു ഗ്രഹണവും ചിരകാലംകൊണ്ടു തന്നെ വിബോധനവും അപ്തയായിരിക്കുന്ന ചെഷ്ടയും ഭ്യയസിയായിരിക്കുന്ന ലാലയും ശ്ലുഹിനൈത്രനവാസ്യാതയും ശുക്ലാഭ്യോപദർശിതവും ഭവിക്കുന്നു- സപ്തലിംഗത്തെയാകട്ടെ വജ്ജ്വലൈർ- അഥനരം അപസ്തംഭത്തിങ്കൽ മുഖേതീഷ്ണങ്ങളായി വമനാഭികളായിരിക്കുന്ന കർമ്മങ്ങളും കൊണ്ടു ആവൃതങ്ങളായിരിക്കുന്ന ധീചിത്തമൃതത്വങ്ങളുടെ പ്രാബോധനത്തെ ചെയ്യുന്നു- വാതികമായിരിക്കുന്ന അപസ്തംഭത്തെ വസ്ത്രിഭ്യമിക്ഷേപം കൊണ്ടു പൈത്തത്തെ പ്രായയെന്ന

അപസ്സാരത്തെ ഉപേക്ഷിക്കണം.- ഇപ്രകാരം മെൽ പറഞ്ഞ ലക്ഷണങ്ങൾ കൊണ്ടു വാതാദി കളായിരിക്കുന്ന അപസ്സാരങ്ങളെ അറിഞ്ഞറിന്ന ശേഷം- അപസ്സാരത്തിൽ മുഖേന എന്ന തീർണ്ണരൂപങ്ങൾ കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതുകൂടായ വമനം, വിരേചനം, വസ്തി, ധൂമം ഗണ്ഡേഷം ഇത്യാദി പ്രവൃത്തികളെ കൊണ്ടു ശാമീരമാനസങ്ങളായിരിക്കുന്ന ക്ഷോഭങ്ങളാൽ തടയപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ബുദ്ധി, ചിത്തം, ഹൃദയം ഇതുകളെ ധരിക്കുന്നതുകൂടായ സ്രോതസ്സുകളെ ശുദ്ധിവരുത്തണം- വാതം കൊണ്ടുണ്ടായ അപസ്സാരത്തെ വസ്തി അധികമായിട്ടും പിത്തം കൊണ്ടുണ്ടായതിനെ വിരേചനം അധികമായിട്ടും കഫം കൊണ്ടുണ്ടായതിനെ വമനം അധികമായിട്ടും ചികിത്സിക്കണം-

൧൭. ശ്ലൈഷ്ണീകംവമനപ്രായൈരപസ്സാരമുപാചരേത് | സപ്തംസ്തവിശുദ്ധസ്യ സമഗ്രാസിതസ്യച ||

൧൮. അപസ്സാരവിമൊക്ഷി വർണ്യോഗാത് സംശമനാഞ്ജനംഗ്രാമയസപരസക്ഷീരദധിമുക്ത്രേഃശുരംഫലിഃ ||

൧൯. അപസ്സാരജപരൊന്മാദകാമിപാന്തകരംപിബേത് | ലിപഞ്ചമുലത്രിഫലാലിനിശാകടചരപചഃ ||

൨൦. സപ്തപണ്ണമപമാഗ്നീലിനീകുടരൊയിണീം ശമ്രാകപണ്ണഭജാഥാഹുളലഭദരാലഭഃ ||

൨൧. ലിപലാസ്തചിലഭ്രോണൈപക്തപാപാധിശേഷിതേ | ഭ്രുഷീപാരാധകീകുടനികുടവ്രേഷരൊയിഷൈഃ ||

൨൨. മുച്ഛാഭൂതിംബപുരീകത്രേയസീശാരിബാലവൈഃ | മേയന്ത്യാഗിനിചുളൈരക്ഷാംശൈസ്സ്പീഷഃപചേത് ||

൨൩. പ്രസ്ഥംതലഭൂതവദാപുഞ്ചൈഃപഞ്ചഗവ്യമിമമ്മന്തിജപരാപസ്സാരജരഭഗദ്രാമരംപരം ||

൨൪. ശൊമാശുങ്കാമിവാപാസം ഗുരുകാസംഗ്രഹാപഹംബ്രഹ്മീരസേവചാകഷ്ടശംഖപത്ത്വം ശുതംഘൃതം ||

൨൫. പുരാണംമെഡേ മുന്മാദാലക്ഷ്യപസ്സാരമപജിത് | ശൈലപ്രസ്ഥംഘൃതപ്രസ്ഥംജിചനീയൈഃപലോയിരൈഃ ||

൨൬. ക്ഷീരഭ്രോണൈപചേത്സിദ്ധമപസ്സാരവിമോക്തംസെക്ഷീരൈക്ഷുരസയൊഃകാഷ്ടൈശ്ചൈഗുളൈഃ

൨൭. കാഷ്ടിടൈകജ്ജീചനീയൈശ്ചൈതേ | വാതപിത്താത്തരംക്ഷിപ്രം

അനപയം- ശ്ലൈഷ്ണീകം ചരേത് എന്നത പുച്ഛാ

സ്വ-സമൃദ്ധ-ആശാസിതസ്വ-ച-അപസ്താരവിമൊക്ഷാ
 ത്തം സംശമനാൻ-യോഗാൻ-ശുഭ-ഗൊമയസപരസക്ഷി
 രധിമൂത്രശുഭ-അപസ്താരജപരൊന്മാദകാമിലാതകര-ഹ
 വിഃ-പിബെത്-ഭപിപലഃ-ഭപിപഞ്ചമൂലമൂലാഭിനിശാ
 ക്ഷചതപഃ-സപുഷ്പം-അപമാഗ്-നീലിനി-കടര
 ഹണിംശ്ചാക-പുഷ്പരജാപന്തമൂലമൂലാഭഃ-സലിലഭാ
 ണൈ-പക്തപ-പാദാവശേഷിത-അക്ഷാംശൈഃ-ഭാർജ്ജി
 പാദാശ്ചികംഭൂനികംഭൂവ്യാഷരൊമിക്ഷൈ-മൂലാഭൂനി-ബപു
 തീകരത്രയസിശാരിബാപേയൈ-മയന്ത്രഗാനിനിചുളൈ-ത
 ച-പുളൈഃ-ഭവൈഃ-സപ്തികഃ-പ്രസം-പചെത്-
 ഇഭ-മഹത്പഞ്ചഗവ്യ-പര-ജപരപസ്താരജപരഭാഗര
 ര-ശൊമാശ്ചകാമിലാ-പന്ത്രമകാസഗ്രന്ഥപം-ബ്ര
 ഹ്മീരസവചാകഷുശംഖപുഷ്പിശുര-പരാണം-പുര-മെഡ്യം-
 ഉന്മാദാലക്ഷ്മ്യപസ്താരപാപജിന്-ക്ഷിരഭ്രാണൈ-പലോമി
 തൈഃ-ജീവനീയൈഃ-തൈലപ്രസരം-പുരപ്രസരം-പചെ
 ത്-സിദ്ധം-അപസ്താരവിമൊക്ഷണം-ക്ഷീരകുരസയൈഃ
 കംസൈ-അഷ്ടഗുണൈ-കാഷ്ഠൈ-രസ-കാഷ്ഠികൈഃ-ജീവ
 നീയൈഃ-ച-പ്രസരം-സപ്തിഃ-വിപാചയെത്-തത്-വാ
 തപീത്താത്തരം അപസ്താര-ക്ഷിപ്രം-നിമന്തി-

അപചയം-സവിപ്രകാരണ സുവിശുദ്ധനായി. യും
 വഴിപൊലെ ആശാസിതനായി. ഇരിക്കുന്നവന്ന അപ
 സ്താര വിമൊക്ഷണത്തിനായി കൊണ്ട സംശമനങ്ങളാ മിരിക്ക
 ന യോഗികളെ ശ്രമിച്ചാലും ഗൊമയ സപരക്ഷിരധിമൂത്ര ശു
 തമായി അപസ്താര ജപരൊന്മാദ കാമിലാതകര മായിരിക്കുന്ന
 ഹവിസ്സിനെ പാനം ചെയ്യണം-ഭപിപലങ്ങളായിരിക്കുന്നഭപി
 പഞ്ചമൂലമൂലാഭിനിശാ ക്ഷചതപകളെയുംസപുഷ്പത്തെ
 യും അപമാഗ്തെയും നീലിനിയെയും കടകരഹണിയെയും
 ചെന്നെയും പുഷ്പരജാപന്തമൂലമൂലാഭകളെയും- സലില
 ത്തികൽ പചിച്ചിട്ട പാദാവശേഷിതത്തിങ്കൽ അക്ഷാം
 ശൈഃ ഭാർജ്ജി പാദാശ്ചികംഭൂനികംഭൂവ്യാഷരൊ
 മിക്ഷൈഃ മൂലാഭൂനി-ബപുതീകരത്രയസിശാരിബാ
 പേയൈ നിചുളങ്ങരകൊണ്ടും അതു
 ന ഭവ്യങ്ങരകൊണ്ടും സപ്തി
 ണൈ. മഹത്തായിരിക്കുന്ന പ
 ചയെട്ടും ശൊമാശ്ചകാ

മിലാപാസ്സുഗുരുകാ സഗ്രഹാപഹ്മായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു- ബ്രഹ്മീരസത്തിങ്കൽ വചാകുശുംബപുഷ്പിശൂരമായി പരാണമായിരിക്കുന്ന ഏതും മെല്പുമായിട്ടും ഉന്മാദാലക്ഷ്മീപുസ്താരപാപജിത്തായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു- ക്ഷീരദ്രോണത്തിങ്കൽ പലൊന്മിതങ്ങളായിരിക്കുന്ന ജീവനീയങ്ങൾ കൊണ്ടു നൈലപ്രസ്ഥത്തെയും ഏതപ്രസ്ഥത്തെയും പചിക്കണം- സിദ്ധമായിരിക്കുന്ന ആതരപസ്തൂര വിമൊക്ഷണമായി ഭവിക്കുന്നു- ക്ഷീരകുന്ദസങ്ങളുടെ കംസത്തിങ്കലും അഷ്ടഗുണമായി കാഷ്ഠയ്യായിരിക്കുന്ന സത്തിങ്കലും കാഷ്ഠികങ്ങളായിരിക്കുന്ന ജീവനീയങ്ങൾകൊണ്ടു പ്രസ്ഥമായിരിക്കുന്ന സപ്തിസ്തിനെ വിപചിക്കണം- ആതവാതപിത്തത്തരമായിരിക്കുന്ന അപസ്തൂരത്തെ പൊടുന്നവെ മറിക്കുന്നു-

പരിഭാഷാ—സുവിശുദ്ധൻ=എറവും ശുദ്ധൻ= ശുദ്ധൻ= വമനവിരൈകന്മയ്ക്കുള്ള ചെയ്യുപ്പട്ടവൻ- ആശ്വാസിരൻ=ആശ്വസിപ്പിക്കപ്പെട്ടവൻ- ആശ്വസിപ്പിക്കു=ഇഷ്ടവാക്കുള്ള കൊണ്ടു സന്തോഷിപ്പിക്കുക- അപസ്തൂരവിമൊക്ഷം=അപസ്തൂരത്തിന്റെ വിമൊക്ഷം-അപസ്തൂരം=അപസ്തൂരമെന്നരോഗം-വിമൊക്ഷം=വിമൊചനം-(നശിപ്പിക്കുക) സംശമനങ്ങൾ= വഴിചൊലൈശമനങ്ങൾ- ശമനങ്ങൾ=ശമിപ്പിക്കുന്നവ-ശമിപ്പിക്കു=നശിപ്പിക്കുക-യോഗങ്ങൾ= ചികിത്സകൾ- ശ്രവിക്കുക=കെൾക്കുക- ഗൊമയസ്വപരസക്ഷീരദധിമൂത്രശുക്രം=ഗൊമയസ്വപരസക്ഷീരദധിമൂത്രങ്ങൾകൊണ്ടു ശുക്രം=ഗൊമയസ്വപരസക്ഷീരദധിമൂത്രങ്ങൾ-ഗൊമയസ്വപരസവും ക്ഷീരവുംദധിയും മൂത്രവും-ഗൊമയസ്വപരസം=ചാണകനീര- ക്ഷീരം=പാല- ദധി=തൈര-മൂത്രം=ഗൊമൂത്രം-ശുക്രം=സീദ്ധം- (കാച്ചിയരെന്നസാരം)അപസ്തൂരജപരോന്മാദകാമിചാന്തകരം=അപസ്തൂരജപരോന്മാദകാമിലകൾക്കുണ്ടാത്തകരം=അപസ്തൂരജപരോന്മാദകാമിലകൾ=അപസ്തൂരവും ജ്വരവുംഉന്മാദവുംകാമിയും-അപസ്തൂരം=അപസ്തൂരമെന്നരോഗം=പനി- ഉന്മാദം=ഉന്മാദമെന്നരോഗം- കാമില എന്നരോഗം- അന്തകരം=അന്തത്തെചെയ്യുന്നവർ- മന്വിസ്സു=നെഞ്ചു- ഹനം=ചെയ്യു=സെറം- ഭവിപലപ്രമാണങ്ങൾ- (ഈരണ്ടു പലയെമൂലയിലോ ഭവിനിശ്ചയം പരിഹാരം ഭവിനിയം ഭവിപലപ്രമാണവും ചെറു

ന്നിന്നെ നെല്ലിന്നെ- ദിനിശാ=മഞ്ഞളും മരമഞ്ഞളും കടചതപ
കെ=കടകല്ലാലവെതന്മെൽതൊലി- സ്വപുപണ്ണം=മുഴിലമ്പാല-
അപമാഗ്ഗ്=വലിയകടലാടി- നീലിനി=വട്ടപ്പുന്താളി- കടുരൊഡ
ണി=കടകുരൊഡണി- ശമ്രാകം=കൊന്ന- പുഷ്കരജടാമത്ഗു
ലഭരാലഭകൾ=പുഷ്കരവും ജടയും. ഫൽഗുലവും ഭരാലഭയും- പു
ഷ്കരം=പുഷ്കരമൂലം- ജടാ=മാഞ്ചി- ഫൽഗുലം=ചുഴലിവെർ-സ
ലിലദ്രോണം=സലിലത്തിന്റെദ്രോണം സലിലം=വെള്ളം- ദ്രോ
ണം=പരിനാദിടക്കു- പാദാവശേഷിതം=പാദം അവശേഷിത
മായിട്ടുള്ളത- പാദം=നാലിലൊന്ന- അവശേഷിതം=അവശെ
ഷിക്കപ്പെട്ടത- അവശേഷിക്കു=ശേഷിക്കുക- അക്ഷാംശങ്ങൾ=
അക്ഷപ്രമാണങ്ങൾ- അക്ഷം=മൂന്നക്ഷയ- ഭാർഷ്ട്യപാരായണി
കുഭനികുഭവ്യാഷരൊധിഷ്ടങ്ങൾ=ഭാർഷ്ട്യം പാരയും ആഡ
കിയും കുഭവും നികുഭവുംവ്യാഷവും രൊധിഷ്ടവും- ഭാർഷ്ട്യം
ചെറുതെക്ക- പാരാ=പാടകിഴക്കു- ആഡകി=തുവര- കുഭം=ത്രി
കൊപ്പകൊന്ന നികുഭം=നാകാന്തി- വ്യാഷം=മൂക്കു മുളകുതി
പ്പലി- രൊധിഷ്ടം=അടക്കാമണിയൻ- മൂല്യഭൂതി=വെളുത്ത
ശ്രേയസീശാരിബാദധങ്ങൾ=മൂല്യം ഭൂതി=ബലം പുതുക
വും ശ്രേയസീയും ശാരിബാദധവും- മൂല്യം=പെരജ്ജന്മവ
ര- ഭൂതി=ബലം=പുത്തരിച്ചുണ്ടാവെര- പുതുക=ആവിതരൊലി-
ശ്രേയസീ അത്തിത്തിപ്പലി- ശാരിബാദധം=ന്നന്നരിയുപാ
വള്ളിയും- മദ്ധ്യന്തഗ്നിനിചുളങ്ങൾ= മദ്ധ്യന്തിയും അഗ്നിയും
നിചുളവും- മദ്ധ്യന്തി=താതരിപ്പുവ- അഗ്നി=കൊടുവെലി- നി
ചുളം=പുഴവത്ത- പുല്ലുങ്ങൾ=മുൻപറകപ്പെട്ടവ- ഭവങ്ങൾ=
ഗൊമയസ്വപരസാമികൾ- സപ്തിസ്സം=നെയ്യ- പ്രസ്ഥം=ഇടക്ക
ഴി-പചിക്കുക=കാച്ചുക-മഹത്തം=വലിയത- പഞ്ചഗവ്യം=പഞ്ചഗവ്യ
മെന്ന പെരെടുക്കിയത-ജപരാപസ്സാരജരഭദ്രദരഹരം=ജപരാ
പസ്സാരജരഭദ്രദരങ്ങളെ ഹരിക്കുന്നത ജപരാപസ്സാരജരഭദ്ര
ദരം=ജപരവും അപസ്സാരവും ജരവുംഭദ്രദരവും- ജപരം=
പരം=മഹാദരം- ഭദ്രദരം=ഭദ്രദരമെന്നരൊഗം- ഹരി
ശൊമാദ്യകാമിലാപാണ്ഡുഗുരുകാസഗ്രഹാപ
പാണ്ഡുഗുരുകാസഗ്രഹങ്ങളെ അപഹ
രികാമിലാ പാണ്ഡുഗുരുകാസഗ്രഹങ്ങൾ=
പാണ്ഡുവുംഗുരുവും കാസവുംഗ്രഹ
വുംരൊഗം- കാമിലാ=കാമിലാ
ഗുരും=ഗുരുരൊഗം-കാ

സം=കുര-ഗ്രഹം=സ്കന്ദാദിഗ്രഹം- അപമനിക്കു=നശിപ്പിക്കുക-
 ബ്രഹ്മീരസം=ബ്രഹ്മീനീര- വചാക്ഷുശം=വപുഷ്ഠിശ്രുതം=പചാക്ഷ
 കുശം=വപുഷ്ഠികളെക്കൊണ്ടു ശ്രുതം=വചാക്ഷുശം=വപുഷ്ഠികൾ=വ
 ചയും=ക്ഷുവും=ശം=വപുഷ്ഠിയും=വചാ=വയ് വ-ക്ഷു=കൊട്ടം-ശം=വ
 പുഷ്ഠി=ശം=വപുഷ്ഠം-ശ്രുതം=സാധിതം- പുരാണം=പഴുകിയത- പു
 തം=നെയ്യ-മെഡ്യം=മെഡക്കായികൊണ്ടുഹിതം- മെഡം=ആളിഗ്ര
 ഹിണശക്തി- ഉന്മാദാലക്ഷ്ഠപ്രപ്താരപാപ്തജിത്തം=ഉന്മാദാലക്ഷ്ഠ
 പന്യാരപാപ്താക്കളെയെക്കുന്നത- ഉന്മാദാലക്ഷ്ഠപ്രപ്താരപാപ്താ
 കൾ- ഉന്മാദവും അലക്ഷ്ഠിയും അപസ്താരവും പാപ്തംവും- ഉന്മാ
 ദം=ഉന്മാദമെന്നരോഗം- അലക്ഷ്ഠി=അശ്ഠി- അപസ്താരം=അ
 പസ്താരമെന്നരോഗം- പാപ്തം=പാപ- ക്ഷീരദ്രോണം=ക്ഷീ
 രത്തിന്റെദ്രോണം- ക്ഷീരം=പാല- ദ്രോണം=പതിനാറുദങ്ങളി-
 പലപാതികൾ=പലപ്രമാണങ്ങൾ- ജീവനീയങ്ങൾ=ജീവനി
 യഗണങ്ങൾ- ശൈലപ്രസ്ഥം=ശൈലത്തിന്റെപ്രസ്ഥം- ശൈ
 ലം=ഏഴ്- ഏതപ്രസ്ഥം=ഏകത്തിന്റെപ്രസ്ഥം- ഏതം=നെ
 യ്യ- പ്രസ്ഥം=ഏടങ്ങൾ- പചാക്ഷ=കാച്ഛക- സ.ഡം=സാധിതം-
 അപസ്താരവിമൊക്ഷണം=അപസ്താരത്തിന്റെവിമൊക്ഷണം-
 വിമൊക്ഷണം=വിമൊചനം- (അപസ്താരത്തെ നശിപ്പിക്കു
 ന്നതെന്നസാരം-) ക്ഷീരക്ഷുരസം=ക്ഷീരവും ഇക്ഷുരസ
 വും- ക്ഷീരം=പാല- ഇക്ഷുരസം=കരിമ്പിന്നീര- കംസം=നാ
 ലിടങ്ങൾ- അഷ്ടഗുണം=ഏട്ടിരട്ടിച്ചത- കാഷ്ഠ്യുമായിരിക്കുന്ന
 രസം=കഷ്ഠ്യുത്ത സംബന്ധിച്ചിട്ടുള്ളരസം- കാഷ്ഠ്യം=കമി
 ട- രസം=കഷായം- കാഷ്ഠികൾ=കഷ്ടപ്രമാണങ്ങൾ- കഷ്ഠം=
 മൂന്നകുഴല- ജീവനീയങ്ങൾ=ജീവനീയഗണങ്ങൾ- പ്രസ്ഥം=
 ഏടങ്ങൾ- സപ്തിസ്തം=നെയ്യ- പചാക്ഷ=കാച്ഛക- അത നെയ്യ-
 വാതപിത്താത്തരം=വാതപിത്തങ്ങൾ ഉത്തരമായിട്ടുള്ളത- വാത
 പിത്തങ്ങൾ=വാതവും പിത്തവും- ഉത്തരം=അധികം- അപസ്താ
 രം=അപസ്താരമെന്നരോഗം- മനിക്കു=നശിപ്പിക്കുക-

സാരം-— ഉദ്യോഗാഭോഗങ്ങളിൽ കൂടി വരുന്നവി
 പെന്ന ഹിരവും ശുദ്ധിവരത്തിയിരിക്കുകയും
 ക്രോധ വഴിപൊലെ സാവധാന ചിത്തന
 ുട് അപസ്താരത്തെ നശിപ്പിപ്പാനു
 ഭാവിക്കുന്ന ശമനപ്രായങ്ങളായ
 പിഴിഞ്ഞനീര, പാല, ഹ
 ഷ്ടിയനെയ്യ സെവി

ലാ, ഇതുകൾ നശിപ്പിക്കും- കമിഴിൻവെര, കൂർത്തിൻവെര, പാതിരിവെര, പലകപയ്യാനവെര, മുഞ്ഞവെര, ഓരിലവെര, മുപ്പിലവെര, ചെറുക്കുവെര, ചെറുവഴുതിനവെര, തെരിഞ്ഞില, കടക്ക, രാന്നിക്ക, നെല്ലിക്ക, വരട്ടാത്തുൾ, മരമഞ്ഞത്തൊലി, കൊടകപ്പാലവെരതെൽതൊലി, ഏഴിലമ്പാല, വലിയകടലാടി വെര, വട്ടപ്പുത്താളി- കടകരൊമ്മണി കൊന്നതൊലി. പുഷ്പര മൂലം- മാഞ്ചി, ചുഴലിമെര കൊടുത്തുവെര- ഇതുകൾ ഞരണ്ട പലം പരിനാദിടങ്ങഴി വെള്ളത്തിൽ കക്കായം വെച്ച നാലിടങ്ങഴിയാക്കി അതിൽ പാടക്കിഴങ്ങ, ചെറുതെക്കിൻവെര, തുവര, ത്രികൊല്ലക്കൊന്ന, നാകാൻതി അടക്കാമണിയൻവെര, പെരുക്കുരുന്ദവെര, പത്തരിച്ചുണ്ടവെര, ആവിർതൊലി, അത്തിത്തപ്പലി, നന്നാർക്കിഴങ്ങ പർവ്വത്തിക്കിഴങ്ങ, താതരിപ്പച്ച, കൊടുവെലിക്കിഴങ്ങ, പഴപത്തു ഇതുകൾ മുക്കുന്നകഴഞ്ചു കല്ലമാക്കി മുഞ്ചെ പറകപ്പെട്ട ചാണരനിര. തൈര, ഗൊമുത്രം, പല ഇതുകൾ കൂട്ടി ഞടങ്ങഴി നെയ്യ കാച്ചണം- വലിയപഞ്ചഗവ്യമായ ഞരണയ്യ പനി, അപസ്സാരം, മഹോദരം, ഭഗദരം, വീക്കം അരൊരൊഗം, കാമിലാ, പാപസ്യരൊഗം, ഇന്ദ്രൊഗം, കര സ്കന്ദാദി ഗ്രഹം ഇതുകൾ നശിപ്പിക്കും- ബ്രഹ്മിനീർൽ, വയമ്പ കൊട്ടം, ശംഖപക്ഷിത്തിൻവെര ഇതുകൾ കൊണ്ടു കാച്ചിയ പഴയ നെയ്യ അശുഗ്രഹണ ശക്തിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതായിട്ടും ഉന്മാദം, അശ്മി, അപസ്സാരം, പാപം ഇതുകൾ നശിപ്പിക്കുന്നതായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു- പനിനാദിടങ്ങഴി പാലിൽ അടപതിയൻ കിഴങ്ങ, കാക്കൊളി, ക്ഷീരകാക്കൊളി, മെലാ, മയാമെലാ, കടുപയററിൻവെര, കാട്ടുപ്പന്നിൻവെര, ജീവകം, ഇടവകം, ഇരട്ടിമധുരം ഇതുകൾ ഒരേ പലം അരച്ചു കലക്കി ഒരിടങ്ങഴി ഏണ്ണയും ഒരിടങ്ങഴി നെയ്യും കൂട്ടി കാച്ചണം. കാച്ചിയ നെയ്യ പാനലൈപനാലി" തെക്കൊണ്ടു അപസ്സാരത്തെ നശിപ്പിക്കും. ഞട്ടാടങ്ങഴി കമിഴിൻവെര കക്കായം വെള്ളത്തിൽ രണ്ടിടങ്ങഴി പലു, രണ്ടിടങ്ങഴി കരിമ്പിൻനീരും പറഞ്ഞ അടപതിയൻ കിടങ്ങ മുതൽ ഏരട്ടിമധുരം വരെയും മുക്കുന്നകഴഞ്ചു അരച്ചു കലക്കി ഞടങ്ങഴി നെയ്യ സെവ്ച്ചാൽ വാരം അധികമായി വീട്ടും ഉണ്ടാവുന്ന അപസ്സാരത്തെ വെ

പ്രകാരം പലകപയ്യാനവെര | കൂർത്തിൻവെര |

൨൯. യഹൂദികളെപ്പറ്റിയവർക്കുവേണ്ടി വാക്യം പറയുക. / കവി
 ലാസംഗംപിത്തംനവനംപരമംഹിതം

അനന്തം— കാശവിദാരിക്ഷുകശകപാമ ശ്രമം- പയം- ത
 ഭക്ത- അഷ്ടാഭരണങ്ങൾ- കൃഷ്ണാഭരണങ്ങൾ- യഹൂദി
 കളും- ശ്രമം- സപ്തം- അപസ്തംഭരണങ്ങൾ- യഹൂദികളെപ്പറ്റിയവർക്കുവേണ്ടി വാക്യം പറയുക. / കവി
 ലാസംഗംപിത്തംനവനംപരമംഹിതം.

അനന്തം— കാശവിദാരിക്ഷുകശകപാമ ശ്രമംപ്രകാരം
 കുന്ന പയസ്സും അതുപോലെയാകുന്നു- അഷ്ടാഭരണങ്ങൾ
 യിരിക്കുന്ന കൃഷ്ണാഭരണങ്ങൾക്കൊക്കെയും യഹൂദികളായി
 ശ്രമമായിരിക്കുന്ന സപ്തം അപസ്തംഭരണമായിട്ടും യഹൂദികളെ
 പറ്റിയവർക്കുവേണ്ടി വാക്യം പറയുക. / കവി
 ലാസംഗംപിത്തംനവനംപരമംഹിതം.

പരിഭാഷ— കാശവിദാരിക്ഷുകശകപാമ ശ്രമം=കാശവിദാ
 രിക്ഷുകശകപാമത്തോടുകൂടിയ ശ്രമം- കാശവിദാരിക്ഷുകശകപാ
 മം=കാശവിദാരിക്ഷുകശകളുടെകപാമം- കാശവിദാരിക്ഷുകശ
 കൾ=കാശവും വിദാരിയും ഇക്ഷുകശയും കാശം=അമരവെര-
 വിദാരി=മുതുക- ഇക്ഷുകശം=കരിമ്പ- കപാമം=കഷായം- ശ്രമം=ക
 റ്റക്കിയത- പയസ്സം=പാല- അഷ്ടാഭരണങ്ങൾ=പതിനെട്ടു ഭ
 രട്ടിച്ചവ- കൃഷ്ണാഭരണങ്ങൾ=കൃഷ്ണാഭരണത്തിന്റെ സപര
 സ്സം- കൃഷ്ണാഭരണം=മുളവൻകായ- സപരസ്സം=നിര- യഹൂദിക
 ലും=യഹൂദികളായിരിക്കുന്നവർക്കുവേണ്ടിയത- യഹൂദി=മുതുകയും-
 ശ്രമം=കാച്ചിയത- സപ്തം=നെഴു- അപസ്തംഭരണം=അപസ്തം
 ഭരണത്തിനെക്കുറിച്ചത- അപസ്തംഭരണം=അപസ്തംഭരണഗാ- മിക്ക
 ന്നുള്ളിൽ- യഹൂദികളെപ്പറ്റിയവർക്കുവേണ്ടി വാക്യം പറയുക. / കവി
 ലാസംഗംപിത്തംനവനംപരമംഹിതം.

സാരം— അമരവെര, മുതുകിൻകിഴക്കു, കരിമ്പ
 ര ഇതുകൾക്കു കഷായത്തോടു കൂടി കറക്കിയ പ
 മായും പിത്താധികമായും ഇരിക്കുന്ന അ
 ന്ന- നെയ്യിൽ നിന്ന പതിനെട്ടിരട്ടി
 പിഴിഞ്ഞു നീറ്റിൽ ഇരട്ടിയുണ്ടാ
 പസ്തംഭരണത്തെ കളയുന്നതായി
 നല്ല ശബ്ദങ്ങളും ഉണ്ട്.

ണ്ണങ്ങളായിരിക്കുന്ന പശുക്കളുടെ മുദയത്തിന്റെ താഴെത്തരിക്കുന്ന രൂപസംഗ്രഹമായ പിത്തവും നസ്യമായിട്ട യോജിപ്പിച്ചാൽ അപസ്മാരത്തെ നശിപ്പിക്കും-

നര. ശ്വേതഗാലാദിലാളാനാംസിംഹാദീനാംചപുജിതം ഗോധനകുലനാഗാനാംപുഷ്കതക്ഷഗവാമപി |

നമ. പിത്തേഷുസാധിതംതൈലംനസ്യേത്പ്രോഗെചശസ്യാതേ | ത്രിഫലാവ്യാജപീതദ്രവക്ഷാരഫണിജ്ജ്വലൈഃ ||

നര. ശ്രോഹപാപാമാകാരഞ്ജബിജൈസ്തൈലംവിപാചിതം ബസ്മമുത്രൈഹിതംനസ്യംചൂണ്ണംവാര്യാപയെന്ദ്രിക്ഷക |

അനപച- ശ്വേതഗാലവില്വഃ- നാം- സിംഹാദീനാം- പുജിതം- ഗോധനകുലനാഗാനാം- പുഷ്കതക്ഷഗവാം- അപി- പിത്തേഷു- സാധിതം- തൈലം- നസ്യേ- അഭ്യംഗേ- ച- ശസ്യാതേ- ത്രിഫലാവ്യാജപീതദ്രവക്ഷാരഫണിജ്ജ്വലൈഃ- ശ്രോഹപാപാമാകാരഞ്ജബിജൈഃ- ബസ്മമുത്രൈ- വിപാചിതം- തൈലം- നസ്യം- ഹിതം- ഭിക്ഷക- ചൂണ്ണം വാര്യാപയെന്-വാ-

അനപചായ- ശ്വേതഗാലവില്വാളങ്ങളുടെയുംസിംഹാദികളുടെയും പുജിതമായി ഭവിക്കുന്നു- ഗോധനകുല നാഗങ്ങളുടെയും പുഷ്കതക്ഷഗാക്കളുടെയും പിത്തങ്ങളിൽ സാധിതമായിരിക്കുന്ന തൈലം നസ്യത്തിനകലും അഭ്യംഗത്തിലും ശസ്യമായി ഭവിക്കുന്നു- ത്രിഫലാവ്യാജപീതദ്രവക്ഷാരഫണിജ്ജ്വലകൾ കൊണ്ടും ശ്രോഹപാപാമാകാരഞ്ജബിജകൾകൊണ്ടും ബസ്മമുത്രത്തിങ്കൽ വിപാചിതമായിരിക്കുന്ന തൈലം നസ്യമായിട്ട ഹിതമാകുന്നു- ഭിക്ഷക ചൂണ്ണത്തെ വ്യാനം ചെയ്യുകയുംവെണം-

പരിഭാഷ- ശ്വേതഗാലവില്വാളങ്ങൾ=ശ്വേതം സുഗാലവും വില്വാളവും- ശ്വേതം-നായ- സുഗാലം=കറുക്കൻ- വില്വാളം=പുച്ഛ- സിംഹാദികൾ=സിംഹംതുടങ്ങിയുള്ളവ- പുജിതം=ശ്രേഷ്ഠം- ഗോധനകുലനാഗങ്ങൾ=ഗോധയും നകുലവും നാഗവും- ഗോധം=ഉടുപ- നകുലം=കീരി- നാഗം=ഗജം- പുഷ്കതക്ഷഗം=പുഷ്പംവും ഗോധവും- പുഷ്കതം=പുളിമാൻ- പത്രക്കൈര്യം- ഗോവം=പശു- സാധിതം=കാച്ചിയത- തൈലം=കയും കഷ്ടകാച്ചിയതും- ശസ്യാ- ത്രിഫലാവ്യാജപീതദ്രവക്ഷാരവായയിൽ നിന്ന വളർന്നുവളയും വ്യാജവും പീതദ്രവവും യവക്ഷാരവും, ഇതുകൾ വെളുത്തതാക്കി ചേർക്കുക, മുളക, തിപ്പലി- പീതകാണകയും ചെയ്യും- സന്നിപാദം=ചൂഷണം- ഫണിജ്ജ്വലം=മണിജ്ജ്വലം അപസ്മാരങ്ങളുടെ ലക്ഷണമുണ്ടാകുന്നതിനുള്ള ശ്രോഹപാപം

അപമാദ്യവും കാരഞ്ജബീജവും- ശ്രോമപക്വതും- അപമാദ്യം=വലിയകടലാടി- കാരഞ്ജബീജം=ഉജിൻകരു- ബന്ധുഭൃതം= കുറിയാടിൻമൃതം- വിപാചിതം=വിപകപം- (കുച്ചിയതെന്ന സാരം) ശൈലം=സ്നേഹിതം=പത്മം- ഭീഷണു=വൈദ്യൻ- ചുണ്ണം=പൊടി- ഡ്വാനപൈര്യം=ഉന്തികയറുക-

സാരം-— ശോധ, കുറുക്കൻ, പൂച്ച, സിംഹം ഇതുകൂട്ടടെ പിത്തവും നസ്യം ചെയ്യാൻ നല്ലതാകുന്നു- ഉപ്പ, കിരി, ഗജപുളിമാൻ, കരടി, പശു ഇതുകൂട്ടടെ പിത്തക്കുളിൽ കാച്ചിയ ലൈലവും നസ്യം ചെയ്യാനും തെറ്റാകുന്നു നല്ലതാകുന്നു- കടുക്ക, താന്നി, ക്ക, നല്ലിക്ക, ചക്ക, മുളക, തിപ്പലി, മരമഞ്ഞും, ചവൽക്കാരം, മണികഞ്ഞകം, കൂവളം, വലിയ കടലാടിവെര, ഉജിൻകരു- ഇതുകൾ കുറിയാടിൻ മൃതത്തിൽ അരച്ചുകലക്കി കാച്ചിയ ശൈലം നസ്യം ചെയ്യാൻ നല്ലതാകുന്നു- ഇതുകൾ പൊടിച്ചു വൈദ്യൻ രോഗിയുടെ മൂക്കിൽ ഉറുകിയററുകയും ചെയ്യണം-

നരം നകലോലുകമാജ്ജാരഗ്രസ്രകീടാധികാകുജ്ജേതുര്യൈഃ പക്ഷൈഃ പരീഷേയശ്ചൂരസ്യ പ്രയാജയേത് ||

അനപയം-—നകലോലുകമാജ്ജാരഗ്രസ്രകീടാധികാകുജ്ജേതുര്യൈഃ പക്ഷൈഃ പരീഷേയഃ- ച-അസ്യ- ശൂരം- പ്രയാജയേത്-

അനപയം-—നകലോലുകമാജ്ജാരഗ്രസ്രകീടാധികാകുജ്ജേതുര്യൈഃ പക്ഷൈഃ പരീഷേയശ്ചൂരസ്യ പ്രയാജയേത്- പക്ഷിങ്ങൾ കൊണ്ടും പരീഷയം കൊണ്ടും ഇപ്രകാരം പ്രയാജിക്കണം-

പരിഭാഷാ-—നകലോലുകമാജ്ജാരഗ്രസ്രകീടാധികാകുജ്ജേതുര്യൈഃ=നകലോലുകമാജ്ജാരഗ്രസ്രകീടാധികാകുജ്ജേതുര്യൈഃ=നകലവും ഉലുകവും മാജ്ജാരവും ഗ്രസ്രവും അധിയും കറകനും- നകലം=കീരി- ഉലുകം=ഉരുമൻ- മാജ്ജാരൻ=പൂച്ച- ഗ്രസ്രം=കഴു- കീടം=തെള- ആയി=സപ്തം- കാക്കൻ=കാക്ക- തുണ്ഡങ്ങൾ=കൊക്കുകൾ- പക്ഷിം=ചെറുക- പരീഷം=കാഷ്ഠം- ഇമൻ=അപസ്താരരോഗമുള്ളവൻ- ശൂരം=പുരുഷ- യോജിക്കം=പ്രായോഗിക്ക-

സാരം-— കീരി, ഉരുമൻ, പൂച്ച, കഴു, തെള, കാക്ക, ഇതുകൂട്ടിൽ നിന്നുണ്ടായ കൊക്ക, ചിറ്റച്ച, കാഷ്ഠം ഇതുകൂട്ടെ ലാഭത്തിന്നു തക്കവണ്ണം പൂച്ച അപസ്താര രോഗിയെ ഏല്പിക്കണം.

നരം ശീലയെത്തൈപ്പലിനം പയസാവാശവാവിം | ബ്രഹ്മീരസം കഷ്ഠരസം പചാമാമധുസം യുതാം ||

അനപചം—തൈലലഗ്നം- പയസ്- ശതാവരീ- വാ-ബ്രഹ്മീ- കഷ്ടരസം- മധുസംയുതം- വചാ- വാ-ശീലയൈശ-

അനപചം— തൈലലഗ്നത്തെയും പയസ്സോടുള്ള ശതാവരിയെയും ബ്രഹ്മീരസത്തെയും കഷ്ടരസത്തെയും മധുസംയുതയായിരിക്കുന്ന വചയെയും ശീലിക്കണം-

പരിഭാഷാ— തൈലലഗ്നം=തൈലയു കരുമായിരിക്കുന്ന ലഗ്നം- തൈലയുക്തം=തൈലത്തോടു കൂടും- തൈലം=എണ്ണ-യുക്തം=സമീതം- (കൂടിയത) ലഗ്നം=ഉള്ളി- പയസ്സ്=പാല-ശതാവരീ=ശതവാരീകീഴ്ത്ത- ബ്രഹ്മീരസം=ബ്രഹ്മിനീര- കഷ്ടരസം=കഷ്ടത്തിന്റെ രസം- കഷ്ടം=കെട്ടം- മധുസംയുതം=മധുവിനോടുസംയുതം- മധു=തേൻ- സംയുതം=കൂടിയത- വചാ=വയമ്പ- ശീലിക്കു=സേവിക്കുക-

സാരം—ഉള്ളി എണ്ണയിൽ ചെർത്ത സേവിക്കുകയോ ശതാവരിക്കീഴ്ത്ത പാലിൽ ചെർത്ത സേവിക്കുകയോ ബ്രഹ്മി നീര സേവിക്കുകയോ കൊട്ടം കഷ്ടം വെച്ചു സേവിക്കുകയോ വയമ്പ തേനിചർച്ച സേവിക്കുകയോ പെണം-

൩൫. സമക്രമൈരപസ്സാരാദൊക്ഷശ്ശരീരമാനസൈഃ | യജ്ഞായതെയതംശ്ചൈമഹാമകസമാശ്രയഃ ||

൩൬. തസ്മാദസായനംനൈസംശ്ചികത്യാമുപാചരേൽ | തദാന്തഞ്ചാഗ്നിതൊമാമെധീഷ്ടമാത്പാചയേൽസദാ ||

അനപചം— അപസ്സാരം- സമം- ക്രമൈഃ- ശരീരമാനസൈഃ- ഒക്കൊക്കും-ജായതെ- യൽ- ഏഷഃ- മഹാമഹാസമാശ്രയഃ- യതഃ- തസ്മാൽ- ച-ഏതീകീത്യാ-എന്ന രസായനേന- ഉപാചരേൽ- തദാന്തം- അഗ്നിതൊമദദഃ- വിഷമാൽ-സദാ- പാചയേൽ-

അനപചം— അപസ്സാരം സമമാകുമെണ്ണ, ക്രമങ്ങളായി ശരീരമാനസങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഒക്കൊക്കെയും യെളുപ്പായിട്ടു ജനിക്കുന്നു- പാചയേൽ ഇത മധാമഹ സമാശ്രയമായിട്ടു ഭവിക്കുന്നു- യാരൊന്ന ഏതുവായിട്ടു അതുവെളുപ്പായിട്ടും ഏതീകീത്യാമായിരിക്കുന്ന ഇതിനെ രസായനം കൊണ്ടു ഉപാചരിക്കണം. തദാന്തത്തെ അഗ്നിതൊമദദം വിഷമത്തിങ്കൽ നിന്നും പാലിക്കണം.

പരിഭാഷാ—അപസ്സാരം=അപസ്സാരമെന്നറേഗം- സമം=ഉപ്പും- ക്രമങ്ങൾ=കൊപിക്കു പട്ടവ- ശരീരമാനസങ്ങൾ=ശാരീരങ്ങളായിയും മാനസങ്ങളായിയും ഇരിക്കുന്നവ- ശരീരങ്ങളെ

പീഡിതം - (വ്യാധി വെഗത്താൽ ഓടിക്കളഞ്ഞതെന്ന സാരം)
ചെതസ്സ് = മനസ്സ് - വിഷയങ്ങൾ = പദാർത്ഥങ്ങൾ - ബോധിപ്പിക്കു
വർദ്ധിപ്പിക്കാ

സാരം — ബീഡിതം മാറി സുഖോധമുണ്ടായാൽ അവ
നൊട് നിത്യ ബീഭത്സകമാലിഷയ്ക്കു ചെല്ലൂ എന്നി പ്രകാരം പ
രയത്ത - വ്യാധി വെഗം കൊണ്ടു ഭൂവിചിരിക്കുന്ന ഇവന്റെ
മനസ്സിനെ മനസ്സിന്നു അനുകൂലങ്ങളായ ഭാഷാ പുത്രൻ, ബന്ധു
സല്ലാപം ഇത്യാദികൾ കൊണ്ടു ഉത്സാഹത്തോടു കൂടിയതാക്കി ചെ
യ്ക്കുന്നു.

ഇതി വാഗ്ദേശ്യപനാമകരാമനനന്ദനപണ്ഡിതപാരശ്വ
വെങ്കുളരേന്ദ്ര അജ്ഞാനകൃഷ്ണപുരോഹിത സാരാർത്ഥമുപേണി
പുരോഹിത ബാലോപചരണീയെ ന്യായമെല്ലായ്ക്കും

